

מדינת ישראל

משרד הממשלה

משרד

יחסי ישראל - תל אביב

מדינת ישראל
ארגון המדינה

יחסי ישראל - תל אביב

שם:

חצ

משרד החוץ

חצ - 2412/1

130.2/1 - 870

01-001-03-10-03

01/12/2002

מזהה פנימי:
מזהה חיצוני:
כתובת:

מחלקה

חצ

חצ

424/1

מ/י

משרד החוץ

מוכר
2/11/56

4241/1
24/11/56

המנכ"ל

5

אל:

מאת:

היועץ המשפטי

הנדון: החזרת הציר התורכי

הנני להפנות את תשומת לבך לבעיה דיפלומטית שחשורר כאן ושלא תתעוררה בקשר להחזרת השגריר הרוסי.

כשהוחזר השגריר הרוסי שגרירנו נמצא כאן, ואחרי זמן מה נשלח חזרה למוסקבה ושם לתפקידו.

אשר לחורכיה שירנו יושב לפי שעה שם ואין שאלה, אבל הוא עומד לסילט את כהונתו כעבור זמן קצר באופן יחסי ושני עומד לקחת את מקומו.

נצטרך לשקול היטב אם יוכל רפאל להכנס לתפקיד למסור כתב האמנה לנשיא חורכיה וכד', שעה שאין ציר חורכיה בישראל.

אני מעורר את השאלה הזאת כבר עתה יען כי אפשר שהמסקנה תהיה שפיר יצטרך להשאר לפי שעה. אין זאת הפעם הראשונה שעל מנת למנוע סיבוכים צדיים נאלץ נציג דיפלומטי להשאר במקום כהונתו יותר ממה שנקבע.

ראשי
המחלקה
15/11/56
א.ר.
2/11/56

כ"ג בכסלו תשי"ז
27.11.56

המקום

האריך

המקום

האריך

ירושלים, כח' באייר תשס"ז
9 במאי 1956
21/5/56

4241/

אל: הציר, אנקרה.

מאת: שר החוץ

הנני להודות לך על העתק מכתבך
לנשיא המדינה. קראתיו בענין רב ולמדתי
ממנו לא מעט. תחרשמתי מאד מהתבונה
המדינית ומעומק החזירה למהותן של בעיות
אשר באו בו לידי ביטוי בה צלול.

מש/רס

Handwritten signature

ה ע ח פ

אנקרה, י"א בטבת תשט"ז
26 בדצמבר 1955

אנ/32/4369

י/אנ

ס'א/א 981 דוס/151

שטר

אל: ס"ר

מאת: השגריר, אנקרה

ביום 26 לח.ז. נקבלתי אצל שר החוץ החדש, פר אנאס קופרולו, לביקור ניוטין לפי בקשתי. השיחה ארכה כ-45 דקה והתמחה לזיכוח פר על יחסי תורכיה-ישראל. מתחתי לאמור כי המצב במזרח בכלל וביחסי תורכיה-ישראל בפרט, אינו משכיח רצון. הוא המסיקני והדגיש כי הגורם למשבר הנוכחי הוא הגורם הסובייטי. עניתי כי הנני מסכים עמו בלב שלם כי הגורם הסובייטי גכנס לפעולה מסוכנת ביותר; אינני רוצה לתזור על הערה והזדהות שהשמעתי בזיכוחים רבים לפני כריתת הברית התורכיה-עיראקית. אבל ברצוני לטפל בחווה ובעתיד ולא בעבר. מאז שתורכיה עשתה את המסגה הראשון והתמנה על המכתב שבו היא מתחייבת לעזור לערבים במאבקם נגד יסבאל, היא המשיכה לעשות צעדים המעוררים אצלנו דאגה רבה. כאן המסיקני קופרולו שנית מש ושאנני מדוע אנו מתקיימים את סודית ומצרים. הוא הוסיף כי הוא שואל זאת כי ידיר אל ידיר והיה רוצה לתבין מה התועלת הצומחת לנד מההתמנה. נהתי לוחסבר עלא על המצב בגבול המצרי והסורי. לא אגיד ששכנעתי אותו, אולם הוא קיבל הסברי ללא הערה.

המשכתי בטענותי נגד היחס התורכי כלפי ישראל. בייחוד שמתי את הדגש על הצהרות מנדרס ועל מעשי דורלו בהקופח בעדורו של קופרולו ממשרד החוץ. מתחתי בקורת מפורטת על תוכנית אידן והדגשתי את חרושם הקשה שעשתה על ממשלתי ועל דעת הקהל הישראלי, ועל הצהרה מנדרס אשר בה נאמר כי תורכיה תחמוך בהוכניות הסדרי הבעייה הא"י בהנאי שהיא תמצא חן בעיני אחד הצדדים בלבד כלומר: הצד הערבי. ציינתי עד כמה נוקשה העמדה שנאחז בה דורלו בגזרונג, אשר הוסיפה למתיחות באזור המזרחי ועד כמה מסוכנת הדרך שתורכיה הולכת בה בשתתף פעולה עם הערבים להקמת מנגנון כלכלי למזרח אשר מטרתו לבדוד את ישראל. מתחתי בקורת קשה על דברי נשיא המדינה באיאר בירדן. אמרתי כי הקהל הישראלי דועדע לשמוע כי הצבא התורכי מתכוון להלחם בישראל. כאן המסיקני שוב קופרולו ואמר כי נחן הסברים לפני יומיים במג'לט. ניצלתי את ההזדמנות בשאלה שיפרש מהי כוונתו בקשרו את דברי באיאר אודות התערבות צבאית תורכית להתחייבות התורכית כלפי עיראק לשתף פעולה בהגשמת החלטות האו"ם בקשר לא"י. האם הכוונה כי תורכיה תחיה מוכנה להלחם כדי להגשים את החלטות או"ם לחלוקת א"י?

1947-ס

לזה ענה קפדולו בהתרגשות כי תורכיה לעולם התנגד לשימוש בכוח לכל מטרה שהיא. "מדיניות העקבית בעבר - אמר קפדולו - הייתה תמיד כי תורכיה עומדת לרשות האו"ם לכל קריאה מצדו להגשמה החלטותיו. וכך עשינו בענין קוריאה. אם תהיה באזור המזה"ת החקפה בלתי מוגדרת ותהיה קריאה מהאו"ם לעזרה צבאית תורכית, תענה תורכיה לקריאה. אין לחת כל פירוש אחר לדברי הנשיא באיזר ולדברי במג"לם ההתחייבות היא כלפי האו"ם ולא כלפי ירדן וציראק". המשכתי לדבר על השגיאה שעושה לדעתי, תורכיה, בזה שהיא מעודדת את הערבים לחשוב כי היא חומכת בעמדתה הקיצונית כלפי ישראל. חזרתי על כך כי כל עידוד לערבים מגדיל את המתח באזור. ההתחזרות בין הסובייטים והמערביים לרכוש את אחות הערבים על חשבון ישראל יכולה להביא רווח אך ורק לסובייטים אשר הם היחידים שירוויחו מהגדלת המתח או מהתפרצות מלחמה באזור. כל זמן שהערבים יקוּו כי יש להם סיכוי להביא את תורכיה לנתיק יחסיה הסדיניים והכלכליים עם ישראל, אין כל תקווה כי המתח באזור ירד. על התורכים להבהיר את מדיניותם כלפי הערבים ולא להשאיר כל מקום לספק כי העמדה התורכית היא שמדינת ישראל לא תמחק מהמפה ולא תגזור. לזה ענה לי קפדולו "מדיניותנו כלפי ישראל לא תשחנה לעולם, בזה תוכל להיות בטוח". המשכתי לדבר על המתח באזור וניסיתי להסביר כי סיבת המתח היא הדבשה החמדנות והפחד השדוריה מסביב לא"י. האם ההגיון אינו מתייב תרופה למצב זה? למצב של חמדנות ופחד בין הגושים המערביים והמזרחיים יכול רק אלוהים להביא פתרון, אבל באזור המזה"ת יש ביכולת מעצמות המערב הדימוקרטיות הרודפות שלום, להביא פתרון. בו בדע שהגורמים השונים במזה"ת ידעו כי אין כל סיכוי לתקוותם להריסה אויביהם וכי לא קיימת יותר כל סכנה החקפה צבאית מהצד שכנגד ללא התערבות מיידית מכרעת של העולם החופשי כולו, ירד המתח באזור המזה"ת ויעלה הסיכוי להסדר בר-קיימא. על התורכים המכירים את עמי המזה"ת זה מאות שנים לשכנע את בנות בריהם כי עליהן לחת את הערבויות הדרושות לכל הצדדים. הנני פונה אל השר בבקשה שיקדים חלק ממאמציו להגשמה כסדה זו. לזה ענה קפדולו כי המצב באזור מאד קשה והוא עצמו אינו מבין מה המטרות המדיניות של כמה מדינות, ביניהן מצרים. הוא אינו מסכים למדיניות הפייסנית של ירדני תורכיה במערב, ובמיוחד אינו מבין איזו תועלת תצמח ממחן עזרה למצרים ללא הנאים. אולם לא רק בטח המדיניות במזה"ת יש חילוקי דעות לתורכיה עם בנות בריהם, וברצונו לומר לי רק משפט אחד: "אתה מכיר אותי והנך יודע כי אני איש עקבי וגלוי, תוכל לחת בי אמון ולסמוך עלי".

בזה נסתיימה השיחה, אשר התחה עסיסית ביותר שכמוה לא הייתה לי עד כה עם קפדולו. התרשמתי כי הוא הרבה יותר בטוח בעצמו והרבה יותר עצמאי בדעותיו מאשר בתקופת כהונתו הקודמת באותה מטרה.

בברכה,

מ. פישד

... : סמי ישראל ורשימו (275/80) (47)
לרשימו, פאריס, רומא (242-זמ) (65)

271047 p*710 74#2

”בפיאתי עם זורלו לפי בקשתו אחתה”

מא. התמדת ירידות תורבינה לישראל וקיום היהודים בכל
השטחים.

כב. על סמך דעות של חלק מאנשי שיחון ביררן הביע תקווה
כי המור עם ישראל המשיך.

21. לשם השגת הסמכה הנ"ל יצמח רווח לישראל סתכניסה
הקרובה לווצאי של ירדן למטבת בגדרו.

77. הוא משוכנע כי כשרת הנסח הסובייטי בפניו אינה חשונה.

חזה. מסעמים של אמביזיה אישית. אדם כירורג במדיניות
המים האפריקניות.

17. אשר כי ימשיך למעול למתן עדותה לישראל ולא יחזור למתן נשק.

א י ח

ת"ס : סג"ל, סג"ל, סג"ל

)70/ep

אל:	שה"ח
מאת:	ז.ש.

התפתחויות ביחסי תורכיה-ישראל, תורכיה-ערב; הרחבת ברית בגדאד; חוזה במחון עם ישראל.

(חמצית סקירה חקר ע"פ א. גפן)

1. ביירוד סבור כי אין להפעיל לחץ למען הרחבת ברית בגדאד בחגובה לעסקה הצ'כיה-מצרית. לדעתו יש ללחוץ על ישראל למען הסדר שלום במזה"ת ע"י פתרון בעיית א"י.
2. התורכים הביעו לפני האסריקנים ספיקות לגבי אפשרות של הסדר שלום בין ישראל לערבים והביעו את דעתם, כי בחגובה לעסקה הצ'כיה-מצרית על המערב לנקוט יד חזקה כלפי קהיר, ובראש ובראשונה לדאוג לחיזוקה ולהרחבתה של ברית בגדאד. הם ביקשו את ארה"ב לפעול למען הצטרפותה של ירדן לברית בגדאד. דאלס סעיין בבקשה זו. חוץ דיזן על הצהרה הוסכם בין האסריקנים והתורכים שיוסבר לישראל מחדש, כי צירופה של ירדן לברית יש בה משום חוספת במחון לישראל, הואיל והחברים המערביים בברית ישמשו גורם סרטן לבברים הערביים.
- נשיא תורכיה/זמין את ירדן רשמית להצטרף לברית בגדאד בעת ביקורו בירדן. התורכים ביקשו מהבירים שיספיקו על ירדן שתצטרף לברית. הבירים ענו, כי הם עשו בעבר את כל הדרוש כדי להניע את ירדן להצטרפות וכי הם מקדמים בברכה את ההזמנה התורכית לירדן להצטרף אולם כרגע אין הם יכולים לעשות צעד חדש, כי זה יביא להגברת חביעתה של ישראל לערובה במחון בריטניה אינה רוצה לתת ערובה כזאת לישראל.
3. הקיראקים ביקשו מהאסריקנים שיצטרפו לברית בגדאד. דאלס אמר לשגריר הקיראקי בושנינגטון כי הנסיבות הקיימות אינן מתאימות להצטרפות ארה"ב כי ישראל תובעת עתה חוזה במחון. למרות שגורמים חזקים בקונגרס חומכים בתביעה ישראל, דווח אותה מסלח ארה"ב, לעומת זאת אין בעת הסיבה מספקת בקונגרס להצטרפות ארה"ב לברית בגדאד. דאלס הבטיח לעיראקי כי ישתדל להגדיל את המינוע הצבאי לעיראק. מספר ימים אחרי זה אמר אלן לשגריר החורכי בושנינגטון כי אין זה

מן הנסנק שארה"ב הצטרף לברית בודאד ובאותו
זמן חתן ערובת בטחון לישראל, אולם השאלה היא
אם הגיע כבר הזמן לכך.

4. דברי דאלה לשגריר העיראקי ודברי אלן לשגריר
התורכי סתזקים את ההנחה כי במחש"ר רואים
קשר בין הצטרפותם לחוזה בודאד לבין חתימת
חוזה בטחון עם ישראל.

51

זש/רק

6.11.65

ירושלים, א' בחשוון תשט"ו
17 באוקטובר 1955

מס. ט. 108/53.2

סדרי כירות

4247/1

אל: מנהל סע"ר

סאת: מחלקת החקר.

הדרון: התפתחויות ביחסי תורכיה-ערב, תורכיה-ישראל;
התפתחויות בארצות הברית האזור.

רצ"ב סקירה בדרון. בסיכום ניתן לזכור

הערבים מתקיימים קשות את התורכים על תמיכתם בצרפת בעניין אלז'יר.
ראוי לציין, כי בעניין זה לא קיימו התורכים את הבטחתם לעיראקים להימנע
מהצבעה.

עם הצטרפותה של פרס לחוזה בגדאד, הולך וטושלם הדרך הצרפתי.
אם תצטרפה לחוזה גם ארה"ב וצרפת, תהיה זאת התפתחות חיובית מבחינתנו.
כי ככל שמצטרפות לחוזה בגדאד מדינות לא-ערביות, יורד ערכן של האמירות
על א"י ובעשית כלתי אפשרית חסינית ברית בגדאד בגורו.

החלטתו של באשר לרכוש נשק מתגוש המורחי ברמה מכונה ביכרת לשליטי
אנקרה, שפאו הודעת בגדאד מיום 12.1.55 שענו כאזני בעלי בריתם, כי
כסוכו של זכר תצטרפה כל ארצות ערב אחת-אחת לבדית בגדאד. התורכים
ונושעים עתה, שמא תחליט גם סוריה לרכוש נשק מהמזרח.

מדברי השגריר ז"ל לבר לשכנ"ל אנו למדים, שכדי לקדם את פני הדעה
של אספקת נשק סובייטי לסוריה, שוקל המערב את שתי האפשרויות הבאות:
אספקת נשק לסוריה ע"י צרפת, כפי שהובטח בזמנו לח"אלר אל-עזם, או
טאמציס לצירופה של סוריה לחוזה בגדאד.

התורכים מעוניינים, שצרפת תקיים את הבטחתה לאל-עזם ותספק נשק
לסוריה. הם מקוים למנוע ע"י זה אספקת נשק סובייטי לסוריה ואת חתימת
הברית המשותפת המוצעת. אולם מותאם להצעה, שיהיה זה יותר לטובתנו אם
המערב יבחר באפשרות השנייה, כי אספקת נשק לסוריה, כשהיא עומדת לחתום
עם מצרים על ברית צבאית בגורו, מהווה סכנה טשית ורואית. מאידך, צירופה
של סוריה לחוזה בגדאד יבדיל את המידוד בעולם הערבי.

יותר להביא, שלנו עשויה להועיל יותר המדיניות התורכית של, המרד
ומשול" מאשר מדיניות ההתמסרות של שלוש מעצמות המערב, המשתדלות למנוע
את ההתחזקות של שני גושים ערביים בוגדים. כי כל התמסרות של המערב עם
הערבים טומנת בחובה את המכנה של ויתורים בוספים מצד המערב על חשבון
ישראל.

גברכה,

מ. ט. 108/53.2
מנהל המחלקה.

אבנ/ח.

העמסו סנכ"ל אמ"ן, השגריר בטאריס,
הגיר באנקרה, הציר בירוסה,
הציר בוושינגטון.

סודי ביותר

ירושלים, א' בחשוון תשס"ז
17 באוקטובר 1966

108/53.2/ס

אל: מנהל מע"ר

מאת: מחלקת החקר

למחלקת החקר

הברון: התפתחויות ביחסי תורכיה-ישראל, תורכיה-ערב.
התפתחויות בארצנו הגדולה
בחשון שלסקירתנו מ/107/53.2 מיום 27.9.66.

בהודש מאי ש.ז. נפגש השגריר הסורי בטאריס עם השגריר הרוסי שם. הרוסי קיבל אותו בסבר פנים יפות ביותר ותביע לפניו את דגשי הידידות העמוקים שהרוסים רוחשים כלפי טורקיה. בסיחה שהתפתחה ביניהם, אמר הרוסי כי יש בידי טורקיה לנקוט מדיניות עצמאית משלה ואל לה לחשוש מסג' תורכיה. אשר אינה חורגת מסגרת מלחמת עצבים. הוא דיבר בזלזול ובלעב על חלומות תורכיה ושמיעותה באוטרדו, כי חלפו ללא שוב ימי האימפריה העות'מאנית, וכי תורכיה בחרה לעצמה דרך התחמים שאין בה כל תועלת ושתיא דם מבניהם עצמה לסכנות שאין מהן מוצא חוץ סובייטאליות. כי כל סקרה-מלחמה אשר יקרה - ימחה מהתורכיה מעל פני האדמה ולא יישאר ממנה אלא אמר לוחש.

השגריר הרוסי הבטיח כי רוסייה לא תקמץ בעזרתה לכל דבר העשוי להבטיח את עצמאותה ואת ארנותה של טורקיה, בלי לחפש לעצמה כל טובה הנאה חוץ מחיזוק קשרי הידידות בין שתי המדינות. אח"כ תקף הרוסי את עיראק ואת עמדתה העוינת לרוסייה ע"י בנייתה לבריתות הקשורות לכריזות הסערביות הסובחנות ע"י אמריקה, השואמת בכך לתגשים את מדיניותה התוקפנית. תורכיה ועיראק משתוקקות, כנראה, להרס ולתורבן. הרוסי סיים באמרו כי הוא שכן תמיד לשחק פעולה עם השגרירות הסורית בטאריס בכל עניין שיש בו כדי להגשים את השלום בעולם.

ב-27.9.66 נשא נאמר באום בייטראליסטי מוכחק בו הודיע על החלטתו לרכוש נשק מהגוש העזרתי.

בתחילת חודש אוקטובר ש.ז. הורה משה"ח הסערי את נציגי סצרים במידות הערביות להתקשר עם המפלגות והארגונים הלאומיים וכן עם מדינאים, כדי שישלחו לרה"מ התורכית מהאות על שתורכיה תסכה בארצות בעצרת האו"ם בשאלת אלז'יר.

להלן קטעים מרו"ח של הצייר אריאל על שיחה שהיתה לו ב-6.10.66 עם הצייר התורכית שם:

...לאחר מכן התחיל הצייר התורכית לדבר על נושאים כלליים. אמר לי שאינו סוביט עם כל מעשי ממשלתו. זוהי ממשלת ריאקציונרית, אשר והיא לא מבינה את הגורם הסוציאלי שלוקא בתורכיה הוא החשוב ביותר. סיפר לי שהחלק העני של האוכלוסיה סובל קשות מהמסים הכבדים, בעוד שהאגפים העשירים משלמים כמעט ולא כלום.

ממשלתי - המשטר - חלטה, במאקסומניזם, אך לא יוצא שום דבר מכל הפאקטים שלה. איפה הפאקט הבראדי? ממשלתי חסכה טכמה ארצות ערביות נוספות תצטרפת לפאקט זה ורצתה לכבד כלפיהן את המדיניות של הליברל. אולם הלבנון הכריז אתמול שלא יצטרף לפאקט הבראדי, ובכל המקורות שאולי אירן תצטרף גם לא יצא מאומה. ובאשר לפאקט הבלקני, הוא למעשה אינו קיים; אין לו שום ערך ביום וזאת השביאה של ממשלתי אשר הרשתה לאנגלים להכניסה למשחק זה על קפריסין.

כאן עבר הצייר התורכית לדבר על נושא אחר והוא זינון פצרים ע"י צ'כיה. אנו טחד מולאגים מטעב זה - אמר - ואנו יודעים שגם אתם מודאגים, אבל אין לכם מה לפחד, כי העולם הערבי הוא הפוזד מכם, בידעו כי אתם כוח אלוך. כל צרכי לספר לך על שני דוחות טעביינים שקראתי לאחרונה. האחד נכתב באמצע ספטמבר ע"י מר אימטיניאלי, והוא

של צירנו בתל-אביב וסי שהיה קודם לכן יועץ בבריטלי" (אבי מכיר אותו טוב מאד). אימפניאלי מכהן עתה כיועץ בקהיר והיה מסובת על הסגרירות כסוף אוגוסט ובתחילת ספטמבר. מר אימפניאלי כותב בדוחו, כי אחרי הפעולה בעזה היתה לו שיחה מעניינת עם המסובה האנגלי. אבל המצרים היה מצב של פניקה והמסובה האנגלי קרא אליו את ראש המטה הסורי ואמר לו: "אתם עושים דבר מסוכן מאד; אם תתחילו בהתקפות בבר ישראל, היא לא תצטמצם רק בפעולות תבטול, אך תהיה אז ס לחמה, ואם תהיה סלחמה אז אתם תפסידו חור הקופה קצרה באופן יחסי. אתם מנהלים מדיניות טמונת מאד לעצמכם". לזה ענה ראש המטה המצרי: "אנו שלחנו קומנדו לישראל עם הוראות מפורטות להגביל את פעולת התבטול לאזור הגבול בעזה. הקומנדו לא שמע להוראותינו ונכנס לשטח הפנימי בישראל, ולא היתה לנו שום אפשרות להתגבר עליו".

לדברי הציר התורכי, דבר זה יורע לכל הסבל הדיפלומטי כמצרים, הוא הוסיף:

והציר אמר: "למצרים רגש נחיתות, וכדי להתגבר למדיניות המערבית ולמדיניות בגדאד, הם מחפשים עכשיו עזרה מסעם הטוביסיים".

מר אימפניאלי כתב עוד בדוחו, כי בקרב הסבל הדיפלומטי בקהיר משוכנעים שהאנגלים ירעו על הסתבטל בין מצרים וצ'כיה, אבל לא רצו לומר ערב וזאת בנוכח האנגלים רצו לתת לעצמן להתמחה ואחר-כך היו מוצאים תרוץ. בסכנה שתוכל לבוא למזרח, כדי לספק נשק למצרים בכסויות יותר גדולות מאלה של היום. הציר התורכי חושב שזו גם הכוונה של ה אמריקאים.

הדו"ח השני המעניין שהוא קרא בימים האחרונים הוא מאת הציר התורכי בסוריה. הוא כותב בדו"ח זה, שאחרי הטאורע בעזה מסללת סוריה היתה בסכנת גדולה ביותר. לציר התורכי היתה שיחה עם גזי, ראש הממשלה ושר החוץ הסורי, וכשיחה זו אמר לו גזי כי סוריה נמצאת במצב קשה מאד. מי יכול לעזור לה במקרה של מלחמה עם ישראל? סוריה עצמה לא תעשה מאומה, כי היא מפחדת ממרד קורדי ויש לה גם יותר מדי דאגות פנימיות. ירון תלויה באנגלים ולא תעשה שום דבר בלי הסכמתם. ללגזון פחד גדול (fear & awe) מישראל, ובאשר למצרים, היא תהיה הראשונה לעשות שלום עם ישראל מאחרי גבה של סוריה. כדי לסבוע כל הסכסוך נסגר בין מצרים וישראל, סוריה הכריזה מיד אחרי טאורע עזה, שבמקרה של מלחמה עם ישראל היא תתמוך במצרים. אולם למעשה היא לזטרי לא משוכנעת שתהיה פעולת אחוה וסלחת אמון בין שתי הארצות.

הציר התורכי סיפר לי כל זאת בתור ידידי האיטי וכן בתור ידיד של ישראל, והוסיף: "אנו יודעים טוב מאד שהכוח היחידי במזרח התיכון שאפשר לסמוך עליו הוא ישראל, ואבי שמחתי מאד לקראי בחוסר שלנו על ההתקרבות שביחסים הכלכליים בין שתי הארצות".

בשיחה על הגרית התורכית-עיראקית לאור האירועים האחרונים טתח פרשן רדיו סאות אל-ערב ב-7.10.56 ביקורת על עמדת תורכיה באו"ם ביחס לשאלת אלז'יר. הוא שאל: מי גיה מאמין כי משלחת תורכית הסוסלמית תבקוש עמדה עוינת כלפי אחיה הסוסלמים באלז'יר הנלחמים נגד צרפת? מי היה מעז להאמין, כי כארץ התורכים תתאר העתונות את הסכנת הדוב באו"ם להעלות את שאלת צפון אפריקה לדיון כצעד בלתי מנומס וכסגירה כריזמונית הצרפתית? אנו אנשי סאות אל-ערב לא היינו מאמינים כי התורכים יגייעו עד כדי כך בשנאתם לערבים ולמוסלמים ולשאלות המופש בכל מקום. הם גת'גים התורכיים רצו לצקוב את תקוות הערבים ונמנעו תחילה מהצבעה והחלו אח"כ לתקוף כל מדינה שנקטה עמדה מכרעת ומכוננת כלפי האימפריאליזם הצרפתי באלז'יר. אך הם לא הסתפקו בכך והתחילו לתקוף גם את הלוחמים האלז'יריים וללגלג עליהם ולהאשימם בהאשמות שגם הצרפתים עצמם לא השמייעו אותן מעולם.

הפרשן מוסיף: איבני מתכוון כאן למתוח ביקורת על עמדת התורכים אלא כוונתי להוכיח להיסטוריה את הכוזב שבטענות התורכיות אשר בעת המאבק על הבריה התורכית-עיראקית ניסו להופיע לעיני הסוסלמים והערבים כידידי הערבים וכסוביגי האיטלקים.

ע"ד ביהמ"ד

- 3 -

ד"ר מ"ק מסר ב-10.10.55: מדמשק בודע כי שני חיילים סוריים נהרגו בליל 9.10 בהתפוצץ מוקש בשטח הסורי הגובל בתורכיה. כזכור התמינו השלטונות התורכיים כמה מוקשים באזורי הגבול והקימו גדרים מתייל דוקרני בשטח, כי צעד זה דרוש למניעת הסתבנות שלטונות סוריה דרוש שלטונות תורכיה להסיר מוקשים אלה שאחרים מהם הוטמנו בעומק של 50-100 מטרים בתוך השטח הסורי. הסתבנות על הכיטחון הכללי בסוריה יצא ב-10.10 לאזורי הגבול כדי לחקור בתקרית זו.

ד"ר וואמאללה מסר באותו יום: "מ"מ שה"ח הסורי, ד"ר חומד, הזמין אלינו ב-10.10 את צ"ר תורכיה בדמשק והביש לו טחאת הריסת על זריעת מוקשים בגבול הסורי-תורכי שכתוצאה ממנה נהרגו שני חיילים סוריים. הוא דרש מממשלת תורכיה להסיר מוקשים אלה".

ד"ר מ"ק מסר ב-11.10.55: צ"ר תורכיה בדמשק הודיע ב-11.10 למ"מ שה"ח הסורי, ד"ר חומד, שקיבל ב-11.10 מממשלתו הבטחות שהיא אינה רוחשת איבה לסוריה. מטרת מיקוש הגבול הסורי-תורכי היא למנוע הסתבנות מבריאיים מעבר לגבול".

ב-1.10.55 הודיע ר"מ פריט על החלטת ארצו להצטרף לחוזה בגדאד. הודעה זו נתקבלה בהרכה ע"י התורכים ונשיא תורכיה שיגר מברק ברבה לשאת הסרטי.

ב-12.10.55 חזרו לנמל חיפה, ארבעה דייגים סבין ששת אנשי צוות הספינה, ברמל, שהוחזרה למי פסק-דין של בית-המשפט באלכסנדריה, באשמת דייג כטימיה הטריטוריאלית של תורכיה. הדייגים החוזרים סיפרו, כי הם יצאו את חופי הארץ ב-29 ביולי ובגלל טערה שמוצא נאלצו להתעכב בנמל סבוסטה. ב-3 באוגוסט נכנסו למימי מפרץ מארסין ליד אלכסנדריה. עוד באותו לילה התקרבה אליהם ספינה של חיל הים התורכי ופקדה עליהם להיעצר. כ-15 קצינים ומלחים מזויזבים עלו על הספינה, ציוו על הדייגים הישראלים לתת את ידיהם וערכו חיפוש מדויק. רב החובל ואחד מאנשי הצוות נאסרו אח"כ לעבוד לספינת הסלחמה. החוזרים הדגישו, כי המדחק ביניהם לבין החוף היה למעלה מ-21 מילין. ספינת הדייגים הפליגה לנמל אלכסנדריה בליווי ספינת חיל הים התורכי. הדייגים נחקרו ע"י מקידי הסכם ולאחר מכן הובאו בפני השופט ובכלאו במקורו למשך יום.

רוב ערי התביעה במשפט היו דייגים ערביים, שטענו באג"י השופט, כי הדגים שנמצאו במחטבי הספינה מצויים רק בקרבת חוף של אלכסנדריה, ובר המוכיה, שהדייגים הישראלים רבו במימיה הטריטוריאליות של תורכיה. אנשי חיל הים התורכי טענו, כי הם עצרו אמנם את הדייגים הישראלים מחוץ למים הטריטוריאלים, אך לפי עדויות שנמסרו להם ברמתה הספינה הישראלית בטשן הל היום קרוב מאד לחוף, והפליגה ללב הים רק לאחר שהרגישו כה.

מידת הכוח התורכי הודיע לר"מ סוריה על דאגת ממשלתו גורכ ההצעה הרומית לספק נשק לסוריה. ד"מ סוריה הבטיח, כי טרם נעשה דבר בעניין, וכי הוא עצמו אין לו כלל רצון לקבל את ההצעה. התורכים טאו טענותיהם שצדמת לא תבטל את ההבטחה שנתנה בזמנו לח'אלד אל-עזם לאספקת נשק צרפתי לסוריה.

כדי לקדם את פני הדעה של אספקת נשק סובייטי לסוריה, שוקל, לדברי השגריר ז'ילבר, הסערב את שתי האפשרויות הגאות: אספקת נשק לסוריה ע"י צרפת, כפי שהוכחה בזמנו לאל-עזם, או צירופה של צרפת לחוזה בגדאד.

בהרכה,

א. גפן.

מכר/ח.

4241/1

~~SECRET~~

אָלע : אַלע
אָלע : אַלע

Went to the
22.10

1

2

1

הזרנו לדבר על עמדת דומיה כלפי השתתפות אפשרית של מדינת ארצות-ברית ומזה עברנו לבעיית הישראלית-טורקית. הקדנתי כמה מלים לשאלת ספרך אילת. שאלתי את נורי בירבי על העמדה התורכית. בירבי אמר לי כי התורכים לא בקשו לעת-עתה כל עמדה רשמית והזכיר לי כי כעצבים של סיגוריה ביבלאומיים כוהבים התורכים לפעור בזהירות רבה, אבל הוא הוסיף והזכיר כי הראו הבנה לעצבים בטסטוס הביבלאומי של העלת-סואץ וכי אם יתיה צורך בכך בדואי גם יראו הבנה ותחשבות לצורכי של עביו ביחס לספרך אילת.

לענין מטירת נשק למצרים ע"י הנוש הסובייטי אמר: "אין עזבית מטירת הנשק סובייטית אותי. כמות הנשק וסוגו בודאי לא יהיו חסובים. הסובייט אותי הוא החדידה הרומית למזרח. מטירת הנשק ללא מנאי הוא *soup de maître* של הסובייט הרומית הפותח להם כרחבות את שערי המזרח. יש להצטרף על חוסר הכהירות המהשכחית של סובייט גורל המערב. נסיעתו של אלן לקאמיר היתה טעות כסה והצהרותיו אחרי פגישתו עם נאצר וכמו-כן הצהרות הפוריינ-אופיס הכריזו בקשר ליו"א של הביון הנריטי הם מבוהלים ביותר. אנחנו סבינו לאמריקאים ולבריטים כי יכחירו לנו את עמדותיהם בקשר למטירת הנשק למצרים. כמובן שיש לחלק את הכעיה לשניים: א. ההשקפה המערבית ו-ב. הטעולה המערבית. בקשר לשנייה אני מצטרף להניד לך כי אני משוכנע שלא תהיה כל טעולה, כי יבלעו את הנצחון הרומי במזרח ויתנו לזמן לרמא את הסיטנים החיצוניים של המצע. אנו התורכים לא רק מודאגים מהדירת ההשפעה הרומית למצרים, אלא אנו רואים כבר כי גם אמורים מתכוננים, במבונם הם, ללכת אחרי הדוגמא. הם כבר התחילו להפריש כספים לקניות נשק באירופה הסורחית, וסוביידי כנאוסו באו"ס כבר הציע להכניס חביר רומי לועדת-הקשר שהוא מציע לשגר לסליטים הערבים. אנו חוקרים לדעת אם סוביידי הציע זאת על דעת עצמו או על פי הוראות ממלתי.

אני הרחבתי דבור על עמדתנו בקשר למטירת נשק למצרים. הסברתי לו כי אנחנו כמובן לא יבזלים לנצל כאפשרות של מטירת כמזירות רציניות של נשק למצרים. נצלתי את המודעות כדי לתת תיאור של יחסינו עם בריה"ס וצ'כוסלובקיה, והזכרתי במפורש את חלוקי-הדעות בין רומיה הסובייטית וישראל בקשר לזכות כל יהודי העולם לעלות לישראל.

עברנו לדבר על שאלות האו"ם. בירגי אמר לי כי תורכיה עומדת להיטנע בקשר לאלג'יר וכי רק ברבע האחרון החליטה להצביע בגד העלאת השאלה על סדר-היום, כשהרגישה את הסכנה. "טט. הרואין המסכן" - אמר בירגי - "כודאי מתאר לעצמו כי הוא בהשפעתו האיטית הביא להחלטתנו זו. הערכים בודאי כועסים עלינו ואנו בודאי נשפע עוד בטריים מוסביים של אי-שביעות רצון. אמנם גם הם לא התנהנו בסדר כלפינו בענין אשר קרוב ללגנו - קטריסין. אך לא צניד להם כי הצבעתנו בענין אלג'יר היתה הצבעת-נקמה, וזה גם לא כן."

שאלתי: "מהן הוראות המסלחת התורכית בקשר לבעיות מסביב לישראל, ובאיזה מידה ישפיעו מכתבי בדואר והחלטות בגלגל על סגנון ההתערבויות התורכיות?" לזאת ענה בירגי: "אין הוראות מיוחדות לסדר בקשר לשאלות א"י. המסגרת ידועה לו, ובודאי שני הגורמים שהזכרת הם חלק של המסגרה. אתה מכיר את מרפר וידוע לך כי סגנונו לעולם לא יוכל להיות גלתי-נעים לכם. כל זמן שלא יתעוררו בעיות מיוחדות בקשר אליכם אנו גימן לו יר המפטיה. בועדת אד-אוק ישב סורגוס פנמנגיאובלו הידוע לך כאיש טיקה ומתון, הרכיל לשקול כל דבר לפני ערכו המיוחד, והנוטה ככל דו-שיח להתחשב עם שני הצדדים. גם הוא לא ינקט כל עמדה חריפה ללא התייעצות קודמת אתנו."

השיחה נסתיימה, כרציל, ברבע שעה של דיבורים על נושאים של ספרות ואמנות.

בברכה,

מ. פיישר

ירושלים, כ"ה באלול תשס"ו
12 בספטמבר 1985

מ/2. 105/53

421/4

סודי ביותר

א ל: סגל מע"ר

מאת: מחלקת החקר

הנדון: התפתחויות ביחסים תורכיה-ישראל, תורכיה-ערב,
ארבון הגנת המיזור; בעיית קפריסין.

רא"ב סקירה בעדון. בסיכום ניתן לדבר:

אין חלוקי דעות בין המסריקים לבין התורכים במה שנוגע
לשילובנו במערכת האגפה של המערב באיזור. לדעתם, יתכן חוזה בסחון
אחר רק לאחר ישוב הסכסוך שלנו עם הערבים. אולם קיימים חילוקי
דעות ביניהם לגבי הרחבתו של חוזה בגדאד. המסריקים אינם מתלהבים
מצירוף סדירות ערב לחוזה בגדאד לאלתר, ואילו התורכים הם בעד
צירופם לאלתר. מבלי לחכות לישוב הסכסוך הישראלי-ערבי, ושאף היא,
סה תהיה עסקתה של ארה"ב במקרה ותחול תזונה בעסקת הערבים כלפי
חוזה בגדאד, כתוצאה טריטוריאלית של אנקרה.

בסדירות החיזור אחר הערבים הרחיקו התורכים לכת עד כדי
כך, שסברו לארה"ב בארצם כיכוס של הסוּעָה הכלכלית והסוציאלית של
אוס (מקוסק) בגלל השתלטות ישראל הע"ז גילו בפני מורם בין-
לאומי את הסתייגותם מהחבר. מאידך, פנו אלינו ובקשו את הטייתנו
בהם בשאלת קפריסין. (ראה סקירה הסברה 178 סיום 6.9.85, עמוד 6).
אין להניח, שהיענותנו או לאי-היענותנו לסביה זו תהיה השפעה
קובעת על סדירותה של תורכיה כלפינו.

ועדת לזכרון בעדון קפריסין במתייחסת כשלונו בגלל עסקתם
התקיימה של התורכים, שאינם מוכנים לשום שינוי בטטוס-קוו. היוזמים
חוזרים ותובעים את זכות ההגדרה עצמית, אך בינתיים נמנעו מלדחות
את ההצעה הבריטית להענקת שלטון מקומי לאי, כי, למעשה, מוכנים
הם להסכים להצעה המסוימת סתם להגיע לזכות הגדרה עצמית ע"י בדיקת
המצב מחדש בסופו של דבר. אשר לבריטים, קשה להגיד אם הם באמת
בונים לפשרה; כוח להם להעמיד מניס של אנשי משרה בזמן שממשלתם
בעמית ע"י התורכים, המסריקים מחפשים דרך, שלא להוסיף בנז"ם
כתומכים בממשלה ידידותית אחת בגד ממשלה ידידותית שניה. אשר
לערבים, העיראקים החליטו לחסוך בתורכים, ואילו שאר סדירות ערב
החליטו לתמוך ביוון.

ב ב ב ב

א. א. א.
ב/סגל המחלקה

העתק: לשכת הסוכל

א. א.
הסגיר בלונדון
הציר באנקרה
הציר ברוסא
הציר בוושינגטון
הנציג באחריבה

אבנ/א

סודי ביותר

כ"ד באלול תשט"ו
11 בספטמבר 1955

105/53.2/ס

החזר למחלקת החקירה

■ לי מנהל מע"ר

מאת: מחלקת החקירה

הנדון: הפתחות ביחסי תוכנית-ישראל, תורכיה-ערב;
ארגון הגנת האיוור; בעית קמדיסין

בהספק לסקירתו מ/105/53.2 מיום 4.9.55

במהלך שיחותי עם האמריקנים, שאלו התורכים אם עליהם לנקוט
באמצעי מדינה, כדי לזכות בתמיכת וואשינגטון. המחלוקה

בשיחותי עם תבריסים, שאלו התורכים, כיצד הם יכולים
להתנגד לזכות התבדלה העצמית של תושבי קמדיסין ולתמוך בהסכמת
תקולות אליוס באי, בעוד שהם עצמם תבעו כוונת את זכות התבדלה
העצמית לחבל אלכסנדריה. התורכים ענו, שכל עוד צרפת החזיקה
בחבל זה, לא עוררו התורכים כל בעיות. אך כאשר צרפת תעזוב,
דרשו הם את זכותם. אותו דבר לגבי קמדיסין. כל עוד אנגליה מחזיקה
בו, הם שותקים. אולם, אם הכריזים רוצים למסור ליוונים, תובעים הם
את מידות האי לעצמם.

לדעת התורכים, עמדת החוגים הצבאיים הבריטיים היא בדיוק
כסר עמדת אנקרה. אולם כחוגי משרד החוץ הבריטי קיימת נטייה
לגמישות ולפיוס.

עמדת יוון בשאלת קמדיסין נפיי שהובאה ע"י שה"מ היווני לפני חברי
הבריטי והתורכי, הלא כדלקמן:

1. הענקת שלטון מקומי חסי לאי, שבראשו יעמדו נציגיו הנבחרים
של היוונים והתורכים באי.

2. שלטון זה יימשך 3 שנים ואח"כ יחליטו תושבי קמדיסין על
מעמד לעתיד.

3. לפי הסכם משותף, שיחתם בבוא העת, תשמור בריטניה על
בסיסים בקמדיסין. אמא ויוון תהיה מוכנה לתת לה בסיסים
גם בשטח יווני אחר.

4. למיעוט התורכי יוענק בבוא העת מעמד של חופש ושוויון
מוחלט בשטחים הוותיקים, תחבובת והכלכלי. כן תטכס יוון
להכיר בסטטוס מיוחד לתורכים בקשר לאזרחות וצבא.

יו.סי. סטרג, ב-5.9.55, כי בריטניה תציע מפעל המחלוקה לקמדיסין
וכויתור סכסימלי תהיה מוכנה להזכיר את האפשרות של בדיקת המצב במלעד
מאוחר יותר.

לאור הידיעות, כי הערבים היו מעוניינים בדחיית בואו של ג'ונסטון
הודיעה מח"ד לנציגים הערבים, כי בגלל רצונה לעזור לערבים - לפני
הבהירות הבאות לכשיאות ארה"ב, היא מעוניינת בקיום הביקור ללא דחייה.

בעקבות הודעתו של דאלס הביעו התורכים בפני האמריקנים את רצונם
על מצבה של עיראק, לאור העובדה שהאמריקנים קשרו את ענין התקשרותם הצבאית
עם הערבים כיישוב הסכסוך הישראלי-ערבי. התורכים שאלו את האמריקנים,
מהי עמדתם לגבי חוזה בגראד והרחבתו.

האמריקנים עזו, כי הודעתו של דאלס באה בגלל התקרבות מועד הבחירות בארה"ב. אשר לחוזה בגדאד, הם סבורים, שעם הצטרפותו בעתיד של טרם ואף של אפגניסטאן (במקרה שתישב את סכסוכה עם פקיסטאן) יוכל הסכם בגדאד לכלול את כל האיזור הצפוני של המזה"ת. לאור יחסיהן עם ישראל, אין האמריקנים נמצאים במצב בו יוכלו ברבע זה לרצות בהתלהבות את צירופן של ארצות ערב לחוזה בגדאד. כל פעולה כזו בכיוון זה תקשה על יחסיהם עם ישראל התובעת ערובה לבטחונה, שארה"ב אינה יכולה לתת לה. ענין ערובה מסוג זה ישפיע לרעה על יחסי ארה"ב עם מדינות ערב. לאור הענין הרב שמבלה ברה"ט במדינות ערב עלולה ערובה אמריקנית לישראל לרחוק את ארצות ערב לזרועותיה של ברה"ט. אולם ארה"ב מתנגדת לחוזה הטוטלס המוצע וחושבת, שצירופן של מדינות ערב לחוזה בגדאד, במקרה שתחול הפוגה במתיחות שבין ישראל וערב, תהיה לברכה רבה.

דריין ראטאללה מסר ב-6.9.55:

"קבוצה מהכרי ביה"ג העיראקי קראה לממשלת עיראק ולשאר ממשלות ערב לדחות את הסדירות האנבלית-אמריקנית החדשה התומכת בישראל על השכון הערבים. הקריאה כלולה בהודעה שפורסמה בגדאד ע"י הכרי ביה"ג. בהודעה נאמר כי הצעות להשתתף בהסכמים עם הצדדים המעוניינים מכוונות למנוע כל שינוי בכוח בגבולות הנוכחיים בפלסטין. ההודעה קוראת, כאמור, לדחות את הצעות דאלס משום שהן מנוגדות לשאיפות הלאומיות של עמי ערב ולהחלטות האו"ם משנת 1947. ההודעה מוסיפה כי הערבים מתנגדים לכל טיקוח על זכויות ובתיאם. מי"ע מוסרת כי הכרי ביה"ג אלה עומדים להגיש בעניין זה תזכיר לרה"ט בורי אל-סעיד.

שגריר ארה"ב בכירות הסכיר לשה"ח הלכנובי, כי באום דאלס איבנו תכנית לפתרון בעית ישראל (הכוונה, כנראה, לבעית א"י). אין זו, לדעתו, אלא הצעה וכדאי שהערבים יעייבו בה.

שגריר ארה"ב בפריס סבור, שליהודים השפעה גדולה בארה"ב ושת" המפלגות מתחרות על אהדתם.

במטה"ח הזרפתי נאמר לדיפלומט ערבי, כי ארה"ב אינה מוכנה לחתום בזמן הנוכחי על חוזה עם ישראל וכי היא מסרה לישראל, כי אין אפשרות לחתימה אלא כל עוד לא יושב הסכסוך הישראלי-ערבי.

הודעה המדינית של אליזה הערבית החליטה לתמוך ביוון בענין קפריסין. אולם עיראק הודיעה שהיא תתמוך בתורכים במסדה להבטיח את זכויות המוסלמים בא"י.

ב-7.9.55 נבעלה ועידת לונדון בענין קפריסין, שנסתיימה בכשלון. יו.פי.אריטר מסר ב-7.9.55 כדלקמן:

"מהומות אנטי-יווניות חמורות פרצו בקושט ובאיזמיר, בתגובה על הפיצוץ בקונסוליה הטורקית בסלוניקי. הזק שנגרם לרכוש יווני בטורקיה נאמד במיליוני דולרים. מספר הנפגעים טרם סוכם. המון נסער התפרץ לכבוסיה היוונית-האורתודוקסית הגדולה אלא בקושטא והעלה אותה באש. לאחר מכן פרצו המפגינים לכבוסיה יוונית אחרת והטירו את פעמוניה. כן הועלו באש בת-ספר יווניים. שלשה אנשים שפרצו לחבירות השליכות ליווניין נעצרו ע"י המשטרה. בעיר איזמיר הציתו המפגינים את הקונסוליה היוונית ואחר פוזו למגושי היוזי הבינלאומי והעלו באש את הביתן היווני. סירות עם מפגינים התקרבו אל הספינות היווניות כנפל איזמיר והספינות חריסו עוגן ויצאו ללב-ים. מספר הדליקות שנגרמו ע"י המפגינים נאמד ב-17. כפי שבסר מקורות רשמיים, בפצו רבים. מוסל קושטא שידר קריאה אל האוכלוסיה אצאאגא לשמור על השקט. המשטרה הטורקית נקטה אמצעי בטחון מוגברים. ארובות טורקיים רבים פוזמו גילוי-דעת נרגשים נבו היוונים, בהם בקרא הציבור הטורקי לעסוק על זכויותיה של טורקיה בקפריסין. לקפריסין נשלחה אפש חגירות חזקה של צבא בריטי ממלטה. באיזור גיקוסיה נערכה הלילה בליקה כללית.

חוגים דיפלומטיים איטלקיים בקושטא מעריכים, כי ההמכנות האנטי-
יורניות באפכו לתבועה נגד זרים בכלל, לא רק נגד ארמניים ויהודים,
והשלטונות התורכיים היו כפולים להן.

לפי ידיעות שהצטברו אצל שירותי המודיעין הסורי, תומכים התורכים
בשיטתקלי בתכניתו לבצע המפכה בטורקיה. לפי ידיעות אלו, יחתום שיטתקלי,
עם סובו לשלטון, על הסכם עם תורכיה, וזוהי לתורכיה-עיראקית, אולם
שלא יהיה קשור אליה. חוגים מערביים בדמשק סתיםים לידיעות אלו
בהמלכות-מה.

מבנות רוטטר מסרה ב-8.9.55, שידון קאיימת בהחלטת התמכרותם של
הכרית הצפון האטלנטית, אשר הסתיימה בהשגתה בין יוון ותורכיה, כן,
במסד, שהמטה הכללי היווני למסות תורכיה ויוגוסלביה, כי אין כוונתו לשמך
מוסחים צבאיים יוניים בועידה צבאית של שלש מדינות הכרית הבלקנית,
שתיערן אחוזה באנקרה, כזוהי, שסמכת החלטת יווצית זו, תבוטל כליל ועידת
המוסחים הצבאיים.

נורי סעיד הגיע ב-8.9.55 לתורכיה.

בהתאם להחלטת המועצה הכלכלית והסוציאלית של א"מ (אקומוק)
תוחלט לכנס באנקרה כינוס על פיתוח קהילתי בהשתתפות חמש מדינות אלה
מאזור אים התיכון: יוגוסלביה, יוון, פרס, תורכיה וישראל. ברם,
תורכיה מרבה לארח את הכינוס בהשתתפות ישראל, ומסרם כן החליטה מזכירות
א"מ לערוך במקום הכינוס סיור לפורים לפתוח קהילתי. הסיור מתקיים
מ-1 ועד 30 בספטמבר בהשתתפות נציגי הארצות הנ"ל. הסיור יערך בשלש
מדינות לפי הסדר הבא: יוגוסלביה: 10 - 1 בספטמבר. יוון: 20 - 11
בספטמבר. ישראל: 30 - 21 בספטמבר. סיכום הסיור יערך בישראל. פרס
הודיעה בדגה האחדון שבציניה לא יוכלו להשתתף בביקור בישראל. (ראו
סקירת הסברה 178 מ-6.9.55).

ב ב ר כ ה

אבא נמן

אבב/יא

ירושלים, י"ח באלול תשט"ו
5 בספטמבר 1955

103/53.2/ס

4241/1

נורי ביוזר

א ל: מנחל מעיר

מאח: מחלקת החקר

הנדון: התפתחויות ביחסי תורכיה-ישראל, תורכיה-ערב,
מסביב לבעיה קפריסין

רצ"ב מקירת בנדון. בסיכום ניתן לומר:

שגריר יוגוסלביה ברומא שבור, שמנדרס נכשל בבלקנים
ויסנה את מוצו למזחית, כדי לקפות על בשלנוח.

בענין קפריסין מנלים האמריקנים נמיה של וחוריהם ליוונים.
חבריהם מחמשים פשוה עיי תבטחה ליוונים שבזמן מאוחר יותר תנחן
לאי זכות הגדרה עצמית. החורכים עומדים בחוקה על שמירת הסטוס-
קו וחזוירו את וואשינגטון ולונדון. שאם חבעיה תפתר לטובת
יוון, הם יתבעו את סיפוח האי לתורכיה, יחיו זעזועים במערכת
החגנה של האיזור ועלולה לסרוץ מלחמה בין אנקרה לאחונה.

למרות החיזור החורכי אחר הערבים, הכריז דובר חליגה
חערבית, שמערבים יחמכו ביוון. אעפ"כ, אין להניח, שהחזרה
מצרנו עם התורכים נגד יוון (דבר שימדיע לקידום יחסינו עם
אחונה) ישמיע על התורכים לשיפור יחסם אלינו.

בקביעה מדיניותם לגבי המזחית לא יתעלמו התורכים מ
ה"אן-יונים, חמהות גילוי רציני של אסטרות פגיעה בחכניות
תחגנה של המערב באיזור. מאידך, מותר להניח, שבסו אחרי תקרית
עזה, כן ינסו החורכים לנצל עתה את ענין ה"אן-יונים, כדי
להזכיר למצרים את התססד שבאי-הצטרפותם לחזית בגדאד.

טרם נורע על חגובה תורכית להודעה דאלס. הסיבה לכך,
כנראה, בזה, שהעיראקים פנו למנדרס ובקשוהו לעכב כל חגובה
עד שתתגבש עמדת הערבים, ואם ברצונו להגיב, עליו לעשות זאת
בוחאם להתחייבויותיו, חנובעות מהאגרות שהחליף עם נורי סעיד.

ב ב ר כ ה

א. ג. פ.
ב/מנחל. המחלקה

אבג/יא

הערה: לשכת המנכ"ל
אמ"ן
השגריר בלונדון
הציר באנקרה
הציר ברומא
הציר בוואשינגטון

סדרי ביומור

המחלקה לביטחון

אל: מנהל מע"ד

טבת: מחלקת חוקר

הנדון: התמחויות ביחסי תורכיה-ישראל, תורכיה-ערב /
מסביב לבעיית קפריסין.
בתמשך. למסירתו מ/103/53.2 סיום 28.8.55.

בשיחה שהיתה לציר ששון ב-6.8.55 עם השגריר היוגוסלבי ברוסא, מייסר האחרון, כי המרשאל סיטו התליט, לפי שעה, לשים את תכנית הבלקאנית במקרה ולא להמציאה יותר. תדבר הרגיון סאר את התורכים והביאם לידי קיטרוג על יוגוסלביה בארצות הברית ובארצות מערביות אחרות. ולתארם במדינה שאין לסמוך על הבטחותיה והתחייבותיה בין אם הן בכתב או בעל-פה.

התורכים, הוסיף ואמר השגריר, אינם רוצים להסתגל לתנאים הבינלאומיים החדשים שנוצרו אחרי הסכם עם אוסטריה, אחרי ביקור ראשי הסובייט העליון בבלגראד ואחרי ועידת, ארבעת הגדולים כב' נבה. התורכים אינם רוצים להסתגל לתנאים החדשים האלה. לא סתוך אי-כולתם להעריך את המצב כראוי חלילה, אלא סתוך אינטרסים אישיים בלבד. ראשית: מנדרס רואה בכל הפוגה בין המזרח למערב בסכנה ישירה לכל תכניות הביטחון שלו בבלקאניה ובמזרח התיכון. שנית: מנדרס חושש שמא ההפוגה במתיחות הבינלאומית תביא בעקבותיה לירי הקטנת התמיכה האמריקנית הכספית והכלכלית בתורכיה - דבר שעלול לערער את המצב בפנים תורכיה ולחוללש את המשטר הקיים.

אולם אין יוגוסלביה מתחייבת, המשיך השגריר, להתחשב במדיניות החיצונית, אך זרק באינטרסים של תורכיה בלבד. המרשאל סיטו מסוכנע שמדי רוסיה כיום לשלום ורואה חובה לעצמו, באיש שוחר שלום, לעודד במלוא כוחו את הכיוון הרוסי החדש הזה ולדכוש לו את תמיכת העולם כולו, גם אם הדבר יחייב לשים לע"ע את הכרית הבלקאנית במקרה. השגריר הניח בסוף דבריו, כי הקטנת הברית הבלקאנית עשויה: א) לעודד את מנדרס לתפנות את כל מרכזו כלפי המזרח כדי לכסות על בשלומו בבלקאן. ב) או לאלץ אותו להניח גם למזרח ולחצטרף אל שורת המסיימים לשלום כבה בעולם. השגריר סקווה, כי מנדרס יבחר בדרך השנייה.

התורכים סגרו למצרים בבקשה לתמוך בהם בבעיית קפריסין וחזכויות להם את תמיכתם הכלת מוסקת בערבים בבעיית ארץ-ישראל. כן טענו התורכים לפני המצרים, שמטרת העיקרית של יוון בקשר לקפריסין היא המצאת תבצורת האורתודוכסית, ומכאן, מאל למצרים לתמוך ביוון בענין זה.

בתשובה טענו המצרים שבכוונתם לקיים דיון עם יתר מדינות ערב ולהגיע להחלטה משותפת. כן הוסיפו, שהשנה תהיה, כנראה, עמדתם במישה יותר מאשר אשתקד. התורכים סבורים, שבמקרה של דיון כללי, אפשר, בעזרת עיראק, למנוע קבלת החלטה נגד בריטניה. לפי סקור תורכיה, רונחות ידיעות בקה"ד, כי יוון, שהיא הארץ הימית-כונית היחידה שעדיין לא הכירה בישראל, משתמשת בעובדה זו, כדי לזכות בתמיכת המצרים בענין קפריסין.

בינתיים הודיע רדיו דמשק ב-31.8.55, שדובר הליגה הערבית אמר, כי מדינות ערב יתכנו באיחוד קפריסין עם יוון, אם תועלה שאלה זו באר"ם. לדברי רדיו, בטירה הודעה זו אחרי פגישת משלחת של העדה היוונית במצרים עם מזכ"ל הליגה.

קיימים ניגודים בבישה לגבי בעיית קפריסין הן בין התורכים לאמריקנים, הן בין התורכים לבריטים.

בשיחה שהיתה לו כמשת"ח התורכי אמר שגריר ארה"ב באנקרה, כי קפריסין זרועה למערב כבסיס חזק ויצויג וכי במסגרת הבאטו אפשר למצוא הסדר שיניח את 2./..

דעת היוונים. הוא הוסיף ואמר, כי התחילה להשמר אנוירה מתזונה בזירה הבינלאומית ולתוצאה מכך נושה דעת הקהל העולמית לשונות היוונים בבעיית קפריסין. האמריקני יעץ לתורכים לנהוג בסתיגות כלפי היוונים הנועזים לזרז.

בעקבות דבריו אלה של השגריר האמריקני, קיבל השגריר התורכי בוואשינגטון הוראות להיפגש מיד עם דאלס ולנהל אתו שיחה ברוח הדברים הבאים:

לפני שבה בעת הדיון בנוסח בבעיית קפריסין, נהגו האמריקנים ברכות כלפי היוונים ובה דירדרו לאט לאט את הענין למצב שתוצאותיו מונעות בתורכים.

נכון שבעיית הכיבוש היא הבעייה הראשונה במעלה בשאלת קפריסין. אולם אין לפתור בעייה זו רק מכחינה זאת. בסמרי החינוך היווניים הרשמיים התחילו כבר מזמן השלטונות היווניים להשתמש בסיסמה "הפקידת ההיסטורית של יוון". הם מתכוונים ל"יוון רבת". הליכתה של יוון בדרך זו יכולה לגרום אותה לסלחמה עם תורכיה.

חסימה אמריקנית ביוונים תדחוף אותם לבקשת עמדה תוקפנית, שתגרום נזק ליוון עצמה. יש להסיר לידיוכים שבעיית קפריסין מהיות טכנה חמורה.

גישה של ארה"ב מובעת ישירה בזכותה ובאינטרסים החיוניים של תורכיה. מטעם אנקרה סבורה, שהידידות התורכית-אמריקנית, שתורכיה גאה בה, ושהמכה לסטל ודוגמה של סיתוף פעולה וידידות כנה לכל העולם, אינה מושחתת רק על הפחד מפני ברה"ם ועל בסיס הגנת העולם הדימוקרטי בפני הקומוניזם. אם גם באחד הימים לא תהיה קיימת יותר הטכנה הסובייטית (אם כי כרגע אין נראים סיכויים לכך), הרי סיתוף הפעולה בין שתי המדינות יהיה סריר וקיים באותה כנות. כשם שבלתי אפשרי לארה"ב לחזור לרציון ההתבדלות שיפגע באינטרסים החיוניים שלה, כך על ארה"ב לדאוג שסיתוף הפעולה שלה עם תורכיה לא רק שלא יופחת, אלא ילך ויגבר. תורכיה חנה חזקה ויציבה וחשיבות מעמדה הדיפלומטי-אסטרטגי תהיה קיימת תמיד.

גישה שהיתה לו עם אלן הזחיר השגריר התורכי בוואשינגטון, כי בעיית קפריסין עלולה לגרום למצבים חמורים.

בעקבות השיחה הנ"ל, בחקבל השגריר ע"י דאלס וסתר לאחדיו את הוראות מטעמו. בתשובה ענה דאלס כדלקמן:

לא חל כל סינוי בעמדתו לגבי בעיית קפריסין. ארה"ב לא תמכה ולא חושבת לתמוך ביוון, כי היא לא רוצה שיתבלעו חלוקי ועות בין שלשת חברי הברית. ארה"ב התנגדה להקלאת הבעיה באו"ם והודיעה על כך ליוונים, אולם היוונים לא סעו לעצמה והביאו את הבעיה לפני האו"ם, כדי שההיה להם עמדה חזקה יותר בשיחות לזרז. מחס"ד עויין לא החליט איזו עמדה לנקוט באו"ם. התחלטה בענין זה קשורה בתוצאות השיחות בלונדון. על כל פנים, אין מחס"ד מתכוונת לתמוך באו"ם במטעלה ידידותית אחת בגר מטעלה ידידותית שניה. ארה"ב רוצה, שבוועידת לונדון יגיעו לפהרון, שיביא את דעת כולם.

התורכי ענה לדאלס, כי יהיה יותר רצוי אם ארה"ב לא תתמסך באי-עדות היוונים בלבד, אלא תכריז בגלוי על עמדה עוד לפני שיתחילו השיחות בלונדון.

דאלס ענה, שאין ברעתו לספור הצהרה בלוייה בפניו זה, הוא הסביר, ששוחח על הענין עם היוונים. והוסיף, שהואיל והבעיה היא עדינה, הוא גם לא יוכל בשיחותיו עם היוונים להעביר להם את דברי הביקורת ההרסניים של התורכים.

עם הגיעו ללונדון, בודע לזורלו, שה"ח בפועל של תורכיה, שלדעת הבריטים, יש להכניס ליוונים, כי בזמן סאחר יותר תינתן לאי נכות ההחלטה העצמית. אי-לכך, נפגש זורלו עם סק מילן לפני פתיחת הוועידה לאטר לו, שתורכיה אישאר לצדה של אנגליה, אם זו תשטר על הסטאטוס-קו. אולם אם אנגליה תראה בסייה לקשור את גורל האי ליוון, לא תסכים תורכיה לכך.

סק מילן ענה לזורלו, שיש למצוא פתרון לבעייה. כן אמר, שהעמדה המקיפה של תורכיה בגר ההכרזה העצמית ובעד המטבח שלטון קולוניאטורי גורמת לקשיים גדולים. הוא הוסיף, שהתורכים גורמים לבלבול רב עי"ז

שהם קבעו עקדה סופית ומשפטית בלשון תקיפה יותרתדי, בסדרם החלד השיחות.
זורלו ענה לסק מילן את הדברים הבאים:

מטעם תורכיה דיסנה תמיד את רצון התורכים שבקפריסין לצרף את
האי לתורכיה ויעצה להם להיות נתינים אנגליים באמנים. אולם לכל דבר
יש גבול. זה טבעי, שהתורכים ירשו להחזיר להם את האי, במקרה שבדיסניה
תבנה בסייה לבטל את הסטאטוס-קוו. מבחינה היסטורית ואסטרטגית האי
היבן חלק מאנטוליה.

בשביל תורכיה טהורה בעיית קפריסין קנה-כירה ביחסים שנינה לבין
יוון. הידידות בין אנקרה לאתונה מבוססת על כך, שיוון תעזור את רצון
"יוון רגלי". אין התורכים רוצים להיות פוקסים פ"י איים יווניים,
שיושבים יביתו עד לשער אנקרה. כל יחיד תורכיה צריכים לדעת, שאם
היוונים ימשיכו לשאוף בתקיפות ל"יוון חבלי", לא תהיה כל אפשרות להוסיף
ולקיים את הידידות בין אנקרה לאתונה. מתרון הבעיה לטובת יוון פירושו
זעזועים והחלטה של מערכת ההגנה של האלקנים ושל המזרח התיכון, שהוקמה
באמצעים כבדים. התורכים נוקטים עמדה בלתי גמישה סמוך חוסר כרידה.

זורלו חושב, שמק מילן העמיד מבין נוקטים, כדי לשבור את אוסף-
לבה של אנקרה, אך הוא מבור, שהחליט לסעת בלבו של מק מילן את ההרגשה
שהתורכים עלולים להזיק במקרה של פגיעה בזכויותיהם.

ב-29.8.55 התכנסו וועידות בבייבי בדיסניה, יוון ותורכיה לישיבה
ראשונה של הוועידה המסולשת לדיון דעתיה של קפריסין ובעיות אחרות
במזרח התיכון.

השגריר האמריקני סטר לציד התורכי, כי לא יחזיר ביקור ביסוסין
לציר גרואטסלה, מכיוון שבירדוס גר בירושלים. הציר התורכי סבור כי
מטעם ארה"ב ובדיסניה המזרחית עתה נגד יוזמת גרדוס לתקום צירות
בירושלים, שוכחות שלמעשה הן בעצמן באשמות בצעדו של הציר הגרואטסלי,
כי הן הרשו בזמנו לנציגיהן להגיש את כתב-האשמות בירושלים.

לפני פרסום הדעתו של דאלס, פנו האמריקנים לתורכים ובקשו להתייחס
להצעות ולעייין בהן בכל הדגיגות.

עם פרסום ההודעה, פנו האמריקנים לתורכים ובקשו לא לפרסם שום
תבונה רשמית על ההודעות דאלס עד אשר תתבשר עמדת עיראק ויתר סדינות
ערב. אם אין ברירה אלא לסמור תבונה על ההודעה, מוטב שתורכיה תצד
כתבונתה בערבים ושתגובה זו תעלה בקנה אחד עם התחייבות תורכיה
ההודעות המשתקפות בחלופי האגרות המספחות על חוזה התורכי-עיראקי.

סטר הגיעו אליגן ידיעות על תבונה תורכית כל שהיא להצעותיו
של דאלס.

דיון מ"ק סטר ב-30.8.55

"החוגים המדיניים בדמשק סמרו כי תשובת הערבים על הצעות דאלס
תהיה טעמית. סדינות ערב יגישו בעצרת הקדומה של האו"ם הצעות-נגד
ליישוב שאלת פלסטין. נדמו כי ייתכן שהערבים יקיימו התייעצויות
עם בבייבי הנוש האמריקני-אסייתי בנוגע להצעות שיעלו באו"ם, מבנים
שהליגה תעמוד על ביצוע החלטות האו"ם."

ב ב ר כ ה,

30.8.55

אבג/יא

ירושלים, ג' באלול תשט"ו
21 באבוסט 1956

101/53.2/ס

מידע

אלו: מר בן-חורדין, סוכיראשון, צירות ישראל, אנקרה

שם: מחלקת החקר

הנדון: סיכום על אישור וכסלונותיה של המעילות
התורכית במנהל למן יולי 1954
ראה י.נ. 1065 טיום 12.8.55

קראנו בענין רב את סיכום הנ"ל ובדיווחו להעיר, כי בשני
ענינים אין הערכתך ברורה לגבי

א. אין זה נכון, כי באסטרטגיה לרכישת לכבות הערכים, לא חשב
מנדרס שיצטרך, אף-במירת-טה, להתאים את סדיניות ארצו לתביעות
ערביות - למשל בשאלת היחסים, עם ישראל, גם לפני בדואר ידעו התורכיים
להתאים את סדיניותם בשאלת א"י לתביעות הערכים; וכשפתחו במכצעים
לארצון הבנת האיוור, הם התחילו במדיניות ההסתהיות מאתנו, כי ידעו
שזהו אחד האמצעים הטובים ביותר להשפיע על הערכים.

ב. אשר להערכתך שחליפת האגרות על החלטות האו"ם בענין א"י מתווה
את אחת הסיבות לאי-הצטרפותה של ארה"ב לחוזה בדואר, אנו סניחים,
שהגעת למסקנה זו לאור שיתוף עם היועץ האמריקני קולר, בידוע לך
(וראי זה ידוע גם לקולר), הושגה הסעיף על החלטות האו"ם בנוסח החוזה
עצמו והוחלט על חליפת האגרות, כדי לא לשים מכשולים בדרך הצטרפות
של בריטניה וארה"ב לחוזה, קשה להרחיק לכת ולהגיד, שכדי להגשים את
הכניוניה באיוור, תהיה ארה"ב סוכנה לתת בושטנקא לחליפת המכתבים;
אולם אין צל של טקס, שקיום האגרות אינו מתווה כל סיבה לאי-הצטרפותה
לחוזה, במיוחד, שהיא יכולה, כחברתה אנגליה, להצטרף לחוזה מכלי
להצטרף לאגרות.

בברכה,

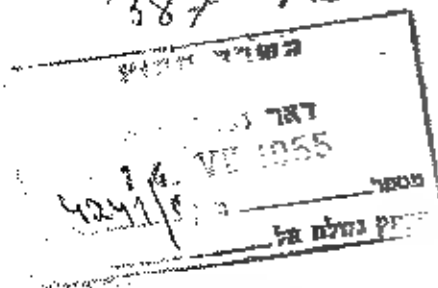
א.מ.מ.
כ/מנהל המחלקה

אנב/ח

העמס: לשכת השד, לשכת המנהל, מר ג. רפאל,
מער, המורה, מאה ב, השגרירות ברואסינגטון,
השגרירות בלונדון, השגרירות בפאריס,
השגרירות ברוטא.

רומא, כ' באב, חשט"ו
8 באוגוסט, 1955

387 /זר

0 1 1 1

אל : מר א. גפן, מחלקת המחקר, הקריה
מאת : ציר ישראל, רומא

הנדון: ליחסי תורכיה-ישראל

בעיון ובעניין קראתי את הסקירה שלך, מספר
מ/99/53.2 מיום 1.8.1955, על "התפתחות ביחסי תורכיה-
ישראל, תורכיה-ערב". כן קראתי בעיון ובעניין את הדו"ח על
השיחה שהיתה לשגריר צור ולמנהל מעיר עם השגריר התורכי
בפאריס. אני חמים דעים אתך במחלט שאין לקבל את דבריו
השגריר התורכי בפאריס, כי לאנורה אין כוונות למדיניות
תורכית. עוד לפני שעלו לשלטון דיברו מנדרס וקוסטולו,
בנאומי הבחירות שלהם ב-1950, על הצורך בקביעת מדיניות
תורכית-מזרחית והתקרבות אל ארצות-ערב. ולכשעלו לשלטון,
מאי 1950, לא זו בלבד שלא חסכו בהתחזות ידידותיות כלפי
הערבים, אלא גם ביטלו כמה מן ההוראות האנטי-דתיות
והאנטי-מוסלמיות שהיו קיימות מזמן של אתאטורק כדי
להוכיח לעולל הערבי-המוסלמי שתורכיה חוזרת לאיטלאם
ולדבש על ידי כן את אימון הערבים וכו'.

כן אני חמים דעים אתך, שבמאמציהם
הגזכתיים למדוד למזרח המיכון מוסיפים התורכים למסור
באזני מדינאי ערב הצהרות אנטי-ישראליות, שמטרתן להוכיח
את רצונה הכן של אנורה לשטף פעולה עם הערבים בשאלת א"י.
ברוח זו יש לקרוא את דבריו של הנשיא התורכי, ג' לאל באיאור,
לכבוד המלך סיאצל על נכונותה של תורכיה לתווך בשאלת א"י.
וכרות זו בלבד יש לקרוא כל הצהרה תורכית אחת, בין קיצונית
ובין מתונה, שנוגעת לכעיה א"י.

אולם השאלה העיקרית הנשאלת עתה היא: האם
יש יסוד להניח, שהתורכים יתמידו במדיניותם הנוכחית הפרו-
ערבים חרבה זמן למרות חוסר ההצלחות שלהם בסוריה, בלבנון,
במצרים, בערב הסעודית, בלוב ועוד. נכון שמנדרס איש עקשן
ואיננו גמנה עם המדינאים הגמישים, שמודים בדרך כלל בטעותם
או בכשלונם ומחפשים להם מוצא של כבוד. אולם נדמה לי שאין

לן ברירה אחרת. באם תפוג במרוצת הזמן המתיחות הבין-
לאומית ותפסיק אלה"ב לחזר כמקודם אחרי ארצות ערב -
אפשר לשער שגם מודרט, באם לא ירצה להיות בודד במערכת,
יצטרך לעיין מחלש במדיניותו הערבית.

הימים הבאים יגידו.

ב ב ר כ ה ,

.4.7.

א. ששון

הערה: לשכת המנכ"ל, הקריה
מ. ג. רפאל, הקריה
מנהל מ. ע. ד, הקריה

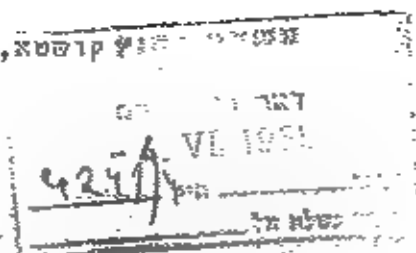

CONSULAT D'ISRAEL

קונסוליה של ישראל

י"ג באב תשט"ו
1 באוגוסט 1955

מס. 8098/603/ל

ס ד י

אל : מע"ר

מאת: הקונסוליה בקושטא

הנדון: חלוקי דעות בממשלה
בתורכיה לגבי ישראל

העונאי היהודי מיכאל פרלמן מ"איסטנבול אקטורס", שבקר
אצלי מסר לי את הידיעה ולקמן (שיש לקבלה, לדעתנו, כהסתהגות)
שהוא קבל מעונאי צרפתי המקורב לקונסוליה הטורכית כאן:

הנשיא ג'לאל באיר נוסה, כביכול, לצד הערבים ואילו ראש
הממשלה, מר מנשרס, מעוניין בזמן אחרון בהתקרבות עם ישראל. מסיבה
זו ויתר, כנראה, לאחרונה על נסיעתו ללבנון השעת האמס, והנשיא
באיר נסע לבדו.

אחת הסיבות שמשיקות על פנדרט בכיוון זה, יש לזקוף - לדברי
פרלמן - לעמדת העיראקים שהכיעו את ראונס להצטרף לחוזה המשולש
טורכיה-מצרים-ערב סעוד.

גם מלך צייטל, הנמצא עדיין בתורכיה, וגם נורי סעיד, אשר
בקר בקרוב כאן, מנסים לשכנע את מנהיגי תורכיה על שאין הצטרפותם
לחוזה החמש העלולה לפגוע במאומה לעמדתם הקודמת, כפי שנקבעה על-ידי
חתימת החוזה תורכיה-עיראקי - אך כנראה ללא הצלחה גדולה.

ב.ב.ק.ח

מס' 483 קו

אב/טר

5M/11
25

י"ב באב תשס"ו
1 באב תשס"ו 1955

סודי ביותר

99/53.2/ט

אל: מנהל מע"ר

טאח: מחלקת החקר

הנדון: התפתחויות ביחסי תורכיה-ישראל. תורכיה-ערב.
בהמשך לסכתבנו ט/97/53.2 מיום 15.6.55.

רצ"ב סקירה בנדון.

כמיכום גיתן לומר:
לדעתנו, אין לקבל את דברי הסביר התורכי בטאריס, כי לאנקה
אין בורות למדיניות מזרחית. נכון שלפני הסכם כנאדא היו מאמצי
מנדס לצרף את עיראק לתכניות המערב בבחינת סכצו תורכי במסגרת
הטעילות האמריקניות, אולם לאחר הסכם כנאדא מהורה פעילותה של
תורכיה באזור חלק מסוינותה היא, שלעתים קרובות נראית בה מידת
עצמאות גוברת. מסורת מדיניותו ונכחית של מנדס הן, לחזור למזרח
התיכון תוך שבירת החזית הערבית האחידה, לחזק בארצו את המסחר
הפנימי, המסמט לעתים קרובות נדשא לביקורת מצר ואמריקנים, ולבסס
את עצמאות מעמדו כלפי ואטינגטון.

במאמציהם לחזור למזרח התיכון מסשיכים התורכים במדיניות
המסתייגות כלפי ישראל ומוטיפים לסטור מאנכי סדינאי ערב הצהרות
מנהיגים-ישראליות, שמטרתן להוכיח את רצונה הכן של אנקה לשותף פעולה
עם הערבים בשאלת א"י. כי הם סבורים שהצהרות מסוג זה ורשויות לאור
החשיבות שהערבים מייחסים לבעיית זל. בכיוון זה יש גם להעריך את
דברי הנשיא באייאר בנאומו לכבוד הטלן פייטאל, שהתפרשו כנכונות
תורכית לתווך בינינו לבין הערבים, למעשה, היל דברים אלה חזרה
מנדככת על דברי הנציג התורכי באו"ם, טארפר, כעקבות תקרית עזה,
בהם הדגיש את הקשר שבין חתימת הסכם כנאדא לבין התעניינותה של
ממשלת תורכיה בשאלות א"י.

לגבי בעיית א"י לא חל כל שינוי במדיניות התורכית, שטעולם
לא עלתה בקנה אחד עם האינטרסים שלנו. הם מסשיכים להתחמק מהתחייבות
לתסוך מסמטטט-קור לגבי גבולותינו ומדברים אלינו בנוסחאות כלליות
של יחסי ידידות ושל צידוד במתרון צדק של בעיית א"י בדרגים
הנולמדות את האו"ם וכו'. מותר להניח שפידת העניין שלהם בהידוק יחסיהם
עם הערבים היא שמכתיבה ותכתיב להם, כיצד לפרש מהו מתרון-צדק של
בעיית א"י.

גם העובדה, שלאחרונה מורבשת התאכזבות מסוימת מצד התורכים לא
שיבתה קו יסודי זה במדיניותם. הנורמים לאכזבתם הם: חוסר כל תוצאות
לביקורו של באייאר בבירות וכל מה שאירע סביב ביקור זה, השיבוש שחל
בהשפעת טאריס ביחסי תורכיה-ערב והיעדר כל נכונות שהיא מצד סוריה וטאריס
לזוותר על חתימת הבדית ביניהם. אפשר אף לקבל את סכדתם של דיפלומטים
טעריבים באנקה, כי התורכים הציגו למסקנה, שקשה לעת עתה להתקדם
ביחסים שבינם לבין הערבים ובשטח צידוף מדיניות ערביות נוספות להסכם
כנאדא. אפשר אפילו להסביר את הסכמתם של התורכים לפרטום נוסח מוטכס
על תשובתם לאברתנו לאור הקיפאון שהשתרר במהלך הידוק יחסיהם עם הערבים.

אולם הקופת-שפל זו ביחסי תורכיה-ערב עלולה להלוף מהר, בייחוד,
לאחר שהלה ירידה בהתלהבות האמריקנית לחוזה כנאדא ומסתמכת נטיית
פייסנית מצד ואטינגטון לגבי הבדית המסולשת המוצעת במטרה לפצוא פסדה
בין שתי הבדיות, כדי לפנוע את התאונות של שני גושים ערביים נוגדים.
אין ספק, שהתפתחויות מסוג זה מנסות באופן את הסכנה של זיתורים
נוספים מצד המערב ע"י ישראל ושל הגברת המאמצים התורכיים להידוק
יחסיהם עם העולם הערבי, על מנת לא לאבד את תפקיד, ראש תן לנאט"ו,
עליו דיבר מר מנכנבינגלון.

בבדכה,

א. גפן
ב/מנהל המחלקה.

התקין: מנכ"ל,

אס"ן,

הציר באנקה,

הציר בדומא.

אנכ/ט

4297/

(B)

ירושלים, ט"ז חשוון תשט"ו
כ"ז אלול 1955.

502/55

אל : סגן אלוף כחמיה ארנב, מנהל לשכת שר הבטחון.
טאט: ז. ש"ק, לשכת שר החוץ.

הנדון : שיחת עם זורלון מנג'ר דה'ס המורכבי.
לפי בקשת שר החוץ הבני סעביר דו"ח ביה
ישראל באגודה על שיחתו עם זורלון, לידיעת שר הבטחון.

בברכה,

ז. ש"ק

זס/ח.ב.

לוטג. הרו"ח

97/53.2/2

[Handwritten notes in Hebrew:]

א. עפ"י פנקס
למחלקת המבחנים,
המנהל הכללי של
המבחנים והשאלות
במחלקת המבחנים
במנהל הכללי של
המבחנים והשאלות
במנהל הכללי של
המבחנים והשאלות

[Stamp:] משרד החינוך
מחלקת המבחנים
תש"ז

[Signature:] [Illegible]

[Date:] 20-6

[Text:] תשלום חשבון

1967-1968 1968-1969

19.6.55-8 94/85.2/8 1328357 18883

0 7057 1043 075 002 .17433 27400 3724

מסודרים ממש"כים במדיניות המדינה החדשה והמחשבים
ממחשבים למחשבים במחשבים-קוד לבני ובדורות.

החנה המלכותית המספרית לחנה בנדור ושלמה התקדמה כל
הענין המהיר-בדעת לבין העשרה המספרית. המהיר בזה המהיר
הענין כלל בנדור לחנה המספרית המהיר, כלל המהיר על המהיר
הענין ולמנוח את המהיר כלל בנדור המהיר המהיר. המהיר
המהיר, המהיר על המהיר המהיר, המהיר המהיר המהיר המהיר
המהיר המהיר המהיר-בדעת. הם המהיר המהיר המהיר המהיר
כל המהיר את המהיר למנוח המהיר המהיר כל המהיר
המהיר המהיר המהיר-בדעת וכי המהיר המהיר על המהיר
המהיר. הם המהיר המהיר המהיר המהיר המהיר המהיר
המהיר (למ המהיר) המהיר המהיר המהיר המהיר המהיר

עודם המורכבים שבה העדוה ואם יצטרפו. הם חסדי למדי קצתם,
שם בקיאים בעניני המיזור יומם מהמורים ושלדמותו אין לדבר על מלכות
עדיפות על מלכות מדי זה או אחר. הם מבורים, כי המדיניות המלכות
ממדתם על עקרונות שליליים בלבד. לרעתם, דרך או זה בדרך לחיות
אם אדם יחסידי למצולו אגב המיזור. לעין המעטת המדיניות, ה' בנים
(ייתכן שגם המדיניות) המורכבים לכבוד את המעלות המדיניות, הם המדיניות
למחשבה בכל המורכב לבריה מדיניות-מקורית בכל צורה מהם. המורכבים
מרגשים לעצמם אכל, כדי למצוא את המיטת המדיניות המעולה, מולם על
המחשבות המעט, כלומר, המורה המדיניות, המדיניות ידעוה על המעולה של
המדיניות המדיניות-עליונה ועל עליית מדיניותה של בריה המדיניות המדיניות.
המדיניות למחשבה במה, הם המדיניות מדיניות. המורכבים הם המדיניות
המדיניות של המדיניות לביקור מה' המדיניות בלונדון. מולם המדיניות המדיניות-מדיניות
המדיניות המדיניות - המדיניות המדיניות, לא במדיניות המדיניות המדיניות
למה המדיניות, של המדיניות לביקור מה' זה.

על-ימיהו של דודלו במד"ב כ' בפסוק: "והללוהו כמתיבתא בביטולו".
הפירוט לחסיד על פסוק זה: "ב' אמ' כל המעשים על בזה הענין למישהו
המורכב בגלל כחן על-ימיהו ד', המליט סדרים, בביטול לרעהו של דודלו.
לחזקתו למורכב דעם מדיקתה לדאיט מזה המליט".

[illegible]

● 323

מס' 2/1000

38/238

ה'תשנ"ב, יום חמישי, כ"ט אלול
ה'תשנ"ב, יום שישי, ל' אלול
ה'תשנ"ב, יום שבת, א' תשרי

ירושלים, כ"ה סיון תשס"ו
18 ביוני 1966

97/53.2/ב

תורכי כירא

מלו: מנהל מק"ר

ממל: מחלקת החקר

אגרון: התחברות בין תורכי-ישראל, תורכי-ערב
מסמך לקצרתו מ/ 94/53.2 מיום 10.6.66

מסמך למעריקים על הדיונים בנושית במצבם, אמרו התורכים
בדלקסן:

היריעות שהתקדמו בעיותיהם המצויות, למיין היה גאסר הצורם העיקרי
להצלתה וקצרת במצבם, מיין ובכוחות. לצדה של מצרים עמדו רק שתי מדינות
בלתי חסותות: תימן וערב הסעודית. מדינה לא הייתה מעילה ובילתה סימני
גטייה לצדן של מדינת המועצות ובין הממסית. עבר הידון לא הייתה עם שום
צד. כל שאר המדינות מאקיתאן, עיראק, סוריה, לבנון, סודאן, לוב וליבריה
שהטבו, כי יבדלו במצרים כמה שנוגע למור חיות של הוועידה, הצטרפו באופן
מקיל לצדן של התורכים, שהחזיקו מלומות קשות למצרים בני-טרמליות.
מכיון שהמלחת המדינה הייתה במסירות, לא היה מקום להתבטאות מצריה-
תורכית. לעומת זה, היו ירידותיים מיתטיים מכיון שיש המלחת התורכית לבין
ראש המלחת המדינה. ייתכן שלדועידת במצבם תהיה השפעה חיובית על יחסי
מצריה-תורכית על ידי זה שנקראו עיניה של מצרים לראות את האמת.

הממסיתנים הביעו את קורא דוחם מקדמו של גאסר במצבם ואת
שמצרים בקציר מהם בגאסר צורים חיוביים. מולם, לדעתו, במצבים מסוימים
אנשים קיצוניים ומחומרי במיון הממסיתים עליו באופן שלילי. כן מיין
לדעתו, לחזות מדאש לאן מבי אבשי השלשון במצריה מועדות. אין הם ממסיתים
בטלוח סתלים. הם היו באר שחיים המיחור יחסי תורכית-מצריה. אך, לעצמם,
נזכרו לדעת, עדיין הממסיתים הממסיתים לאקמה בום מצריה-סעודית-סוריה. לפעם,
הם ראו את המוצא היחיד מן המצב למחויבה בצירוף כל מדינות החזרה המיחור לצד
תורכית-מצריה, ואין לחסור הממסיתים לחיוב מדיה זה. במיילון זה מועל גם
סר הארס, יועץ המצרידות בקציר, מי שהיה מנהל מחלקת מורה המיחור בממסיתים
דטרמטום. הם מתוך סדר מטיב בידות המשרד מצרים להסדר שכבר קיים, וזו
החיה המדינה להחיק את השטותיה, שמעמדה יוצא על ידי זה שהיא תפסוד במקום
מבי אבשי עיראק. הם לא יקרה דבר קשה יהיה לחקרו, וזו עדיין לא סמו כל
התקוות.

התורכים ענו, שבדידותה של מצרים, כפי שהדחתה בנושית במצבם, היא
חוצתה הגיונית ממדיניותה השלילית: נגד אבליה, נגד צרפת,
אמילון נגד מדינת תורכית, נגד הארס, נגד גאסר ונגד כל צורה של הונאה
מסותתת: לפי שושיהם, גם בנר הקאמיסליות וגם בנר הקומוניזם. מדיניותה
מבוססת רק על עקרונות שליליים. התורכים מבינים את בעיין יותר טוב מהארסים.
מסמך ה-19, עת ראתה האימפריה העות'מאנית צורך להכביש תיקונים במדיניותה,
היא הבינה שלשם כך עליה לנהל גם מדיניות-חוץ חיובית. עם מצרים, הרוצה
לחיות טובה, מבסס את מדיניותה וידידותה על מדיניות נחשלות ביסוד, כמיין
ובסעודיה, ועל הארץ הבלתי יציבה ביותר, סוריה, אז היא החיה נאלצת להתאים
את דעת מדיניותה לרמתן הירודה של מדינות אלה. לעומת זאת, אם המשרד מצרים
לחזקה, שחכרות בו מדינות מתקדמות כמו תורכיה, עיראק ולבנון, הרי - כדי
לא לשבר אחריהן - תסבה היא את מדיניותה לחיובית ועל-ידי זה תשרת את השלום
העולמי. מי-לכך, אין לצד על גמיות מדיניות של אישיות מוליטית מצריה זו
או אחרת. המערכת בנוגע לעלייתה של מצרים על דרך חיובית תיקבע בהתאם
למידת התבטאותו של המסולט מצריה-סעודית-סוריה.

ב-17.6.66 סדור לנו התורכים איגרת בהסובה לאיגרתנו ביום 17.6.66.
באיגרתם הם חוזרים ומבישים, שערירה וקיימת ידידותם לישראל. יחד עם זאת
מבינים הם באיגרתם, כי אין הם מסכימים לכך שהחלטות האו"ם בעיין ה-
מיין ניתנה לביצוע, כי הם תסיר מעליו לביצוען הצורך של החלטות האו"ם ובי
רצונם ביציבות בטוחה על בסיס צודק ובהתאם לעקרונות האו"ם. באיגרתם
מתחשקים התורכים שהמדיניות להסור במסמך-סודי לבני בבולות-בנו. קשה לחזות
2/..

פרט כיצד יטושו התורכים בעתיד, מהו תהליך זרק של בעיית א"י. כן
המנה הדבר שהתורכים טרם נקצו כחשוב לבקשתו להסכים להודעה משותפת
על מסירת איכותם לישראל.

התורכים הוזמנו להשתתף בשתי הערוכות לתיירות בקהיר, כדי לאפשר
את השתתפותם של סגן-מטה-משרד החינוך, של העיתונות ושל המינהל
הכללי לתיירות התורכיים, תוארך הזמן על ידי המצרים עד ה-1 בינוני.
אולם התורכים עזו, שעל מן ההארכה אין הם יזו לים סגרת הזמן זמן להשתתף
בהערוכה.

סגן מנהל הסודיעין של ממשלת התורכיה הגיע ללבנון במחצית השנייה
של חודש מאי, במטעם עם הרמטכ"ל הלבנוני הנציג הנציג נעם הבריגדיר
שלוח טאלם. כן התקשר עם סגן-מטה המלחמה הלאומית המוציא-אלי-טטית בטוריה
והכטיה להם צעק ובסוף, הוא חזר לתורכיה להתייעצות עם מנכ"ל הממשלה
לחזור עם המסר ועם הצעק בקרוב.

ב-25.5.55 נחתה בביירות תוועידה הכלכלית למורה קרוב והתיכונ.
11 מדינות שלחו את נציגיהן לוועידה: מצרים, סוריה, חבש, יוון,
הודו, עיראק, פרס, ירדן, טאקיסטאן, טוריה ותורכיה. מסייה המצטי-
ישראל של תוועידה באו 10 ישראל מורמט, כן במסריו בה הצהרות אנטי-
ישראליות שונות. התורכים הסבירו לנו את השתתפותם בכינוס, בעיקר
במסגרת הידוק יחסיהם עם הלבנון.

שה"ח הסורי אל-עזם הגיע לביירות סיבקר באמצעות התורכים גיטו
להשפיע על המבצעים שלא ייעצו להצעה הבריטית דאו את בקשת התורכים
נעצו, שאם אל-עזם רוצה לבקר הם יסכימו לכך, כי הדבר יכול להיות
לסוכה העניין.

ב-2.6.55 הגיע נורי סעיד לאגודה לביקור של סלווה ימים.

לפי רדיו מ"ק, אמר שה"ח הסורי ה'אלו אל-עזם ב-20.5, כי האתיחה
על הכריזת הערביה הסולחת תיערך לא יאוחר מ-10.6, ז"א לפני גטינתו
לאחר ב ברי להשתתף במדינות יום הזיכרון להתימת מדינת האו"ם. עזם
אמר דברים אלה אחרי פגישה ב-20.5 עם רה"מ סבירי אל-עסלי, שר הכלכלה
סמח"ר אל-כיסאלי והרמטכ"ל שוכח מוקסיר. לטי"ר נודע מסקנה ערבי מסימן
בקהיר, כי השיחות על אבריה הגיעו לשלב טוב. דגים על הסכם בדבר
הרבה המועצה הסדירה המתמדת שתוקם לטי חבירה ועל העקב של כל אהת
סמסליות החלרות לתוצאות ההבנה המשותפת. ר"מ טוריה סמר לטי"ר ב-20.5
כי סוריה שומעת לליכוד הערביה. מסיבויים שהציעה בנדאח הכריזת מעידים
על כך. הוא הוסיף, כי השקט סוריה נמשכה ע"א הסדיראית הערביה וכלכלה
שלה התומכים בהשקט העיראקי.

תוועידה הכלכלית האזורית של המזרח שנערכה בלבנון נעלה ב-3.6
לאחר שאישרה את הצעות האחלטה בדבר הקמת ארגון כלכלי למורה קרוב
והתיכונ. תוועידה, נאמר בהודעתה העולה, חסיס על מסעלת לבנון לבוס
אם תווסף הבא שלה בביירות בטחאית הראשונה של בונטארי עלו לשם רידן
בהצאת המסכם בדבר הקמת הארגון הכלכלי האזורי למור הערביהן של
המסעלות הנוצרות בדבר.

רדיו מ"ק סמר ב-25.6.55, נשיא לבנון, במיל שמעון, קיבל ב-3.6
את שגרירי תורכיה וירדן בלבנון. לטי"ר נודע כי השגריר התורכיה סמר
לשמעון, שנשיא תורכיה יבקר בלבנון ב-16.6 כלוויית רה"מ ערובאן מנדוסן.
השגריר הירדני דן עם שמעון ביחסים הסדיריים והכלכליים בין שתי המדינות.

רדיו מ"ק סמר ב-14.6.55, שר התוועידה הלבנוני דוס ב-4.6 מחלק
של עיתוני לבנון המתבזים לבריה התורכית-עיראקית להטיק את התקפותיהם
בבר תורכיה. הוא הדגיש כי התקפות אלה מובעות בתרבה ביחסים הטובים
שבין לבנון ותורכיה. כן אמר כי אין זה רצוי שעתונים שלה ימשיכו
בהתקפותיהם בבר מסעלת תורכיה בזמן שנשיאה עומ לבקר בלבנון.

רדיו ראמאכלה סמר ב-14.6.55, מאנקוס נודע כי מסעלת תורכיה החליטה
לסלוח 6 מרצמות ד-6 תותחי שדה במתבה ללבנון. המסלוח יועבר בקרוב
במדינה תורכית מאיזמיר לביירות.

ב-6.6.55 הגיעה לאגודה נכחת עיראקית בראשותו של הרמטכ"ל
דסיק עארף. המסלוח מורכבת מ-12 קצינים ונכחת לביקור של כ-10 ימים.

לדעת שבדין עיראק בתורכיה, געזונת הסיכנות להתפטרותו של סר קוסטולו באי-שביעית דגובת של חובי הממשלה התורכית סמדיניות החוץ האמיתית והדגה שלו. השארתו בתפקידו במשך כל אותו זמן סומכת בזה שהיה אחד מ-4 במייסדים של המפלגה הרימוקרטית. המקרים החשובים שהביאו להדחתו של קוסטולו הם:

1. הסדיניות הוותיקות שניהל במשלה קמדיסין ובעצמין האזרחים התורכיים היושבים ביוון. אי-גקיסטת אמצעים יעילים וסמדיעית נבד התעמולה הסדינית היושבים שמקשה את הורכיה מזה זמן רב.

2. אי-גקיסטת פעילות הרואיזם לסטה במשך לסמדיעית שהביאו לבידוד המדינה התורכית במצבים ע"י עבד אל-באסר, וזה אע"פ שידע, כי קיימת סמדיעית בין השביר התורכית והמפלגות הסמדיעיות (בגלל נכסי שחור שהוחזקו ע"י המפלגות הסמדיעיות).

3. המקרים הסודיים האחרונים המדינה הרי באמקרה הדיס את תשובת ממשלתו לתוכנית התורכית לפוריה, כי מחמת תורכיה נבד עמדת סודיה כלפי אסכט נבדלד ונבד האמנת האבס-תורכית בעצונת הסודיה, אותה משובת הייתה בלתי מספקת, אך אשר קיבל אותה, כמות סמדיעית. דבר זה הביא להתערבותו של רמ"ט התורכית, שהחזיר את המשובת לגלי הסודיה, ודרש מסנן משובת מספקת. התערבות זו אישרה בעקי מים, כי שה"ח נבד בותרבות בסדיניות חוץ.

4. המקרה של מוכיר השביריות התורכית במרסן יוסיס, שהיו למוכיר הנ"ל עם גבול סמדיעית, הביאו לידי איבובים עם אמנו. אז התעבדה שבדיקטו בשביל המוכיר איתו לבוא, באמנת הסוד. בינתיים התגלעה אמת המוכיר על בעלה במקום ציבורי. העיתונות התורכית סענה אז, כי מעשה זה הביא לבזיונה של תורכיה ולזלזול בה בחו"ל ורק אז בזה התעבדה לאתר זמנה.

המקרים הנ"ל בתוספת עוד כמה מקרים שלא נודעו עדיין הביאו להדחתו של קוסטולו. אך בהמשך במספרו בממשלה וסתור הערכה לאישיותו האינטלקטואלית ניתן לו תיק של שר מדינה.

רדיו ס"ק מסר ב-17.6.55, לפי כתב מ"ק ברמסקי, מסר חובים סדיניים ב-7.6.55, כי סודיה מנסחת הודעה עם הצעות בנכס לבדית המדינה-סודיה-סמדיעית בעוריה בהתאם לשיחות שהתנהלו ב-11 הימים האחרונים עם שביר סמדיעית ברמסקי, מספר ריאלי. בזמן האחרון בערכה מדיעית בין הסודיה הממדי לבין הרמסקי ל ושר הכלכלה הסודי לסט מציאת במים משותף למיני ייקבע תכנסת הסודי של הכרייה.

ר"ט סודיה סמדיעית אל-עסלי קיבל ב-7.6.55 את השביריות של סמדיעית וסמדיעית ברמסקי, כל אחד לחוד. בש"ח המדיניות כשב אריון על הכרייה, אשר המדינה הכרייה השביריות הסודיה, כי ההתקדמות שהושגה עד כה מביאה את הודעה ובי לא רחוק יום האיחוד של הכרייה. השביריות הממדי הכרייה כי הוא צולל לסמדיעית אל-עסלי את המצב בעזה והצדדים שסמדיעית החליטה לבקש נוכח ההתקדמות האישיות.

לפי רדיו ס"ק הודיע דובר משה"ח הסמדיעית ב-2.6.55, כי בעמדים קשה בינתיים ע"י כמה מקורות להכנסת סמדיעית בסמדיעית חבית הסמדיעית-סודיה-סמדיעית, כי שערך תוכל להאמץ אליה.

רדיו ס"ק מסר ב-10.6.55, שה"ח הסמדיעית אל-עסלי הודיע ב-5.6.55 בביה"ד הסודי, כי סמדיעית סודיה וסמדיעית הכרייה לידי הסמדיעית בנכס לסמדיעית מדיעית הכרייה שהייתה ביניהן. בין הסמדיעית החלטה מקמת מועצת מדינות סמדיעית עליה להתוות סדיניות חוץ משותפת. בתחום הכלכלי הוחלט, להמיר את השווקים הסמדיעית ונקבע כבר תכנית להקמת מועצת להכנסת כלכלי ולהקמת בנק ערבי מאחד.

א-עסלי הודיע כי מושב הסמדיעית המאוחדת של גבולת סמדיעית, סודיה וסמדיעית יתיה כרמסקי. הוא חוזר והודיע, כי הכרייה אינה מכוונת בנכס עיראק. כן אמר כי ארה"ב, בדיסטיה וגרמניה נישו לשבוע את סודיה להאמץ לבדית התורכית-עיראקית. אך סודיה רחש את גיטוייהן סמדיעית וזו עלולה לסלף את השלם הערבי לסמדיעית החבית ולהביא להיסלול ממשך הערבי-ישראל.

רדיו רמסקי בעברית מסר ב-10.6.55, יריעה מכוונת מוסחת, כי סמדיעית תורכיה בעיראק מידע הודעה דמית בה נ אמר כי ממשלת תורכיה סמדיעית את התקדמות הסמדיעית מודיעת עזה. השביריות הדגיס, כי הכרייה העיראקית-תורכית אינה משאירה כל תקווה לממשלת מ"א ומאשרת לממשלת עיראק להשתתף

כ"ב בסיון תשס"ח
13 ביוני 1968
כב/18-5/אש/238

אישית בתל אביב

4244/א

מר סשה ברטור, מנהל האגף הכלכלי משרד החוץ ירושלים
א. שלמון רוסינגטון.

מסח ירירי.

אני מאשר בתורה קבלה מכתבך מה- 31 במאי ש.ז.
וחתקת מכתבך לסגיר מה- 31 במאי ש.ז.

כפי שהברקתי לך אחסול, אנו מטמלים ברבר בכל
מרץ כפי שהוכח גם במסמך מכתבי. כמו כן מרחי את כל הפרטים
בע"פ לבר צ. דינשטיין תחזור ארצה בימים הקרובים ואשר
יחביר לך את הדברים בהרחבה.

אל תתפלא שתשגריר לא תראה בקיאות בעניין מורקיה.
בבקורו של מר סמיר מהאוצר באן במאריך ה-15 במרץ 1968 חועלת
חבצית, והוסכם שאין סקום לשלב את החשבון המורקי לקניה קורמים
מארה"ב מהמסמים דלקמן:

- א. מוטב לשלם חמורת הקורמים בלירות ישראליות.
- ב. מרבית הלירות קמחנו לקבל חזרת במלואה.
- ג. האמריקאים לא הראו כל רצון לקבל לירות מורקיות.

כחבתי לך על כך באחד ממכתבי הקורמים בוסנו, ותבר
נשכה מלב הסגיר כיון שלא נדרשה כל פעולה מאתו בעניין.

במכתבך לסגיר העלת רעיון חדש ללחץ על המורקים
באמצעות האמריקאים, למכור לנו חמח מחיבול החדש במי פעשו זאת
לגבי הגרמנים והאמלקים.

אחסול שכתבתי עם יריר באוצר, הממונה על אזור המזרח
החיכוך בבקיה זו. ודרי המציה דבריו: מצב המורקים בכל רע, מר
זהלוגה ~~ממך~~ המורקי, שזה מקרוב ביקר בארה"ב לבקש חלואות
גוססות מוחזר ריקם. אין האמריקאים מוכנים להוסיף חלואות למורקים,
היות והאחרונים אינם נענים לצנית האמריקאים להפחית בהוצאות
המחוז שלהם ולנקום באמצעי המכוון. האמריקאים מבורים שהמורקים
קושים זאת במחכוך, כיון שהם בטוחים שבסופו של דבר יבואו
האמריקאים לעזרתם וישלמו את חובותיהם.

א. מן הילי בלוגה

הצעות לשלם קניות קניות עורמים הקלאיים המורה
השבון טורקיה ובהם לפני האמריקאים מעטים רבות. הגרסנים
פנו 3 פעמים בהצעות כאלו, כמו כן עשו זאת האוסטרים,
הבלגים ואחרים. ובכל המקרים טרבוץ האמריקאים לשלב השבון
טורקי בקניות העורמים. גם עתה אם נפנה אנו ברוח זו
לאמריקאים נקבל על כך סרוב מוחלט. אולם מוסיף תידיד,
מצב הטורקים הולך ורע. האמריקאים סבורים שעוד לפני תום
השנה, יעזובו הטורקים במצב שאפילו הסמלה הטורקית לא תוכל
לעמוד בהתחייבותיה ויתכן שהאמריקאים יאלצו אז לעמוד
בסוף, ומתקבל על הדעת שבמצב כזה יהיו האמריקאים טובנים
וסעונים לשלב המורה עורמים הקלאיים בסיוע לטורקיה.

ברור לבן שאין עתה כל דרך להעמיס על האמריקאים
השבונים עם טורקיה. אשר ללחץ פוליטי על הטורקים, למכור
לנו חטט מיבולם החדש, קשה היה לידורנו להביע דעה כיוון
שלא נראה לו כיצד יכולים שלטונות אלה להתקרב ברבר.

שוחחתי בנושא זה היום גם עם סר סקילס, מי שהיה
ממונה על השלחת הישראלית ב-P.O.A. עד הימים האחרונים, ועתה
ממונה על המחלקה לטורקיה, יון וסרס. לדבריו יהיה לטורקים
השנה יבול מבורך, והוא אינו רואה סיבה שאטורקים לא ימכרו
לנו חלק מיבולם. סיכמתי עמו שבסוף השבוע אבא לבשיחור מיכאל
צור מתאוצר, הנמצא עתה באנקרה, ונדע אם הצליח או נכשל
בשליחתו לקניה חטה בטורקיה. נפנה אליו שוב ואם אז יהיה
צורך בכך, נסכם יחדיו עצמ כיצד ללווץ על הטורקים באמצעות
משלחת הסיוע של ארצ"ב, שבראשה יעמוד מועדנו הגנרל ריילי.

שוחחתי היום בנושא זה עם השגריר, וסוכס לכשנדע
הוצאות שליחתו של מיכאל צור אמסור לו על כך, ואם יהיה
צורך יכנס השגריר גם הוא בעובי הקורה.

בסיכום:

- א. אין כל מקום עתה להעמיס את החוב הטורקי על
האמריקאים.
- ב. בהודשי חסכו לבשיורע מצב הטורקים, עלולים
האמריקאים עצמם לפנות אלינו בהצעות דומות.
- ג. בנתיים יתכן ונצליח לממש הסכם נוסף לרכישת
עורמים הקלאיים בארצ"ב המורה לירות ישראליות
שמרביתן תוחזרנה לנו כתלואה לזמן ארוך. (בקשה
על כך חסר לשלטונות ארצ"ב בהחלטת שנת הכספים
הבאה אחרי ח"י 1 ביולי 1956).
- ד. יתכן והאום הזמנים יאפשר לנו קניה נוספת לאמורה
בסוף ג' בסוף שנה 1956 אשר בה ישולם התשבון
הטורקי.
- ה. אם תבשל שליחתו של מר צור בטורקיה, נפעיל על
הטורקים לחץ באמצעות ח"י P.O.A. ומחלקת המדינה.
על זאת אנו מצפים למברק מאחכם המודיע על הוצאות
שליחתו של מר צור.

אני מקוה שמתאמור לעיל חלמד שהוא מצב הדברים,
וחוכה שלא הזנחנו את הענין כלל וכלל.

אנא הברק מיד חוצאנה שליחותו של מר צור.

ב ב ר כ ה

העורך: מר
מר מ. שוין,
מר צ. דינשטיין
מר א. סנור
מאת"ב.

א.נ. ידידנו באוצר ארת"ב האמור לעיל הוא מר (Robert Bee)
רובלט צייץ, תעומד לעבור בקוד כמה חדשים לאנקרה
כנספת סיננסי בשגרירות ארת"ב שם.

9247(1)

9770

סמך : סגן מנהל מ"א 7.

23

2

3

3

3

3

777K .K

העתק: לשכת השדר, המרכז
לשכת המרכז "ל"

27/1318

ירושלים, בז' באייר תשט"ו
1955 זמאי 19
94/53.2/ס

הנדון: התפתחויות ביחסי תורכיה-ישראל, תורכיה-ערב

בהסכך לטיכומנו ס/91/53.2 מיום 3.5.55

רצ"ב מקרה בנדון, בטיכום ניתן לוטר:

על אף עמדתנו השקפה והמסליטה עם הנסחוחיהם, הולכים וגוברים תוקפנותם של התורכים כלפינו וחזורים אחר הערבים. דגרי ארלפ לבן-חורין טאשרים את הערכת טשה"ח האיטלקי, כי חליפת האגרות בין נורי ומנדרס מחייבת את התורכים לתמוך בערבים ב-180° סגד ישראל. הכרות הזוכר התורכי מ-17.5.55 מעידה על הרביעות התורכית למעטרים בארה"ב ואת חששם שפעילות מתאימה מצדנו יכולה לפגוע באינטרסים שלהם בנאשי נבסון.

ההתפתחויות האחרונות מעידות, שעוד צפויות לנו מצד התורכים צרות לא מועטות בזירה הכין-לאומית, ועצרת האו"ם הולכת ומתקרבת.

מביעות ידיעות, המאשרות את הנחתנו, שהאמתלה ל,התפתחות של קופרולו היתה אי-הסכמתו לקו החריף מדי ולכוונות הסרתיקות לבת של מנדרס לגבי הסורים.

עדיין קיימת התרועעות בטוריה בעניין הברית המסולשת המוצעת.

בברכה,

א. ג.
כ/מנהל המחלקה

העתק: מנכ"ל
מס"ן
הציר באנקרה
הציר ברומא

אגב/2

ירושלים, כז' באייר תשס"ו
19 במאי 1955
מ/53.2/94

הודו: התפתחויות ביחסי תורכיה-ישראל, תורכיה-ערב

בתאריך לסקירתנו מ/53.2/91 מ-3.5.55

באמצע חודש אפריל ש.ז. הודיע הנציג התורכי באו"ם, סלים סרפר, למזכיר המשלחת הסורית בקבועה באו"ם נביב אל-ג'ין אל-ריפאעי, את הדברים הבאים: ממשלת תורכיה מצטערת על המתרחש שסוריה ג'ין שתי הסדינות ועל נישתה כלפי ממשלת סוריה, היא מעוניינת לדעת מהם הדברים והאמצעים להשיג את ידידות הערבים. היא סבורה שמצרים עויינת אותה.

העתון המצרי, אל-אח'באר מסר ב-29.4.55: ראש ה.א.ג.א. להצלת פלסטין בבגדאד שביקר באחרונה בתורכיה שלח למזכירות הכללית של הליגה הערבית תזכיר בו הוא מציע לפתוח משרד קבוע לתעסוקה ערבית בתורכיה. ראוי לציין כי המזכירות קבלה החלטה בשאלה זו לפני שנים אחדות. מולם עד כה לא יצא הדבר לפועל. מזכירות הליגה הערבית את התזכיר הנ"ל למדינות הערביות.

העתון הביירותי אל-היאח' מסר ב-4.5.55: במסיבת, שערך הסגיר העיראקי בביירות ביום השנה להכתרת המלך פייסל, שנחת הקולונל יאלדרם, הנספח הצבאי התורכי בביירות, עם מדינאים ערביים, (יאלדרם פירשו בתורכית - רעם). אחדים מהמדינאים אמרו בצחוק: - אוי לנו מן הרעם, היכן הוא יפול? הקולונל שאל: - היכן אתם רוצים שיפול? הוא ענה: - בוראיי שרצוננו הוא שיפול על ישראל, על כך הציב הקולונל: - לפקודתכם, על ישראל יפול בעתיד הקרוב, אם ירצה האל.

ב-4.5.55 אמר מר אהלפ למר בן-חורין, בין היתר, כי ככלות הכול, משמעות המכתבים עם עיראק הוא התחייבות תורכית חגיגית לשתף פעולה למען ביצוע החלטות או"ם. הוא נתן להבין שהתורכים יתמכו בערבים בעניין זה, אם הוא יתעורר בעצרת הקרובה. כן סבין בן-חורין מדבריו אהלפ, שזרלו היה אפילו מוכן בבגדאד לפרס סתן החלטות האו"ם בעניין א"י.

דדיו מ"ק מסר ב-11.5.55: ושיא לבנון, כמיל שמעון, קיבל ב-10.5.55 הודעה בעל פה מהמלך סעוד, בה הוא הביע את מורת רוחו נוכח עמדת לבנון במדיניות הערבית. מ"ק שטסה יריעה זו מבאירות מוסטפה, כי סעוד איים שארצו תוקוט צעדים מהיניים וכלכליים נגד לבנון אם זו תמשיך במדיניותה המבוזבת להביע את סוריה נגדן להצטרף לברית העיראקית-תורכית.

המלך הסעודי הדגיש, כי עמדת לבנון אינה נייטרלית ביחס לברית זו ולברית התורכית-עיראקית. האמת היא שלבנון תושכת בברית האחרונה. הודעה זו נמסרה לשמעון ע"י חבר ביה"צ הלבנוני, ניקולא פאלט, שהוא ידידו של המלך סעוד.

רדיו ס"ק מסר ב-12.5.55, ר"מ לבנון טאטי אל-סולח הודיע בישיבת ביה"צ הלבנוני ב-12.5, כי לבנון לא תסכים להוצאת עיראק או כל מדינה אחרת מחבר הערבי. הוא אמר כי מסלולו מועלת עתה לקידום ההשקפות של מצרים ועיראק. הוא קבל על כך שכל טחת משהי המדינות הללו לבקשת, שלבנון תתמודד בה ואם הצטרף לבנון לאחר משהי הצריים לא תהיה בכך משום תרומה לתורן הסכסוך בין עיראק ומצרים. כן הדגיש כי לבנון סעודיית מאד לחזק את מעמדה הבינלאומי ולשמור על עצמאותה. בהצביעו על האמצעות שלח המלך סעוד לבשיא לבנון, הוא הדגיש כי לבנון שואפת להמשיכה יחסייה עם סעודיה על בסיס חזק ביותר של אחווה וידידות. לאחר שסקר את מאמצי לבנון לשוב השאלות הערביות וליישוב הסכסוך בין תורכיה ומצרים אמר ר"מ לבנון, כי מסלולו תוסיף לעשות מאמצים לליכוד הערבים למדינת הקשיים העומדים בדרכה. הוא הוסיף כי לבנון מקדישה תשומת לב רבה לשאלת פלסטין ולשמירת הזכויות של תושביה הערביים.

רדיו ס"ק מסר ב-14.5.55, כי ר"מ לבנון הודיע בישיבת ביה"צ ב-13.5, כי לבנון תסכים להצטרף לברית הערבית הסולשת אם עיראק תורשה להצטרף אליה. לפי שעה לא תצטרף לבנון לא לברית זו ולא לברית התורכית-עיראקית ותמשיך במאמציה ליישוב הסכסוך בין מצרים ועיראק. הכרזה זו נמסרה לרדיו ס"ק בתשובה להצעתו של ר"מ לבנון לשעבר עבדאללה אל-יאפי, כי לבנון תצטרף לברית המצרית-סורית-סעודית, אל-יאפי האשים את מסלול לבנון ברשלנות בתיווכה בין מדינות ערב.

עם התפטרותו של שה"ח התורכי קופרולו הביע ציר סוריה בתורכיה, כאזם אל-ג'זאיגי את דעתו באמצע אפריל ש.ז. שהרחקתו של פואד קמרולו מתפקידו כשה"ח ומיגדיו לשר המדינה נדרשה ע"י האומי המנוגד בינו לבין רה"מ עונאן מנדרס. כבר אחרי הבחירות המארגלסטאריות האחרונות דובר, שימונה לשר החינוך. אולם עברו כמפלגה, הצלחותיו בתפקידו לקשור את תורכיה במסגרות ההגנה, והעובדה שהיה מורם של רבים מסנהיגי תורכיה, עמדו ליסודו והוא נשאר בתפקידו. אך בזמן האחרון גברו שיקולים אחרים על כל זכויותיו והביאו להרחקתו מתפקידו ולמינויו לשר המדינה. אין ספק כי לברית התורכית-עיראקית היה חלק רב בשיקולים אלה. ידוע כי זיבויים בתגלעו בינו לבין מנדרס בקשר למדיניות הערבית. קופרולו לגל ברעיון שתורכיה לא תוכל להיות שקטה אם הערבים אינם נרבעים וכי הערבים לא יוכלו להירגע בלי תורכיה. כמה פעמים הוא אמר לציר הסורי, שהוא מסכים לדעתו כי מוטב לארצו להתקרב למדינות ערב ביחד ולא בנפרד. בשיחותיו הפרטיות עמו הוא רסן מפילו, כי לא היה שבע רצון מחתימת הצרית כנפרד עם עיראק. כל פעם שנשאל על העניין היה עונה בקרירות: "יהיה טוב". חילוקי-הדעות בינו לבין מנדרס החריטו בנוגע לגיטמה החריטה שנקטה המדיניות התורכית כלפי הערבים בכלל והסורים בפרט. מהמחשה הביע הציר הסורי לשהי מסקנות:

א. הרחקת קופרולו המדי-ערבי היא שלב נוסף במלחמת העצבים, שמבואל מנדרס נגד הערבים. ע"י כך רצה לעשות רושם כעל הערבים בכלל ועל הסורים בפרט, שהוא מתכוון להמשיך במדיניות שקבע לעצמו, בלי שיתכוון באמת לכך.

ב. מנדרס מתכוון בדצינות להמשיך במדיניותו ולבצע את איומיו אם תיחתם הברית בין מצרים, סוריה וסעודיה.

לפי מקור לונדי, קיים באסר מבז הדוק עם ראש המסלחת התורכית
בבאנדונג והזמין את סג' זורלו לבקר במצרים. ר"מ לונד סבור, שחל שיפור
ביחסו של באסר כלפי תורכיה.

לפי ידיעות מתרבות - 18.5.55, הצהיר ב-17.5.55 לונד
תורכי דשמי במרכז האו"ם, כי יחסי הידידות של תורכיה לישראל לא
השתנו, אבל הביקורת הנפתחת בחוגים יהודים על הסדירות התורכית
עלולה לגרום למגמה אנטי-ישראלית בתורכיה. לונד הוסיף כי תורכיה
אינה גורמת פירוש אנטי-ישראלי להחלטת ועידת בבאנדונג. תורכיה
מפרשת אותה כמסילה הנכונה על הערבים לבוא בסוף לשלום עם ישראל. ואשר
לביצוע החלטות האו"ם, צרי החלטות אלה כוללות גם הכרעות לטובת
ישראל. החלטות אחרות של האו"ם נתבטלו בכלל, ע"י החלטות מאוחרות
יותר של האו"ם. מטרתה הסופית של תורכיה היא הקמת ברית מזרח-מרכזית,
שתכלול את ישראל - סיים לונד.

בברכה,

א.מ.

אמנ/יג

משרד החוץ

סוכר

421/6

סודי

אל:	שה"ח	אל:
מאת:	ז.ש.	מאת:

מדיניות תורכיה לגבי החלטות או"ם
בעניני ארץ-ישראל

בשיחתו עם אראלפ הזכיר לו בן-חורין כי בשעתו, אחרי הודעה בגדאד מ-13.1.55 וחליפת המכתבים בין תורכיה ועיראק מ-24.2.55, אמר אראלפ עצמו, לציר ולו, כי לדעתו אין להסחמכות על החלטות או"ם לגבי א"י משמעות מעשית, וכי החלטות אלו אינן ניתנות לביצוע. דברים דומים נאמרו גם מצד התורכים לאחר ההודעה המשותפת הלבנונית-תורכית מ-4/4. בן-חורין הקשה ושאל אם פירוש זה חופס גם לאחר הופעת התורכים בבנדונג (אשר הוקיע אותה בראשית השיחה) או האם עלינו לצפות לשינויים בעמדה תורכית אם בעיית א"י תעלה שוב בעצרת.

הפעם אמר אראלפ כי, ככלות הכול, משמעות חליפת המכתבים עם תורכיה היא התחייבות תורכית הגיגית לשחק פעולה לשם ביצוע החלטות האו"ם. מיד הוסיף ושאל כיצד מתאר לעצמו בן-חורין תעלה הבעיה בדיוני העצרת. בן-חורין ענה כי היא עלולה לפלות כפי שעלתה בעבר. כאן העיר אראלפ כי לפי זכרונו תצביעה תורכיה חמיד בעד החלטות או"ם ועל כן אינו חושב שיבוא שינוי יסודי בעמדת משלחת ארצו. תשובת בן-חורין הייתה כי עד כמה שזכור לו נקטה תורכיה בשנים האחרונות עמדה פסיבית והשאלה היא אם תמשיכה בהחלטות או"ם החבטא בפעילות של מפש. אראלפ לא ידע להשיב על שאלה זו והבטיח להעבירה לכמונים עליו.

23

מחור דו"ח א. בן-חורין, מזכיר ראשון
בצירות ישראל באנקרה. (אנ/3219/34)
(4.5.55)

חתימה

חתימה

חתימה

15.5.55

3 חנו

כ"א

מדינת ישראל

אל .ש.ל

מאת .ש.ל המ"ח

ממ"ד

הנדון:

המ"ח סמ"י כי הכנסה של קצנתים אלה
יש לסלק על שיקוי פקדון של הוצא שיקוי
ואותו מאלף ממנוק זה.

עם זאת מצ"ח כי המצב אינו
מבין הנהיגה מפורטת ומצ"ח את מ"ח
פקדון של פ"ש.

ואז שלל ה"ש וק"ח מאלו המצ"ח
ב"מ (הק"ח ה"ש) את מ"ח של פ"ש.

צ"ח 1951

23.3.55

၇ " ငှ ဝ : ကမ္ဘာ

לאחר מסירת האגרת לקופרולו נראה לנו כי יש מקום לפגישה עם מנדרס כדי למנוע הרעת יחסינו עם תורכיה. ליריעתך האישיה אנו מודאגים בעיקר מרושם זכרון הדברים של שסון. חובל לציין

אברהם בן
אברהם בן
אברהם בן
אברהם בן

- א. הערך הרב שישראל מייחסת ליחסים ידידותיים עם תורכיה.
- ב. התרשמותנו מהמאמצים הכבירים של תורכיה וביחוד של מנדורס עצמו למען ארגון הגנת האיזור.
- ג. כי אברהם נובעת מנקודות סתומות במסמכי בגדאד אשר נוגעות לבטחוננו, לשלמותנו הטריטוריאלית ולריבונותנו.
- ד. אין לנו ספק כי מתתורכיה מבינה דאגות ממישראל ותדע להרגיע אותה בחשובתה לשאלות שהובעו באגרתנו.
- יגניק לזתק .
- אם ייראה לך למסור הדברים בשמו האישי של אשר אנסה להשיג הסכמתו.

מ ד י

2. ה' ש"ס ח"ל
 ב' ע"ש ח' ח' ח' ח'
 ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 ח' ח' ח' ח' ח' ח'

~~Handwritten signature~~

7319/603/7 .DD

42411-

סמך : ט. ז. ג. ל. , קטשקט

סלפנותי לידידנו הרופא בכדי להודיע לו שלרבל נסיעתי מרצה
לחופשה של חדש ימים, הייתי רוצה להסדר מסעו, והנני מוסיף את עצמי לכום
קטח.

תוך שיחה הסכרתי לאיש שיחי שתפקידי העיקרי הוא בעצם תפקיד מסחרי, ואין אני נכנס לבעיות פוליטיות (בהן מטפלים חברי באגודה), אבל דווקא מפני זה הייתי רוצה להבין לאן פגשבת הדווח בכדי לדאות טוב יותר את עתיד יחסנו המסחריים.

הרופא חזר על מה שכבר אמר בפגישותינו הקודמות - על הצורך להתקרבות יותר עם הקובים שיש להם השפעה על אנשי הממשלה וראש הממשלה - הכוללת לחברי הפרלמנט התורכי ולאנשי העסקים הגדולים הנמצאים בחוג הטקטאט של חוסכיו וידידיו של ראש-הממשלה.

גיסתי להטביר לו שלא קל יהיה להתחיל בסעולה זו תוקא
בזמנים בהם נקטה הסממלא התורנית בקו שאינו יכול להפריש כידירותי ביותר,
והרבר טורגש אפילו בשטח החברותי.

כפי שמוכח בינינו, מטרתו לו שלפני ימים ספור כאשר הציג
הכלגי בא להסיר משר החוץ התורכי בקש זה האחרון לקיים ארוחת ערב חגיגית
לכבוד הצי העוזב, ובקש ממנו ושיטת הידידים שלו הקרובים ביותר, כנדי
להזמין לארוחת מסורתית זו. הרשימה שבמסרה לו כללה שמות של ששה צירים
ושגרירים, וכיניהם גם את שמו של ציר ישראל בתורכיה. המעגין בדבר:
הארוחת נתיקים וירידי הציר הכלגי תוזמנו כולס מחוץ לציר ישראל.

ואין זה המקרה היחיד, הנוספת, המאפילן את השבוי שחל באוירה האנקראית: סמו בקורה של המפלגת המסחרית שלנו. בקש ציר ישראל פנישה עם ראש הממשלה ועד היום סדום קבל תשובה. ואם כי בקשה זו לראיון חודשה זה עתה, אין לי הבטחון שאסוג ראש הממשלה יקבל את ציר ישראל לשיחה.

היוסא לקח אל לבו את הטיפור על הארוחה אצל קפרולו, והבטיח שיזאג לכך שעובדה זו תגיע לראש הממשלה ע"י אחד הידירים המשותפים.

וכבר למחרת היום טלפן לי בדי לבקשני לבקר אצלו עוד לפני צאתי לאנקרה, כלומר ב־2 בינואר.

נבואי ספר לי, כי הזמין אליי את
לשיחה בעקבות שיחתנו הקודמת. ולהלן דברי הנפא, במיטב זכרוני:

בחרתי בשיתה עם **tevfik Rüştü Aras** הואיל והאיש סכיר
יפה את הבעיה הישראלית, כגלל תפקידו שטלא בקשר לבעיה זו וכתוצאה
מהעבודה שנהג בספן כ-20 שנה כשר החוץ של תורכיה; האיש נחשב עד היום
הזה כאיש בעל ידיעות רחבות ובעל גסיון רב בשטח סריגיות החוץ התורכית;
הנו המתנו של פטי דושטלו זורלו - סגן ראש המססלה; וגם ראש המססלה
עצמו מתאיעץ עמו בכל הבעיות הקשורות בסריגיות החוץ, הואיל וזה הוא
שטח בו מנדרס לא מתמצא כמו שהוא מתמצא בסריגיות הפנים, ונאלץ להתסער על
העצות וההסברים של קפרולו, המבצע לאט לאט את סריגיותו הפרו-ערבית,
כדרכו טאז ומתמיד.

גם ידיר ישראל, ואינו מאמין שהססקיפה התורכית עם כל הגילויים הפרו-ערניים שלה מהווה בטים למדיניות לזמן ארוך.

Tevfik Rüşti
המבקר לטר
ח' לתורכיים בכל טקרה בו קשר
ח' לתורכיות רשטיות

לכן, בום היום
פישור, כי אין היום סתאים היום לה

המוכרחות בסופו של דבר להביא ללחץ נגדי מצד ארצות ערב. למרות זה מטשין ציר ישראל באנקרה בפניות בלתי פוטקות אל ראש הממשלה או אל שר החוץ, כדי לדרוש סתם הכרזות והכחשות שאינן מתאימות לקו הפוליטי ברבע זה."

יתכן ואין זו אשמתו של הציר - המטשין *Tarfil R. Aras* יתכן והוא מועל לפי הוראות שהוא מקבל מממשלתו בתל-אביב, אבל גם אם ההוראות באות מתל-אביב הרי מתפקידו של ציר להסביר לממשלה שהוא סיבב אותה, כי אין דרכה מתאימה לתנאי המקום."

"על ישראל להבין שאנחנו נסצאים כיום כאמצע פעולה חשובה לארגון המזרח התיכון, ולא נוכל - גם אם נרצה - להופיע פוטנטיה כתומכי ישראל או ירידי ישראל. והסגף בין נציגי ישראל והנציגים התורכיים לא צריך להתקיים בצורה פוטנטיה-דמונסטרטיבית. טגף זה צריך להעשות באנחה ובשקט, בלי לעורר חשומת לב ערבית. כי ברבע בו סעור הדבר את חשומת לבם של הערבים סעורר הוא גם את תגובתם, צעקותיהם, כהן אין אנחנו מעוניינים כיום."

"מתקבל הדופס שנציגי ישראל אינם יכולים להבין זאת, או מה סעור יותר גדוע, אינם רוצים להבין. וע"י תגובותיהם, וע"י פזיזות העתונות שלהם, עוזרים הם בעצם למצרים במלחמתם נברנו."

"אט תורכיה צריכה היתה לפני זמן מה להכחיש את נכונותה של ממשלת ישראל כתורכיה, הרי הסיבה לכך היתה, הפרטיות המיותרת שביתבה לקיומה של ממשלה זו בעתונות."

"גם כיום לאחר חתימת החוזה התורכי-עיראקי מפשיכים העתונות והשדאליים, וגם נציגיה של ישראל, לפעול בצורה הסתיוה פעולת-עוז למצרים במלחמתם נגד תורכיה."

"ישראל לא מבינה שאנחנו עוסקים ברבע זה "בהריסת המצרים" (à démolir) והדבר הפיקה ביותר מצד הישראלים תיבה, לשבת בשקט ולתת לבר למיים את המלאכה, ולא לדרוש סאתנו הכרזות וגילויי ירידות ישראל-תורכיה, שיכולים לעזור או דוק למצרים - האויב של ישראל."

"היה דבני טאר שתיבא את הדבר לירידין הישראלים - הוסיף *Tarfil R. Aras* - וגם אני בביקודי הקרוב באנקרה אשתדל לחטש עם סר מיטר בכדי להסביר לו את צורך השעה."

ער כאן דברי *Tarfil R. Aras* כמי שנמסרו לי ע"י איש-שיחיד.

ליריעתך ולחשומת לבך.

ב ב ר כ ה

(-)

מ. גלי

העתק: מנהל סע"ד

Handwritten signature and stamp at the top of the page.

אנקרה 17.3.55
אנ/3076/470
4144/11

אל : מער

מאת: ציר יש ראל, אנקרה

הנדון : מסירת האגרת לקופרולו

כדי להבטיח קבלה מהירה על ידי קופרולו, בקשתי שיקבלני רק לכמה רגעים. הרי לא התכוונתי לחזור עוד פעם על הוכן השיחה הקודמת.

כשנכנסתי אל קופרולו, אמרתי לו כי ממשלתי עמדה על כך שאמסור לו אישית את האגרת כדי להדגיש את חשיבותה העליונה. הוכן האגרת מכסה את בעיות יחסי תורכיה-ישראל וממשלתי בטוח כי הממשלה התורכית תתעניין בתוכן ותחנן את ההסכרים המבוקשים במפורט ובכתב. לזה ענה קופרולו כי הוא בודאי יתן לעניין את כל תשומת לבו, פתח את המעטפה. כשראה כי לאגרת 11 עמודים, הראה סמך כי נבהל קצת מאורך האגרת. אמרתי מיד כי אינני מצפה שיקרא אותה בנוכחותי, ונפרדתי.

ענה עומדה שאלת הוראתם כי עלי להשתדל להתקבל על ידי ראש הממשלה. לפני שאוציא למעל הוראה זו, אבקשכם לקחת בחשבון את הדברים הבאים ולאשר לי את ההוראה אם תמצאו לנכון :

(א) ראש הממשלה אינו נוחג לקבל נציגים זרים (חוץ מאלה של כנות בריחה הגדולות של תורכיה) ועושה זאת רק במקרים מיוחדים.

(ב) ביגואר קבל אחי מנדרס לא מפני שאני בקשתי אלא היות שהיה ברצונו להשקיע אותנו.

(ג) אם תהיה לי שיחה חדשה עם מנדרס, לא אוכל למסור לו שום שבר מחוץ למה שנמסר לו בשיחתי ביגואר, לקופרולו בשיחתי ברביעי למרס או לשניהם באגרת המפורסת שמסרתי היום.

(ד) אם אבקש פגישה עם מנדרס, ייתכן שישחמש בהזדמנות כדי למסור לי חשבוה בעל-פה במקום התשובות בכתב שבקשתי כעת פגישתי עם קופרולו.

(ה) בהחשב עם הנקודות הנ"ל ובייחוד עם הצורך לשמור על פגישה אפשרית בהזדמנות יותר חיונית, אני מציע לא כי לא אבקש פגישה ברגע זה ובשום אופן לא לפני שנקבל את התשובה בכתב על האגרת.

בברכה,

(-) מ. פישר

צירות ישראל, אנקרה.

3/3/55

אנ/3035/470

427/1

אל : מע"ר
מאת : ציר ישראל, אנקרה

כאן בתורכיה נראות לי דק התוצאות השליליות האפשריות של תקרית עזה ולא חוצאות חיוניות אם יש כאלה.

נכון כי אין לתקריט עזה אותה המשמעות המוסרית אשר היחה למקרה קיביה. אתמול בקבלת פנים לכבוד שרי החוץ של יוגוסלביה ויוון, האוירה כלפי וכלפי בן-חורין וגאון הן מצד הזרים והן מצד החורכים לא היחה בלתי נעימה. אלי לא הופנו שאלות ביחס לתקריט, פרט לאלו מפי השגריר הבריטי. על נושא שיחה זו עוד אחזור.

אם כן, התקריט נחנה הזדמנות לתורכים לתת הבעה לאהדתם החדשה לעמי ערב, וזה נעשה ע"י גילוי-הדעה שחופיע ב"זפר" מהיום ואשר חכנו הוברק לכם. אפשר היה לצפות כי התורכים ישתמשו בהזדמנות - וכל הזדמנות תהיה טובה - לנסות למשוך מדינות-ערב לאמנה. רצון זה מקביל לרצון המצרים לנצל את התקריט לטובת הארגון החדש שהם רוצים להקים. יש להעיר כי בסך-הכל לשון גילוי-הדעה היא מתונה, ואפייני מאד כי התורכים מייחסים את הסיבה העמוקה למצב המוח באיזור להשפעה זרה. יש לקרוא השפעה סובייטית.

עד כמה שידוע לי אין לעה-עתה התרגשות אמיתית גדולה על התקריט, לא בקרב הציבור, לא בקרב העחונאים ולא בסגל הדיפלומטי. אין זאת אומרת שמצאחי עד עתה משהו שהצדיק פעולתנו החריפה.

יש להדגיש כי האוירה שנוצרה ע"י התקריט עלולה להקשות על פעולותינו בקשר לאמנה התורכו-עיראקית. מחר אני נפגש עם שר-החוץ, והתכוונתי להופיע כמאשים. לאור התקריט אצטרך להילחם כרי לא להופיע כנאשם. קשה יהיה לי להאשים את התורכים שע"י הסכמתם לחליפת-המכתבים הם הגבירו את הרצון הערבי לחוקפנות באוירה שנוצרה ע"י מעשה הנראה לעין כחוקפנות ישראלי. עצם היקף המעולה הישראלי אינו מאפשר להביא כמשקל נגדי את הסך-הכל הדל של מעשים חוקפניים מצריים ב-6 החדשים האחרונים.

הצירות מנסה היום לענות לגילוי-הדעה החורכי בהצהרה שנמסרת לעתונים התורכים. ברוחה ובצורתה מוצאת ההצהרה את שרשיה בהצהרת השר לפני הכנסת.

בימים האחרונים היו לי שיחות עם השגריר הצרפתי, האיטלקי והבריטי. מהשיחות האלו מסתבר כי החורכים עומדים על כך בשיחותיהם עם שגרירים אלה כי אין בכוונתם להוציא כל מסקנה מעשית מחליפת-המכתבים בין נורי סעיד ומנדרס. השגריר הצרפתי מוסר כי גם הזלזול החורכי בכוח הצבאי הערבי לא פחת. בשיחתו עם קיפרילי אמר לו שה"ח: הרי אתה יודע כי שתי דיביות תורכיות שוות פי עשר מאשר כל הצבא העיראקי.

השגריר האיטלקי מודה בזאת כי לחליפת-המכתבים עלולה להיות תוצאה במקצה בלתי נעימה בדיוני האו"ם אבל הוא טוען כי תמורת זאת יגדל במידה גדולה עד למאד בסחוננו באיזור ע"י התקשרות מדינה או מדינות-ערב עם מדינות המערב האחריות לסטטוס-קוו באזור. ההשפעה השלילית הערבית שהיתה עד כה מרוכזת בליגה הערבית תהפך לדלילה יותר אחרי שחלק מארצות-ערב יהיה קשור בברית עם מדינות כגון תורכיה, אה"ב, בריטניה ואולי צרפת. לדברי וורן ובאוקר - מסר האיטלקי - תצטרף בריטניה הראשונה לאמנה, בו בזמן שאה"ב תחכה קצת בתקווה שתוכל להצטרף לאחר הצטרפות מדינות ערביות נוספות.

השגריר הגריסיני ניגש אלי, בעת קבלת הפנים שהוזכרה לעיל, והתחיל להתנצל על זאת שלא יכול היה, לפני שנחתמה האמנה, להודיע לי על המתרחש. הוא אמר לי כי ברור שהתורכים אינם מתכוונים לפעול בהתאם לחליפת המכתבים. כאשר גיליתי לו כי ראיתי את נוסח המכתב לפי צורתו המקורית, ז.א. לפני צאת מנדרס לבגדאד, אמר לי באוקר כי לדעתו המכתב בצורה המקורית היה יותר מעשי מאשר המכתב הנוכחי; המכתב המקורי קובע תמיכה בהחלטות או"ם - דבר שמתקבל על הדעת. המכתב הנוכחי קובע התחייבות לפעול למען ביצוע החלטות אלו, וכל אחד יודע שההחלטות אינן אלא המלצות ואין בכחו של אף אחד לבצען נגד רצון מדינות ריבוניות. באוקר הרגיש שקצת הרחיק לכת בהצהרה זו והוסיף שהוא בכל זאת מבין כי עצם פרסום המכתבים היה מאוד לא נעים לנו. הוא מאוד מצטער על כך, אבל משוכנע כי למעשה לא תהיה כל תוצאה שלילית וכי בסופו של דבר תצמח ברכה לישראל מהתקשרות של מדינה או מדינות ערביות עם מדינות המערב ידידות ישראל.

לא היה לי זמן לחקור הרבה בעניין שיחות שרי-החוץ של האמנה הבלקנית. לפי הידיעות הראשונות עברו השיחות בצורה החלקה ביותר, הודות לבמישות הגדולה של התורכים והיוגוסלבים כאחד. ההשקפות המנוגדות של תורכיה ויוגוסלביה לא באו לידי ביטוי אלא בצורה סינטטית בהודעה המשותפת הסופית המדברת גם על הרגעה (השקפת העולם היוגוסלבית) וגם על הגנה (השקפת העולם התורכית). החוצאות הקונקרטיות של השיחות הן: הקמת הקהילה הבלקאנית אשר לתקוות התורכים והיוונים תאפשר בעקיפין המבע בין יוגוסלביה וקהילת ההגנה האירופאית, ושנית - הנסיעה הקרובה של מנדרס ליוגוסלביה שבה תתקיימה שיחות מוחיקות לכת איתו. ליוגוסלבים אשר השתתפו בשיחות יש הרושם כי ישראל לא תינזק מהאמנה התורכו-עיראקית. לדעה זו יש ערך ידוע, כי אין ליוגוסלבים דעה חיובית על התקשרות תורכיה מחוץ לאמנה הבלקאנית. בסוף הוא כי בשיחות לא דובר על הצטרפות איטליה לקהילה הבלקאנית.

ב ב ר כ ה,

(-) מ. פ. שר

החלטת הוועדה

ס ו ר י

ה ע ת ק

אנקרה, 3.3.1955
אנ/3034-34

4241/1

אל : מע"ר

מאת : ציר ישראל, אנקרה.

אני מעביר לכם את הסכת הרצ"ב של
בן-חורין.

אני מסכים כהחלט לביתו המצב
ולמסקנות, בהכרלי גורבים קלים. למשל,
אני דורקא מחייב את שוני המסקל הזהיר
במאמר כ-ג'רוזלם-פוסט, ואני מסופק אם
ישנה אפשרות מידית לבוא לתורכים בדדישות
להראות אותות פוסביים של ידידות, כגון
המסכם התורבות. כן אני סבור שאפילו
הלקצ"י לא ירים קולו נגד השמעת ישראל.

ב ב ר ה,

(-)

ס. פיסר.

סודי ביותר

אל: הסג"ר
סא: א. בן-חורי

הנדון: אחרי חתימת חוזה ברדאן

חתימת החוזה התורכי-עיראקי מציבה את סיום העלב הראשון, ואולי
החשוב ביותר, שלחמסע התורכי לרתימת מדינות-ערב לאסדר הגבול הערבי. מסע
זה, שהתחיל עם שוב מנדוס מואשינגטון בראשית קיץ 1954, התנהל בכל
הזמנים בתמיכה אמריקאית, ולעיתים בזמן האחרון שותפו הבריטים גם בכספים
תיאומה התורכית. המסע התנהל במרץ ברזלי כמעט ואי אפשר שלא להתרשם מן
המהירות אשר בה הושגה התוצאה. קיימות דעות שונות הדבר השיקולים אשר
הניעו את סנדוס למעילות קדחתנית וזו-מסעית זו (בוסף על השיקול הבטחוני
הפשוט), אבל הכל סבבימים שכתוצאה מהצלחתו התחזק עוד יותר מעמדו בתוך
התורכיה, והתחזק מעמדה של תורכיה בעיני ארה"ב. יש להניח שגם בתוך ארה"ב
עצמה משטת ההצלחה התורכית הצדקה מסיחה של דאלס את בעיות הגבול המזה"ת.

זוהי המטרה אשר בתוכה אנו צריכים לראות את אפשרויות הצבחנו
למצב שנוצרות האמוני לנו מהתפתחויות בעתיד שתכענה מחידוש המאמץ
להשיג הצטרפותן של מדינות-ערב בוסמות לחוזה החדש או להסכמים אחרים
שיתוכננו למטרה זו. ההתפתחות האפשרית החסרה ביותר לגבינו תהיה גבולות
תורכיה לזירות בוסמים לערבים בכל הקשור ביחסיה של תורכיה לישראל. למען
הכנסת ההצלה הנורכית לא ברור התורכית להסכמים לזירות מראשי לכת כגון
הזיתור כשאלת עמדתם לגבי בעיית א"י באו"ם. כל המידושים והמירושים שאנו
לוללים לשמוע בענין זה מירידים ומאחרים אינם יכולים לשנות את העובדות
שהתחייבות התורכית "לפעול בשיתוף פעולה הדוק" עם עיראק לכבוע החלטות
האו"ם הנוגעות לישראל, מוכרחה להראות את אזהותיה אולי כבר בקדנכ, אלא
אם יופעל לחץ אמריקני בגרי חזק. דברי דאלס אלי בשעתו כי אין להצהרה
בענין החלטות האו"ם משמעות מעשית שהרי תורכיה הריאליסטית יודעת כי על
מרביתן אבד בלה, ערבים אמנם לא יזון, או אין בהם כרי לשכנע. התורכים לא
יוכלו לאורך ימים לרמות את בת-בריתם החדשה בענין זה, אפילו אם ירצו בכך,
שהרי התנהגותם מוכרתה להשפיע על סכוייהם לרבות מדינות ערביות אחרות. הדבר
יותר קל יהיה להם לפטור אותנו כתגמלות מרביעות כביכול אך חסרות משמעות,
לסני קעסח ולאחריו. מן האחריות לזיתור תורכי זה אי אפשר לשחרר את ארה"ב
וחת אנוליה שהיו כטור התפתחויות האחרונות ובכל זאת השלימו עם מחיר זה
למען השגת החתימה.

הדרך האפשרית הראשונה לחצוניתו היא, לכאורה, זו של ויכוח פומבי ויסייר
עם תורכיה בגלל מטייתם טעמדתה הטובתרת עד כה. יש להבחין בין ויכוח כזה לבין
הוקעת החוזה עצמו והכלסת השמעתו על היציבות באזור, על הגבלת הנושאות הערביות
ועל סגנון הבטחוני. כעוד שהוקעה יז הנה מחויבות הסגיאנות, הרי ויכוח פומבי
עם תורכיה קשה לראות תועלת, בהתחשב באופי הלאומי התורכי. אופי זה, הסתבסא
אצל עושי המדיניות באמצעותיות מוחלטת, בעיבורן לאינטרסים של אחרים ובמעין
self-righteous opportunism, סוצא את הרו המלא כשוכיניזם הסדתיים בקרב
הסובי העם. ההפכטכות התורכית ביחס לסצרים פשוט אחרשים שקדמו לחתימת חוזה
בגדאד משמשת הדגמה פארת. אזהרתו של קיפריילי בסג'לים כי המטיל מסק
בסגיבות המדיניות התורכית מוכיח שהיו לו כוונות רעות, סבונות לדעת
כלפינו, והיא עשויה להכסיר את הקרקע להתקפה פומבית מפורשת בגדנו במקרה
שנפתח בוויכוח. במצב זה אני רואה סכנה גדולה שויכוח פומבי עם תורכיה, בין

אם כאן, בישראל או בארה"ב, יביא השטחון גלי מעצורים וזוגות השטח
מצרים. כן נסייע כזאת לתורכים להחריף את היחסים הישרים בינינו
בשטחים אחרים עד לנקודה שכל שטח קשה יהיה לזר. נסועד טאחר
יותר, כי בסופו של חשבון אין לנו כיום כוח המטיבה עבור התורכים שיש
אפילו לעצרים. לסרות האגדה הציבורית הנכונה שישראל נהנית ממנה, לא
ייתקל מסע השטח תורכי כהתנגדות חסונה בארץ זו, פרס אנליז ב"הלקצ"י,
בסיונה העקרי של האופוזיציה; ואין להתנגדות זו כדי לעבור בסני הממשלה.

אולם המנעות מפתחת בויכוח פוטנציאלי מתייבת לרעה, להרחיק לכת
עד כדי הלוקט שבחים לפנדרס, אפילו פטורים, שטופיעים בעני סקורות בטאמר
הראשי ב"נ"רסלם פוטס" סיום 27 בפברואר. לעומת זאת יכול, וצריך, להיסגר
הויכוח הסודי עם ממשלת תורכיה, וזאת לשתי מסרות: לתחליש בכל האפשר
את התוצאה המעשית של ההתחייבות בדבר החלטות האנ"ס, ולסגור ככל האפשר
דלתוריה תורכיים בוסטיים-בשטה הסתור לטעל- כסו"ס על הצטרפות מוריה
לסרינות ערביות אחרות לתכנס.

אולם, כאמור, אין לשחרר את ואשינגטון ולונדון מאחריות לכניעה התורכית
בגדאד. העובדה שבניעה זו סופיעה לכאורה לא כאחד מסעיפי החוזה עצמו כי
אם בחליטת מכתבים, אך מחסירה אחריות המעצמה כי חרז וז החלולה המסדה
דוקא אותן. קשה לא לדאוג את ההחלולה כתובתה. *Mula fide* סאז המעצמות
כלמינו, ואין זה חשוב כלל שהננסת אשר עליו סכסך שגרידי ארה"ב וכריסטינה
כאן את ידיהם לפני גאח סגדרם לבגדאד הוא קצת פחות חסור מן הנוסח
החמות. יתר על כן, ואולי זה הוכר החשוב ביותר, הסכס בגדאד סותר בצורה
חזקת ומוחלטת את אשענה האמריקנית-תורכית שותיטת ארצות ערביות
לסכסס הגנה מערכי יפעל לטובתנו כהגבירו את השפעת המעצמות ובהביאו לסתיבות
סה ערבית כלפינו. הגה - התוצאה הראשונה הטובה היא: כניעת בת-בריתה
של ארה"ב כסני קיצוניות ערבית. זו אולי הטענה העיקרית הניתנה לניצול
יעיל, מומבי ודיטלומטי, בכירות שונות. מכל מקום, חושכני שלחמקנו
בסחלקת המדינה על מניעת ויתורים תורכיים בוסטיים נודעת חשיבות סאינה
נוסלה סחשיבות המאבק כאן. כמו כן סשטס חוזה זה, כפיקר ששתטרסנה אליו
סעצסות ובהבלטה ססילחנז לשותפות בו, הצדקה גוטסת לתכיעתנו לערובות
סערביות מרחיקות לכת לבטחוננו.

סחתורכים, אשר בוראי יסמיעל כאזנינו שוכ את אפוזרן תידידות, יש
סקום לידוס, עוד יותר מעשטינו בעבר, אומות פוטטיים לידידות זו: הקלות
מיוחרות בטטא המסחר, חתימה מהירה על הסכסס התרבותי, ובכל סטט אחר שיוסיע
בסדה היחסים הישרים בינינו. זה נוסף על תרדיטה לכהנג בפסיביות סותלטה,
לפחות, גדיוני האו"ס ככעיית א"י. אם בעניינים אלה לא נסאז היענות של ססס
נצטרך לראות בכך אישור סופי להרשעתנו כבר אחרי שיהיה עם בירני בונסכר
אשחקר: סחתורכים סחקטים לרצות אפסרות ליישב את האוריינטציה הערבית אלא
הנוכחית שלהם עם יחסי ידידות פעילים עם ישראל, לפחות למקופה ניכרת.

אם יש בידינו להשפיע על הצורה הנעלם בכל הפעילות התורכית - עמדתן
של ארצות ערב - סה סוכ.

בבירה,
Minister
א. בן-חורין

(Les corrections apportées au premier projet sont signalées par une croix en marge du texte).

X 1- Les relations amicales qui se sont développées entre la Turquie et l'Etat d'Israel ont constitué pour le Gouvernement d'Israel une source de profonde satisfaction et de confiance dans l'évolution pacifique du Moyen-Orient vers la stabilité politique et le progrès économique. Ces relations méritent d'être préservées et renforcées dans l'intérêt de la paix au Moyen-Orient et dans le monde.

X L'Etat d'Israel et poursuivent à son encontre une politique active d'hostilité. Cette situation regrettable n'a cependant jamais inspiré aucune démarche ni aucune action de la part du Gouvernement d'Israel de nature à porter une atteinte illégitime quelconque aux relations entre la Turquie et les Etats arabes, relations qui trouvent dans l'histoire du passé des fondements incontestables.

Le Gouvernement d'Israel s'est limité à demander de la Turquie, comme de tous les autres Etats soucieux de la stabilité et de la prospérité de la région, de s'abstenir de toute action susceptible de créer un déséquilibre politique ou militaire au détriment de l'Etat d'Israel, et sinon, d'agir de manière à rétablir l'équilibre indispensable; éventuellement rompu.

La politique du Gouvernement d'Israel repose en effet sur la conviction que l'intérêt supérieur de la paix exige le maintien de l'équilibre des forces au Moyen-Orient et une politique concertée des puissances, de nature à dissiper sans retour les espoirs déclarés des Etats arabes de modifier par la force les réalités existantes.

3- De son côté, le Gouvernement turc a constamment proclamé que sa politique de rapprochement avec les Etats arabes ne devait d'aucune manière nuire aux bonnes relations existant entre la Turquie et l'Etat d'Israel.

La position du Gouvernement turc dans ce domaine a été nettement définie par le Ministre turc des Affaires Etrangères, S.E. Fuat Koprulu, au cours d'une interview accordée par lui le 30 Novembre 1954 au correspondant de l'Agence France-Presse.

S.E. Fuat Koprulu a notamment déclaré ce qui suit :

... "les bonnes relations que la Turquie a toujours entretenues avec les deux parties en conflit, n'ont à aucun moment et n'auront jamais le caractère d'une prise de position hostile envers l'une ou l'autre des deux parties. Par conséquent, il serait absolument erroné de penser que le resserrément des liens d'amitié et de collaboration entre la Turquie et les pays arabes puisse comporter un changement dans la nature de la politique turque envers Israel".

... "L'une des manifestations frappantes de l'antagonisme arabo-israélien est constituée par la crainte de chacune des deux parties de voir l'autre se livrer à une agression contre elle. Par conséquent, tout arrangement entre la Turquie et les pays arabes, dont l'un des buts essentiels serait de consolider la sécurité et la stabilité dans le Moyen-Orient en conformité avec les principes de la Charte des Nations Unies, aurait pour résultat direct de faire disparaître de telles craintes.

En effet, devant avoir un caractère défensif par leur essence, de tels arrangements constitueraient un appoint de sécurité de plus pour les pays arabes : et par le fait même qu'ils sont basés sur les principes de la Charte des Nations Unies - bannissant entre autres l'usage de la menace et le recours à l'agression et reconnaissant la solution de tous les problèmes par des voies pacifiques - cela devrait rassurer également Israel".

A la question : "Quelle attitude la Turquie compte-t-elle prendre à l'avenir aux Nations Unies sur les plaintes respectives des pays arabes et d'Israel ?", le Ministre répondait :

... "vous semblez procéder de cette idée qu'être en relations étroites avec un pays ou un groupe de pays ne peut se concevoir que sous la forme d'une prise de position hostile envers la partie adverse. J'ai essayé de vous prouver qu'il n'en est rien."

A diverses reprises, le Gouvernement turc a, du reste, officiellement exprimé ces mêmes vues au Gouvernement d'Israël. Il lui a également affirmé qu'en resserrant ses relations avec les Etats arabes, la Turquie était convaincue de se trouver en mesure et se proposait d'engager ces derniers dans la voie de la modération, de la raison et de la paix. Le Gouvernement d'Israël a toujours accueilli ces déclarations avec confiance et satisfaction.

4- Le communiqué de Bagdad du 12 janvier 1955 qui définit les bases de l'accord intervenu entre la Turquie et l'Irak, a cependant éveillé en Israël certaines appréhensions en raison des constatations suivantes :

X a) Dans l'interview du 30 novembre 1954, ^{cité plus haut,} le Ministre turc des Affaires Etrangères avait clairement précisé que si des arrangements défensifs turco-arabes constituaient une incontestable garantie de sécurité pour les Etats arabes, l'Etat d'Israël devait, de son côté, se considérer comme suffisamment rassuré par le fait que ces accords " seraient basés sur les principes des Nations Unies, bannissent entre autres l'usage de la menace et le recours à l'agression et recommandant la solution de tous les problèmes par des voies pacifiques".

X L'engagement arabe explicite de renoncer à l'usage de la menace et au recours à l'agression et de régler tous les différends internationaux par des moyens pacifiques, était donc considéré par le Gouvernement turc, et précisément en raison du conflit existant entre Israël et les Etats arabes, comme la condition indispensable de tout accord défensif turco-arabe. Or, cet engagement nécessaire était entièrement absent de la déclaration de Bagdad. Une telle clause inspirée des dispositions de l'article 2, paragraphe 3 et 4 de la Charte des Nations Unies figure cependant dans les principaux traités et pactes défensifs contemporains. Elle constitue du reste l'article premier du Pacte Balcanique signé par la Turquie et l'article premier du Pacte de sécurité arabe signé par l'Irak.

b) Le Gouvernement turc avait constamment déclaré que les accords éventuels entre la Turquie et les Etats arabes seraient basés sur les principes de la Charte des Nations Unies. La déclaration de Bagdad comportait une innovation. Le traité turco-irakien était en effet prévu comme devant servir à l'établissement de la stabilité au Moyen-Orient, non seulement de façon conforme "aux principes de la Charte des Nations Unies" mais également "aux résolutions des Nations Unies se fondant sur ces principes".

Cette référence aux résolutions des Nations Unies, et bien qu'il n'ait pas été précisé de quelles résolutions il s'agissait, risquait de l'avis du Gouvernement d'Israël, d'être interprétée comme un encouragement au révisionnisme agressif arabe. Après avoir ~~non~~ tenté de s'opposer par la force à la

résolution de l'Assemblée Générale de l'ONU du 27 novembre 1947 et après avoir échoué dans leurs entreprises, les Etats arabes ont ^{en effet} choisi de donner à leur intention de détruire le statu quo consacré par les Conventions Générales d'Armistice israélo-arabes de 1949, le couvert d'une prétendue fidélité à des résolutions des Nations Unies, désormais caduques ou dénuées d'efficacité pratique.

c) A la lumière de ces concessions inattendues aux thèses politiques des Etats arabes, le fait que la déclaration de Bagdad offrait à l'Irak l'appui de la Turquie contre toute agression venant non seulement de l'extérieur mais également de l'intérieur de la région du Moyen-Orient, pouvait être interprété par l'Irak comme une sorte de garantie d'impunité dans ses entreprises éventuelles contre Israël. Il convient ici de rappeler que nombre de personnalités politiques arabes ont exprimé le point de vue que le fait même de l'existence de l'Etat d'Israël constituait une agression contre le monde arabe. Un équilibre des forces péniblement préservé était ainsi sérieusement menacé.

5- L'inquiétude éprouvée en Israël a trouvé une expression autorisée dans la déclaration faite à la Knesset le 26 janvier 1955 par S.E. Moshe Sharett, Président du Conseil et Ministre des Affaires Etrangères d'Israël.

Les relations d'amitié existant entre la Turquie et Israël demandaient toutefois qu'il ~~fit~~ ^{soit} procédé sans délai à une franche explication entre le Gouvernement d'Israël et le Gouvernement turc.

Le 25 janvier 1955, S.E. Moshe Sharett recevait à Jérusalem S.E. Sefkati Istinyeli, Ministre de Turquie en Israël et lui faisait part des préoccupations du Gouvernement d'Israël.

Un deuxième échange de vues au sujet de la déclaration de Bagdad eut lieu au cours d'une audience accordée le 27 janvier 1955 à l'Ambassadeur Maurice Fischer, Ministre d'Israël en Turquie, par S.E. Adnan Menderès, Président du Conseil, en présence de S.E. Fuat Koprulu, Ministre des Affaires Etrangères et de Monsieur Nouri Birgi, Secrétaire-Général du Ministère des Affaires Etrangères.

C'est enfin, au cours d'entretiens qui eurent lieu à Rome le 2 février 1955 entre S.E. Adnan Menderès et S.E. Fuat Koprulu d'une part, et S.E. Elishu Sasson, Ministre d'Israël en Italie de l'autre, que des réponses plus précises furent données par le Président du Conseil turc aux questions soulevées à Jérusalem et à Ankara.

6- Le Gouvernement d'Israël se plaît à souligner le caractère profondément amical et confiant de ces différents entretiens.

S.E. Adnan Menderès manifesta une parfaite compréhension des préoccupations d'Israël. Réitérant les sentiments d'amitié et de solidarité de la Turquie envers Israël, il assura une fois de plus que l'influence de la Turquie sur les Etats arabes contribuerait à l'établissement de la paix au Moyen-Orient et manifesta l'espoir d'un renforcement et non d'un affaiblissement de la confiance d'Israël à l'égard de la Turquie.

Le Président du Conseil Turc déclara notamment à S.E. Eliahu Sasson :

- que la politique turque visait essentiellement à préserver la tranquillité, la paix et le statu quo au Moyen-Orient et ne tendait d'aucune manière à favoriser l'une des parties, Arabes ou Israéliens,
- qu'il exigerait la suppression, dans les accords turco-irakiens, de toute référence aux résolutions des Nations Unies
- qu'il s'engageait à amener l'Irak aussi bien que tout autre Etat arabe qui se joindrait au pacte turco-irakien à renoncer formellement à l'emploi de la menace et de la force et à tout acte d'agression à l'encontre de l'Etat d'Israël ou de tout autre Etat.
- que la Turquie se proposait d'œuvrer à une collaboration constructive entre tous les Etats du Moyen-Orient et qu'elle n'excluait nullement la possibilité d'un accord bilatéral entre elle et Israël.

7- la pression exercée par les négociateurs arabes en vue de nuire à l'amitié turco-israélienne devait se révéler cependant si sérieuse que dès le 6 février 1955 le Gouvernement turc se voyait amené à dénier tout caractère officiel à une mission commerciale israélienne, venue en Turquie à une date et dans un but clairement définis au cours d'entretiens officiels consacrés par quatre Notes écrites, émanant de la Légation d'Israël à Ankara et s'échelonnant du 13 au 31 janvier 1955.

8- Le traité prévu par la déclaration de Bagdad du 12 janvier 1955 a été signé le 24 février 1955. Le texte du pacte et de ses annexes aggravait encore les implications de la déclaration du 12 janvier 1955 et se trouvait en contradiction avec l'esprit et le contenu des conversations turco-israéliennes d'Ankara et de Rome.

a) Allant au delà de la déclaration du 12 janvier 1955, le traité exclue sans équivoque, l'engagement fondamental des signataires "de renoncer à l'usage de la menace, au recours à l'agression et de rechercher le règlement de leurs différends internationaux par des moyens pacifiques". Son article 3 limite en effet

expressément le recours aux moyens pacifiques, aux seules relations entre les signataires du pacte.

X b) Alors que la déclaration du 12 janvier 1955 parlait d'assurer la stabilité au Moyen-Orient "de façon conforme aux principes de la Charte des Nations Unies et aux décisions se fondant sur ces principes", le Gouvernement turo s'engage, dans un échange de lettres annexées au pacte, "à coopérer étroitement" avec le Gouvernement irakien "en vue d'assurer l'exécution des résolutions des Nations Unies au sujet de la Palestine".

X Le traité de Bagdad semble apporter ainsi un appui inconditionné aux plus extrêmes prétentions de la Ligue Arabe contre l'Etat d'Israel. Le Gouvernement d'Israel est fondé à redouter qu'il ne soit exploité en vue d'insuffler une nouvelle force aux fermentes d'instabilité et de conflit au Moyen-Orient et qu'il ne porte une grave atteinte aux possibilités d'un règlement pacifique entre Israel et les Etats arabes.

9- Le Gouvernement d'Israel regrette que dans les accords de Bagdad du 24 février 1955, certains engagements intéressant directement l'Etat d'Israel aient été pris par la Turquie sans qu'ait eu lieu au préalable un nouvel échange de vues que justifiaient les relations amicales entre la Turquie et Israel et les entretiens du 27 janvier 1955 et du 2 février 1955 avec le Président du Conseil et le Ministre des Affaires Etrangères turcs.

10- Le Gouvernement d'Israel serait heureux que le Gouvernement turo lui fasse connaître la portée exacte de son engagement de coopérer étroitement avec le Gouvernement irakien en vue d'assurer l'exécution des résolutions des Nations Unies concernant la Palestine.

La Charte des Nations Unies est en effet fondée sur le principe de l'égalité souveraine des Etats membres et, en dehors de certains cas nettement définis, aucune disposition de la Charte n'attribue de caractère exécutoire aux résolutions de l'Assemblée Générale des Nations Unies.

Par ailleurs, les Conventions Générales d'Armistices signées en 1949, entre l'Etat d'Israel et ses quatre voisins, l'Egypte, la Syrie, le Liban et la Jordanie, ont été conclues sous les auspices du Conseil de Sécurité et ne sont susceptibles d'être modifiées que par l'accord formel des Etats signataires.

X A cet égard, il serait souhaitable que le Gouvernement turo confirme au Gouvernement d'Israel que rien dans le traité du 24 février 1955 ni dans ses annexes, ne saurait être interprété comme impliquant de manière directe ou indirecte, une intention quelconque de porter atteinte à la souveraineté et à l'indépendance politique de l'Etat d'Israel, garanties par la Charte des Nations Unies.

11- Le Gouvernement d'Israel est convaincu que le Gouvernement turc lui fournira les éclaircissements nécessaires de nature à sauvegarder une amitié et une confiance entre la Turquie et l'Etat d'Israel, précieuses pour les deux pays autant que pour la stabilité et l'avenir du Moyen-Orient.

Le Ministre d'Israel saisit cette occasion

רומא, ט"ז בשבט, חשט"ו
8 בפברואר, 1955

צד / 387

כ מ ו ס
מנדטורי

אל : מנהל מע"ד, הקריה

מאת : ציר ישראל, רומא

הנדון: שיחת מנדוס-פישר

אמיל היקר,

למכתב מר ה. דיקן מס' ח/4241 מיום
31.1.1955:

א. בעיון ובענין קראתי את הדו"ח של
צירנו באנקרה על שיחתו עם ראש ממשלת הורכיה
ושר החוץ שלה, מנדוס וקופרולו, שנקיימה
ב-27.1.1955 ונמשכה כשעה. אני מברך את מר פישר
על הדרך שלפיה ניהל את השיחה והביאה את מדינאי
חורכיה לומר דברים ברורים ולהשתדל להרגיענו.

ב. הדברים שהעלה מר פישר בשיחתו הנ"ל
עוררו עוד יותר, כנראה, את הרצון אצל מנדוס
וקופרולו לפגוש אותי בימי ביקורם ברומא ולחזור
בפני על הכסחותיהם לצירנו באנקרה ולהשתדל
להרגיעני ולשכנעני, שההקשרותה של חורכיה עם
מדינות ערב יכולה לשמש רק בורח משפיע על הפסקת
המתיחות באזור והפסקת האיבה בין ישראל לשכנותיה.

ג. בהבריקי אליך את המצית השיחה שהיתה
לי עם מנדוס וקופרולו הבאתי רק את דבריהם של שני
המדינאים האלה בלי לחוות כל דעה לא על הדברים
ששמעתי ולא על הדרך שעלינו לנקוט לפיה בעתיד
ביחסינו עם חורכיה. אעשה זאת בק לאתר שאקבל את
הדו"ח על ההתייעצות שהיתה לכם עם מר פישר ואעייין
בו כראוי. אני מקווה שדו"ח זה לא יאחר לבוא.

ב ב ר כ ה

ע

א. ששון

העחק: המנהל הכללי, הקריה
מר ג. רפאל, הקריה
מנהל חקר, הקריה

כ מ ד

משרד החוץ

ירושלים, ח' בשבט תשט"ו
31 בינואר 1955

2241/6

א ל : שגרירות ישראל, ואמבטון
שגרירות ישראל, לונדון
שגרירות ישראל, אוסבה
שגרירות ישראל, מאריט
צירוף ישראל, רומא
צירוף ישראל, בלגד

מאת : לשכת הפנהל הכללי

. . . ר"ב המצאו העתק דו"חו

של מר מישר, ציר ישראל באנקרה, אל שר החוץ,

מיום 28.1.55, המוסר שיחתו עם מר מנדרס

שחקיימה יום קודם לבן.

ל י ד י ע א ח (כס)

ג ב ר כ ה

2-10

צילנה מנדר
לשכת הפנהל הכללי

ירושלים, ה' בשבט תשט"ו
31 בינואר 1955

90/55

4244/א

א ל : חברי הממשלה

מ א ח : שד החוץ

הנני להפנות חשופת לב חברי הממשלה
לדו"ח המפורט של ציר ישראל באנקרה על שיהתו
עם ראש ממשלת חורכיה, שהוכנה לתיק "ע" (עיון)
הסמך במזכירות ראש הממשלה.

ירושלים, 1' בשבט תשט"ו
30 בינואר 1955

424/1

62/53.2/מ

מחלקת המחקר

הנידון: יחסי תורכיה-ישראל, תורכיה-ערב

בעקבות הטבח בגדאד

בשיחותיו בתורכיה באוקטובר 1954 שכנע נורי סעיד את התורכ לט, שאם הצטרפותה של סצריה לברית התורכית-פאקיסטאנית היא בלתי אפשרית רצויה הסכמת קהיר לפני כל הסדר דו-צדדי תורכ-עיראקי. כנלל הדחיית מצד המצרים החוזרות ונשנות של ביקורו בקהיר הגיע דם"ס תורכיה למסקנה שלא כדאי לאבד זמן. בשיחות בגדאד הצליח סגדרס לשכנע את נורי, כי סובן המיוחד של עיראק ותורכיה טהיבות ברית גיבויין בהקדם האפשרי ושיש להעמיד את מדינאי קהיר לפני עובדה קיימת. נורי הסכים לזוז מהססנותו, לצעוך צעד קדימה ולהכריז, כי קיים הצורך לחתום בהקדם האפשרי על ברית תורכיה (כזכור, הכריז נורי באימטובול שעיראק תצטרף לברית התורכית-פאקיסטאנית כשיהיה צורך בכך). הודעת בגדאד מיום 12.1.55 הייתה צריכה להיות בבחינת *l'acte d'ina* שיביע את יתר מדינות הליגה ובמיוחד את מצרים, לנוקם עמה ברורה. התורכים הניחו כי ההתפתחויות בעקבות הודעת בגדאד יביאו בסופו של דבר להצטרפותה של סצריה לברית המוצעת.

יחסה השלילי החריף של מצרים להסכם בנושא הפתיע והרביז את המנהיגים התורכיים והעמיד בסכנה את ביצוע הסוסכם בגדאד. כרי שבורי לא ייכנע ללחץ המצרי, התחילה אנקרה "להסטייר" לפני נורי דבר שרף קצר על סנהיזי מצרים מזה ודברי שבט ואמונה ותבטחות, שתורכיה תעמוד לצידה של עיראק עד הסוף מזה. בן לא אחרון להגיע "זריקות" עידוד אמריקניות לנורי וסגדרס גם יחד. אולם ביצוע הסוסכם בגדאד תלוי עתה בהתפתחות בעיראק ובמידת העזתם של שליטיה.

אל תהיה לנו להתענה הכללת המעיף על החלטות האו"ם בהסכם בגדאד. תורכיה עקבית בעניין זה וסופקת כל הזמן, שהיא שומרת על החלטות שנתקבלו באו"ם בעניין א"י. זאת הייתה עמדתה של תורכיה בזמן שיחסייה איתנו היו הדוקים לסרי. (ראו: עמדתה בעניין העברת ששה"ה הישראלי לירושלים, עמדתה בעת הדיון בגדאד-הסטיירקציה) בגדאד 1952 על מר"ס יסיר ללא תנאי בין ישראל לערבים, באום קופרולו בגית-הבחרים ב-29.2.53, ראיון קופרולו לבתב, אל-אחראם ב-26.3.53.

ועמדתה לגבי הגשת כתבי ההאשמה של שגרירי ארה"ב ובריסניה בירושלים). בעבר אולי לא שמנו לב במידה מספקת להכרזות התורכיות בעניין זה ולא נצלנו את תקופת היקסים המזוינים בינינו, כדי אחת לתמיד להשיג מהתורכים הצהרה על תפיסתם, ופחות, במסגרת קנו לגבי הגבולות. אין להתפלא, שעמדתה המוצהרת במשך שנים מצאה עתה את ביטוייה בהסכם בגדאד. הפעם יותר מאשר בעבר - כוללת הסמרה התכסיסית שבדברי התורכים, בהם התכוונו להקל על כורי את ההודעה על נכונותו להתווסף על ברית עם תורכיה ולהעתיק לערבים את הגלולה שכברית המוצעת. כהסבר התורכי הפנימי נאמר, כי הם רוצים לכוף שוב לתורכיה תהיה השפעה היוזבת בביצוע החלטות האו"ם בעניין א"י. אי-לכך, קשה לדמות בהכללה סעיף זה ספנה סיועם לרעה ביחסיה של תורכיה לישראל ואין הדבר סעיף, כי התורכים בגדאד בנו בגדאד. (הנימה האנטי-ישראלית בהסבר התורכי הפנימי מנורה למדי).

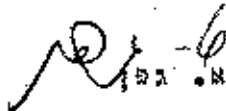
כן, אין להתפלא על סעיף התוקפנות מבפנים. כשם שאין ישראל יכולה להתנגד לעצם בריתות בין תורכיה לארצות ערב הסכנות לעזרה הודית למניעת תוקפנות, כך אין היא יכולה לערער על זכויותיה של תורכיה להגיש עזרה לבעלת בריתה גם במקרה של תוקפנות ישראלית, אם בעלת בריתה מועדת שסכנה זו נשקפת לה. תורכיה סבורה, כי אין בדעת ישראל להתקיף את עיראק ואין תורכיה סתייחסת ברצינות לחששות ולטענות של העיראקים בעניין זה. היא מסכימה לכלול סעיף זה מבחינה תכסיסית בלבד. אין באפשרותנו לבטל סעיף זה, אולם יש מקום לנצלן לטובתנו.

סעיף זה מרשה לישראל להביע את חששותיה וטענותיה נגד הסכם בגדאד ולטעון שהוא סתווה צעו נוסף להפרת מאזן הכוחות באזור (לולא היה קיים סעיף זה, הייתה יכולה להתפרש כל התנגדות מצדנו להסכם בגדאד כהחלטה אחת תכסיסית ההבנה של המערב וכשדות עקיף של האינטרסים הקוטרוביסטיים באזור). זה עוזר לנו בטענותינו נגד תכניות המערב באזור ובתביעותינו לערבות דומות לעצמנו ספני תוקפנות מבפנים באזור. זה מאפשר לנו במקרה של בריתות עתידות בינינו לבין מעצמות המערב תמרון - הן כלפי המזרח והארצות הבריטאליסטיות בנוסח הנור, הן כלפי החובים הבריטאליסטיות במדינת ישראל - על אי הצטרפות לאחד הגושים.

אם הסכם בגדאד צופן בחובו סכנות לישראל - ואין ספק שכן הוא - הרי מקורן אינו בזה בגדאד חל ספנה לרעה ביחס התורכים לישראל, אלא בזה שהולכות ומתבססות התכניות האסטרטגיות בעניין הגנת האזור. המדיניות של טחמ"ד לגבי הגנת האזור צופנת בקירבה סכנות רציניות לביטחונה של מדינת ישראל. ככל שהתכניות הללו מתקרבות לשלב של התבססות - תודעת בגדאד שהזוה צעד קדימה - כן נעשות ברורות ומוחשיות יותר הסכנות הנשקפות לישראל. המפתח למניעתן נמצא לא בתורכיה, שהיא עושה דברם של האסטרטגים, אלא בארצות הברית. יחד עם זאת אין להתעלם מכך, שלפני חודש היו מאסזי סנדרס לצדך את עיראק לתכניות המערב מבחינת טקצ תורכיה במסגרת הפעילות האסטרטגית, ואילו עתה - לאחר ביקורו בגדאד - מהווה חתימת הברית התורכית העיראקית המוצעת עניין של פרטמיונה ענין סנדרס, כדי להעלות את קרנו בעינינו ואשיונוסון, ואמצעי לחיזוק השטור הפנימי בתורכיה, אשר זוכה לביקורת לא מעטה. תורכיה חספין ותגביר את מאמציה להידוק יחסיה עם הערבים ותעשה כל אשר באפשרותה, כדי להביא לחתימת הברית הדו-צדדית התורכית-עיראקית ולצירוף כמה מדינות ערביות נוספות לברית. מאמציה אלה עלולים לגרום לרפיון, הן ביחסיה עם ישראל הן ביחסיה עם מצרים.

כשם שוואשינגטון צריכה להיות הכתובת העיקרית לסענותינו
בגד, הסכם בגדאד, כך צריכה להיות אנקרה הכתובת לסענותינו בגד הגילויים
אשר חייבים להדאינו מבהינות עתיד יחסינו עם תורכיה. הניסח בסאטר
הראשי של "זאפר" מיום 6.1.55 ותחלטה של תורכיה לעזור לסצרים בענין
"בת-גלים" וחופש השיט בתעלת סואץ מעידים על שינוי שחל לרעה ביחסה
של תורכיה לישראל. התורכים סבורים, כי עלינו לא להטיל ספק בהבטחותיהם,
שהתקרבותם לערבים לא תשפיע על יחסיהם הטובים אלינו. הם מפרשים את
מסקנותינו בעניין זה כצערנות האופיינית לעם היהודי. אולם שני גילויים
שהזכרנו למעלה באים ללמדנו, כי בטאסציהם לרכוש לצידם את הערבים, מוכנים
התורכים לא רק לגילויי הסתייבות מאתנו, אלא גם לתת את ידם להחלשות
ולפעולות העוללות לגרום לנו נזק רב.

בברכה,

 מ. ג. ג.

העתק: מוכ"ל
סד. ג. דפאל
אס"ן
הציר באנקרה
הציר ברוסא
ס.ט.ח.

אבג/יג.

ב.מ.ר.

LEGATION OF ISRAEL

אנקרה, 28.1.1955
א/2965/34

4291/0

בירות ישראל

אל : שר-החוץ
מאת : ציר ישראל, אנקרה.

הנדון : שיחתו עם מר מנורם שהמסיימה
ב-27.1.1955.

ראש הממשלה מר מנורם קבע פגישות לארבעה נציגים ל-27
ביןאר בערב: לאיטלקי בשעה 6.30, ליוגוסלבי בשעה 7.00, לי
בשעה 7.30, וליווני בשעה 8.00. השיחה אתי ארכה שעה שלמה
ולכן היכה השגריר היווני חצי שעה עד לקבלתו.

בשיחות נכחו שר-החוץ מר קזסרולו, והמזכיר הכללי של
משרד-החוץ מר בירני, ששימש מתורגמן. בשיחה אתי שפע מר מנורם
את דברי בצרפתית ללא תרגום וענה בתורכית, פרט לפעמים אחדות
כאשר פנה אלי בצרפתית רצוצה.

הקבלה הייתה לבכית ביותר והחיוך לא מר מעל פני
השרים במשך כל השיחה. מר קזסרולו לא השתתף בשיחה בשום פלא,
והשתתף מזמן לזמן בנזכור ראשו.

ראש הממשלה פתח באמרו כי גם לו לא הייתה חכמה
שיקבלו ~~היה~~ היה מזמין אותי לשיחה. שאלתי אם כרצונו לסתוח,
או אם היה ירשה לי לעשות זאת. כשהסכים שאני אסאח, הרציתי
כדלקמן:

ממשלת ישראל ועמם השתתפים לעולם החפשי מבינים
יפה את רצון העולם החפשי כולו ואת רצונה של תורכיה בפרט
להבטיח את בטחונה ולהשלים את מערכת ההגנה שבכך קיימת באירופה
ע"י מערכת הגנה מזרח-תיכונית. אבל יש ~~לעניין~~ ^{העניין} ממשלת ישראל
תמיד עמדה על ~~עמדה~~ על ~~עמדה~~ על ~~עמדה~~ ^{עמדה} שני ~~העניין~~ ^{העניין} מנורם היווניים
הם בשם זה. ראשית, כל ~~לפני~~ ^{לפני} שיכניסו את מדינות-ערב למערכת
הגנה יש להטותן מרצון הנקמה שלהן נגד ישראל, ולהימנע סתת להן
בשם כל עוד לא יהיה טובה רצונן להיות בשלום עם ישראל,
כדי שבשם זה ישמש סמך נגד מתקיי, אם יהיה כזה, ולא נגד ישראל
אשר לעולם לא תהיה מתקיפה. ~~העניין~~ ^{העניין} ~~העניין~~ ^{העניין} הקמת מערכת-הגנה
במזרח אשר אינה לוקחת בחשבון את ישראל מעלמת מהבורם היחיד
אשר יחד עם תורכיה עלול להיות במערכת-הגנה זו גורם לא רק
פסיבי כי אם גם אקטיבי.

LEGATION OF ISRAEL

צירות ישראל

בהצהרת שנתן בכנסת ראש-הממשלה וסד-החוץ שלי הצהיר כי ממשלת ישראל נמצאת בשיחות ידידותיות עם אנשי הממשלה התורכית בנוגע לכטא נקודות בהצהרת בנדאד שפורסמה לא מזמן, אשר עוררו דאגות בממשלה ובדעת-הקהל הישראליות. אלה הן הנקודות שארשה לעצמי לבקש מראש הממשלה כי יתן לי הסברים, כיוצא אליהן, אשר אני מקווה, ייתנו סיפוק לממשלה.

כמה פעמים קיבלנו הכטא רשמית כי בהתקרבות בין תורכיה וארצות-ערב, אשר איננו מתנגדים לה, לא יכול להיות גורם אשר יגע ליחסי ערב-ישראל, או אשר ישנה את העמדה הידידותית של תורכיה כלפי ישראל. והנה בהצהרת בנדאד וככסה ידיעות שכמו אח"כ ושתגיעו אלינו יש גורמים אשר, מטראגים אותנו מזה:

1. אמנתו של דובי דובי בהצהרת בנדאד סחוף לאמשרות של התקפה סחוף גם על האמשרות של התקפה בסכנים האיוזר. דובי על ערבות תורכיה נותן לעיראק סבלי ערבות מקבילה תיתן לישראל. ידוע מאיזה צד קיימת סכנת התקפה. סתן ערבות חד-צדדית כזו סבירה להן במזה"ת את אי-שווי המשקל המסוכן. הם תורכיה תהיה סוכנה לתת לנו ערבות דומה?

שנית, דובי בהצהרה על החלטות האו"ם. במחשבת הערבים ביצוע החלטות או"ם פירושה ריפוק מדינת ישראל ע"י החזרתה לנבולות תכנית החלוקה של 1947, פיצוזה סבפנים ע"י החזרת הפליטים לתוכה, וכרייתה ראשה ע"י בינואום ירושלים. לעורר את הערבים לחשוב כי תורכיה תתמוך בהם בדרישות אלו פירושה לעורר אותם בעמדתם הקיצונית, זאת אומרת לסנוע את הפניית פניהם סהסכנה הפנימית המדומה כלפי הסכנה החיצונית, בסילה אחת, לא לעשות מאומה לטובת היציבה והבטחון במזה"ת, כי אם להיפך.

ממשלתי היתה רוצה לדעת את ההיקף האמיתי של ההבטחות שניתנו לעיראק וגם את הדברים שנאסרו בדטש ובכירות בקשר לשהי נקודות אלו. ידוע כי ההתייחסות לבפנייה הפלסטינאית הנבעה בפומבי ע"י סנהייגי עיראק ולבנון. סחוף לזאת, ממשלתי היתה נרבעת לו הייתי יכול לתת לה את ההבטחה הרשמית, כי אף אחת משהי ההתייחסויות לבפנייה הפלסטינאית לא זו הנובעת להתקפה סבפנים לא זו הנובעת להחלטות האו"ם לא יוכנסו לתוכן האמנה או האמנות שייחתמו בין תורכיה ועיראק או מדינות ערביות אחרות.

שנית, אני אמרתי כי ממשלתי בדעה כי שום סערכת הגוה באיוזר אינה יכולה להתעלם מקיום מדינת ישראל. דרך-אנכ, זו היתה הדעה שהביע ראש הממשלה עצמו בשיחתו עם חברי לעבודה בזאשינסון, לפי בזמן במזה"ת ראש הממשלה לא כ. והנה מביעות אלינו ידיעות באילו שום בנדאד וגם בבירות ניתנו הבטחות כי תורכיה לעולם - ואני חוזר, לעולם - לא תחתום על חוזה עם ישראל היה דומה לזה שהיא רוצה לחתום עם עיראק. אדוני ראש הממשלה, אנכ אמנה סחוף לירושלים ואני מקווה שתשקף תבוא להרגיע את ממשלתי, אשר כל אחד מודה בכך קבילה את הידיעות המאד מדיניות של השכונות האחרונות בשקט ובמתינות לסופת.

הלכה

בתשובתו אשר מנדרם: אני רוצה דאשית כל לכש סמן שתעביר
 לממשלתך את הוקרת העמקה על העמדה הסבוכה ובעלת האוסי אסד-בגדאד
 אשר מסלחך בקשה בתקופה הקשה אשר אנחנו חיים בה. גם על
 התגובה בעתונות הישראלית אין לי כל תלונה. עמדה זו סבירה
 על הבנה למאמצינו, ואנו יודעים להעריך אותה. כל המאמץ הזה
 מכוון לתיקון הסכסוך בזה כולל יציבות באיזור בסנים
 ותחנת היחסים בין תורכיה וארצות-ערב ובין ישראל וארצות-ערב
 כאחד. עד לפני זמן-מה היו השנאה לתורכיה והשנאה לישראל
 הגורמים שהפריעו להתכנסת ארצות-ערב למאמץ של העולם החופשי
 לארגן את עצמו נגד אפשרות של התקפה. הליכה הערכית היא שהתגובה
 להצטרפות זו, כי לפני כן הליכה מהוכחות עליו טיט אשר אסיו
 הוא שנאה לתורכיה ולישראל. בהסכם העקריני שהגענו אליו בבגדאד
 התחלנו לפזר את הסיס הזה. לו היינו רוצים להגיע להסכם עם
 הליגה היינו יכולים להגיע לכך, אבל ידוע באיזה מחיר. לעולם
 לא נסכים להמיר עם הליגה. לא סקרה הוא כי אנו מסכינים את רוב
 מאמצינו כלפי עיראק, היות וסכחינה אסטרטגית החכל עיראק, מיראן
 ומאקיסמאן הוא החשוב ביותר. חשוכה תהיה גם סודיה. ליהר
ארצות-ערב אין חשיבות אסטרטגית כי אם רק חשיבות בקשר היציבות אחיה
באיזור. אני סיר בזה לבדד לב כי אני וממשלת תורכיה לא
שנינו את דעתנו אשר הבעתי אותה לפני הסגיר שלכם בואינגטון
כאשר הוא בא לראותני. רק צריך סבלנות והדברים ייעשו בשלבים.
 אנחנו עומדים לעשות את השלב הראשון.

י.מ.מ. 9.10.51

אשר לשאלתך, קודם כל בקשר להתקפה מכפנים האיזור: כידוע
 לי, נתקל כל גסיון להפנות את תשומת-לבן של ארצות-ערב לסכנה
 סכחון בתשובה: אין לנו אפשרות לשים לב לסכנה כזו כי הסכנה
 המידית היא מכפנים, מישראל. לזה יכולנו רק לענות: איננו
 מאמינים כי קיימת סכנה כזו, אבל תהיה זו אמיתית או כדומה, אנו
 נותנים לכם ערבות נגד התקפה מישראל. אני רוצה שתבין כי טחן
 ערבות לעיראק או למדינה אחת נגד התקפה מחייב את אותן המדינות
 שגם הן תימנענה מהתקפה. כאן הפסקתי את ראש הממשלה והערת:
גם אם זה כך, הרי זה רק משמע! (Amplified) ראש הממשלה
המשיך: נכון כי זה רק משמע, אבל ההשתמעות הוא לא ברורה
מאד ולא ייתכן כי חוזה אשר נכבד נגד התקפה יעורר אחד החותמים
להתקפה. אשר לבסחונכם, אני מסוכנע ללא ספק כי גרמניה תורכיה אחיה
מאסנה הקושרת מדינה או מדינות ערביות אתה סהורה בטחון עצום
לישראל. אתה תביר לי כי גם זה רק משמע, אבל אני חוזר על
מה שאמרתי כי אנו נמצאים בהתחלת השלב הראשון. מאותו הרגע
שתורכיה נמצאת בקשר עם ארצות-ערב תשמש גורם שיסמיע ללא
הרף עין המסקה המתיחות באיזור ושיצליח ללא ספק במשך הזמן לשנות
את העמדה הקיצונית של מדינות-ערב כלפי ישראל. כאן הסקום
לענות על טענת ממשלתכם בקשר למסירה בשק למדינות-ערב. מציאותן
של מדינות-ערב אלו ברירת עם תורכיה תבטיח גם כי בשק זה לא
ישמש נגד ישראל.

אחיה

בנוגע לשאלה השניה - ההסתכנות על החלטות או"ם, אני מאמין
 דווקא קודם כל להגיד כי עמדת תורכיה תמיד היתה תמיכה בהחלטות
 או"ם. הדבר שנאסר לעיראקים היה רק חזרה על העמדה העקרונית
 הזאת ולא אנכייה כל עמדה מסוימת. תורכיה יודעת להעריך באיזו
 מידה יש צורך לבצע החלטות או"ם וסדיניותה לא תשתנה ע"י
 ההצהרה שניתנה בכדאד. גם כקשר לזרישת הערבים לביצוע החלטות
 או"ם חשפיע מסגלת תורכיה לסובה על סמליות ערב כאט תעמוד בקשר
 אתן, וכמסך הזמן היא תהיה לעזר לסציאת סחרון שיחזיר את השלום
 באזור ללא פגיעה באינטרסים הישראליים.

הנחה

אזכור אחר

כאן הפסיק מנדרס לדבר, ואני שאלתי: האם תרשה
 לי להעיד את השוכת-לבך כי לא ענית לשאלתי? האם יוכלו
 ההתייחסויות לבעיית א' להתבן קחוזה שייחתם עם עיראק או עם
 ארצות ערביות אחרות?

בזמן סתן השוכתו לשאלה זו, מנדרס הוסיף להגיד: כמובן
 שאל אותו כמה פעמים שאלה קצרה וקיבל תשובה, והתרגום הסופי
 היה בדלקסן: בשיחות שהיו לנו בכדאד לא התחייבנו להכניס את
 ההצהרה הזאת לתוכן החוזה. אגד מנדרס לא ידע כל צורך בכך.
 עליך לדעת כי התוכן הכללי של האמנה יהיה סאד דומה לאמנה
 שהתסנו עם פאקיסטאן.

9/51

אין

אחרי שבידני נסר להגיד לי סלים אלו, הפניתי את ראשי
 למר מנדרס, ואיזו ולא אמר מאומה כי אם הכיט אלי כחידוך, אני
 המסכת: כשאגיע ליהושלים יבקשו ממני תשובה ברורה ולא אוכל
 לתת תשובה ברורה אם לא אקבל אותה מסך. האם אוכל להגיד כי
 קיבלתי הצטחה שההתייחסויות לבעיית א' לא יוכנסו לאמנה או
 לאמנות שתיחתסנה?

שוב פתח החפתח ויכוח קצר בין ראש הממשלה לבין בירגי.
 התרגום הסופי היה בדלקסן: סהצד העיראקי לא היתה כל דרישה
 עד עכשו להכניס את הדברים האלה לתוך החוזה, ואין לנו כל כוונה
 להיכנע אם תהיה דרישה כזו. 90% בטוח כי בצליה לעמוד בנר
 דרישה כזו. אבל אגד אינו יודע כמה פתח עטור קעתיד. אך יסלחון א'
 99% בטוח כי לא יוכנס הדבר.

6/1

אין
אין
אין

כאן שאלתי את בירגי בחיור: אגב אמרת פעם 90% ופעם
 99%. מהו המספר הסופי?

הגד השיב: בתורכית כשאנו אומרים 90%, כוונתנו לומר
 שדבר-מה הוא סאד יתבבן ולדא.

אחרי הערה זו המשיך מנדרס בהסברתו בדלקסן: גם במקרה
 הכלתי-צפוני שנהיה נאלצים להכניס אגב סהצד רטז לבעיית א',

אגב

LEGATION OF ISRAEL

צירוף ישראל

במסגרת על כך שזה ייעשה בנימוקים הדרושים. אני גם מכניח
לך ששום דבר לא ייעשה מבחינה זו בלי שבוודיע לך מראש על התפתחות
העניינים.

לאחר זאת ביקשתי את סגורם להודיע לי עוד שלש שאלות.
בגוף הסכים וניצלתי את ההזדמנות לשאול ארבע שאלות. אסרת:
לא נתת לי תשובה על שאלתי אם נכון הוא שנאמר בנדרה או במקום
אחר כי תורכיה לעולם לא תחתום עם ישראל הסכם דומה לזה שהוצע
לעיראק ולאצות-ערב. סגורם ענה סבלי להניד עסעף: מעולם לא
נתנו הנסחה כזו. להיפך, כשנתקלתי בקשיים רבים עם הסדינאים
הערביים, אסרתי להם פעם: אני רואה שבני-לוחמי על כ
חתימת אמנה אתכם ולצאת לחתימת הסכם עם ישראל. לסיפור זה
הודיתי בחיך דיסלומסי.

אחרי זאת שאלתי: האם תרשה לי להודיע לממשלתי כי
קיבלתי טפח הנסחה כי לא יהיה כל שנוי במדיניות התורכית כלפי
ישראל, גם באו"ק וגם בשטח הכלכלי? התשובה היתה: תוכל לעשות
זאת בזה טל.

אח"כ שאלתי אם יהיה לי לבוא בהצעה: אנו עומדים על
כך כי שתי האתייחסויות לבעיית א"י הנוגעות להתקפה מבטנים
ולאחלטות האו"ם לא תומצעה כאמנה. באן המסיק אותי סגורם באמרו:
ההבטחה שקיבלת מהיחסת רק לזכר השני. המסכת: הנתי כי
ייתכן ויהיה יותר קשה להימנע מהתייחסות לזכר הראשון מאשר
לזכר השני, ולכן אם באמת לא תהיה אפשרות שלא להזכיר את
ההתקפה מבטנים יס לי הצעה לגבי דרך אשר בסידרת-ההבטחה גם
אותנו מאפשרות של התקפה. האמנה תהיה מכוונת נגד התקפה; אם-כן
סדוע לא יזכר בהקדמה כי שני הצדדים מזהירים כי האמנה מכוונת
נגד התקפה ולכן כל אחד מהצדדים החתומים יימנע בעצמו מכל מעשה
תוקפני. הרי תורכיה יכולה לחתום על הצהרה כזו ללא כל קושי
ולא נראה כי לעיראק תהיה אפשרות לסרב לחתום על ההתייבנות דומה.
סגורם ענה לי כי הצעתי מאד מתקבלת על הדעת וכי בודאי יקח
אותה בחשבון כשיגיע הזמן לניסוח הסופי של האמנה.

לבסוף ביקשתי מסגורם ^{לדעתי} נוסח של הודעה על
שיחתנו כדי שלא תהיינה אי-הבנות. מר סגורם התחיל להסביר
לי כי בשלב זה של המו"ם המדיני שתורכיה מנהלת עם אצות-ערב
האשמה הגדולה ביותר שמטיחים בפניהם של התורכים היא הידידות
עם ישראל. לכן הוא יודה לנו מאד אם גימנע מלהזכיר כל דבר
אשר יוכל לעזור למתנגדי הפעולה המדינית התורכית. פעולה
מדינית זו היא לסובת תורכיה, אבל גם לסובת ישראל. אין צורך
בדגש זה בהצהרות פומביות על ידידות תורכיה-ישראל. הרי ידידות
זו קיימת. חוץ מזה, עכשיו כשתורכיה מתכוונת להיכנס במדיניות

LEGATION OF ISRAEL

בירוק ישראלי

כנגד

האיזור ^{כנגד} בין העור והעצמות, ברור שהיא לא תוכל לפעול
לסוגת יציבות באיזור אם היא לא תהיה ביחסים ידידותיים ביותר
עם שני הצדדים.

אנני התחלתי: האם יספיק אותך שיפורטם כי נשיחתנו
באתי להביע את דאגותינו... סנדרס הפסיק אותי, באמרו: כן,
וזצ יספיק כהחלט. את יחד הדברים הסטור ישר לסר שרת.

הגוי
בשנפרדתי ביקשתי סנדרס ~~שמיץ~~ את כרכותיו ואת מחוליו
הלבביים ביותר לסר שרת. אנני ביקשתי סנדרס קוטרולו לסטור ד"ש
לידינו הסטורף אליאס ששון ברומא, ובטורף אמר לי סנדרס: אני
מקווה שבאת על סימון. עניתי: אם להשתמש בבטני שלך -
רק 90%, אם נהיה חכמים יבואו גם ה-10% החסרים - מיים
ראש הטמסלה.

היום בבוקר בא אלי יועץ השגרירות האמריקנית מר קולר
וספרתי לו על חובן השיחה. הוא הכטיח לי כי השגרירות האמריקנית
העסה את כל הטמסגים כדי לתפור בדרישתנו לא להסגים את ההתייחסות
להחלטות אונ"ם לאמנה שתיחתם. גם אנחנו - אמר מר קולר -
רוצים להפריד בין האמנה ובין השאלות הכרוכות בבעיית א"י. הוא
הבטיח גם כן כי השגרירות תשתדל למצוא את הדרך להספיע על התורבים
שיכניסו סעיף באמנה אשר יבטל את תקפה בטקרה שאחד הצדדים ייחסך
להוספן.

מר קולר דיבר בהערכה גבוהה על ההצהרה של מר שרת בכנסת.

בברכה,

א. כ. י. ש.
מ. פישר

רומא, ד' בשבט, תשט"ו
27 בינואר, 1955

צד / 387

ס ר ר י - א י ש י

ממנה ממנה

אל : מנהל מע"ר, הקריה

מאח : ציר ישראל, רומא

הנדון: ליחסי ישראל-תורכיה

אמיל היקר,

חבוקר קיבלתי שתי תגובות לקבלות-פנים
לכבוד ראש ממשלת תורכיה ושר החוץ שלה, ה"ה מזרם
וקומדולו, שיגיעו לכאן במסוט מיוחד ב-30 לח.ז.
ההזמנה הראשונה מאת ראש הממשלה, מר ש'לבה, ליום
השני הבא, 31.1.1955, בשעה 22.30 בלילה. ההזמנה
השנייה מאת שר החוץ, מר מארטינו, ליום שלישי הבא,
1.2.1955, בשעה 22.30 בלילה. לשתי המסיבות מתבק-
שים המוזמנים לתופיע ב"סראק". קרוב לודאי שמחר
נקבל את ההזמנה השלישית מאת השגריר התורכי שמתכוון
אף הוא, כנראה, לערוך קבלת פנים ממארת לכבוד האורחים
שלו, אלא אם כן הוא ינסה ללכת בעקבותיו של השגריר
הצרפתי בימי ביקורו של מנדס-פראנס כאן ויזמין רק
את נציגי המדינות החברות באמנת האטלנטית, במועצה
האירופאית, בכרית הבלקאנית ועוד.

לפני שלושה שבועות הודעתי למע"ר,
כזכור, שהשגריר התורכי כאן, מר אצ'יקלין, מסר לי
שהוא נתבקש על ידי שר החוץ שלו להזמין אותי לשיחה
אחת, שתהיה בשגרירות התורכית כאן ללא פירסום,
ושאלתי לתוראותיכם בזה לדבר עם שלי לחלוטת בשיחה
הזאת. מאז לא קיבלתי מכם דבר, פרט לחיובך אישית
את השיחה ולהבטחתך - לדון בדבר עם הנהלת המשרד
וצירוחנו באנקרה. וכן מאז לא חזר השגריר התורכי
שנית על הודעתו בדבר קיום השיחה, למרות שנפגשתי
אתו כמה פעמים במשך השבועיים האחרונים: במסיבות
קוקטייל, בארוחות, בהרצאות ועוד.

לאור השתיקה שלכם ושל השגריר התורכי
מצאתי לרצוי לא לעורר את השאלה יותר בפניכם ולא

2/...

לנסות לשאול את השגריר ההודי למועד חגיגתו. באם
אוזמן לשיחה - אופיע, אשמע את אשר בפיו של קופרולו
ואענה בעת הצורך לפי הקווים שקבע שר החוץ בתשובותיו
בכנסת בדבר התסכם ההודי-עיראקי. ובאם יעודר קופרולו
בפני דברים חשובים ומעניינים - אבטיח לו שאעביר את
דבריו אליכם - לשיקולכם, וכן אבטיח לו שצידנו באנקרה
ייחשד אתו וימסור לו את תשובתכם. צר לי מאד רק
שאינני יודע דבר על השיחות שהתנהלו בימים האחרונים,
באנקרה ובארץ, בינינו לבין ההודים ועדאחי עליהן
בעהונות בלבד.

בברכה,

-e-re-

א. ששון

העתק: המנהל הכללי, הקריה
מנהל הסברה, הקריה

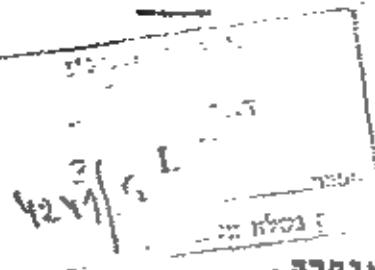
Handwritten signature

24

סדר

מנקרה, 1955.1.27

34/2964/נ

אל : סער
מאת : הצירות, מנקרה.

הגדרה : שאילתא במג'ליס בסדר לישראל

ביום 25.1.55 הובא תקציב מסדר החוץ לאיסור
המג'ליס, ובהזדמנות זו הוצגו שאילתות לשר החוץ.

לפי העתונות השר בשאל בין היתר מה יש לו לומר
על כך שבדיטניה לא ~~היה~~ שבעת-דצון ביותר סכסוכים המדינאים
התורכיים לבגדאד, וכי בסיעה זו עוררה באגה גם בישראל.

מרופ. קופרולו ענה, לפי גירסת אחת, כי בדיטניה
קבלה בשביעות-דצון את שיהות תורכיה-עיראק, וכי אין
סיבה לדאגה מצד ישראל. סדיניות החוץ התורכית מכוססת
על שמירת השלום והמשכת הידידות עם כל שכונותיה.

לפי גירסת אחרת אמר השר כי ישראל עוקבת בשקט
ובקפדנות אחרי המאורעות. המקור שממנו זאת הוסיף כי הצירים
קיבלו תשובה זו בסיוע.

Handwritten mark

התקשרות עם ראש לשכת שר החוץ איזו גירסת נכונה.
השובתו היתה כי היטיבה היתה סודית, לא נכח כח שום
עתונאי, לכן הידיעות אינן רשמיות. בגלל סודיות היטיבה
הוסיף, לא יוכל למסור/לי מה באמת ענה השר.

ראוי לציין שהציר שהציג את השאילתא הנ"ל
הנז שכ"ב אינאל (Sakir Inal) סמח"ד הטאי (אלכסנדרטה),
אשר תושביו התורכיים שנבאים את הערביט, אגב, באיזור זה
מאזינים רבים לתכנית התורכית ב-קול-ישראל, כשום
שסידורי רדיו אנקרה ואיסטנבול אינם נקלטים שם היטב.

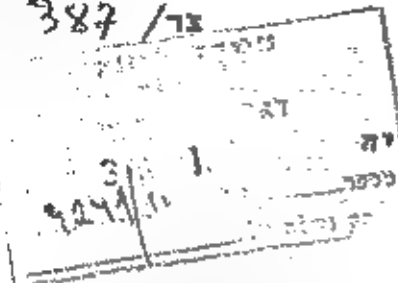
בברכה

ב. בלעד

הערה : לשכת הסנכ"ל
מד. ג. רפאל
חקר

רומא, ב' בשבט, תשט"ו
26 בינואר, 1955

387/זר

אל : מר. ה. דיקן, מע"ר, הקריה

מאח : ציר ישראל, רומא

הנדון : למאמר ב"ואפר"

למנהל משרד ח/4241 מיום 18.1.1955:

א. חן חן לך על שדאגה להמציא לנו, לידיעתנו, את העתק הדו"ח, מספר אנ/34/2922 מיום 9.1.1955, של צירנו באנקרה, מר. מ. פישר, על פרשן המאמר שהופיע בעתון התורכי החצי-רשמי "ואפר" והצביע, בין היתר, על ישראל כפרס ועל השפעת יהודיות בכלל בגורמי המאמרים האנטי-תורכיים שתופיעו בזמן האחרון ב"ניו-יורק טיימס". הדברים מעניינים מאד ויש לכתוב את מר פישר על הקירותיו ופעולותיו.

ב. אנשה לעצמי מיקרון עובדה אחת: בראשית הדו"ח שלו מציין מר פישר, כי אגא-אובלי הוצא בשנת 1950 מתפקידו כסגן ראש הממשלה וכו'. זאת וברוני אינו מפעל אחי - ההיפך הוא הנכון. עם קבלתה של המפלגה הדימוקרטית את השלטון ביולי 1950, נתמנה אגא-אובלי כסגן ראש הממשלה ונשאר בתפקידו זה כשנה וכמה חודשים. אחר כך עבר לתפקידים אחרים ונמנה עד היום הזה בין ראשי המפלגה הדימוקרטית בעלי ההשפעה הגדולה בתוך המפלגה ומחוצה לה.

ג. כן ארשה לעצמי הערה אחת נשיתת על צירנו באנקרה עם מר אורחן איזאלק מראה שמר פישר משתמש לעתים בלשון הקיפה מדי בשיחותיו עם החורכים ואין זה רצוי ביותר - לדעתי, החורכים בדרך כלל דגויים מאד. נכון שהכרחי לעתים לדבר אתם בשפה בחירה וברורה. וכן נכון שהכרחי לפעמים להעמידם על סעוהם ולהצביע בפניהם על העוול שעושים לנו, ביורדיין או בלא יודעיין. אך אפשר, לדעתי, לעשות זאת בכל הידידות והבהירות בלי לפגוע ברגשותיהם ובלי "להשוות אותם להיסלר".

ב ב ר ב ה

א. ששון

העתק: המנהל הכללי, הקריה

מנהל הס ב ר ה, הקריה

מר 1. רפאל, הקריה

ירושלים, כג' בטבת תשט"ו

17 בינואר 1955

38/55

4241/

א ל : הציר, אנקרה

ב א ת : שר החוץ

אני נאלץ להגיב על ההצעה הכתובה ביד בשולי אשגור המעגין
ביוזר, שקראתיו בגשימה אחת למרות ארכו, בענין המאמר המהולל ב"זאמיר".

כוונתי לדברך לאמר: בהצדקות זו עלי לציין עוד מעט כי
אני חושב את זאת לבושה וחריפה כי אין המסד יכול למנוע פרסום ידיעות
לא נכונות ע"י "קול-ישראל".

עלי להסביר לך כי הדבר שאתה מבקש הוא בלתי מעשי לחלוטין.
בשמגיעה לארץ ידיעה של אחת הסוכנויות העולמיות - במקרה זה יו.מ.י. -
אין לנו כל אפשרות ואיננו רואים טעם למנוע פרסומה, גם אם היא נראית
לנו פוטריה ויוצאה-דופן לחלוטין. כל נסיון שלנו בכיוון זה יחפרש
כתולה בנזורה וגם ייראה כאיוולת, שכן אם זוהי ידיעה של רויטר או של
יו.מ.י. או של א.מ.מ., הריהי מהמסמך ממילא ברחבי תבל ומח אנו מועילים
ע"י העלמתה מעיני קוראיו? אנו רק מוליכים אותם שולל בהטחירנו מהם
אח המתפרט על ישראל בעתונות העולמית, אחת היא אם אמת הדבר או לא.

מבחינה זו אין כל הכרח בין "קול ישראל" לבין העתונות. אין
כל טעם למנוע את "קול ישראל" מפרסום במישר-הערב ידיעה העתידה ממילא
להופיע למחרת היום בכל ערוצי הבוקר. בלימה כזו של "קול ישראל" תוריד
את קרנו כמכשיר של הפצת ידיעות ותיצור אליו יחס של זלזול ואי-אמון.

דבר אחר אם יש בידינו מינייה וביה להכחיש את הידיעה ע"י
פרסום הודעה פוסמכה וממשיה מצדנו. גם אז הפרסום העתונותי את המברק
של הסוכנות והן אח הכחשתנו. וכך חייב לנהוג גם "קול ישראל".

במקרה המסויים שאתה מתריע עליו, אעפ"י שהיה ברור לנו כי חל
איזה בלבול וסוכן יו.מ.י. בדה דברים מלבנו, לא הייתה לנו באותו ערב שום
ידיעה מהצירות אשר בכוח יכולנו לפרסם הכחשה רשמית מפורשת. ממילא
לא הייתה לנו ברירה אלא להגיש לידיעה הכוזבת להתפרסם ולחזור בטבלנות
ער שיחא לאל ידינו לענות עליה. זאת עשינו למחרת הבוקר, לאחר שהגיעו
ובחפזנו מבריקך.

יְרוּשָׁלַיִם, כ"ב' בסבט תשס"ו
16 בינואר 1965

ח/ 4944

א ל : ציר ישראל, הנקרה

העמק סר החץ
המסב"ל
המברה

מאת : מנחל מע"ר

קראתי בענין דב מכתבך מה-9 בינואר 1965 המיועד לשר
החץ בענין המסר ב' ואסר". אין אלא לברך אותך בעד פעולתך
המהירה והנמרצת.

תרשה לי להעיד כי קיימת עתה, לדעתי, סכנה בהפעלת
אמצעים ותוכן התעסולתיים בארצות-הברית לסוכת תורכיה. אין
באמצעותנו להבטיח כי אם נצליח חיוג נוכח להצליח גם אחר.
בינתיים התורכים יהיו עוד יותר משוכנעים מכוח השמעתנו בארצות-
הברית ככל השטחים ובהסוך לערבים לדעת הקהל בארצות-הברית כלפי
תורכיה. האיום הנכלל במסר "ואסר" ובשיחתך עם זורלו דורש
לדעתי, שיקול מאד רציני לגבי פעולתנו לסוכת תורכיה בארצות-
הברית. הייתי מאד מעריך תגובתך לשיקולים אלה.

עוד הערה. לצערי מצאת סברתי מע"ר בפרישת "ואסר" בסיוותריים.
אולם שים לב כי לא הברקת מלה על כל פעולה סברך, שרש למברקן על
שיחתך עם זורלו היוזמה על ידו. בהעדר ידיעות כאלה, חובתנו חיתה
להכדיק חוראות.

ב בר כ ה

J.K

א. צב"ר

ירושלים, כח' בסבת השט"ו
19 בינואר 1955
50/55

13/6

א ל : השגריר והציר, ושינבסון / 4249
ט א ח : מזכיר מדיני לשר החוץ

ר"ב לידיעתכם האישית מכתב טאט ציר ישראל
כאנערה אל שר החוץ בענין המאמר ב"זמר" העשוי לענין
אחכם.

ב ב ר כ ה,

ז. ש"ק

קושטא, ט"ז בטבת תשס"ו
10.1.55

מס. ל/505/6892

17.1	מ"ק
4241	מס. ל
מס. ל	

אל: מר מ. פישר, שגריר ישראל, אנקרה

מאת: מ. בלי, קושטא

שגריר היקר,
הנני מצרף בזה לחשונות לבך את
הרגומי המאטרים שפורסמו ב"Cambridge" בעקבות
נסיעתו של סגן ראש המשלה והשיחות שהיו לו
ערב נסיעתו, עם השגרירים של ארה"ב, אנגליה
וישראל.

כמו כן, המצא ר"ב הדו"ח של שיחתך
עם בא-כוח העתון באנקרה.

בברכה,

מ. בלי.

העתיק: מנהל מע"ר.
סנכ"ל.

מב/אר

Déclarations du ministre d'Israël sur son entrevue avec F.N.Zorlou

Au cours de ces derniers mois la colonie israélienne dans notre pays a suivi avec intérêt et attention le développement des relations amicales entre la Turquie et les pays arabes. L'opinion de ces milieux est que le développement de ces relations est loin de donner lieu à une atteinte à l'amitié turco-israélienne. Aussi, les contacts turco-arabes sont-ils suivis avec intérêt et non avec inquiétude.

Certes, le fait que le Président de la République, Djelal Bayar, n'ait pas fait allusion à Israël dans son discours à l'ouverture de la Grande Assemblée Nationale, a attiré l'attention, mais les milieux politiques israéliens de notre ville déclarent à ce sujet que l'amitié turco-israélienne a pris racine. Par conséquent, il est inutile d'entrer dans des détails.

Au cours d'un entretien d'une demi-heure que j'ai eu avec l'Ambassadeur Fischer aujourd'hui à 16 h. à son domicile de Tchankaya, je lui ai demandé:

Q. 'Est-il vrai que vous avez rendu hier visite à Patin Hüyük et qu'au cours de cette visite vous avez déclaré que le gouvernement d'Israël aurait quelque inquiétude dans le cas où Menderes arriverait à conclure un accord avec l'Irak?'

R. 'Il est vrai que j'ai rendu visite à Patin Hüyük. Mais il est tout à fait infondé que nous serions inquiets du fait d'un pacte ~~économique~~ militaire entre la Turquie et l'Irak ou bien que j'aurais proposé qu'un tel pacte ne soit point signé. Je suis absolument sûr que les leaders turcs déploient tous leurs efforts en vue d'assurer la paix dans le monde et dans le Moyen-Orient. Donc, il n'y a aucune raison pour que je sois le moins du monde inquiet.'

Q. 'Le gouvernement d'Israël est-il satisfait de l'amitié qui se développe entre la Turquie et les pays arabes?'

R. 'Israël désire ~~inconditionnellement~~ vivre en amitié avec ses voisins. Comment alors pourrions-nous prendre position contre le désir de la Turquie de fonder de bonnes relations avec les pays arabes? Israël est certain que les relations se développant entre la Turquie et les pays arabes ~~seront comprises dans les efforts tentés en vue d'assurer la paix et la sécurité.~~

~~avant pour but de...~~
Q. 'Dans le cas où un plan est formé en vue de la défense du Moyen-Orient, pourrait-il être question d'une participation d'Israël, ensemble avec les pays arabes, à un tel système de défense?'

R. 'C'est là une chose qui ne dépend point de nous.'

Q. 'Sur quel sujet vous êtes vous entretenu avec Patin Hüyük?'

R. 'Sur des sujets commerciaux.'

Q. 'Avez-vous fait la moindre allusion au voyage en Irak de Menderes?'

À cette question, l'Ambassadeur répondit après une légère hésitation :

R. 'Non.'

Précisions au sujet de l'entrevue des Ambassadeurs des
USA, de Grande-Bretagne et d'Israël avec Fatin Rushtu Zorlou

Le CUMHURİYET (9.1.55) précise que c'est sur l'invitation fait par Menderes de se rendre à Bagdad que Fatin Rushtu Zorlou s'y est rendu. La raison de ce départ serait en corrélation avec les négociations qui ont lieu en Irak au sujet de la part turque dans les pétroles irakiens. Les mêmes milieux précisent, d'autre part, que Menderes a demandé à Fatin Rushtu Zorlou d'apprendre de la bouche même des Ambassadeurs d'Angleterre et d'Amérique et de l'Etat ami d'Israël, leurs dernier point de vue au sujet des questions intéressant le Moyen-Orient. Ces Ambassadeurs ne se sont donc pas rendus d'eux-mêmes chez Fatin Rushtu, mais ont été convoqués par ce dernier.

D'ailleurs, les Ambassadeurs d'Angleterre et d'Amérique ont opposé le démenti le plus formel aux rumeurs selon lesquelles ils auraient conçu quelque inquiétude au sujet d'un éventuel pacte militaire turco-irakien, d'où leur visite à Fatin Rushtu.

Le correspondant du CUMHURİYET ajoute que selon les milieux américains, le Pacte de défense du Moyen-Orient n'aurait une réalisation qu'à longue échéance, d'abord parce qu'il importe de bien établir les intentions et les désirs des pays arabes, ensuite, parce qu'il importe de réunir les vœux anglais et américains. D'ailleurs, les portes-paroles officiels avaient déclaré, avant même le départ de Menderes en Irak, que les nouvelles selon lesquelles un accord serait conclu avec ce pays devaient être considérées absolument infondées.

L'Agence ANADOLU a publié un communiqué qui oppose un démenti à la nouvelle donnée par l'Agence ŞARK et selon laquelle les Ambassadeurs d'Angleterre, des USA et d'Israël auraient exprimé leur inquiétude à Fatin Rushtu Zorlou devant l'éventualité d'un pacte militaire turco-irakien. Le communiqué déclare que l'information de cette Agence ne repose sur aucun fondement et que cette information n'est inspirée que du désir de donner des nouvelles sensationnelles sans considération de l'intérêt du pays.

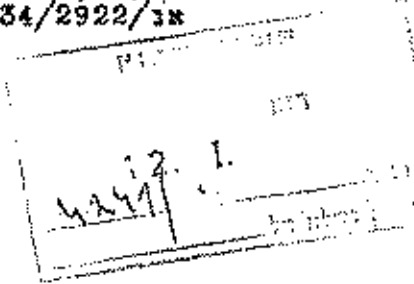
Trad. M. Eilen

סדר י

LEGATION ISRAEL

אנקרה, 9.1.1955
אנ/2922/34

אל : שר החוץ
מאת : ציר ישראל, אנקרה.

הנדון : המאמר ב"ספר".

4247/1

מיד לאחר שנודע לי על המאמר המצביע על ישראל בפרט ועל השפעה יהודית בכלל כנורסי המאמרים האנטי-תורכיים של ה-"ניו-יורק טיימס" פתחתי בחקירה ופעולה.

יש לציין ראשית כל כי המאמר הופיע ערב צאתם של המדינאים התורכיים לבגדאד. לכן עשה רושם קשה בחוגים דיפלומטיים ואחרים. המאמר חתום, זמר וידוע יפה כי מאמר בחתימה זו עפ"י עובר בקורתו של ראש הממשלה. הדעה הכללית היא כי המאמר נכתב ע"י שר התעשיות הממשלתי אבאאובלו שהיה פעם סגן רה"מ ושר העבודה והוצא בשנת 1950 מתפקידו כסגן רה"מ בגלל בטיחותו הימניו הקיצוניות. אבאאובלו הוא חבר הועד המרכזי של המפלגה הדמוקרטית וכעל השפעה גדולה. אחרי צאתו של זורלו לבגדאד נתמנה לשר-החוץ בפועל. מיד חששו כי רה"מ אישר את תוכן המאמר. הסיבה להתקפה על ישראל היא בגדאד כי לא נוח לרה"מ להטיל את האשמה של ההתקפות של ה-"ניו-יורק טיימס" על גורמים אמריקאיים, יותר נוח להטיל את האשמה על יהודים ובזאת מחשבתו של רה"מ היתה כי שיטה זו עלולה יותר להזיק ל-"ניו-יורק טיימס" מאשר שיטה אחרת. ייתכן שגם חשב כי לא יזיק "Mors D'oeuvre" לשיחות בבגדאד, ולבסוף גם ייתכן כי בדוגמת רוב הנויים הוא כה מאסין בהשפעה יהודית שמסוכנע כי אם נשתדל בובל להשתיק את ה-"ניו-יורק טיימס".

שיחתי הראשונה בערכה ב-6 לינואר עם יועץ השגרירות האמריקאית, סר קולר. תבעתי מהשגרירות האמריקאית כי יסבירו לתורכים שאין לסדינת ישראל או ליבואנים היהודים בתורכיה כל השפעה על מערכת ה-"ניו-יורק טיימס". היה לי הרושם כי סר קולר מאד התפלא מההתקפה הפתאומית על ישראל ועל יהודים. הוא הבטיח לי כי השגרירות תפנה מיד כהסברה בדמה הגבוהה ביותר

החשש מ-3/1/55

והודיע לי על תוצאות השיחות. עוד יותר כאשר על התקפה עלינו רובו קולר על התקפות של ה-ביו-יורק סיימס. הוא קרא לי מברק ארוך שנשלח לסיימס-דפורטנט כדי להסביר להם עד כמה התקפות אלו מוגזמות ובהלקן לא נכונות ועלולות להזיק ליחסי אמריקה-תורכיה.

שיחתי השנייה שהתקיימה באותו יום הייתה עם אורחאן אראלס. זה האחרון טען שלא ראה את המאמר. הביאו לו אותו והוא קרא אותו בסני. הוא נראה היה מאד מבולבל ואמר לי סיד כי המאמר נראה לו טעשי מאד, אבל אין לי כל סיבה לדאוג. אני סחיתי בפליטת תחרויות ביותר והלכתי עד כדי להזכיר כי גם היסלר טעא לנכון להטיל אשמת כל קוול על היהודים. שאלתי את אראלס האם אין הוא חושב כי אם נכון היה שיש לנו השפעה על משפחת זולצברגר הרי היינו משתמשים בה כדי לשדר את תורכיה ולא להזיק לה; ידוע לאראלס כי את השפעתנו בארה"ב אנו טעמידים לרשות תורכיה וזאת דווקא לא פחות מתוך חשבון מאשר מתוך רגש וידידות. הוספתי כי ידוע לנו יפה כי מאמר החתום, וזר, מהווה את דעת הממשלה וכי יש בעיר אומריים כי לא ייתכן שרה"מ לא ראה את המאמר לפני שנרסס. אראלס אמר כי בטוח הוא כי רה"מ לא ראה את המאמר; ייתכן כי נתן מקור להחקיקה את ה-ביו-יורק סיימס וכי עוד ה-זר, הלביש את הרעיון הזה בתלבושת הסוודר האנטי-ישראלית. אראלס הבטיח לי שיעביר את מחאתי למסוננים עליו, וכי יביד שנימה להשקיע אותי ולשכנע אותי כי אין המאמר מכורן נגד ישראל. תוכל להוסיף שלא הצלחת לשכנע אותי - הוספתי. הוא הבטיח למסור לי על תוצאות שיחותיו ויעץ לי לראות את זורלו או את מאדול. (באותו יום ללא בקשה מצדי הזמין אותי זורלו לשיחה שצריכה הייתה להתקיים למחרת אחר"צ).

סנייתי השלישית שנערכה ג'כ באותו יום הייתה עם סומטאן מאיק סניק - עודד ה-זר. סניק קיבל אותי בצורה האדיבה והנעימה ביותר. הוא אמר לי שהמאמר נורסס ללא ידיעתו בזמן היותו בקושטא, כי הוא פצטער על תכנון וכי ידוע לו שתכנון אינו מתאים למדיניות הממשלה. הבטיח לי שישתדל בעתיד הקרוב לתקן את הרושם הקשה שעשה המאמר. כשדיברתי איתו על ביקור עתונאים תורכיים בארץ באביב, אמר לי שמאד ישמח אם יוכל להצטרף.

יש להוסיף כי טענותיו של סניק, גם אם הן נכונות, לא סוביחות שום דבר, היות ואין לו השפעה על סתלך העתון המתנהל ע"י ועדה וחוא רק מקבל משכורת כדי לכתוב מזמן לזמן מאמרים ראשיים. נראות לי רק כעובדות כי הוא לא כתב את המאמר וכי הוא אינו מחייב אותו. (רושם זה אושר לי ע"י הסגירר היובוטלבי).

בבוקר השכם של ה-7 לינואר הודיע זורלו כי עליו לגסוע לבגדאד בשעה ארבע אחה"צ ולכן הוא מבקש שאבוא אליו בעשר וחצי בבוקר. את קוויה הכלליים של השיחה מסרתי במכתב, והנה כמה פירושים ותוספות.

העובדה כי דה"ס פקד על סגנו לראות אותי בקשר למאמרי הקניז-יורק טייטס הראתה עד כמה רציני המצב. נכונה מאוד היתה הערתו הצינית של זורלו כי לא קשובה האמת כי אם השקר שאנשים מאמינים בו, ועובדה היא כי דה"ס והנרי מסלחו מאמינים כי יש בידינו להסטיק את התקפות ה-ניו-יורק טייטס על תורכיה. גם אם הצלחתי לשכנע את זורלו בעזרת הפעולה של הסבריר האמריקאי, לא נזכר להתעלם מהעובדה כי הוא וראש מסלחו ימשיכו להאמין כי גם אם לא היתה לנו אשפעה על ניו-יורק טייטס בעבר חרי לרכוש אשפעה זו בעתיד תלוי רק במאמצינו. אינני רוצה ליצור רושם עליכם כאילו שבט אבי מאטין בזאת, אבל חובתי לייקץ כי עלינו להשתדל ליצור את הרושם על התורכים כי עשינו מאמץ לנהל פעולה הסכרה ב-ניו-יורק טייטס. מאר יועיל לנו אם נוכל להראות לתורכים כי הודות להשתדלויותינו הוסיפו מאמרים חיוניים בעתונות אמריקאיות אחרים. זורלו ביקש - היות ולא יכול היה להגיד לי בפנים שאינו מאמין כי אין אנו יכולים לשנות את הקור הסריבי של ה-ניו-יורק טייטס - כי נשתדל לצל את השפעתנו בארה"ב לפזרם מאמרים בעתונות אמריקאיות אחרים שיהיה בהם כדי לתקן את הרושם הקשה של מאמרי ה-ניו-יורק טייטס. הוא הוסיף כי הוא מקווה שבמאמרים אלה ידובר בצורה כללית על תורכיה ולא כל הדגשה סיוחית של יהודי ישראל-תורכיה.

הבטחתי לזורלו להביא לידיעת מסלחי את הבקשה הזו. את ההזדמנות הזו ניצל זורלו כדי לתת לי להבין בצורה הכרורה ביותר כי המטלה התורכית אינה מעניינת במאמרים בעתונות העולמית והתורכית על יהודי תורכיה-ישראל. הוא נתן לי להבין כי מסטיק אם למרות ההתקרבות עם הערבים אינם מופיעים מאמרים שליליים. עלינו לדאוג לא לעורר חשומת לב פחותה. בקשר לזה הסיח זורלו בקורת חריפה על המאמר שנשלח על ידי סופר, ניו-יורק טייטס באנקרה, הנוגן על היחסים הכלכליים בין תורכיה וישראל שפורסם ב-ניו-יורק טייטס של ה-27 בדצמבר.

יש לציין כי זורלו הרגיש כמה פעמים כי המאמר ב-זמר פורסם ללא ידיעת המסללה. הוא פתח את השיחה בצורה זו והזכיר את פניתי לארמיה. אבל לדעתי מצביע תוכן השיחה ללא כל זל של ספק כי המאמר נכתב לפי פקודת דה"ס. העובדה כי המאמר פורסם לפי פקודת דה"ס קיבלה אישור כתובאה של פעולה שהסלתי על גלי בקושטא. לפי הוראות פנה גלי במהרה לסמי כינצברג בבקשה להתקשר

מיד עם ידידיו. גינצברג עשה זאת מיד והעביר את המטרה למלא-
מקומו של דה"מ, אהרן סנדרס. אהרן סנדרס אישר בכנותו כי המטרה
פורטת לפי פקודת דה"מ.

יש להדגיש כי באותה השיחה הבטיח לי זורלו בצורה
החגיגית ביותר כי ההתקרבות עם הערבים לא תשבה טרומה ביחסי
ישראל-תורכיה. אמנם הוא הזהיר אותי כי עלינו להראות תכנה
ולתאזר בסגלנות וכי עלינו להאמין בכוננותה הסוכות של תורכיה.
הממשלה התורכית יודעת כי ממשיכתנו ריאליסטית ותחשוב את הבנתנו
בתקופה עדינה זו כהוכחה נוספת של הריאליזם שלנו. התוצאות
הסופיות תהיינה טובות - הבטיח לי זורלו - כי גם בין הערבים
גם צאצאים כמה אנשים ריאליסטיים, (ביחוד כשנמצאים אתם בשיחה ללא
עדים - הוסיף כחידוש) והשפעה תורכית תביא להבנת ההשפעה של
הריאליסטים הערבים האלה; הכוונה של ההתקרבות התורכית-ערבית
היא אך ורק הגנת האזור ואין כל קשר שהוא עם יחסי ישראל-ערב,
למרות שכמה ערבים חושבים אחרת ומשתדלים להכניס גורם זה לשיחות
ללא כל הצלחה בעבר, בהווה ובעתיד.

אחרי שזורלו נתן לי להבין כי לא היה לו מה להוסיף
ובי שיחה נבטרה ביקשתי סטנו להרשות לי לחזור לנושא אחר.
כידוע לכם התנגד זורלו, בשיחה קודמת על עניינים כלכליים, כי
נשגב משלחת ישראלית לניהול סו'ס באנקרה. שקנתו חיתה כי החוגים
הכלכליים התורכיים עמוסי עבודה וכי נסחיר אותם אם נבקש מהם
הזמנה. הוא יעץ כי ניוצר עובדה וכי אנשינו יבואו לתורכיה
ללא תורעה קודמת. ביקשתי סטנו עכשו לתת מקורה לסוטמכים לאפשר
בואה של משלחת רשמית. כנראה כשנני משקל לחלק הראשון הכלתי
נעים של השיחה, הסכים המעם זורלו מיד להזמנת משלחת ישראלית.
הוא הבטיח לי כי עוד לפני חודו סבבואד נקבל פרטים על ההזמנה
מאת איש, סגאל האגף הכלכלי בממשלה.

לאחר הפגישה אתי ראה זורלו את השגריר האמריקאי וורן.
התקשרתי אחרי זאת עם השגרירות האמריקאית וסטרו לי כי השגריר
לא חסך במלים וכי לא שאיר כל ספק כי ה-גיו-יורק סיימס לא
רק בלתי תלוי בהשפעת הסוכרים היהודיים התורכיים והממשלה
הישראלית, כי אם גם בלתי תלוי בהשפעת הסטייס-דטרמנטס.
למרות זאת התקף זורלו קשות את השגריר על הפאסריות.

למחרת בבוקר (ה-8 לינואר) הופיע ממר ראשי שני
ג-זמר חתום, זמר, שוב פעם מוקדם למאמרי ה-גיו-יורק סיימס.
המעם נשסן כל הזעם על הסופר האנקראי הנגן. בזאתם מהאזירות
היה איש זה הראשון שראו המנהיגים התורכיים וזה סאו הרגיו את
דה"מ שמיר פקד בי ימלכנו לאנקרה את המאמר העריף הפזורף בזה.
במאמר שני זה לא הוזכרה ישראל וגם פתייחטים למאמר הקודם
האנטי-ישראלי כאילו היה ג'כ טופנה נגד הנגן. זיוף הסודרי
זה לבדכה.

יש לציין כי לפני שראה אותי זורלו ב-7 לינואר ראה
בם את השגריר הבריטי. שלוש הפגישות עם נציגי המדינות
המערביות ביותר בענייני עיראק-תורכיה עוררו כטובן תשומת-לב
גדולה מאד. עתוני האופוזיציה וסוכני יו.פי ו-שארק
הסתפקו בהשערות ופרסמו ידיעות על מסירת איגרת על ידי
ידיעות אלו אובחשו באותו היום כצורה החריפה ביותר ע"י משה'ח
התורכי, שהטיל את כל האשמה על הדמיון של סוכנות שארק שפעל
ללא התחשבות עם אינטרסים של המדינה התורכית. באותו יום
מסרתי הכחשות ל-יונייטד פרס, לסוכן סט"א באיסטנבול, לסוכן
אנקרה אז'נסי, ומסרתי אינטרכיו סמורס לעתון ג'וספוריית
שהוסיף למחרת. אני מקווה שאין צורך להוסיף כי אין לאף חבר
הצירות חלק של אחריות בפרסום הידיעות הלא ככוונות. יש גם
להוסיף כי אין אני רואה בסופו של החשבון אסון גדול כפרסומה זו. *

סברתיכם בתקופת המסבר הזה היו לראשונים מיותרים
חיות ולא יכולתי כסוכן לחכות להוראות לפני שאטפל. המיותר
ביותר בין הסברקים היה זה שהתייחס לידיעה של בן-חורין על
מאמרי ה-ג'ו-יורק טיימס.

נברכה,

מ. פיסר

העמק: מנהל טע"ר
מנהל כלכלית

* המנהל לא יצא לאי אף לא משה לא
משה אחרת כי אין תאריך ידוע אלא רק
באחת ימי קול-ישראל.

The Motives of "a" Hostility

The daily New York Times continues to publish articles against Turkey, by describing the situation in our country as it considers it to be and by imagining or distorting facts.

Whereas that paper had hitherto indulged in such unfriendly practice only occasionally, its article titled "Turkey Goes Backward" published on 29.12 1954 indicates on the part of the New York Times an effort to systematize its claims, complaints or rather its "hostilities".

The pretext for publishing the article is a cabled information released in the paper on the same day and communicated by the daily's correspondent here. It deals abundantly with a well known event which took place in Izmir five months ago i.e.; an attempt by the dock-workers to organize a strike and the legal action taken by the Government to prevent such outcome.

One cannot help wondering why this information has suddenly caught the attention of the paper after a five months delay.

It is striking to note however that, notwithstanding the fact that the correspondent's cable mentioned fully the legal proceedings, the different stages of the trial and outlined that the workers had been judged as free people, the author of the article distorted those details stating that 556 workers had been sent to trial under arrest. In the question of "respecting the truth" the New York Times does not seem to gratify its correspondent with the necessary attention and precision.

It can be clearly presumed that the paper had asked its correspondent to let it know of any past and present events likely to furnish a pretext for attacking Turkey. In fact, a five months old feature has thus been refreshed and made up to uphold an article containing what actually the author had wanted to say anyhow.

The article is worthy of attention. It considers the workers' attempt at organizing a strike and the administrative and legal action taken against them as an element of proof. The second such element is the imprisonment of a number of newspapermen. Why, what for and how? This is not important for the New York Times

for, while seeming to^{aim} attacking the present Government and the measures it has taken, its real purpose is to condemn our political existence and the different stages it has gone through since 1908 to this day.

According to the New York Times, Atatürk, İnönü, Bayar and Menderes have all been formed at the school of "Union and Progress" of the "Young Turks". The adepts of that school believe in positive philosophy and in the scientific implementation of politics and vice-versa. Consequently theirs is an ideology of dogmatism and obscurantism, which finds its expression in life in tyranny and dictatorship.

After such statesmen have established and implemented a certain social order, any person objecting to it is considered by them as a "traitor".

And Menderes is one of them.

The New York Times implies that Turkey has been governed since 1908 by dictatorial and dogmatic statesmen and that^{she} has reached her present stage, not by means of the free evolution of her social, economic and political assets, but through a "revolutionarism" which influences and directs the executive powers. And, as this is what ruined the Ottoman Empire together with its military forces, this again is bound to ruin the present republic which fails to walk on the path of real democracy.

Turkey's friends abroad feel extremely sorry about this state of affairs.

We find it rather queer that a paper appearing in New York should pass such a judgment on as long a period as 47 years, at the outcome of which Turkey has emerged as the only military and political support in the Middle East that the Americans can rely on. But the anxiety expressed in the article should neither be attributed to Americans nor to Turks. And the term "Turkey's friends abroad" is completely fake.

As far as we know today's Turkey gives in no way any reason for anxiety to her real friends. On the contrary she is being relied on for security.

No, the motives lying behind this article are of a different nature and it will be right to reveal them.

The article, as a whole, reflects a feeling of discontent, concern and even fear at Turkey's present Middle-Eastern policy and her friendliness towards the Arabs. We do not mean to

attribute this to a tendency of the paper to consider every event from the angle of the Israel-Arab questions. No, this discontent, this fear, this anxiety are caused by the fact that the orientation of Middle-East development (including Turkey) happens to be contrary to the interests governing the New-York Times.

However, Adnan Menderes is not essentially blamed for those philosophic tendencies ending with "ism"; neither are the points regarding democracy a real matter of reproach. No, Menderes' main fault, according to the newspaper, is his desire to industrialize Turkey and to endow the country with a strong economic structure. And this, the paper says, is carried out by driving the country into indebtedness. That addition is meant to frighten "our gallery spectators".

We believe that the reason of all this is simple and clear.

For one thing, the industrialization of Turkey and others will somehow bring about the liquidation of tradesmen dealing with import.

Secondly the assembling industry which has been established in Israel at the cost of great efforts and which consists in completing the manufacture of half manufactured goods which are then being sold to the neighbouring markets, will lose its 'raison d'être'.

These, in our opinion, are the real reason of the New York Times' enmity. However, had the paper studied Turkey thoroughly, it would have found out that there are no grounds for such anxiety. Progress and civilisation can bring harm to no one.

"ZAFER"

5/12/54

ה ע ת ק

ד ר י

אנקרה 20.12.1954
אנ/2912/270

4241/1

ל : מנהל מע"ר

מאת : ציר ישראל, אנקרה

בירי ה"ג'רוזלם סוסט" כה-28 בדצמבר בו סוסט"ס
שני מאמרים על יחסי ישראל-תורכיה: בעמוד הראשון לפי
מאמר שהומיע ב"ציו-יורק טיימס" מאת כתבו באנקרה. בעמוד
הדביעי כמאמר ראשי ללא התייחסות, אבל אני מתאר לעצמי שהדבר
ע"י ישראל.

קשה מאד לבציעכם בתורכיה, אשר משקיע מאמרים רבים
לשיפור ביחסים הכלכליים והמדיניים בין שתי המדינות, לעמוד
בסני העבודה שדווקא מתוך הישראלי כמאמץ מעולה הנוגדת לכורן
פעולתו. מה יכול היה להניע את הכוח לזכר על
כ"י המאזן של מסחר החוץ התורכי הוא בסגב של חוסר שווי משקל
המדי, או לכתוב כי החובות לזמן קצר של תורכיה הניעו לסוסט"ס
מדיניות בזמן האחרון. גם אם עובדות אלו נכונות, האם עלינו
לכתוב עליהן ולתת בזאת לתורכיה אות של חוסר ידידות דווקא
בזמן שסריגות כטו צרפת וגרמניה נזהרות לתורכיה סיסמני אמונה
ע"י השקעות חדשות חשובות? מה יכול היה להניע כתב ישראלי לכתוב
כי כוח הקליטה הישראלי לגבי תוצרת חקלאית תורכית מופרז
ללכת ולפחות, בו בזמן שבציעכם דוגל בראייון כי דווקא ישראל
היא קונה קבועה גם לעתיד הרחוק לתוצרת החקלאית התורכית?

עד כמה שידוע לי אין ה"ג'רוזלם סוסט" עתון המוסקוויטית.
האם אי אפשר להשפיע על עתון זה שמאמרים הראשיים יהיו יותר
מתאימים לאינטרסים של נציגויות החוץ שלנו?

ב כ ר כ ה

(-)

ס. פישר

dementi du ministere des affaires etrangeres

14. ankara. S.a.a.- Le ministere des affaires etrangeres publie un dementi concernant la nouvelle publiee par l'agence "sark" concernant le voyage du president du conseil m.adnan menderes en irak. dans cette nouvelle de l'agence "sark" il est dit entre autres que les representants diplomatiques de grande-bratagne, des usa et d'israel a ankara, ont fait des demarches aupres du vice president du conseil fatin rüstü zorlu, en lui demandant des assurances qu'aucun accord militaire ne serait conclu entre la turquie et l'irak au cours du voyage de m.adnan menderes a bagdad.

Les entretiens de m.fatin rüstü zorlu, est dit dans le dementi du ministere des affaires etrangeres, avec les ambassadeurs des trois pays precites, ont ete decides avant plusieurs jours et concernaient des questions courantes.

par consequent la nouvelle de l'agence "sark" est denuee de tout fondement, et publiee sans scrupule pour des raisons sensationnelles.

דואר
דואר ימי
42476 I 1954
תק
תא

רומא, א' בטבת, תשמ"ו
26 בדצמבר, 1954

387 /גד

ס ד י
=====

אל : מר ה. דיקן, מע"ר, הקריה
טאח : ציר ישראל, רומא

הנדון: ראיון קופרולו עם סופר A.F.P.

מכתב מספר ח/4241 מיום 12.12.1954

בעיון ובענין קראתי את תשובותיו של שר החוץ
התורכי, פואר קופרולו, לשאלותיו של סופר A.F.P. ולא
מצאתי בהן משהו מיוחד וחדש שאינו ידוע לנו או שיש בו
כדי "להרגיע" אותנו, פרט לעובדה שהדברים נועדים למסווה
הערוותו של מר א. בן-הורין לדבריו של קופרולו נראוה לי
כהגיגות ובקולקות ויש לברך אותו על ההדרכה הטובה שנתן
לסופר A.F.P. כמדם לכתו אל קופרולו לשיחה.

קופרולו ומגורם עומדים, הידוע, לבקר רשמית ברומא
בסוף החודש הבא. לפני כמה ימים מסר לי השגריר החורכי כאן,
אב' יקלין, שהוא נתבקש על ידי קופרולו לקבוע לו, במשך
שהותו כאן, שיחה של חצי שעה אחי בבית השגרירות ושישמוך
על כך שהדבר לא יודע ברבים. לשאלת השגריר לדעתי על כך -
עניתי שאשמח מאד לתדמנות כזאת שתאפשר לי לשוחח עם ידידים
כה יקרים במגורם וקופרולו ולעמוד לשרותם. הוספתי שאני
מעריך מאד את הג'סטת חיפה הזאת מצד קופרולו ואקוות, כי
יעלה בידי לחיות לו לעזר במשהו. ביחס לסודיות הדבר,
ממתי שאני מבין את הגורם לכך ומבטיח שלא אמסור על המגישח
אלא לממשלתי בלבד.

אבקש את המנכ"ל ומנהל מע"ר להדריכני לקראת הפגישה
באם הנהלת המשרד תאשר את קיומה.

ב ב ד כ ה ,
-e-sc
א. ששון

העתק: המנהל הכללי, הקריה
מנהל הסברה, הקריה
מנהל חקר, הקריה

1/27 120 - 23/1

h-5 d/

[Signature]

LENNER
2.11.

4224/1

⑤

Réponses de Monsieur le Professeur
Fuad KOPRULU, Ministre des Affaires Etrangères
aux questions posées par Monsieur Jacques Marot,
correspondant de l'Agence France-Presse.

Question 1 - On constate une sensible évolution dans les rapports entre la Turquie et les pays arabes. A quoi attribuez-vous cette évolution ?

Réponse 1 - La solution de la question du Canal de Suez et celle de la question du pétrole iranien ont certainement dégagé, dans une large mesure, la première par effet direct et la seconde par effet indirect, l'état d'esprit dans les pays arabes de cette sorte d'inquiétude et de suspicion à l'égard de toute collaboration dépassant les limites de la Ligue Arabe.

Si d'autre part vous tenez compte du fait que la Turquie n'a jamais cessé de proclamer sa politique envers les pays arabes, qui est une politique dépourvue de toute arrière-pensée et visant à une collaboration dans le respect absolu des droits et des intérêts fondamentaux de chacun au service de la consolidation de la paix et du bien-être de tous, vous comprendriez que cet assainissement de l'atmosphère générale que j'ai mentionné plus haut, devait t'ôt ou tard créer chez les pays arabes une disposition morale dans le sens d'une meilleure réceptivité à l'égard de la politique claire et sincère de la Turquie. L'existence des liens historiques et sentimentaux entre les pays arabes et la Turquie a certainement constitué un appoint appréciable dans ce développement dont, pour notre compte nous nous félicitons bien sincèrement. Nous souhaitons de tout coeur que ces développements qui n'ont absolument rien d'incompatible avec l'existence de la Ligue Arabe aillent toujours en progressant. Cela est dans l'intérêt des pays arabes au moins autant que dans celui de la Turquie.

Question 2 - Le voyage du Président du Conseil Irakien à Istanbul, une interview de l'Ambassadeur d'Egypte à Ankara, les récentes déclarations du Président de la République Turque à la Grande Assemblée Nationale permettent de penser que des pactes bilatéraux pourraient être signés entre la Turquie et l'Irak d'une part, d'autre part entre la Turquie et l'Egypte.

Pensez-vous que le traité qui pourrait être signé entre la Turquie et l'Irak aurait la même efficacité que l'inclusion de l'Irak dans le Pacte Turco-Pakistanaïsi ?

Réponse 2 - Malgré qu'aucun projet n'ait été ébauché dans le sens d'accords bilatéraux, je pense personnellement que c'est là une idée intéressante.

Quant à la question de savoir si un traité bilatéral entre la Turquie et l'Irak pourrait avoir la même efficacité que l'inclusion de l'Irak dans le Pacte Turco-Pakistanaïsi, je crois qu'il serait prématuré d'émettre un jugement quelconque à cet égard en ce moment puisqu'aucun projet n'ayant encore été ébauché, il serait logiquement impossible d'en peser les mérites du point de vue qui vous intéresse.

Question 3 - L'Egypte a accepté une réoccupation de la zone du Canal

de Suez par l'Angleterre en cas de menace de guerre contre la Turquie.

Estimez-vous nécessaire de compléter cette disposition par un traité avec l'Egypte ?

Réponse 3 -

Nous sommes reconnaissants à l'Egypte aussi bien qu'à la Grande-Bretagne d'avoir fait état de la sécurité de la Turquie dans leur traité sur le Canal de Suez. Les dispositions de ce traité se rapportant à cette question ont le grand mérite de donner leur expression juridique à des nécessités découlant de la logique des choses.

Quoique lesdites dispositions ont par elles-mêmes un poids et une efficacité suffisante, je ne vois pas pourquoi les deux pays intéressés, à savoir l'Egypte et la Turquie, ne les complèteraient pas dans une forme appropriée par des engagements contractuels. Cependant l'essentiel se trouvant déjà réglé dans le Traité du Canal, le reste n'est plus d'une urgence brûlante. Le Gouvernement égyptien se trouvant en ce moment absorbé par une besogne gigantesque de réforme et d'assainissement dans tous les domaines, ce serait plutôt à lui de dire si et quand une telle chose pourrait être faite.

Question 4 -

La signature éventuelle d'accords avec certains pays arabes - et notamment l'Irak et l'Egypte - est-elle conciliable avec la politique suivie jusqu'ici par la Turquie à l'égard d'Israël ?

Réponse 4 -

Si de tels accords étaient signés, il n'y aurait absolument rien d'inconciliable avec la politique de la Turquie envers Israël, puisque les bonnes relations que la Turquie a toujours entretenues avec les deux parties en conflit, n'ont en aucun moment eu et n'auront jamais le caractère d'une prise de position hostile envers l'une ou l'autre des deux parties, par conséquent il serait absolument erroné de penser que le resserrement des liens d'amitié et de collaboration entre la Turquie et les pays Arabes puisse comporter un changement dans la nature de la politique turque envers l'Israël.

Je crois qu'il ne serait pas juste d'envisager le développement des relations turco-arabes sous l'aspect d'une sorte de dilemme. En examinant les choses d'un point de vue constructif on arriverait à la conclusion suivante : l'une des manifestations frappantes de l'antagonisme arabo-israélien est constituée par la crainte de chacune des deux parties de voir l'autre se livrer à une agression sur elle. Par conséquent, tout arrangement, entre la Turquie et les pays arabes, dont l'un des buts essentiels serait de consolider la sécurité et la stabilité dans le Moyen Orient en conformité avec les principes de la Charte des Nations Unies, aurait pour résultat direct de faire disparaître de telles craintes.

En effet, devant avoir un caractère défensif par leur essence, de tels arrangements constitueraient un appoint de sécurité de plus pour les pays arabes ; et par le fait même qu'ils sont basés sur les principes de la Charte des Nations Unies - bannissant entre autres l'usage de la menace et le recours à l'agression et recommandant la solution de tous les problèmes par des voies pacifiques - cela devrait rassurer également l'Israël.

Question 5 - Croyez-vous que la Turquie puisse jouer un rôle de médiateur entre Israël et les pays arabes ?

Réponse 5 - En principe la Turquie est prête à faire de son mieux mais je ne crois pas qu'en ce moment une telle médiation au sens juridique du mot, puisse être considérée comme pouvant donner des résultats pratiques.

Question 6 - Quelle attitude la Turquie compte-t-elle prendre à l'avenir aux Nations Unies sur les plaintes respectives des pays arabes et d'Israël ?

Question 7 - La Turquie se considérera-t-elle moralement obligée de soutenir l'ONU le point de vue arabe si les questions marocaine et tunisienne y étaient évoquées ?

Réponse 6 et 7 - Vos deux questions ont une proche parenté avec votre question No. 4 au point de vue de l'état d'esprit qui vous l'inspire. Je veux dire par là que vous semblez procéder de cette idée qu'être en relations étroites avec un pays ou groupe de pays ne peut se concevoir que sous la forme d'une prise de position hostile envers la partie adverse. J'ai essayé de vous prouver qu'il n'en est rien.

מסדר החוז

סוכר

א.מ.ר.	מ.מ.ר.	א.מ.ר.	מ.מ.ר.
מ.מ.ר.	מ.מ.ר.	מ.מ.ר.	מ.מ.ר.

הדגים מן המים
הואם הם הנצפים
לצונו ה' המכיל
ולוה מוא

312.54

הם נשם מן
ה' ה'
אם בא פנים
נצחית א' לנפא
הנצחית א'
הואם בא
ואמא ה' ה'
א' א' א' א'
א' א' א' א'
א' א' א' א'
א' א' א' א'

א' א' א' א'

חתימה

חתימה

חתימה

חתימה

מלך

אוקרה, 1.12.54
מ/34/1000

משרד המזון
דאר נכנס ביום
5. XI 1954
מספר
4294
מחלק נשלח אל

אל : מנהל מל"ר
מאת : צירות ישראל, אוקרה

הנדון: ראיון סופר A.F.P. עם שר-החוז התורכי.
באשר לסברק מתפול.

שלחתי לכם בדואר אויר מספר העתקים של בוסה ראיון זה,
ולשם בוחיות אני מצרף העתק בוסף.

כי תשובות קוסרולו ל-7 השאלות שהוצבו לו אינן מודעות
הרבה לגבי הידיעות שבידינו, הרי לאחיות מתשובותיו נועד, לדעת,
ענין ניכר בגלל פומביות.

התשובה לשאלה 2 מאשרת, לדעתי, את הרבשתנו על קו המחשבה
התורכי בעניני ארגון חוגת האיזור, כלומר, שאיפה להגיע
להסכם בישראל עם עיראק, אם אי-אפשר להשיג את הצטרפות
מדינה זו לברית אנקרה-קדאז.

התשובה לשאלה 3 היא לדעתי חוצאת מסגרות התורכים שהמאמצים
לתום את מצרים למבצחתם בעניני חבנה נתקלים בהתנגדות גדולה
בהרבה משהוצח תחילה. (בהקשר זה רצוני להזכיר לכם את הידיעות
שסברנו כשעחו על הויכוח המנימי בעת כנס הצירים התורכים ביולי
ש.ז., שעה שמבדרס סק - בניגוד לחזות דעת נציגו בקהיר -
שאחרי חתימת הטכס טואץ, תמכים מצרים בהקדם לחיות שותפה לחסר
חבנה הרצוני לתורכים).

אני חושב שתשובת קוסרולו לשאלה בדבר תשמעת ההתקרבות התורכית
לערב על מדיניותה כלפי ישראל, אפשר לראות קוים הרצוניים לנו.
אין התשובה מוסגת על התרבות שהושמעו באזנינו בשיחות דיפלומטיות,
אבל הפעם נאסרו הדברים במוסבי. ואם כי לעומת הדברים על
הידוק קשרי הידידות ושיתוף המעולה בין תורכיה לערב אין
ביטויים במלה בדברי הסר אלינו, הרי מדחק רב בין דברי קוסרולו
לבין ההתעלמות המחושבת מישראל בנאום הנשיא במתיחת המבלס.

התשובה לשאלות 6 ו-7 - או יותר נכון ההתחמקות ממענה-
בוחנת, לדעתי, תוקף בוסף לחששותינו בדבר התנהגותה של תורכיה
בשאלת ארץ-ישראליות בדיוני האו"ם.

ה. התשובה לשאלה 5 מאשרת את הטברה שהבענו לא פעם, שאין לקוות כיום מתורכיה למאמצים מסוימים ונמרצים להשפיע על ארצות ערב ככוון הסדר אתנו.

לי נראה שהסוון הכללי של תשובות קופדולו סרמו על נסיגה כללית בהסתערות התורכית על ארצות-ערב בהשוואה לסוון האופטימי בנאום באיאר. אין כל יסוד לחשוב שהכדלי סוון אלה נעוצים בהכדלי אישיות של הנשיא ושר החוץ, כי שני המסמכים נכתבו על ידי אותו איש: נורי בירגי.

הרקע לשאלון הוא דלהלן, וכגלל עדינות הענין עלי להרביש את סודיותה המיוחדת של ידיעה זו:

במארו, סופר האי-אף-פי באנקרה (אשר חזר שלום עפריז), רצה לסיים את שדותיו כאן ברמיון עם שם החוץ. לפני שניסח את שאלותיו, בקרבי, לבאורה לשם שיחה כללית, אבל אסר שעומד להגיש שאלון ובקשר לכוון סעונין, להחליף איתי דבעות. לא ניסיתי להשפיע על הניסוח המדויק של השאלות; אבל תגבתי שמארו נותן לי הזדמנות לכוון את הרוח הכללית של שאלוננו. יעצתי לו להיות ככל האפשר ספציפי בשאלותיו, על-מנת לא לקבל תשובות סתמיות וכלליות. הדגשתי את ענין האו"ם, את שאלת היחסים עם ישראל ואת שיתב ההתקשרות עם ארצות ערב וצורתה.

הבוקר סלפן אלי הציר הצרפתי לשאול אם כבר ראיתי את המסמך ואמר שהוא קנע יחד עם מארו את הנוסח הסופי של השאלות.

כבר הברקתי לכם שאדלף אמר לי אתמול כי בתשובותיו לשאלות הנוגעות לנו, הכיז שר החוץ (קרי בירגי) בהשבון את התעצומות שהגשתי בשעתו בפני בירגי.

בברכה, אי.מ.ה.

א. בן-חורדין
מסובת זמני

נ.ב.

מע"ר מתבקשת להמציא למר ג. רפאל ולחקר העתק מן המסמך.

העתק: לשכה

מר ג. רפאל (בלי צרופים)
חקר (בלי צרופים).

משרד ההגנה

ירושלים, ד' בכסלו, תשט"ו.
1 בדצמבר, 1954

ה/ 424

אל: **שבירות ישראל, ראשינובטון.**
שבירות ישראל, לונדון.
שבירות ישראל, בריס.
שבירות ישראל, כוסקבה.
צירות ישראל, רובא.
צירות ישראל, כלגרד.
נציגות ישראל, אחונה.
צירות ישראל, אנקרה - לידיעהכט.
למכה המנכ"ל - לידיעהכט. ✓

המח: מע"ר.

הנידון: יחסי הנורכיה - ישראל.

נחבקטנו על ידי המנהל הכללי להביא
 לחשוכה לבכט מסקנותיו של פר א. בן-חורין,
 מזכיר ראשון והמנהל זמני בצירות ישראל באנקרה
 משיחתו עם פר נורי בירגי, מזכ"ל משרד החוץ
 הנורכיה, וזכרון דברים באותה שיחה.

נשמח לקבל הערותיכם.

בברכה,

✓

י.מפיר.

בריסל,
י' בכסלו תשס"ו
1 בדצמבר 1954

בר/350/21361

אל: מ ע ר

העתיק ל: לשכת השד
לשכת המג"ל
צירות ישראל באנקרה

מאת: א. יאפו, צירות ישראל, בריסל

עמדת תורכיה כלפינו

Semih H. Ötöver

מר סמיך ה. ג'ינבר

יועץ הצירות התורכיה יזם במעמית האחרונות שנפגשו
במסיבות שונות שיחה עניינית על יחסי תורכיה-ישראל ואמש,
במסיבת הציר היוגוסלבי אף האריך בזה יוחר, ולחלן חמציח
דבריו:-

טוב שאנו נבין את קו הדיפלומטיה התורכית כלפינו
ביום. ברור לתורכים שאותם יחסי ידידות ואמון הקיימים
בין תורכיה לישראל אינם קיימים עדיין בין תורכיה וארצות
ערב, ומבלי יחסים כאלה גם עם ארצות ערב לא תוכל תורכיה
למלא את משאלתה להביא ביום מן הימים להסדר בין ישראל
ומדינות ערב.

כאן התסכר לעובדה שבהצהרתה האחרונה של ממשלת
תורכיה לא הזכירה ישראל בכלל. הזכרה ישראל לא היתה מוסיפה
ולא היתה מורידה מהיחסים הטובים הקיימים בין אנקרה וירושלים
בשעה שדבר זה עוזר להם לאמוץ הקשר בין תורכיה לבין מדינות
ערב, שאחר כך ירשה לתורכיה להשתמש בו למטרה לעזור להסדר
בינינו לבין הערבים. הדבר הראשון שיש לעשות עתה הוא - להשקיע
אח הערבים. לא צריך לכן להביט בחשד מיוחד על מע זה או
אחר של התורכים. הקו שהוא הסביר הוא בנה ומוצדק לגמרי לזעמו.

בהמשך השיחה, בקשר ליום הולדתו של צ'רצ'יל, אמר מר
ג'ינבר שצ'רצ'יל רצה מאוד כי תורכיה תכנס לוחר מוקדם למלחמה
נגד הנאצים, אבל בה בשעה לא היה מוכן לתת להם את הנשק שהיו
זקוקים לו לשם כך.

שיחתנו הופסקה פעמיים על-ידי לחיצות יד עם הצירים
של סוריה ושל הלבנון שנבשו אל מר ג'ינבר. הוא העיר על כך:-
"אתה רואה, הנני בין הזאב והכבש; השאלה רק מי הוא זה ומה
הוא זה".

ב ב ר ה,

אליעזר יאפו

אי/מס

השרד החוק
דאר נמנס ביום
4271/5. XI. 1954
מסמך
מאגן בשלח אל

כריסל,
י' במסלו חשט"ו
1 בדצמבר 1954

בר/350/21061

אל: מ ע ר

העתקים: לשכת חשב
לשכת המנהל
צירות ישראל באנקרה

מאחז א. יאפו, צירות ישראל, בריסל

עמדת תורכיה כלפינו

Semih H. Ünver

מר סמיך ה. ג'נבר

יועץ הצירות התורכיה יזם בפעמים האחרונות שנמשכו
במסיבות שונות שיחה עניינית על יחסי תורכיה-ישראל ואמש,
במסיבת הציר היוגוסלבי אף האריך בזה יותר, ולהלן תמצית
דבריו:-

טוב שאנו נכין את קו הדיפלומטית התורכית כלפינו
כיום. ברור לתורכיה שאנחנו יחסי ידידות ואמון קיימים
בין תורכיה לישראל אינם קיימים עדיין בין תורכיה וארצות
ערב, ומכלי יחסים כאלה גם עם ארצות ערב לא תוכל תורכיה
למלא את משאלתה להביא כיום מן הימים להסדר בין ישראל
ומדינות ערב.

כאן התסבר לעובדת שבחצוהרתה האחרונה של ממשלת
תורכיה לא הוזכרה ישראל בכלל. תזכרת ישראל לא היתה מוסיפה
ולא היתה מורידה מהיחסים הטובים הקיימים בין אנקרה וירושלים
בשעה שדבר זה עוזר להם לאמון הקשר בין תורכיה לבין מדינות
ערב, שאחר כך ירשה לתורכיה להשתמש בו למטרה לעזור להסדר
בינינו לבין הערבים. הדבר הראשון שיש לעשות עתה הוא - להשקיע
את הערבים. לא צריך לכן לחבוט בחשד מיוחד על מגע זה או
אחר של התורכיה. הקו שהוא הסביר הוא כנה ומוצדק לגמרי לדעתו.

calmer ①

בהמשך השיחה, בקשר ליום הולדתו של צ'רצ'יל, אמר מר
ג'נבר שצ'רצ'יל רצה מאוד כי תורכיה תכנס ליתר מוקדם למלחמה
נגד הנאצים, אבל בה בשעה לא היה מוכן לתת להם את הנשק שהיו
זקוקים לו לשם כך.

שיחתנו הופסקה פעמיים על-ידי לחיצות יד עם הצירים
של סוריה ושל הלבנון שנושאו אל מר ג'נבר. הוא העיר על כך:-
"אתה רואה, הנני בין הזאב והכבש; השאלה רק מי הוא זה ומי
הוא זה".

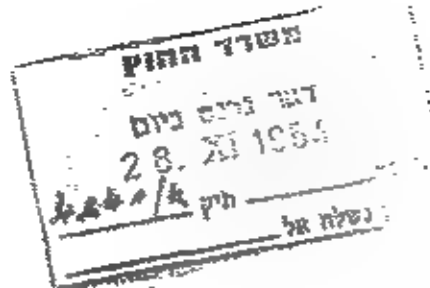
ב בר ה, ה

אליעזר יאפו

א/מס

143
174

אנקרה, 18.11.1954
א/2764/34

אל : מנהל סעי' 1
מאת : הצירות, אנקרה.

הנדון: שיחתי עם בירגי.

אחד החברים כאן העיר לזכרון-הדברים שרשמתי על שיחתי עם בירגי כי יכול להשתמש בתוכנו כי קבלתי את המדיניות התורכית כעוכדה שאין לערער ^{אף} וכי לא הבאתי את התנצחותנו לה. בדמה לי שזכרון-הדברים ששתמעים דברים אחרים לבטרי, אף אם לא כתבתי ככל עמוד שחיתי בתקופות.

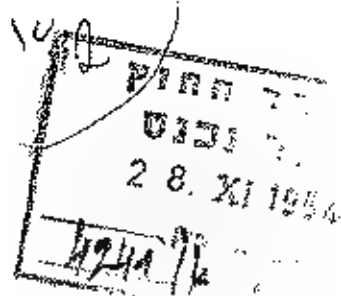
אך אם בכל זאת קיים גם אצל אחד הקוראים במשרד ספק בנקודה זו, הריני להבטיחכם שלא פעם במשך השיחה כשרתי בעיקר. טענתי את הטענות הסטנדרטיות שלנו על החיזוק הצבאי, הפוליטי והמסיכולוגי הנובע עבור אזיכינו מתוך המדיניות התורכית החדשה. כשרתי ביטולות ההתקשרויות מבחינה סטרתן הרשמית - הננת האיוור, הדגשתי שהתקשרויות אלו יכולות רק להרחיק את היום בו יחזור השלום למזרח. כמו-כן אסרתי בסאורש שגם אם יסדרו התורכים תוך 24 שעות את העניינים המעשיים החלוציים ועומדים בינינו, לא נסתפק בכך כשום אופן. (זאת, אם כי למעשה הוגבלתי ע"י סכתבך וסגרךך להשגת סדור העניינים המעשיים ומחאה על ההתעלמות מישראל כנאות ביאר).

באשר רשמתי את זכרון-הדברים יצאתי מתוך הנחה שאלה דברים כה אלסנטריים עד שאמירתם ע"י נציג ישראלי בחשבת גם בעיני המשרד לדבר טובן מאליו וכי אין צורך להזכירם במפורש. בן לא רציתי לסרב יתר על המידה את הדו"ח אשר בלאו הכי היה ארוך לסרי.

בבאכה
א. בן-מורין
מסוכה זמני

העמק: טוב'ל
לשכת השר

ס ו ד י

אנקרה, 18.11.1954
א/2764/34

אל : מנהל מע"ר
מאת : האגודה, אנקרה.

הברון : שיחתו עם בירגי.

אחד החברים באן העיר לזכרון-הדברים שרשמתי על שיחתי עם בירגי כי יכול להשתמע מחוכו כי קבלתי את המדיניות התורכית כעובדה שאין לערער עליה וכי לא הבנתי את התנגדותו לה. בדמה לי שמזכרון-הדברים שכתבתי דברים אחרים לגמרי, אף אם לא כתבתי בכל עמוד שמיחתי בתקיפות.

אך אם בכל זאת קיים גם אצל אחד הקוראים במשרד ספק בנקודה זו, אריכי להבטיחכם שלא פעם במשך השיחה כפדתי בעיקר. טענתי את הטענות הסטנדרטיות שלנו על החיזוק האבאי, המדיני והמסיכולוגי הנובע עבור אויבינו מתוך המדיניות התורכית החדשה. כסרתי ביעילות ההתקשרויות מכהינה סכמתן הרשמית - הבנת האיזון הרגשתי שהתקשרויות אלו יכולות רק להרחיק את היום בו יחזור השלום למוז'ה'ת. כמו-כן אמרתי בספורש שגם אם יסדרו התורכים תוך 24 שעות את העניינים המעשיים התלויים ועומדים בינינו, לא נסתפק בכך בשום אופן. (זאת, אם כי למעשה הונבלתי ע"י מכתבך ומברקך להשגת סדור העניינים המעשיים ומחאה על ההתעללות מישראל בנאום ביאר).

באשר רשמתי את זכרון-הדברים יצאתי מתוך הנחה שאלה דברים כה אלמנטריים עד שאמירתם ע"י בציג ישראלי נחשבת גם בעיני המשרד לדבר מובן טאליו וכי אין צורך להזכירם במפורש. כן לא רציתי לסרב ליתר על המידה את הדו"ח אשר בלאז הכי היה ארוך למדי.

בכרמל
א. בן-חורין
ממונה זמני.

העתק : מוכ'ל
לשכת השר

2/12

מחיר 7/4

מחיר גלילי של 7/4 -
מחיר - ארץ מרכוס (מרכוס)
מחיר - גלילי מרכוס של 7/4
מחיר - ארץ מרכוס
מחיר - ארץ מרכוס

מחיר - ארץ מרכוס
מחיר - ארץ מרכוס

משרד הפנים
תל אביב

5

מסמך
14.11.1954
34/2741/ב
1954
4249/ב
משרד הפנים

אל. מנהל מע"ר
סאט: תצירות, אנקרה.

הנדון: יחסי תורכיה-ישראל - אחרי שיחתו עם בירגי.

הכרתה לכם את עיקר שיחתי הב' ל, ותיאור סמורט יותר כלול בזכרון הרבים הטורף למכתב זה. ברצוני להביא לעיון המשרד אי-אלו מסמכות משיחת זו לבני עתיד יחסי שתי המדינות בזמן הקרוב, וכן מספר הטלפון לפעולה בארץ, בתורכיה, ובמקומות אחרים.

בדברי בירגי לא מצאתי הידוע ידורי כי אם בעיקר אישור רשמי וקצת גט - לשירות שטח ידידות ונועם בשיחתו - לאשטות שנתעוררו בגו מאז תחלה תורכיה לגלות ביולי ש.ז. יזמה מיוחדת לפתיחת דף חוש ביהמיה עם ארצות-ערב.

התורכים עצמם אינם יודעים עדיין בבירור מה יהיה טיבם הסדריים של הקשרים הצבאיים והסדריים אשר אליהם הם חותמים. אך הם תהליך ההתקדמות התורכית-ערבית יימשך ללא הפרעה ואם לא תבוא הפתעה מן הצד הערבי, הדי ברית סנקודת הצפית זו כי תוך זמן קצר בשומן יחסי תוכן סדרת הסכמים בין תורכיה מצד אחד, לבין עיראק, מצרים ואולי מדינות ערביות אחרות מצד שני - בין אם בדרך של הסכמים דו-צדדיים ובין אם ע"י הסכם שיכלול יותר מסדינה ערבית אחת. במקרה האחרון קיימת לגבינו הסכנה הנזכרת שהחבר הערבי כגוף לא יישכר כלל כי אם יססוד על זהותו ועל אחדים לפנות מעקרונותיו.

כדי לסבוע תמדת תהליך זה לעשות סבירן אחד, תשאן תורכיה לרפיון מסדיים של יחסיה אחרו, ולהצנעת אותם הקשרים הקיימים והעתידים לקום אחרו אשר היא תרצה לתועלתה הישירה. כך אני מערש את דברי בירגי בדבר ענינה של תורכיה בפיהות היחסים אחרו - דברים אשר נאמרו דק תחת לחץ שאלות המפורשות.

אם מבין זו תהיה התפתחות עלוליהם הקשרים הפעילים בין שתי המדינות להצטמצם לתקופה ממושכת בעיקר בקשרי המסחר, אשר סגן מסיקא תורכיה כיום תועלת ישירה. אינני חושב שקשרים אלה יושמעו לרעה במידה ניכרת

על ידי שיקולים טריבייט תורכיים. אן בעור טריבייט רומא בקשרים
אלה קוביננסורה קשרת טועד כלכד, הרי עמידת הלוי בבורמים דבית
אשר עליהם אין לבו עליהם, כגון טאון הסטור המורכב עם מדינות אחרות,
האפשרות של הנהגת מסטר בגד בארץ זו, וכדומה. יתר על-כן, אין לזלזל
באפשרות שעם התפתחות היחסים הטריבייט-הערביים-תורכיים יופעל לחץ
ערבי על תורכיה לחפש כארצות-ערב לפתוח חלק מן המצודים שאנו כסטים
לה כיום, כגון סלט בסטרים.

בבר הכעתי בהודעות שונות את סקווי בדבר עסקת העתידה
של תורכיה באטלנט א"י כד"ס.

תוצאת חסורה נוספת תהיה שלא זו כלכד שמשך הקופה סמוכה לא
הבוא תורכיה כחשבון בגורם של לחץ סמשי על מדינות-ערב למען הסדר מתכו -
זזה אולי אינו רבד חרש - כי אם לסרות רצונה תחרה תורכיה לכירודנד
הנוסף.

אני מקווה שמינני ספריו בחשיבותו של סאמך סרובו לסכום השפעה
כפחוטרה לעיל של ההתקדמות התורכית-ערבית על היחסים מתברר. אני מציע
לדון בפעולות הבאות:

1. הגדרות הנרדנות. יהיה זה פשטני מדי לוטר שסקור כל הארוב והרע
במחלקת הסרינה של ארה"ב. אן כאן סניחים שמורכיה מדעלת כעידודה של
מחלקת המדינה אם לא בהשראתה, ויש אזורים גם כעידודה של אנגליה.
(העירובים בין שתי מעצמות אלו כאן מתבטאים, לדעת סקיסמים, כנסיון
ארה"ב למעול להרחבת השפעה התורכית-פקיסטאנית פשוטו כמשמעו, לעומת
גטיון אנגליה להביא להסדרים ~~אנטי~~ בשותפות תורכיה מכל בסטנדרת אחרות).
על-כן ברצא לי שיש מקום להבצת דאגה ובקורת מנד ירידים נכבדים, הן
במזני ממשלת ארה"ב והן במזני ההודים, על שתעילות הצבאית האסטרטגית
במזנה'ת מדינה לנו לא רק כמיטריין כי אם גם עשויה להרחיק מאתנו את הידיד
האחר המיועד, אשר דוקא בפיתוח יחסיו אתו היתה ארה"ב צריכה להיות
סעובינה משעטים כלכליים ואחרים.

הציר הצרפתי כאן אטר לי כי בהתפתחות העניינים היא לטורח-דוח
הארמית, וזה טבעי כי תורכיה הולכת ודוחקת את מה שנשאר מרגלי צרפת
במזנה'ת. יש על-כן מקום לשכיסת ענה בפאדים לפעולה משותפת לטעם שטירתם
המיתנה ואגלויה של יחסי תורכיה-ישראל במקום להקריבם על מזבח הידידות
הערבית. (הצדקה רעזו לי כי הם מוכנים לדון בפיתוח פעולה מתכו כאן).

2. בארג. כדי להוסיף את המסקל הדרוש יש לדעת מקום לסיחת לג אל לב
של ראש הממשלה עם ציר תורכיה.

אם תרוננו גם במתיחת בקורת פוככית יזומה על התפתחות זו של
היחסים, מבקש לא להתעלם גם מן האפשרות שבשלכ זה אנו עלולים לשהק פ'י

בקורת כזו לידי התורכים, מחוץ שנמסר להם כזאת, דאיות" כהם יוכלו להוסיף בטני אפרכים כצדיקים. כן אין לשכוח את הרגישות וחוסר חוש הבקורת הבלתי משוערים של התורכים.

3. בתורכיה, כיון השאר יהיה עלינו להנביר את המאמצים - הכרובים כבר בלאו הכי כקשיים מרובים הנובעים מהעדר דעת-קהל כלתי תלויה הסדבה בשאלות מדיניות טוץ - כדי לעודד את ההתנדויות של העתונות הנבולה לרעיון כיחסי שתי מדינותנו. דבר זה יהיה כרוך במדורים ארגוניים.

4. הפרעת המליך בהתמרגות התורכית-ערבית, ע"י אמצעים שטר רפאל ומוטדות שונות היו יכולים לחשוף עליהם. זה יורש תכנון רב, נותירות מיותרות בכיצוע.

אינני מחפץ מן העובדה שהצעות טעין זה אינן אלא סליאטיביות, וכי מוטב היה לו היו כידיו הצעות אשר יכלו לעודד את ענינה המיוחד של תורכיה. בשלב זה, נרסה לי שהצעות מוסכיות של התקשרות הגנתית עם תורכיה אינן מענינות את התורכים במיוחד, וכי הצעות כאלו היו יכולות לשמש רק כנקיטת עמדה בשאלות אמטרטביים בינלאומיות ואולי לזרוע קצת סכונה בלב אלה אשר אינם מעוניינים לקבלן.

פעלינו להתמיד בלחץ שקט על הממשלה התורכית ולנסות להמשיך וליאזר עובדות בגות קיימת ביחסי שתי המדינות - זה נראה לי דבר טובן טעליו.

בערנה
א. בן-חורין
מפונה זמני.

הצעת: שד-תחנץ ✓
מנכ"ל
מר ג. רפאל
חקר
מר מ. מייסר, ביו-יורק

על ירי שיקולים מדיניים תורכיים. אך בעוד שאיננו רואה בקשרים אלה קוביוקטורה קצרה טועד בלבד, הרי עתידם תלוי בגורמים רבים אשר עליהם אין לנו שליטה, כגון טאזן הסחר התורכי, עם מדינות אחרות, האפשרות של הנחת טשור צנע בארץ זו, וכדומה. יתר על-כן, אין לזלזל באפשרות שעם התפתחות היחסים המדיניים הערביים-תורכיים יזמיע לחץ ערבי על תורכיה לחפש בארצות-ערב לפחות חלק מן המוצרים שאנו מספקים לה כיום, כגון מלט במצרים.

כבר הכעתי כחורמנויות שונות את ספקותי בדבר עמדתה העתידה של תורכיה בשאלות א"י באר"ם.

תוצאה חמורה נוספת תהיה שלא זו בלבד שמסך תקומה ממושכת לא תבוא תורכיה בחשבון כגורם של לחץ ממשי על מדינות-ערב למען הסדר אתגר - וזה אולי אינו דבר חדש - כי אם למרות ראונה תחרות תורכיה לבידורנו הצומח.

אני מקווה שאיננו מפריז בחשיבותו של מאמץ סדוק למנוע השפעה כמתוארת לעיל של ההתקדמות התורכית-ערבית על היחסים אתגר. אני מציע לדון בפעולות הבאות:

1. בבירור הגרולות. יהיה זה משטרי מדי לומר שמקור כל חשוב והרע כמחלקת המדינה של אר"ם, אך כאן מביחים שהורכיה פועלת בעידוד של מחלקת המדינה אם לא בהשראתה, ויש מוסרים גם בעידוד של אנגליה. (הגירויים בין שתי מעצמות אלו כאן מתבטאים, לדעת משקיטים, בנסיון אר"ם לפעול להרחבת האסנת התורכית-פקיסטאנית פשוטו כמשמעו, לעומת נסיון אנגליה להביא להסדרים ~~ההם~~ בשותפות תורכיה אבל במסגרות אחרות). על-כן נראה לי שיש מקום להבעת ראגה ובקורת מצד ירידים נכבדים, הן באר"ם שממלה אר"ם כ והן באר"ם התורכיים, על שהפעילות הצבאית האמריקאית במזרח מוקדה לנו לא רק במישרין כי אם גם עשויה להרחיק מאתנו את הידיד האחד באיזור, אשר דוקא בפיתוח יחסיו אתו היתה אר"ם צריכה להיות מעוגנת מטעמים כלכליים ואחרים.

הציר הצרפתי כאן אמר לי כי התפתחות העניינים היא למורת-רוח האומות, וזה טבעי כי תורכיה הולכת ודוחקת את סה שבשאר מרגלי צרפת במזרח, יש על-כן מקום לטביעת עצה בפארים לפעולה משותפת לשם שמירתם האיתנה והגלויה של יחסי תורכיה-ישראל במקום להקריבם על מזבח הידידות הערבית. (הצרפתים רמזו לי כי הם מוכנים לדון בשיתוף פעולה אתגר כאן).

2. בארגון. כדי להוסיף את המסקל הדרוש יש לדעת מקום לשיחת לב אל לב של ראש הממשלה עם ציר תורכיה.

אם תרוננו גם במתיחת בקורת פומבית יזומה על התפתחות זו של היחסים, אבקש לא להתעלם גם מן האפשרות שבשלב זה אנו עלולים לשחק ע"י

בקורת כזו לידי התורכים, מאחר שבמסמך להם בזאת, ראיות כהם יוכלו להופיע בפני הערבים כצדיקים. כן אין לשכוח את הרגישות וחוסר חוש הבקורת הכללי ששוררים של התורכים.

3. בתורכיה, בין השאר יאיה עלינו להגביר את המאמצים - הכרוכים כבר בלאו הכי בקשיים טורכים הנובעים מהעדר דעת-קהל כללי תלויה השפעה בשאלות טריטוריות חוץ - כדי לעורר את התנגדותה של העתונות הגדולה לרמיון ביחסי שתי מדינותינו. דבר זה יהיה כרוך בסדורים ארגוניים.

4. הפרעת תהליך ההתערבות התורכית-ערבית, צ"י אמצעים שמר רמאל ומנסדות שונים היו יכולים להשגב עליהם. זה דורש תכנון רב, וזהירות מיוחדת בביצוע.

אינני מחפץ מן העובדה שהצעות מסין זה אינן אלא פליאטיבות, וכי מוטב היה לו היו כידעו הצעות אשר יכלו לעורר את עבינה המיוחדת של תורכיה. בשלב זה, נדמה לי שהצעות פומביות של התקשרות הבנתית עם תורכיה אינן מענינות את התורכים במיוחד, וכי הצעות כאלו היו יכולות לשמש רק כנקיטת עמדה בשאלות אסטרטגיות בינלאומיות ואולי לזרוע קצת מבוכה בלב אלה אשר אינם מעוניינים לקבלן.

שעלינו להתמיד בלחץ שקט על הממשלה התורכית ולנסות להטמין וליצור עובדות בנות קיימא ביחסי שתי המדינות - זה נראה לי מדבר מוכן מאד.

בברכה,
א. בן-חורין
מסובה זמני

העתק: שר-החוץ
סוכ"ל
מר ג. רפאל
חקר
מר מ. פישר, ביו-יוזק

אנקרה, 14.11.1964
אנ/2740/34

זכרון דברים משיחה עם מר גברי בירגי
מנהל משד-התנ"ח והנורכי - 11.11.64

השיחה התקיימה לפי בקשתו. מטרתה הייתה לברר בדרך רשמית ומוסמכת את טעמיה המדיניות הערבית החריפה של תורכיה, ולתכנן את הפיתוח המדיני של יחסיה עם גרמניה. השיחה נמשכה כשעה וחצי והייתה מורכבת משיחות, מתשובות מר בירגי שנמשכה כשלושת-רבעי שעה, מהערותי לתשובותיו ומחליפת דברים לאחר-מכן. לקראת הסוף גאלצנו לקצו יותר משרצונו כי השבירך היוגוסלבי היכה באוץ זמן רב.

פתחתי באמרי שמטעמתי עקבה בעניין רב אחרי היוזמה המדינית שגילתה תורכיה בחישים האחרונים בענייני המזרח. הבעתי את הערכתנו על ההבטחות שהגיעונו כמשימים ובקשימים כי תורכיה לא תסתח את קשריה החדישים עם ארצות-ערב על השבון ידידותה לישראל. ידידות זו יקרה לממשלת ישראל ולציבור הישראלי מראשית קיומנו. בצורה עקבית הראנו במשך השנים כי אנו מצדנו היינו רוצים לדאות הידוק הולך ונבחר של יחסי ידידות אלה, לתועלת שני הצדדים. את ההבטחות שהגיעונו אנו רואים כמייצגות בכחות את מנסותיה הכלליות של תורכיה. דוקא משום כך הייתי רוצה להצביע בחספיות על תופעות אחרות העוללות לברוצ, לדעתנו, מהטעמות המעשיות של ההבטחות ידידות אלו. ידידות חייבת לעתים לעמוד במבחנים מעשיים, והנה עומדים ותלויים בין שתי המדינות עניינים שונים אשר אולי לא כל אחד מהם עניין חשוב מאוד בפני עצמו, אך אי סדור אף אחד מהם כמשך הקומה ממושכת אינו יכול שלא להתפרש כבעל טעמעות מדיניות. ביצוע גם יחסי המסחר בינינו, אשר התפתחו בה יפה בשנים שולמו, עומדים עתה תקופה קשה. אנו יודעים את קשיי היסודי האובייקטיביים של תורכיה שהביאו לידי כך, אך יחד עם זאת קיימת אצל אחדים ממתכנני ההרבה שמה ושם מראה הממשלה התורכית גם בשמה זה רבישות בפני לחץ ערבי. נוסף על כך הרי הסלה ידידות אינה מאותן המלים שיש ללחוש אותה באוזנינו בטתר ולאחלעלם מטנה לחלוטין ובטכנון בהצטרות מדיניות חשובות אשר בהן זכו אויבינו לטבהים ולעדוד בלתי רגילים. צירות ישראל כאצורה עשתה כמיטב יכולתה לזרוע בצורה האובייקטיבית על התפתחותה של מדיניות תורכית מזרח-תיכונית זו, לראות מניעים כנים של ממשלת תורכיה, ולהביא בחשבון תמיד את ההבטחות על שמירתה הסלמה של הידידות התורכית-ישראלית, אך עם גזרף רצון ההתקשרות עם ארצות-ערב, מחיבת עניינים מעשיים והשתקף הצורמת אוזן על היחסים איתנו, הרי לא ייפלא אם ישראל תורה על טעמעות המעשיות של ידידות תורכית זו. זה חל לא רק על ממשלת ישראל ועל דעת-

הציבור הערבי, כי אם גם על ידידי המדינה - ואולי גם על אויביה. אנו
כופרים בתועלת, לגבי יחסי תורכיה-ערב, של הנסיון להתעלם בפומבי
מהיחסים עם ישראל. אולם לכל הפחות כמשלתי מצפה ותובעת פיתוח בלתי
רועש של יחסי שתי המדינות בשטחים שונים, כאומן מחנה או יותר מקביל
ליחסי תורכיה-ערב.

חלקה הראשון של חשבות בירבי הוקדש למשחו סמק התנצלות סמק
הסכר על הלחש שבידידות תורכיה לישראל. חלק זה של דבריו לא היה מוכן
מראש ולא היה בתירוץ כל דבר משכנע. כך, למשל, ביקש להראות שלו
בכל הזדמנות היתה תורכיה חוזרת ומדבישה בפומבי את ידידותה כלפי
ישראל חיו יכולים לחשוב שיש לה טעמון דע. לאחר מכן הגדיר את
מדיניותה של תורכיה כדלהלן:

אין כל שוני לרעה ביחסה של תורכיה לישראל, וחבטחות חידידות
כנות ובעינין עוזרות. הזכיר שיהת סגדס-אבן ודברים שבאסרו לבן כמסך
שבים. ביקש שושטור על אטובנו בתורכיה ובידידותה, ובראית כוזאת את
המסגרת לדברים האחרים שעלינו לומר, ואל-גא נראה בבריו הגלויים ביסח
של ציניות, כי את נראה בכך את גלוי-חלב שבדברי יורד אל יורד, שהרי
אצי מדיש המיד שבשיחה עם נציג ישראלי אצי יכול לדבר בחסיות.

הסכנה הטובייסית הגה מוחשית מאז באזור זה. הסכסוך הישראלי-
ערבי מתווה כיום מכשול דציני בפני ארגון הבנתו של המזרח, קילמת הכרית
לדחות הכנות אלו עד ליישוב הסכסוך או להתחיל בהן מיד. לאור הסכנה
החמורה ההליטה תורכיה להתחיל מיד. ועתה בידיה ברירת משה: להתקשר
אתנו תחילה, או לארגן את ההגנה כראש ובראשונה בעזרת הערבים. הרי
עלינו להבין כי בשל אוכלוסיותם הרבה וסרח שסחיהם השוכים הערבים יותר,
זו על-כן החלטת היסוד, ומשמקבלים אותה צריך ללכת עד לקצה האגיוני.
התורכים אינם משחקים משחק בטול ואינם רוצים להזליף את הערבים שולל
לשם השגת מטרות אחרות. בעצם הם סחבבים את הערבים ומאטעדים על כך
שבמשך תקופה כה ממושכת לא הבינו ארצות-ערב את תורכיה. הם שמחים
שעתה נפתח סכוי טוב של שיתוף פעולה לצדכי הגנה. ורק להגנה סכוונות
הצעותיה של תורכיה. הם משגכים לערבים היטב שאין בדעתם כלל וכלל
להצטרף לאיזור חזית אנטי-ישראלית. אינם מעלימים כלל מאנטי הערבים כי
היו רוצים ביישוב הסכסוך עם ישראל, אם כי מוגזם יהיה לומר שחוזרים
על גישה זו בכל שיחה ושיחה עם מדינאי ערבי.

על תורכיה להיזהר בפני מכשולים מיותרים בדרך להבשלת האהבה
התורכית-ערבית עד כדי הסכמים איתנים. על-כן, כאשר לעניני הגנה,
תצטרך ישראל לעמוד לעת-עתה מן הצד, ואולי אף עד ליישוב הסכסוך עם
הערבים. כמו-כן, צריכים התורכים להימנע מהצהרות ידידות כלפי ישראל
היכולות להתפרש ל"י הערבים כהתגררות בהם. זה היה קורה לו ההזכרה
ישראל בנאום הנשיא בפתיחת הסב"ל, הוא סמכים אחי בהחלט שאין דומה

אי הזכרת ישראל לאי הזכרת הולנד למשל. וכן יהיו מדלי אשר יאמרו כי לא היה זה סן המבונה להרחיק לכת עד כדי כך בהבלטת הערבים, אולם הכלטה זו כאח טשום כדי להדגיש שהמזה, ובראש בראשונה ארצות-ערב, הם עתה בעיית המדיניות החופה ביותר של תורכיה ויצמדו במרכז השומת-לב בזמן הקרוב. (דרך אגב, ידוע לי כי בירני כתב אותו חלק של גאום הנשיא הדין במדיניות-חוץ). אפילו בנות-כרית קרובות טאד של תורכיה לא הוזכרו ואף ארה"ב הזכרת רק כל-אחד-יד, כי סוזר היה טאד לו על בת-הברית החשובה ביותר לא היה הנשיא טונא אף סלה אחת לזכרה.

נכון הוא שהדרך אשר בה תורכיה בחרה - כלומר של התקשרות עם גר אחד ושל זהירות סיועית לא לפגוע ברשותיו - אינה הדרך האידאית. אך אי אפשר לעצום את העיניים כסני הסציאות, והיא הרביעות והרעשנות הסיועיות של העולם הערבי. הוא יכול להבין שנדעת-הקהל הישראלית עלול לחנוצר רשט סוזר, אך הרי אל ישראל אפשר לומר ביתר תבונה מאשר אל ארצות-ערב. אשר לעניינם המעשיים הנמצאים בריון משה'ח התורכית זה זמן רב, הרי אין ברובם חדש - בגון שאלת העלאת הנציגות וההסכם המרכותי - ועל-כן אינה מתעוררת בעצם בעיית חדשה(שיתן לא שלא הכחיש כי יש לאי-סידור טשטעות מדיניות).

בתגובתי חלקתי על זהירותם המופרזת מן יורכו על יבלות ערביות, והבעתי מחשבות ספקות אם זהירות זו תביא תועלת ליחסי תורכיה-ערב. בודאי שאינה עשויה לתרום לישוב הסכסוך הערבי עם ישראל. אמיתי כי דברי סר בירגי אמנם גלויים וחפשיים אך הם רק טחזקים את תהייתנו. על אף כוונותיה הסובנות של תורכיה הרי מוכרחות התקשרויותיה עם ארצות אויבות לזו לפגוע בנו במישרין. הן מפגענה בסופו של חשכון גם בכוסד ההגנה של המיזור, כי מי כתורכים יודע כי על אף המרחב של העולם הערבי ואוכלוסייתו הדנה ישראל היא הארץ בעלת כוסד ההגנה וכוסד התמיכה להגנת אחרים. בקורותיו וראגתו הן על-כן מוצדקות. אולם בראש ובראשונה מטרת בקורי אצלו אינה מטרה שלילית של מתיחת בקורת כי אם מטרה חיובית של חיטוש דרך למיתוח היחסים ולא רק לשמירת הקיים. הייתי על-כן מבקש לדעת מה אני יכול לדווח בקורה זו לממשלתי, בנוסף על החזרה על ההנמחה הכללית לשמירת הידידות. האם יש טעם כי נמשיך לפעול לחתימת הסכם תרבותי? הים סבוי להעלאת דמת הייצוב? הנחול לגלות ענין בהידוק קשרים בין הצבאות? מה על גושאים אחרים העשויים להתעורר מדי טעם בטעם?

בירגי השיב שבתור כלל מדיני טעונינת תורכיה בקידום היחסים בכל השטחים. זה מעין בג"מ. מתחת לבג יש לברוק כל ענין נפרד לפי הצדקתו ותועלתו. כך, למשל, הם לא רק מוכנים כי אם גם מעוניינים להסכם הסדרה, אך אינם מבינים מדוע ברצוננו לשגר משלחת, שהרי אפשר לסדר ענין זה ע"י חליפת סיועות ומכתבים. הוא כבר נתן את ההסכמה העקרונית לכריחת הסכם-תרבותי והענין נמשך בעיקר טעמים בירוקרטיים במשרדי ממשלה שונים, אך גם כאן אינם מעוניינים בפעילות ובפרסומת רבתי.

(בקשתו לבדוק היכן העבין עומד וללחוץ על סיומו המהיר). הוא מקוּרָה
שעניני המסחר יתחדשו, ומשלחתי עליו הבטיח להביע מחדש למעונינים
את העידוד של משה'ח בשטח זה. ברור שאנו מעונינים בהידוק הקשרים
בין הצבאות (דברתי על קשרי תעש ואחרים שהצענו באיגרת רשמית לפני
זמן-מה, אחרי הכנה בשיחת מר פישר עם שרי ההגנה והמיתוח). אך הבה
נמנע מסשלחות ופרסומה. אשר להעלאת הציריות לשגרירויות, יצטרך
ענין יסן זה לאכות עד שתועליצה הנציגויות התורכיות באותן מדינות
המזרח'ת כהן קיימות עדיין ציריות.

מר בירגי סיים כחזרה על הסעפת הידידות היציבה וכיקש שלא
נימנע מלהישתתף. הוא יכול להבטיחנו כי אין אנו דומים למין מתוּבָה
אשר אתה כווד הבול באשתי הערבית בכתר ומכחיש כל קשר אתה בגלוי.
אך אנו אל תדרשו מאתנו יותר מדי.

משעמדנו לקום עוררתי שתי בקורות נוספות. הכעתי כי באיזה
הסכם היכול להוות בעתיד בין תורכיה וארץ ערבית, אל יתחייבן התורכים
שלא לכוות אתנו הסכמים דומים. בירגי השיב כי אינו משוכנע כי דרישה
כזו תועמד ע"י הערבים בנוסח הסכם, אך לא השיב לעצם הענין. כן שאלתי
מה תהיה מוצאת להסכמים תורכיים-ערביים על מעמדו של החבר הערבי בגוף
ביחסיו עם תורכיה. בירגי השיב כי אפיים המווייק של ההסכמים אינו
ידוע עדיין. אולי יהיו אלה הסכמים דו-צדדיים בין תורכיה ומדינת
ערבית זו או אחרת, הסכמים המתחייבים לאצטרפות מדינות ערביות אחרות.
ואולי יהיו אלה כבר מלכתחילה הסכמים רב-צדדיים. נבקודה זו קיימת
עדיין חליפת דברים עם מדינות ערביות. אשר למעמד הליגה הערבית, היה
רוצה לתת לי תשובה ספק אישית ספק רשמית. התשובה אינה רשמית בגלל
אבירורים המתנהלים עדיין (ותשתטע מדבריו שהיא יותר מאישית כי יש לו
חלק רב בקביעת הקו הרשמי). הוא סבור שיתוף פעולה צבאי עם החבר
הערבי - להכדיל מאיזה מצב מדיני שורתי - אינו אפשרי כיום כל עוד לא
תחול הפיכת יסודות (a basic reshuffle) בעקרונות החבר ואמנת
מבטחון הקיבוצית.

עד כאן השיחה. להשלמת התמונה רצוני להוסיף כי בירגי ביטא
לתת לי בנועם את אשר לא יכול היה לתת בתוכן.

מענין כי טענה אחת שאנו שומעים בבירות שונות בעזרה כליל
מבררי בירגי. לא גיפה לשכנעני כי ההתקשרות עם מדינות-ערב תפעל
במרוצת הזמן לטובתנו ולטובת יישוב סכסוכנו, בגלל ההשפעה המערבית
שתגבר בארצות-ערב ואשר בה אפשר יהיה להשתמש, וכו' וכו'. אפשר כי
משוט שבת לומר זאת, ואפשר שהוא יותר מדי פקח כדי להניח שמייעון כזה
יעשה רושם עלינו, בשעה שביטא באמת לומר רבריו בגלוי-לב ומור.

בשלב אחד של השיחה אמר בירגי שהוא יודע כי אנו מפקדים לגבי
התועלת ההכנתית של התקשרות עם מדינות ערב. גלון שמדינות אלו לא
תסלנה להגנת תורכיה תפקיד כתפקידה של ארה"ב. פשוט אין לדורש
מאף אחד יותר משהוא מסוגל לתת.

מפקדות והצעות לפעולה בפכתב בפרד.

א. בן-חורין
מפונה זמני.

תפוזות: סגול מע"ר

שר-החוז

סג"ל

סר ג. רפאל

חקר

סר מ. פיסר, גיר-יורק

אגודה, 14.11.1964
מז/2740/34

וברון יעקב משה עם נכדו בירדני
מג'ל פדור-הפוז והורכי - 11.11.64

השיחה המקיימת לטי בקשת. מטרתה הייתה לבדוק בדרך רשמית ומנוגטבת את ממשלות המדינות הערביות המזוהות של תורכיה, ולתכנן את הסימנים הפדיו של יחסינו גם בעתיד. השיחה נמשכה כשעה וחצי והייתה מורכבת מסימנים, משובות מר בירדני ממשלה כפולות-דבסי שעה, מהעדות לתשומתו ומתלימת יבדים למתא-מבן. לקראת הסוף גאלצנו לקצו יותר משרצינו כי הסגוריו היונוסלבי היכח בחוץ זמן רב.

מהחתי באטרי שמשלתי עקבה בענין רב אחרי חיומה המדיניות שנילת תורכיה בארשיים האחרונים בפנינו המזוהות. הבעתי את הערכתנו על ההגשמות שהגיעונו במישרים ובפקיטים כי תורכיה לא תתח את קשריה הארשיים עם ארצות-ערב על חשבון ידידותה לישראל. ידידות זו יקרה לממשלת ישראל ולגיבור הישראלי מרשיית קיומנו. בצורה עקבית הרמנו בסך השנים כי אנו מצוינו היינו רוצים לראות הידוק הולך ובוכר של יחסי ידידות אלה, לתועלת שני הצדדים. את האבטחות שהגיעונו אנו רואים כסייגות ככונות את מטרותיה הכלליות של תורכיה. דוקא פסוס כך הייתי יוצא להגביע בחשיות על מופעות אחדות העלולות לברוע, לרעתנו, מהממשלות הטעטיות של הכסחות ידידות אלו. ידידות חייבת לעתים לעמוד כטכונים מעשיים, והנה עומדים ומלויים בין שתי המדינות עביבים טובים אשר אולי לא כל אחד טחם ענין חשוב טאד במני עצמו, אך אי סדור אף אחד מהם במסך הקוהה ממוסכת אינו יכול שלא להתפרש כבעל ממשעות מריביות. כידוע גם יחסי המסחר בינינו, אשר התפתחו כה יפה בשנים שחלמו, עובדים עתה תקומה קשה. אנו יורעים את קשרי היסוד האובייקטיביים של תורכיה שהגיעו לידי כך, אך יחד עם זאת קיימת אצל אחדים מהמנו ההרשעה שעה ושם מראש הממשלה התורכית גם בשם זה רבישות בפני לחץ ערבי. גוסף על כך חרי הטלת ידידות אינה מאותן המלים שיש ללחוץ אותה באזנינו בחתר ולהתשלם מטה לחלוטין ובמכוון בהצטרות מדיניות חשובות אשר כחן זכו אויבינו לשבתים ולעודד בלתי רגילים. בירדן ישראל באנקרה עשתה במיטת יכולתה לרדוח בצורה האובייקטיבית על התפתחותה של מריביות תורכית מורה-תיכונות זו, לראות מבקשים בכים של ממשלת תורכיה, ולהביא בחשבון חסיד את ההגשמות על שמידתה המלאה של הידידות התורכית-ישראלית. אך אט בצדף רצון התקשרות עם ארצות-ערב, מחיבת עביבים מעשיים והשתיקה הצורמת אודן על היחסים אתנו, הרי לא יפלא אם ישראל תורה על ממשלותה המעשית של ידידות תורכית זו. זה הל לא דק על ממשלת ישראל וצל דעת-

הציבור הערבי, כי אם גם על ידי הסדינות - ואולי גם על מדיניות. וכן
הצטרפות בתנועת, לקבץ יחסי תורכיה-ערב, של הצטרפות להתחלת בתוכנית
שתיאומים עם ישראל. אולם לכל הסכנות שמשלתי טענה ותדבועה פיתוח בלתי
יועץ של יחסי שתי הסדינות כששתיים טובים, באופן מהות או יותר מעניין
ליחסי תורכיה-ערב.

חלקה הרגשון של תשובת בידי הירקס למשהו טמק התבצלות טמק
הסבר על הלחש שבירידות תורכיה לישראל. חלק זה של יבריו לא היה טוכן
מראש ולא היה התירוציו כל דבר משכנע. כך, למשל, ביקש להראות שלו
בכל תורכיות היה תורכיה חוזרת ומדגישה בעוטבי את ידידותה כלפי
ישראל היו יכולים לחשוב שיש לא טמון דע. לאחר טוכן הגדיר את
מדיניותה של תורכיה כוללה:

אין כל שנוי לדעה ביחסה של תורכיה לישראל, ותכשמות הידידות
כנות ובעיני עומדות. הזכיר שיחת מדיניות-אכן ודברים שבאמרו לגו כעסן
שנים. ביקש שגממד על אסובנו כתורכיה ובידידותה, ונראה בזאת את
המסגרת לדברים האחרים שעליו לוטו, נאל-גא נראה בדבריו חלופים נוסח
של ציניות, כי אם נראה בכך את גלוי-הלב שבדברי ידיד אל ידיד, שהרי
אני מרגיש המיד שהשיתה עם נציג ישראלי מבי יכול לדבר בחשיות.

הסכנה הסוכניית הגה מוחשית מאד באיזור זה. הסכסוך הישראלי-
ערבי מהווה כיום מכשול רציני בסני ארגון הכנות של המזרח-מ. קיימת תכריח
לרמות הכנות אלו עד ליישוב הסכסוך או להתחיל בהן מיד. לאור הסכנה
החמורה תחליטה תורכיה להתחיל מיד. ועתה בידיה ברירת משנה: להתקטר
אתנו תחילה, או לארגן את ההגנה כראש ובראשונה בעזרת הערבים. ורי
עלינו להבין כי בשל אוכלוסייתם הרבה וטרחן שתייתם הערבים הערבים יוחד.
זו על-כן החלטת היטוד, ומשמקבלים אותה גרין ללכת עד לקצה ההגיוני.
התורכים אינם משחקים משחק כגול ואינם רוצים לתוליד את הערבים שולל
לשם השגת מטרות אחרות. בעצם הם סוככים את הערבים ומצטרפים על כן
מבטח תקופה בה טמונת לה הבינו מרצות-ערב את תורכיה. הם שסחים
שעתה בטוח סבוי טוב של שיתוף פעולה לצדכי הגנה. ורק להגנה מכוננות
הצעותיה של תורכיה. הם משכנים לערכים היטב שאין כדעתם כלל וכלל
להצטרף לשינוי הזית מנטי-ישראלית. אינה מעלימים כלל מאזני הערבים כי
היו רוצים ביישוב הסכסוך עם ישראל, אם כי מוצחם יהיה לוטר שהוזרים
על גישה זו בכל שיחה ושיחה עם מדינאי ערבי.

על תורכיה להיזהר בפני סכסוכים מיותרים בדרך להכשלת ההגנה
התורכית-ערבית ער כרי אסכמים מיתכים. על-כן, באשר לעניני הגנה,
תצטרך ישראל לעסוד לעת-עתה בן הער, ואולי אף עד ליישוב הסכסוך עם
הערבים. כסו-כן, צריכים התורכים להימנע מההארות ירירות כלפי ישראל
היכולות להתפרש ע"י הערבים בהתכרות להם. זה היה קורה לו הוזכרה
ישראל כמחנה הבטיא בשתיחת המג'לס. תוא מטבים מתי בתחלת שאין דומה

אי הזכרת ישראל לאי הזכרת בולבד למשל. וכן יהיו מולי אשר יאמרו כי לא היה זה פן התבונה להרחיק לכת עד כדי כך בהגבלת הערבים, אולם הבלטה זו באה פשוט כדי להדגיש שהסוג'ת, וכראש בראשונה ארצות-ערב, הם עתה בעיית הסדיניות הדחופה ביותר של תורכיה ויעמדו במרכז השומט-לבה בזמן הקרוב. (דרך אגב, ידוע לי כי בירני כתב אותו חלק של באוס הנשיא הדין בסדיניות-חדן). מפילז בנות-ברית קרובות סאד של תורכיה לש הוזכרו ואף איה'ב בזכרת רק בלאחר-יד, כי סודר היה. סאד לו על בת-הנרית החשובה ביותר לא היה הנשיא טוצא אף טלה אחת לוסה.

נכון הוא שאדרן אשר זה תורכיה כחיה - כלומר של התקשרות עם צד אחד ואל זהירות סיועדת לא לפצוע ברנסותיו - אינה הדרך האידיאלית, אך אי אפשר לעצום את העינים בפני המציאות, והיא הדיעות והרעיונות הטיותה של העולט הערבי. הוא יכול להבין שבועת-הקהל הישראלית עלול להוצר דושט מוזר, אך הדי אל ישראל אפשר לדבר ביתר חכונה מאשר אל ארצות-ערב. אשר לענינים הסעאיים הנפוצים כדיון סשה'ט התורכי זה זמן רב, הוי חין ברובט חדש - כנון שאלת העלאת הנביגויות והחסכת התרבותי - ועל-כן אינה מתעוררת בעצם בעיית חדשה(יטו לב שלא תכאיש כי יש לאי-סדורם טעסעות מדיניות).

בתוכנותי אלקתי על זהירותם המוסדות מן ידרכו על יבלות ערביות, והבעתי טחיש טעקותי אם זהירות זו תביא תועלת ליאסי תורכיה-ערב. כודאי שאינה עשויה להורם ליישוב הסכסוך הערבי עם ישראל. אמרת כי דכרי סד בירני אמגט בלויים וסעסיים אך הם רק סחוקים את תהייתנו, על אף הווצותיה הטובות של תורכיה הרי סוכרחות התקשרויותיה עם ארצות אזיבות לנו לפצוע בנו בטיסרין. הן תפוענה בסוסו של חשכון כם בבושר ההגנה של האיזור, כי טי התורכים יודע כי על אף הסרת של תעולה הערבי ואוכלוסייתו הרבה ישראל היא הארץ בעלת כוסר ההגנה וכוסר התמיכה להגנה אחרים. בקודמנו ודאגתנו הן על-כן עוצקות. אולם כראש ובראשונה סטרת בקורי אצלו אינה סטרה שלילית של סתיחת בקודת כי אט סטרה חיובית של חיטוש דרך לפיתוח היחסים ולא רק לשפירת הקיים. מיתתי על-כן סתקש לדעת מה אצי יכול לדונח בבקודה זו לסמסלת, כוסף על החזרה על ההבטחת הכללית לסטירת הידידות. האט יש טעם כי במשיך לפעול לחתימת הסכם תרבותי? איש סכוי להעלאת דמת הייצוג? הנהדל לבלות עבין בהיזיון קשרים בין הצאוח? מה על נוסאים אחרים בעשויים להתעורר סדי טעם בטעם?

בירני השיב אגחור בלל מדיני טעובינת תורכיה בקידום היחסים בכל חשטחים. "זה טעין גב". טחחת לבנ יש לבדוק כל עבין נפרד לפי הצדקתו ותועלתו. כך, למשל, אם לא רק מרבנים כי אם גם סעובינים כחטבת החכרה, אך אינם טבינים מדוע ברזוננו לסגר טפלות, שהדי אפשר לסר עבין זה ע'י חליפת סיועות וסכתבים. הוא כבר נתן את ההסכמת העקובית לכדיחת הסכם תרבותי והעבין נמשך בעיקר טעמים בידוקרטיים במשרדי ססלה סובים, אך גם כמן אינם סעובינים בטעילות ובצלסוסת רכתי.

(בקשתו לבדוק היכן הצבין עומד וללחוץ על פיוסו הסתיר). הוא מקוה שעביו הספח יתחדדו, ומשלא הצליח עליו הבטיח למכור סחור למעוניינים את העידון של טש'ה בשטח זה. ברור שאנו מעוניינים בהידוק הקשרים בין הענטות (דברתי על קשרי העש ואחרים שהצנו באיגרת רשמית לפני זמן-מה, אחרי הכנה בשיחת סר פיסר עם שרי הגנה והפיתוח), אך הבה נכונע מטלתה ופרסומה. אשר לתעלאת אגידות לשגרירות, יצטרך עגין ישרן זה לחכות עד שתועלינה הנציגויות התורכיות באותן טרינות המזה'ה בהן קיימות עדיין אגידות.

מר בירגי טיים בחזרה על הטענת הידידות היציבה וביקש שלא נישמע טליאשט. הוא יכול להבטיחנו כי אין אנו דוסיס למין אחובה אשר אתה נוצר הכעל באשחז הערבית באתר ומכחיש כל קשר אתה בגלוי. אך אנו אל תדעו מאתנו יותר מדי.

משעמדנו לקום פוררתי עתי נקודות בנוספות. הבעתי כי באיזה המכס היכול להחזיק בעתיד בין תורכיה ופרץ ערבית, אל יתחייבו התורכיים שלם לכרות אתנו הסכמים דוסיס. בירגי השיב כי אינו משוכנע כי דרישה כזו תועמד ע"י הערבים בנוסח הסכם, אך לא השיב לעצם מעגין. כן שאלתי טח חזיה מוצאת ההסכמים תורכיים-ערביים על פעמנו של החבר הערבי בגוף ביחסיו עם תורכיה. בירגי השיב כי אמרים המרוויק של ההסכמים טינו ידוע עדיין. אולי יהיו אלה הסכמים דו-צדדיים בין תורכיה ופדינה ערבית זו או אחרת. הסכמים הפתוחים להאטרטות פדינות ערביות אחרות. ואולי יהיו אלה כבר שלבמחילת הסכמים רכ-צדדיים. בנקודה זו קיימת עדיין חליטה וכדיה עם פדינות ערביות. אשר למעמד הליגה הערבית, היה רוצה לתת לי תשובה ספק אישית ספק רשמית. התשובה אינה רשמית בגלל הבירורים המתנהלים עדיין (וההמשע סדכריו שהיא יותר סאישית כי יש לו חלק רכ בקביעת תקו הרשמי). הוא סבור ששימוץ פעולה צבתי עם החבר הערבי - להבדיל מאיזה טנע טריגי פברתי - אינו אפשרי כיום כל עוד לא תחול המיכת יסודות (*a basic reshuffle*) בעקרונות החבר ואסגת הבטחון הקיבוצית.

עד כאן השיחה. להשלמת התמונה רצוני להוסיף כי בירגי ניסח לתת לי בגועס את אשר לא יכול היה לתת בתוכן.

מעגין כי טענה אחת שאנו שומעים בבירות שונות בעזרה כליל מדברי בירגי. לא ניסח לשכנעני כי ההתקשרות עם פדינות-ערב הפעל למדוגת הזמן לשונתנו ולשונת ייסוב סבסוכנו, בגלל ההשקעה הסערבית שתגבר בארצות-ערב ואשר בה אפשר יהיה להשתמש, וכו' וכו'. אפשר כי משום שכה לומר זאת, ואפשר שהוא יותר טרי פקח כדי להניח שסיעון כזה יעשה רושם עלינו, בשעה שניסח באמת לומר דבריו בגלוי-לב גמור.

בשלב אחד של השיחה אמר בירגי שהוא יודע כי אגור סטקנים לובי
תנועת ההצנחית של תחשדות עם מדינות ערב. זכרון שמדינות אלו לא
תמלאנה להצנח תורכיה תסקיר בהפקידה של ארה"ב. מסומ אין לורוש
סוף אחד יותר משאר סטנול לתא.

סטקנות והצעות לפעולה בסכתב בסיד.

א. בן-הורדיון
מסדבה זמני.

תמונה: מנהל מע"ר
שר-החוז
מנכ"ל
מר ג. רטאל
הקר
מר ס. סיסר, ביו-יורק

⑦

מר א. גפן, חקר, משרד החוץ, ירושלים
יוחנן מרזי, השגרירות בוויינגטון

אני מודה לך מאד על השנותיך והערותיך למכתבי. אף
כי אינני משתכנע מהן במרביתן טוב מעשה, דומני, אם אשאר
את המסך הויכוח וההתכתבות לצירות אנקרה באם תראה צורך בעד.

מס' 1000
מס' 1000

העמק: חלשבה ✓
מר ג. רפאל
מע"ר
סאה"ב
הצירוף באנקרה
י. שמעוני

המנהל הכללי
משרד המבחן

4441/1
מס'

הנהלת המבחן

הנהלת המבחן

הנהלת המבחן

הנהלת המבחן

הנהלת המבחן

הנהלת המבחן

הנהלת המבחן

הנהלת המבחן

הנהלת המבחן

ירושלים, יב' בחשוון תשט"ו
8 בנובמבר 1954

ח/

א ל : ציר ישראל, רומא.

מאח ו מנהל מע"ר

חננון: יחסי ישראל-תורכיה, ישראל-איטליה.

אליאס היקר,

רב תודות לך על מכתבך מס' צר/33 ו-צר/1102 מה-11, 15, 22 ו-25 באוקטובר 1954 ועל זה שניתנת אותי במחשבותיך בניתוח המעמיק של יחסי ישראל-תורכיה וישראל-איטליה.

אין בדעתי להרחיב כאן את הנושא. אסתפק בכמה הערות בלבד.

(א) אפשר לתבין טענתך כי יחסיהן כלפי ישראל של תורכיה מזה ואיטליה מזה נראים היום כבעלות אותן התופעות. אך, עובדה היא כי יחסים אלה אינם נובעים ממחשבה פוליטית מקבילה שכן מגמת יחסי תורכיה-ישראל ואיטליה-ישראל אינה אותה המגמה בשני המקרים.

(ב) על אף עברה ההסטורי הקרוב ורצונה העז להראות כבעלת אופי וחכונות שונות מאלה של שאר מדינות האזור, תורכיה היא ארץ מוסלמית. אולם גורם זה לא השפיע על החלטתה להכיר בישראל ולפתח אתה יחסים מדיניים וכלכליים תקינים וזאת על אף אכזבותיהן העמוקות ומאונחיהן החריפות של ארצות ערב. קיום היחסים המדיניים עם תורכיה מהווה כשלעצמו חשיבות מיוחדת אם נחשוב כי המדובר הוא במדינה חשובה במזרח התיכון שאין לזלזל בקשריה ההיסטוריים, הגיאוגרפיים, המדיניים והרוחניים עם שבנינו.

(ג) תורכיה גילחה הבנה וקרבה לבעיותינו ומכירת בנו במדינה בעלת עמדה וחשיבות בהתפתחות הפוליטית, הכלכלית והסוציאלית של האזור. לעומת זאת, נשארה ישראל בגורם זר במחשבות המדיניות של איטליה שמרכזת לפי שעה את תכניותיה במזרח התיכון סביב ארצות ערב בלבד.

(ד) אני מסכים אתך כי יש צורך לפתח את יחסינו עם תורכיה בכל השטחים ופלינו לפעול בצורה מאמצת, מוחשית וזהירה, ראויות לחשומה לב ארבע הנקודות הנזכרות במכתבך מס' 387 מה-18 באוקטובר חננון.

(ה) אני בטוח שהסכים אחי אם אומר כי תורכיה גילתה יותר "יוזמה" ויותר רצון טוב כלפינו מאשר איטליה, והיא לא נמנעה מלעשות כן למרות רצונה לשחק חפז מרכזי באזור.

(1) עתה, הרשה-נא לי לעזוב את הדיאלקטיקה ולגשת לענין
טנקודת ראות אמפירית.

(1) לפי דבריו של פרופ' סוסקאנו אל דן אבני "הדיפלומטיה
האיטלקית לגבי המזרח התיכון מתרכזת בטריגיות של ירידות כלפי
ארצות ערב... נכון, כי נחתמו חוזים מסחריים שונים עם ישראל
אך חוזים אלה שייכים לנחלה העברית ואינם מסמלים שנוי של
מדיניות לטובה או הידוק יחסים. ישראל נשארה גורם זר במחשבה
של אותם האנשים המספלים במזרח התיכון במשרד החוץ האיטלקי
ומה שחשוב יותר, ישראל איננה גורם בעל ערך מספיק כדי
שהמדיניות לגביה תיעשה בשלבים גבוהים של המשרד. חוסר מדיניות
זה משאיר את יחסי איטליה-ישראל בתחום של יחסים פחות או יותר
קונסולריים". בהגנבה לדבריו של פרופ' סוסקאנו הגר כותב
במכתבן מה-11 באוקטובר 1954 כי "אף לי אין לפי שעה הצעה להיקון
המצב באופן יסודי ואני תמים-דעים עם פרופ' סוסקאנו שעלינו לא
להיות ברוגז ולהזדיון בסבלנות..."

(2) לעומת זאת, אתה מדגיש במכתבך מה-18 באוקטובר כי "התורכים
הם אנשים נבונים וריאליסטים. הם מכירים היטב כי בלי הסדר מניה
את הדעת בין ישראל לטכנותיה הערביות לא יסדור שקט במזרח התיכון
ולא יקום כל איגון של הגנה תראוי שלשמו בחלק זה של העולם. כן
מכירים התורכים היטב את כוח השפעתה ועוצמת תצמולתה של ישראל
בארצות האנגלו-סאכסיות ולא אחת ביקשו בעבר הרחוק והקרוב את
עזרתו בשטח זה". על יסוד הכרה תורכית כזו, אתה מציע כי ישראל
תפנה אל ממשלה תורכית וחבקה:

- החתיבות שהגורית התורכית-פאקיסטנית לא תיפנה גבר ישראל,

- החתיבות שתורכיה תשתמש בהשפעתה כדי להחיש את ההסדר בין
ישראל לשכנותיה הערביות,

- החתיבות לפחות אחנו מיד בשיחות על עריכת כמה הסכמים:
הסכם הרבות, הסכם ירירות, הסכם אי-התקפה, הסכם להחלפת
איגורמציה בטחונות ועוד.

- העלאת הייצוג מיד בישראל ובאגורה לדרגת שגרירות.

גישתך ליחסינו עם איטליה שונה לכן מגישתך ליחסינו עם תורכיה.
האם עובדה זו אינה מתנבדת להקבלה ההגיונית כיחסי איטליה-
ישראל, תורכיה-ישראל אשר מוצאם בסוי במכתבך מה-22 באוקטובר.

(2) מסרת מכתבי מה-17 באוקטובר היתה בעצם לבקש חוות דעתך
על הפעולה הכללית שעלינו לזוז על מנת לשבור את המניעים שהביאו
לידי הגברת ההסתייגות האיטלקית כלפינו בחודשים האחרונים. קיים
צורך במציאת דרכים מתאימות להבטחת יתר ההתחשבות איטלקית בישראל.
אני מקווה כי עם השינויים החודשים במשרד משרד החוץ האיטלקי תינתן
אפשרות לפעולה יותר חיובית כלפינו.

ה) ברצוני להביא לפניך שיקול שנראה לי רציני ביותר ואשר עוד לי לא טעט בשיחותי עם נציגים זרים שונים וביחוד עם ג'ילברט. טעות היא לחשוב כי יחס חיובי כלפינו מטעם מדינה מסוימת מהודו גורם שלילי לגבי קשריה עם ארצות ערב. למעשה, גלני עניין בישראל מטעם מדינה מסוימת מכריח את ארצות ערב לבוא במגענות וכפניות אשר עשיות לפתוח אפשרויות של השפעה הרבה יותר רחבות מאשר אדישוח או הסתייגות כלפי ישראל. גם ארצות חבריה, גם אנגליה, גם צרפת וגם חורכיה הבינו את זאת ודק איסליה חושבת כי אחת הערכים דורשת מדיניות של "זהירות" מוגזמת כלפי ישראל.

ב י ד י ד ו ה,

25

א. נג'ר

הצעת: מוכ"ל ✓

מיון 15 ינואר 1954

ירושלים, י"א חשוון תשס"ד
7 בנובמבר 1954

4247/1
4244/1

אל : מ. ע. ד.

מאח : המנהל הכללי

ס ו ד י

ב-4 בנובמבר 1954 ערכו נשיא המדינה ורעייתו ארוחת צהריים לכבוד הציר הצרפתי. היחיד שנכח זולתם היה ה"מ. גב' בן-צבי ואנכי נכנסנו בשיחה עברית ערה, כדי לתת לנשיא את התזמנות לשוחח בתורכית עם הציר. ביקשתי את הנשיא לחתום דו"ח על שיחה זו.

כאשר מר איסטנבולי ואנכי הלכנו מבית הנשיא, מסתם לו כי מר שרת הופתע ואוכזב מהעובדה כי ישראל לא הוזכרה כלל בגאומן האחרון של נשיא תורכיה, בו הקדיש מקום כה רב לפיתוח יחסים הדוקים בין ארצנו למדינות ערב. הציר הצרפתי בדרך הרגילה, באמרו כי ידידותה של תורכיה לישראל הינה בבחינת כל-תמוט, אולם לא המידה הצמח תועלת מהזכרתה בקול קולות בכל הזמנות. אמרתי לו כי לא זו בלבד שישראל לא הוזכרה, אלא העתונות האמריקנית מיהרה לתדגיש עובדה זו. מר איסטנבולי הביע את התקווה כי העתונות הישראלית לא תחקיק את תורכיה בשל תקריה זו, מאחר שהתקפה כזו הייתה מביאה רק נזק.

ד. איתן

העתק: שר החוץ

חקר

הסברה (עתונות)

ציריח ישראל, אנקרה

מר מ. פושר, גיר יורק.

י ו ד י - ב י ו ת ר

ז' בחשוון תשס"ו
3 בנובמבר 1954

16/45/ט

4241/

אל : מנהל מע"ר

מאת : מחלקת המקד

הנדון : יחסי איטליה - ישראל, איטליה - ערב.

מכתביו של סר א. שרון נר/33 סה- 11.10.54
ד- 22.10.54

להלן מקורה על יחסי איטליה - ישראל, איטליה - ערב, כפי שמסתכמת
מאומד, הסודי והגלוי, הנמצא בידינו.

פיטליה איגזה חברה באו"ם, ולא נתן לה להביע את יחסה לתחלטה על
הקמת מדינת ישראל, שנתקבלה ב- 29.11.47, סעל ביסת האו"ם.

הקמת המדינה זכתה לתד חיובי בעתונות האיטלקית ובקרב הטובי העם.
האיטלקים עזרו לגו ביסי טלחמת השחרור והממשלה עצמה עין סכל פעי-
לותנו באיטליה. אולם טראשית תקומת המדינה עשו האיטלקים חשבונות בקביעת
יחסם אלינו ואל הערבים, ובמכתבו לקונסול האיטלקי בירושלים, כותב שר החוץ
האיטלקי הרון ספורצה, "בי יס להודיש במיוחד בסגיי הערבים את אי-השתתפותה
של איטליה בתחלטה האו"ם על החלוקה וחוסר בל אחריות מצד איטליה בקשר לכך".

לא עבר זמן רב, ואיטליה המבוצאת החלה בהתאם למסורתה לחשוב על
התפשטותה במזרח התיכון, ובזונותיה אלו עמדו לקבוע את מהות יחסיה אלינו
ואל הערבים. בעקבות דרישתו של הסנסור היהודי הקונסנסיס סרג'ינה טמטטלתו
שחקור בישראל, כתב הקונסול האיטלקי בירושלים למטטלתו: "התפשטותנו חכלכלית
במזרח, אשר תתקל בהתחרות ניכרת מצד המדינה היהודית התעשיתית, מחייבת את
איטליה לקיים יחסי ידידות ואימון עם ארצות ערב". אולם זה לא טבע מחנציג
האיטלקי בקהיר לומר לסר האוץ המצרי כי "הקמת יחידה לאוטית יהודית בא"י
היא עובדה קיימת, בהתחשב בכך שהיא מוכרה דה-פקטו ודה-יורה ע"י שתי המעצמות
הגדולות, ארה"ב ובריית המועצות".

ב- 15.10.48, בעת הוכוח בסנס האיטלקי על תקציב פשרד החוץ אמר
הרון ספורצה: "העם האיטלקי שהיה תמיד ידיד לעם הערבים - פרט
לחקופה הפאשיסטית - היה תמיד ידיד ליהודים, שלא דחוק מאתנו תהיה להם יחידה
לאוטית, וידידותנו אליה בסורה מראש".

הרון ספורצה היה דפובליקני, אך לא נחשב למרו-יהודי. יחד עם זאת
בזמן איותו שר האוץ לא היתה דריסת דגל סמטית לאותם האיטלקים אשר
המליצו על מדיניות פרו-ערבית גלויה.

הכרתה של איטליה בישראל הושגה כי הם במסעו מלפחות כל צעד של
לפי רוח הבריתים. בתקופה הזו הייתה איטליה תלויה בבריתים בענין
המסכנות. אך מיד אחרי שצדפת ואנגליה הכירו בישראל, הכירה בה גם איטליה
דה-פקטו (ב-11 לפברואר 1949).

מיד אחרי זה הוחלפו עם איטליה נציגים דיפלומטיים, ולפי הסכם
מיוחד - כדונמת ההסכם עם הבריתים - נתן לנציגי איטליה ויטול
ספר איריט, אף-על-פי שמסלול איטליה הכירה בנו רק דה-פקטו.

עם התכונות לצירה הראשון של איטליה בישראל, הביע מר אנצילוט
את דעתו בפני חבריו במסדר החוץ האיטלקי כי "במדיניותה לגבי
ישראל, צריכה איטליה לעזוב את הקו של מדיניות מודרכת ע"י הוויקימן"
והוא המליץ על חתימת הסכם מסחרי בין שתי המדינות.

בינואר 1950 הכירה איטליה בישראל דה-יורה, באותו חודש נתקבל
ברומא צירת חדש של ספרים בכבוד ופאר שלא כמקובל לגבי צירים
אחרים. צירותנו ברומא מסרה על הדבר למטה"ח והוריקה על כוונות האיטלקים
ואמצעים לתעלות את בצינויותיהם לדרגת שבירותיות.

באוקטובר 1950 התכאלו שיחות איטלקיות-טוריות על הקמת בוש טוליס-
כלכלי-תרבותי ים-תיכוני-לטיני-ערבי. בלען זה טפלו מצד אחד מר אנצילוט
בשו, מי שימו במסגרת את "הסכנו לטחקר בעיות הים-התיכון", ומצד שני המופתי של
ירושלים. מר אנצילוט הצליח לרכוש את השתתפותם של מספר אישים חשובים וכוללים
ותמיכתם של כמה תעשיינים וסוחרים הטורניים בדבר זה למטרותיהם המישיניות.

בינואר 1951 בקר עזאם סחה ברומא. הוא נתקבל ע"י הנשיא אינאודי
וע"י ראשי משרד החוץ האיטלקי. אם כי רובו בעת בקורו הרבה על חזית בוצרית-
מוסלמית, לבקורו לא היה ערך רב. מכהינתנו, החשובה שבמישינותיו של עזאם ברומא
היתה זו עם אנצילוט אנצילוט אותו שוחח ארוכת על תכניותיו של האחרון להקמת
חגוש הים-תיכוני כדי להדק את יחסי איטליה עם ארצות ערב.

עזאם סחה אשר את תכניות אנצילוט, ומאז האחרון התמסר יותר ויותר
לבצוע תכניותיו, ובחודש מאי 1951 הגיש מרומטוריה לתת-שר דומינדו
להקמת גוף שיפעל למען הדוק יחסי איטליה עם ארצות ערב וקבל מכתב תודה מר-
מינדו.

בימים 13 - 11 ליוני 1951 התקיים בפלרמו "כנס בין-לאומי למחקרים
ים-תיכוניים". בכנס זה השתתפו נציגי כל המוסדות האיטלקיים הסמס-
לים בבעיות המזרח התיכון וכן נציגי מוסדות תרבות מלברנון, מספרד ומסוריה,
והנספחים לתרבות של צרפת, גלביה, פרס, אפגניסטאן, מצרים, יוון, לבנון וס-
קיסטאן. בין יושבי ראש הכנס היו התת-שרים האיטלקיים אנדרואטי ודומינדו.
בכנס דובר על ארצות האיסלם ועל הארצות הלטיניות. לא הוזכר דבר על ישראל
או על היהודים וחלקם בים-התיכון. הכנס החליט להקים "אקדמיה ים-תיכונית",
אשר מתפקידה יהיה לארגן בעתיד כנסים דומים בקביעות, ולא רק באיטליה, אלא
גם בספרד, במצרים, בצרפת וכו'.

צירות ישראל ברומא עברה הזמנה להשתתף בפגישה הראשונה של מארגני
הקונגרס, אולם לא נענתה להזמנה. המארגנים היו בדומם סינציליאנים
מוניכיסטים - ובראשם הנטיין אליאטה, ציר הפרלמנט של המפלגה המונרכיסטית -
וצירותנו דאחה בענין זה אמביציה אישית של הנטיין ולא התייחסה בדצינות לענין.

עם יציאתו של ספורצ'ה מספרד החוץ (דה-גסטרי קבל גם את תיק מסה"ח)
ועם התמנותו של טביאני לתת-שר החוץ, החלה רוח חדשה לגשור בפלגו-
קינ"י, ואנריקו אונטבטו, שהוא חברו האישי של טביאני, נעשה שם פעיל ובעל
השפעה גוברת והולכת.

בפגישה בבארי, בספטמבר 1951, עם שר הסחר העברי, מסר טביאני
לאחרון על מדיניות החוץ החדשה של דה-גסטרי, שהיא: התקרבות לעולם הערבי,
השנים דבר על הדוק הקשרים האחריים בין שתי המדינות.

לאור התמנותו של סצרים להצטרף לחברות האמריקאיות להגנת האזור
כל עוד הבריטים לא יצאו, האיטלקים ראו לעצמם הזדמנות להוסיף
כחחוקים בין סצרים למערב וע"י זה לחזור לזירה הבין-לאומית. האיטלקים
סעבו בפני האמריקנים שיש לתת לסובייטיות הנהגות מאיסון הערבים ולא השודות
במטרות קולוניאליסטיות אימפריאליסטיות, שהן תפעלנה למען קירוב הערבים
אל המערב, והאמריקנים הסכימו למדיניות הפרו-ערבית של איטליה, ובחודש אוק-
טובר 1951 הצהיר דה-גסטרי כי "מצבה של סצרים כמנהיגת העולם המוסלמי מקביל
למצבה של איטליה בעולם הנוצרי".

באותו זמן התנהלו דיונים במטה"ח שלנו וטובט כי על ישראל לפתוח
בססע לשפוד יחסיו עם איטליה, שיכולה לשמש לנו בימי חירום ראש גשר לעולם
הברול". הוחלט להציע לאיטלקים מיד סו"ם על חוזה ידידות, סחר ונווטות;
החלפת בקורות של ידידות צבא, צי ואוויריה; החלפת בקורי משלחות פרלמנטריות;
החלפת סרטים באוביברסיטאות; בקורי עתונאים וסופרים; ובקור שר החוץ של
ישראל ברומא לשיחות על העניינים האלו.

לציר איטליה בישראל נמסר על רצוננו להדק את הקשרים אולם הציר
הזהיר אותנו בדבר הצורך בשמירת האינטרסים האיטלקיים במדינות-ערב.

בתחילת נובמבר 1951 נפגש צירנו באיטליה, מר מ. ישי, עם דה-גסטרי
ומסר לו על רצוננו להדק את היחסים עם איטליה. דה-גסטרי הביע את
אהדתו למחזק הקשרים כיגינו והסכים לבקורו של ש"ח ברומא כאורח הממשלה אגב
שובו של השר ספהים ארצה.

כך התחילה "הסתעפות" של ידידות סצדנו כלפי האיטלקים, אשר לדאבוננו
לא זכתה להודיות. האיטלקים לא היו סוכנים להפגין את ידידותם כלפי
יש ראל והדגישו בפנינו שיש להם אינטרסים חיוניים בעולם הערבי, וידידות-ראויה
עם ישראל הוא דבר מסובך בשבילם.

בתחילת 1952 הביעו אלינו ידיעות כי עומד לקום ברומא מרכז איטלו-
ערבי, ביזמתו של טביאני ובחמסותו של משה"ח האיטלקי. פתיחת המרכז
נקבעה ל- 27 במרץ מתוך הנחה שזה יהיה כבר אחרי בקורו של ש"ח הישראלי.

בגלל מחלתו של השר והאחר בבקורו, נדחתה הפתיחה ל- 8 באפריל.
בפתיחה היו נוכחים 300 איש, ביניהם נציגי הממשלה והפרלמנט האיטלקי,
כל אנשי המכל הדיפלומטי הערפי והמוסלמי וע"י ממשלת איטליה ■■■ הוטיקאן.
בשם הממשלה האיטלקית באם התת-שר טביאני, אשר הצהיר כי "באמצעות מרכז זה
סתכוונת איטליה להדק יותר ויותר את הקשרים התרבותיים והכלכליים עם העולם
הערבי".

המרכז, שבדאשן עומד אנדריקו אונסבטו, ושמו "המרכז האיטלקי ליחסים עם ארצות ערב" הוקם במסגרת "המכון למדעי המזרח", שבדאשן עומד הפרופסור צ'ימסקה.

כדונתו של אונסבטו הייתה להפוך את המרכז לנוף המייצג והקובע בכל הנוגע למדיניות האיטלקית לבני מדינות ערב.

דברי המזרח שהביע בניב לאיטלקים, עם סילוקו של פארוק, עוררו הרב באיגוד האיטלקי. העתונות האיטלקית נתנה פרסום רחב להצהרותיו של בניב על הברית הצבאית הסודית ועל התיקונים החברתיים שבכוונתו להנהיג במצרים. באותו אפרק זמן כמעט ובפקד לחלוטין מהעתונות האיטלקית שמה של ישראל.

השאיפה לשוב ולחדור למזרח התיכון עם ירידת ההשפעה הבריטית והרצון להוכיח לאמריקנים שאיטליה מעצמה מקובלת על הערבים ושביכולתה לתווך ביניהם לבין המערב דחפו את האיטלקים לבקום עבודה פרטית-ערבית מובהקת, אם כי העמידו פנים של נוקטי מדיניות בריטית לישראל ולמדינות ערב.

לסצרים היה נדאי הסחף של ההתקרבות לאיטליה, ובנספח הצבאי הסודי הציג לאיטלקים בקורו במצרים של הרמטכ"ל האיטלקי לשפיר היחסים בין שתי המדינות. הסצרים היו מעוניינים בבקור בעל אופי צבאי מוחלט. הפניה המצרית באה לאיטלקים בזמן סתאים. האיטלקים רצו במקומה תהיה על אי-תשומת לב מצד המערב לגמיונות התווך שלהם (הצורך דה-גמפרי בסנט) ועל אדישות המערב לבני בעית טריאסט. כן, בפגשו האיטלקים מהשיחות על הסכם תורכי-יווני-יוגוסלבי ועל אי-צירופה של איטליה לפקוד המזרח-תיכוני הממוכנן.

כל זה, נוסף להתפססות השפעתה של גרמניה במזרח התיכון והתקרבות פועד הבחירות הפוליטיות באיטליה, הביעו את האיטלקים לעשות איזה מעשה אשר לרעתם, ישפיע לשוני יחם המערב אליהם.

אולם האיטלקים לא היו מעוניינים בבקור של הרמטכ"ל שלהם בקהיר בגלל זה שאיטליה חברה בגאטו והרמטכ"ל שלהם הוא חבר ועדת דאשן הסודית. לכן הם החליטו לבצל את הפניה המצרית לבקור שיהיה לו אופי מדיני-מסחרי, עם תוספת קלה של צבאיות, ובחודש פברואר 1953 יצאה משלחת לקהיר ובראשה שר המזנה האיטלי-סי, מר פצ'ינרדי.

מטרות הבקור היו :

1. להעלות את קרנה של איטליה כחדש ולתפוש מקום מכריע בין מעצמות המערב בכלל ובין המעצמות המערביות במזרח הים-התיכון בפרט.
2. להוכיח למזרח שבלי איטליה אי-אפשר לעשות שום דבר במזרח התיכון וע"י זה להביא לצירופה לפקוד המזרח תיכוני.
3. להדק כבל מאפשר יותר את קשרי המסחר עם ארצות ערב ולשלוח סכומים נכבדים איטלקיים לארצות אלו.

חומר תשומת לב מיוחדת מצד האמריקנים והאנגלים גם לבקור זה הניע את האיטלקים לא להרחיק לכת בקהדפתקאות בשטח המדיני והדיפלומטי ולהתמסר יותר לפתגח יאסי המסחר כדי למנוע את כבוש שווקי המזרח התיכון מ"י הבריטית.

ב- 7.3.55 ספר דובר משרד החוץ האיטלקי כי ב- 15 למרץ תתקיים ועידת פלרמו לשותפות ים-תיכונית, בהסות משרד החוץ האיטלקי ובמסגרת הדיוק יחסי איטליה עם ארצות הים-התיכון המזרחי. ישראל לא הוזמנה לוועידה, כי האיטלקים לא רצו לפוצץ את הכנוס בגלל השתתפותה של ישראל.

הכנוס אורגן ע"י המרכז לשותפות ים-תיכונית שהוקם ע"י משה"ח האיטלקי וכולל שרבעה גופים: האוניברסיטה של פלרמו, האקדמיה הים-תיכונית של פלרמו, השלטון המקומי של סיציליה ותערוכת הליוואנט.

להלכה, כהם ישראל היתה בעניית להזמנה ב- 1951 ומשתתפת בכנוס בו נבחרה האקדמיה הים-תיכונית, אז היתה ישראל משתתפת לוועידה זו באופן אוטומטי, בתור חברה באקדמיה הים-תיכונית. אולם יש להניח שגם במקרה זה האיטלקים היו מוצאים את הדרך לא להזמין את ישראל.

כל טעמיו, ברוטט ובארץ, לשנות את עמדת האיטלקים לא הועילו. הקנוס התקיים בלעדינו. אולם סר דל-בלצו מנהל המחלקת הפוליטית של משה"ח האיטלקי הבטיח לצידנו ברוטט סר א. פשון, כי יותר לא יקרה בדבר הזה, ושלחבא ישראל חוספן. הוא גם טען, כי מניומינו בענין זה באו מאוחר מדי.

אולם תגובתנו האריפה בענין פלרמו עוררה את משרד החוץ האיטלקי למחשבות, ואם צמו למצוא משהו למזנתנו. צן אצלם הרעיון לחקים מרכז איטלקי-ישראלי להדוק יחסי התרבות בין שתי המדינות, אשר יבשיר את הקרקע לדברי דל-בלצו "להסבמים הירגתיים בין ישראל לאיטליה". אך האיטלקים הססו לעשות משהו ביוזמתם וזכו שתבוא איזו יזמה מצדנו.

בינתיים בקרה בסאי 1953 משלחת אבאית מזרית באיטליה ונתקבלה בכבוד רב.

גם המרכז איטלו-ערבי הלך והרחיב את היקף עבודתו, הקים סנימים חדשים במרכזים שונים באיטליה ורכש לו אנשים בעלי שם כדי להעמידם בראשם; התחיל בהוצאת ירחון בשם "ליוואנט" בשתי השפות: איטלקית וערבית, ומשה"ח האיטלקי הגיש לו עזרתו המלאה. לדוגמה, משה"ח הקציב לעמכון למדעי המזרח סכום של 20 טיליון לירות, כתבאי שהמכון יקציב מזה 14 טיליון למרכז האיטלקי-ערבי.

ביולי 1953, בנאופו בבית הנבחרים, חזר דה-גמפרי והדגיש את תברכה תרבה הצומחת לפרינה פיונותה החזקה עם מדינות ערב.

בינתיים גם הוקמה חברה איטלקית מסחרית למזרח, אשר - בהסות החוועות הסמונה על ידי בארי - קבלה לידה את תפקיד ארגון המסחר במזרח התיכון, כדי להקל את ההתפשטות הכלכלית האיטלקית באזור.

אולם גם מצדנו נעשה משהו, וביזמתו זלפו של סר מאיר, הקונסול הכללי שלנו במילנו, הוקמה לשכת המסחר איטליה-ישראל, אשר קבעה לעצמה כמשימה ראשונה את הפצת הרעיון לחתימת הסכם מסחרי בין ישראל לאיטליה.

בספטמבר 1953 התקיים בבארי כנס כלכלי איטלקי-ערבי, ביוזמת המרכז האיטלו-ערבי ולשכות מסחר איטלקיות שונות ובחסות משה"ח האיטלקי. השתתפו בכנס נציגים מכל ארצות ערב ורבו על אפשרויות הדוק הקשרים המסחריים. לכנוס הזה נתנה פרסומת רבה, והוקמה ועדה קבועה ללחלופים כלכליים בין המדינות הערביות לאיטליה.

באוקטובר 1953 נפגש ציר ערבי ברומא עם שר החוץ האיסלקי מר טביאני (מי שהיה קודם תת-שר החוץ) בקשר לסכסוך ערוץ הירדן. טביאני הכניח לציר הערבי לפעול בקרב החוגים המדיניים השונים לטובת הערבים. הוא הביע את רצון ממשלת איטליה להרוק את קשריה עם הערבים ואמר, כי איטליה תעשה כמיטב יכולתה לסייע לערבים שישיגו את זכויותיהם הצודקות.

כאותו זמן נתן מר דומינרו, תת-שר החוץ, הבטחות לציר ערבי ברומא, כי הצירות האיטלקיות בישראל לא תועבר לירושלים.

בראשית דצמבר 1953 הביע לישראל צירה החדש של איטליה, מר קפומצא, ובידו תדריך של משה"ח האיטלקי, אשר קובע את סגירת פעולותיו

בישראל.

לפי התדריך, צריך הציר האיטלקי בישראל להיות יותר משקיף מאשר פעיל, ועליו לקיים יחסים טובים עם ממשלת ישראל. "מדינת ישראל" נאמר בתדריך, עלולה בעתיד הדחוק להתבזר על הערבים בסכסוך שכיניהם; כן, מהות מדינת ישראל והציונות כבר כיום כוח מדיני במזרח התיכון - ובאמצעות אמריקה גם בעולם.

בתדריך נאמר כ"כ, כי איטליה תספק את בקשת ישראל לחתימת הסכם מסארי, אשר מהווה ענין רג בשביל ישראל.

האיטלקים היו שבעים רצון מזה שסגור פתרון בענין הגשת כתב האמנה: הגשת כתב האמנה בטבריה, וההצטרף לירושלים.

לאחר בקורו של קפומצא בירושלים, נפגש ציר ערבי ברומא עם מר דומינרו והתריע לפניו, שזה כנבזר להבטחות שנתנו לערבים, הציר הערבי דבר גם בנד הקמת לשכת המסחר ישראל-איטליה. דומינרו הסביר לערבי שללשכת אין כל אופי רשמי ושהיא תכנייה של חוגי מסחר פרטיים. אולם הערבי לא קבל את ההסבר וטען כי היתה האפשרות בידי ממשלת איטליה לנזק את הקמת הלשכה באם היא היתה רוצה בכך.

בדצמבר 1953 בקר ברומא סגן המזכיר הכללי של הליגה הערבית אחמד שוקייירי וקיים פגישות עם ראשי משה"ח, עם ראשי המשרד לחוץ, עם מנהלי בנקים ואנשי ותיקאן. בעת בקורו, התקיימה גם מנישה של כל הנציגים הערביים ברומא והוחלט שלהגב הנציגים הערביים יקיימו פגישות קבועות כדי לתאם את צרכי הפעולה. בעת הפגישות עם שוקייירי הוחלט להגביר את החרט הכלכלי על ישראל ובמסד על כך לאיטלקים.

בפגישותיו עם פיללה, ראש הממשלה ושר החוץ, הביע שוקייירי לעטות מאמצים להקמת בוש ערבי-מזרחי-לטיני, ושאטליה תהיה מנהיגת הנוש. שוקייירי הזכיר לפיללה את דבריו בבית-הנבחרים כי "יחסי איטליה וערב אינם יכולים להיות טובים יותר מאשר עתה", התריע בפני העברת הצירות האיטלקיות לירושלים והבטיח את תמיכתם הנלהבת של כל הארצות הערביות לקבלת איטליה לאו"ם.

משיחות שוקייירי ברומא נולד החשש הערבי של שנוי ביחסי איטליה לבני ישראל עם עלותו של פיללה לשלטון.

בכוון הוא, שבט אצלנו נתקבל רוסם כאילו פיללה טמנה לגקוט במדיניות חדשה לגבי בעיות המזרח התיכון ובאילו בפלשו ליג"ו בנצרה נסיה של התקרבות לישראל.

בסוף דצמבר 1953 הגיעה צירינגר ברומא לפסדה עם האיטלקים בבעיות הרכוש והליפטים, אשר הועברה לאשורו של האוצר, חלה גם תזונה בענין חתימת ההסכם המסחרי. בבית הנבחרים אמר פיללה כי "לאיטליה יחסים טובים עם ישראל".

אולם הנטייה החדשה לא המשיקה לתכנס לשלב של מדיניות ברורה, ועם עזיבתו של פיללה חלפה הנטייה הזאת, סבלי שהל כל שנוי בעל משקל במדיניות המרו-ערבית של האיטלקים.

אשר להסדר המצרי בתעלת סואץ ובמסרץ עקבה, היתה עמדתה של איטליה חיובית לגבי ישראל. משה"ח האיטלקי נתן הוראות לנציגיו בלונדון, ושינגטון, מדיס, קהיר וע"י האו"ם לתביע בכל המצעים שברשותם את הסיבת איטליה בשייטת החטסי בתעלה לכל המדינות ללא כל תנאי ואסתטיגות וכן לתסוך בדרישת ישראל למעבר חפשי במסרץ מילת. אין ספק שבנציגים אלה חרצה עמדת איטליה ממסגרת יחסיה עם ישראל וארצות ערב.

בעת שנעשו הכנות לחתימת ההסכם המסחרי עם ישראל בקרה באיטליה משלחת מסחרית מצרית ונעשו הכנות לוועידת מלרסו של שנת 1954 בלי שיתופה של ישראל, על אף הבטחות מר דל-בלצו בשנה שעברה. הכנס נקבע לחודש מאי.

בתחילת פברואר 1954 התכנסו ברומא נציגי כל המדינות שהשתתפו בוועידת מלרסו במרץ 1953 ואקיסו - כהתאם להחלטות הוועידה - את המזכירות הקבועה. ההזמנות לישיבת ה-8 בפברואר נשלחו ע"י משה"ח האיטלקי. ישראל לא הוזמנה, כדי לא למוצץ את הכנס. כל מדינת חדשה שראתה להתקבל לארגון צריכה היתה להגיש בקשה למזכירות. מר דל-בלצו הסביר לצירינגר ברומא, שלמור הרכב המזכירות, אין כל סכויים שישראל תתקבל.

באותם הימים התקיימה בצירות הלכנונית ברומא מסיבת צהשחתנות ראשי מסדר החוץ ונציגים ערביים, ובה הוענקו שני אותות כבוד לבנוניים: אחד למר טרירונטה ממנהלי יריד בארי, על "עבודתו הנאמנה בהדוק הקשרים המסחריים בין איטליה לבין ארצות ערב", והשני למר לו-רוסו, סקיר משה"ח האיטלקי על שיתופו הנאמן להדוק הקשרים התרבותיים, החברתיים והסוליטיים בין איטליה לארצות ערב.

כן, הצהיר דובר השגרירות האיטלקית בקהיר: "אשר ליחסי איטליה עם ישראל, הרי הם יחסיים רגילים בין שתי המדינות, הם מושחתים על בסיס העובדה הקיימת. איטליה סרבה להיענות לבקשת ישראל בנוגע להעברת משרד החוץ שלה ועמדה על דעתה שצירה בישראל לא יגיש את כתב המסנתו בירושלים. הציר התעכב באיטליה ארבעה חדשים עד אשר נכנסה ישראל להשקפת איטליה ההולמת את השקפת הערבים זאת החלטת האו"ם".

ב- 0.3.54 נחתם ההסכם המסחרי בין ישראל לאיטליה, שהספול בו נמשך 6 שנים.

אולם באותם הימים סרב משה"ח האיטלקי לתת את הסכמתו להכנסת המטה קצינים ישראלים למוסדות ההדרכה של הצ"ח האיטלקי, אם כי ראש המטה של הצ"ח האיטלקי נתן בזמנו את הסכמתו לבקשתו. בשיחות שהיו לצירינגר ברומא עם מר דל-בלצו, טען האחרון כי "האיטלקים רוצים מאד לעזור לנו בענין זה, אלא שהמזב התוסס בעולם הערבי והיחסים הרעים בינינו לבין הערבים אינם מעודדים לעשות זאת עתה". לבסוף הצבאי שלנו ברומא נאמר שמה"ח האיטלקי מעונין לדחות את הענין למספר חדשים לרגל הלאחץ הערבי החזק וסתוך אשט שמה"ח האיטלקי תתפרש ע"י הערבים כאילו איטליה תורמת במתכוון לחינוכו של צ.ה.ל.

לפי סמך שנכתב ע"י אוביק מרשיאן שהופץ ע"י מביקס ביוספייטר
מדיס, שהיא מוכנות ידיעות שהוקמה ע"י ידידי המורה התיכון
האיטלקים יערכו באורף הנא במצרים יריד נודד על גלגלים. לפי דברי "אנסא"
מוכנות הידיעות האיטלקית, 20 בלי רכב יובילו סחורות איטלקיות בערים
ובכפרים של מצרים בסך 100 יום. אח"כ יסעו ללבנון, לסוריה ולירדן.

לאחרונה גם הניעונו ידיעות כי ראשי המרכז לשותפות ים-תיכונית
עושים מאמצים להפוך את המוסד הזה לגוף פוליטי מובהק, שיעץ
לחברים בארגון הזה את הקו הפוליטי שעליהם לבקש בכל פעם בעיות מדיניות,
לשומר, להפוך את המוסד לגוף שיחאם את מדיניות החוץ של המשתתפים בו.

מ כ ר ט :

מאז אוקטובר 1951 מקדישה ישראל תשומת לב מיוחדת ליחסיה עם איטליה
ועושה רבות לסימור יחסיה איתה. עדיין ישראל נמצאת בסבב של מדינות
המבקשת את ידידותה של איטליה.

איטליה מעונינת לקיים עם ישראל יחסים תקינים, אולם נמצעת מכל צד
המבצעי פעולות להרגיו את הערכים.

איטליה רואה בישראל עובדה קיימת שיש להתחשב בה, וכוח מדיני, אשר
מאחוריו עומדות התנועה הציונית העולמית וההנהגה אמריקאית.

לא תל כל שנוי יסודי במדיניות האיטלקית לגבי ישראל ומדינות ערב
מאז הקמת המדינה. הנוסח העיקרי הקובע במדיניות האיטלקית לגבי
המורה התיכון הוא המסורת האיטלקית לראות את אזור המזרח הקרוב כאזור
לחמשטות המדיניות והכלכלית, ורצונה לרכוש לעצמה מחדש את המעמד שהיה לה
באזור זה לפני מלחמת העולם האחרונה.

העובדה שאיטליה וישראל אינן פסלימות זו את זו טבחינה בלבליה,
האפשרויות הרבות להדירה איטלקית לארצות ערב, תרצון למבצע את כבוש
חשוקים האלה ע"י הגרמנים וקיום מושבה איטלקית נכרה במצרים - מובילים את
איטליה להדוק יחסיה עם הערבים ומספיעים עליה לקבוע את יחסיה עם ישראל מתוך
חשבון ודאבה קודם כל לאינטרסים שלה בעולם הערבי.

מסק רב, אם יש לייחס חשיבות רבה לעניין "אמישים שנותלים את משת"ח
האיטלקי" ללחשוב שעת החלפתם יחול שנוי למובנה במדיניות האיטלקית
לגבי ישראל.

אין להניח שאיטליה תחליט אי-פעם על נחוק היחסים עם ישראל, אולם
אין גם להניח שהיא תזכה בעתיד הקרוב את מדיניותה הפרו-ערבית.

באם כזאת ביתה המדיניות של האיטלקים בוסן שהם הניחו כי, כאמצעות
אמריקה הופכת ישראל לכוח מדיני בעולם, אין להניח שהמדיניות
החדשה של הסטטים-דפרטמנט לגבינו תשפיע על איטליה לשנוי מדיניותה לסובחנו.

ב ב ר כ ה

א. 151

אג/שפ.

העתקים למנכ"ל, מר ב. רפאל, מציר ברוסס
מס.ח.

כ מ ו ס

ל' בתשרי תשט"ו
27 באוקטובר 1964

41/53.2/ט

4241/

אל : מר יוחנן פרוז, מזכיר ראשון, הסגרירות ביואסינגטון

מאת : מחלקת החקר

הנדון : יחסי תורכיה - ישראל.

מכתבך ימ/10/54/9 מיום 18.10.54

טאטר בתודה קבלת מכתבך, ולחלן הערותי :

לא הזכרתי במקרה את הישגיו לגבי התורכים לא סמכי שאינני מכיר בהם, אלא סמכי שלא היה זה מטרת הסקירה להעריך את עבודת המשרד או עבודת צירותנו באנקרה. כן לא היה המטרה להגדיר סמכות של ידידות בכלל ולחידוש לתורכיה תואר ידידות זה או אחר. מטרת הסקירה הייתה להכיר עובדות בלבד ולהוציא מהן את המסקנות הנראות.

בנתונה התנגדותה של תורכיה להעברת משרד החוץ לירושלים, דעתי לגביה של העניין ללא כל התחשבות בקו של יתר המדינות המערביות. לצורך הסקירה זו גם לא חשוב. באם אנו נגשים לסכם לעצמנו מהו היחס של מדינה מסוימת לישראל, עלינו לסכם זאת לאור היחסים העובדתיים בינינו לבין אותה ארץ ולא לאור יחס יותר טוב או גרוע מצד מדינות אחרות.

גם אם נקבל את דברך, שאין לנו אף יחיד בעולם, יחיד בטלוא טובן חמלה, חרי גם אז בטעה טעות יסודית, אם נקרא בשם "ידידות ישרה", כדברך, לרצונה של תורכיה ביחסים הקיימים וטובים אחר, סמכי שיחמן של שתי המדינות האנגלו-סכסיות אלינו גרוע מיחסה של תורכיה.

לא הזכר במקרה דבר אשר אפשר היה לפרשו כחוסר הערכת העמדה התורכית. אולם לא ראיתי מקום להשלוח את עצמו בזה.

לדעתי, הערותיך באות לאשר את ההגדרה במקרה, כי "תורכיה ביום סעודי" בעצם קיומה של מדינת ישראל, בקיום היחסים החקיינים אותה ובטעות הקשרים הכלכליים אתה, אולם תוך הסכנות טבעיות הפנמתיים העלולים להרגיש את הערבים.

לא היה במקרה כל בעימה של פסימיות לגבי יחסינו עם תורכיה בעבר או כהווה. הנובע רק הרעה שעלינו להיות מוכנים לרפיון ביחסים אלה לאור הסבב הפוליטי הבין-לאומי ולאור מדיניות הסמכים-דיפרסמנט לגבינו.

בהם לא הזכרתי במקרה סמכי עובדות שהייתי צריך להזכיר (ראה קרה) רק סמכי שעובדות אלו לא היו לפני בעת כתיבת הסקירה. לא היה לכך כל סבה אחרת.

אשר לעובדות שאתה מזכיר בסיועך, הרי ענין הצבעות תורכיה במועצת הבטחון כל טענה אופסית בסוגי וחדוש עבודות הירדן בכלל כנאמר בטקסירה: לעמדתה של תורכיה במועצת הבטחון בסכסוכי ישראל-ערב היו לה שלש מטרות: קידום העולם הערבי אל מחנה המערב, הבטחת האזור, העלאת קרבה של תורכיה בעיני המערב נוכח חשיבות מעמדה במזרח. אולם לא נראו כל סימנים שתורכיה מוכנה היתה לזנוח את ידידות ישראל, כדי להשיב מטרות אלו.

תסכים אתי, שהצבעות תורכיה בענין השייט החמסי וחדוש העבודות ארבו מפתגות יחסית עם ישראל וערב סהר ג'יסא, ומאידך גיסא מוכיחות שהיא לא היתה מוכנה לזנוח לגמרי את ידידות ישראל.

הזכרתי באופן מיוחד את הסכנות תורכיה מתצבעה במועצת הבטחון בענין הפו"ם היסודי, כי הצבעה זו היתה קשורה עם הנאמר כנאסרו של סופר אל-אהראם לאחר שיחתו עם סר קופ-דולו. אני ראייתי בדאיון זה עובדה שעלינו לזכור אותה, אם גם אמת חושב שזה היה בכחית ברורה מוחלטת.

עלול לקרות, כי ביום טן הימים קום דולו יאשר את דברי העתונאי המצרי, בשם שטר סגורס בא עתה - בעת בקדורו של נורי טעיר בתורכיה - לאשר את דברי מוחמד עלי בקהיר, בדרכו שתורכיה לקראצ'י, כי תורכיה לא תצא לעולם משיניות הנוגדת את האינטרסים הערביים. ונורי טעיר הודה לסר סגורס על המגמה החדשה ביחסיה עם הערביים (דפ אפ, 20.10.54).

לא ראייתי צורך מיוחד להזכיר את הצהרות הידידות והבטחות המזויכים לנציבינו הדיפלומטיים, כי הן עלולות לפעמים להסעות.

חשבתי בהכרחי להביא את דברי התורכים לערבים, כבון שיחת הנשיא המצרי העיראקי וכו', כי מדברים אלו אכן עומדים בצורה יותר ברורה ובלתי משלה על כוונותיה האסתיות של תורכיה.

אינני חושב שהיה מקום להזכיר בטקסירה באופן מיוחד את מנייתם של תורכיה אלינו שנסייע בידה לקבל הלואה מארה"ב - לאור מפקנתו העקרונית שתורכיה דיאליסטית ומעובינת ביום בעצם קיומה של מדינת ישראל ובספוח קשריה איתה.

לא ציינתי כל שלילה בשיחת הנשיא והציר העיראקי, כפי שדגמה לד. חבאתי את תוכן השיחה הנ"ל לשם הוכחה כי תורכיה מעוניינת ביחסים מסחריים עם ישראל ולכן לא נכנסו ללחץ הערבים לבטל את הקשרים האלה אתנו. לכן לא טובן לי במה יש סתירה בפירוש שנינו בתנבים לשיחה זו.

כמוך, כן אני אופטימי לעתיד קשרי שתי המדינות. אולם אסור שאנו-שימיות זר תשלח אותנו והמנוע שאתנו לראות את הדברים - כסוב וכרע - כחוזייתם.

מטרת סקירות מחלקת החקר, בידוע לך, לתת תמונה המשקפת את חשב המציאות, והערות חברינו בנציגויות מתקבלות בדפנה ומסייעות לנו בהשגת מטרה זו.

ב כ ד ה

24
גל

אכב/שפ.

העתקים למנכ"ל, סר ג. רפאל, סער, פאה"ב, הציר במנדקרה, הציר בלוואשינגטון, סר י. שמעוני, סמ"ח.

רומא, כ"ב בתשרי, תשס"ו
20 באוקטובר, 1954

387 /ג

ס ו ד י
מממש

אל : מר א. גפן, מחלקת החקר, הקריה

מאח : ציר ישראל, רומא

25
4247/16

הנדון: "יחסי ישראל-תורכיה"

בעיון רב קראתי את העתק מכתבך, מספר 272/ח/22 מיום 4.10.1954 אל יועץ שגרירותנו בוואשינגטון, מר י. שמעוני על יחסי ישראל-תורכיה. לא זו בלבד שאין לי מחלוקת על העובדות וההנחות, אלא גם חמישים וזעזעתי אתך ביחס לסיכום שמשקף, לדעתי, את המצב כשעה זו בצורה קרובה מאד למציאות ודורש מאח ראשי המשרד שלנו עיון רציני, דיון רציני ושקולה מאומצת ורחופה כדי להשתדל לשנות את סגנון הדברים בסדרם שיהיה מאוחר מדי, חתימת החסמט האנגלו-טורקי על פיוני החקלה, הכרזה נורו אל-סעיד על נכונות ארצו להצטרף לכרית התורכיה-פאקיסטאנית בעת הצורך, פתרון בעיית טרייסט, אישור כית-הגבירים הצרפתי את החלטות ועידת לונדון, החלפת נציגים דיפלומטיים בין תורכיה למצרים ועוד כמה דברים חיוביים אחרים בעיני המערב - כל אלה עשויים, לפי ענין דעתי, להרגיע את מחלוקת-המדינה ותמורתן-אופיים ביחס למצב הדברים ומחלוקת המערב ולהגביר את התענינותם במזרח-התיכון. במצב כזה תיראה תורכיה את עצמה, ובצדק, כראש הגוף אל המזרח הזה ותנסה לפייס עוד יותר ולתקרב עוד יותר אל הערבים, באם לא ננסה בכל כוחנו לעצור בעדה.

ב-18 לת.ז. כתבתי באדיבות על כך למע"ר.

ב ב ר ג ה

מ. ששון

העתק: המנהל הכללי, הקריה
מנהל טע"ר, הקריה
מר ג. רפאל, הקריה
צירוח ישראל, אנקרה

ס ו ד י

ירושלים, א' בחשוון תשס"ו
28 באוקטובר 1954

ח/ 424

א ל : א. בן-חורין, אידות ישראל, אנקרה

מאת : מנהל מע"ד

בן-חורין היקר,

קראתי בעיון מכתבך מס' אב/2672/34 מה-18 באוקטובר

1954.

אני מכין יפה כי בעור שאתה ער בתורכיה להתרועעות
ריפלוסטית גיולה למדי, הנך סובלש הגורן הסכני לגור את השפעת
הענינים האלה על סבבנו וזאת ברמה הגבוהה ביותר, מכאן מחשבתך
לבקש ראיון אצל שר החוץ התורכי. תרצה לי כמה הערות.

עלי להגיד כי לא סקובל הדבר כי פיוס כזה זמני יבקש
ראיון אצל שר החוץ, אלא בסקרים סמו בדוריים ודחופים ולשם מסירת
הודעות סיועיות סמסלתו. אחת בקשת הפנישה לא תהיה טובת. סבב כזה
אינו קיים לפי שעה ולכן תצטרך להסתפק בשיחות במסדר החוץ עם הפקידים
הגבוהים שאתה עומד בסגור אתם.

אנו עדים בתורכיה לתהליך מדיני אשר תוצאותיו אינן
ברורות. יתכן סמו כי התמונה אינה גם ברורה לתורכים עצמם. תורכיה
נכנסת בכל מיני התחייבויות או אסנות בינלאומיות אשר תוצאותיהן
בחלקן מוחשיות ובחלקן עשויות להשאיר רק דברים מודמיינים. יש לעקוב
אחרי ההתפתחות הזאת ולנסות לפרשה וגם לסקול מה תהיינה התוצאות
המוטפות של תהליך כזה. הגורן לברור בוראי קיים אולם סבב לך לפי
שעה לבדוק מיב יחסינו אתם דרך הסיפול בבעיות מוחשיות. היחסים
המסחריים שלנו אתם עובדים דרך מסכר אשר נובע בעיקר מהסבב הכללי של
תורכיה. צורת הסיפול במצב זה נתן לנו מידה מוחשית מבישה התורכים
ליחסיהם עם ישראל. לפי דברי ברטור, התורכים מבליים יחס חיובי והוא
לא הרגיש כל נטיה להפליה לרעתנו, אלא להיפך. התורכים יודעים היטב
על דאכנותינו ויש לראוב יותר להטביר שדספת גם במסדר החוץ, גם
בעתויות וגם בקרב כל האישים המוכרים לנו בתורכיה, יותר מאשר לשיחה
סיועית לסיוע מדיני. אנו שוקליה גם אם לעורר כעת בעית העלאת
הציריות לשגירות.

פרט לבעיות המסחריות נושאים אשר עומדים על הפרק
הם הטלורה שאנו מטים להטיב לטובת תורכיה באה"ב ובעית קפריסין.
לדאברני לא קבלתי כל פרטים על פעילותנו בענין הראשון באה"ב. אני
מביח כי ער בסד הבחירות לא נרע הרבה על פעולה כשטח זה.

בענין קפריסין, דאנתי שבנאומי במליאת העצרת ישיט אכן
הדגש על הזכות להגדרה עצמית של כל חלקי האוכלוסיה בקפריסין ובחתי
לאיטמינילי פידוש פרו-תורכי של עמדתנו בענין. דברים אלה הדבר
גם לפישר וגם לך ויש להטשין לנצל הדבר.

אני מסמער כי לא יכולתי להגיב בחיוב להצעתך לפגישה
בינך לבין השר אולם תשובתי סבוססת על שיקול קר. סכל מקום הצטיידתי
בדעת החברים במסדר והגובתם ללא יוצא מן הכלל זאת עם דעתי. א.

א. 13

כ.מ.ר.
ד.ח.ר.

אנקרה, 18.10.1954
אנ/2672/34

אל : מנהל מע"ר
מאת: הממונה על גירות ישראל, אנקרה.

המאורעות הסדיניים שהתרחשו במשך הקיץ באנקרה מהווים התפתחות חשובה במדיניותה המזרח-תיכונית של תורכיה. אמנם דיווחתי במישב ידיעתי על משמעות מאורעות אלה (כנס הצידום, ביקור חוסיין, חליפת הסכתים בין ואזר למנורס, ביקור נורי טעיר וכו'), אולי פרט לחסר בג' לוקות כלי ספק ידיעותינו, הרי לא הושמעה באוזנינו עד כה כל הצהרה סריבית מוסמכת מפי הממשלה התורכית על משמעות הדברים עבורנו. שלש פעמים נאמר לנו שהיחסים עם ישראל לא יופרעו כתוצאה מהתקרבות התורכית לישראל (דברי אראלס לי ביולי, מיד אחרי כנס הצירים; הצהרתו של איסטנינילי באוג' בעת ביקור הפרידה שלו כגירות; הוצאתו על אותם הדברים באוג' בשובו ארצה). אולם לכל הדברים האלה היה אפי כללי מדי, אף אם נביא שהם נאמרו בכל המסכות הנלוות. מה פירוש המלים "ידידות לישראל"? כמה מתבטאת הידידות? האם ייחסי סחר בלבד? מה ברוב העניינים הרבים שהצענו להידוק היחסים, כגון אסוג תרבותית, הידוק בשטח הצבאי, העלאת רמת הייצוג וכו'? בלי כל אלה, הרי היחסים אהנו דורכים במקום, לכל היותר, בעוד שהיחסים עם הערבים מתהדרים והולכים. ויותר חשוב מזה - איך לראות "ידידות" זו לאור שמועות על התקרבות צבאיות אפשריות עם אויבינו, התקשרויות שאין בהן תועלת לשלעצמן, ויחד עם זאת פונעות כנו קשות?

משמע? נדמה לי שלשם בירור יטורי יותר של היחסים ושל כוונות תורכיה בשטח הכנת האזור, הן הראוי לבקש בהקדם פגישה במישור גבוה יותר. אנדר לך מידו שאינו שש במיוחד לקראת שיחה כזו עם שר-החוץ התורכי (ואין טעם רב לנהלה עם אחר), אולם מבקש לראותו אם תורוני לעשות כן.

בשיחה כזו אשר לקראתה יהיה צורך להגיש תזכיר הסכיל ראשי הפרקים של הנושאים שאעורר, נדעתי לומר שממשלתי שמחה לשמוע מפי איסטנינילי כי לא ייפגעו היחסים. הממשלה היתה שמחה לקבל דברים קצת מפורטים יותר על משמעות התפתחויות הקיץ; אביע תקווה שהתורכים היורעים היטב את ערכן של הסדינות השונות באזור לא יתנו יד לחיזוק הליגה על ידי התקשרות צבאית, אשר תפגע קשות בבין-הברית הדעיוני האמיתי היחיד; ואומיץ שאנו היינו רוצים לא רק באי-פגיעת היחסים כי אם גם בקידום.

נדמה לי שלשם שיחה עם הסר לא כל כך די בזה. מאד היה מועיל לך בצד השנותינו על קשרים צבאיים עם ארצות ערב, יכולנו להציע מצדנו דבר-מה מוחשי. קראתי בענין את בסיונו של פר יורן להשיג תמיכתו של מיטו לשיתופנו באיזו צורה, בהכנות ההגנה של הברית הבלקנית. האם אני פוסמך לרוב ברוח זו כאן, ועד היכן אוכל להרחיק לכת?

אודת לך מאד על הודאות ברורות. אם אתם מחייבים את קיום השיחה, היה מוטב כי תבדוקו כי דרוש זמן לאכזבה. במקרה זה מבקש גם תדריך כוסף, בהנחה שיש לכם להוסיף לתכן השיחה כפי שאני מציע אותו בקוים כלליים, או לנרוע מכנו.

בכרמל
א. בן-חורדי
ממונה ומנהל

4241/כ
סדרי ביטוח

ירושלים, ז' בתשרי תשט"ו
4 באוקטובר 1954

272/ה/22

אלו: מר י. שמעוני, יועץ, השגרירות בוושינגטון

ממנו: מחלקת ההקר

הנדון: יחסי תורכיה-ישראל.

טבתבר: י"ש/47/09/64 מיום 17.9.64

בהתאם לבקשתך, להלן סקירה על יחסי תורכיה-ישראל, כפי שמסתכמת מהחומר, הסודי והגלוי, הנמצא בידינו ומשקי סקירות שנכתבו ע"י סר יוחנן מרוז, לשעבר מזכיר ראשון באירותנו באנקרה.

ב-29.11.47 תורכיה הצביעה בצד תבניות החלוקה באיותה מעוגינת בנזכחותם של הבריטים בא"י כבגורם יציב במזרח התיכון, לעומת החשש, שמא מריבת ישראל תהווה מעין ראש גשר לכדיית הכוועצות. אחד תגומים לחשש זה הייתה השמעת התעמולה האנטי-יהודית שהציגה את הציונות כהנועה קומוניסטית.

בעת מלחמת השחרור עמדתה של תורכיה הייתה נויטרלית. עם הקמת המדינה, עקב הירושם הרב שעשו כחוננות צה"ל על דעת הקהל כתורכיה והוסר מאנה מיוהרת מצד התורכים לערכים, בעקבות הבריתם של ארה"ב, אנגליה וצרפת בישראל ולאור תוצאות הכחירות לכנסת הראשונה, תורכיה הריאליסטית הכירה בישראל ב-29.8.49 דה-פקטו.

מתוך רצון לא לעורר את חמת הערבים יותר מדי, הושמו חלומי הנציגים הריסלומטיים ונוצעו רק בסוף חודש דצמבר 1949.

במארס 1950 הודיע ששה"ח התורכי לצייר ישראל באנקרה כי עם עצם הקמת היחסים הריסלומטיים יש לראות הכרה דה-יורה, מבלי שתבוא על כד הודעה מיוחדת.

ב-4.7.50 נחתם באנקרה הסכם מסחרי בין שתי המדינות.

בעצרת או"ם החמשיית עשתה ישראל רבות למען כחירתו של נציג תורכיה למועצת הבטחון בעוד שמדינות ערב עשו מאמצים לבחירת המועמד הלבנוני, והתורכים הורו לישראל עבור עזרתה.

באוקטובר 1950 הושג הסכם עם התורכים על מעברם של עולים מפרס לישראל דרך תורכיה.

ב-1.11.50, בסקירתו בפתחת מושב בית הנבחרים אמר נשיא תורכיה: "עם ישראל אנו מקיימים יחסים תקינים. נחתם הסכם מסחרי עם מדינה זו והוחלטו בציגים דיפלומטיים. השקענו מאמצים רבים בווועדת הפיוס כדי למצוא פשרה לבעיות הפניות במחלוקת בין שני הצדדים".

בשנת 1951 היחסים בין שתי המדינות המשיכו להיות אלה של 1950. אמנם ישראל נסתה לאטף את הקשרים, אבל התורכים טרבו, וב-1.11.51 נמצע הנשיא מלהזכיר את ישראל כנאום לעצמאותה של ישראל. התייחסה בבית הנבחרים.

לעמדתה של תורכיה במועצת הבטחון במכתובי ישראל-ערב היו שלש מטרות: קרוב העולם הערבי אל מחנה המערב, הבטחת האזור, העלאת קרבה של תורכיה בעיני המערב וזכה חשיבות מעמדה במזה"ת. אולם לא נראו סמכים שתורכיה מוכנה הייתה לזנוח את ידידות ישראל כדי להשיג מטרות אלו.

אותו סגב של קפיאה על השטרות נמשך בשנת 1952. התורכים סרבו גם להעלות את נציגותם לרמת שגרירות בדוגסת 3 מעצמות המערב.

אשר להעברת משרד החוץ לירושלים, התורכים בקשו מישראל להטבע מפעוללה חד-צדדית כל עוד לא יושבה בעיית ירושלים ע"י האו"ם, כי תורכיה טייהסת מסקל רב להחלטות או"ם ובכתיבות הבוכאיות עלולה העברת משרד החוץ לירושלים לשמש תקדים רציני ולערער את היציבות במזה"ת.

ב-19.12.52, תורכיה הייתה בין הנמנעים בעת ההצבעה על הצעת שלש מעצמות המערב הקודמת למז"ם ישרי בין הצדדים במכתובי א"י ללא שום תנאי מוקדם. בגאום בנית הנבחרים ב-29.2.53, שר החוץ התורכי הסביר התנהגות זו גאי-יכולתם של התורכים להסכים לכך שתקבל החלטה אשר מתעלמת מהחלטות או"ם קודמות בבעיה זו.

באותו גאום הזכיר שר החוץ התורכי שבין תורכיה וישראל שוררים יחסים ידידותיים ושתורכיה מזרזת בפחרון-צדק של בעיית א"י בדחכים ההולמות את עקרונות או"ם. אולם הוסיף, בזמן האחרון גפוצו שמועות שמשלטת ישראל התכוונה להשיב פחרון הגעיה בעצרת שלטות הסבוסטות על כזה. אולם מנשר שאנו סבירים את אופיה של ממשלת ישראל, אין אנו יכולים להאמין שמועות אלו נכונות. בדבריו אלה יש לראות סעין איוס.

סיחתו של שר החוץ התורכי עם כתב, אל-אגראס" מיום 26.3.53 מגלה לאיזו החלטות קודמות התכחץ שר החוץ התורכי והן: גבולות של ישראל כפי שנקבעו בתכנית החלוקה ב-1947, בגאום ירושלים והחזרת הפליטים לישראל.

אם כי בשנת 1953 נעשו מצד ישראל מספר פעולות להדוק היחסים, כגון: נטיעת יער אתא-סורק, הבשת הסער לנפגעי רעידת האדמה, חגיגות האוניברסיטה העברית למלאת חמש מאות שנה לכבוש איסטנבול, תרומת העצים לקבר אתא-סורק וכו', הרי מצד התורכים הייתה היענות חלובית על פי רוב למשאלות פחות חשובות. בשתי שאלות חשובות - העברת משרד החוץ והעלאת הנציגות לשגרירות - לא הייתה כל תזונה מצדם.

בקשר להעברת המשרד לירושלים, יש לציין התורכי הוראה לבקש בירושלים לעתים ראוקות מאור ועליו לנהוג כזהירות בעת בקריו אלה ובהתאם לסה שנוהגים נציגים אחרים שממשלותיהם חברים בוועדת הפיוס.

חתימת האמנה התורכית-פאקיסטאנית ב-2.4.54, נראת לדאבה נכרת בישראל ביחס לעתיד יחסיה עם התורכים. חששות אלה גברו כאשר מוחמד עלי, ראש ממשלת פקיסטאן, הצהיר שברית זו לא תשנה את החלטת פקיסטאן לתמוך באחיבם הערבים בבעיות פלסטין. לשם הרצעה הכריז שר החוץ התורכי כי תורכיה לא תשוב את עמדתה הנוירטאלית כלפי הבעיות הסדויות במחלוקת במזה"ת שבהן היא איננה מעורבת באופן ישיר. התורכים הביזו אמנם לדאגו-תיה של ישראל החוששת להשאר במצב מבודד, אולם, במשרד החוץ התורכי הובעה הרעה שחובים רשמיים בישראל מנסים לבצל הגנה זו בצורה פעלולה להעמיד את התורכים במצב קשה.

במסחר עם תורכיה מפסיך ומתפתח, כי ישראל ותורכיה משלימות זו את זו מבחינה כלכלית. התורכים מוכרים לבו תוצרת מקלאית ואילו אנו מוכרים להם תוצרת תעשייתית. ב"כ חייבת תורכיה לספק רב לאיגוד התשלומים האירופאי ולכן צריכה הייתה למצוא טפקים אחרים במדינות הנמצאות מחוץ למסגרת איגוד התשלומים. לכן לא נכלעו התורכים עד כה ללחץ הערבים לבטל את הקשרים המסחריים עם ישראל.

בשיחה עם שגריר עיראק, אמר נשיא תורכיה: יחסינו עם ישראל מבוססים על האינטרסים של שתי המדינות. כלום יכולנו לנהוג אחרת? עובדה היא, כי לישראל היום ממשלה מבוססת ומוכרת.

ביוני 1954, בתגובה לבקורת הערבית על מדיניותה כלפי הערבים הודיע משרד החוץ התורכי לשד החוץ של ארץ ערבית: ש"הטענה ש-חסי תורכיה-ישראל מבוגדים לאינטרסים של העולם הערבי, היא טענה בטולת יסוד. לא תורכיה אחראית להקמת מדינת-ישראל. היא הכירה בה יחד עם יתר 49 מדינות רק לאחר חתימת הסכם שביתת הנשק. אשר לטענה על יחסי המסחר בין תורכיה לישראל, הרי המסחר הזה לא עולה על סחר החליפין הבלתי חוקי שמנהל בין ארצות ערב לבין ישראל".

ביריעה שנחפרמה מדמשק כעיתון "Macabates Daily Telegraph" מיום 17.6.54 נאמר, כי מותמר עלי, בדרכו לקראצ'י סתורכיה, הצהיר בקהיר שישראל לא תצורף לאמנה התורכית-פקיסטאנית. אמ כי תורכיה סכירה בישראל, אשר מוחסר עלי, תורכיה לא תסכים לצירוף ישראל לאמנה כי מוחלט אתה לא לנהוג כנגדו לרצון הארצות המוסלמיות".

חודש אחרי זה, בן עידת הדיפלומטיים התורכיים בארצות ערב שנערכה בימים 18-12 ליולי ש"ז, הוחלט שאין לסטות מן המדיניות של נויטרליות כלפי ישראל ושיחסי ישראל-תורכיה לא ישמשו בושא למקח וממכר ביחסים שבין תורכיה וארצות-ערב.

הנציגים התורכים קיבלו הוראה לשכנע את ארצות ערב שישראל היא עובדה שיש לקבלה.

לאחר שפקיסטאן וארצות ערב נוכחו לדעת שלא יצליחו לשנות את מדיניותה של תורכיה לגבי ישראל בקו שבקשו עד כה, הם החליטו לבקש בקו מדיניות חדש לשפר את יחסי ארצות ערב עם תורכיה מתוך הנחה ששפור זה ישפיע באופן אוטומטי להרעת יחסי תורכיה-ישראל.

בעקבות ביקור חרסיין בתורכיה והאננות הידידותיות שהוחלטו בין תורכיה ומצרים בא ביקורו של עבד אל-אילאה, יורש העצר העיראקי בתורכיה, וגלויים אחרים של מדיניות ההתקרבות בין מדינות ערב לתורכיה.

בעתון "פלסטין" מיום 22.9.54 הופיעה היריעה שמצרים הציעה ועידת תורכית-מצרית לדיון בבעיות התגבנה על המזרח התיכון ובבעיות המעצמות את שתי המדינות.

כ"כ נמסר ביריעה זו כי קשרים רשמיים מתבטלים עתה בין תורכיה ומצרים שתכליתן לאחר את ההשקפות כנוגע לאפשרות של הצטרפות מצרים ומדינות ערב לבדית הפקיסטאנית-תורכית. גם מסקנות אחרים מגיעות ידיעות שהנציגים הדיפלומטיים של תורכיה דגים עם מדינות ערב על תכנית התורכית-פקיסטאנית.

יחד עם זאת ידוע לתורכים שעל אף עצתו של בורי סעיד למצרים להצטרף להסכם-בטחון אזורי, המצרים עדיין מהססים וחושבים שלא יוכלו להצטרף בלי השלמת פינוי התעלה. אי-לכך, תורכיה תעשה עתה פגזה את כל הניתן וארין להיעשות לשימור יחסייה עם מצרים ולצירופה להסכם התורכית-פקיסטאני.

החנות השידור של ראמאללה וקהיר הודיעו ב-30.9.54, כי בורי סעיד עומד לבקר בתורכיה ולהגיש עם ראש ממשלתה באיטטנבול ב-10.10.54. על כן אין להניח שתורכיה תעשה עתה למסוף יחסייה עם ישראל - דבר שלא רצתה לעשות כשיחסייה עם הערבים היו מתוחים.

משרד החוץ התורכי רואה בבדית התורכית-פקיסטאנית ובהידוק הקשרים הפוליטיים והצבאיים עם ארצות ערב נקיטת עמדה נגד ברית-המועצות ולא נגד ישראל. לעומת זאת, הדוק קשריה של תורכיה במצב הנוכחי עם ישראל יתקבל, לדעתה, כנקיטת עמדה נגד הערבים.

ס י כ ו מ:

מאז קשירת היחסים עם תורכיה, ישראל הקדישה תשומת לב מיוחדת ליחסייה עם מדינה מוסלמית מזרח-תורכית זו, שהקשרים אתה מהווים פירצה בחומת ההסגר שהערבים שואפים להטיל על ישראל.

ישראל עדיין לא בהפכה ממדינה המבקשת את ידידותה של תורכיה למדינה אשר ידידותה יקרה לאותה ארץ.

תורכיה כיום מעוניינת בעצם קיומה של מדינת ישראל, בקיום
היחסים התקינים אתה ובטפוח הקשרים הכלכליים אתה, אבל תוך הסכנות
מצעדים הפגנתיים העלולים להרגיש את הערבים.

תורכיה היא ריאליסטית ונוהגת להכיר בעובדות קיימות, אולם
לא כל כל שנוי יסודי במדיניותה מאז 1947. כפי שהצבעתם בקשר להקמת
המדינה היהודית וכמו כיחסים שלה אתנו מאז הכרתה בנו, כך גם כיום
הגורם העיקרי הקובע במדיניותה של תורכיה הוא ענינה ביציבות במזרח
התיכון שבה תלויים כשמונה הצבאי והאליטרטים הסמכריים שלה.

המצאות הנוכחית והשנוא שחל ביחס השלטונות התורכיים
כלטי האיטלאם עם עלותם של הדמוקרטים לשלטון, מוכילים את תורכיה
לשפור יחסיה עם הערבים ולמניעת הרוק יחסיה עם ישראל.

אין להניח שתורכיה הריאליסטית תחליט אי-פעם על גחוק
יחסיה עם ישראל, אולם אלינו כן להיות מוכנים לרפיון יחסים אלה.

המצב המדיני הבינלאומי והמדיניות הנוכחית של הסטטים-
דפרסטנט לגבינו טועלים למען הצלחתם של סקוטמאן וארצות ערב בקר המדיניות
החדש שלהם לגבי תורכיה, אחותם לרת, אשר נחדה במדי הרוסים הוסך אותה
לעושה דברם של המסריקנים.

בברכה,

אבא נסן

אבא/לב.

העתק ל/מבכ"ל
מר. ג. רפאל
מע"ר
מאה"ב
הציר באנקרה

משרד החוץ ~~מחלקת אג"ו~~

P 116

מוכר

מס' (116)	מס' - מחלקת
מס' 131	מס' 116

לפני אענוה למכתב
 זכר כי בצד המדובר
 נתיב המבקש את חוזה
 צדק במה הנקרא את
 צדק הענין

22/א
 ח.ס.

אין אלא לבדק כל
 קטן מוסד עם חובלי
 במקרה לא ילמדי יל
 לוקל צדק לל

צ' חומה
 או
 חתום
 חתום
 חתום

היום לעולם אענוה
 זה הוא אענוה
 אענוה קלל
 חתום

מכאן

חתום

חתום

מדינת ישראל

20. IX. 1954

20. IX. 1954

4241/15

ד"ר נשלח אל

אל: המנהל הכללי, משרד החוץ, ירושלים.

מאח: היועץ המשפטי, משרד העכו"ה, ירושלים.

משרד החוץ, תשנ"ד

16 ספטמבר 1954

8250/13564

הודון: קשרים עם טורקיה

בימים אלה שחה בארץ מנהל משרד ארגון העבודה הבינלאומי לפעולות במזרח התיכון.

קיימתי אתו שיחה אישית בענייני מעמדנו בפעולות משרדו ותוך השיחה, שהבטחתי לו כי היא אישית בחלט, הוא עורר את השאלה למח אין אנו מקיימים קשרים הדוקים יותר עם טורקיה בשטח החינוך הסוציאלי ופעולות משרד העבודה - דבר שהטורקים מעוניינים בו מאד. העלאתי את ההצעה שמשרדנו ישלח לארץ משתלמים מטורקיה במסגרת חסיוע הסכני וכן הועלתה בשיחה הצעה בלתי רשמית, כמובן, לחזמין מקיד גבוה או פקידים גבוהים ממנסטריון העבודה בטורקיה לביקור בארץ וכן לקיים ביקור דומה מצדנו בטורקיה.

בכלל ציין איש-שיחי שבטורקיה יש רצון רב לחזק את הקשרים אתנו דוקא בשטח זה וחנני מביא את השיחה לידיעתך שמא תמצא לנכון לנקוט בפעולה מתאימה.

צ. בדי-ניב

בצ/מל.

לנה
27

אנקרה, כ"ה אלול תשי"ד.
22.9.1964
37/2638/א

משרד החוץ

מספר
תאריך
1964/9/22

טורדי

אל : מע"ר
מאת : הצירות, אנקרה.

הנדון: תורכיה, הערכים נישואל - שיח עם
מר איסטניילי, ביר תורכיה בישראל.

מר איסטניילי בקרני ערב טוב לישראל. אנכי סבור
באופק של שאלות שונות ביהתי שתי מדינותנו הנענו בט' למעמדות
בלויי הידידות התורכיים למדינות-ערב בחישים האחרונים. מר
איסטניילי דבר בצורה שמפחית וכרוכה: "אנו רוצים למר
אלינו את הערבים ער שיהיו בידינו. אנחנו נרע כיצד לנהוג
בהם, על זאת אתם יכולים לפסוק. אין לישראל כל סיבה לחששות
בזאת ההסתחות זו. לא נעשה כל דבר בנדכם או מאחורי גבכם
את זאת אני יכול להבטיחך מתוך ידיעה אינטימית של התפתחות
אלו. כמו-כן הייתי הבוקר אצל נורי כירגי (שהועלה זה עתה
מדרגת ה-פזכיר מדינה לדרגת מזכיר כללי של משה"ח), שנתן הוא
חזר והביע בפני שלא תל כל שנוי שבוא במדינות תורכיה בלתי
ישראל בעקבות מאבקי קירוב הערבים לתורכיה. פבורני של ישראל
תצטק רק הועלת מהתבכרזה מעמדה של תורכיה בארצות-ערב."

הודיתי למר איסטניילי על דבריו הברורים והנכונים
שאנו, בעקבות אחרי ההסתחות אלו, נתנו אסון במציאותיות
של תורכיה בשאלות המזה"ח כבשאלות אחרות, מציאותיות היכולה
אולי לעסוק כדונסא למעצמה ידידותית או שתיים אחרות.

בינתיים נמשך הפלרט התורכי עם ארצות-ערב, לפל
הפחות מן השפה ולהוצ' לפני ימים מספר פורסמה ידיעה קצרה
בעתון של האופוזיציה, האמרת כי המיופה-כח הסודי סט
מאנקרה ~~לעיר~~ לעיר שדה לפגישת עם ראש הממשלה אשר עבר שם
אותה שעה. מתוך העובדה שלרשותו של הסודי הועמד מטוס צבאי
מסמך שראש הממשלה הוא אשר זימן את הפגישה. לפי השמועה,
דעה מר מנדפ למסור אישית למיופה-כח הסודי את קורת-רוחו
בזאת ההזדמנות הידידותיות האחרונות של נאצר כלפי תורכיה
ולגביע את הקוותו כי יחסי שתי המדינות יתחדשו בעתיד הקרוב.

בסוף-בן הומיעו בשנים מאזנטיו האחרונים של סגורם
בצרי-טרה - מאזמים אשר היו מוקדשים כראש ובראשונה לשאלות
כלכליות ופנימיות אחרות - שני משעמיות בהם דובר על "השטח
בזכר ההתמחות המדעית של היהנים בין תורכיה לבין אחרותיו
הסויבות המוסלמיות והערביות." זאת, נוסף על הזכרה
מפורשת של היהנים ההדוקים עם סקיסטאן.

אמורל עבר דרך קושטא מאמר עלי, ראש ממשלת עקיסטאן,
שם אמר לעתונאים כי הוא מקווה כי עתה, משנחתם הסכם סואץ,
תצטרף מצרים לברית תורכיה-עקיסטאן, "אז לגרית הצבת אחרת
של הסדרה הקרובה." הוסיף שיעור ידובר על נושא זה כאשר
ראש ממשלת מצרים יבקר בקראצ'י בחודש נובמבר.

אשור החדש של השיקולים המביעים את תורכיה לסע
זה של הצהרות ידידות לארצות-ערב קבלתי השבוע מעמית
בשגרירות הצרפתית, שאמר שעל אף התנגדות של המעצמות סדם
בואשה תורכיה מלשחק תפקיד גדול יותר במאמץ המזרחי
כמעצמה וכיציאת במבורה הקיימת. עמיתי הצרפתי הוסיף שגם
ארה"ב מתנגדת עתה לצירוף תורכיה להצהרה מחודשת של שלש
המעצמות וכי ענין זה מחוה או יותר מת. (על דבריהם דוסיים
מסי עטית בריטי דווחתי בשעתו, כאד הייצו מעובינים
לדעת מה האמת בדבר העמדה האמריקאית בשאלה זו).

בברכה,

א. בן-הורין
ממבוא זטוני.

העתיקים : מבג'ל
סד ג. רמאל
מאח'ב
חקר.

למאכל

מ' באלול חשי"ד
7 בספטמבר 1954

ימ/09/54

מאת"ב, משרד החוץ, ירושלים
יוהנן כרוז, חשגיריות בווינגטון

תנדון: מלוח להורכיה באת"ב - מזכר מנחל מע"ר ללשכת חשר מיום 22.8.54
על לוחיות

הציר קיים מניסוח "מרום-גישויות" אחידות עם אנשי בנקים
בניו-יורק ובסן-פרנציסקו. הגובתם הבלתי מחייבת רשמית לשאלותיו
הבלתי מחייבות והבלתי רשמיות נותנת מקום לקוזה שמבצע העזרה הישראלית
לחשגת המלוח עשוי להצליח. עם זאת מותנית הסכמת הבנקים באחדות מחלקת
המדינה לחכניה המלוח עצמה. הן בחינת אישור מדיני והן בחינת ביסוס
כיון שמלואות לזמן ארוך אינם ניהנים בדרך כלל. כמו-כן יחא צורך בשיגור
איש תורכי (או בהועדה עובר מעובדי חשגיריות החורכיה כאן) אשר יטפל
בענין אחרי קשירת הקשרים הראשונים על-ידינו.

הציר מניח שמסכום המבסמלי אשר יוכל להינתן לא יעלה על
150 מיליון דולר, והוא ברעה שעליו לחבוע מחוך מלוח זה חלק לעצמנו
באם הדבר ייראה רצוי מבחינה כלכלית.

2. מן הסתם שהמסכת למבצע באנקרה ולא בווינגטון, ברור לנו
שלא יזמה תורכיה אמור לנו לפעול בכל צורה שחיא. הדרך המוצעת על ידי
מנחל מע"ר מתקבלת בחלט על דעתנו, אם אמנם ניתן במגישת מנדרס-פיישר
לכוון את השיחק ברורה זאת.

3. לבסוף יורשח-נא תח"מ, בחור אנקראי בעבר חלא-רחוק, לתביע
הזדהותו להערכה בן-חורין במכתבו מה-13 באבגוסט, בהסתייגות היחידה
שגם מאמץ מוכר ורציני מצדנו ללא הצלחת חסרית בצדו עשוי לבוא על שכרו
במכלול יחסי תורכיה-ישראל, מובן שלא יסתקו בהצגה, אך אם ישתכנעו
שמאמינו היו כנים יבואו גם אלה על ההערכה. אולם, כיון שבאמור שהסכויים
כאן אינם נראים מבוטלים כל עיקר, יש לעשות למען חשגת פנייה תורכיה
מפורשת אלינו.

בברכה.

י. מרז
מזכיר ראשון

העמק: מע"ר
לשכת שר החוץ
צירות ישראל, אנקרה

הציר
י. שמעוני

5

מס' תעודת זהות
4241
X.1554
תעודת זהות
מס' תעודת זהות

קושטא, ח' באלול ה'שי"ד
16.9.54

6194 / 603 f

אל: מע"ד

מאת: מ. מישר, גיר ישראל, אנקרה

כיום אחמול אחת"ב, סילפנו מקושטא לצירוח באנקרה וספרו כי שר החוץ
הפירסם פואר קטרולו, ושד האוצר שר חסן פולסקאן - רוצים לדאוגה למחיר
חירט, בארסון ה"דולמבאח"ה אשר באיסתנבול, בטעם 10.30 בבוקר. עציח
בחירט.

שר החוץ החורכיי, מר קטרולו, בא לבדו לפגישה - באיחור של 40 דגע.
הוא חסביר שראש הממשלה אמר לו שיסדר לו ולשר האוצר פגישה עפרי,
ברט שכה למסור לו את התשובה.

מר קטרולו היה לבבי ביותר.

הוא אמר כי מטלתו החליטה לגמור ולהיעזר על ידינו - כדי לקבל את
אשר ראש הממשלה לא הצליח לקבל בעה ביקורו בווינגסטון.

מר קטרולו האכיר שכבר פעם - עת חורכיה היחה מועמדת לכביסה ל"נאטו" -
פעל למען חורכיה ידיו אליהו שסון, קודמי, וחשיג עבור חורכיה חנועה
המכולח עולמית בעתונות. לכן, אין לו כל ספק שגם עכשיו נשתדל לעזור.

עציחנו כי לעולם לא הייתי מציב את שרותנו מיוזמתי - כאשר לא
מזכחת הצלחה. ועתה, היות והממשלה התורכית פנתה אלינו - קודם דרך
מר דורלו, ועתה דרך שר החוץ - נחיה פוכנים, כמובן, להעמיד לרשות מדינה
כה ידידותית את כל מאמצינו.

לשם זה, יהיה צורך שתמכסלה התורכית תכנה בא-כוח, אשר יבוא במגע
עם נציגותנו בארצות הברית.

איינתי את הסגולות הדרושות לבא-כוח שכזה, ואמיתי טעל-עת טאחית
בארמ"ב - אפשרי יהיה לפנות אלי דרך פר כרמיר; ולאחר חוזרי לחורכיה -
שגרירנו בווינגסטון.

מר קטרולו אמר כי הוא מצטער טעריין לא באו לידי החלטה על מינוי
בא-כוח ממין זה, וכי אין המומחים לעצינים אלה - דהיינו ה"ה דורלו
ומולסקאן - נוכחים בשיחה.

הוא ביקש מאשתדל להראות עם מר דורלו בפאריס, בדרכי לגיו-יודק.

עברנו לדבר על בדידת העצרת ועל הבדידת העולמיות.

אכרתי למר קמרוולו - שהצטרף על כשלון הארגון הצבאי האירופאי - כי, באם תצמח מאסון זה הברכה של סיהוף פעולה הדוק בין אנגליה וחגוש האירופאי - הרי יהיה זה אולי לטובה.

מר קמרוולו הסכים עמי, ואמר שהוא הבין את הפחד של בדידת צרפת לחשאי כמעט יחידה מזל גרמניה כזוויינגה.

דיברנו, כמוכז, בט על בעיית קמריסין.

קמרוולו לא טען מה היה עמדתו. הוא הסתפק להגיד כי הורבר אולי יעלה על סדר היום, אולם אנגליה לא תרשה התערבות; וכן תהמך הורבריה בעמדה זו.

קמרוולו הביע את כל מעדו על הקובדה שאין היוונים מבינים כי יש להגיה, לשת-ענה, בעיות פנימיות של העולם החומשי - כדוגמה בעיית קמריסין - מול הסכנה המשותפת.

הקירות כי עמדה ריאליסטית-חורבנית זו הנח נאמר למי טעמו; כאשר נודאי דומה עמדתה של מדינה זו לכשהדבר מגיע לתביעות ערביות נגד ישראל.

קמרוולו אמר לי שהוא לא יוכל לנטוע לעצרת, והוא מצטרף על כך שהוא המוס - ע"י בעיות של מדיניות פנימית וחיצונית (בעיות ההבנה של העולם החומשי, ומגע עם המדינות הערביות). שאלתי - מה תהמחות בשטח זה. הוא ענה כי הטכנולוגיה העיקרית נעלה מהדרך - עם הסדר סואץ וכי יש לעוות להחמחות שהביא עמה הסדרים עם מדינות ערב.

עד כה הייתה מצרייה הגורם המפריע ביותר; היום חוללה להיות שכזו.

אבל, מאידך, אין לצפות להסדרים כומיים - כל זמן שלארגון ערב לא יהיה טכני פנימי יציב.

"אחח מדבר היום עם מדינאי ערבי, ולכחרת - אין הוא יותר בשלטון", הקיר קמרוולו. ארצות ערב הן עדיין רחוקות מהבנה כי יש לומר על המדיניות האמריקאית שלחן אן ישנם סימנים קלים להסבה."

סאלתי את קמרוולו - באם סיכונים אלה מתחמשים גם לעמדה מדינית, או מדינות ערביות, כלתי ישראל.

הוא ענה לי - "באם ישופר המצב הכללי, יפתר גם מצב זה".

לכשנפרדתי בעל מר קמרוולו - הודה לי שוב על הקורה שאנו מחכוננים לחגיש לחורבניה.

כפוי"כ אמר לי כי - בעיניה שהיתה לו אהמול עם ראש הממשלה -
מסר לי את ההחלטה כי הוא ערב על כך שעזרת ישראל תהיה כנה ואמיצה,
וגם דיסקרטית כאחד.

אמרתי לקפולו כי אעבור דרך רומא עוד הערב, ובדאי אראה את
אליהו ששון.

הוא ביקש להסדיר לי דרישה שלום, והזכיר כי - בזמנו, לכשנדרש אצלו
עד ששון ביקור עיסקי, אמר לו כי להורכבה יהיה בא-בוח נוסף - ברוטא...

ואכן, אין לקפולו ספק שכך הוא הדבר.

אני, מצדי, העדתי כי גם עם נסיעתי לאומות המאוחדות - יהיה עוד
אדם נוסף אשר יקח ללבו את האיסטרטגיה של תורכיה.

"גם על זאת אין לי כל ספק" - סיים קפולו.

בברכת שגח טובה,

JN

מ. פישור.

ממ/חפ

העתיקים: אלישיב בן-חורין, הנקרה.

למח
הנד-לע

אנקרה, י"ז אלול תשי"ד.

16.9.1954

130/2613/54

משרד הבריאות 20. IX. 1954 424/7
--

אל : מנכ"ל
מאת : מר ישראל, אנקרה.

היום (שהוא יום צאתי מאנקרה) טלפן לי
מר אסנבל, הממונה על ענייני כלכליים במשרד-
החוץ התורכי, כי לפני גאתי לפרס בקש מסין
זורלו שימסור לי כי הממשלה התורכית החליטה
לקבל בברכה את תשובתנו החיובית לבקשתה לעזרה
להשגת מלונות וכי הוא מבקש שאסעל בהתאם.

בעברי בפרס אשתדל לראות את זורלו
ולקבוע אתו טרטים.

בברכה,

י. נ.

מ. פישר.

אנקרה, 6.9.54
א/2590/34

350

אל : מע"ר
מאת : ציר ישראל, אנקרה
העמק: סד החוץ
סנכ"ל

תנדון: עזרה לסלונה לתורכיה.

ב-20 ליולי 1954 תברקתי לסנכ"ל (מס. 562/ש) כי אסמח לקבל
השוכה בעגין סברקי תקודס כנדון לסד. קבלתי תלפונה, אבל כאשר שלח
הסגירי מבן את סברקו החשוב, שכחתם את ענייני תנדון ולא תברקתם לי העתקו,
לפרוט שתקשר באלחוט עם קריז איגו עולה בכסד.

במקרה נודע לי על שהותו של סד מבן בסריז, מסיו שטעתי חלק
מתכן סברקו אליכם. בסובן - לא ידעתי כי הברקים שסמעתי הזם רק חלק.
היות והגיוני היה להניח כי בשיחה יאמר יותר.

הברקתי לכם דעגיתם לי: הברקתי סוכ וכסברקתם תאחרון באסד
כי אתם סומכים על ביטתי הוזתרה בסיפולי בענין, וכי הברקתם לאנקרה
לרכש עבדרי באיסתחנול כל החוסד. סיר במניעי לאיסתחנול בקסתי סן
הנציגות מת אחוסר הג"ל, ונעגית כי אין בידם שום דבר סלכד תכנה
של שיחה סלפונית הסוסדה כי הענין נמסר לסיפולי האישי.

אך את הסיבה העיקרית לדורגו מצאתי רק כסוכי לאנקרה.
לסני שני סברקים: האחד שלגם מס. 688 מ-25/8 האוסר כי סתחילה חשבתם
שלמניכם יוזמה של סנדרס. הברק השני הוא שלי מ-11/7 מס. 831/100/אמ
בו נאמר בפירוש כי היוזמה באה מאת גינצבורג. סוכן כי בסריז לא
היה כידי העתק סברקי ויכלתי לחשוש שמה טעה סרוז כניסות הסברק שהוריתיו
לסלוח. לא יכלתי להעלות על דעתי כי לא שמתם לב לתכן סברקי.

בהגיעי לאיסתחנול התלונן בסני הד"ר גינצבורג כי כאו סהנציגות
לחקרו אם היוזמה באה מאת סנדרס או מסוכ. הוא אסד לי: "לא רק שאסדת
לו כי היוזמה באה מצירי, אבל גם בלאו הכי יכלת להכין כי לא תתכן
סניה מאת סר סנדרס אלי בענין כזה, אילו היה הוא היוזם".

אסדתי לגינצבורג כי באם יפנו אלי סר סנדרס או סר זורלו,
אמסור להם הסוגותנו על אפשרויותינו בארצות-הברית. יומיית לאחר סכן
ב-4/9, באסוע ביקורו של האסיר עבד-אל-אילה באיסתחנול, הזסינני סר זורלו
לשיחה בארטון, רולסהכחצ"ה.

סר זורלן פתח את השיחה בטלים הבאות:
בשיחותיו עם ראש הממשלה ואתי, יעץ לנו ה"ר גינצבורג לפנות אליכם
כדי לקבל עזרתכם למלוח באר"ב, הרשמו לו לפנות אליך והוא מסר לנו
מי סניח בגדרן לממשלתך לפני צאתך לחוץ-לארץ. לפני יומיים מסר לנו
ד"ר גינצבורג כי אתה רוצה לשטוף סאתנז מה אנו מבקשים מכם. אני פונה
בזאת אליך ומצדיין כי לו יכלתם לעזרנו, איתח לדבר חשיבות.

עניתי לזורלן כי מאד אשמח מבני כי ד"ר גינצבורג מסר את כל
העניין בצורה כה נאמנה, הוא איש רציני, העיר זורלן. אמרתי כי
אסנא יש לנו קשרים רבים באר"ב וכי נטמח להעמיד לרשות התורכיה את כל
נטיוננו ואת כל קשרינו. ללא ספק היינו עושים כך ברצון רב כי אנו מעדיכים
מאד את הידידות התורכית. אם תחליט הממשלה התורכית להשתמש בעזרתנו,
הנני מיעץ כי תסנה אדם שיעמוד בקשר ביושנינסון עם אשגריד, רצוי שיחיה
בקיט ביותר בעניני הבלכלה התורכית, חוספתי כי אם יחליט על מינוי איש
נזה, אנריץ מיר לממשלתי ואשאל למועד חזרת שגרידנו ליושנינסון.

סיימתי בהרגשת העונדה כי אין הצלחת מאמצינו מורטחת מראש, וכי
אנשים כה בקיאים בעניני כספים כמו סר סנדרס ומר זורלן מבינים זאת היטב.
תקוהי מי אמילו בשלון המאמצים לא יביא כל התקדמות ביחסים הידידותיים.

סר זורלן שאלני: מהם הסומדות בארצות-הברית אוהם מביאים תוכן
בהשכונ? עניתי לו עמוה: אינני יודע. היה לי הרשם שתשוכתי זו
אכזבתו. הוא אמר: אל תכריז עריין לממשלתך. אנו כתייעץ קודם ואחקשה
אתך באנקרה.

קמתי באמרי: אתה כודאי עמוק מאד בביקורו של האמיר עבד-אל-אילה.
כן, יש לנו בקורים רבים מסוג זה, ענה זורלן, ואני חושב זאת לדבר
טוב מאוד.

העמתי: ההשפעה התורכית על המנהיגים הערבים יכולה להיות
רק טובה. תאמין לי, הם זקוקים לה, סייט מר זורלן.

בברכה,

ס. מייסר

טורי

סטוקהולם

י"ב באב תשי"ד
11.8.54
שט/101/1085

אל: מנהל מא"ס
היועץ לעניני המזרח התיכון
לשכת המנכ"ל
מע"ר

מאת: ציר ישראל סטוקהולם

הנדון: - טורקיה וישראל.

הציר הטורקי H. Dülger בקר אצלי אתמול "לשיחה
ידידותית" לדול התמנותו לציר בבירות.

בזמן כהונתו כאן נתקשרו בינינו קשרי ידידות ובשיחתיו
הרבה לדבר בטובה של ישראל ובגנותה של הפוליטיקה הערבית העקרה.

בהגיעו לכאן לפני כשנתיים, לאחר שש שנות שרות כציר
בסעודיה שותף אתי על המהפכה במצרים ואז כבר ניבא לבשלונג
האישי של נגיב. כעת הוא רואה סימני התפקדות במצרים ותפסה
יותר מציאותית של הסדב הבינלאומי, המחייב כוננות בסחונות
מתמדת לא לשט מלחמה, אלא למען השלום.

ברכתי לרגל חגיגת האמנה הבלקאנית ואמנתי כי טורקיה
הפכה כעת חוליה מרכזית בחזית ההגנה של המערב.

הציר אמר: "האמנה הבלקאנית היא צעד נוסף לחיזוק השלום
בעולם, והשלום הוא עיקר העיסקים של המדינות הטורקיות. הדבר
ידוע היטב בכריה"מ ומשום כך שופרו היחסים בינינו לבינת. בשעת
המו"מ על האמנה הבלקאנית דאגנו גם לשיפור היחסים בין יוגוסלביה
ואיטליה ותבענו בתוקף מבת בריתנו להגיע לידי הסדר עם האיטלקים
בשאלת טריאסט.

כעת הגיע תורו של המזרח התיכון. בכינוס הצירים שלנו
במדינות ערב שהתקיים לפני זמן מה באיסטנבול, סוכם כי יש לעשות
הכל למען השכנת השלום בין ערב לישראל. טורקיה לא תוותר על
יחסי הידידות עם ישראל, אם כי לא נעלם מסנה כי בגלל זה נפגע
מעמדה בארצות ערב, אולם היא גם מעונינת בידידות אתם מבחינה
פוליטית ובטחונית. השלום בין ישראל למדינות ערב הוא איפוא
צורך חיוני לטורקיה ולאיזור כולו.

קודם כל יש לעשות הכל בכדי להחזיר למוחות הערבים כי
ישראל היא עובדה קיימת וכי עליהם להכיר בזכות קיומה כשם שטורקיה
הכירה בזכות קיומה הלאומי. שנית עליהם להשלים עם העובדה כי
מן הנמצע הוא להחזיר את הפליטים לישראל - רק לאחר זה יהיה מקום
למו"מ יסיר על שאר הענינים השנויים במחלוקת. הציר מחשיב מבחינה

זו את מקום בהזנתו החורש והוא מבטיח לעשות כמיטב יכולתו לקידום העניין. "תדעו כי יש לכם ידיו בבירות, שטרתו - שלום במזה"ת".

חזרתי על דברי, כי טורקיה הפכה להיות מבצר הבטחון והשלום בחזית המלחמה הקרה, תולית הקשר הבטוחה ביותר בין נורבגיה בקצה הצפוני של החזית לכין פאקיסטן בקצה הדרומי-מזרחי, ואם היא תצליח להשכין שלום בחלל המסוכן שבינה לבין קראצ'י - המלא שליחות היסטורית. נדמה שיותר מכל מדינה אחת מתאימה היא לשליחות זו.

הציר הוסיף: "עלינו להגיד לערכים הנה טורקיה מדינה אגטי-קומוניסטית מובהקת, כרתה ברית צבאית עם מדינה קומוניסטית - כי המדיניות שלנו היא ישראל, כנה ומציאותית. עליכם לחדול ממדיניות הסכוב השני, יש לכם מה לעשות במדינות שלכם. קבלתם מירושה מאתנו שטחים עצומים ושפע של אוצרות טבעיים, אולם לא עשיתם כלום בכדי לנצל אותם לטובת האוכלוסיה הנמקה בעוני ובחוסר כל. אתם מעונינים אך ורק בסיוע צבאי, אולם הנשק בלבד איננו תריס בפני הקומוניזם".

הציר רואה היטב את המכשולים העצומים העומדים בדרך להסדר עם הערבים והוא שואל לעמדה האנגלית בעניין זה. אם הם באמת מעונינים בשלום בין ערב לישראל למה הם סובלים את גלב פחה, הנוקט עמדה אנטי-ישראלית מובהקת? אגב הציר ההודי הפנה את תשומת לבו, במכתבו הפרטי אלן למאמרו של גלב ב"פורון אפירוס" האמריקני מחודש יולי).

עמדתי על ההתפתחות ההיסטורית של היחסים בינינו לבין אנוליה ועל ההתחרות בינה לבין ארה"ב ברכישת האהדה הערבית. הבינותי מדבריו כי אין לו אימון רב ביחסו של אידן לישראל.

הרושם הכללי שלי מן השיחה הוא, כי הטורקים נוטים כעת לנקוט קו פעיל יותר בעניני ישראל-ערב, ביחד עם זאת ואולי גם לשם זה להדק את קשריהם עם מדינות ערב.

אני אודמן עוד לשוחח אתו כי הוא עומד לעזוב את שטוקהולם ורק כעבור חודשיים בערך.

הוא מכיר היטב את הציר הטורקי בישראל, אשר שרת אתו יחד כמזכיר שני בשגרירות בפאריס בשנים 30 - 1925.

כדאי לשמוע את דעת הציר אצלנו על אישיותו של מר Dülger מבלי לרמוז, כמובן, על שיחתנו, כי הייתה פרטית לומר והוא הדגיש כמה פעמים שהוא מדבר אתי כידיד פרטי בלבד.

בברכה,

ד"ר א. ניסן

אב/ק

17

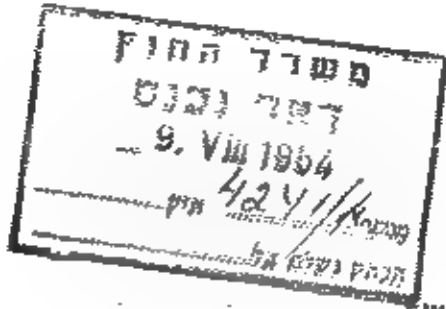
Handwritten header text

3

קושטא, ו' באב תשי"ד

5.8.54

מס. ל/211/5959

אל: מע"ר

מאת: מ. גלי, קושטא

הודונו: בעקבות ההסכם לפנוי הסואץ.

בעקבות ההסכם הנ"ל פרסמה כאן העתונות את הודעתו של **Abdel Naer** אשר בשיחתו עם עיתונאי הכריז בין השאר, כי תורכיה איבדה חרבה מכבדה בעיני הערבים הטוענים "שתורכיה נהנה בצורה שאינה מתאימה לארץ ערבית וגם לא לארץ מוסלמית ביחסיה עם מדינת ישראל".

למשקראתי הכרזה זו נזכרתי בשיחה שהיתה לי עם **Cihan Baban** צ"ר בית הנבחרים התורכי, באחד מנסיעותי לאנקרה.

נפגשנו ע"י השולחן בקרון המטעדה ברכבת ההולכת מקושטא לאנקרה, ובין השאר נגעה השיחה בטובן, גם ביחסים שבין ישראל לתורכיה.

סיפר לי על נסיעתו לסמרד, שם השתתף בוועידה הבין-פרלמנטרית בה ייצג את תורכיה יחד עם מר אדמו המנוח (הציר היהודי בבית הנבחרים התורכי שנספה בחאונת אווירון לפני זמן מה) ועל השיחות שהיו לו על יחסי תורכיה-ישראל עם נציגי ארצות ערב שהשתתפו גם הם בוועידה. החלטתי לגצל את הסיפור כתגובה להכרזה הנ"ל ודאגנו שיפורסם בעתון **Cihat Baban**.

Journal d'Orient

הקטע ר"ב.

בחזרמנות זו דאגנו גם שהעתון יפרסם בתרגומן הצרפתי את המאמר שהודדנו לפני יומיים לעתון התורכי **YENI ISTANBUL**.

בברכה,

מ. גלי.

מג/אך
העתק:
לשכת המזכ"ל
ציר ישראל, אנקרה.

Les Arabes n'aiment pas les Turcs

D'ORIENT 137

Les journaux ont reproduit les déclarations de Abdel Nasser, premier égyptien : « La Turquie n'est pas populaire parmi les États arabes ». La raison ? Tout simplement parce que « les Arabes sont d'avis qu'elle n'a pas agi comme un État arabe ou même comme un État musulman dans son attitude à l'égard d'Israël ».

Ceci nous rappelle la courte discussion qui eut lieu, dans un pays étranger, entre un de nos députés en mission et le représentant diplomatique d'un État arabe, que l'on nous a rapportée en son temps, et que voici : le diplomate arabe : Pouvez-vous me dire pourquoi la Turquie ne s'est pas portée au secours des pays arabes lors de votre guerre contre Israël ?

Le député turc : Nous n'avons jamais pensé qu'il eût fallu se porter au secours de 40 millions d'hommes qui avaient à lutter contre moins qu'un million...

Le diplomate arabe : Pourtant rien que leur qualité de Musulmans aurait dû inciter les Turcs à prêter assistance aux États arabes.

Le député turc : Si la question religieuse doit être invoquée, mon cher ami, on pourrait également se demander ce qui a poussé les Arabes qui sont, sans conteste, des Musulmans, à porter le coup de poignard dans le dos des Turcs pas plus loin qu'à la Première Guerre Mondiale...

Le parlementaire turc ajouta avec le sourire, que le diplomate arabe préféra laisser la discussion.

100 Lira	2.44.50
100 francs suisses	84.83
100 florins	73.63.40
100 francs belges	6.80

OBLIGATIONS

1941 Demiryolu-6	111.50
1951 Isikvazi	101.70
1953	101.90
Kalkinma-1, 2, 3	102.90
1934 Sivas-Erzurum 2-7	21.76
1941 Demiryolu 3	20.95
M.H. Mhd. 1-7-11	22.65
Banque Agricole 1	21.10
Im-Bankasi (N)	61.—

Güven

S.A. Turque d'Assurances

est à votre disposition
pour partager vos
souffrances éternelles

Adresse

GALATA

Immeuble Qumerbak

ISTANBUL

Téléphone

Central

Direction

44630

44630

L'évacuation de Suez et le point de vue d'Israël

J. D'ORIENT — 5.8.54

Sous ce titre le « Yomi Istanbul » publie une correspondance de Jérusalem, qui dit :

« Une personnalité du ministère israélien des affaires étrangères a exposé comme suit le point de vue du gouvernement israélien sur l'accord anglo-égyptien concernant l'évacuation de la zone du canal de Suez :

« L'évacuation de la zone du canal intermédiaire de très près Israël. Notre pays n'a jamais cherché à entraver la réalisation des aspirations nationales de l'Egypte. Mais il est dans l'obligation aussi de tenir compte de ses propres intérêts. Car l'Egypte vis-à-vis Israël dans une situation assez embarrassante.

» Lorsque les Britanniques se seront retirés complètement de la zone du canal, les Egyptiens s'assureront d'importants avantages militaires. La question qui se pose est de savoir de quelle façon l'Egypte voudra utiliser ces avantages. Les dirigeants égyptiens n'ont pas laissé de doute sur leurs projets d'avenir. Le nouveau passage de le premier ministre égyptien a dit qu'il considérait Israël comme l'ennemi No. 1 de l'Egypte et il a souligné que les autres Etats arabes nourrissent à son égard les mêmes sentiments ».

La personnalité autorisée du ministère des affaires étrangères a rappelé que l'état de guerre existe

toujours entre Israël et les pays arabes et a par conséquent de l'aide militaire et économique que les USA accorderont à l'Egypte et a dit :

« Le but des Etats arabes est de se procurer des armes dans la plus grande mesure possible et de tenter comme en 1948 d'occuper Israël. Le fait que les USA commencent à accorder de l'aide militaire à l'Irak rend impossible le maintien de la Déclaration des Trois de 1950. Cette déclaration visait au maintien de l'équilibre des forces. Renforcer l'Irak et ne rien donner en échange à Israël, c'est amener la rupture de cet équilibre.

» D'un autre côté lorsque les Britanniques seront partis, la défense du canal de Suez sera uniquement assurée par les Egyptiens. La décision des USA d'accorder une aide militaire à l'Egypte afin de la mettre à même de remplir le rôle, peut-être la conséquence d'un sentiment sincère. Il n'en reste pas moins que l'Egypte pourrait utiliser contre Israël les armes qui lui auront été remises. Pour pouvoir maintenir l'équilibre des forces dans le Moyen-Orient il faudrait par conséquent que l'on aide aussi Israël dans la même mesure que les Etats arabes. Donner à Israël des garanties écrites ou publier d'autres Déclarations, à Trois n'a aucune signification pour lui.

SINAR HOTEL

YERILKÖY

CE VOUR JEUN 3 AOUT

**GRANDE SOIRÉE
de Gala**

Déjeûner extraordinaire
des

Manequins de Milan

Prenez vos dîners

Au

**Restaurant-Pavillon
NORMANDIE**

N° 10 - 12 - 14

ARLON

**La montre
des connaisseurs**

Importateurs

Distributeurs Lorrains

Prochainement

PROTOCOLE TABAC

ETAT de l'Union des
membres, contactez l'Agent
- L. LORRAIN D. P. 100
Lorraine

LE CONGRÈS DES CHAUF.

Les dévotion sont marquées sur
amidon par leur propriétaire.

Deux députés allemands ont
été trouvés couchés sur les
chairs et legs de leur ventre à l'égard
de la leur prière. Ils ont été surpris
par la police. Ils ont été déshonorés par la
police de la ville.

Le parlement London-Américain
réflecte sur les deux pays en 18
marchés.

Le métro de la Montagne
Arrière Brabant a été
démonté à l'égard de la ville de
vieux forêts.

Deux autres députés allemands
ont été surpris à l'égard de la ville.

Les députés des deux pays ont
été surpris par la police de la ville
qui a été surpris les députés allemands.

Les députés ont surpris la police, en
la ville de la ville.

La police a surpris la ville, en
la ville de la ville.

La ville de la ville a surpris la police, en
la ville de la ville.

La ville de la ville a surpris la police, en
la ville de la ville.

מדינת ישראל

4247/5

מ

כ"א

המחלקה

135/1010

ה'תש"ו

נ

ד"ר י. ז. רובין

28/11/54

משרד החוץ

מִכְבָּר

enc

3/10	5%	5.5	5%
1.5	מחיר	1.1	מחיר

1925
 1926
 1927

על אבות וזוהר
וזהו

כ"א אלול
בבית המדרש
לפני ה'תש"א

לכל יום יום
כל יום יום

105
 106
 107

3. אור שבת
האור שבת
האור שבת

1000 1000 1000
 1000 1000 1000

73- l. / 10
 10 p/h. n. 20/n
 10/1 10/1

1. 3. 2. 1.
plb in plb

[illegible]
$$\frac{10}{10} = 1$$
[illegible]

הנהגתו, וכל מה שיש לו
בזה הענין, כפי מה שיהיה
לדעתו, או לא יעשה
כדי להשיג את המטרה.

הוא

777777

583

כח/ס

מדינת ישראל

מחלקת הפנים

אל

מ.י.מ.

מחלקת

המנהל הכללי של המבחנים והתעודות

המנהל הכללי של המבחנים והתעודות

מס' 1

תעודת

א.י.מ.ק, ק.ק.ק.

א.י.מ.

12/11/54

אנקרה, ב"ס סיון תשי"ד
80 ביוני 1954

אנ/365/2434

כ ז ס ו ס

אל : ט ע ר
העתק : לשכה
טאח : י. סדנז, אנקרה.

424/א

העתק בשלח

כבר צטטתי עצמי טעם בדו"ר השבוע, ואני טחמס לעשות זאת שנית. עם זאת מטנה חשובה לבכם עוד הפעם לרו"ח השנתי על יחסי תורכיה - ישראל (אנ/1031/34 מ-14 בינואר), סעיף 10:

"טאילר גיסא עלינז לזכור דגישותה המיוחדת של תורכיה כשאלות של כבוד לאומי וכי"וב. שטחי הטבע הרבים הקיימים היום לכדכה בין עמים שתי הארצות עלולים להפוך סוקרי תבערה אם לא תינקט זהירות מחמדה. מלה בלתי שקולה בעתון ישראלי, הערה מזלזלת של מלח ישראלי בנוסל תורכי, התנהגות בלתי נאה של תייר או סוחר - כל אלה עלולות להשיבנו אחור. אין תורכיה כשאר ארצות ברגישותה הלאומית, ותקריות טויות שהן דבר של מה בכך בארץ אחרת עשויות ללכש סטרים גדולים בארץ זאת.

הדברים אמורים בשלושה עניינים אשר הוכחו לתשומת לבנו בימים אלה, מטי איסטינילי או בעקבות כיקודו.

ענין ראשון הוא פרשת הרכוש התורכי בכלל ובכסי טעיה קאסל במדס. אני מטנה חשובה לבכם לאסור בטוגיה זאת במכתבו של השגריר, סס. אנ/360/2417 סיון 24.6.54

ענין שני הוא שאלת גיוס נתינים תורכים לשדות נצה"ל. אנו פנינים הבן היסב קשייו של הצבא ואי-יכולתו העקרונית להסכים ליוצאים טן הכלל. אולם במסתבר מרברי איסטינילי אין ססר חסרדים השנויים במחלוקת גדול כל עיקר (הוא דבר על כמה עשרות), ויתכן שייטצא "הסדר-עבודה" למעשה. איסטינילי רואה את השאלה בעקרונות ובנובעת מתחולתו הטבעית של החוק התורכי על נתינים תורכים - עם זאת יש להניח שימכים להסדר אשר יספיק דרישותיו למעשה בכל מקרה ומקרה מבלי שתאמ התחייבות מורסלית מצדנו. לא מן הנמנע הוא גם שהתורכים מעלים את האסדרות של גמילה כגמול (ראה פרשת הקיטובלו); וכיון שלא דק חוק ישראל מתנגש בחוק התורכי, אלא גם חוק תורכיה מתנגש בחוק הישראלי (ואף זה דוקא כשאלות של שרות צבאי), יש מקום למעשלי נקס.

ענין שלישי - תמונת הציר התורכי ותאור מעשה שהיה ב"דיעות אחרונות" מה-20 ביוני. אני יודע שאין לנו שליטה על העתונות ואיני בא בטענות. אך פרסום זה בודאי אינו מוסיף לפצב רווחו של איסטינילי.

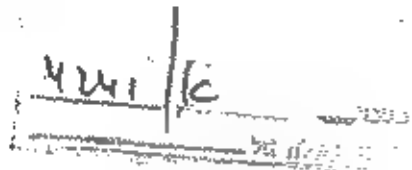
בכדכה,

י. סדנז

מנקרה, ב"ס סיון תשי"ד
30 ביוני 1964

מז/365/2433

מ. ז. מ.

אל : ס. ע.
העתק : לשכה
מאת : י. טרוז, מנקרה.

ה"התעוררות הסתה" של תורכיה בעניני ישראל ולגביה, התעוררות אשר התבטאה באישורי הכיקור הימי וטיסות חיל האוויר הישראלי, בשיחותיו של מנדרט עם הסדינאים הסקיסטנים ועם שזריך ישראל בושניגסון, ברמיה (אשר פידת טהיסנותה אמנם מוטלת בטסק) של בירגי על אירוק הקשר הדו-צדדי בין תורכיה וישראל וכו' וכו' - התעוררות זאת אין להשכה לפעמיעה במידה שהיא מונקציה של מדיניותה החזיונית והמציאותית של תורכיה לבני ישראל כמעט מראשית קיום היחסים בין שתי המדינות. כותב ערוות שלה לא טקסס מעוררו שתורכיה רוחשת לישראל אהדה כנה, ושהיא מוכנה לתרגם אהדה זאת ללשון המעשה, וכך אמרתי בטענין המחרון של דו"ח שנתי על יחסי תורכיה-ישראל ב-14 בינואר השנתה (מז/34/1031).

"אנו מצווים, איפוא, בעירבות ובקפדנות מחמדת, אם נסמך בטענינו ובדברינו ובנוסיף לתוכיה לתורכים שסיחסייהם מתנו בובעים להם יתורנות השוכים, אזי מובטח לגר עתידנו בארץ זאת. שנת 1963 הראתה בעליל שהלכנו בדרך הנכונה."

דו"ח זה הוערך בשעתו ע"י מבקרים מסבירים שונים כמצייר תמונה נכירה ואופטימית מדי, בעקר לאור "המסבר" כביכול, אחרי התחלת המו"מ התורכי-סקיסטני והתורכי-ערבי להקמת ברית השכבה הצפונית."

2. מאידך ניטא - בענין עידינות מונכיה - ישראל היא יסוד איתן ומובנה של מדיניות החוץ התורכית, אין סירוש הדבר שסיסכולים סכסיסים נכבדים לא ישמע יסוד זה לפנכים מתחת לפני השפה.

מחציתה הראשונה של שנה זאת היתה - לפחות עוד לפני זמן מה - תקופה אשר ניתן לתארה כשפל סכסיסי מסיבות כרויות וסוכנות. השאלה הנשאלת איפוא עתה, לאור ההתעוררות הפרו-ישראלית (גלעדתי יש לכלל בהתעוררות זאת גם את שאיפתה של תורכיה להצטרף להצהרת השלש המפורשת, באם תקום), אינה "מה הביע את תורכיה לשנות יחסה לישראל?" כי אם "מדוע ראתה תורכיה מקום לפחות את הסיינים הסכסיסיים?"

3. והנה, יתכן - והדבר נאמר כהסתיינות רבה - ואותם הכורמים אשר ילדו קודם לכן את הסיינים לבנינו הביאו עתה להפעלתם לסוכנות. כבר נאמר מספר פעמים בשבועות האחרונים שטאפצי השידול לעבר העולם הערבי אינם נראים אלא כמעלים חרס, ובעיקר בתורכיה חוזר היאוש הסמורתי מן הערבים ליסנו. יתכן, איפוא, שבהפגנת ידידותה לישראל

.2.

בפרגמטיה מקיימת תורכיה לא רק את יסוד מדיניותה האינטרסנט, אלא היא גם מטפילה אמצעי טכטיים לעבר העולם הערבי ברובה אם לא עתה, כי או אם. סה שכן יהיה לטכטיס זה - אם אמנם טכטיס הוא - זו שוב שאלה אחרת.

נכונה,

י. מרון

ירושלים, כח' בסיון תשי"ד
29 ביוני 1954

כ מ ד ס

ה- 4241

א ל : ציר ישראל, אנקרה

הערה: מנכ"ל

מר א. לבבי, כגון מנכ"ל

מאת : מ ע " ר

הנדון: ישראל והצטרפות הורכיה להצטרות הסלום.

אין בידי לתפיק הרבה על מה שכתבתי עד עתה בענין
הידוש ההצטרות בשנת 1950 וההצטרות, פרט לציון העובדה כי לפי
הירידות האחרונות מארצות הברית לא חלה התקדמות בפרשה זאת
ויש אומרים כאילו הונחה ההצעה, לפי שעה, במקרה.

עמדתנו כשלב זה מבוססת על ההשבות שנוסחו ע"י המנכ"ל
וע"י שגריר ישראל בווינגטון. הערותיו של המנכ"ל נמסרו
בסקירה השבועית (מס. 115) ואת הערותיו של מר אבן העברתי
לאנקרה במכתב קודם. כאשר אנו גשאלים בדבר עמדתנו איננו
אומרים דבר מחייב אלא נותנים ביטוי להסתייגויות ולקושיים
הפזות אשר ענין ההצטרות מעורר בלבנו.

אולם דבר אחד נראה בעינינו חיובי בדיבורים הרבים
על נושא זה בזמן האחרון, אם אפשר לבודד אותו מחוץ הרקע
שלו, והוא שיתופה של הורכיה בערבויות של מעצמות המערב. מכל
מקום אין אנו רואים נדע במהן ביטוי לדעה זאת באזני התורכים.

וכאן קובע עוד שיקול אחד. יתכן כי ניתוח לנו הודמנוח
הדשה, במבטול זה, לעורר אצל התורכים את ענין רמת הייצוג שלנו
באנקרה ושלחם בישראל. בהתייחסות עם מר לבבי נחגגה דעה האומרת
כי אולי יש מקום לשיחה זהירה במסדר החוץ התורכי אשר מסדחה
תהיה לתת ביטוי, במסגרת ההסתייגויות שדובר בהן לעיל, לסימוק
הניתן לנו בעצם הרעיון של הצטרפות תורכיה לשורה שלוש הגדולים
במזרח ההיכון ויתר עם זאת להגיד כי ראוי, לקראת אותה אפשרות,
שמעמד הנציג התורכי כאן יהיה שווה למעמדם של נציגי המערב.

אם מחשבות אלה נראות לך ומתקבלות על דעתך, אנא מעל
ונשמח לשמוע הגובה התורכים.

ב ב ר כ ה

מ. אראל.

נ.ג. לאחר הכנת המכתב מוריעים על
ישיבה שתתקיים בסוף השבוע על
ענין הצטרות המעצמות. יתכן איפוא
כי יהיה צורך לתפיק דבר על האזור
לעיל אולי במערב.

יְרוּשָׁלַיִם, כ"ה' בסיון תשי"ד
29 ביוני 1954

כ מ ו פ

4247 -ח

א ל : ציר ישראל, אנקרה

העצמ: מנכ"ל
מר א. לבני, הגז מנכ"ל

מאח: מ ע " ר

הנדון: ישראל והצטרפות חורכיה להצטרפת השלוש.

אין בידי להוסיף הרבה על מה שכתבתי עד עתה בענין
הידוש ההצטרפות בשנת 1950 וההכנות, פרט לציון העובדה כי לפי
הידועות האחרונות מארצות הברית לא תלה התקדמות במידה זאת
ויש אמרים כאילו הונחה ההצעה, לפי שעה, במקרה.

עמדנו בשלב זה מבוססת על ההשגות שנוסחו ע"י המנכ"ל
וע"י שגריר ישראל בווינגטון. הערותיו של המנכ"ל נמסרו
בסקירה השבועית (מס. 115) זאת הערותיו של מר אבן העברתי
לאנקרה במכתב קודם. כאשר אנו זשלים בדבר עמדתנו איננו
אומרים דבר כחייב אלא נוספיה ביטוי להסתגלויות ולקושיות
השונות אשר ענין ההצטרפות מעורר בלבנו.

אולם דבר אחר נראה בעינינו חיובי בדיבורים הרבים
על גושא זה בזמן האחרון, אם אפשר לבדד אותו מתוך הרקע
שלו, והוא שיחוסה של חורכיה בערבויות של מעצמות הטערה. מכל
מקום אין אנו רואים גוף במתן ביטוי לדעה זאת באזני החורכית.

וכאן קובע עוד שיקול אחד. יתכן כי ניתנת לנו חזונו
חדשה, במכלול זה, לעורר אצל החורכית את ענין רמת הייצוג שלנו
באנקרה ושלחם בישראל. בהתייחסות עם מר לבני נתגבשה דעה האומרת
כי אולי יש מקום לשיחת זהירה במשרד פתוך החורכית אשר מטרתה
תהיה להת ביטוי, במסגרת ההסתגלויות שדובר בהן לעיל, לסיפוק
הגיחן לנו בעצם הרעיון של הצטרפות חורכיה לשורה שלוש הגדולים
במזרח התיכון ויחד עם זאת להגיד כי ראוי, לקראת אותה אפשרות,
המעמד הנציג החורכית כאן יהיה שווה למעמדם של נציגי המערב.

אם מחשבה אלה נראות לך ופתקבלות על דעתך, אנא פעל
ונשמח לשמוע תגובת החורכית.

ב ב ר כ ה

כ. הרצל.

נ.נ. לאחר הכתבת המכתב מודיעים על
ישיבה שתתקיים בסוף השבוע על
ענין הזהרת המעצמות. יתכן איפוא
כי יהיה צורך להוסיף וכו' על המסור
לעיל אולי במנדק.

לשכת מ.מ.ד.

21

אנקרה ספ. כסיוון תשי"ד
16 ביוני 1954

2379/ 4/22
א.מ.ד.

מל : מ.מ.ד.
העתק : לשכת מ.מ.ד.
טאט : י.מ.ד. מרד, אנקרה.

מתמול (14 ביוני) סגסתי את אראלם
במסיבת קוקטייל. הוא הזכיר את שיחת סנדרס-אבן
ואסר: "אם אי-פעם תיר לכם ספקות לגבי תורכיה,
הרי שבשיחה זאת עלה בידינו להפריכם לתמיד".
כיון שסגס ראינו רישום השיחה כסלואת לא היה לי
מה לומר.

אראלם הוסיף שקבל ידיעה מן הארץ שהנמכ
הביע לציר התורכי הערכתו על השיחה.

בברכה,

י. מרד

מנקרה, כ"ב באייר תשי"ד
25 במאי 1954

2319/65/מ

4241/0

ס ו ס ב

אל : השגריר
העתק : ש"ע ר, לשכה, חקר,
סד ג. וסאל
מאת : י. טרז, מנקרה.

חנידון : שיחה עם מראלם.

אחרי שיחתי המאכזבת עם מראלם בשבוע שעבר
ראיתי צורך ללבן אתו דברים בצורה יסודית ובלוית. בקשתי אישור
פגישה אשר התקיימה אתמול אחת צ. בסיכום היתה השיחה מעוררת.

מתחילת ראשית לאראלם שבאתי אליו על מנת לשמוע
ולא להשמיע. זה זמן מה בתרשתי כאלו אין הדברים מהסתחים כאותם
פידה אשר ראינו עצמנו רשאים לצפות לה, ורושם זה בתחזק במיוחד
אחרי אשר אשר לי שבבשרך להשקות את המסא-זמתן על הסכם תרבותי
(ראה דו"ח מס. מ.מ. 2305/36/מיום 21.5.54) לחלן פניתי את הנקודות
השונות אשר נתן לא חלה כל תזוזה כגון החסכם התרבותי, הנקודה היטסי,
קשר טלפוני וטלגרפי, החסכם לבמל מסיים וכו'. על כן באתי לשאול:
היש דברים בגוף אנה ידבר אתי בכל בלוי הלכ.

מראלם ענה מיד ללא הסוס או סבוכה. יחסי תורכיה
ישראל טובים, ובודאי שאין לפי שהוא מחשבה למסורת סקו הידידות
לא להלכה ולא למעשה. נהמן הוא - בעשים צעדים לשמור יתר. הנה כי
כן, פנינו למשרד החוץ והצבענו על חסר סימוקו של חסמה הצבאי
שלנו. משרד החוץ הסמין את הדבר ללבו, והוא טעמיל לחץ על כל הנוגעים
בדבר לקראת תקון חבאי עבודתו של גאון. כאן המסקנה את אראלם
ואפרתי לו שאמנם נאמת נראה לי (זאצי אומר זאת על דעתי האיטית)
כי חלה כבר תזוזה כל שהיא, אראלם חבסיה שהמנב יוסיף להשתמר.

אשר להסכם התרבותי הסביר מראלם שהחשתי את דבר
עליה זמנית בהחלט, והטריבר בחודש חדשיים. משרד החוץ סובר שאחרי
שנשלחה תשובה חריטה לירדנים על הזמנתם את תורכיה לוועידה המוסלמית
בירושלים אי אפשר לתת לערבים סטירת לחי שנית בצורת מסא-זמתן
בלוי ורשמי על הסכם תרבותי בין תורכיה לישראל. אמרתי לאראלם
שהמנבד איננו משכנען יתרה מזו - הוא משוכן. מרושו למעשה נתן
פזוי לתקנות סדיניות. אראלם הסכים להנאה זאת אך אמר מיד בתיך
שמדינות אחרות פידירות ישראל בזהגות בשיטה זאת בצורה הדכה יומר
המורה. מכל מקום, אשר, המסא זמתן יחודש בעתיד הלא רחוק. הוא
עצמו מעוניין מאד בהסכם, ועמדתו העקרונית של משרד החוץ לא

בשתנה.

אשר לבקור היפי הרי אמר שאף כי אין הענין נכנס בתחום שטחו היה כבירה נוכח כאשר שר החוץ אישר את הבקור. על כן אל לבו לחשוש מן הסכנת הנזמפת, מחבת שהיא בירוקרטיה נדירה, ושכנותה מוצאים בכל מדינה ופדינה. כיון ששר החוץ נתן את אשרו אין ספק מה תהיה האלפת הממשלה.

אשר לכמה ענינים קטנים אשר הזכרתי הרי בחלקם ידע עליהם ובחלקם שמע עליהם לדאשונה מפני. בכל אופן עלי להבין - ושוב הוא מזכיר דוגמת מדינות רבות אחרות - שספול מקצועי במשרד מפלתי זה או אחר חייב להמשיך זמן רב.

מכל מקום הבטיח אראלס לעקוב גם אחרי ענינים אלה, ובקשתיו במיוחד לנסות לזרז את הספול בהסכם לבסול בסל מסיים. אף כי ענין זה פחות חשוב מכמה דברים אחרים שטרם הביעו למיום ולסכום, ברמה היה לי שיש חשיבות בהסכם דוקא, אף הקטן ביותר, הנושא את חתימות שתי הממשלות.

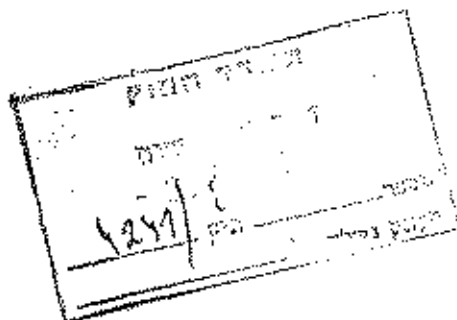
הודיתי לאראלס על הסברתו אשר תארתי אותה כדרך כלל כמציחה את הדעת. הוא חזר ואמר שכל חשד או מחשבה אשר התגבשו אצלנו לנכי תורכיה בסולים כל יסוד; תורכיה שוארת ירירות ושותפות עם ישראל וטובה זאת לא תשתנה.

בברכה,

י. מרדכי

אנקרה, כ"ב באייר תשי"ד
26 במאי 1954

אנ/65/2319

אל : השגריר
העתק : ס ע ר, לשכת חקירה,
סר ב. דסאל
מאת : י. פרוז, אנקרה.

הצידון : שיחת עם ארמל.

אחרי שיחתי המאגנזבת עם ארמל בשבוע שעבר
ראיתי צורך לכתוב אתו דברים בצורה יסודית ובלויה. בקשת איפוא
מביטת אשר התקיימה אתמול אחת צ. בסיכומה היתה השיחה מעוררת.

סתמתי ואמרת לארמל שבאתי אליו על פנת לשבוע
ולא להשמיט. זה זמן מה נתרשתי כאלו אין הדברים מתפתחים באותה
מידה אשר ראיתי עצמנו רשאים לצפות לה, ורושם זה נתחזק בסיכומי
אחרי אשר אשר לי שבצורך להשתדל את המשא-ומתן על הסכם תרבותי
(ראה דו"ח מס. אנ/2305/36 מיום 21.5.54) להלן פניתי את הנקודות
השונות אשר בהן לא חלה כל תזונה כגון ההסכם התרבותי, הנקוד הישי
קשר טלפוני וסלגרטי, ההסכם לבטל טסים וכו'. על כן באתי לשאול:
היט דברים בגו? אבא ידבר אתי בכל בלוי הלב.

ארמל ענה מיד ללא תסום או מכוכה. יחסי תורכיה
ישראל טובים, ובדאי שאין לטי שהוא מחשבה לסגור מקד הידידות
לא להלכה ולא למעשה. בהפך הוא - בעשים צעדים לשפור יתר. הנה כי
כן, פנינו למשרד החוץ והצבענו על חוסר סיפוקו של הנסמך הצבאי
שלנו. משרד החוץ הסכים את הדבר ללכו, והוא מפעיל לחץ על כל הנדבעים
בדבר לקראת תקון תנאי עבודתו של גאון. כאן הסקתי את ארמל
ואמרת לי שאסעם באמת נדאה לי (ואני אומר זאת על דעת האישית)
כי חלה כבר תזונה כל שהיא. ארמל הבטיח שהמצב יודיע להתמזר.

אשר להסכם התרבותי הסכים ארמל שההשגה אשר דבר
עליה זמנית בתחלט, והמיוצר כחודש חדשים. משרד החוץ סובר שאחרי
שנשלחה תשובה חריפה ליררכים על הזמנתם את תורכיה לזעירה הסודלסית
בירושלים אי אפשר לתת לערבים הסירה לחי שניה בצורת משא-ומתן
בלוי ורשטי על הסכם תרבותי בין תורכיה לישראל. אמרתי לארמל
שהסברו איננו משכנע; יתרה פזו - הוא מסוכן, פרושו למעשה מתן
פזוי לתקנות מדיניות. ארמל הסכים להנאה זאת אך אשר מיד כהסדר
שמדינות אחרות מיידידות ישראל בהנאות כשיטה זאת בצורה הרבה יותר
חפורה. בכל מקום, אשר, המשא ומתן יחודש בעתיד הלא רחוק. הוא
עצמו מעוניין מאד בהסכם, ועבודתו העקרונית של משרד החוץ לא

בשתנותה.

אשר לבקור הימי הרי אמר שאף כי אין הענין נכנס בתחום שפוטו היה בטקרה בוכה באשר שר החוץ אישר את הבקור. על כן אל לבו להשדש מן החכמה הנוסחת. מנחת שאי בירוקרטיה גרידא, ושכמותה מוצאים בכל מדינת ופדינה. כיון אשר החוץ נתן את אשרו אין ספק מה תהיה החלטת הממשלה.

אשר לכמה ענינים קטנים אשר הזכירתי הדי בחלקם ידע עליהם ובחלקם שמע עליהם לדאגות מסוג. ככל אומן עלי להבין - ושוב הוא מזכיר דוגמת מדינות רבות אחרות - שטפול הקצועי במשרד ממשלתי זה או אחר חייב להטשן זמן רב.

מכל מקום חכמיה אראלט לעקוב בט אחרי ענינים אלה, ובקשתיו במיוחד לנחות לזרז את הטפול בחסכם לכטול כטל מסים. אף כי ענין זה נחות חשוב מכמה דברים אחרים שטרם הגיעו לסיום ולסכום, ברמה היה לי שיש חשיבות בחסכם דוקא, אף הקטן ביותר, חבושא את חתימות שתי הממשלות.

הודיתי לארמלם על הסברתו אשר תאמתי אותה בדרך כלל בסניחה את הדעת. הוא חזר ואמר שכל חשד או מחשבה אשר התבטאו אצלנו לגבי תורכיה בטולים כל יסוד; תורכיה שוחדת ירידות ושוחדות עם ישראל וטכמה זאת לא תשתנה.

בברכה,

י. טרז

סדר החרו

ירושלים, י"ט באדר א' תשי"ד
24 במרס 1954

4241/6 במס

א ל : שר הקוץ
 סר ג. רפאל
 סר י. הרצוג
 סר ס. יוכל
 סר אבא פון, שגריר ישראל, וועינגטון
 סר א. אילא, שגריר ישראל, לונדון
 סר י. צור, שגריר ישראל, פאריס
 סר א. שרון, ביר ישראלי, רומא

ב א ת: לשכת המנהל הכללי

הנדון: היחידה עם ראש הממשלה התורכית

רצ"ב מכתב מ-16 במרס 1954 מס' א/34/2121

סדר ב. פיאד, ביר ישראל, אנקרה המבוען אל
המנהל הכללי.

ל י י י ע ת ו.

ב ב ר ה

חבר המנהל
לשכת המנהל הכללי

כאן

ה
ע
ס
פ

מקדח, י"ח אדר ב' תשי"ד
18.3.1954

מנדט ישראלי

מג/34/121

מ ל ז המנהל הכללי

מ א מו עיר ירושלים, מקדח

מנדט ז' מ"ח עם ראש הממשלה והמנדט

מבוא, בקשרי לאחד וגם כח המנהל מביטח עם ראש הממשלה.
ז"ח ידוע לי משיחות עם חברי המגל, שבקשרם אלה כמעט תמיד נשארו
ללא תוצאה. לכן הוחלטתי אגבול, להגדיר לי טראש הממשלה יקבלני
היום בדיוק 12 במרץ. מקור המידע המגל, שהקד אמש על מילאני אמר לי,
כי ראש הממשלה הולידה בתקופה אחרת שקשה, מנחשת עם חברת הממשלה
הלאומית, לקבל את כל ראשי המגידיון שלא נקבלו עד כה.

לחן המביטח אטמתי את חברי מכל המידות למיחא על קביעת
קרי המבטח.

מבטח למעמד ראש הממשלה אמר לי מדידות. המבטח, כי
המבטח י"ח גורר בירגו וז"ח לכן מבטח שמדבר ארמית. ראש הממשלה
מבין זאת מנבליה נגד מדיניות, אבל כמובן להעזר במבטח
המדינה שיש לו עומד.

מבטח המדיניות לראש הממשלה שמביטחן המדיניות הייתה במדינה,
ז"ח אז מבטח המדינה של כל ידיו ומדיניות נשיא המדינה וינסן
אוריאל, ראש הממשלה וז"ח המדינה, וז"ח המדינה ז"ח המדינה
איתח שיתח, כי הוא איש מדינה מדינה, מבטח את המדינה, כי איש
שיתח יסלח לי את המדינה לו, מדיניות מדינה 10 מדיניות במדיניות אישור לי
כי דעתו זה המדינה למדינה.

המבטח במבטח במבטח ראש הממשלה, מדיניות, למדיניות
המדיניות את המדינה מדיניות כל מדיניות למדיניות. למדיניות המדיניות
מדיניות במבטח המדיניות מדיניות המדיניות המדיניות המדיניות
מדיניות המדיניות.

מבטח, כי לראש המדיניות מדיניות לו לעבוד מדיניות
המדיניות המדיניות מדיניות, כי מדיניות המדיניות לא רק המדיניות
מדיניות למדיניות, הלא גם המדיניות המדיניות המדיניות מדיניות
המדיניות המדיניות המדיניות לא למדיניות מדיניות. מדיניות
כי נשיא המדיניות המדיניות המדיניות המדיניות המדיניות
מדיניות המדיניות המדיניות המדיניות המדיניות המדיניות
מדיניות המדיניות המדיניות המדיניות המדיניות המדיניות

[illegible][illegible]

הנהיגו שיהיה קצתם על הספינות והאחרים על הקלעים ודבריהם
העניינים והעניינים לא ידעו על העלמותם לקנות את המצאה
הזאת תחתיה הדרושה לישראל (150 אלף שוק) הודיעה. והלחן, שבו בן
לפניה את המצאה - שם המצאה אלפי שון - המצאה החדשה והחדשה
לפניה זה המצאה של המצאות במסלולים בארץ. הייתה זה המצאה
המיוחדת של הארץ. הייתה המצאה של סתם של הקלעים המל
ועד לכן המצאה החדשה לישראל החדשה. אין לי שום דבר על המצאה
ולא ידעתי להחזיקה. יש לי דבר המצאה המצאה החדשה.
אין לי שום דבר המצאה לא איפשר לך לבצע המצאה
את המצאה החדשה. המצאה המצאה המצאה המצאה המצאה
המצאה.

היינו אנו יחדיו במועצה הלאומית על המדינה העברית, ונעשה את
המדינה העברית ואת הממשלה הזאת וכל המעשה הזה יבין את
המדינה הזאת.

[illegible][illegible]

עולה מי 10 על מעדיה.

מנדרט כבר למטה הכללי. הוא אשר, שמכיר בצופיה הכלכלית שמי המדינות השלישיות זו את זו. נכונה הערה על מי שמשרות הישראל היצר את כל הדרוש לה בשטח הכלכלי ובחכמה עתידו את המנוח את יבואנו מחורכיה.

ידועים לו הקצרים שהיו בזמן האחדון - זה כלליים - במסמך מסמך רשימות היבוא, אבל ידוע לו שענין זה נמצא במסמך ושנבוא על סימוקנו. הוא גסוף כי עתיד החליטין הסטאדיים בין ישראל וחורכיה ניתן להאמנות מחמדה.

בענין ההטבה החרכותי אשר, כי בהחלט מתייב את חורכיה, וזה נובע ממה שאמר קודם על הקרבה האידיאולוגית בין שני העמים, על גאמנותם המשותפת לעשיית אחת, והחלטתם הנחושתה של שני העמים לחלום בעי האיראליים האלה.

לכסוף, אשר מנדרט, ברצונו לחסוף דבר מה בסוגריים. הוא דובר בפתח חורכיה, אך חרגונו של בירגי נעשה מנדרטל ומגומה. המדינות, שהוא חסוף, מי קיימים בכזה"ה מצבים עדיניים ורגישות עדינות היוותו. לכן מוכרחים מכיו לשכור כי היחסים בין חורכיה וישראל יתפתחו בצורה חלקה, ללא פגם. מכינות, כי בונה מנדרט חיתה לחורכיה כי חורכיה תמשיך לדאוג לכן שלא תשפעה מדינות ערב / באורה יותר מדי יסודית מהחששות יחסי חורכיה-ישראל. אולם למ דציה, כי מנדרט החוץ וחורכיה יתחבט במסוף זה כדי לעבד את המו"מ להטבת החורכיה. לכן שאלתי את ראש הסמטלה האם דבריו האחרונים מכוונים להטבת החרכותי? מנדרט ענה ללא כל הסוהו בחלום לא. זאת הייתה הערה כללית וקירבהה במדבאוי לענין ההטבת החרכותי היא מקריה בחלום.

ראש הסמטלה טייס באמרו כי שם מנדרט לקבלני מנדרט הם כללי מרומקולרית וכי ישמח אם אכסוף להבט ולשנותה לאחר סיום חילק הרמתי. עניתי, כי ברצוני לא לגדול יותר בזמנו ובי ירשה לי רק להביע האשכולותי על טוח והוננו. הוא ענה לכל ששם של הוצאתי. מנדרט ענה, כי זכרוננו עוד יומר טוב משהפתי לקאסי, כי הוא גם זוכר בדיוק מי אני ומה קולרות חיי ולכן כה הנכבד העדין את חשיחתה. הוא בקש להסיר דרישה סלוח חבט ביומר למר שרם, ולהביע לך את בטחוננו בעתיד היחסים הידידותיים בין שני המדינות.

חורכיה למנדרט על כי ראש למארגם בה נכבד מנדרט נודי בירגי ונחמדתי ממנו. יצאתי מהמדרט עם בירגי ואמרתי לו עתיד ששם כי היה נוכח בעייתם. הוא גאלניז האם יש בזה דקירות? שחקנו והוא חסוף ששם שקבל הודות נזכרוננו בשיחה הודעה חשובה. נדמה לי, שהערהו של בירגי מבהיקה על האופי הידידותי היצא מהכלל של עמדת מנדרט.

אני חייב הסברה על כי לא מרחבתי בדבור על עמדתנו בענין ויון ארצות ערב. רציתי להאמיר לכל המבישה עם אביה החיוכי. עמדתנו עלפי ארצות ערב ידועה למנדרט ונדמה לי, שמעובדה שלא הזכרתי את הערכים עשה עלינו רוסס יומר טוב מאמר לו הייתי ממקיים. הממשל גם בנוכחות בירגי, ב"ע מנדרט החוץ ולא דציה שרם חילה בהוצאתי מסורם כביקורת על יחס מנדרט החוץ אלינו.

מיך לאחר המבישה מנדרט אודותיה, בין בגישות אחרות, וידיו אנקרה.

משרד החוץ

ירושלים, י"ט באדר ב' תשי"ד
24 במארס 1954
כבוד
2144/1

א ל : שר החוץ

מר ג. רמז
מר י. חורזוב
מר מ. יובל
מר אבנר אבן, שגריר ישראל, וושינגטון
מר א. אילה, שגריר ישראל, לונדון
מר י. צור, שגריר ישראל, פאריס
מר א. שטרן, ציר ישראל, רומא

מ א ח : לשכה המנהל הכללי

חברות : שיחת עם ראש הממשלה התורכית.

רצ"ב מכתב מ-16 במארס 1954 מס' א/2121/34

ממר מ. פישר, ציר ישראל, אנקרה והממוען אל
המנהל הכללי.

ל י ד י ע ח ד.

ב ב ר י ה
תמר
לשכה המנהל הכללי

0142

ה
ע
ה
ק

אנקרה, י"ג אדר ב' תשי"ד
16.3.1954

אירוע ישראל

אנ/34/2121

א ל : המנהל הכללי

מ א ח : ציר ישראל, אנקרה

הנדון: שיחה עם ראש הממשלה התורכית.

כמהודג, בקשתי לאחר הגשת כתב האמנה מגישה עם ראש הממשלה, היה ידוע לי משיחות עם חברי הסגל, שבקשות אלה כמעט תמיד נשארות ללא תוצאה. לכן הופחתי אתמול, בשנידע לי שראש הממשלה יקבלני תיזט בשעה 12 באהרים. פקיד מסרד החוץ, שטער אמעל שולחני אמר לי, כי ראש הממשלה החליט בחקירתה היומיר שקטח, שנמחחה עם פגרת האספה הלאומית, לקבל אח כל ראשי הנציגויות שלא נתקבלו עד כה.

לפני הפגישה אטפתי את חברי סגל הצירוח לשיחה על קביעת קוי הסברתי.

בהגיעי למשרד ראש הממשלה אמר לי מזכירו המרטי, כי המתרגם יהיה נורי בירגי וכי לכן מבקשים שאדכר צרפתית. ראש הממשלה מבין שפה גט אנגלית וגם צרפתית, אבל מהכר להעזר בטורגמן בדברים שיש לו לומר.

פתחתי בהזכירי לראש הממשלה שפגישתנו הראשונה היתה בטריס, וכי אז שמעתי מפיהם של כל ידידי וביניהם נשיא הרפובליקה וינטן אורול, ראש הממשלה רנה מאיר, ושר החוץ מר בידו, דעה אחת אורוח איש/ שיחי, כי הוא איש מדינה אמיתי. הבעתי את התקוה, כי איש שיחי יסלה לי אם אומר לו, שנסינוי במשך 10 חדשים כתורכיה אישור לי כי רופא זה התאים למציאות.

המשכתי בהבעת ברכות מטעם ראש ממשלתי, מר שרה, למר מזכירס והזכרתי את הקשר האישי של מר שרה לתורכיה: למוריו באיסטנבול, שידורו בצבא התורכית בימי פלחמת העולם הראשונה והעובדה שהוא מזכיר תורכיה שוטפת.

אמרתי, כי לדעתי בהזדמנות פגישה זו לקבוע עובדות היסטוריות בעלת ערך עצום, כי עליה מבבב מבוססת לא דק אהדת ארץ ישראל לתורכיה, אלא גם אהדה היהדות העולמית: תורכיה היא אחת הארצות המעטות בעולם שבה לא נשפך מעולם דם יהודי. אין ספק, כי נשיא הרפובליקה בנסיעתו בארצות-הבריה הרגיש באהדה זו וגם בשרשיה הכפולית: בעובדה שהזכרתי לעיל והיחסים של אחשה בין המדינה התורכית ומדינת ישראל.

הקשרים שבין העם הישראלי ובין יהדות ארה"ב ידועים לאיש שיחי. הוא יודע מה היה חפקידט כיסוד המדינה ובהתפתחותה בשנותיה הראשונות, ומה הם הקשרים ההדוקים האידיאולוגיים והחבריים עם יהדות זו בהנהגת הקשר החי עם יהדות ארה"ב וארצות אחרות של המערב הוא אחד מהגבוי היסוד של העמדה המדינית המערבית של ישראל, מחוץ לקדחת חרבותיה והשקפותיה עם ארצות המערב. עם יהדות ארצות מארח אירופה לא קיימת, לדאכוננו, כמעט כל קשר, אך ידועים לנו געבוניהם לישראל ושיפוחיהם להשתחרר מהמסטר הקומוניסטי.

העובדות שציינתי עושות את ישראל לאחד משני המבצרים של העולם המערבי במערב אסיה. המבצר השני הוא תורכיה. לתורכיה יש יסוד אדוגני לא פחות חזק בשלנו לעמדתה המערבית האיתנה. יש לשמוח, כי שני מבצרים אלה טהורים גם שני הכוחות הצבאיים היתחידים בעלי ערך במערב אסיה, ד.א. באגף המזרחי של אדגוץ ההגנה המערבי. ישראל יכולה במקרה של חקפה לגייס 16 אוגדות עם זיון מלא וכבד, המהווה 250 אלף אנשי צבא.

מובן לנו, כי תורכיה מחפשת מוצבים קדמיים בכיוון מזרח, והנאות ראש ממילחי לפני מספר ימים בכנסת, הוא הביע הבנה לשאיפת זו. אולם אנו משוכנעים, כי שני המבצרים היתחידים הם תורכיה וישראל. הגני בטוח, כי העובדה שמדרום לתורכיה שוכנת מדינה חזקה מוחיף עד גש בטחונה. הזכרתי שבמקרה של פלישה עלולה ישראל לשמש בסיס הספקה וגם מקור הספקה של חומרות צבאיות חשובות, וגם גשר בקו ההתכונה בין תורכיה ובני ברית המערבית. במשך כל הזמן שדברתי על עניינים צבאיים נענע מנדרס בראשו לאות הן. הוטפתי, כי אני עומד לצייך, כי לקרבה האידיאולוגית והמדינית בין תורכיה וישראל יש להוסיף קרבה כללית.

נחתי סקירה קצרה על ההפתחות היתחיים הכלכליים והזכרתי, שבמ"מ המסחרי שהתקיים לא בזמן מסרנו על החלטתנו לקנות את מוציאת המות החיטה הדרומה לישראל (150 אלף טון) בתורכיה. החלטתנו, כמו כן, לקנות את הכוחה - בעת המשת אלפיט טון לענה - במקום לארה"ב בתורכיה ולשם זה התאימו את המטרות במפעלים בארץ. ציינתי, כי האוסי הגיאוגרפי של הארץ אינו מרשה לנו לחשוב על פהוה של חקלאות בעל ובי לנן המיד נהיה זקוקים ליבוא מתורכיה. אין לי נמק, כי עובדה זו מוסיפה לבטחונה הכלכלי של תורכיה. יש לי רק הערה אחת והיא, כי אי-מאן ושינוה יבוא בזמן האחרון לא איפשר לנו לבצע במילואין את הקניות בתורכיה, הכוללות פחוץ למצרכים שהזכרתי גם זרעי משנים וכקר.

סיימתי את דברי בהזכרה המו"מ על התנוה ההרכותי. הסברתי את הטיבות הדבר ואת ההאמת חוזה זה לקרבה הנפשית והתרבותית בין שתי הארצות.

מר מנדרס בתשובתו להרצאתי גוע בכל סעיף וסעיף שהזכרתי. הוא פחה בדברי הערכה גבוהה על פר שרת. אמר, שהכיר את תולדות חייו גם לפני שהזכרתי ושהושב אותו לא רק ליריב כי אם גם לאת לנשק, כי גם הוא, מנדרס, נלחם במלחמת העולם הראשונה. הוא הרגיש כמה הוא מאושר, שכונה השלשון של העם שלמצמציו ולבכורדיו הוא מלא הערכה והתפעלות, נמצא איתו כה מוכשר.

מנדרס המשיך לאמור, כי ללא כל ההתייגות הוא מאשר את השקפותי בנוגע לקרבה העמדות התורכית והישראלית בשטחים מדיניים, אידיאולוגיים וצבאיים. הוא מסכים, ששתי מדינות אלה הן מבצר המערב באסיה. הוא העמיד בתורכיה במלה הצרפתית *Bastion* שהשתמשתי בה. הערמוז את ישראל אינה מדודה לפי גודל שטחה ומספר הושבה. ידוע לו כי ערכה 3.//.

עולה פי 10 על ממדיה.

מנדרט עבר לשטח הכלכלי. הוא אמר, שמכיר בעובדה שכלכלה שתי המדינות משליכות זו את זו. נכונה הערתי על אי אפשרות שישראל חיגר את כל הדרוש לה בשטח הכלכלי ובחכמה עשינו את חכמנו את יבואנו ממדינות.

יורעית לו הקשיים שהיו בזמן האחרון - והם כלליים - בשטח מחן ושינוי חיבוא, אבל יורע לו שענין זה נמצא בטווח ושנהוא על טיפוקנו. הוא בטוח כי עתיד החליטין המטוריים בין ישראל ונורמיה ניהן להחמחרח מתמיד.

בענין החטכט הנורבותי אמר, כי בהחלט מתייב את הדיבר, וזה נוכח ממה שאמר קודם על הקרבה האידיאולוגיה בין שני העמים, על נאמנותו המשותפת לשאימה אחת, והחלטתו הנחושה על שני העמים להלחם בעד האידיאלים האלה.

לכטוף, אמר מנדרט, בראונו לחוטיף זכר מה בסוגריים. הוא דיבר בשטח הנורמיה, אך חרגומו חל בירגי נעשה מעורפל ומגומגם. הביננותי, שהוא הזכיר, כי קיימים במזה"ש מאבקים עזיבים ורגישויות עזיבות ביוזר. לכן מומדוים חמיז לשמור כי היחסיים בין הנורמיה וישראל יתפתחו בצורה חלקה, ללא חגם. הביננותי, כי כונת מנדרט הייתה להזתירני כי הנורמיה המטיף ליאוב לכך שלא תסגעה מדינות ערב בצורה יותי טדי ימירח מהחפחרח יחסי הנורמיה-ישראל, אולם לא רציתי, כי משרד החוץ והנורמיה ישנמש בפסוק זה כדי לעכב את המומד להטכט והנורמיה. לכן שאלתי את ראש הממשלה: האט דברך האחרוניס מכונניס להטכט הנורמיה? מנדרט ענה ללא כל חסוס: בהחלט לא. זאת היתה הערה כללית וקירבהה בהרצאתי לענין החטכט והנורמיה היא מקריח בהחלט.

ראש הממשלה טייט באמרו כי דמח מאד לקבלני בצורה כה כלתי סרוטוקולרית וכי ישמה את אמשיך לשבח ולשוחח לאחר טיוט חחלק חרממי. עניתי, כי בדצוני לא לגזול יותר מזמנו וכי ירשה לי רק להביע התפעלותי על כוח דבוננו: הוא ענה לכל מאמט של הרצאתי. מנדרט ענה, כי זמרונו עור יוחר טוב משערתי לעצמי, כי הוא גט זוכר הדיוק מי אני ומה תולדותי וליכן כה בהעבה העריך את השיחה. הוא בקט למסור דרישת שלום חמה ביוזר למר שרת, ולהביע לו את בסמונו בעתיד היחסיים הידידותיים בין שתי המדינות.

הודיתי למנדרט על מי דאג למתרגם כה נכבד כמר גורי בירגי ונפרוטי ממנו. יצאתי מוחדר עם בירגי ואמרתי לו שאני שמח כי חיה נוכח בשיוחה. הוא שאלני: האט יש כזה דיקרית? צחקנו והוא חוטיף ששמה שקבל הודות נוכחותו בשיוחה תזכרה ושובה. נדמה לי, שהערתו של בירגי מגהיעה על האופי הידידותי היוצא מהכלל של עמדת מנדרט.

אני חייב הנכרה על כי לא הרהבתי בדבור על עמדתנו בענין זיון ארצות ערב. דציתי להשאיר לכל תפלישה את אפיה החיוני. עמדתנו עלפי ארצות ערב ידועה למנדרט ונדמה לי, שהעובדה שלא הזכרתי את העוביט עשתה עליו רושם יותר טוב מאשר לו הייתי מתקצתם. והחשבותי גט בנזכרות בירגי, ב"כ משרד החוץ ולא רציתי שאף מילה בהרצאתי הפורט כביקורת על יום משרד החוץ אלינו.

מיד לאחר הפגישה מסר ארדוניה, בין פגישות אחרות, רדיו אנקרה.

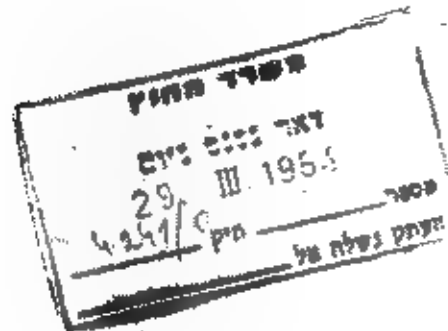

משרד החינוך

אנקרה, י"ט אדר ב' תשי"ד
24.3.1954

אנ/1/2189

72

אל: המנהל הכללי,
מאת: מ. פישר, אנקרה.

שמעתי אתמול בקול-ישראל את היריעה על שיחתי עם
ראש הממשלה אדון מנדוס.

אני מאד מצטער על שעלי לבוא שוב כתלונה. בהודעה
הנ"ל נאמר, כי מנדוס הבטיח לי, שהאגדה התורכית-פקיסטנית לא תשנה
את היחסים הידידותיים בין תורכיה וישראל. הנוקר עברתי בקטרגות
על הדו"ח ששלחתי אחרי שיחתי עם ראש הממשלה.

אין כל ספק, שאפשר להוציא משיחתי את המסקנה, שמד
מנדוס מתכוון להמשיך במדיניות הידידותית עם ישראל. אבל בשיחה הוא
לא הזכיר את האגדה החדשה. אני מניח, ללא ספק, שלו הייתי שואל אותו
היה עונה לי ברוח מתאימה להצהרת "קול-ישראל". אבל העובדה בעיני
נשארה, שלא הצהיר הצהרה כזאת. in so many words.

משרד החינוך התורכי יכול לקבל את הרושם, כאילו שאינני
מוסר את תוכן שיחתי בדיקנות, וזה עלול להזיק לעמדותי.

אפשר היה על יסוד הדו"ח שלי למסור הודעה ברדיו,
שתכנה היה לא פחות מעודד, אבל יותר סדויק.

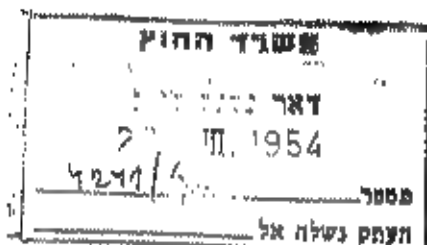
בכרכה,

מ. פישר

מ. פישר

אנקרה, יט' אדר ב' תשי"ד
24.3.1954

מנ/1/2159

אל: המנהל הכללי,
מנח: מ. פישר, אנקרה.

שמעתי אתמול בקול-ישראל את הידיעה על שיחתי עם
ראש הממשלה ארנן מנדרס.

אני מאד מצטער על שעלי לבוא שוב בתלונה. בהודעה
הנ"ל נאמר, כי מנדרס הכניח לי, שהאמנה התורכית-סקיסטנית לא תשנה
את היחסים הידידותיים בין תורכיה וישראל. הבודק עברתי בקפדנות
על הדו"ח ששלחתי אחרי שיחתי עם ראש הממשלה.

אין כל ספק, שאפשר להוציא משיחתי את המסקנה, שפר
מנדרס מתכוון להסכים במדיניות הידידותית עם ישראל. אבל בשיחה הוא
לא הזכיר את האמנה החדשה. אני מניח, ללא ספק, שלו הייתי שואל אותו
היה עונה לי ברור מתאימה להצהרת "קול-ישראל". אבל העובדה בעינה
בשאר, שלא הצהיר הצהרה כזאת, *in so many words*.

משרד החוץ התורכי יכול לקבל את הרושם, כאילו שאינני
סוסר את תוכן שיחתי בדיקנות, וזה עלול להזיק לעמדותי.

אפשר היה על יסוד הדו"ח שלי למסור הודעה ברורה,
שתכנה היה לא פחות מעודד, אבל יותר מדויק.

בברכה,

J.N

מ. פישר

מפ/שא

משרד החוץ

ירושלים, י"ט באדר ב' תשי"ד
28 במארס 1954
4274
כ ס ו ס

(2)
(גליל קינ)
(מאצ'א)

א ל : שר החוץ
מר א. לביא, סגן המנהל הכללי
סגן ראש המטה
מר אבנר אבנר, שגריר ישראל, וושינגטון
מר א. אילת, שגריר ישראל, לונדון
מר י. צוד, שגריר ישראל, פאריס
מר א. שפון, ציר ישראל רוסה,
ד"ר ע. יורן, ציר ישראל, בלגיה
מר דרוט, נציגות ישראל, אנטוורן

מאת : לשכת המנהל הכללי

הנדון : הערכת עמדת תורכיה בהגשמה
האמנה האיזורית.

רג"ב מכתב נ-9 במארס 1954 מס' אג/47/2100

מצאת מר י. מרוז, צירות ישראל, אנקרה.

ל י ד י ע ה .

ב ב ר ה

תמר שוח
לשכת המנהל הכללי

ממס

ה

ע

ח

פ

אל : מע"ר

מאת : י. כרד, הנקרה

אבקרה, ר' אורב' תשי"ד
9.3.1954

אנ/47/2100

הנדון: הערכת עמדה חורכית בהתגבשות האמנה האילונית.

לפי הנהגות וההחלטות שבדיןנו נידון לסמט את עמות
חורכית ויכנסו ארעי ראשון כולללן:

1. האמנה החתומה בין חורכית לפאקיסטאן גובעת מיזמה חורכית
יוזר מאשר מיזמה פקיסטאנית. העוד שענינה של חורכית
בהערכות האילונית מונח ע"י ויקולים איסטריטגיים כניח לגבי חגנת
האיוור (כנות דאח, כמובן, אינה מוציאה מכלל אפשרות שטיקולים אלה
מוטעים מיטות), הרי שהענין הפקיסטאני באמנה חנו חכמיטי, כלומר
אמצעי לזכות באספקה נשק מארצות חורית.

2. חורכית מעונינה למלא את המסגרת החתומה חוכן ממשי.
בידעה שחברות פקיסטאן וחורכית לכוין באמנה החתומה
אינה מוזכרת כל שאלה איסטריטגית, הרי שהיא שואפת וחוורת לקראת
הצטרפות מדינות אחרות - וראשונה אלה העונות לצרכי הרציפות
הגיאוגרפית (פרס ועיראק).

3. אין חורכית מועלמת מחקשייה הפנימיים בפרס ובעיראק,
העלויים להכריע בגור הצטרפות מדינות אלה לאמנה החתומה;
כן אין היא מועלמת מערכון הצבאי המפוקפק; עם זאת עדיף במחשבות
רעיון רציפות השטח, ועל כן הצבירה פעולת הפיתוי וההסברה לשתייה -
ובעיקר לעיראק, אשר הצטרפותה נראית בטובב בעיני חורכית קרובה
יותר למימדה בשלב זה, מאשר הצטרפות פרס.

4. בידיעה שקטות המדינה העיקרי של עיראק נעוץ בהאמנות
לליגה הערבית, מועלת חורכית בשני כיוונים מקבילים:
הכלטת אפסיותה של חליבה לגבי עיראק, והתגנה המתיחות הטפציות
עם מזה מדינות ערביות לשם דיכון עמדתן הן. במסגרת המיוון השני
יש לראות את גבנות חורכית לחסל את "משבר השגרירות" עם מצרים
והסנעות מנקיטת עמדה אחרי ההחלטות האחרונות בסוריה.

5. בעוד שהשלמת החבורת הצפופית חנה מסותה הראשונה
של חורכית (ובדיועבז אין היא אומרת כזאת אף מצרפת
הסופי של אפסיותה, הון תיווש ברית סעראבד), הרי, באט חושב
מסרה זאת, הקבל חורכית ככרמה את החתומה דרומה.

6. אין לפי שעה לקבוע האם ובאיזו מידה יספיק יחסי
חורכית-ישראל מהחברה האמנה החורכית-פקיסטנית.

ניתן להניח, שתחיה האפקה כלשהי וניתן לשער שהיא תהיה חלוצה במידה רבה בחברות העיראקיות. זאת יציגו שני ביומני תורכיה-ישראל כתנאי להתאחדותם, אין לשער שדרישה זאת תקבל על ידי התורכיים; אם, מאידך גיסא, יסמכו על כך, שבקבוצות חברות עם התורכיים באמנה יעלה הזמן באורה שבעי את שלו, אזי לא מן הנסוע שיהיה שר להקנות.

7. לעומת זאת, אפשר להניח שלא יחול שני מכוון במדיניות תורכיה-ישראל. לא זאת בלבד שניתנו הבטחות ברורות ברורה זאת, אלא גם אילולא כן אין שני כזה לאינטרס תורכיה. יתכן, מאידך גיסא, שלחוקות מה חושון תורכיה כלשהו במסויים חיצוניים לידידות שהיא רחוקה לישראל.

8. אשר לחובותה הידועה של ישראל להתאחדות עיראק, הרי שתורכיה עדה לה, אולם אין להניח שהאיים או השנה בגללה תהליך מאמיה. טענת תורכיה כפולה: מהחיות מדיניות יכולה ישראל אך ליהנות מפיוול הליגה ומכניסה עיראק בברית עם תורכיה (וקשה לקבוע אם שיעון כזה כנה אם לאו); טבחינה בבאית, הרי דיונה וחיוקה כל עיראק הוא אחריותה של ארצות הברית, ועל כן אין תורכיה מוסמכת לדון בסוגיה זאת.

9. טפק את המשנת קו השכנוע נגד האחדות עיראק תהיה לתועלת בתורכיה. יש לשער, שהגברת ההטבדה (והעברות, בין היתר, לעתונות וכו') עשויה להזיק ובדאי לא תועיל, כי החלפת התורכיים בחושה, זהם עלולים לראות את נטינותינו בהסדרה בלבד. מן הצד השני, אין לשלול לחלוטין האפשרות שהתקשרות תורכיה עם עקיסטאן תביא לשני כלשהו של יחס טרינה זאת אלינו, במדט את עיראק היטאר בחוץ לאמנה.

ב ב ר כ ה,

(-)
י. מרד

העתק:
לשכה
ה' י. הרצוג
ח ק ר
ה ס ב ר ה

795 752

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

9294/1-122

444

[illegible]

4/2/2008 22:13:00 0.0000 0.0000

3

2014 2013 2012 2011 2010 2009 2008 2007 2006 2005 2004 2003 2002 2001 2000 1999 1998 1997 1996 1995 1994 1993 1992 1991 1990 1989 1988 1987 1986 1985 1984 1983 1982 1981 1980 1979 1978 1977 1976 1975 1974 1973 1972 1971 1970 1969 1968 1967 1966 1965 1964 1963 1962 1961 1960 1959 1958 1957 1956 1955 1954 1953 1952 1951 1950 1949 1948 1947 1946 1945 1944 1943 1942 1941 1940 1939 1938 1937 1936 1935 1934 1933 1932 1931 1930 1929 1928 1927 1926 1925 1924 1923 1922 1921 1920 1919 1918 1917 1916 1915 1914 1913 1912 1911 1910 1909 1908 1907 1906 1905 1904 1903 1902 1901 1900 1899 1898 1897 1896 1895 1894 1893 1892 1891 1890 1889 1888 1887 1886 1885 1884 1883 1882 1881 1880 1879 1878 1877 1876 1875 1874 1873 1872 1871 1870 1869 1868 1867 1866 1865 1864 1863 1862 1861 1860 1859 1858 1857 1856 1855 1854 1853 1852 1851 1850 1849 1848 1847 1846 1845 1844 1843 1842 1841 1840 1839 1838 1837 1836 1835 1834 1833 1832 1831 1830 1829 1828 1827 1826 1825 1824 1823 1822 1821 1820 1819 1818 1817 1816 1815 1814 1813 1812 1811 1810 1809 1808 1807 1806 1805 1804 1803 1802 1801 1800 1799 1798 1797 1796 1795 1794 1793 1792 1791 1790 1789 1788 1787 1786 1785 1784 1783 1782 1781 1780 1779 1778 1777 1776 1775 1774 1773 1772 1771 1770 1769 1768 1767 1766 1765 1764 1763 1762 1761 1760 1759 1758 1757 1756 1755 1754 1753 1752 1751 1750 1749 1748 1747 1746 1745 1744 1743 1742 1741 1740 1739 1738 1737 1736 1735 1734 1733 1732 1731 1730 1729 1728 1727 1726 1725 1724 1723 1722 1721 1720 1719 1718 1717 1716 1715 1714 1713 1712 1711 1710 1709 1708 1707 1706 1705 1704 1703 1702 1701 1700 1699 1698 1697 1696 1695 1694 1693 1692 1691 1690 1689 1688 1687 1686 1685 1684 1683 1682 1681 1680 1679 1678 1677 1676 1675 1674 1673 1672 1671 1670 1669 1668 1667 1666 1665 1664 1663 1662 1661 1660 1659 1658 1657 1656 1655 1654 1653 1652 1651 1650 1649 1648 1647 1646 1645 1644 1643 1642 1641 1640 1639 1638 1637 1636 1635 1634 1633 1632 1631 1630 1629 1628 1627 1626 1625 1624 1623 1622 1621 1620 1619 1618 1617 1616 1615 1614 1613 1612 1611 1610 1609 1608 1607 1606 1605 1604 1603 1602 1601 1600 1599 1598 1597 1596 1595 1594 1593 1592 1591 1590 1589 1588 1587 1586 1585 1584 1583 1582 1581 1580 1579 1578 1577 1576 1575 1574 1573 1572 1571 1570 1569 1568 1567 1566 1565 1564 1563 1562 1561 1560 1559 1558 1557 1556 1555 1554 1553 1552 1551 1550 1549 1548 1547 1546 1545 1544 1543 1542 1541 1540 1539 1538 1537 1536 1535 1534 1533 1532 1531 1530 1529 1528 1527 1526 1525 1524 1523 1522 1521 1520 1519 1518 1517 1516 1515 1514 1513 1512 1511 1510 1509 1508 1507 1506 1505 1504 1503 1502 1501 1500 1499 1498 1497 1496 1495 1494 1493 1492 1491 1490 1489 1488 1487 1486 1485 1484 1483 1482 1481 1480 1479 1478 1477 1476 1475 1474 1473 1472 1471 1470 1469 1468 1467 1466 1465 1464 1463 1462 1461 1460 1459 1458 1457 1456 1455 1454 1453 1452 1451 1450 1449 1448 1447 1446 1445 1444 1443 1442 1441 1440 1439 1438 1437 1436 1435 1434 1433 1432 1431 1430 1429 1428 1427 1426 1425 1424 1423 1422 1421 1420 1419 1418 1417 1416 1415 1414 1413 1412 1411 1410 1409 1408 1407 1406 1405 1404 1403 1402 1401 1400 1399 1398 1397 1396 1395 1394 1393 1392 1391 1390 1389 1388 1387 1386 1385 1384 1383 1382 1381 1380 1379 1378 1377 1376 1375 1374 1373 1372 1371 1370 1369 1368 1367 1366 1365 1364 1363 1362 1361 1360 1359 1358 1357 1356 1355 1354 1353 1352 1351 1350 1349 1348 1347 1346 1345 1344 1343 1342 1341 1340 1339 1338 1337 1336 1335 1334 1333 1332 1331 1330 1329 1328 1327 1326 1325 1324 1323 1322 1321 1320 1319 1318 1317 1316 1315 1314 1313 1312 1311 1310 1309 1308 1307 1306 1305 1304 1303 1302 1301 1300 1299 1298 1297 1296 1295 1294 1293 1292 1291 1290 1289 1288 1287 1286 1285 1284 1283 1282 1281 1280 1279 1278 1277 1276 1275 1274 1273 1272 1271 1270 1269 1268 1267 1266 1265 1264 1263 1262 1261 1260 1259 1258 1257 1256 1255 1254 1253 1252 1251 1250 1249 1248 1247 1246 1245 1244 1243 1242 1241 1240 1239 1238 1237 1236 1235 1234 1233 1232 1231 1230 1229 1228 1227 1226 1225 1224 1223 1222 1221 1220 1219 1218 1217 1216 1215 1214 1213 1212 1211 1210 1209 1208 1207 1206 1205 1204 1203 1202 1201 1200 1199 1198 1197 1

[illegible]

五 四 三 二 一

2000 2001 2002 2003 2004

2007 年 12 月 15 日

2

ירושלים, יב"ב בארץ ב' תשי"ד
17 במרץ 1964

ח/461

ט ר ר י
ממשלה

ל : זיר ישראל, אנקרה

מאת : ט ע " ר

המנכ"ל ביקשנו לברוק את האפרז במכתבך אליו
מה-ט במרס על האוסן בו הודיעו ב"קול ישראל" על מגישתך
עם שר החוץ התורכי.

מתברר כי קצין העתונות של המשורד פירש, בטעות,
את הברקן על הפגישה כאילו הנך מבקש שהדבר יטורסם כלשון הסבר
ללא שינויים והוספות.

קצין העתונות מעיר עוד כי ימים ראשית לפני אותו
שירור ב"קול ישראל" בתבה העתונות הישראלית הרבה, ברוח הדרושה,
על עמדת תורכיה ביחס לישראל ועל העובדה כי התסכם עם פקיטטן
לא ישנה את מדיניותה ביחס לסכסוכים באיזור. על כן, לדעתו,
הפחד היה להביא כי אחרי הכנה כזאת משמעות הידיעה בדיון הייתה
סובנת לגמרי.

מ.צ.מ.

ב ב ר ה ,

ט. מראל

העתק: מנכ"ל.

[Handwritten signature]

תאריך
לחיק מס'

11/4241

מזכר
מערב

אל
מאת

11.1.11

המסמך:

אדק לבק אגליה
אח מכנה
בטח - וואל
אז הערה
על אדנים

11.1
27/8/54

אנקרה, י"א אדר ב' תשי"ד
16.3.1954

2121/34/ג

24/11010/16

אל: המנהל הכללי
מאת: ציר ישראל, אנקרה.

הנדון: שיחת עם ראש הממשלה התורכית.

במהלך, בקשתי לאחר הגשת כתב האשמה פנישתי עם ראש הממשלה.
היה ידוע לי משיחות עם חברי המפלגה, שבקשות אלה כמעט תמיד נשארות ללא
תוצאה. לכן הופתעתי אחרת, כשנודע לי שראש הממשלה יקבלני היום בשעה
12 בצהריים. סקיד מאוד החוץ, שמעו אטע על סולחני אמר לי, כי ראש הממשלה
החליט בהקדמה היותר שקטה, שנפתחה עם פגרת האשמה הלאומית, לקבל את כל
ראשי הנציגות שלא נתקבלו עד כה.

לפני הסנישה הסמתי את חברי סגל הנציגות לשיחת על קביעת

קרי הסברה.

בהגיעי לסדר ראש הממשלה אמר לי סזכירו הפרטי, כי המתרגם
יהיה נורי בירגי וכי לכן מבקשים שאובר צרפתית. ראש הממשלה מבין יפה
גם אנגלית וגם צרפתית, אבל מבכר להעזר במתורגמן בוגרים שיש לו לומר.

מחמתי בהזכירי לראש הממשלה שמנישתינו תראשונה היתה במרים,
וכי אז שמעתי מפייהם של כל ידירי וחיביהם נשיא הרפובליקה ויצמן אוריוול,
ראש הממשלה רנה מאיר, ושר החוץ פר כידו, דעה אחת, אודות איש שיחי, כי
הוא איש מדינה אמיתי, הנעתי את התקופה, כי איש שיחי יסלח לי אם אומר לו,
שבסיוני במשך 10 חודשים בתורכיה אישר לי כי רוסם זה מתאים למציאות.

המסכתי בהבעת ברכות פסעם ראש הממשלה, סר שרת, למר סנדרס
והזכרתי את הקשר האישי של סר שרת לתורכיה: למודיו כאיסתנובול, שירותו
כצגא התורכי בימי מלחמת העולם הראשונה והעובדה שהוא מדבר תורכית שוטפת.

אמרתי, כי לדעתי בהזדמנות טובה זו לקבוע עובדה היסטורית
בעלת ערך עצום, כי עליה מבוססת לא רק אהדת ארץ ישראל לתורכיה, אלא גם
אהדת היהדות העולמית: תורכיה היא אחת הארצות המעטות בעולם שבה לא נשפך
מקורם דם יהודי. אין ספק, כי נשיא הרפובליקה כנסיעתו בארצות-הברית
הדגיש באהדה זו וגם בשרשיה הכפולות: העובדה שהזכרתי לעיל והיחסים של
אחיה בין המדינה התורכית ומדינת ישראל.

הקשרים שבין העם הישראלי ובין יהדות ארה"ב ידועים לאיש
שיחי. הוא יודע מה היה תפקידם ביסוד המידע וההתפתחות בשנותיה הראשונות,
זוהם הם הקשרים ההדוקים האידיאולוגיים והחבריים עם יהדות זו בהנהגת הקשר
החי עם יהדות ארה"ב וארצות אחרות של המערב הוא אחד מאבני היסוד של
העמדה המדינית הסערבית של ישראל, סחוץ לקרבה תרבותית והשקפתית עם ארצות
המערב. עם יהדות ארצות מזרח אירופה לא קיים, לראשונה, כמעט כל קשר,

אך ידועים לנו נפגועיהם לישראל ושאיפותיהם לבשתחורר מהמספר הקומוניסטי.

העובדות שציינת עושות את ישראל לאחד משני המבצרים של העולם המערבי במערב אסיה. המבצר השני הוא תורכיה. לתורכיה יש יסוד אורגני לא פחות חזק משלנו לעמדתה המערבית באיטנה. יש לשמוח כי שני מבצרים אלה מהווים גם שני הכוחות הצבאיים היחידים בעלי ערך במערב אסיה, ז.א. באגף המזרחי של ארגון ההגנה המערבי. ישראל יכולה במקרה של התקפה לנכים 16 אוגדות עם זיון סלא וכבד, אמהות 250 אלף אנשי צבא.

מבין לנו, כי תורכיה סחפשת פוזציה קדמית בכיוון מזרחה, ובנאות ראש מפשלת לפני מספר ימים בבוסת, הוא הביע הבנה לשאיפה זו. אולם אנו משוכנעים, כי שני המבצרים היחידים הם תורכיה וישראל. הנבי בטוח, כי העובדה שמדרום לתורכיה שוכנת מדינה חזקה מוסיף לרגש בטחונה. הזכרת שבמקרה של מלחמה עלולה ישראל לשמש כסיס הספקה וזם מקור הספקה של תוצרת צבאית חשובה, וזם נשר בקו התחבורה בין תורכיה ובני ברית המערביים. במשך כל הזמן שדברתי על עניינים צבאיים בענף מדרום בראשו לאות הן. הוספתי, כי אני שמח לציין, כי לקרבה האידיאולוגית ואמדינית בין תורכיה וישראל יש להוסיף קרבה כלכלית.

בתתי מקרה קצרה על התפתחות היחסים הכלכליים והזכרתי, שבפנ'ם המסחרי שאתקיים לא מזמן מסרנו על ההלסתנו לקנות את מחצית כמות החיסה הדרושה לישראל (150 אלף טון) בתורכיה. החלטנו, כמו בן, לקנות את הכותנה - כעק חפשת אלפים טון לשנה - במקום בארה"ב בתורכיה ולשם זה התאמת את המסדקות כמפעלים בארץ. ציינתי, כי האופי הגיאוגרפי של הארץ אינו מרשע לנו לחשוב על פתוח של חקלאות בעל וכי לכן תמיד זהיה זקוקים ליכום שתורכיה. אין לי ספק, כי עובדה זו מוסיפה לבטחונה הכלכלי של תורכיה. יש לי רק הערה אחת והיא, כי אי-סתן רשיונות יכוא כזמן האחרון לא איפשר לנו לבצע את הקניות בתורכיה, הכוללות מחוץ למצרכים שהזכרתי גם זרעי שמנים ובקר.

סיימתי את דברי בהזכרת המו'ם על החוזה התרבותי. הסברתי את חשיבות הדבר ואת התאמת חוזה זה לקרבה הנפשית והתרבותית בין שתי הארצות.

מר מנדרס בתשוכתו להרצאתי נבע ככל עיף וטעף שהזכרתי, הוא פתח בדברי הערכה גבוהים על מר שרת. אמר, שבכיר את תולדות חייו במ לפני שהזכרתי ושחושב אותו לא רק לידיד כי אם גם לאח לבסק, כי גם הוא, מנדרס, נלחם במלחמת העולם הראשונה. הוא הדביש כמה הוא סאוטר, שכהנה השלטון של העם שלמסציו ולנבורותיו הוא סלא הערכה והתמללות, נמצא איש כה מוכשר.

מנדרס המשיך לאמור, כי ללא כל התיינות הוא מאשר את השקפותי בנוגע לקרבת העמדות התורכית והישראלית כשנחיים מדיניים, אידיאולוגיים וצבאיים. הוא מסכים, ששתי מדינות אלה הן מבצר המערב באסיה. הוא השתמש בתורכית במלה הצרפתית bastion שהשתמשי בה. הערכתו את ישראל אינה מרודה לפי גודל שטחה ומספר תושביה. ידוע לו כי ערכה עולה פי 10 על מדינה.

מנדרס עבר לשטח הכלכלי. הוא אמר, שמכיר בעובדה שכלכלות שתי המדינות משלימות זו את זו. בכונה הערתי על אי אפשרות שישראל תיצר את כל הדרוש לה בשטח הכלכלי ובחכמה עשינו אם תכננו את יבואנו מתורכיה.

יריעים לו הקסיים שהיו בזמן האחרון - והם כלליים - בשטח מתן רשיונות איבוא, אבל ידוע לו שענין זה נמצא בטפול ושנבוא על סיפוקנו. הוא בסוף כי עתיד החליפין הסטוריים בין ישראל ותורכיה ניהן להתפתחות מהמדה.

בענין ההסכם התרבותי אמר, כי בתחלת סאייב את הדבר, וזה נוכח כמה שאמר קודם על הקרבה האידיאולוגית בין שני העמים, על באמנותם המשותפת לשאיפה אחת, ותחלתם הנחוצה של שני העמים להלחם בעד האידיאלים האלה.

לכסוף, אמר סבדרס, בדצובר להוסיף דבר מה בסטוריים. הוא דיבר בשטח תורכית, אך תרגמו של פירגני נעשה טעורפל וסגורסם. הביצות שהוא הזכיר ~~הוא~~ כי קיימים במזרח טבנים עדינים ורניטיות עדינות ביותר. לכן מוכרחים תמיד לשמור על היחסים בין תורכיה וישראל יחסייתו בצורה חלקה, ללא פנס. הביצות, כי כונת סבדרס היתה להזהיר כי תורכיה תמשיך לדאוג לכך שלא תפגענה סדינות ערב בצורה יותר מדי ישירה מהתפתחות יחסי תורכיה-ישראל. אולם לא רציתי, כי משרד החוץ התורכי ישמש בפסוק זה כדי לעכב את המוס להסכם התרבותי. לכן שאלתי את ראש הממשלה: האם דבריו האחרונים סכוריים להסכם התרבותי? סבדרס ענה ללא כל הסוס: בתחלת לא. זאת היתה הערה כללית וקירבתה בהרצאתי לענין ההסכם התרבותי היא סקריית בתחלת.

ראש הממשלה מילס באסרו כי שם סאר לקבלני כצורה כה גלית פרוטוקולרית וכי ישמש את אסטיף לשבת ולשוחח לאחר סיום החלק הרשמי. עביתי, כי בדצובר לא לצול יתור סזמנו וכי ירשה לי רק להביע חתמולות על כוח זכרוננו: הוא ענה לכל ששפט של הרצאתי. סבדרס ענה, כי זכרוננו עוד יותר טוב משערת לעצמי, כי הוא גם זוכר כדיוק מי אני ומה תולדות חיי ולכן כה העריך את השיחה. הוא בקס לסמור דרישת שלום חמה ביותר למור שרת, ולהביע לו את בטחוננו בעתיד היחסים הידידותיים בין שתי המדינות.

הודיתי למנדרס על כי דאג למתרגם כה נכבד כסר. נזרי בירגי ונפרדתי סמנו. יצאתי מהחור עם בירגי ואמרתי לו שאני שמח כי היה נוכח בשיחה. הוא שאלני: האם יש בזה דקירה? צחקנו והוא הוסיף ששמה שקבל הודות נוכחותו בשיחה הדרכת חשובה. נדמה לי, שהערתו של בירגי סבביעה על האופי הידידותי היוצא מהכלל של עמדת סבדרס.

אני חייב המברה על כי לא הרחבתי בדבור על עמדתנו בענין יחן ארצות ערב. רציתי להשאיר לכל הפנישה את אפיה החיוכי. עמדתנו כלפי ארצות ערב ידועה לסבדרס וברטה לי, שהעובדה שלא הזכרתי את הערבים עשתה עלון רושם יותר טוב מאשר לו הייתי מתקיפם. התחשכתי גם בנוכחות בירגי, כי משרד החוץ ולא רציתי שאף מילה בהרצאתי תפורש כביקורת על יחסי משרד החוץ אלינו.

סיר לאחר הפנישה סמר אודותיה, בין מבישות אחרות, רדיר

אנקה.

בברכה,

JA

ס. פישר

4241 / ✓

$$\frac{d}{dt} \left(\frac{1}{2} m v^2 \right) = \frac{d}{dt} \left(\frac{1}{2} m \frac{dx}{dt} \frac{dx}{dt} \right) = m \frac{dx}{dt} \frac{d^2 x}{dt^2} = m v \frac{d^2 x}{dt^2}$$

454-5517 8 7 22

2018年12月15日

[illegible]

במחנה, בקשרי לאחד הגופים בזה המסגרת הסימנים הם דגש הממלאים
היה ידוע לי מסיחות עם אנשי המגל, שבקשות אלה חשקת תמיד במאור וזה
ללא מוצאות. לבן המחקר אמר, המכונה לי שראש הממשלה יקבל
היה במקרה 12 במאי, שני המידע החד, מספר אחד על מיליוני אשר לי
בי ראש הממשלה המליץ בתקופה הידועה שאלה, שראשונה עם פגיון האמנות
הלאומית, לקבל את כל ראשי המדינות אלה וזה המכלול עד לה.

לפני הוועדה אמר: את חברי מכל המדרגות להישאר על קו אחד
עדי המעברות.

[illegible][illegible][illegible][illegible]

43735 57 10 42 5573

הנכירק קטר לטסה הצלילי, הוא אחד, חסידר במוסדה
המלכותי שהי דמיונה מליכודו דו אה דו, נבונה העממי קל
הי המפורט ייחצול היצר אה קל חודשה לה נמנה הצלילי וחסמנה
השינוי אה חכונז אה יכונצו חסודכיה.

יחסינו לו קפאים מהיו ביום המהפך - וזה מלל יפה - נחמד
מאין רגיונות היבוא, אבל ידוע לו שגור זה הוא המסלול הנחמד
על סיפוקו. הוא צוח כי עדיף העלייה הסתדרית בין ישראל
המדינית לזו המהפכנית.

[illegible][illegible][illegible]

החידושים למגדלים על ידי דאג למעורבות בה נבנו סביב קווי הרכבת החדשים.
החידושים נבנו. יצאנו במסגרת של תכנון וביצוע של תחנות הרכבת החדשים.
התחנות החדשות. הן נבנו על ידי חברת הרכבת החדשה. הן נבנו על ידי חברת הרכבת החדשה.
הן נבנו על ידי חברת הרכבת החדשה. הן נבנו על ידי חברת הרכבת החדשה.
הן נבנו על ידי חברת הרכבת החדשה. הן נבנו על ידי חברת הרכבת החדשה.

[illegible][illegible]

משרד החוץ

סוכר

	מדינות	מדינות
	מדינות	מדינות

אברהם אברהם
מנחם מנחם
יעקב יעקב

שלמה שלמה
משה משה
משה משה
משה משה

שלמה שלמה
שלמה שלמה
שלמה שלמה
שלמה שלמה

שלמה שלמה

מדינות

מדינות

מדינות

מדינות

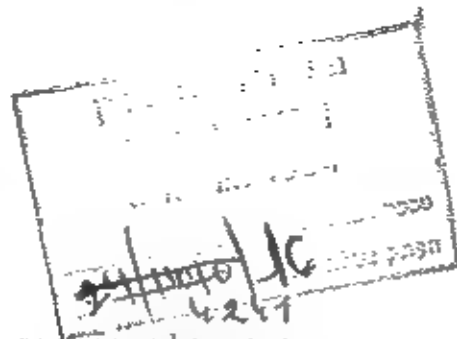
כ ס ו ס

LEGATION D'ISRAEL

מדינת ישראל

אנקרה, יא' אדר ב' תשי"ד
16.3.1954

אנ/34/2121

אל: המנהל הכללי
מאת: ציר ישראל, אנקרה.

הנדון: שיחה עם ראש הממשלה התורכית.

כנהוג, בקשתי לאחר הגשת כתב האסנה מבקשת עם ראש הממשלה.
היה ידוע לי משיחות עם חברי הסגל, שנקשות אלה כמעט תמיד נשארות ללא
תוצאה. לכן הופתעתי אטול, כשנודע לי שראש הממשלה יקבלני היום בשעה
12 בצהריים. מקיד משרד החוץ, שמסר אסס על שולחני אסר לי, כי ראש הממשלה
החליט בתקופה היותר שקטה, שנפתחה עם פגרת האספה הלאומית, לקבל את כל
ראשי הנציגות שלא נתקבלו עד כה.

לפני הפגישה אספתי את חברי סגל הצירות לשיחה על קביעת
קרי הסדרתי.

בהגיעי למשרד ראש הממשלה אסר לי מזכירו הפרטי, כי הסדרגם
יהיה נזרי כירגי וכי לכן מבקשים שאובר צרפתית. ראש הממשלה מבין יפה
בס אנגלית וגם צרפתית, אבל סביר להעזר במתורגמן בדברים שיש לו לומר.

טחחתי כהזכירי לראש הממשלה שפגישתנו הראשונה היתה בסריס,
וכי אז שמעתי מפייהם של כל ידידי וביניהם נשיא הרפובליקה וינסן אוריוול,
ראש הממשלה רנה סאיר, ושר החוץ פר בידו, דעה אחת אודות איש שיחי, כי
הוא איש מדינה אמיתי. הבעתי את התקווה, כי איש שיחי יסלח לי אם אומר לו,
שבסירני במשך 10 חודשים בתורכיה אישר לי כי רואם זה התאים למציאות.

המשכתי בהבעת כרכות סמעס ראש ממשלתי, סר שרת, למד סנדרס
והזכרתי את הקשר האישי של סר שרת לתורכיה: למודיו באיסטנבול, שירותו
בצבא התורכי בימי מלחמת העולם הראשונה והעובדה שהוא סדכר תורכית שוטפת.

אמרתי, כי לדעתי בהזדמנות פגישה זו לקבוע עובדה היסטורית
נעלת ערך עצום, כי עליה מבוססת לא רק אהדת אנץ ישראל לתורכיה, אלא גם
אהדת היהדות העולמית: תורכיה היא אחת הארצות המעטות בעולם שבה לא נשפך
מעולם דם יהודי. אין ספק, כי נשיא הרפובליקה בנסיעתו בארצות-הברית
הרגיש באהדה זו ובס בשורשיה הכפולות: העובדה שהזכרתי לעיל והיחסים של
אחור בין הסריינה התורכית וסדינת ישראל.

הקשרים שבין העם הישראלי ובין יהדות ארה"כ ידועים לאיש
שיחי. הוא יודע מה היה תפקידם ביסוד המדינה ובהתפתחותה כשנותיה הראשונות,
ומה הם הקשרים ההדוקים האידיאולוגיים והאמריים עם יהדות זו בהנהגה הקשר
החי עם יהדות ארה"כ וארצות אחרות של הסערב הוא אחד מאבני היסוד של
העמדה המדינית המערבית של ישראל, מחוץ לקרבה תרבותית והשקפתית עם ארצות
המערב, עם יהדות ארצות מזרח אירופה לא קיים, לדאכוננו, בטעם כל קשר,

אין ידועים לנו בעובדיהם לישראל ושאיפותיהם להשתחרר מהמשטר הקומוניסטי.

העובדות שצינתי עושות את ישראל לאחד משני המבצרים של העולם המערבי במערב אסיה. המבצר השני הוא תורכיה. לתורכיה יש יסוד אורגני לא פחות חזק משלנו לעמדתה המערבית האיתנה. יש לשמוח, כי שני מבצרים אלה מהווים גם שני הכוחות הצבאיים היחידים בעלי ערך במערב אסיה, ז.א. באגף הסודאי של ארגון ההגנה המערבי. ישראל יכולה במקרה של התקפה לגייס 16 אוגדות עם זיון מלא וככד, המהוות 250 אלף אנשי צבא.

מנגן לנו, כי תורכיה מחפשת סוצביס קרמיים גכוון טזורה, ובנאום ראש ממשלתה לפני סטפר ימים נכנסת, הוא הניע הנבה לשאיפה זו. אולם אנו משוכנעים, כי שני המבצרים היחידים הם תורכיה וישראל. הנני בטוח, כי העובדה שטיוס לתורכיה שזכנת מדינה חזקה פוסיף לרגש בטחונה. הזכרתי שבמקרה של סלחמה עלולה ישראל לשמש כסיס המפקה וגט מקור הספקה של תוצרת צבאית חשובה, וגם גשר בקו המחבורה בין תורכיה ובני בריתה המערביים. במשך כל הזמן שדברתי על עניינים צבאיים נענע מנדרס נראשו לאות הן. הוספתי, כי אני שמח לציין, כי לקרבה האידאולוגית והמדינית בין תורכיה וישראל יש לחוסיף קרבה כלכלית.

נתתי מקרה קצרה על התפתחות היחסים הכלכליים והזכרתי, שבסוף המסחרי שהתקיים לא מזמן מטרנו על החלטה לקנות את מחצית כמות החיטה הדרושה לישראל (150 אלף טון) בתורכיה. החלטנו, כמו כן, לקנות את הכותנה - בעק המשת אלפים טון לשנה - במקום באלה'כ בתורכיה ולשם זה התאימו את הטטרות במפעלים בארץ. ציינתי, כי האומי הגיאוגרפי של הארץ אינו מרשה לנו לחשוב על סחורה של תללות כעל וכי לכן תמיד בתיה זקוקים ליבוא מהודניה. אין לי ספק, כי עובדה זו מוסיפה לבטחונה הכלכלי של תורכיה. יש לי רק הערה אחת והיא, כי אי-מתן רשיונות יבוא בזמן האחרון לא איפשר לנו לבצע את הקניות בתורכיה, הכוללות מחוץ למצרכים שתזכרתי גם זרעי שמנים ובקר.

סיימתי את רבתי בהזכרת הסוף על החוזה התרבותי. הסברתי את חשיבותו הרבה ואת התאמת חוזה זה לקרבה הנפשית והתרבותית בין שתי הארצות.

מר מנדרס בתשוכתו להוצאתי גוע בכל מעיף וסעיף שהזכרתי, הוא סתם בדברי הערכה גבוהים על סר שרת. אמר, שהכיר את תולדות חייו גם לפני שהזכרתי ושחושב אותו לא רק לידיד כי אם גם לאח לגשק, כי גם הוא, מנדרס, נלחם במלחמת העולם הראשונה. הוא הרגיש במה הוא פאוסר, שבהגה השלטון של העם שלטאמציז ובלבורותיו הוא סלא הערכה והתפעלות, נמצא איש כה מוכשר.

מנדרס המשיך לאמור, כי ללא כל הסתייגות הוא מאשר את השקפותי בנוגע לקרבת העמדות התורכית והישראלית בשפחים מדיניים, אידאולוגיים וצבאיים. הוא מסכים, ששתי מדינות אלה הן מבצר המערב באסיה. הוא השתמש בתורכית במלה הצרפתית bastion שהשתמשתי בה. הערכתו את ישראל אינה קדורה לפי גודל שטחה ומספר תושביה. ידוע לו כי ערכה עולה פי 10 על סודיה.

מנדרס עבר לשטח הכלכלי. הוא אמר, שמכיר בעובדה שכלכלות שתי המדינות סלימות זו את זו. נכונה הערתי על אי אפשרות שישראל תיצר את כל הדרוש לה בשטח הכלכלי ובחכמה עשינו אם תכנונו את יבואנו מתורכיה.

ידועים לו הקשיים שהיו בזמן האחרון - והם כלליים - בשטח מתן רשויות היבוצ, אבל ידוע לו שענין זה נמצא בספול ושגבוא על סיפוקנו. הוא בטוח כי עתיד החליפין הסטוריים בין ישראל ותורכיה ניהן להתפתחות סתמות.

בענין ההסכם התרבותי אמר, כי בהחלט מחייב את הדבר, וזה נובע ממה שאמר קודם על הקרבה האידאולוגית בין שני העמים, על נאמנותם המשותפת לשאיפה אחת, והחלטתם הנחושה של שני העמים להלחם בעד האידיאלים האלה.

לבסוף, אמר מנדרס, כדצונו להוסיף דבר מה בסוגריים. הוא דיבר בשטף תורכית, אך תרגומו של בירגי נעשה מעורפל ומגומגם. הניבות, שהוא הזכיר, כי קיימים במזרח מצבים עדינים ורגישויות עדינות ביותר, לכן מוכרחים תמיד לשמור כל היחסים בין תורכיה וישראל יתפתחו בצורה חלקה, ללא פגם. הניבות, כי כונת מנדרס היתה להזהיר כי תורכיה תמשיך לדאוג לכך שלא תפגענה מדינות ערב בצורה יותר מדי ישירה מתפתחות יחסי תורכיה-ישראל. אולם לא רציתי, כי משרד החוץ התורכי ישתמש כפסוק זה כדי לעכב את המו"מ להסכם התרבותי. לכן שאלתי את ראש הממשלה: האם דברין האחרונים מכוונים להסכם התרבותי? מנדרס ענה ללא כל הסוט: בהחלט לא. זאת היתה הערה כללית וקירנתה בהרצאתי לענין ההסכם התרבותי היא מקרית בהחלט.

ראש הממשלה סיים באמרו כי שמח מאד לקבלני בצורה כה בלתי טרנסקולרית וכי ישמח אם אטמין לשבת ולשוחח לאחר סיום החלק הרשמי. עניתי, כי ברצוני לא לבזל יותר מזמני וכי ירשה לי רק להביע התפעלות על כוח זכרוננו: הוא ענה לכל טשטש של הרצאתי. מנדרס ענה, כי זכרוננו עוד יותר טוב משערת לעצמי, כי הוא גם זוכר בדיוק מי אני ומה חולדות חיי ולכן כה העריך את השיחה. הוא בקש למסור דרישת שלום חמה ביותר למר שרת, ולהביע לו את בטחונו בעתיד היחסים הידידותיים בין שתי המדינות.

הודיתי למנדרס על בי דאג למתרגם כה נכבד כמר קורי בירגי ובפרדתי סמנו. יצאתי מהחדר עם בירגי ואמרתי לו שאני שמח כי היה נוכח בשיחה. הוא שאלני: האם יש בזה דקידה? צחקנו והוא הוסיף ששמח שקבל הודות נוכחותו כשיחה הדרכה חשובה. גרסה לי, שהערותו של בירגי מצביעה על האופי הידידותי היוצא מהכלל של עמדת מנדרס.

אני חייב הסברה על כי לא הדאבתי בדבור על עמדתנו בענין ההן ארצות ערב. רציתי להשאיר לכל הפגישה את אפיה הטירבי. עמדתנו כלפי ארצות ערב ידועה למנדרס ונדמה לי, שהעובדה שלא הזכרתי את הערכים עשתה עליו רושם יותר טוב מאשר לו הייתי מתקיפם. התחשכתי גם בנזכחות בירגי, בכך משרד החוץ ולא רציתי שאף מילה בהרצאתי תפורש בביקורת על יחס משרד החוץ אלינו.

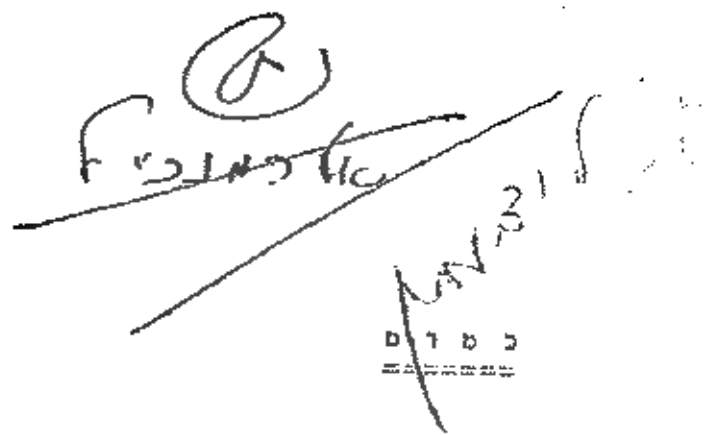
מיד לאחר הפגישה ספר אודותיה, כין פגישות אחרות, ורדיו

אנקרה.

נכרחה,

מ. פישר

מ. פישר

ירושלים, יא' באדר ב' תשי"ד
 16 במרס 1954

ת/444

א ל : ציר ישראל, אנקרה

טאת : מנהל סמ"ד

סיסר היקד,

אני חוזר עתה טחוסס קצר ולא הספקתי לכתוב כרי לתת לך
 הדקע של טכדקי סג. 228. בהחצעות אשר התקיימה כראשונתו של הושר דנז
 על כל פרטי פעולתן הן לאחר הצהדתו של סחמר עלי והן לאחר הצהדותיו
 של קוסרולו. הדקתי לך הערכת הססוד לצעור.

אם הוחלט לעכור עתה סטחאה להסברה, זאת בוראי לא אוררת
 שטחאותיד לא היו בסקומן. בניתוח כללי של הסצב חשבנו כי סוטב לפי
 שעה כי הטחאות הנוספות תיעשנה נארה"ב. הרי אם אכן יקבל חשוכות בלתי
 סטטקות, קיימת חסיד אסטרות כסבילו לבייט עוד יותר כוואת כציבור
 האטריקצי והנאיג הישראלי לא יסאר כווד כטני השלטון. לא כן הובר
 כתורכיה. לא רצינו גם כי סחאות נוספות באנקרה יברסו לתשובות
 תורכיות בלתי רצויות.

סאז צעון הראשון, הגיע לידיעתי כי איסטנייילי - אשר דרין
 אגב איצו טבקר כלל בירושלים - התחיל לסעון כי תגובתנו באנקרה היתה
 יותר סדי חריטה. בסבוצ סענד היתה לי סיחה ארוכה אתר בהזדמנות קבלת
 טנים מאל הציר האיטלקי. בנזכחות השגריר הצרפתי חזר איסטנייילי על
 זה כי עלינו לסמוך על ירירות תורכיה וכי עלינו להבין כי כל פעולה
 תורכית באיזור יכולה אך ורק לעזור לישראל. עניתי לו כי בוראי שטבו
 לא חושבים כי קיימת כדונה דעה כלשהי מאל טטשלת תורכיה. מולם
 היחסים הידידותיים הקיימים בינינו מרשים לנו להביר להט בגילוי לב
 את חשבותינו בטני פעויות אשר עלולות לקרות ונסטגרת זו אורתי בחוקן
 על מרשה הגאוטים ועל דאבתנו לפני עזרה צבאית בחסות האמנה החדשה
 לעיראק. דקע זה לסחאתנו קיבל את הסכמתם של ב'ילברט ואיסטינייילי
 כאחר וסגיהם עברו להסביר לי כי צרפת, תורכיה וישראל פאוחדות כהחנגדותן
 לאיחוד עיראק-סוריה. איסטנייילי הוסיף כי כל עתה טטלושת הסריגות
 סגלה את התנגדותה בורכים סלה מולם ישנה כאן גקודה טעותפת בלתי
 סקוטפת.

קראת בודאי דברי ראש הטססלה בכנסת ביום 8.3.54 (י.ג.838)
 וראית הניצול אשר נעשה משיחתך עם סר החוץ התורכי ועם השגריר הצרפתי.

בהתיעצות הוחלט גם לחזק יחסינו עם תורכיה כסחתיט כלכליים
 וצבאיים. הפעולה בענין "סולל כונן" התחילה סיד כדמה הגבוהה ביותר
 כפי סידוע לך. בשטח הצבאי קיים זה ארבעה סבועות חלוקי דעות בינינו
 לבין ססדר הכסחון. האחרון החליט לקרוא בחזרה את חיים גאון ולחסל סיד
 את הנספחות הצבאית כתורכיה. אנו סקדוים כי ההחלטה הזאת תירות לסשה
 חרשים. ססוד החוץ-סבוקש להשתתף בהוצאות הנספחות! בענין זה הוחלפו
 מזכרים ומכהבים והסרטה קרובה לסידמה.

בנוגע לעתונאים, חתומים המצומצם של מסלול החורף יאמסר
הזמנת שלושה עתונאים בלבד. מחלקת החשבונות קיבלה ככל זאת הודעות
לבקש חוות דעתן לפני החלטה סופית.

בברכה
ובידידות,

JK

א. ג. ר.

משרד החוץ

4241/10

מוכר

4241/10

א"י :	המנכ"ל
מאת :	ד.ר.ג.

1. הרושם שקבלתי מקדיאת הצדד
הראשון החוזק עם קדיאת מכהבים
אלה.

2. תרדיפה אחרי הצהרה, אפילו
סמית ביותר לובשת כמעט צורה
היסטורית ואיננה מוסיפה כבוד
למדינה.

3. גם הפאמציס לפרסום על
קיום פגישה בין ציר ישראל ושר
החוץ - עד לידי פליחת איש מיוחד
לקושטא לא עומדים בשום
פדרציה לחשיבות העניין.

4. גם דבריו על חוסני בראוי
היו פזיזים ולא במקומם. שנית
שנכונה הידיעה שהאיש התכונה כרצ
ממשלה, ונניח שנכונים דברי פיש
שהוא ידיד הציונות, מה טעם
להכריז על כך לפני נציג של
מדינה זרה, פרט שקבענו לעצמנו
מדיניות לגבי חופעה זו של ראש
ממשלה ערבי - ידיד הציונות.

(הדיון - ממשלה נגד)
(ח/ה)

חתימה	ד.ר.ג.	14.3.54
חתימה	חתימה	חתימה

משרד החוץ

מוכר

מזכיר

מס':	מס':
מס':	מס':

פנוכסיה לאומית
י.מ.מ.

4 פא דבני

לא אומן דבני

ו'ו פ'צ'ק ו'א

במקומות מ'א

א'כונה הי'עה

א'ה'ז ו'א'מ'ה

כ'א'א מ'א'ה'ה, ו'א'א

א'כונה דבני פ'א'ק

א'ה'א י'ר'ד כ'ב'ונה

א'ה'ה ט'א'ה'ה א'ה'כ'כ'ז

א'ה'כ'כ'ז א'ה'כ'כ'ז

א'ה'כ'כ'ז א'ה'כ'כ'ז

א'ה'כ'כ'ז א'ה'כ'כ'ז

1. הכנסת זקב'ה'ה מקב'ה'
הכנסת הכנסת הכנסת
הכנסת הכנסת הכנסת

2. הכנסת א'ה'ה הכנסת
א'ה'ה א'ה'ה א'ה'ה

א'ה'ה א'ה'ה א'ה'ה

א'ה'ה א'ה'ה א'ה'ה

א'ה'ה א'ה'ה א'ה'ה

3. הכנסת א'ה'ה א'ה'ה

א'ה'ה א'ה'ה א'ה'ה

א'ה'ה א'ה'ה א'ה'ה

א'ה'ה א'ה'ה א'ה'ה

א'ה'ה א'ה'ה א'ה'ה

חתימה

חתימה

חתימה

חתימה

א'ה'ה א'ה'ה א'ה'ה

א'ה'ה

א'ה'ה 585

לונדון

ה' באדר ב' תשי"ד
10 במרץ 1954

אר/3390/60552

424/

אל: השגריר

העמק: תש"ר
חסברה

אשר

7/1.1.54

פע"ר

אירוע ישראל, האקרה.

מאת: הנכבד לעזוב, שגרירות ישראל, לונדון.

אני מאריך כאן העתק של ידיעה אשר
בהפצתה ב"עיתונות" מיום שבת 8.3.54. תפי
ספרו בעורכיה.

גבולות

מיכאל ארנון

TIMES 6.3.54

Franky Kishkian

authority to the contractor. If the breach continued the authority would be able to call for scripts and records of programmes and in the case of certain breaches to be specified in the contracts, to levy penalties up to £500. As a last resort the authority may determine any contract and withdraw its facilities after three penalties have been imposed on a contractor. The contractor would have the right to ask for arbitration in the event of a dispute about a penalty and would have the opportunity to state his case if the authority proposed to terminate his contract.

EXCHEQUER LOANS

Under the Bill loans are authorized from the Exchequer to the authority of a total of not more than £2m. in five years. No more than £1m. may be advanced in the first year. The annual report and accounts of the authority must be laid before Parliament.

The Government intend to introduce the Bill

4424

תאריך

לחץ מס'

מזכר

האלב

אל

כח

הנדרש

האלב ע' גע. ז. ק. מ

ל - ה. ז. ק. מ

מ - ה. ז. ק. מ

מ - ה. ז. ק. מ

מ - ה. ז. ק. מ

ל - ה. ז. ק. מ

אלב

כא. ז. ק. מ

ל - ה. ז. ק. מ

האלב

מ - ה. ז. ק. מ

4/12/28

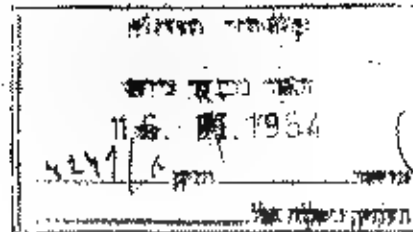
Carbon also

from
the

אנקרה, ד' אדר ב' תשי"ד
9.3.1954

2100/47/38

אל: מע"ד
מאת: י. מרוז, אנקרה.

הנדון: הערכת עמדת תורכיה בהתבטחות האמנה האירופית.

לפי הנתונים והידיעות שבידינו ניתן לסכם את עמדת תורכיה
סיכום ארעי ראשון כדלהלן:

1. האמנה החדשה בין תורכיה לפאקיסטאן נוכעת מיזמה תורכית
יותר מאשר מיזמה פקיסטאנית. בעוד שענינה של תורכיה בהערכות האירופיות
מובחן ע"י שיקולים אימטרטניים כנים לגבי הבנת האיזור (כנות זאת,
כסובן, אינה מוציאה טכיל אפשרות ששיקולים אלה מוטעים מיסודם), הרי
שהענין הפקיסטאני באמנה הנו תכסיסי, כלומר אמצעי לזכות באספקת נשק
מערצות הברית.
2. תורכיה מעונינת למלא את המסגרת החדשה תוכן מסעי. בידעה
שהברות פקיסטאן ותורכיה לבדן באמנה החדשה אינה מותרת כל שאלה אימטרטניות,
הרי שהיא שואפת וזוהרת לקראת הצטרפות מדינות אחרות - וראשונה אלה
העונות לצרכי הרציפות הביאורטית (פרס ועיראק).
3. אין תורכיה מתעלמת מהקשיים הפנימיים בפרס ובציראק,
העשויים להכריע בגד הצטרפות מדינות אלה לאמנה החדשה; כן אין היא
מתעלמת מערכון הצבאי הממוקם; עם זאת עדיף נמחשבתה דעיון רציפות השטח,
ועל כן הגבירה מעולה המיתוי והתסברה לשתייהן - ובציראק לעיראק, אשר
הצטרפות נראית כעניי תורכיה קרובה יותר לפיכוש בשלב זה, מאשר הצטרפות
פרס.
4. בידעה שקשיה המדיני העיקרי של ציראק בעוץ בנאמנותה לליגה
הערבית, מועלת תורכיה בשני כיוונים מקבילים: הכללת אפסיותה של הליגה
לכני ציראק, והטגת הסתייגות הסמציפיות עם כמה מדינות ערביות לשם
ריכוך עמדתן הן. במקביל הכיוון השני יש לראות את נכונות תורכיה לחסל
את משבר השגיריים עם מצרים והמנועותה מבקשת עמשה אחרי התאפכות
האחרונות בסוריה.
5. בעוד שהשלמת ההגורה הצפונית הנה מטרתה הראשונה של תורכיה
(ובדיעבר אין היא אומרת בואש אף מצרופה הטופי של אפגניסטן, תוך חידוש
ברית סעראבד), הרי, באם תושב מטרה זאת, תפכל תורכיה בברכה את הרחבתה
דרומה.
6. אין לפי שעה לקבוע האם ובאיזו מידה יפגעו יחסי תורכיה-

ישראל מהרחבת האסנה התורכית-פקיסטנית. ניתן להניח, שתהיה השפעה כלשהי
וביתן לשער שהיא תהיה תלויה במידה רבה בתכונות העיראקים. כאם יציבו
שכני ביחסי תורכיה-ישראל כתבאי להצטרפותם, אין לשער שדרישה זאת
תתקבל על ידי התורכים; אם, מאידך גיסא, יסמכו על כך, שבעקבות הברות
עם התורכים באסנה יעשה תזמון באורח טבעי את שלו, אזי לא מן הנמנע
שהיה שכר לתקוותם.

7. לעומת זאת, אפשר להניח שלא יחול שכני מכיוון במדיניות
תורכיה-ישראל. לא זאת בלבד שניתנו הנחיות ברורות ברוח זאת, אלא גם
אילו לא כן אין שכני כזה לאינטרס תורכיה. יתכן, מאידך גיסא, שלתקוות
טה תחשוך תורכיה כלשהו בבטויים חיצוניים לידיעות שהיא רוחשת לישראל.

8. אשר לתגובתה הידומה של ישראל להצטרפות עיראק, הרי
שתורכיה ערה לה, אולם אין להניח שתאייט או תשנה בגללה תהליך מאסניה.
טענת תורכיה כמולתו סבחינה מדינית יכולה ישראל אך ליהנות ממציול
תליבה ומכביטת עיראק בברית עם תורכיה (וקשה לקבוע אם טיעון כזה כזה
אם לאו); סבחינה צבאית, הרי זידנה והיזוקה של עיראק הוא אחריותה של
ארצות הברית, ועל כן אין תורכיה מוסמכת לדון בסוביה זאת.

9. ספק אם המטבת קו השכנוע נגר הצטרפות עיראק תהיה
לתועלת בתורכיה. יש לשער, שהגברת ההסברה (והעברתה, בין היתר, לעתונות
זכו) עשויה להזיק ובוזאי לא תועיל, כי החלטת התורכים בחושה, והם
עלולים לראות את במידנותינו כהטרדה בלבד. מן הצד השני, אין לשלול
לחלוטין האפשרות שמתקשרות תורכיה עם פקיסטאן תביא לשכני כלשהו של
יחס מדינה זאת אלינו, בפרט אם עיראק תישאר מחוץ לאסנה.

בברכה,

י. מרון

העתק: לשכה
הי. ה. הרצוג
חקר
הסברה

ירושלים, ה' באדר ב' תשי"ד
10 במרס 1954

4241/1
ס ד י
4241/1

א ל : מר מ. מישר, איד ישראל, אנקרה

מ א ת: המנהל הכללי

מוריס חיקר,

מאז כחבתי אליך אח מכחתי הארוך אשר יגיע
אליך בדואר זה, קבלתי ממך שני מכתבים נוספים כאותו
נושא (המצה שנוצר כחוצאה מהאמנה החורגית-פאקטיטית):
2068/34-47 מ-28 במרס ו-2070/47-34 מאחד במרס 1954.
הראוני לאשר בזה קבלתם, וחנני נוסל הזדמנות זו כדי לברך
אוהך על פעילותך הנמרצת והמוצלחת. אני מקווה כי תהיה
שבע רצון מהדברית אשר שלח השר בנאומו בהנסת כ-8 במרס
בקשר לידידות חורגית וכו'.

אגב, אני הוא שכתבתי את המאמר ב"ג'רוסלס פוסט".
הקיס כאן איסטנבולי סערה ממשית דמיונת ולא תפס כלל שהמאמר
היה כולו לטובת חורגית. אני חושש שההדגשות על משפט
זה במיוחד מקורה בידיעתו האכן הוא מחקרב מאד לאמה - אף
כי כמובן אין משמעות הדבר כי הייתי חייב להכניסו. איסטנבולי
יורע כי אני הוא שכתבתי את המאמר.

שלך,
ד. איזנר

הערה:
מ ע " ר
ח ק ר

Year	U.S. should take action (%)	U.S. should not take action (%)
1997	75	25
1998	85	15
1999	75	25
2000	85	15
2001	75	25
2002	85	15
2003	75	25
2004	85	15

$$= \frac{1}{2} \left(\frac{1}{\alpha_1} + \frac{1}{\alpha_2} \right) \frac{1}{\alpha_1 \alpha_2} \frac{d\alpha_1}{d\alpha_2} \frac{d\alpha_2}{d\alpha_1} = \frac{1}{2} \left(\frac{1}{\alpha_1} + \frac{1}{\alpha_2} \right) \frac{1}{\alpha_1 \alpha_2} \frac{d\alpha_1}{d\alpha_2} \frac{d\alpha_2}{d\alpha_1} =$$

1000

— 30 —

מדינת ישראל

בא"ל

אלו לא

במערב

הא"ב

מבית

לחיים

בארץ

המדינה

המדינה

המדינה

המדינה

אנקרה, ג' אדר ב' תשי"ד
8.3.1964

2096/47/א

424/10

מס' תיק	424/10
תאריך	16.3.64
מס' דפוס	
מס' חשבונית	

אלו הסנהל הכללי,
מאת: ציר ישראל, אנקרה.

במכתבים קודמים נסיתי להוציא כמה מסקנות מהמסג
המדיני של ישראל במזרח התיכון, כפי שהוא נראה לנו באנקרה.

במכתב אחר הבינתי על הסרסוט הערומה שניתנה ברדיו
לטייטת עם שר החוץ התורכי. אתמול נתקבלו כאן שני עתונים ישראלים:
"הארץ" ו"ג'רוסלם מוסט". צמרת תפרסום בעתוננים אלה סביריחתי לחזור
על כל הפרשה.

בעינינו באנקרה נראה באוסו של שר החוץ מה-24 בספרואר
זאי הזכרת ישראל כנאום זה, כושיני כיותר.

לאחר שהודות למאמצי סדרטת הודעת השד מה-20 בספרואר,
באת, ללא ספק כחלקה הבדול גם הודות למאמצי, ההזכרה המפורטת של
הידידות התורכית. כלמי הודו וצמרת כנאום השד. לא נשאר כל צל של ספק,
שאי הזכרת ישראל מבכיעה על סכנה חמורה המאיימת עלינו אם תצטרטנה
מדינות ערביות לאסנה החדשה.

לרושם זה של צירות ישראל היו גם שותמים אחרים. שגריר
צרפת חשב אי-הזכרת ישראל לכה חשובה, שהוא הרחיב הדבור על עובדה זו
במבדק לבירו.

המשרד יורה בזה, שלא נסיתי לנסח בעיניו את השיבות
שטייטת עם שר החוץ. ההבטחות שניתנו לי והאזהרה שהוא הרשה לי לפרסם,
לא תעמודנה בדרכה של מדיניות פייסנות כלפי מדינות ערב אם המאורעות
בזמן הקרוב ימשיכו את הממשלה התורכית לכך. אבל חובתי - ותרשו לי להוסיף,
חובתכם - היתה להוסיף במידת האפשר לערך הצהרות והבטחות אלה. וכך זה
ניתן לבצוע רק ע"י פרסום ופרשנות. בעתונות התורכית היתה הצלחתנו בלאת
הודות למאמץ משותף של כל חבבי הצירות. אני מצרף בזה שתי גזרות מהעתוננים
"הארץ" ו"ג'רוסלם מוסט". אין סלים כפי לתאר את הרגשת כל חבבי הצירות.
כולנו מתארים לעצמנו לפי דוגמאות אלה מה היו התוצאות שניתנו ע"י איש
משרד החוץ, לאחראי להסברה ולעתונות, למרכזים בושיננסון, ג'ו-יורק, לונדון
ומריס.

דרך אגב, ולסיום מכתב זה, שמעתי אמם ברדיו ירושלים את
ההודעה על סיום המוס' הכלכלי בתורכיה. הודעה זו מראה, כי גם במחלקה
הכלכלית של משה'ח חסר כל חוש להסברה.

בכרכה,

J. H.
מ. פישר

מפ/שא

151
152
153

מס' תעודת זהות	1241/6
מס' תעודת זהות	1241/6
מס' תעודת זהות	1241/6

אנקרה, ב' אדר ב' תשי"ד
7.3.1964

2095/610/14

4
2

אל: השגריר
סמט: ברזק בלעז, אנקרה.

1. הודו: רנ"ח במס' באיחוד (2.3.54-5.3.54)

בהתאם להוראות השגריר יצאתי לאיסטנבול לשיחות הסברה עם העותומנים על עמדת ישראל לבני האסנה התורכית-פקיסתאנית, וכדי לתת פרסופה למדינת טר האוץ-השגריר. כונתי הינה לפעול בשני מובנים:

1. מתן פרסופה סקסימלית למדינת קטרוולו-השגריר, כהתכונה הכהנה שפורסמה בעתון האנקראי, הכימית" לאחר שבקדתי במערכת עמון זה.
2. פרסום שלשה-פרבשה מאסרים בהתכונה האמכר שפורסם 5.3.54 - אולוס" לאחר שביקדתי בעתון זה.

אחרי גישושים ראשוניים נוכחתי, שפעמים היומברו להלן צריך להתמקד רק ב-(1), ולותר להכרי על (2). עבודתו המסודה של בילן תרמה הרבה להצלחת פירסום מדינת קטרוולו-השגריר, ובסוף הכל פירסמו עליה כתבות סתומות הבאים (כלכר שבי העותומנים האנקראים שהוזכרו כבר בדף זה):
ג' ותחודית, כילית, יוני-איסטנבול, דוניא, אקשאם, הר בילן, מון סאקט, מיטנבול וז'ורנאל ד'אוריגנס. כמו כן בתקופה הידיעה ע"י סוכנות המדיעין, אבקא.

שיחותי עם עותומנים בתקבלה ההסוכנה הבאה: התורכים דואים באסנה היפכ חשוב וככס יקר שאין לוותר עליו. כל מדינה הסוכנה להגטרף - ברזק בנאה, וכל מדינה הנכסה לחבל באסנה - נחבת יד לאויב. כמאן כל המדינות ה"שקף את תורכיה בזמן האחרון. הדמסה ששררה במג'ליס כשהזכיר שר האוץ את הודו (ראה רנ"ח א/2060/65 מיום 25.2.54) איננה מקרה חר-טעמי. גם הפתונות הדודה דלעות איבה לתודו בגלל ההבדלות לאטונה. בעתונות בהפרסמו לא דק מאסרים, אלא גם קריקטורות עזובות מהודו ובעהרו איסית. לו היינו נוקטים בקו הנקטה בו הודו היה גדלנו דומה לנוולת. (מה גם עם התורכים היו פזרים לזה את ההתפתחות שחלה לאחרונה ביחסי הסחר בין הנוס המזרחי וישראל).

שוב, שאני לא תכתי כחזני אנשי שיא התכונות לאסנה, אלא דברתי ברזה ה"ב' ודעלם פזם" מה-28 במרדואר לאסר:

Turkey has long been in the forefront of those who have shouldered the burden of the defense of democracy; and it is only natural that she should have sought allies on her eastern flank.

האסטרטגיה היחידה שהבנתה הייתה לחפש מהצטרפותה של עיראק לאסונה. (הסוכות
אנשי סיוע הייתה, של ישראל אין להסד: הצהרת שלטת הנרולים סמאי 1960
ערכה לגבולותיה. סגניין, שבאיסטנבול לא שפעה את התיאוריה הנכונה
באנדרה; כי ישראל נמצאת מדיהה מהצטרפות עיראק, כיוון שהליכה הערבית
התשכל. כששאלתי מה יתרון יצא לאסונה מצדן מדינה חלשה כעיראק, עזו כי
כל מי שמוכן להטות טכס יתקבל בברכה. שתונאי אחי, נרסי (עורך "יני-
איסטנבול") אשר לי, שהצטרפותה של עיראק פירושה הצטרפותה של בריטניה.
כששאלתי מדוע זקוקה תורכיה להצטרפותה של בריטניה בדרך כזו בעוד שהיו
1959 שריר וקייט, עשה בידו תנועה ביסול. אוב, נרסי זה קורא אנבלית,
ולאחר שהתמסר השיח רסו על גיבול הגורם הדתי "י" המוקדסים לצרכי
באידות, אזרחי עזו ונחתי לו את המאמר של ה"דוסלם סוס". הלה קרא את
המאמר והתעכב על הטענה: cannot possibly reconcile herself to the
to the military strengthening of a country which refused to
sign an armistice agreement with her.

אינני מסכים למשפט הזה, אמר. יש לכם ערובה בהצהרת שלטת הנרולים. מלבד
זה אין לכם גבול מסותף ■ עיראק.

לעומת זאת הבנתה אני על הסטט:

It may be hoped that Turkey will now be in a position to exercise
a restraining influence on Pakistan

נרסי אמר, כי כזאת אנו צודקים. אמרתי, ששפעה את יעזור לנו בהספה
לדעיון זה. אמר, שההזדמנות יצטרב על כך.

כל אנשי סיוע הכיעזו את במחוצם שלא יחול סוגי ביחסים
הסוכים בין תורכיה לישראל.

בסיכום: אין תועלת לצאת בגד האסונה, שלא בוכל לעצב את
היצורה, על ידי בקיטת קו תוקטני אנו רק עלולים להפגא במצב הכלתי
בזה של החודים.

בברכה,

ב. גלעד

הערה: לשבח

ס'ר

סר ב. רמטל

סר י. הרצוג

הקר

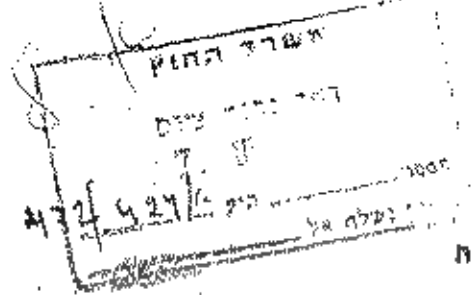
סר ט. בלי, איסטנבול.

מ.מ. 221

ג.ג.ג

אנקרה, כח' אדר א' תשי"ד
3 בסרט 1954

מ/364/2078

אלו כלכלית
מע"ר

טחת: י. מרון, אנקרה.

הזדוון: יתמי המסחר תורכיה-גרמניה.

בעת מגישה (בענין אחד לגמדי) עם ג'רלד לונג, נציגה הקבוע
החדש של מוכנות רויטרס באנקרה, סימך לי הג'ל על שיחתו עם ה' מודגוס
סנטג'ובלו, מנהל האגף הכלכלי במשרד החוץ התורכי. זה האחרון הרשה
ללונג למדעם את השיחה כתבאי שלא יוזכר מקורה:

בשנת 1946 החלה גרמניה חוזרת לתורכיה וקונה בה בסחורות
גדולות מצרכי יבוא שונים - בעקר חסרי בלם לתעשיות המשווקת וחולכת.
היקף הקניות עלה משנה לשנה, אך כבר ב-1948 התחיל היצוא הגרמני לתורכיה
עולה על היבוא ממנה. תופעה זאת, כשלעצמה, אינה מתמיהה בארץ תעשייתית
טפוסית בגרמניה המערבית. ברם, במשך השנה האחרונה ירד היצוא התורכי
לגרמניה כדי 50%. הגרמנים נהגו ליכרליזציה מרחיקה לכת לגבי קניותיהם
באיזור הדולר וחלק ניכר מן החסרים אשר היו קונים התורכיה הגם פטינים
היום ביתר זול בארצות אחרות. הם בסוהים, אשר סנטג'ובלו, ששוק היצוא
תורכי לא יאבד להם, שכן תורכיה זקוקה לתוצרת גרמנית יותר מתמיד. וכאן
המעות: כבר היום העבירה תורכיה קניותיה המסורתיות מגרמניה מארץ זאת אל
ארצות אחרות, וכין ספקותיה של תורכיה במנות כיום מדינות אשר כעבר לא
פורעה להן חשיבות במדיניות הכלכלית התורכית - טטרד, יובוסלביה וישראל.
אין מיסנים לבן שהגרמנים ישנו דרכיהם, ויהיהם עשויה לעלות להם באחד
משוקיהם העיקריים - השוק התורכי.

דובסק מאלפת היא החוזה לקניית 400.000 טון חיטה. כאשר המחיר
היה נוח לא היו כל ערעורים מצד הגרמנים על טיב החיטה; משאחל המחיר העולמי
יורד, גילו לפתע שאחוז הסכומים גבוה מדי, וארצו סקרים, שדברו לקבל עד 50%
מתוך משלוחים גדולים. חולכת ומתבטח בתורכיה התכרה שהגרמנים הסרים, מוסר
מסחרי, ותתורכים מצדם מעדישים היום, אף לקניות בארצם, לקוחות אחרים.

בקורו של אדנאור נועד להיות, כלכלי. והנה, אף איש כלכלה
אחד לא ילוח אליה, התורכים הודיעו לגרמנים, שכל עוד לא תשתנה נישתם מן
היסוד, אין טעם לדון על שיפור היחסים המסחריים.

סנטג'ובלו קיים את השיחה באמרד, שאין היום מדינה אשר עתה
קשריה המסחריים של תורכיה צרועים מאשר עם גרמניה.

בכדכה,

העתק: לשכה

חקר

המשלחת בקלן

מ. בלי, מיסטובול

י. מרון

ירושלים, כ"ח באדר א' תשי"ד
3 במארס 1954

44/6

א ל : מר י. מרוז, מזכיר ראשון,
צידוח ישראל, אנקרה

מ א ח : לשכת המנהל הכללי

המנהל הכללי ביקשני להחזיר
לך בשמו את העדכתי לר"מך על טכום
יחסי ישראל-חורכיה בשנת 1953. הוא
קראו בענין רב והמליץ על פרסומי
כ-י.נ.

ב ב ר כ ח

חמר ונתן
לשכת המנהל הכללי

ירושלים, כ"ח באדר א' תשי"ד
3 במארס 1954

א ל : מר י. מרון, מזכיר ראשון,
בירוח ישראל, אנקרה

מ א ח: לשכת המנהל הכללי

המנהל הכללי ביקשני להביע
לך בשמו את הערכתי לדו"תך על סכום
יחסי ישראל-תורכיה בשנת 1953. הוא
קראו בענין דב והמליץ על פרסומי
כ-י.נ.

ב ב ר כ ה

המר שהם
לשכת המנהל הכללי

2.3.54

מדינת ישראל

4241/א

ב

~~התעלה~~
~~הנהל~~

אשר הוא כי הוא נהג
הוא נהג כי הוא נהג
הוא נהג.

אשר הוא נהג - אשר הוא נהג
כי הוא נהג כי הוא נהג
אשר הוא נהג כי הוא נהג
הוא נהג כי הוא נהג
הוא נהג כי הוא נהג

הוא נהג כי הוא נהג
הוא נהג כי הוא נהג

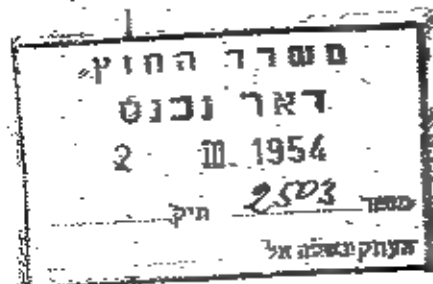
מדינת ישראל

J.P. a symbolique pour
C'est fait une très pénible
expression -
? pour une SHU NF 2010

Li

2/3

J 94

1954 MAR 1 23 07

421/1

GI189 TAA253-ANKARA YENISEHIR 29 1 1600

HAMISRAD JERUSALEM ISRAEL

AN 280 LASAR NEKUDA LEPIRSUM MIYADI NEKUDOTAYIM SAR.
HANUTZ KIBEL OTI HAYOM LESIHA NEKUDA HANIMA HAYEDIDUTIT SHEL
HASIHA SHIKFA HAYHASIM HAYEDIDUTIIM HAKAYAMIM BEN TURKIYA
VEYISRAEL

FISCHER

~~280-FISCHER~~

J

ה
ע
ח
ק

א ל : המנהל הכללי

מ א ה: ציר ישראל, אנקרה

אנקרה, כ"ו אדר א' תשי"ד
1 במרס 1954

אנ/34-47-2070

מכתב זה הוא המשך למכתבי אנ/34-47-2068 מיום 28.2.54.

ביום 28.2.54 אחד הצהרים קרא לפני השגריר הצרפתי את המברק ששלח לממשלתו לאחר פגישתו עם קפרולו. קפרולו הראה עניינות רבה בנוגע למצרים ואמר, שהוא פוחד שמדינתו זו תהפך לבולשביסטית (עדיין לא ידע על החזרתו של נביב). מאידך הראה אופטימיות מדאיגה בקשר לסוריה. השגריר הצרפתי דרש בהוקף, כי תורכיה תעמוד על מדיניותה של סטוט-קונו במזרח התיכון. קפרולו ענה בחיוב, לדעתו של השגריר - בחצי פה. בדבריו על האמנה החדשה אמר קפרולו, כי הוא מקוה שהיא תחתם בתוך 10 ימים. הוא הוסיף שהנו מקוה כי עיראק תצטרף ושעובדה זו תחבל "בליגה הערבית המקוללת". דיבור בהערכה רבה על הנאות של פארל ג'מאלי. השגריר שאלו אם הוא שומך לכל דעותיו גם בקשר לסוריה. קפרולו ענה לו, שאצל כל המנהיגים הערבים מוכרחים לקחת בחשבון את הנטייה הדמגוגית האומללה. הוא הוסיף, שגם אם יש מנהיגים הגיוניים או הגיוניים-למחצה, לראבונד איך דעת הקהל בעיראק כולה בידם, כי אם מושפעת מהרדיו והעיתונות מבירות וקהיר.

בדברו על הצהרה מוחמד עלי אמר קפרולו, כי דבריו על פלשתינה חוציטת ומדוקדק לא היו מכוונים לעולם הערבי כי אם לבוחרים הפקיסטנים. הוא הוסיף כי הוא בטוח, שגם מוחמד עלי וגם גולאט מוחמד הם פרו-מערביים כוים.

השגריר הצרפתי סיפר לי עוד, כי בפגישתו האחרונה של השגריר הצרפתי בזמשק עם שישקלי זמן קצר לפני בריחתו, האשט שישקלי במהפכה בסוריה את האנגלים והעיראקים כאחד.

הבוקר קבלני לראיון מר קפרולו. אחרי שיחה קצרה על התועלת של טיולים ברגל פתחתי בשאלה אם יש לו חדשות על התפתחויות במצרים וסוריה. תשובתו הראתה לי, כי לא ידע יותר ממה שלמדתי משמיעה ברדיו. הוא אמר לי, כי נדמה לו שהמצב בסוריה השתדר. פיתחת לפניו את עמדתו הידועה והחגיפה על אי-שנוי הסטוט-קו המדיני בין שכנינו, ורמזתי על התוצאות המסוכנות שהיו כרוכות בשנויים. שאלתי מה עמדתו. קפרולו השיב, כי תורכיה בהמיד בעד הסטוט-קו ומכירה בסכנות הכרוכות בשנויים בהרכב המדיני של האזור. שאלתי אם הוא מכיר את האיש שהוזכר ברדיו כראש הממשלה החדש בסוריה, חוסני בראזי. הוא אמר לי שפגשו לפני שנתיים בועידה הפרלמנטרית בקושטא, שותף עמו ומצאו כאיש חכם. אמרתי לקפרולו, שבראזי הנו ידיד אישי שלי ומתמיד חומך נלהב של התנועה הציונית ושל ישראל. קפרולו שאלני: "האם הוא יעז להגיד זאת בפומבי? כי רבים הם המנהיגים הערבים החושבים כמו ברזי, אבל אין אף אחד שמעז לדבר על כך ברבים".

קפרולו הרחיב קצת דבריו על התפתחות בצצריס. הוא אסר כי התורה נגיב לשלטון השקיסטתהו אמנס במידת מה, אבל שעבר שעות כל דאגה גדולה, כי אחד שהנסיות השמאליות קייצוניות תשלטונה. אמרתי לו, שגם נגיב השקמש בפלירס עם הסוביטים בזמן האחרון. כתכטים נגד המערב. אולם אין ספק, הוספתי, כי נגיב איננו קומוניסט. אבל השפעה העמולה קומוניסטית במצרים יכולה להיות רק לאנשים הממירים את העוני האיום כל העט המצרי. קפרולו אמר לי שאני צודק בהחלט, ובי גב הוא מאמין, שהעט המצרים מאד נוטה לקבל השפעה קומוניסטית בגלל מצבו הסוציאלי והכלכלי הקשה.

המשכתי את השיחה על הנושא: האמנה התורכית-פקיסטנית. אמרתי לקפרולו כי ממשלתי עקבה אחרי התפתחות העניינים בעיון ואחרת, וללא ספק ידוע לו ההד החיובי שהיה בישראל לאחר ההצהרה על המו"מ. קפרולו ענה בחיוב. אמרתי לו, שהדאגה היחידה שהיתה לממשלתי, וחבעתי אותה לפני מר בירגי בשיתות אחרות, היתה כי ציראק בהצטרפותו לאמנה תביא כתלק של גרונותה את נטיותיה האנטי-ישראליות. וחנה בא נאומי של פאדל ג'מאלי לאשר את הפחד ~~הממשלתי~~ הזה. נאום זה היה יפה מאד והגיוני מאד עד משפטו האחרון, לא, עד מלתו האחרונה. הרי הוא טייס באמרו, כי הכתנגדים היחידים לאמנה התורכית-פקיסטנית הם הקומוניסטים והציונים. היות וחזן מקומוניסטים היו המצרים היחידים שהביעו התנגדות - יוצא מדבריו כי מצרים הפכה לציונית. לדאבוננו, הוספתי, עוד לא הגענו לכך. קפרולו צחק.

המשכתי ואמרתי, כי בניגוד לדברי פאדל ג'מאלי הידוע לנו כאויבנו הפנטי, לא הדאיגונו ביותר דברי מוחמד עלי המקיסטני. הלא ידוע היה לנו כי דברים אלה היו מכוונים לקהל הפקיסטני לרגל הבחירות (קפרולו נענע בראשו), וההצהרה הנגדית התורכית הביאה לנו סיפוק מוחלט. מר קפרולו אמר לי, שהערכתי את המנהיגים הפקיסטנים נכונה בהחלט ושידוע לנו, כי כונתם להדריך את מדינתם כלפי מדינות ריאליסטיות ורגמח המדיניות התורכית. תפקיטחנים יכולים להיות פושעים מהתורכים, אבל לא להיפך, כי העמדה הריאליסטית התורכית אינה ניתנת לשנוא.

ובכן, אמרתי לשר, גרמתי לי צער עמוק בנאומך האחרון באספה הלאומית. כן, ענה קפרולו, בירגי כבר מסר לי על כך וברצוני להגיד לך שאינך צודק. אני מבטיחך כי לא יהיה כל שנוי במדיניות תורכיה כלפי ישראל. אבל, אמרתי, נשאלת העובדה כי הזנדה ידידות עם ציראק, לבנון, לוב ולא הזכרת ישראל בו בזמן שעשית כך בשנה שעברה. איך צריכה דעת הקהל לפרש את הדבר? השר ענה לי: אני לא הזכרתי גם את ירדן וערב הסעודית, שאהם יש לנו יחסי ידידות ואם הזכרתי את לבנון, זה היה רק כדי להבליט את אי-הזכרת סוריה. אם כן, עניתי, ללא כונה הבלטת גם את אי-הזכרת ישראל. ידועה לשנינו ההתפתחות הגדולה של היחסים הידידותיים בין תורכיה וישראל בשנה האחרונה גם בשטח המסחר וגם בשטחים אחרים. לא ידוע לי מה יחסי תורכיה עם ערב הסעודית וירדן, והלא אינני הסניבור שלהן. תלונתי על אי הזכרת ישראל עומדה בעינה. השר ענה לי: הדבר יבואן לחיקון בהזדמנות אחרת. אם כן, אמרתי, למה לא נשתמש בהזדמנות של פגישה זו. האט תרצה לי לפרט, כי פגישה זו התנהלה באותה רוח של ידידות הקיימת ביחסי שתי המדינות. מר קפרולו ענה: בהחלט אני מרשה לך לעשות כך.

הרגשתי שהשיחה נמשכת זמן רב מדי. החלטתי לא למסור לו את ה"נוס ורבלי" שצרפתי למכתבי הקודם, היות ורציתי להשאיר לפגישה זו את צורתה של פגישה מוצלחת וחיובית. בקומי שאלתי מ מה האריך התונה בתו. הוא ענה לי שאיננו יודע, אבל יתכן ואשתו יודעת, כי היא מטפלת בעניינים אלה.

מיד לאחר השיחה שלחתי לכם מבדק גלוי האומר: "לפרסום מיד: שר החוץ קבל אותי הידוע לשיחה. הנימוק הידידותי של השיחה שיקפה היחסים הידידותיים הקיימים בין תורכיה לישראל". אני מקווה, שמאמצי כל הצידות יועילו לטרנספר הידיעה עם פירושו מתאימים על ידי סוכנויות עיתונים שונות. הדבר יובדק עם פירוש מתאים ל"ניו-יורק טיימס". אני גם מקווה, כי נצליח לעורר הד בעתונות החורכית.

2.3.1954

אחמול בערב היה בירגי נוכח בטעודה אצל השיר הכלגי. הוא לא גילה רצון להכנס עמי השיחה ורק בסוף שאלחיו אם קבל את וכן המאמר בג'רוסלט פוסט. הוא ענה שקבלו וגם השיב עליו מיד (עדיין לא קבלתי את מכתבו) וכי הוא מוצא את המשפט על הגורם האיטלקי בתורכיה כארסי מאד. עניתי לו כי מפליאני שלא הרגיש בטון החיובי של כל המאמר וכי הוא אינו מבין שאם יש שגיאה במשפט הנ"ל היא רק שגיאה אורפית על אדם שאינו יודע עד כמה היה נצחון הרוח החילוני משלט בתורכיה (!!). בכל אופן אמר לי בירגי, המאמר אינו נושא לריב דיפלומטי בין שתי המדינות. אמרתי לבירגי שהיחה לי פגישת נעימה מאד עם שר החוץ וכי הוא הרשה לי לפרסם כי הרצון הידידותי ששררה בשיחה היחה מתאימה לידידות ביחסי המדינות. בירגי אמר לי: הרי שלחנו הוראות ברורה זו לנציגנו בישראל (!!).

כשפנה אחמול ברוך גלעד לאנדוגלו אז'נסה ולעתון הממשלתי "זפר" בבקשה לפרסם הודעה על הפגישת ענו לו, שעליהם לפנות למשרד החוץ קודם. ברוך גלעד נסע לקושטא כדי לדאוג לפרסום בעתונות הקושטאית. בינתיים עשה טר גלי נסיון להשיג פרסום ב"אסושיאייטד פרס", לעת עתה ללא הצלחה. הבקר הופיעו מאמרים טובים על הפגישת בעתון האופודיציה "ניו-אולוס" וגם בעתון האנקראי של המפלגה הדמוקרטית "חכימיות". אני מצרף בזה את גורי העתונות הנ"ל.

כשנחברר הבקר כי גם אנדוגלו אז'נסה וגם "זפר" לא פרסמו את הידיעה טלפנתי למזכיר השר מר אלרט. אחרי החיעצות עם השר סלטן לי מר אלרט ומסר לי את הדברית הבאים (האיש הוא נחמד ותרגשתי שלא נעים לו): כנראה שנפלה אי-הבנה. בזונה השר לא היחה לפרסום באנקרה. ידיעה ע"י סוכנות הידיעות הרשמית אנדוגלו אז'נסה היחה מחפשת כידיעה משותפת מוסכמת לאחר בקור אצל שר החוץ וזה היה יוצר ששש חקדים שאגנס מעונינים ליצור. ניהנו כבר הוראות לציר בישראל לחודיע כי ישראל נכללה בהצהרת השר מה-20 בפברואר לאנדוגלו אז'נסה. עניתי כי השר אמר לי דברית בדוריס. תזרתי על הנוסחת ואמרתי שהשר הסכים שאפרסם אותה. אמרתי שעשייתי כך ושהדבר כבר פורסם. תקותי שלא תהיה הכחשה. מר אלרט ענה כי בודאי לא הבוא הכחשה וכי יש ברשותי למסור לעתונות מה שמסרתי. לא ברור היה לי אם הוא ענת לי זאת מתוך אדיבות או אם דברית אלה היו ברור שיתתו עם השר.

דבר אחד ברור, כי בפרסומת שהסכמתה השגתי מהשר גרמתי לטמיה במדיניות הפיסנית של משרד החוץ כלפי מדינות ערב. אינו מאמין שתבוא הכחשה. פירושה היחה טטירה לחי לי והחזרתי מאנקרה, ואינני תושב שתומכי מדיניות הפיסוס במשרד החוץ החורכי ידתיקו לבת עזי כדי כך. לעת עתה השותי מה שהשגתי ולדעתי ההישג הוא לכרבת. עדיין לא ידוע אם עיראק ואולי טוריה כנפרד או ביחד יתקרבו או לא למדיניות האמנה החדשה. אין ספק, כי אם התקרבות זו תתקיים עומדים לפנינו ימים קשים בתורכיה.

.3.3.1954

הנקר הופיקה הידיעה על פגישה עם שר החוץ בעוזרים הקושטאים

CUMHURİYET, MİLLİYET, YENİ İSTANBUL, DÜNYA

כמוכן גם בפני העוזרים הצרפתיים

ISTANBUL, JOURNAL D'ORIENT

כ ב ד כ ה

(-)
מ. פ. ישר

Türkiye İsrail

münasebatı

**Prof. Köprülü dün İsrail
Elçisini kabul etti.**

Hariciye Vekili Prof. Fuad Köprülü, dün İsrail Elçisi Maurice Fischer'i makamında kabul etmiştir.

Samimi bir hava içinde cereyan eden görüşme esnasında Orta Doğu meseleleri görülmüş ve bu arada Hariciye vekili İsrail Sefirine Türkiye ile İsrail arasında olan iyi münasebetlerde hiç bir değişiklik bulunmadığını söylemiştir.

"Hakimiyet"

2. 3. 1954

nuyyorduk.

— Bugün Perşembe de
tozlanmamış mıydık? Garip
dağların bulunması. Hem d
sı! Gal baciya da şaşılm.
neden almış acaba?

— Ben kendim girdim
ni eve bile sokmuyucaktı.
ittim. Mardivenleri koşturak
ettim.

— Tahmin etmiştim.
Emir almadan iş yapmaz.
kara yı alt baş attım. Seni
bulo sen.

Uzun koridoru geçip,
ledığı geniş serim bir daire

İpek, gömülüdeğ yunusa
du. O tozlu dairede duydugu
ten kurtulmuştu. Bu tertan
ların verdiği neşayla, zandeti
kanatlanmış gibiydi.

Yank tanıdığı bu heyecanı

— Garip şey, diye içind

ה' ש"ח

על ידי השרים
ה' ה' ה' ה' ה'
(ה' ה' ה' ה' ה')

ה' ה' ה' ה'

ה' ה' ה' ה'

ה' ה' ה' ה'

ה' ה' ה' ה'

ה' ה' ה' ה'

ה' ה' ה' ה'

ה' ה' ה' ה'

ה' ה' ה' ה'

ה' ה' ה' ה'

ה' ה' ה' ה'

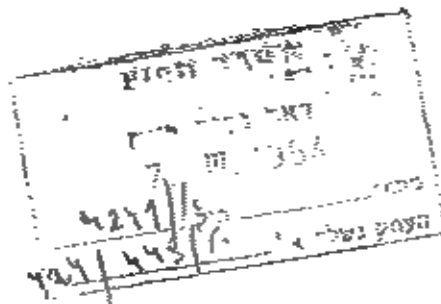

LEGATION D'ISRAEL

צירינג ישראל

אנקרה, כו' אדר א' תשי"ד
1 במרץ 1954

אנ/47-34/2070

אל: המנהל הכללי
סמח: ציר ישראל, אנקרה.

מכתב זה הוא המשך למכתבי אנ/47-34/2068 מיום 28.2.54.

ביום 28.2.54 אחר הצהריים קרא לפני השגריר הצרפתי את המברק ששלח לממשלתו לאחר פגישתו עם קפולו. קפולו הראה עצבנות רבה בנוגע למצרים ואמר, שהוא פוחד שמדינתו זו תהפך לבולשביסטית (עדיין לא ידע על החזרתו של נביב). מאידך הראה אופטימיות מדאיגה בקשר לסוריה. השגריר הצרפתי דרש בתוקף, כי תורכיה תעמוד על סדיניותה של סטטוס-קוו בסוריה התיכונה. קפולו ענה כחיוב, לדעתו של השגריר - בחצי פה. בדברם על האמנה החדשה אמר קפולו, כי הוא מקוה שהיא תחתם בתוך 10 ימים. הוא הוסיף שהגו מקוה כי עיראק תצטרף ושעובדה זו תהביל בליבת הערבית הסקולרית. דיבר בהערכה רבה על הנאום של פאדל ב'מאלי. השגריר שאלו אם הוא שותף לכל דעותיו גם בקשר לסוריה. קפולו ענה לו, שאצל כל הסנהייטים הערבים מוכנהים לקחת בחשבון את הנטייה הדמונית האוטלית. הוא הוסיף, שגם אם יש סנהייטים הניוניים או הגיוניים-למחצה, לדאבונו אין דעת הקהל בעיראק כולה בידם, כי אם מושפעת מהריו והעמדות מבירות וקהיר.

בדברו על הצהרת מוחמד עלי אמר קפולו, כי דגדיו על מלשתינה תוניסיה ומרוקו לא היו מכוונים לעולם הערבי כי אם לבוחרים הפקיסטנים. הוא הוסיף כי הוא בטוח, שגם מוחמד עלי וגם גולאם מוחמד הם פרו-ערביים כנים.

השגריר הצרפתי סיפר לי עוד, כי בפגישתו האחרונה של השגריר הצרפתי בוטסק עם פישקלי זמן קצר לפני בריחתו, האשים פישקלי במהפכה בסוריה את האנגלים והעיראקים כאחד.

הבוקר קבלתי לראיון מר קפולו. אחרי שיחה קצרה על התועלת של טיולים ברובל פאחתי בשאלה אם יש לו חדשות על התפתחויות במצרים וסוריה. תשובתו הראתה לי, כי לא ידע יותר ספה שלפדתי משמיעה ברדיו. הוא אמר לי, כי בדמה לו שהמצב בסוריה הסתדר. פיתחתי לפניו את עמדתנו הידועה והתקיימה על אי-שנוי הסטטוס-קוו המדיני בין שכנינו, ורסונו על התוצאות הסטוכיות שהיו כרוכות בשנויים. שאלתי מה עמדתו. קפולו השיב, כי תורכיה כתמיד בעל הסטטוס-קוו ומכירה בפעולות הכרוכות בשנויים בהרכב המדיני של האיזור. שאלתי אם הוא מכיר את האיש שהוזכר ברדיו כראש הממשלה החדש בסוריה, הוסיף בראיו. הוא אמר לי שפגשו לפני שנתיים כועידה הפרלמנטרית בקושטא, שוחח עמו ומצאו כאיש חכם. אמרתי לקפולו, שבראיו הנו ידיו אישי שלי ומתמיד תופד נלהב של התנועה

הציונית ושל ישראל. קפרולו שאלנו: האם הוא יעזר להגיד זאת בטובני?
כי רבים הם הסנהיגים הערבים החושבים כמו ברזי, אבל אין אף אחד שמעיד
לדבר על כך ברבים.

קפרולו הרהיב קצת דבורו על ההתפתחות במצרים. הוא אמר
כי החזרה בגיב לשלטון השקטתהו אסנס במידת מה, אבל שעבר שעות של
דאגה גדולה, כי פחד שהנשיות השמאליות הקיצוניות תשלומנה. אמרתי לו,
שגם בגיב השתמש בפלירט עם הסובייטים בזמן האחרון, כתכנים נגד הסערב.
אולם אין ספק, הוספתי, כי בגיב איננו קומוניסט. אבל השמעת העמולה
קומוניסטית במצרים יכולה ליות דק לאנשים הס ירים את העוצי האיום של
העט המצרי. קפרולו אמר לי שאני צודק בהחלט, וכי גם הוא מאמין, שהעט
המצרי מאר נוטה לקבל השפעה קומוניסטית בגלל מצבו הסוציאלי והכלכלי
הקשה.

המשנתי את השיחה על הנושא: האסנה התורכית-פקיסטנית.
אמרתי לקפרולו כי ממלתי עקבה אחרי התפתחות הענינים בעיון ואהרה,
וללא טמק ידוע לו האר החיובי שהיה בישראל לאחר ההצהרה על הסופים.
קפרולו ענה בחיוב. אמרתי לו, שהדאגה היחידה שהיתה לממשלתי, והבעתי
אותה לפני מר בירגי בשיחות אחרות, היתה כי עיראק כהצטרפותה לאסנה
תביא כחלק של נדוגיתה את נסיותיה האבטי-ישראליות. והנה בא נאוםו של
פארל ג'פאלי לאשר את הפחד הזה. נאום זה היה יפה מאד והגיוני מאד
עד משפטו האחרון, לא, עד מלתו האחרונה. הרי הוא סיים באסרו, כי
המתנגדים היחידים לאסנה התורכית-פקיסטנית הם הקומוניסטים והגיונים.
היות ואנץ מקומוניסטים היו המצרים היחידים שהביעו התנגדות - יוצא
מדבריו כי מצרים הפכה לציונית. לדאבוננו, הוספתי, עוד לא הגענו לכך.
קפרולו צחק.

המשנתי ואמרתי, כי בניגור לדברי פארל ג'פאלי הידוע
לנו כאויבנו הפוטי, לא האייגונו ביותר דברי מוחמד עלי הפקיסטני.
הלא ידוע היה לנו כי דברים אלה היו מכונים לקהל הפקיסטני לרגל
הבחירות (קפרולו נענע בראשו), וההצהרה הנגדית התורכית הביאה לנו
סיסוק סחלט. מר קפרולו אמר לי, שהערכתי את הסנהיגים הפקיסטנים
נכונה בהחלט ושידוע לנו, כי כונתם להדריך את סוינתם כלפי מדיניות
ריאליסטית דוגמת הסריביות התורכית. הפקיסטנים יכולים להיות מושפעים
מהתורכים, אבל לא להיפך, כי העמדה הריאליסטית התורכית אינה ניתנת
לשנוי.

ובכן, אמרתי לשר, גרמת לי צער עמוק במאומך האחרון
באספה הלאומית. כן, ענה קפרולו, בירגי כבר מטר לי על כך וברצוני
להגיד לך שאינו צודק. אני מבטיחך כי לא יהיה כל שנוי במדיניות
תורכיה כלפי ישראל. אבל, אמרתי, נשאת העובדה כי הזכרת ירידות עם
עיראק לכנון, לרב ולא הזכרת ישראל בו בזמן שעשית כך בשנה שעברה. אין
צריכה דעת הקהל לפרש את הדבר? השר ענה לי: אני לא הזכרתי גם את
ירדן וערב הסעודית, שאתם יש לנו יחסי ידידות ואף הזכרתי את לבנון.
זה היה רק כדי להבליט את אי-הזכרת פוריה. אם כן, עניתי, ללא כונה
הבלסת גם את אי-הזכרת ישראל. ידועה לשנינו ההתפתחות הבדולה של היחסים
הירידותיים בין תורכיה וישראל בשנה האחרונה גם בשטח המסחר וגם בשטחים
אחרים. לא ידוע לי מה יחסי תורכיה עם ערב הסעודית וירדן, והלא אינני
המניגור שלהן. תלונתי על אי הזכרת ישראל עומדת בעינה. השר ענה לי:

הדבר יבנו לתיקון בהזדמנות אחרת, אם בן, אמרתי, למה לא נשתמש בהזדמנות של פגישה זו. האם תרשה לי לפקסם, כי פגישה זו התנהלה באותה רוח של ידידות הקיימת ביחסי שתי המדינות. מר קמרוול ענה: כחלש אני מרשה לך לעשות כך.

הרגשתי שהשיחה נמשכת שכן רב מדי. החלטתי לא למסור לו את ה"נוט ורבל" שצירפתי למכתבי הקודם, היות ורציתי להשאיר לפגישה זו את צורתה של פגישה מוצלחת וחיונית. בקומי שאלתי את תאריך חתונת נהו. הוא ענה לי שאיננו יודע, אבל יתכן ואשתו יודעת, כי היא מסמלת בעינינו אלה.

מיד לאחר השיחה שלחתי לכם מברק בלוי האומר: "לפרסום מירי: שר החוץ קבל אותי היום לשיחה. הנימה הידידותית של השיחה שיקפה היחסים הידידותיים הקיימים בין תורכיה לישראל." אני מקווה, שמאמצי כל הצידות יועילו לפרסום הידיעה עם פירושים מתאימים על ידי סוכנויות עיתונים שונות. הדבר יובדק עם מירוש מתאים ל-"ניו-יורק טיימס". אני גם מקווה, כי נצליח לעורר הד בעיתונות התורכית.

2.3.1964

אתמול בערב היה בירגי נוכח בסעודה. אצל הציר הכלגי. הוא לא גילה רצון לחכנס עמי בשיחה ורק בסוף שאלתי את קבל את תכן המאמר בג'רוסלם פוסט. הוא ענה שקבלו וגם השיב עליו מיד (עדיין לא קבלתי את מכתבו) וכי הוא מוצא את המסמך על תגורם האיטלאסי בתורכיה כארסי מאד. עניתי לו כי מפליאני שלא הרגיש בסון החיוני של כל המאמר וכי הוא אינו מבין שאם יש שנייה במסמך תנ"ל היא רק שגיאה אופטית של אדם שאינו יודע עד כמה היה נצחון הרוח החילוני משלם בתורכיה (11). ככל אופן אמר לי בירגי, המאמר אינו נושא לדיכוי פילוסופי בין שתי המדינות. אמרתי לבירגי שהיתה לי פגישה בעימה מאד עם שר החוץ וכי הוא הרשה לי לפרסם כי הרוח הידידותית ששררה כשיחה היתה מתאימה לידידות ביחסי המדינות. בירגי אמר לי: הרי שלחנו הוראות ברוח זו לבציבנו בישראל (12).

כשפנה אתמול ברוך גלעד לאנדוגלו אז'נסה ולעתון הממשלתי "זפר" מבקשה לפרסם הודעה על הפגישה ענו לו, שעליהם לפנות למשרד החוץ קודם. ברוך גלעד נסע לקושטא כדי לראות לפרסום בעתונות הקושטאית. הינתיים עשה מר גלי גמיון להשיג פרסום ב"אסוסיאייטד פרס" לעת עתה ללא הצלחה. הבקר הותיעו מאמרים טובים על הפגישה בעתון האופוזיציה "יני-אולוס" וגם בעתון האנקראי של המפלגה הדמוקרטית "חכימית". אני מצרף בזה את גזרי העתונות הנ"ל.

כשנתברר הבקר כי גם אנדוגלו אז'נסה וגם "זפר" לא פרסמו את הידיעה סלפנתי למזכיר השר מר אלדס, אחרי התייעצות עם השר סלפן לי מר אלדס ופסר לי את הדברים הבאים (האיש הוא נחמד והרגשתי שלא בעים לו): כנראה שנפלה אי-הבנה. כוונת השר לא היתה לפרסום באנקרה ידיעה ע"י סוכנות הידיעות הרשמית אנדוגלו אז'נסה היתה סתפרשת כידיעה משותפת מוסכמת לאחר בקור אצל שר החוץ וזה היה יוצר תקדים שאיננו

LEGATION D'ISRAEL

- 4 -

בירות ישראל

מעוניינים ליצור. ניתנו כבר הוראות לציר בישראל להודיע כי ישראל
נכללה בהצהרת השר מה-20 בפברואר לאנדוגלו אז'נסה. עניתי כי השר
אמר לי דברים ברורים. חזרתי על הנספחה ואמרתי שהשר הסכים שאפרסם
אותה. אמרתי שעשיתי כך ושהדבר כבר פורסם. תקותי שלא תהיה הכחשה.
מר אלדס ענה כי כדאי לא תבוא הכחשה וכי יש ברשותי למסור לעיתונות
מה שמסרתי. לא ברור היה לי אם הוא ענה לי זאת מתוך אדיבות או אם
דברים אלה היו ברוח שיחתו עם השר.

דבר אחד ברור, כי במסגרת שהסכמתי השבתי מהשר גרמתי
למסירה במדיניות הפיסכית של משרד החוץ כלפי מדינות ערב. אינני מאמין
שתבוא הכחשה. פירושה היתה מסירת לחי לי והחזרת מאנקרה, ואינני
חושב שתומכי מדיניות הפדןס במשרד החוץ התורכי ירחיקו לבת עד כדי כך.
לעת עתה השגתי מה שהשגתי ולדעתי ההישג הוא לברכה. עדיין לא ידוע
אם עיראק ואולי סוריה בצפרו או ביחז יתקדמו או לא למדיניות האמנה
החדשה. אין ספק, כי אם התקדמות זו מתקיים עומדים לפנינו ימים קשים
בתורכיה.

בברכה

J.N.
מ. פישר

3.3.1954

הבקר הופיעה הידיעה על פגישתי עם שר החוץ בעתונות הקושטאים
CUMHURİYET, MILLİYET, YENİ İSTANBUL, DÜNYA
İSTANBUL, JOURNAL D'ORIENT כסובן גם בשני העתונות הצרפתים

17/3/54

סגורפת בזה תשובת מר בירגי למכתבי.

TÜRK - PAKİSTAN PAKTI VE İSRAİL

**Pakta Irak'ın dahil olması
ihtimali ve Köprülünün son de-
mecinde İsrail'den bahsetmesi
İsraill'de endişe uyandırdı**

Türkiye ile Pakistan arasın-
da imzalanması kararlaştırılan
pakta Irak'ın da dahil olması
ihtimali, öğrendiğimizce göre,
İsrail başında ve siyasi çev-
relerinde endişe ile karşılan-
mıştır. Irak, İsrail'e militara-
ke anılması imzalanmamıştır.
Onun için, Türkiye - Pakistan
paktına Irak da katılırsa, A-
merika'nın bu memleketiye gönlü
büyük askeri yardımda buluna-
bileceği düşüncesi, İsrail'de,
kendil güvoniği bakımından en-
dışe uyandırmaktadır. Ayrıca,
İsrail siyasi çevreleri, böyle bir
pakta Irak'ın girmesinin Türkiye-
İsrail dostluğuna da menfi bir
etkide tesir edebileceğini dü-
şünerek, üzülmemektedir.

Türk Dışişleri Bakanı Fuat
Köprülü'nün, Büyük Millet Mec-
lisindeki son bütçe müzakeresi-
ri sırasında üç siyasete dâir
yaptığı konuşmada, İsrail'den
(Sona 4 sayfa sayfada)

"Yeni Ulus"

2.3.1954

Eskimolar, Kohartok'un, porsuklara karşı duydukları kinî paylaşmamasına, toprağın daha fazla insana tahammülü olmadığından, yeni doğanları ve ihtiyarları öldürmek âdetini yasak etmesine, ne kadar acık olursa olsun gıplaklıktan, hoşlanmamasına ve pek sık tekrâr eden kıtlık zamanlarının, açımı çıkartmak için yiyeceğin bol olduğu zamanlarda fazla yemek âdetine kurmasına hayret ediyordular.

Fakat ilk zamanlardan beri onları en çok şaşırtan şey Kohartok'un cinsî meselelere karşı takındığı tavır oldu. Gelişimi mültekip Kohartok ilk defa yiyecek dağıtıktan sonra, kocalardan mürekkep bir heyet, sükraninin bastırılmak için ona en çoklu kartacını ikram etmişlerdi. Bu kadar uzun bir yolu kadının vereceği rahatı mahrum olarak katleden bir adamın biraz gülümsemeliyeceği muhakkaktı. Fakat aslında o böyle zamanlarda kendi kendine gülüyordu. Çünkü teklişe değışli kız mis, yüzü kıpturmuş keşle rek, kağıtlerin gürlüğü kahkahaları arasında, heyet birdelle eyden dışarı kovalamıştı. Bu hâdise köylülerin meydana oldukları zina, rastgele şifileşmek, kadın ticareti ve bunlara benzer daha birçok günah, gekülerine karşı Ko-

ESKİ

Yazan : Hans Reusch

Khartok'un ağıtış, mîlodeleye bir başlangıç oldu.
Köylüler, o zamana kadar

Türk Pakistan pakti

(Baş. 1 inci Sayfada)
hiç bahsetmemiş olması da, İs-
rail siyasi çevrelerinde, bu en-
dışeleri teyidedici mahiyette
görülmiştir. Geçen yılki büt-
çe konuşması sırasında Türk-
İsrail dostluğunun tebarüz et-
tirilmiş olduğunun hatırlayan bu
çevreler, Köprülü'nün, son ko-
nuşmasında İsrail'den hiç bah-
setmemiş olmasının, Pakta t-
rakın da girmesi ihtimali ile
ilgili görerek manidar bulmuş-
lardır.

Öğrendiğimize göre, İsraili
Elcisi, Maurice Flecher, dün,
Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü
ya makamında ziyaret etmiş-
tir. Samimi bir havv içinde ge-
cen bu görüşme sırasında, Or-
ta Doğu meseleleri üzerinde du-
rulmuş ve Dışişleri Bakanı, İs-
rail Elçisine, Türkiye ile İs-
rail arasındaki dostane münas-
abetlerde, herhangi bir deği-
şiklik olmadığını söylemiştir.

dir. Malumdur ki, Sudan ayrı ve bağımsız kalmakta Mısır'ı katılmak şikâyetlerinden birini teşkil etmek üzere. Anası Sudanlı olduğu için Necip'in telkin ettiği sevgi, Sudan'ın Mısır'a katılmasına amil olacak hakkında büyük ümitler beslenmektedir. İktidarın düşürülmesinin Sudan'da meydana getirdiği tepki, İhtilal Konseyini bu birleşme meselesi hakkında kaygıya düşürmüş ve Necip hakkındaki karar üzerinde amil olmuştur.

Şimdi Necip, prestij yükselmiş olarak tekrar Cumhurbaşkanı koltuğuna geri geliyor. Kendiyle barışmış gibi görünüyor ve da, hakkında tatbik edilmiş emameleyi ve söylemiş olduğu acı sözleri Necip'in unutmaması ve Abdülaziz'e affetmesi mümkün değildir. İki diktatörün arasındaki mücadele belki de daha şiddetli olarak devam edecektir. Bu arada vatan müdafaası için ellerine ve riflen silahları, kendilerine onları varanlara karşı çevirip demagog iktidarı deviren bu ihtilalciler gelecekte devlet id-

Ministère des Affaires Etrangères
Le Sous-Secrétaire d'Etat

Ankara, le 1er Mars 1954.

Excellence,

Je vous remercie vivement d'avoir
bien voulu me faire parvenir le texte complet de
l'article intitulé "Ankara and Karachi" du Jérusalem
Post.

Le point que je m'étais permis de soumettre
à votre très aimable et amicale attention était seulement
constitué par cette phrase où l'on insinue que l'intention
de satisfaire les "outspokenly Moslem elements" en
Turquie aurait sans doute servi comme "an additional
spur" pour la conclusion d'un accord avec le Pakistan...
Je vous prie de croire que cette insinuation est dénuée
de toute espèce de justification.

Je reste persuadé que quelques mots appropriés
de votre part et de celle du Ministre İstinyeli suffiront
pour mettre les choses au clair. D'ailleurs, ne croyez
pas que le Ministère a fait de cette question une question
majeure.....Je n'y suis revenu que parce que vous avez
bien voulu m'envoyer l'article en question.

Je vous prie d'agréer, Excellence, l'expression
de ma très haute considération.

signé M. Nuri Birgi

Son Excellence
Monsieur l'Ambassadeur
Maurice Fischer
Ministre d'Israel
A n k a r a

01/N 3

מנקרה, כה' אדר א' תשי"ד
28.2.1954

מנ/47-2068

מנ/47-2068
5. III

424/424

אל: המנהל הכללי
מאת: ציר ישראל, מנקרה.

מכתב זה הוא המשך מכתבי מס' מנ/47-2068 מיום 24.2.54.

במשך כל יום רביעי, 24/2 ויום חמישי 25/2, הכיתי להצארה שהובטחה לי ע"י צורי בירגי. סילטנתי לצורי בירגי ביום חמישי אחר תצאריס והוא אמר לי כי ההצארה אינה מוכנה עדיין וכי ישלח לי אותה באותו יום יותר מאוחר או אם לא יספיק לעשות כן, יתן לי אותה בביתי בארוחת ערב שהיה מוזמן אליה. בעת הארוחה, שהשתתפו בה בין היתר שר החוץ ורעייתו, שגרירי איראן, חודר, יון, צירי שודית ותלוציה, לא גססר לי שום דבר. צורי בירגי צראה מאד מדוכא, אבל מר קסרולו היה במצב רוח מצויין. הראינו סרט "עיר-האחלים" והוא נשאר גם כשעה אחרי הסרט, ז.א. עד חצות. לא דובר על כל נושא מדיני. צורי בירגי אמר לי בהסדרו: אני חייב לך תשובה. אתקשר אתך מחר.

למחרת בבקר התחמק מר בירגי סלענות לי בטלפון, וענה לי רק בצעדים. הוא אמר, שעוד לא הספיק להראות את הסיוטה לשר. שאלתי אם ההכנה עומדת בעינה, וענה לי שהושב כי כן. הביתות, שבכר מה השתנה ולכן הברקתי באותו ערב בבקשה שתסבו כמחאה חריפה לציר איסתינילי. מר בירגי הזהירני, שיחד עם ההצארה הסבוקשת לקבל מר איסתינילי גם הוראות למחות בגד מאמר, שהופיע בג'רוסלם פוסט. על זה הברקתי לבס, אולם כינתים קבלתי את הג'רוסלם-פוסט שבו נמצא המאמר, ואני מוצאו לשוכ כהחלט. אשלחנו ביום שני לצורי בירגי בצרוף סתק בו אני מוסר, כי אטנם כל השערות סחבר המאמר אינן מוכרחות להיות נכונות, אבל כמדינני שסחבר זה ידע להצריך במלואם את המוסיבים העיקריים שהגיעו את תורכיה במאמציה להתקרבות למקיסמאן.

באותו יום בבקר חלכתי לשגריר הצרפתי. כבר ידועה היתה המהמכה בסוריה והחלט, שהיועץ, מר ופלר, יגש למשרד החוץ להודיע על עמית צרפת, המתנגדת לכל שנוי במסמכים-קרו על יסוד ההצארה המשולשת. בקשתי מהצרפתים שני דברים: שיבקשו מאת ב"ב, מראנט-סרס, מר מארז, לראיין את שר החוץ או אחד הסקרים הנבונים ולשאול בין השאר מה פירוש העדרו של שם ישראל בנאום שר החוץ. פעולה זו לא נעשתה בכלל. סירוב משרד החוץ התורכי לראיין את סוכנות הידיעות הצרפתית. בקשתי השניה היתה, כי מר ופלר ישאל במסגרת מה פירוש העדרו של שם ישראל. בצערי אותה יום סר לי מר ופלר את התשובה. הוא ראה את מר קוראל והלה אמר לו, שבנסוח שבירגי והוא הכינוי מנאום השר הוזכרו גם ישראל וגם סוריה. על ישראל היה המשפט הבא: היחסים הידידותיים עם ישראל התפתחו בהרמוניה. אנו מקוים, כי סכסוכי ישראל עם שכנותיה ימצאו את פתרונם ברוח של צדק. לא ידוע לי מה היה המשפט על סוריה. כשראה קסרולו את

הפרשה הזו אמר: "אלה דברים כנלים. תוצאו גם את ישראל וגם את סוריה".

ברור לי ולכולם, כי הסיבה לא היתה הממשט הבבלי, כי אם הרצון לפייס את עיראק.

אני החלטתי לא להטות ולדרוש תשובה מכירגני, ובקשתי ראיון אצל שר החוץ. בשבת בבוקר קבלתי שתי תשובות: הראיון עם שר-החוץ נקבע ליום שני, 1.3.54 ב-10 בבוקר ובירגני צלצל אלי. הוא הודיעני, שהוכרזו לאיסטטיבילי הוראות כוללות: "בהצטרפו ב-20 לחודש של שר החוץ התורכי לסוכנות האנטולית אמר השר, כי האמנה התורכית-סקיסטנית לא תביא שני במדיניות התורכית כלפי כל ארץ וארץ. כשסבה ציר ישראל ובקש שיבהירו לו את עמדת תורכיה כלפי ישראל בענה לו, כי הצהרה זו מתאססת בפירוש גם לישראל". מר בירגני הוסיף, שידיעה זו תינתן לפרסום בעתונות הישראלית. לא התייבתי על הצהרה והצטמצמתי בתכרת תודה על החודעה.

כסובן, שאין להצהרה זו כל קשר עם זו שאובטחה לי. הברקתי לכם כקשה לא לקבל את ההצעה כמרגיעה אותנו.

ברור עתה ללא ספק, כי לתורכיה תקוות גדולות לצורך מריבות ערביות לאמנה חדשה וכי היא לא תרצה לעשות שום דבר העלול להפריע להגשמה תקוה זו. ברור, כי בין הדברים שהיא חושבת שעלולים להפריע: הצהרות הדגשת היחסים הידידותיים בין תורכיה וישראל.

מצב זה שימש לדיון בישיבת הסגל שקיימתי הבוקר. כאנו לידי מסקנה, כי אמנם אין לעכור בשתיקה על כל נסיון של התורכים לשלם כפרס להצטרפות מדינה ערבית לאמנה את ידידותה עם ישראל, אבל כי גם אין לסכן ע"י בטויים מנומרים של רוגז מה שאמור להציל גם תקוות תורכיה ביחס למדינות ערב מתגשמת. עלינו לזרז צד כמה שאפשר את חתימת ההסכם התרבותי ועלינו לזרז - אבל זה מותנה בתשובתכם, שלדאבונונו עדיין לא קבלנו - את מוסום התשובה הרשמית התורכית ביחס לבקור יחידת הצי הישראלי בקושטא בעוד מספר חדשים. אין כל ספק, שאם לא נמסיד שתי עמדות אלה, מסקלן יהיה נכבד יותר מנאום השר.

מטרת שיחתי עם השר היא כפולת: אשתדל שיבטיח לי שלא ישולם טרם על חשבונו למדינות ערב בנסיון לצרפן לאמנה. אשתדל - בתקוה קלושה - שיכשה לי אחרי השיחה לפרסם כי היא התבטלה באותה חרוח הידידותית השוררת ביחסים בין שתי המדינות. המטרה השניה היא לבטוח ולהבהיר מה עמדת תורכיה לאור סכנת צירוף עיראק-סוריה. אני מאד מוחד, כי התורכים יביטו על צירוף זה כעל אפשרות לצוד שתי צפרים בבת-אחת. לאמנה.

לשיחה עם שר החוץ תכנינותי, "נוס-ורבל", שאני מתכוונן להשאיר אצלו. העתקו מצורף בזה.

בשיחה שהתבטלה אתמול בין קמדולו והשגריר הצרפתי, קבל

השוריר את הרושם, כי המאכזן התורכי סאד ער להצטרפות עיראקית
וכיצ' העמידה הקודמת שלהם לבני הסטטוס קוו בסדרת התיכון המערערה,
לפרות שהכתיחו לו שהיא עוד לא השתנתה.

בכדכה,

2 N

מ. פיסר.

1

מפ/שא

NOTE VERBALE

L'absence de toute référence aux relations amicales turco-israéliennes et à leur grand développement, au cours de l'année écoulée, dans de nombreux domaines, dans le discours qu'a tenu Son Excellence le Ministre des Affaires Etrangères à la Grande Assemblée Nationale le 24 courant, a suscité de l'étonnement dans de nombreux milieux.

L'allusion à des relations normales avec tous les pays du Moyen Orient, suivie de la référence aux relations amicales de la Turquie avec l'Irak, le Liban et l'Iran, rapprochées des relations d'amitié réciproques entre la Turquie et l'Israel mentionnées par Son Excellence le Ministre des Affaires Etrangères dans son discours du 23 février 1953, ne peuvent que produire sur l'opinion publique israélienne et sur l'opinion mondiale l'impression que dans le discours de cette année toute référence à l'Israel a été omise volontairement.

Le Ministre d'Israel, persuadé qu'il était urgent de rétablir, vis-à-vis de l'opinion publique, ce que, de bonne foi, il croit être l'expression réelle de l'amitié turco-israélienne, s'est adressé le même jour au Sous-Secrétaire d'Etat, Monsieur Nuri Birgi, en le priant d'obtenir de Son Excellence le Ministre des Affaires Etrangères une mise au point publique.

Le 27 février, le Ministre d'Israel était informé de ce que le gouvernement israélien serait autorisé à publier que la référence faite, dans la déclaration du 20 février 1954 de Son Excellence le Ministre des Affaires Etrangères à l'Agence Anatolienne, au sujet du maintien de la ligne politique turque à l'égard de tous les pays, à la suite des négociations en vue d'un pacte turco-pakistanaï, se rapportait également à l'Israel.

Le Ministre d'Israel a été profondément déçu de cette réponse : personne ne pouvait douter de ce que l'Israel se trouvait inclus dans une déclaration qui se rapportait à tous les pays, sans en spécifier aucun en particulier. Rien, de l'avis du Ministre d'Israel, dans cette nouvelle déclaration ne vient calmer les justes appréhensions suscitées par l'omission du nom d'Israel dans un discours où n'étaient oubliés ni le Liban, ni l'Egypte, ni la Lybie, ni de nombreux pays lointains qui n'ont certes pas témoigné à l'égard de la Turquie et de ses dirigeants plus de véritable amitié que ne l'ont fait le peuple israélien et son Gouvernement.

Ankara, le 1er mars 1954.

01N

מנקרה, כה' אדר א' תשי"ד
28.2.1954

מנ/47-34-2068

אל: המנהל הכללי
מאת: ציר ישראל, מנקרה.

מכתב זה הוא המשך מכתבי מס' מנ/47/2063 מיום 24.2.54.

במשך כל יום רביעי, 24/2 ויום חמישי 26/2, הכיתי להצהרה שהובטחה לי ע"י נורי בירגי, סילפנתי לנורי בירגי ביום חמישי אחר הצהריים והוא אמר לי כי ההצהרה אינה טובה עדיין וכי ישלח לי אותה באותו יום יותר מאוחר או אם לא יספיק לעשות כן, יתן לי אותה בביתי בארוחת ערב שהיה מוזמן אליה. בעת הארוחה, שהשתתפו בה בין היתר שר החוץ דרעי, שגרירי איראן, הורו, יון, צירי שוודיה ותלוציה, לא במסר לי שום דבר. נורי בירגי נראה מאד מדוכא, אבל מר קסדולו היה בטעב דוח מצויין. הראינו סרט, ע"ד-האחלים" והוא נשאר גם כשעה אחרי הסרט, ז.א. עד חצות. לא דובר על כל נושא מדיני. נורי בירגי אמר לי בהסדרו: אני חייב לך תשובה. מתקשר אחד סחר.

למחרת בבקר התחמק מר. בירגי סלענות לי בטלפון, וענה לי רק בצחריים. הוא אמר, שעוד לא הספיק להראות את הטיוטה לשד. שאלתי אם ההבטחה עומדת בעינה, וענה לי שהושב כי כן. הכינותי, שגבר סה השתנה ולכן חברתי באותו ערב בבקשה שתסבנו במחאה חריפה לציר איסתיגילי. מר בירגי הזהירני, שיחד עם ההצהרה הסבוקשת יקבל מר איסתיגילי גם הוראות למחות צדד מאמר, שהוטיע בג'רוסלם פוסט. על זה חברתי לבס. אולם בינתיים קבלתי את הג'רוסלם-פוסט שבו במלא המאמר, ואני מוצאו לטוב בהחלט, אשלחנו ביום שני לנורי בירגי בצדוף סתק בו אני אוסר, כי אנכם כל השערות סחור המאמר אינן מוכרחות להיות נכונות, אבל כמיוסני שמחבר זה ידע להעריך במלואם את המוטיבים העיקריים שהניעו את תורכיה במאמציה להתקרבות לפקיסטאן.

באותו יום בבקר חלכתי לשגריר הצרפתי. כבר ידועה היתה מהמסכה בסוריה והחלט, שהיועץ, מר ופלר, יגש למשרד החוץ להודיע על עמדת צרפת, המתנגדת לכל שנוי בטסטוס-קורו על יסוד ההצהרה המסולשת. בקשתי מהצרפתים שני דברים: שיבקשו טאט ב"כ, פראנס-פרס, מר סארו, לראיין את שר החוץ או אחד הטקידים הנכונים ולשאול בין השאר מה מירוש העורר של שם ישראל בגאום שר החוץ. פעולה זו לא נעשתה בגלל סירוב משרד החוץ התורכי לראיין את מוכנות הידיעות הצרפתית. בקשתי תשביה היתה, כי מר ופלר ישאל במסגרת סה מירוש העדרו של שם ישראל. נצחתי אותו יום מסר לי מר ופלר את התשובה. הוא דאג את מר קוראל והלה אמר לו, שבנסוח שבירגי והוא הכינו מנאום השר הוזכרו גם ישראל וגם סוריה. על ישראל היה המשפט הבא: היחסים הידידותיים עם ישראל התפתחו בהדרגתיה. אגו מקדים, כי סכסוכי ישראל עם שכנותיה ימצאו את פתרונם ברוח של צדק. לא ידוע לי מה היה המשפט על סוריה. כשראה קסדולו את

הפרשה הזו אמר: "אלה דברים בגלים. תוציאו גם את ישראל וגם את סוריה".

ברור לי ולכולם, כי הסיבה לא היתה המשפט הבולי, כי אם הרצון לפייס את עיראק.

אני החלטתי לא להמשיך ולדרוש תשובה מכירגי, ובקשתי דאיון אצל שר החוץ. בשבת בבקר קבלתי שתי תשובות: הראיון עם שר-החוץ נקבע ליום שני, 1.3.54 ב-10 בבקר ובירגי צלצל אלי. הוא הודיעני, שהוברקו לאימתיגילי הוראות כדלהלן: "בהצטרפו ב-20 לחודש של שר החוץ התורכי לסוכנות האנטולית אמר השר, כי האמנה התורכית-פקיסתנית לא תביא שנוי במדיניות התורכית כלפי כל ארץ וארץ. כשפנה ציר ישראל ובקש שיבהירו לו את עמדת תורכיה כלפי ישראל בענין לו, כי הצהרה זו מתחשבת בפירוש גם לישראל". טר בירגי הוסיף, שידיעה זו תינתן לפרסום בעתונות הישראלית. לא הניחותי על הצהרה והצטטסתי בהכרת תודה על הצהרה.

כמובן, שאין להצהרה זו כל קשר עם זו שהובטחה לי. הברקתי לכם בבקשה לא לקבל את ההצעה כמדיניות אותנו.

ברור פה ללא ספק, כי לתורכיה תקוות גדולות לצדף מדיניות ערביות לאמנה החושה וכי היא לא תרצה לעשות שום דבר העלול לתפריע להגשמת תקווה זו. ברור, כי בין הדברים שהיא חושבת שעלולים להפריע: הצהרות הדגשת היחסים הידידותיים בין תורכיה וישראל.

מצב זה שימש לדיון כישיבת הסגל שקיימתי הבוקר. כאנו לידי מסקנה, כי אמנם אין לעבור בשתיקה על כל נסיון של התורכים לשלם כפרס להצטרפות מדינה ערבית לאמנה את ידידותה עם ישראל, אבל כי גם אין לסכן ע"י בסויות מבוזים של רובנו מה שאפשר להציל גם אם תקוות תורכיה ביהם למדינות ערב תתגשמה. עלינו לזרז עוד כמה שאפשר את חתימת ההסכם התרבותי ועלינו לזרז - אבל זה מותנה בהשגחתכם, שלואכווננו עדיין לא קבלנו - את פרסום התשובה הרשמית התורכית. ביהם לבקור יחידת הצי הישראלי בקושטא בעוד מספר חדשים. אין כל ספק, שאם לא נמשיך שתי עמדות אלה, מסקלן יהיה נכבד יותר מנאום השר.

מסרת שיחתי עם השר היא כפולה: אשתדל שיבטיח לי שלא ישולם פרס על השבוננו למדינות ערב בנסיון לצרפן לאמנה. אשתדל - בתקווה קלושה - שירשה לי אחרי השיחה לפרסם כי היא התנהלה באותה הרוח הידידותית השוררת ביחסים בין שתי המדינות. המסרה השניה היא לבסות ולהבהיר מה עמדת תורכיה לאור סכנת צירוף עיראק-סוריה. אני מאז פוזר, כי התורכים יביטו על צירוף זה בעל אפשרות לצרף שתי צפרים בגת-אחת. לאמנה.

לשיחה עם שר החוץ הכינותי, בום-ורבל, שאני מתכוון להשאיר אצלו. העתקו מצורף בזה.

בשיחה שהתנהלה אתמול בין קפולו והשגריר הצרפתי, קבל

תשגור את הרושם, כי התאבון התורכי מאד ער להצטרפות עיראקית
וכי העמדה הקודמת שלהם לגבי הסטטוס קוו כפודת התיכון התערעה,
לפרות שהבטיחו לו שהיא עוד לא השתנתה.

גברכה,

J.N

מ. פיסר.

מפ/מא

משרד החוץ

מוזכר

מס':	לפ"מ	מס':	ד.י.
מאת:	ד.י.	מאת:	לפ"מ

מוזכר להחזיק

מ.מ. ד.

4/3

ד.י.

לחזרה מאחז - בקרה בגלגלית

באשר לגבי חזרה בגלגלית
פגישת זמן לבין האל בן זרע
אין. הוא נשקט אהבנום הם
הוא נשקט אהבנום הם
לחזרה - אהבנום זמן בן -
איש חזרה חזרה.

א. אי חזרה חזרה, חזרה חזרה
חזרה, חזרה חזרה חזרה חזרה
ב. חזרה חזרה חזרה חזרה חזרה
חזרה חזרה חזרה חזרה חזרה
חזרה חזרה חזרה חזרה חזרה
חזרה חזרה חזרה חזרה חזרה
חזרה חזרה חזרה חזרה חזרה

חזרה חזרה חזרה חזרה חזרה

חזרה חזרה חזרה חזרה חזרה
חזרה חזרה חזרה חזרה חזרה
חזרה חזרה חזרה חזרה חזרה

חזרה חזרה חזרה חזרה חזרה

חזרה חזרה חזרה חזרה חזרה

חזרה חזרה חזרה חזרה חזרה

חזרה חזרה חזרה חזרה חזרה

4/3/54

LEGATION D'ISRAEL

אנקרה, כב' אדר א' תשי"ד
25.2.1954

אנ/1300/2064

מסמך חתום	
דאר נכב' מר	
25.2.1954	
מסמך	חיק
המחלקה	נשלח אל
6493	

אל: שר החוץ
מאת: ציר ישראל, אנקרה.

שרי היקר,

חן-חן על מכתבך מס' א/4241-124/54 מה-11 בפברואר.

על המלחמה הקשה שאני בלחם בקשר לשאלות מדיניות, כגון האמנה החדשה, מוסר לך, בלי ספק, המנהל הכללי.

בראובי לענות לך רק על הערותיך בקשר לסולל-בונה ולבעיית תיחסים הכלכליים בין תורכיה לישראל. בענין סולל-בונה הפרשה עבומה. לא רק שלא הגזמת, אלא שהאמת מעציבה יותר משחשתי. כמיטב ידיעותי, החליטה ההנהלה על עמדה דפטיסטית מחלטת. במקום להלחם הם מוכנים לברוח ולשלם את המחיר. עד כמה שידועים לי העניינים הפנימיים של סולל-בונה, אין לאנשים האחראים להצוץ העבודה בתורכיה כל חלק או אחריות בעמדה דפטיסטית זו. לדעתי, צריך היה סולל-בונה לעשות הכל כדי לבצע את העבודה גם אם יצטרך לשלם מחיר גבוה עבור זה. בסופו של החשבון תשתלם עמדה כזו יותר מאשר בריחה בהפסד יותר קטן.

מכתבך וגם מכתביהם של הסנכ'ל ושל מנהל מע"ר באותו נושא הניעוני להודיע ע"י מר גלי למר גולן, הנמצא בקושטא, מה עמדתי.

אין לשכוח, שאם סולל-בונה נמצא היום בסכנת קשה בתורכיה, אשמה באחוז ניכר העמדה הרשלנית של ההנהלה הנבונה בארץ.

היום סיימנו בנקודת אצל שר המסחר, ששותפה בו גם המשלחת מהארץ, את פרשת הטו"מ המסחרי.

יש לי הרושם, שהודות לתנאים אוניקטיביים כלליים חיוניים, והודות לכשרון וחכמת אנשי המשלחת וכעיקר נספחי המסחרי מר גלי, יסתדרו העניינים בכי טוב. אולם בצטרך ללמוד לקח מן העבר. יהיה צורך בהשגחה קפדנית על מחירי המחורה הישראלית הנסכרת כשוק התורכי ובדרך כלל בצטרך לדאוג לכך, שלא נחזור על השגיאות שנעשו בעבר.

עלי להזהירך, כי פרשת המנגנון המסחרי בישראל לא תסתיים כמבוי עוזר למר גלי. כפי שלתכתי כבר לסנהל הכללי, דורשת כל המדינה

LEGATION D'ISRAEL

- 2 -

צ'ירות יסודאל

דיון יסודי וטוב יהיה, לדעתי, אם מר גלי ואני "נקמוץ" ארצה
לדיון יסודי עם כל הגורמים המעוניינים, לאחר חזרה ארצה של א"ה
גילדסן וצור.

שלך: בנאמנה, זח.

מ. פישר

מ. פישר

העתק: למנהל הכללי
למנהל מע"ר.

447/424

2056

בנקדה, בא' אדר א' תשי"ד
24.2.1954

מ/ב-47-3-2056

משרד המבחן
דאר תל אביב
2. III. 1954
מספר תיק 447/6
מספר גשלה אל

אל: השגריר,
מאת: י. מרדכי.

הנדון: עוד לאמנה התורכית-ססיתבית.

אמנול אשר הצהרים בא אלי מר קמפל, מזכיר ראשון בשגרירות קנדה. מר קמפל טוח את השיחה בשאלה, באיזו מידה הצהרתו של שר החוץ התורכי, אחרי ההודעה המשותפת באנקרה ובקדצ'י, היא פרי מאסצ'נו. הוא הוסיף מיד, שארצו מעוניינת בדבר ביותר ממדוסים אשר ימנעו לתלן. חשיבות לקמפל, שלאמנה התורכית-ססיתבית בתור בזאת, ובצורה הנכונה, אין לנו למעשה ענין מעבר לעבודה, שכל התקשרות בין-ססיתבית באיזור המזרח התיכון נובעת לנו. על כן לא ראינו מקום ליזום הצהרה כל שהיא ממשרד החוץ התורכי בענין אשר אינו נובע לנו במישרין. מאידך ניטא, משבדע לנו תוכן הצהרת הלואי של ראש ממשלת ססיתבן, ראינו עצמנו זכאים לגדר אם אסכם שותפים התורכים לעמדת בני בריתם החדשים בשאלת ארץ-ישראל (שהיא אהת השאלות אשר הוזכרו ע"י מוחמד עלי) ועל כן יתכן שהצהרת שר החוץ התורכי בעת בין תיחד להשיב גם על שאלה זו.

מר קמפל אמר, שידוע לו שהאודים לחצו לחץ רב על משרד החוץ התורכי למען השיג הצהרה זו. כן אמר, שהצרפתים דוחקים על תוכן הצהרתו של מוחמד עלי ואף חבדיטים נדחמו מאד. לדבריו הוא (של קמפל) היתה הצהרתו של ראש הממשלה הססיתבית האמצעי הטוב ביותר לתחזיק את האמנה החדשה בעודה עובר. הוא סיפר, שמקיסטן והודו, וביחוד זו האחרונה, מונעת מדי יום ביום בהדיפות רבה לממשלת אנדזה למען תגרוט עמדה כדורה לבני האמנה החדשה. קנדה בתונה במצב קשה - היא איחידה בין הנחלות הלבנות של הכר העמים הבדיטי הקשורה הן לתורכיה (באמצעות נאט"ו) והן לתורכיה ומקיסטן (באמצעות חבר העמים). קנדה אייכה אסכם את ההתקשרות התורכית-ססיתבית, אולם ברור שאין לה כל טעם אנטי-הודית; הצהרתו של מוחמד עלי מעמידה את כל ססיתבית ההתקשרות במצב קשה ביותר. הוא סכם ואמר, ששני דברים הכשילו מלכתחילה את השותפות החדשה - השרטות האסריקבית הרבה שניתנה לה זה שבועות רבים והצהרתו האוילית והמסוכנת של מוחמד עלי.

קמפל אמר, שמלכתחילה היו לו ספקות לבני האמנה החדשה כי תמיד ראה אותה, למחות בכוח, בגוף אשר יעורר הדים שליליים מצד ישראל. הוא תזהיר את ממשלתו בפני טענה זאת. אמרתי טוב, שענין מדי יודע לאמנה ססיתבית רק כאשר תצטרפות אליה סריבות ערביות וביחוד מדינה כעיראק, אשר בינה לבינינו אין אף-הסכם שביית נשק. (אבנ, מצאתי בדרך כלל שעובדת העדר הטכס שביית נשק בין ישראל לבין עיראק איננה ידועה בדמים, וחזכרת עובדה זאת יוצרת בדרך כלל רושם חזק למדי).

לכסוף פיתח קמפל השערה מרוע בהר מוחמד עלי כמורע זה כנחמא

הצטרפה כח חריץ. אין ספק, שתוכנן בא לקרב את הערבים, מולם אין זאת
 כל המסרה: ליעת קמפבל התכוון מוחמד עלי בהצטרפו זאת to take the
 wind out of Nehru's sails, רוצה לומר, שדאש הממשלה המקיסתני
 הקדים את ראש ממשלת הודו זביצל אותם קרי מדיניות טרו-ערביים ואנטי-
 ערביים, אשר גם הודו היתה יכולה להצביע עליהם במדה רבה של הצדקה.
 (ברטה לי, שלגבי שאלת ארץ ישראל אין ההשערה הזאת מתאימה למציאות).
 סבל מקום, הצהרת מוחמד עלי הרביזה את התודכים מאד, ועם כל ההמתיבויות
 יש לראות את הצהרת הצגר של שר החוץ התורני כ- disavowal של
 המנוחות המקיסתניות.

בברכה,

י. טרוז

העתק: מל"ר
 סב"ר
 לשכה
 חקר
 מר י. הרצוג ✓

ימ/שא

ירושלים, יחד באחד א' חשי"ד
17 בפברואר 1954

ס ו ד י

6453/א

24/2/54

א ל : מר מ. פישר, איד ישראלי, אנקרה
א א ת: המנהל הכללי

מזרים חיקר,

רב תורות על מכתבך מ-19 בינואר 1954 בו אתח
מסב את תשובת לבי לסכנות השונות העוללות לאיים על
התפתחות יחסינו הטובים עם תורכיה. למרות שסיבות אלה
המכתב יחסי"אני מניח כי לא התכוונת כי אני בלבד
אקראנו, לסיכך שלחתי העתקים ממנו לאנשים שונים שלדעתי
נוגעים בדבר. קבלת כבוד את חובתו של שר החוץ בקשר
לנקודה הראשונה (עבודה "סולל בוגר").

אין לי כל ספק כי הנקודה השניה אותה אתח מקלה
חידון ביסודיות ע"י המחלקה הכלכלית (אני מחייחם לעסקים
משולשים שבחם ישראל לוקחת לעצמה רוח גדול מדי ולייצואן
מחרש של מחזרות תורכיות בלי חסכם התורכית).

אשר לנקודה השלישית, תשמש לשמוע כי נדמה
המינויים דנה עמה בדבר מינוי קדור מתאים לקושטא לעניינים
כלכליים. אני תקווה כי נוכל להודיעך על המינוי סופית
בימים הקרובים.

הנקודות הרביעית, החמישית והששית עוסקות בעניינים
אשר אין בכוונתי להשפיע עליהם במיוחד ובמישרין אולם אין
ספק כי הן דורשות מאמנו ערנות יתרה. אני סמוך ובטוח כי
תמשיך להודיענו על ההתפתחויות כפי שהן נראות במקומך.

שלך כחמ"ד
ר. אימן

העתקים:
לשכת השו
מר א. לבבי (עבור כלכלית)
מר ז. אבנר
פ ע " ר

משרד החוץ

מוכר

	מחיר:	150
	מס':	150
	מס':	150

כרטיס נא להחליף
 כי קראתי ב"ח
 שם בצנ"ק
 ולחמתי

150
 150

משרד החוץ

לשכת המשרד

ירושלים, ב' באדר א' תשי"ד
18 בפברואר 1954

סודי

אל: מל
מל: מל
מל: מל

ידיעות לנציגויות ישראל בחו"ל

823

מס.

שבת 1953 ביחסי ישראל-תורכיה

במשך השנה שחלפה הסכה ישראל מסדינה
המבקשת את ידידות תורכיה לסדינה אשר
ידידותה יקרה וחשובה לאותה ארץ.

להלן מובאת סקירה על סינוי יסודי
זה, רקעו ומסגרתו, שנכתבה בידי מר י. פרוז,
מזכיר ראשון בצירות ישראל באנקרה, כמחצית
ינואר 54.

קשה להתחמק מן העובדה כי יחסי ישראל-תורכיה
כי אלה אינם נקבעים על ידי מסגרתו הטריטוריאלית של ארץ ישראל, שנתה, אם
בכל זאת ייעשה בהחלטת הנבואה נסיון לסכם את שנת 1953 ביחסי
תורכיה-ישראל, הרי נעשה דבר מסוים שבאורח מקרי מחלבות הקופה
הלוח עם תנופה והתקדמותה ביחסי תורכיה של ישראל עם סדינה כהונתנו.

מסבך היותם אסטרטגיה ביחסי תורכיה-ישראל לבין
יחסי תורכיה-ערב. שנת 1953 היתה לתורכיה שנת אכזבות רצופות
מאדנות ערב, הן בקיבוץ יחסי ביחידות. די להשוות את דברי
מר-החוץ התורכי בעת בויקורת על התקציב בפברואר 1953 על "הידידות
והאמיות הערביות" אל מצב היחסיים היום עם נציגיו העיקריים
של העולם הערבי. האוריינסיות היחסיים-תורכיים (קרי: הערבית)
של סדינות החוץ התורכית עברה מסע רבתי במסגרת המאומה,
וארצות ערב, בכללן ובפרטן, הולך מהלך גורם ראשוני בה.

ההליך זה הסביע את חותמי על יחסי תורכיה-ישראל, ובעידנות
סתמית לאוירם הנוחה בכוח הנזרת והנכחת יכלה צירות ישראל בתורכיה
על שתי טלוחותיה להביע למספר היכנסים היחסיים, אשר בעקבותיהם
השתנה מעמד ישראל בארץ זו שהקצה אל תחומי היסודים אלה הם
מן הסתם גם היסודיו של משרד החוץ הישראלי, ובעיקר של מחלקת
מערב אירוסה.

אם ניתן לסכם במשפט אחד את התפתחות היחסיים בין שתי
הסדינות, הרי נדמה שלא נחסיא את המציאות אם נניח שבמרוצת
השנה שחלפה הסכה ישראל מסדינה המבקשת את ידידות תורכיה
לסדינה אשר ידידותה יקרה וחשובה לארץ זו.

האקלים הנוח לגבינו, אשר ירו של השלכות התורכית
ועל משרד החוץ שלו, דהש שיפוח ופיתוח בשכנות התורכית על תושבי
תורכיה בכלל ובחוגים הסוציאליים של האינטליגנציה במיוחד, כוצעו
מספר פעולות אשר היה בהן לקרב את ישראל לעם התורכי. הנה
הפעולות העיקריות: נטיעת יער אתא-תורק (דברו חופף עם ממוקרת
סיוחת של מחלקת העתונות באיסתמבול כזכחה לתשומת לב סיוחת
רוקא בערי העדה), הסעד לנפועי רעידות האדמה, הציגות תערוכה
העברית לסלאות חסס מאות כנה לכינוס איסתמבול, הסאפר התורכית
בג'רוסלס-פוסט לחג האלוסי התורכית (הכיס מעתוני תורכיה התורכית
עליו) ותרוסת העציבלקבר אתא-תורק.

תוצאות האו"ם, המצוה להפעיל את כל המשאבים
רבים ובייחוד בתחומי העבודה, התורבות, הספורט, הספרות, החינוך
החוק הישראלי (במסגרת החוקים עם בריה"ס, העזרה בספר החוק
לירושלים, קיבוצי וכו' ב). בכל הסוג הזה לא "זכינו" אף למאמר
עדין אחד, אם כי לא אחת נסתרה בקורה עלינו - אך צורתה ולבונה
של הביקורת היו חסיד הוגנות וסמכות, ולעיתים לזכות מתיקות
על "ניירתו ישראל". התבטא באותה תקופה בזכרונות התורבות
כעין "תודעה ישראלית", והוא היה יסודות ראשונים לשותפות-היום
תורבות-ישראלית כחלק זה של העולם.

סיכומי זה ניכר אף בקטגוריה "רוב הפונים לנציגות ישראל
בטאלות סכאלות לזכות סכל חוגי ההתענינות הציבורית: רופאים
הסנקטים טפדות וקטרים אישיים, סורי כער הסנקטים חוכרות להוראה,
תלמידים הסכימים כיהות על הסורה התיכון ועוד, ועל הכל, כמובן,
אנשי מסחר.

אין אף תחום אחד אשר ריכזה על התסורה לא ניכר בו -
מדיניות, כלכלה, מסחר, קשרי-ציבור, תרבות ואסילו זכא, לא בכל
התחומים היה התפתחות באותה תנופה: בשטח הצבא, למשל, לא
הגענו אלא לניצנים ראשונים כל סוג מסוי, בעוד שבשטח המסחר
נפתחו לפנינו - טעמי הארץ תואת לרונתהואך תהליך התקדמות
אחד הוא, וכל אחד מן התחומים מסולב ברעיון סיבתית ועל כולם
זוכות האו"ם הסדיניות הנוחה.

רוגמה זעירה אך מאלפת וסיספסוטיית לתהפוכותיו של המצב
היא פרשת עיול ההסכם האו"ם, שאז נחתם ההסכם לפני למעלה משנים
באקטו בלי סוף על עיולו, ולא יכולנו להתגבר על סכסוכים פורטליים
וסכסוכים אשר הנחנו בזהבנו. אך באמצע דעה זאת הופיעו לפתע
התורבות במרכז העיול, תוך הנדסה במה מא "טעשיקולים הערבים
חורג מהתקיים".

יחסינו המדיניים עם תורבות הלכו בדרך של הרסנות ושל
הכנה תרדית. מטלותינו באו על פי רוב על סיפוקן ואף באותם
הסקרים הספטים בהם היה קיים חשש להיכנס רציני (תקריות הרזיג
נקיץ 1953, למשל) עשו התורבות מצד הכל להפגת הסתייגות. מן הדין
להזכיר במקום זה נהתבררנו בירידת חם בסנהל עניני ישראל במסדר החוץ
התורבי.

תורבות לא היתה בשנת 1953 חברה במועצת הנסתות, ועל כן
לא בקראה חכומות, גזירה בינלאומית, לתת דעתה על עניני ישראל.
עם זאת, תחור אדיבות וסמור הערכת קערה כל תורבות בעולם המערבי
ובסורה התיכון באחת, נהגנו לפקד לתורבות אינספורסיה טוקפת
על הענינים העוסקים ברוב הלינו הסדיניות. גיטתנו זאת זכתה
להערכה כללית.

לציון פיוחך ראוי בכתב האהדת של תהכניה לבקשתנו
הזונה לחסור במועצות ישראליות בגופים כל האוסות המאחדות,
ולפרקיה הצביע הנציג התורבי לסובתנו על אף התמיכיותיה הקודמות
של סמלתו. בסורה אחד בלבד לא זכינו להסירה תורבות (סגנות
נציגות העזרה). כיון שקולה היה סובסס מלכתחילה לקועסדת אחת.
מן המסס המנה גם ישראל תדיר במועצות תורבות.

כדס, בשתי אלות חסוכות סרה זכינו לכינוי ניכר בסדיניות
התורבות, ולא מן הנסוע הוא טבעינו התורבות סקולכות הסתייגו
בזו: הערכת ספוד החוץ ליחוללים והעלאת דגות הייצוג כיון שתי
הסדינות. עם זאת יש וסוים לכה, שאלת הייצוג תידון לחיוב כעת
הגכה תקציב הפסילה בסכרואר הענה.

לא נוכל לסיים את סקירה החסיה הסדינית פבלי להזכיר
את חוזה עבודות הבניה הצולות כל נאסין אשר הוענק לחברה
אמריקנית-ישראלית-תורבות (קרי: ישראלית), ואשר על ביצועו - על
אפס ועל הסתם כל גורמים רבים - באקטת הצירות כהצלחה.

על התפתחותם הבלתי מסוערת של קשרי הסחר בין שתי הארצות יש לו מסמכים ממנו לדעת. אמנם אופנה כללים מספר שילוש או ריבוע סחורו עם תורכיה, קצוית החיטה התורכית, הקדחת עשורת סוגי סחורות ישראליות לשוק התורכי, הגדלת "הסיווג" כהטבת הסחרי (וסוכיות להגדלת גודלה נוספת) אינם אלא סימני דרך מעטים בתהליך התנופה העצומה. זתכן שאף כאן, בדומה למדינות, גבולות הארצות על גורמים כליליים (קרי: קשרי תורכיה באיגוד התשלום האירופי), אולם חיות מנוסס סעמנו ומגובש בזכות עצמנו, ובתורכיה והורטה בתורכיה כבארץ תודעה "הסיווג הטבעי" בין שתי המדינות טכניקה סחריה, ותודעה זו מתעצמת והולכת. סימן היצוגי לכך - החלטת התורכים לסגור נספת סחריה בישראל בעת התקציב הכאה.

היו קשרים רבים ונכבדים בדרך סיתוח הסחר בין תורכיה לישראל, אולם שלא כבטנים עברו נכעו הקשרים האלה סכנתו הסחרי הרב והסוכה, ולא סחולטנו הכלכלים.

כבר דובר על הסכנות המדיניות והכלכליות הסדירות של התבצרות סולל-כונה בתורכיה, וסטטוסות לעתיד לבוא עשויות לחיות בעלם סדלים לא שנוערו. בציון נא גם שלחנות זה קדם סבצע רח"ל נכבד של אמסנת סלם לצבא האפריקני בתורכיה על ידי "נשר", אמנם ללא קשר יסור אל-הטלסונות התורכיות.

אפקים רחבים ייפתחו לסחנות התורכית-ישראלית עם חתימתה הקדומה של האמנה התרבותית. אין ספק שהתורכים הובעו להסכים לאמנה הזאת קודם לזאת סכנותיהם לעצמם תועלת מענית סכנות. ביצועה הטעמי של האמנה יחייבנו למאמץ רב ולתכנון מדויק, אך סכרם של אלה סוכסח סלכתחילה. בעבר נכסלו סספר תכניות תרבותיות (כגון בקורי, גוקליון של ססותנסים) בגלל הוטר יכולת ארגון סעו התורכים הקצוניים בישראל, אך יט לקוות ולראש לכך, לבזכות הנוססנא, הטלכתית, התלמית, התסוד, האמנה לסכסיו סדיני טמורנא ראסונה.

סינויד על נספת צבאי תורכיה בישראל וחינוך הוספתות הישראלית בתורכיה סימנו ראשית, צלוצה, להידוק הקשרים הצבאיים בין שתי המדינות. מבצע ההתקבנות הצבאית חזו מבצע בפלים ואותותיו הטעמיים עלולים להידאות הק סעבור זמן רב. התקרבות צבאית, יותר סכל התקרבות אחרת, תלוייה בגורמים וסניעום אשר תורכיה אינה כולסת יחידה בהם. אולם כבר אחרי תקופת סירותו הקצרה של נספת צ.ה.ל. בתורכיה ניתן לקבוע, שהאחדה וההענינות לישראל בחוגי הצבא התורכי מרבית הן, והסיבתן ליגורם סודיו סכריע תהיה אחת סמטיסותינו לעתידות בארץ זאת.

זהו סיכום בראשית סרקסו בלבד, וסמתי, סשוע רבגס לא הוזכרנו. אמר תיה לעסוד על קשרי התירות, על יחסי הטלסונות לאוכלוסיות תודות, (הנחטבת - נבחק אף שלא נוצר - לסונקציה של סדינת ישראל), על ססלים ראסונגים לסידות בעסות הטלסונות לתנועה הציונית בעור. כל אלה, ואחרות, לא נספרו כל הוספורה בהן סרם הגיעה להתגלות סופית, וסליון לא נתכררן די הצורך הטקנות האחרונות.

אולם התורכים המתגובים ססותנית נסססית בתוש סציונות סוכסח סכירו בערכנו עזרת, ולגבול תורכיה וכתור תורכיה

Israel has come to stay.

13/0

ירושלים, ט' באדר א' תשי"ד
12 בפברואר 1954

ח/4241

(2)

א ל : ציר ישראל, אנקרה.

סמח : סנהל מע"ר.

תזכרון: ביקורו של נשיא תורכיה בארץ"ב.

קראתי בעירון את סכתבך מס. א/1087 מה- 8 בפברואר 1954.
אני שמח לראות שחזרת מאיסטנבול מלא פרץ.

אתה מעורר במכתב שתי בקורות בפרדות : האחת בוגעת בתוכן
התזכיר המצורף למכתבי לוראשינגטון והשניה בעצם עקרון השיחה בין
מנהיג יהודי אמריקני והנשיא. כוונתי לענות על שתי הבקורות באופן
בפרד.

(א) אני מניח שקראת לא דק את התזכיר אשר הובן לפני שנקבעה
סופית חכמית הטגישת המשווערת אלא גם את סכתבי. ראית כי במכתבי זה
הוראותי כוללות בלי יוצא מן הכלל כל הערותיך אשר מופיעות במברקך
מה- 18.1.54. ציינתי במכתב זה כי יש להסביר היטב לטגה"ג שעלי
לחשוב מכל בקשה מהנשיא וכי אין לתת לנשיא את הרושם כאילו הטגישת
יזומה על ידי אנשינו. התרדיך בולל בקורות מספר אשר כשלעצמם
אינן מתנגדות למציאות ואורא. לטעשת מספר הסכדתי למרות שהוא מנוסח
בצורת תרדיך. אין טעם כי אופן הבורגת השיחה בין הנשיא לבין המנהיג
נקבע דוקא במכתבי לוראשינגטון בהתאמה גמורה לזעתך. מכל מקום נשמח
לקבל הערותיך בנוגע למכלול הוראותינו לוראשינגטון, כלומר גם על
מכתבי וגם על התרדיך.

(ב) בנוגע ל"דילטנטי האמריקני", עלי לציין כי במברקך
מה- 18.1.54 ציינת כי הפגישת רצויה אם הטגה"ג יהיה מנוסח כבעיות
האיזור. כתבתי את הדבר לאנשינו בוראשינגטון ואין לחשוש שיוזלו
בעניני המדינה. המכתב הכיע ואין לי טעם כי הוא נקרא על ידי
אנשים אחרים (אני מעורר תשומת לבך לעובדה כי מכתבים עכשיו
בוראשינגטון גם ראובן שלוח וגם שמעוני) ואני מסרה כי אם הפגישת
תתקיים, דבר שלא ידוע לנו עד עתה, היא תתארגן בצורה הטוע"לה
ביותר אשר אפשרית בארץ"ב.

דברים אלה כרי לארגיע אותך. אני מבין היטב כי בתור
האחראי ליתסינו עם תורכיה הנך רגיש ביותר בכל פעולה אשר עלולה
לפגוע ביחסים אלה. אינני חושב שבמקרה זה יש מקום לראגת יתרה.

ב כ ד כ ה

JK

א. נב"ר

העתק: סוכ"ל.

פר א. לכבי, סגן סוכ"ל.

ס מ ר ט

משרד החוץ

הקריה, ח' אור א' תשי"ד
11 בפברואר 1954

מס. פ. 53.2/57

229/6

אל: המנכ"ל
מר ג. רשאל
מר ש. בגדור

פאח: מ. יובל, ח ק ר.

ציר תורכיה בישראל קיבל כהערכה
את תאושן בו פרסמה העתונות הישראלית את
דבר ביקורו של נשיא תורכיה באר-יב. לדבריו,
מצאו הישראלים אישור לדעתם שהם יכולים
לסמוך על ידידות תורכיה וכן שהמדינאים
האמריקאים מייחסים חשיבות לאישיותו של
הנשיא ולתורכיה. תולים תקוות שבביקור כזה
נדונו גם הצעות להסדר היחסים בין ישראל
לארצות ערב וכן להכנסת יציבות במזרח.

בכרוב
משה יובל

ירושלים, ח' באדר א' תשי"ד
11 בפברואר 1954
4241/6
124/54

לכבוד
מר מ. פישור
ציר ישראל
אנקרה

מוריס היקר,

אל גא תודעתי עלי את מכתבי זה, הראשון לאחר הפסקה ממושכת
שחלה בחליפה המכתבים הישירה בינינו, יהיה ארעי במידת-מה ולא יהווה
שום "מיסטרן בסיסי". נודמן לידי מכתב שלך למנכ"ל שברצוני להגיב
עליו ודומני כי מוטב לי לעשות זאת מיד ולא לדחות את כתיבתי אליך
עד שגם הדעה וגם הזמן יהיו פנויים למאמץ יותר יסודי ומקיף.

כונתי למכתבך מהאריך 19 בינואר ש'ז בו אתח מאביע על
הסכנות הצפויות ליחסינו עם תורכיה. אתח מצייין שט כמה גורמי
התפתחות שאין לנו כל שליטה עליהם, כגון אפשרות של הקמת מפעלי
חרושת אמריקנים אשר יתחרו ביצוא שלנו לתורכיה או חגירת פעילות
של מדינות ערב נגדנו בתחום החרס הכלכלי. לעומת זה אתח מצביע
בדין גם על סכנות אשר יש בידינו למנוע אותן או לפחות להצביע חריט
בפניהן וחובה עלינו לתת דעתנו על הדבר בעוד מועד.

אודה כי יותר מכל נחרדתי מהחשש שהבעת מן הקבלנות של
סולל-בונה בתורכיה תטתיים בכשלונו. לא ברור לי אם זהו חשש סתם
לכל צרה שלא תבוא או יש לך יסוד להניח מתוך הסתכלותך במהלך
העניינים כי משהו אינו כשורה שט ויכול לבוא מזה עסק ביש. אולי
הואל להבהיר לי נקודה זו? אין כל ספק כי בשלון העבודה הזאת
עלול להנחיל קלון לעניין הישראלי בתורכיה ולנעול שערים בפני
יוזמה נוספת באותו כיוון, בעוד שהצלחת העבודה תרים את קרננו
ותפתח לפנינו אפשרויות חדשות. לפיכך הגני מעוניין מאד לדעת
את המצב לאמיתו ועד כמה שאפשר מבפנים, ולראות שמא יעלה בידי
ע"י הסניה השומת הלב ויצירה לחץ בעוד מועד, למנוע תקלות חמורות.

אשר לפיגור שאחז מהאונן עליו בהרחבת המנגנון המסחרי
שלנו בתורכיה, הריני יודע כי הגהלת המשרד עושה הכל לחיט את
מינויו ומשלוחו לקושטא של איש נוסף ואקוה כי הדבר יצא לפועל
בלי ריחוי.

את עניין העיסקות המשולשות וכן הפיכת יבוא תורכי ליצוא
אברני עם ברטור מיד כשיחזור.

זהו כל מה שרצייתי להעיד כרגע ושוב אבקשך לא להקטין
עמדי. העומט הכללי המוטל עלי בימים אלה הוא כה עצום עד שאני
מברך את עצמי על כל דגע שעולה בידי. לחסוף, לשט טיפול באיזה
עניין הנוגע באורח ישיר למשרד התון.

שלום רב לך, לחיה ולדפנה וכן למרדכי ולשאר העובדים.

שלך כחמיד,

EW

מוריס היקר - 4241/6

ירושלים, ח' באדר א' תשי"ד
11 בפברואר 1954

4241/ר.
124/54

לכבוד
מר מ. ח'מיר
ציר ישראל
אנקרה

מוריס היקר,

אל נא תורעט עלי את מכתבי זה, ונראשון לאחר הפסקה ממושכת
שחלה בחלישת המכתבים הישירה בינינו, יהיה ארעי במידה-מה ולא יהיה
שום "מיסמך בסיסי". נודע לי ידי מכתב שלך לטנכ"ל שברצוני להגיב
עליו ודומני כי מוטב לי לעשות זאת מיד ולא לדחות את כתיבתי אליך
עז שגם הדעת וגם הזמן יהיו פנויים למאמץ יותר יסודי ומקיף.

בונתי למכתבך מהאריך 19 בינואר ש'ז בו אתה מצביע על
ההבנות הצפויים ליחסינו עם תורכיה. אתה מציין שט נמה גורמי
והמחנות שאין לנו כל שליטה עליהם, כגון אפשרות של הקמת מסעלי
חרושה אמריקנים אשר יתחרו ביצוא שלנו לתורכיה או הגברת פעילותן
של מדינות ערב נגדנו בתחום החרס הכלכלי. לעומת זה אתה מצביע
ברצון גם על סכנות אשר יש בידינו לכנוע אותן או לפחות להצביע חריט
במניתן וחובה עלינו לתת דעתנו על חרבר בעוד מועד.

אודה כי יותר מכל נחרדתי מהחשש שהבעת סן הקבלנות של
סולל-בונה בתורכיה תסתיים בכשלון. לא ברור לי אם זהו חשש טחם
לכל צרה שלא תבוא או יש לך יסוד להניח מתוך הסתכלותך במהלך
העניינים כי משהו אינו כשורה שם ויכול לצאת מזה עסק ביש. אזלי
חובל להתביר לי נקודה זו? אין כל ספק כי כשלון העבודה הזאת
עלול להגחיל קלון לענין הישראלי בתורכיה ולנעול שערים בפני
יוזמה נוספת באותו כיוון, בעוד שהצלחת העבודה תרים את קרננו
והפתח למינינו אפשרויות חדשות. לפיכך הנני מעוניין מאד לדעת
אם המצב לאמיתו ועד כמה שאפשר מבפנים, ולראות שמה יעלה בידי,
ע"י הטגית חשומת הלב ויצירת לחץ בעוד מועד, למנוע הקלות תמורות.

אשר לפיגור שאתה מתאונן עליו בהרחבת המנגנון המסחרי
שלנו בתורכיה, הריני יודע כי הנהלת המשדד עושה הכל להניש את
מינינו ומסלוחו לקושטא של איש נוסף ואקוה כי הדבר יצא למועל
בלי דיחוי.

א
את ענין העיסקות הכשולשות ובן הפיכת יבוא תורכי ליצוא
אבדר עם ברסור מיד כשיחזור.

זהו כל מה שרציתי להעיר כרגע ושוב אבקשך לא להקפיד
עמדי. העומס הכללי המוטל עלי בימים אלה הוא בה עצום עד שאני
מבדך את עצמי על כל רגע שעולה בידי לחסוף, לשט מיטול באיזה
ענין הנוגע באורת ישיר למשדד החוץ.

שלום רב לך, לחיה ולדפנה וכן למרזים ולשאר העובדים.

סלך כחמיד,

W

מדינת ישראל

~~מנהל~~ ~~מנהל~~ ~~מנהל~~

מחלקה

שירות

מס.

4241 / K

הנדסה

פגוע ים חזק חלבו
התחבב זה שלב צביק
למחלות כנולא לחזק
הבואה של מכ טל
והז גל 2

ש
נכא: 1
(א.ג) ג'ט' י'ק' 2
ג'ט' 3 י'ק' 3
ג'ט' 4 י'ק' 4

משרד החוץ

מוכר

אל:	ש"ת	ל.5	אל:
מאת:	ז.ט.	א.ח	מאת:

א"ר ישראל באנקדה מונה במכתבו אל המנכ"ל את הסכנות הצפויות ליחסי תורכיה-ישראל. לדעהו, אין סכנה המשמעה הערבית גדולה. לעומת זאת, עומדות בפנינו, למי סדו חשיבותן, הסכנות הבאות: (463)

1. הסכנה של חוצאת כשלון עבודות סולל-כונה בתורכיה, אם חס וחלילה תכבו יקרה.
2. המשך עסקים משולשים, שבהם ישראל לוקחת לעצמה רובה יותר מדי גדול והמשך ויאבספוט של יספורות תורכיות מישראל בלי הסכמת התורכים.
3. הזנחה מצדנו למחר ולהקים מנגנון, שיוכל להמשיך לספלטורכיה בעול העצום של יחסי מסחר בין שתי המדינות, אם היקפה לא ירד.
4. סכנה בהתחדות הברמניה, אם לא נמצא דרך למורוס-וינגדי.
5. הסכנה מהקמת מפעלים בהון אמריקאי בתורכיה (העשיית צמיגים וכו') שבמשך הזמן יבטלו אפשרויות של יבוא ישראלי.
6. הסכנה של איחוד כוחות מדינות ערב כדי למצוא דרך להזיק לאינטרסים הכלכליים הישראליים בשוק התורכי.

המכירה / ככ. 5.5
בשרה בראור

חשוב כי יתן מלואו המלא
דקלואט. מה המלא?
דוג גליסון: אצל אבנן

11/2
E

4

8.2.54

חתימה

המיר

מקלפון

תאריך

4
משרד המזון

ירושלים, א' באדר תשי"ד
4 בפברואר 1954

4244(ס ו ד

א ל : לשכת המזון
מר ב. רפאל
מר א. לבבי. סגן המנהל הכללי
מר אבנר, סגן המנהל הכללי
מ ע ה ר
כלכלית
ת ק ר

מ א ח : לשכת המנהל הכללי

הנדון : הסכנות המאיימות לערער יחסי
ישראל-תורכיה.

רצ"ב מכתב מ-19 בינואר 1954

מאת מ. פישר, ציר ישראל, אגודה המסוען
אל המנהל הכללי.

ל י ד י ע ח ר.

ב ב ר ה

חמר שהם
לשכת המנהל הכללי

ה
ע
ח
7

אנקרה, ט"ו שבט, תש"ד
19.1.1954

א ל : מר ז. איתן, הסנהל הכללי, משרד החוץ

אישי-סודי

מ א ח : מ. פישר, אנקרה

בדואר הנזכר נשלח דו"ח של מרוז על יחסי תורכיה-ישראל בשנת 1953. לא התגדתי שישלח את הדו"ח הזה בהתייחסותי חרי העובדות שהוא מזכיר נכונות. והדבר היחיד המפריע לי, הוא חסרון האופטימי המוגזם והחלק הגדול ביותר שהוא מיתס להשפעה פעולות הצירות על ההפחתות המצב ב-1953. אבל אלה הם הדברים, שאפשר לסלוח לדיפלומט צעיר מלא דינמיות והתלהבות.

אני מרגיש, אולם, שעלי לציין, שלהעתי המצב המזוהר של יחסי תורכיה-ישראל עלול להתקלקל מסיבות שונות והסיבות העיקריות לדעתי, אינה סכנת הגדלת ההשפעה הערבית. אמנה אח הסכנות לפי סדר חשיבותן כדלקמן:

1. הסכנה של הוצאת כסלון עבודות סולל-כונה בתורכיה, אם חט ותלילה הדבר יקרה.
2. המשך עסקים משולשים, שבהם ישראל לעצמה דוח יותר מדי גדול והמשך ריאספורט של סחורות תורכיות מישראל בלי הסכמה התורכים.
3. הזנחה מצדנו למהר ולהקים מנגנון, שיוכל להמשיך לטפל בתורכיה בעול הקצוץ של יחסי מסחר בין שתי המדינות, אם היקפם לא ירד.
4. סכנה בהתחרות הגרמנית, אם לא נמצא דרך למורוס-וינודי.
5. הסכנה מהקמת מפעלים בהון אמריקאי בתורכיה (חשיות צמיגים וכו') שבמשך הזמן יבטלו אפשרויות של יבוא ישראלי.
6. הסכנה של אחוז כוחות מדינות ערב כרי למצוא דרך להזיק לאינטרסים הכלכליים הישראליים בשוק התורכי.

ב ב כ ה,

(-)
מ. פישר

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

מסדר החוז

מוכר

מס' חשבונית	המקבל	המכיל
מס' חשבונית	המקבל	המכיל

נ"ר 823 יחסי נאמא - תלביה

בן היום הניד איני מכנה כי
לעצמי נכר יצא בזה הנאמא כי מילי אלה נחזי
למכור אף אלא הורה מסייעת.

אני מניחה לבקרו יניד מכנה מחאה
אני נילי עיני ליקואו אף מילי גבי עיני ליקואו
הניד. למא כדאי להקדים תולא אמרה
ואבקל ממילי הניד מחאה, למא, למא, למא
נמסר אף נמילן אי"ר ז"ה?

ח.י.ר.

23/2/54

מס' חשבונית	מס' חשבונית	מס' חשבונית	מס' חשבונית
-------------	-------------	-------------	-------------

פדד חודד

ירושלים, א' באדר תשי"ד
4 בספרון 1954

4411

פ ד ד

א ל ז לשכת העד

מר ג. רטל

מר א. לבבי, סגן הסגל הכללי

מר אבנר, סגן הסגל הכללי

ס ע י

כלכלית

ח ק ד

ס א ח לשכת הסגל הכללי

הגדרות הסכנות המאוימות לקרע יחסי
ישראל-תורכיה

רצ"ב מכתב מ-19 בינואר 1954

מאמ מ. מישור, ציר ישראל, אנקרה הטמקון

אל הסגל הכללי.

ל י י י י י

ב ב ב ב

חודד יחסי

לשכת הסגל הכללי

אנקרה, ט"ו שבט, תשי"ד
19.1.1954

איי-1710

א ל : כד ל. איהן, הסכנה הכללית, ממרד החוץ

מ א ת: ג. טיטר, אנקרה

בדואר הנוכחי נשלח רשימה של מרדן על יחסי תורכיה-ישראל בשנת 1953. לא התגורר שישלח את הרשימה הזו בהקדמתו כדי העובדות שהיא מזכיר במידות והרכב היחיד המסריע לי, הוא הסכנה האופיינית המוגזמת והחלק הגדול ביותר מהוא מיחס להשקעת פעולות הצירות על התפתחות המצב ב-1953. אבל אלה הם הדברים, שאפשר לסלוח לריסלומס בעיר מלא דינמיות והחלפתיות.

אני מרגיש, אולם, שעלי לציין, שליחתי המצא המצוי על יחסי תורכיה-ישראל עלול להחלקלל פסיביות שונות (הסיבה העיקרית, לרפתי, אינה סכנה הגדלה ההשקעה הערכית. אמנה את הסכנות לפי סדר הסיבותן בהלשמן).

1. הסכנה של תוצאה משלון עבודות סולל-ברנה בתורכיה, אם הם דחלילה חרבר יקרה.

2. המסך עסקים משולמים, שבהם ישראל יקדחה לעצמה רוח יותר מדי גדול והמסך ריאקסמורס של סחורות תורכיות מישראל בלי הסכמת התורכיה.

3. תזונה סגורה למחר ולתקופת סגנון, שיוכל להמשיך לספק בתורכיה בעזר הקצוץ של יחסי מסחר בין שתי המדינות, אם הקצוץ לא ירד.

4. סכנה בהתחדות הצרמניה, אם לא נמצא דרך לסדורם-דינדי.

5. הסכנה מחקמת פועלים בתוך אמריקאי בתורכיה (תעשיית אטיגים וכד') שבמשך חזמן יבטלו אפשרויות של יבוא ישראלי.

6. הסכנה של אחור כוחות מרינות ערב כדי למצוא דרך לחזיק לאינטרסים הסובלניים הישראליים בשוק התורכיה.

ב כד ל. ח.

(-)
ט. טיטר

מסד חוזר

ירושלים, א' באדר חשי"ד
4 בפברואר 1954

4271
ס ו ר י

ל : לשכת השד
מר ג. רמאל
מר א. לבבי, סגן המנהל הכללי
מר אבנר, סגן המנהל הכללי
מ ע " ר
כלכלית
ח ק ר

מ א ה : לשכת המנהל הכללי

הגדרון : הסכנות המאיימות לערער יחסי
ישראל-תורכיה.

רצ"ב מכתב פ-19 בינואר 1954

מאת מ. מישר, ציר ישראל, אנקרה הממוען
אל המנהל הכללי.

ל י ד י ע ת ר

ב ב ר כ ה

חמד שהם
לשכת המנהל הכללי

צירות ישראל

אנקרה, ט"ו שבט, תשי"ד
19.1.1954

א ל : מר ז. איחז, המנהל הכללי, משרד החוץ

איש-טורי

מ א חנ : מ. פישר, אנקרה

ברואר הנוכחי נשלח דו"ח של מרוז על יחסי תורכיה-ישראל בשנת 1953. לא התגבתי שישלח את הדו"ח הזה בחתימתו. חרי העובדות שהוא מזכיר בכוונות והדבר היחיד המפריע לי, הוא הסוג האופטימי המוגזם והחלק הגדול ביותר שהוא מייחס לחשמעת פעולות הצירות על התפתחות המצב ב-1953. אבל אלה הם קדמרים, שאפשר לסלוח לדיפלומט צעיר מלא דינמיות והתלהבות.

אני מרגיש, אולם, שעלי לצדדן, שלדעתי המצב המזהיר של יחסי תורכיה-ישראל עלול להתקלקל מסיבות שונות וחסיבות העיקריות, לדעתי, אינה טכנה הגדלה החשמעת הערבית. אמנה את הסכנות לפי סדר חשיבותן כדלקמן:

1. הטכנה של תוצאת כשלון עבודות סולל-בונה בחורכיה, אם הם וחלילה חרבר יקרה.

2. המשך עסקים משולשים, שבהם ישראל לוקחת לעצמה רוח יותר מדי גדול והמשך ריאסמורט של סתורות חורכיות מישראל בלי הסכמת התורכית.

3. הזנחה מצדנו למחר ולחקים מנגנון, שיוכל להמשיך למסל בתורכיה בעול העצום של יחסי מסחר גיין שתי המדינות, אם היקטם לא ירד.

4. טכנה כחתחרות חגרמניות, אם לא נמצא דרך למורוט-וונדרי.

5. הסכנה מחקמת מפעלים בחון אמריקאי בתורכיה (תעשיית צמיגים וכו') שבמשך חזמן יבטלו אפשרויות של יבוא ישראלי.

6. הסכנה של אחור כוחות מדינות ערב כדי למצוא דרך לחזיק לאינטרסים הכלכליים הישראליים בשוק החורכית.

ב ב ר כ ח,

(-)

מ. פישר

תמונה

המחלקה הכלכלית
1951

441

המחלקה הכלכלית
המחלקה הכלכלית
המחלקה הכלכלית
המחלקה הכלכלית
המחלקה הכלכלית
המחלקה הכלכלית
המחלקה הכלכלית
המחלקה הכלכלית

המחלקה הכלכלית

המחלקה הכלכלית
המחלקה הכלכלית

המחלקה הכלכלית

המחלקה הכלכלית
המחלקה הכלכלית

המחלקה הכלכלית

המחלקה הכלכלית

המחלקה הכלכלית
המחלקה הכלכלית

THEY ARE

1954-1955
1954-1955

1954-1955

THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE

THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE

THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE

THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE

THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE

THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE

THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE

THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE

THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE
THEY ARE

中国 1990 年 12 月 1 日
 1990 年 12 月 1 日

第 6 章 数据库系统

● ● ● ● ●

[illegible]

1. 凡在本行开立存款账户的客户，均可向本行申请开立支票。
 2. 支票的有效期为自签发之日起六个月内。
 3. 支票的金额不得超过账户余额。
 4. 支票的签发人必须为本行客户。
 5. 支票的收款人必须为本行客户。
 6. 支票的用途必须合法。
 7. 支票的签发人必须承担支票的付款责任。
 8. 支票的收款人必须向本行提示付款。
 9. 支票的付款人必须为本行。
 10. 支票的付款金额不得超过支票金额。
 11. 支票的付款日期不得超过支票有效期。
 12. 支票的付款人必须按照支票金额付款。
 13. 支票的收款人必须向本行提供支票。
 14. 支票的付款人必须按照支票金额付款。
 15. 支票的付款人必须按照支票金额付款。

一、總論：(一) 目的：(二) 範圍：(三) 方法：(四) 結果：(五) 結論：(六) 建議：(七) 參考文獻：(八) 附錄：(九) 圖表：(十) 索引：(十一) 摘要：(十二) 前言：(十三) 緒論：(十四) 結論：(十五) 建議：(十六) 參考文獻：(十七) 附錄：(十八) 圖表：(十九) 索引：(二十) 摘要：(二十一) 前言：(二十二) 緒論：(二十三) 結論：(二十四) 建議：(二十五) 參考文獻：(二十六) 附錄：(二十七) 圖表：(二十八) 索引：(二十九) 摘要：(三十) 前言：(三十一) 緒論：(三十二) 結論：(三十三) 建議：(三十四) 參考文獻：(三十五) 附錄：(三十六) 圖表：(三十七) 索引：(三十八) 摘要：(三十九) 前言：(四十) 緒論：(四十一) 結論：(四十二) 建議：(四十三) 參考文獻：(四十四) 附錄：(四十五) 圖表：(四十六) 索引：(四十七) 摘要：(四十八) 前言：(四十九) 緒論：(五十) 結論：(五十一) 建議：(五十二) 參考文獻：(五十三) 附錄：(五十四) 圖表：(五十五) 索引：(五十六) 摘要：(五十七) 前言：(五十八) 緒論：(五十九) 結論：(六十) 建議：(六十一) 參考文獻：(六十二) 附錄：(六十三) 圖表：(六十四) 索引：(六十五) 摘要：(六十六) 前言：(六十七) 緒論：(六十八) 結論：(六十九) 建議：(七十) 參考文獻：(七十一) 附錄：(七十二) 圖表：(七十三) 索引：(七十四) 摘要：(七十五) 前言：(七十六) 緒論：(七十七) 結論：(七十八) 建議：(七十九) 參考文獻：(八十) 附錄：(八十一) 圖表：(八十二) 索引：(八十三) 摘要：(八十四) 前言：(八十五) 緒論：(八十六) 結論：(八十七) 建議：(八十八) 參考文獻：(八十九) 附錄：(九十) 圖表：(九十一) 索引：(九十二) 摘要：(九十三) 前言：(九十四) 緒論：(九十五) 結論：(九十六) 建議：(九十七) 參考文獻：(九十八) 附錄：(九十九) 圖表：(一百) 索引：(一百零一) 摘要：(一百零二) 前言：(一百零三) 緒論：(一百零四) 結論：(一百零五) 建議：(一百零六) 參考文獻：(一百零七) 附錄：(一百零八) 圖表：(一百零九) 索引：(一百一十) 摘要：(一百一十一) 前言：(一百一十二) 緒論：(一百一十三) 結論：(一百一十四) 建議：(一百一十五) 參考文獻：(一百一十六) 附錄：(一百一十七) 圖表：(一百一十八) 索引：(一百一十九) 摘要：(一百二十) 前言：(一百二十一) 緒論：(一百二十二) 結論：(一百二十三) 建議：(一百二十四) 參考文獻：(一百二十五) 附錄：(一百二十六) 圖表：(一百二十七) 索引：(一百二十八) 摘要：(一百二十九) 前言：(一百三十) 緒論：(一百三十一) 結論：(一百三十二) 建議：(一百三十三) 參考文獻：(一百三十四) 附錄：(一百三十五) 圖表：(一百三十六) 索引：(一百三十七) 摘要：(一百三十八) 前言：(一百三十九) 緒論：(一百四十) 結論：(一百四十一) 建議：(一百四十二) 參考文獻：(一百四十三) 附錄：(一百四十四) 圖表：(一百四十五) 索引：(一百四十六) 摘要：(一百四十七) 前言：(一百四十八) 緒論：(一百四十九) 結論：(一百五十) 建議：(一百五十一) 參考文獻：(一百五十二) 附錄：(一百五十三) 圖表：(一百五十四) 索引：(一百五十五) 摘要：(一百五十六) 前言：(一百五十七) 緒論：(一百五十八) 結論：(一百五十九) 建議：(一百六十) 參考文獻：(一百六十一) 附錄：(一百六十二) 圖表：(一百六十三) 索引：(一百六十四) 摘要：(一百六十五) 前言：(一百六十六) 緒論：(一百六十七) 結論：(一百六十八) 建議：(一百六十九) 參考文獻：(一百七十) 附錄：(一百七十一) 圖表：(一百七十二) 索引：(一百七十三) 摘要：(一百七十四) 前言：(一百七十五) 緒論：(一百七十六) 結論：(一百七十七) 建議：(一百七十八) 參考文獻：(一百七十九) 附錄：(一百八十) 圖表：(一百八十一) 索引：(一百八十二) 摘要：(一百八十三) 前言：(一百八十四) 緒論：(一百八十五) 結論：(一百八十六) 建議：(一百八十七) 參考文獻：(一百八十八) 附錄：(一百八十九) 圖表：(一百九十) 索引：(一百九十一) 摘要：(一百九十二) 前言：(一百九十三) 緒論：(一百九十四) 結論：(一百九十五) 建議：(一百九十六) 參考文獻：(一百九十七) 附錄：(一百九十八) 圖表：(一百九十九) 索引：(二百) 摘要：(二百零一) 前言：(二百零二) 緒論：(二百零三) 結論：(二百零四) 建議：(二百零五) 參考文獻：(二百零六) 附錄：(二百零七) 圖表：(二百零八) 索引：(二百零九) 摘要：(二百一十) 前言：(二百一十一) 緒論：(二百一十二) 結論：(二百一十三) 建議：(二百一十四) 參考文獻：(二百一十五) 附錄：(二百一十六) 圖表：(二百一十七) 索引：(二百一十八) 摘要：(二百一十九) 前言：(二百二十) 緒論：(二百二十一) 結論：(二百二十二) 建議：(二百二十三) 參考文獻：(二百二十四) 附錄：(二百二十五) 圖表：(二百二十六) 索引：(二百二十七) 摘要：(二百二十八) 前言：(二百二十九) 緒論：(二百三十) 結論：(二百三十一) 建議：(二百三十二) 參考文獻：(二百三十三) 附錄：(二百三十四) 圖表：(二百三十五) 索引：(二百三十六) 摘要：(二百三十七) 前言：(二百三十八) 緒論：(二百三十九) 結論：(二百四十) 建議：(二百四十一) 參考文獻：(二百四十二) 附錄：(二百四十三) 圖表：(二百四十四) 索引：(二百四十五) 摘要：(二百四十六) 前言：(二百四十七) 緒論：(二百四十八) 結論：(二百四十九) 建議：(二百五十) 參考文獻：(二百五十一) 附錄：(二百五十二) 圖表：(二百五十三) 索引：(二百五十四) 摘要：(二百五十五) 前言：(二百五十六) 緒論：(二百五十七) 結論：(二百五十八) 建議：(二百五十九) 參考文獻：(二百六十) 附錄：(二百六十一) 圖表：(二百六十二) 索引：(二百六十三) 摘要：(二百六十四) 前言：(二百六十五) 緒論：(二百六十六) 結論：(二百六十七) 建議：(二百六十八) 參考文獻：(二百六十九) 附錄：(二百七十) 圖表：(二百七十一) 索引：(二百七十二) 摘要：(二百七十三) 前言：(二百七十四) 緒論：(二百七十五) 結論：(二百七十六) 建議：(二百七十七) 參考文獻：(二百七十八) 附錄：(二百七十九) 圖表：(二百八十) 索引：(二百八十一) 摘要：(二百八十二) 前言：(二百八十三) 緒論：(二百八十四) 結論：(二百八十五) 建議：(二百八十六) 參考文獻：(二百八十七) 附錄：(二百八十八) 圖表：(二百八十九) 索引：(二百九十) 摘要：(二百九十一) 前言：(二百九十二) 緒論：(二百九十三) 結論：(二百九十四) 建議：(二百九十五) 參考文獻：(二百九十六) 附錄：(二百九十七) 圖表：(二百九十八) 索引：(二百九十九) 摘要：(三百) 前言：(三百零一) 緒論：(三百零二) 結論：(三百零三) 建議：(三百零四) 參考文獻：(三百零五) 附錄：(三百零六) 圖表：(三百零七) 索引：(三百零八) 摘要：(三百零九) 前言：(三百一十) 緒論：(三百一十一) 結論：(三百一十二) 建議：(三百一十三) 參考文獻：(三百一十四) 附錄：(三百一十五) 圖

10-10-68
10-10-68
10-10-68

中國人民日報社編印
 地址：北京前門外大街二號
 電話：二五五五
 郵政掛號：國內掛號第 111 號
 國外掛號第 111 號
 印刷：北京人民印刷廠
 發行：北京人民印刷廠
 零售：每份五分
 訂閱：每月一元二角
 廣告：每行每日五角
 印刷：每張二分

— 1957 —

SECRET

5. 2007年12月，公司召开2007年第四次临时股东大会，审议通过了《关于公司回购注销部分限制性股票的议案》，同意回购注销2007年股权激励计划中已授予但未解锁的限制性股票1,000,000股。

銀 幣 金 銀

1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 26

10-1-10

10-1-10

10-1-10

10-1-10

10-1-10

10-1-10

10-1-10

10-1-10

10-1-10

10-1-10

10-1-10

10-1-10

10-1-10

אלשי סרדי

LEGATION D'ISRAEL

מדינת ישראל

אנקרה, טו' שבט, תשי"ד

19.1.1954

426/6

אל: סר ו. איתן, המנהל הכללי, משרד החוץ.

סא: ס. פישר, אנקרה.

ברואר הנוכחי נשלח דו"ח של מרוז על יחסי תורכיה-ישראל בשנת 1953. לא התנגדתי שישלח את הדו"ח הזה כחתימתו: הרי העובדות שהוא מזכיר נכונות והדבר היחיד המפריע לי, הוא הטון האופטימי המוגזם והחלק הגדול ביותר שהוא מוחם להשפעת פעולות הצירות על התפתחות המצב ב-1953. אבל אלה הם דברים, שאפשר לסלוח לריסלומט צעיר סלא דינמיות והתלהבות.

אני מרגיש, אולם, שעלי לציון, שלדעתי המצב המזהיר של יחסי תורכיה-ישראל עלול להתקלקל מסיבות שונות והסיבה העיקרית, לדעתי, אינה סכנת הגדלת ההשפעה הערכית. אמנה את הסכנות לפי סדר חשיבותן כדלקמן:

1. הסכנה של תוצאת כשלון עבודות סולל-בונה בתורכיה, אם הם וחלילה הדבר יקרה.

2. המשך עסקים משולשים, שבהם ישראל לוקחת לעצמה רוח יותר מדי גדול והמשך ריאספורט של סחורות תורכיות בישראל כלי הסכנת התורכים.

3. הזנחה מצדנו למהד ולחקים מנגנון, שיוכל להמשיך לטפל בתורכיה בעול העצום של יחסי מסחר בין שתי המדינות, אם היקפם לא ירד.

4. סכנה בהתחרות הנרמית, אם לא נמצא דרך לטוורוס-ויוגורי.

5. הסכנה מהקמת מפעלים בהון אמריקאי בתורכיה (תעשית צמיגים וכו') שנמשך הזמן יבטלו אמטריות של יכוא ישראלי.

6. הסכנה של אחוד כוחות מדינות ערב כדי למצוא דרך להזיק לאינטרסים הכלכליים הישראליים בשוק התורכי.

בכרחה,

M. J.

ס. פישר.

מפ/שא

המנהל

יג' בשבט תשי"ז
17 בינואר 1964

ד ו ר
מנהל המנהל

4491/ה

4241/ז

ל : צירות ישראל, אנקרה

העמסן לשכת המנהל

טא"ס

מר ג. דמאל

מר ס. גלי, קושטא

מאת : מ ע ר

הדרון : ישראל - תורכיה - ספיטן.
מכתבסט סס' א/ו 366-2898/65
מיום 20.12.53

לא מתקבל על הדעת כי עליה קרנה של ספיטן בתורכיה כתוצאה מכדיהת
בריה צבאית בין שתי המדינות או כתוצאה מעזרה צבאית אמריקנית לספיטן -
תביא נזק ליחסינו עם תורכיה. אפשר להניח כי לגבי התורכיה זגט בעיני
הספיטנים הצורך להתחשב בגורם הערבי וייתכן שיהיה יעלם עם הכחשת קו הגנה קרטי
יעיל יותר מפיקוד המנהל בהשתתפות הערבים.

כמי שאתה טוען בצדק התחנות הברית הבלקנית היוזקה מעמדנו בתורכיה.
באורח סקטיל יש להגיה כי הקפת פיקוד צפון מזרח תיכוני בלי השתתפות הערבים
יחזק את מעמדנו בתורכיה - ואולי גם יתרום לנורמליזציה של יחסינו עם
ספיטן. הישור לכך אפשר אולי לסצוא בשיחה מעגיתת שנתקיימה באחדס שעבר
ברוטינגסטון בין הנספה הצבאי שלנו א/מ ח. הרצוג לבין הנספה הצבאי הספיטני
גנרל ג'ילני. סמוך דבריו של הספיטני סתבר ספיטן היא היא אשר מנתח
אל סמשלת אה"ב בהצעה להצטרף אל המערב ולקבל טאה ב סיוע צבאי. הספיטני
הביע את הדעה ש"עם חתימת הסכם הגנה עם ארצות הברית תוכל ספיטן לתחלץ
מתלות בערבים במצוקה גבר הדרו ואף תהיה חפשיה להגליע לידי הסור עם ישראל.
הספיטני פיתח את החיבוריה לפיה הדרו מעונינת בהסער הסיכסוכים במזרח ה
כגון סיכסוך ישראל-ערב, או אנגליה-מצרים, כי עם היסול הסיכסוכים והקמת
השלום שוב תיווצר האפשרות להקמת סיקור מזרח תיכוני. צמוד למערב, דבר אשר
עלול לסיים לאל את תכנית נהדרו להקים גוש אמיאלי בריטליסטית תחת מנהיגות
הדרו.

אגב באותה שיחה, שאל הנספה הספיטני מדוע לא בעזור לגייס את דעת
הקהל באסדיקה לטובת הסכם צבאי עם ספיטן וע"י כך לזרז את תהליך ניתוח
ספיטן מהגוש הערבי. מתבקשת איפוא מאליה המסקנה שבעקבות השינוי בשילטון
בספיטן ומנסתה להצטרף למערב נושבות בקדצ'י דוהות הפצביעות על אפשרות של
סיפור היחסים עם ישראל.

אולם האם כדאי ורצוי להשתמש בתורכיה כמחלוצת פעילה במסערה להביא
או להאיש התקרבות בינינו לבין ספיטן? לנו נראה כי לא ייתכן זה גבון מצדנו
לפנות את התורכיה בעניין זה, במסיבות הקיימות סמוך השיקולים הבאים:

(א) מדיניות החוץ התורכית לא האסיימה בעבר בדרך כלל ביזמה בשטח היחסים הבינלאומיים וביתן לוטר שכירן כלל כל "יזמה" תורכית תימה כדי לחץ איצוני - כבון בענין צמיון חכמל של תורכיה לקרב את הערכים לטערב. שטער לחניה שחורכית לא תימה מראה מידה קה גדולה של יזמה בענין הקסת האטנה העלקצית בלי עידוד והסכמת המערב לתכנית.

(ב) תימה זה אומטיסיות סופרות טערנד לחניה בי תורכית המסיקה להתחשב בגורם הערבי. מתקבלת על הדעת שתורכיה לא תחיה טעובינת לתרגיז באומן סעיל את הערביים. נטיון סצר תורכיה לתווד ביזניו לבין טקיסטן תסנע בערבים מביעה כפולת: סצר אחד תחלש רבקות טקיסטן בענין הערבי ומצר שגי יתחזק אויכם ישראל.

(ג) חוץ מאשר לרכוש את שנאתם של הערבים אין אגחור רואים מה התועלת טיכולה לעסור בעיני התורכים ושעלולה להסריעם לתווד זה. חרי אין להעלות על הדעת שאוקרה תסביט לתעבות לבקשתנו רק סחור רבדות מציילים של יזירות כלמי מדינת ישראל.

(ד) התכונה היתה טעטיילת כצורה נחרת אילו המערב היה כח לידי ססקנה שיש לצרף את ישראל לאירגון הצמון-סזרה תיכוני הסונע. אולם, לע עתה לא נודע לבד דבר על כוונה כזו סצר טעבני המדיניות המערבית אך גם אז קשה להניח בודדות כי המערב היה טתעלם לגטרי סהגורם הערבי. באותה סיחה בין א/ס הרצוג לבין גנרל ב"ילני, סיטר האחרון כי הרטטל תפקיסטני אירב חאן ביטה להסכיד כוושנגטון בי חסכס בבאי בין טקיסטן לבין אה"ב יאטטר למקיסטניס להשתחרר מתלותם במדינות ערב "הרגברטיות סנכזיות ססאן לא תסמה תועלת" ואולי לבוא לידי הסדר היחסים עם ישראל. לזה הגיבו האסריקנים בבקשה כי כסירה ומקיסטן תביע לידי הסכס עם ארצות הברית היא לא תלך בעקבות תורכיה אשר נתקנה את קסריה עם תעולם הטוטלמי. בי אם תחוק את קסריה אתר ותבטה ליהמלגורט מרביע המועל לטובת המערב בקרב אומות המזרח התיכון.

בטיבות, לא נראה לבד כי תורכיה שעל אף היותה "חילונית" היא בכל זאת מדינה טוטלמית תראה התלהבות לקלל יחסי מדינה טוטלמית סניה עם גוש של מדינות טוטלמיות בעל משקל סטויס מכלי שיחיה לכך סיבות מדיניות חיוניות.

עם זאת מותר לבד להניח כי עצם ההתקרבות התורכית-טקיסטנית זללא כל יזמה סיוחרת בענין זה, תעודד ותתן הזדמנות להשטעת דעות חיוניות תורכיות על ישראל. חרי הפאלה בודאי חשש בוסא לחילופי דעות וסא שיצמור התורכים בעקבות אלה יהיה לו השפעה על הטקיסטנים.

ב ב ד ב ה

י. י. י. י. י.

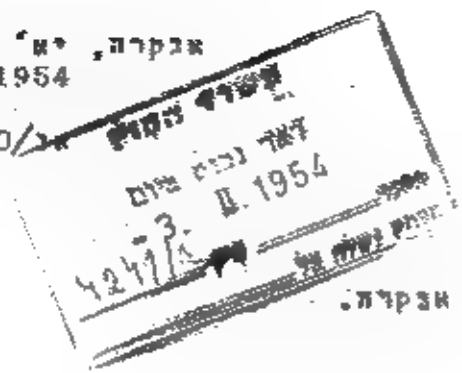
5

ב כ ו כ

אנקרה, י"א שבט, תשי"ד
15.1.1954

41

1034/620/א

אל: מע"ד,
מח: הצירות, אנקרה.

מתקול ראיתי את אראלס לחצי רגע לפני
יצאתו כמלוח הנשיא לארצות הכרית.

סיפור, שבקבלת הסנים של הועד האמריקני-
יהודי בניין-יודק יאמר הנשיא, כשה סללם יוידותיות
על ישראל. ושנב הנסיך, שהערבים כודאי יגיכו
חריפות, אך למי איכפת?

בברכה,

י. מרון

העתק: לשכה
מס' 3

מ/ש

כ מ ר ט ו

מסדר החוד

הקריה, י"ב שבט תשי"ד
14 בינואר 1954

מס. ל/53.2/3

4249/6
4459

אל : מר א. לבבי, סגן מנהל
מאת: כ. יובל, סגן מנהל סמי החקר.

הנדון: ישראל-תורכיה-פקיסטאן

במידה שיהיה דיון במסדר בנושא
הנאיל בהתאם להצעותיו של מר פרדז במכתבו
מס. אב/365-2898/65 מיום 28.12.53 אבקשך
להודיעני על כך. ברצוני להציע למר שנער,
שאסף חומר בשאלה זו והגיע לכמה מסקנות,
להשתתף בדיון.

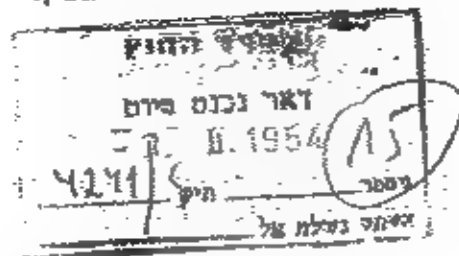
בברכה,

משה יובל

אנקרה, י' שבט, תשי"ד
14.1.1954

אכ/34/1031

אל: מפקד
מאת: י. טרנו, אנקרה.

הנדון: יחסי ישראל-תורכיה בשנת 1953.

קשה הוא להתאים תולדות יחסיהם של עמים לתקופות מקבילות ולמועדים מקבילים, כי לא נסבירותו השיריות של לוח שנה בקבצים אלה. אם בכל זאת יעשה כשורות הכאות בסיון לסכם את שנת 1953 ביחסי תורכיה-ישראל, הרי שהדבר יעשה מסום שבאות מקרי מתלכדת תקופת הלוח עם תנועתו והתקדמות רבתי בקשריה של ישראל עם מדינת כהונתו.

2. מטבע הניהם אמיצה הזיקה בין יחסי תורכיה-ישראל לבין יחסי תורכיה-ערב. שנת 1953 איתהלתורכיה שנת אכזבות אסורות ורצונות מאוצות ערב, הן בקיבוציות והן ביחידות. רי להשוות את יבלי שר-החוץ התורכי בעת בויכות על התקציב בטורואר 1953 על הידידות והאחיות הערביות אל סצב הסבר הקיים היום עם נציגיו העיקריים של העולם הערבי. האוריסטצית המזרח-תיכונית (קרי: ערבית) של מדיניות החוץ התורכית עברה תמורה רבתי בתענח הסהות, ואוצות ערב, בכללן ובפרטן, חדלו מהיות גורם ראשוני בה.

תהליך זה אטכיע חותמו על יחסי תורכיה-ישראל, ותוך עירנות מתמדת לאוירה הנוחה גבוה הנוצרת וחולכת, יכלה צירות ישראל בתורכיה על שתי שלוחותיה להגיע למספר הישגים חשובים, אשר כעקבותיהם השתנה מעמד ישראל בארץ זו מקצה אל קצה. מן הסתם, שהישגים אלה הגם במידה לא סהותה הישגיו של משרד החוץ הישראלי, ובעיקר של מחלקת מצרב אירופה, אשר בלי תורכיה, עצמה ועזרתה הטעשית לא היינו מביעים לאשר הועצו. מובן, איפוא, שלשון המדו המסמס לנוחיות התמור מקיף וכולל את כל הגורמים בבית ובחוץ, אשר היו שותפים לעיצובה ולביצועה של מדיניות החוץ הישראלית כלפי תורכיה.

אם ניתן לסכם במשפט אחד את התפתחות היחסים בין שתי המדינות, הרי נרמח שלא נחטיא את המציאות אם נאמר שבסדוצת השנה שחלפה הסכנה ישראל ממדינה הסבסחה את ידידות תורכיה למדינה אשר ידידותה יקרה וחשונה לארץ זו.

3. האקלים הנוח לגבינו, אשר ירד על השלטון התורכי ועל משרד החוץ שלו, דרש סיפוח ופיתוח בשכבות הרחבות של תושבי תורכיה בכלל ובחוגים המצומצמים של האינסלגנציה בפרט. בוצעו מספר פעולות, אשר תוך כדי ביצוע הסברתי ותעסולתי מתאים קרבו את ישראל להמוני העם היושב בתורכיה. אסנה כגון אך את העיקריות בין פעולות אלה: נטיעת יער אהא-תורק (אשר דברו הנופץ גם בחוכרת מיוחדת של מחלקת העתונות באיסתנבול ואשר זכתה לתשומת לב מיוחדת ווקא בערי השדה), הסער לצפנעי רעידות האדמה, חנינת האוכיברסיטה העברית למלאות חסס מאות שנה לכיבוש איסתנבול, המאמר הראשי בנ'רומלס-פוטט לחב הלאומי התורכי (אשר רבים מעתוני תורכיה הביכו עליו), תרומת העצים לקבר אתאחורק וכיו"ב.

תוצאותיה של האו"ם הנוחה, אשר סופחה ופוזחה באמצעים התמאריים לעיל, הורגשו בשטחים רבים מאד, וביחוד בתחומי העתונות התורכית בשעות מספר למדיניות החוץ הישראלית (ביתוס היחסים עם בריה"ט, העברת ספר החוץ לירושלים, קיבוצי וכו'). בכל השנה הזאת לא זכינו אף לסאטר ערין אחד, אם כי לא אחת נמתחה בקורת עלינו - אך צורתה ולשונה של הביקורת היו פתמיד הוגנות ומחונות, ולעתים לזותה סתירות על ידינו ישראל, התגבשה באותה תקופה בצבוריות התורכית כעין, תודעה ישראלית, והונחו יסודות ראשונים לשותפות-חיים תורכית-ישראלית בחלק זה של העולם.

שנוי זה ניכר אף בקטנות, רבו הפונים לנציגות ישראל בשאלות שאלות שונות מכל חוגי ההתענינות הצבורית: דופאית הסנקציות ספרות וקשרים אישיים, סורי כפר הסנקציות חוכרות להוראה, תלמידים הטכניים שיחות על הסדרה התיכון וכו' וכו'. ועל הכל, כמובן, אנשי מסחר.

4. אין אף תחום אחד אשר רישומה של התמורה לא ניכר בו - מדיניות, כלכלה, מסחר, קשרי-צבור, תרבות ואמיליו צבא, לא בכל התחומים הלכה התפתחות באותו גורם תופה, וטן אמתם לא הגענו בשטח הצבא, למשל, אלא לניצני-ניצנים ראשונים של טבע סטויב, בעוד שבשטח הסטור נפתחו סערי ארץ זאת לרוחה לפגיו - אך תהליך ההתקדמות אחד הוא, וכל אחד מן התחומים משלב כרעהו סיבתית כשעל כולם שוכנת האו"ם הטיבית הנוחה.

דוגמה זעירה, אך טאלפה וסימפטומית, לתמורותיו של המצב היא פרשת עיול ההסכם האו"ם. טאו נחתם ההסכם לפני למעלה משנתיים באבקנו בלי סוף על עיולו, ולא יבולנו להתגבר על פכשוליים טורסליים וטכניים אשר הוצבו בירכנו. אף באמצע טגה זאת תופיעו לפתע התורכים כמורזי העיול, תוך חודיה בטח שלא, שהשיקולים הערבים חדלו מהתקיים.

5. יחסינו המדיניים עם תורכיה הלכו בדרך של הרמוניה ושל הבנה הדדית. משאלותינו באו על פי רוב על סימון, ואף באותם המקרים המעטים בהם היה קיים חשש להיכנס רציני (תקופות הצירוף בקיץ 1953, למשל) עשו התורכים מצדם הכל להפגת הסתייגות. מן הדין, בטקום זה, להזכיר שנתברכנו בידי חם במנהל עניני ישראל במשרד החוץ התורכי.

תורכיה לא היתה בשנת 1953 חברה במועצת הבטחון, ועל כן לא בקדמה תכונות, בזירה בינלאומית, לתת דעתה על עניני ישראל. עם זאת, סמוך אדיבות וסמוך הערכת מעמדה של תורכיה בעולם המערבי ובמזרח התיכון באחת, נהגנו לספק לתורכים אינפורמציה שוטפת על הענינים העומדים ברוב חיינו המדיניים, בישהנו זאת זכתה להערכה כללית.

לציון מיוחד ראוייה גישתה האוהדת של תורכיה לבקשותינו השונות לתמוך במועמדות ישראלית בנופים של האומות המאוחדות, ולספקים הצביע הצביג התורכי לטובתנו על אף התחייבותיה הקודמות של ממשלתו. במקרה אחד בלבד לא זכינו לתמיכה תורכית (טגרות נשיאות העצרת), כיוון שקולה היה טוגטת סלכתחילה למועמדת אחרת. מן הסתם, שבם ישראל תמכה תמיד במועמדות תורכיות.

נשתי שאלות השגות טרט זכינו לשנוי ניכר במדיניות התורכית, ולא מן הנמנע הוא שבעניני התורכים משולבות השתים אחת ברעותה: העברת ספר החוץ

הישראלי לירושלים והעלאת דגות הייצוג של שתי הסדינות. עם זאת יש רמזים לכך, ששאלת הייצוג תידון לחיוב בעת הגשת הקציב משפלה בפברואר השנה.

לא נזכר למי ים סקירת היחסים הסדיניים סבלי להוכיח את חוזה עבודות הכניה הגדולות של גאסו אשר הועברו לחברה אמריקנית-ישראלית-תורכית (קרי: ישראלית), ואשר על ביוצו על גאסו ועל חסותם של גורמים רבים באגף צירות זאת בהצלחה.

6. להתפתחותם אכלתי סעודת של קשרי הסחר בין שתי הארצות יש מוסכמים סמלי לריווח. אסתק, איסוף, במלים מספר, שילוש או ריבוע סחרו עם תורכיה, קניית החיטה התורכית, אגרות עשרות סוגי סחורות ישראליות לשוק התורכי, הגדלת המוינג בהסכם הסחור (ומיכויים להגדלה רבתי בוססת) אינם אלא סימני דרך סעטים בתהליך התנופה העצומה. יתכן שאף כאן, כביחסים הסדיניים, נבנינו לראשונה על גורמים שליליים (קרי: תורכיה באיגוד התשלומים האירופי), אולם היום סעטרנו סבוסט ומגורש כזכות עצמנו. בשתרשה והושרשה בתורכיה כבארץ, תודעה, הזיווג הסבבי בין שתי המדינות מבחינה מסחרית, ותודעה זו מסתעפת והולכת. סימן היצוגי לכך - החלטת התורכים למנות בשנת התקציב הבאה נספח מסחרי בישראל.

היו קשיים רבים ונכבדים בדרך פיתוח הסחר בין תורכיה לישראל, אולם שלא כבשנים עברו נבעו הקשיים האלה מכוחנו המסחרי חרב ותמוכר, ולא מחולשתנו הכלכלית.

בבר דובר על השיבות המדיניות והכלכלית המידית של התבצרות סולל-כונה בתורכיה, ומסענות לעתיד לבוא עשויה להיות בעלת סמלים לא יסודות. נציין גם שלחונה זה קדם מבצע רח'ל בככר של אספקת מלם לצבא האמריקני בתורכיה ע'י, נשור, אסנס ללא קשר ישיר אל השלטונות התורכיים.

7. אפקים רשמים יפתחו לשותפות התורכית-ישראלית עם החיטת הקרובה של האסנה התרבותית. אין ספק שהתורכים הונעו להסכים לאסנה כזאת משום שהם סבטיחים לעצמם תועלת מעשית מסבה - ולנבי רירנו, מאידך, ביסא סובן ערך האסנה מאליו. כיצודה המלשי של האסנה יחייבנו לסאסך רכ ולתכנון מדוקדק, או שכרם מונטה להם מלכתחילה. בעבר נכסלו מספר תכניות תרבותיות (גבון בקורי גוסלין של טסורנטים) בגלל חוסר יכולת ארגון מצד הגורמים המקצועיים בישראל, אך יש לקוות ולואוז לכך, שבזכות הגוספוקא המפלכתית הרשמית תהפוך האסנה לסכסיר מציגי ממדרגה ראשונה.

8. הינויו של נספח צבאי תורכי בישראל והירוש הנספחות הישראלית בתורכיה סימנו ראשית צנועה להידוק הקשרים הצבאיים בין שתי המדינות, מבצע ההתקרבות הצבאית הנו מבצע נמלים ואותות המעשיים עלולים להאמות רק כעבור זמן רב. התקרבות צבאית, יותר מכל התקרבות אחרת, תלויה בגורמים ומניעים אשר תורכיה אינה שולטת יחידה בהם. - אולם ככר אחרי תקופת שירותו הקצרה של נספח צ.ה.ל. בתורכיה ניתן לקבוע, שגאודה וההתענינות לישראל באוגי הגבא התורכי מוכות הן והפיכתן לגורם מציגי סכריע תהיה אחת ממשימותינו העתידות בארץ זאת.

9. זהו סיכום בראשי פרקים כלבני, ושטה' משנה רבים לא הוזכרו. אשר היה לעמוד על קשרי התיירות, על יחסי השלטונות לאוכלוסיה היהודית (הנחשבת, בצדק או לא בצדק) לפונקציה של מדינת ישראל), על רמזים ראשונים

לשנוי בעמדת השלטונות לתבועה בציונית וכו' וכו'. כל אלה ואחרות, לא נסקרו
כי טרם אניעה אתמורה כאן להתבכשות סופית, וטרם נתבררו הטסקנות האחרונות
די צרכן.

10. סיכום שנתי פגיו לעבר ולא לעתיד. עם זאת יש אולי מקום
למנות אזמרה אחדות. בתוקף שילוב נזה ומוצלח של גורמים אוניקטיביים שהם
מחוץ לשליטתנו ושל סאטנים סוביקטיביים סכורצים ורצופים זכינו ב-1953
להישבים גדולים ביותר ביחסינו עם תורכיה מאז הנקטו קשרינו איתה. התורכים
המחוננים סמורית וממשיית בחוש סציאות טובהק הכירו בערכנו עכורם, ולגבי
תורכיה נכתון תורכיה Israel has come to stay.

מאידך גיסא, עלינו לזכור רגישותה הפיוחדת של תורכיה בשאלות
של כבוד לאומי וכיו"ב. שטחי תכנון הרבים הקיימים היום לכרכה בין עמי
שתי הארצות עלולים להצוך סוקרי תבערה אם לא תינקט זהירות מתמדת. מלה
בלתי שקולה בפתון ישראלי, הערה מזלזלת של מלה ישראלי בגסל תורכי, התנהגות
בלתי נאה של תייד או טואר - כל אלה עלולות להשיכנר אחור. אין תורכיה
כשאר ארצות ברגישותה הלאומית, והקריות מסויסות שהן דבר של פה בכך כחוך
אחרת עשויות ללבוש סמדים גדולים בארץ זאת.

בזכור גם שחערנים ידשו הכל להתור תחת פעמרינו בתורכיה. אין כל
בסחון, שיחסי תורכיה-ערב יהיו רעים לצמיתות, ואם כי אין בכך השש שרגלינו
תידחקנה מארץ זאת. הרי לא טן הנסוע הוא סמליכות ערב תהמכנה שוב כיום תן
היסיס גורם אשר מתחשנים בו. מפילו תינם קיים המרחק בין חרצוי והמכורי
ביחסי תורכיה-ישראל לפחות בחלקו בשל השיקולים הערבים. נכון שתורכיה רחמה
בשאט נמש הצעות ערביות לתח ידה לאחר הערבי וכו"ב, אך כשתלמדנה ארצות
ערב לקחן וחלכנה בשיטות שקטות ועדינות יותר, יתכן והשטעתן תוכר.

אנו סצונים, איפוא, בעירנות ובקפדנות מתמדת. אם נישמר במעשינו
ובגברינו ונוסיף להוכיח לתורכים שמיחסינו איתנו גורעים להם יתרונות חשובים,
אזי מובטח לנו עתידנו בארץ זאת. שנת 1953 הראתה כעליל שחלכנו בדרך הנכונה.

בברכה,

י. מרדכי

העתק: לשכה
הסכרה
כלכלית
חקר
ה"ג. רפאל
ה"ס. בלי

אל: שה"ח
מאת: ז.ש.

ישראל - תורכיה - פקיסטן.
(תמצית דו"ח של י. מרוז מאזכרה).

1. גיתן לקבוע בודאות כי מעמדנו הכללי בתורכיה השתפר מאד בשנה האחרונה.
2. בקודת הכובד המדיני של תורכיה עבר מן המזה"ח אל הכלקנים ו"שיקולים ערביים" אשר היו בעוכרנו מאז הקמת מפרותנו בתורכיה, חדלו מלהוות את הגורם החשוב במדיניות החוץ התורכית.
3. לעומת זאת מולכת פקיסטן והושבה לגודם ראשון במעלה בחישובי מדיניות החוץ התורכית. על כן יש מקום לבדיקת האפשרויות לאופטיביות מדינית לקראת נורמליזציה כלשהי ביחסנו עם פקיסטן.
4. אמנם הגבירה פקיסטן בזמן האחרון את הקיפותה כלפי ישראל אולם לא מן הנמנע הוא שעם זאת מוכוונת ומהופעות בפרהסיה מהיה גישתנו לפקיסטן נוחה וקלה יותר.
5. הסוקר מציין כי הדגשת פקיסטן כי היא חושבת את עצמה כקהילייה מוסלמית, עשתה רושם שלילי בתורכיה. לפי הערכתו שעל סמך שיחות זהירות ביותר לא מן הנמנע הוא לנצל את יחסינו הטובים עם תורכיה לשם החקירות לפקיסטן.
6. אחר שובו מאה"ב יבקר גשיא תורכיה בפקיסטן לשם החזרת ביקורו של גולם מוחמד בתורכיה. יש לשער שאוהדן אדאלפ, אשר בזכות ידידותו החקדמנו לא מעט בתורכיה, ילווה עלתנשיא. לדעתו של הסוקר אפשר להדריך את האיש לקראת גישוש והסברה. הסיכויים שתורכיה תצליח בחקירה יותר מכל מדינה אחרת, הוא מבוסס על הכימוקים הבאים:
א. תורכיה לא עמדה ליד ערישתה של מדינת ישראל בקומה ואין היא חשודה בחטיפה בדרישות ישראל.
ב. יחסי תורכיה - ישראל התפתחו באורח טבעי והם מושגתים היום במלואם על יסודות של תועלת הדדית. תורכיה מקבלת מאתנו לא פחות ממה שהיא נותנת לנו ועל כן מוסמכת היא ביותר מכל מדינה אחרת להצביע על היתרון בקיום היחסים אתנו.
ג. על אף היותה "חילונית" הרי תורכיה בכל זאת מדינה מוסלמית וקולה יישמע בפקיסטן.

ה
ע
ה
ק

אנקרה, כ"ב טבת תשי"ד
28.12.1953

אנ/365-2898/65

כ מ ו ט

אל : ט ע י"ד

מ א ה: י. מרון, אנקרה

הנדון: ישראל - תורכיה - פקיסתן.

אינני חושב, שיש משום חידוש בשורות הרשומות להלן -
אין טפק, שהאחרים לשאלה ערים לה בכל עת. אם בכל זאת אקדיש
לה מליט מספר, הרי זה משום שאנו נחקלים בה הלכה למעשה
לעית קרובות דוקא בתורכיה.

דומני שניתן לקבוע בודאות, שמעמדנו הכללי והמדיני
בתורכיה השתפר מאד בשנה האחרונה. במידת מה בא השנוי בתוקף
יזמנו ופעולתנו, אך במידה לא פחותה (ואולי אף מרובה) הדירה
פרי התמורה שחלה בגורמים אשר אינן לנו חשפה בלתי אמצעית עליהם.
מרכז הכובד המדיני של תורכיה עבר באורח כמעט מוחלט מן המזרח
התיכון אל הבלקנים, שם "שיקולים הערביים" המסורתיים אשר היו
בעברינו מאד הוקמה צירוחנו בתורכיה, חדלו מהיות גורם ראשוני
של מדיניות החוץ התורכית. יתרה מזו - עט שתיים מארצות ערב
החשובות מתחילים יחסי תורכיה מאד. תוצאות הקונסולציה החדשה
מוטבעות על כל שטחי קשרינו עם תורכיה, וציון אחדות מהן דיו
לראיה: הנופה בלתי משוערת והתפתחות רבתי בקשרי המסחר,
החכסות "סולל-בונה", נכונותה של תורכיה לברות עמנו אמנה
תרבותית, ניצנים ראשוניים של התקדמות בקשרי הצבא וכו' וכו'.
בכל אלה גבנינו במידה רבה על הדעת היחסית בין תורכיה לבין
ארצות ערב; ואף על פי שסברנו תמיד שעקרונות, הנה אומר ב"חלל
ריק", יש אהיה מצד תורכיה לישראל, מן הסהט שאמהחאח לא היתה
באה על מימוש ללא מניעים חיצוניים וכבדים.

כל עוד, איפוא, התנהלו שיתוח בין תורכיה לבין ארצות
ערב בשאלה הגנה המזרח התיכון, נדחקנו לקרן זוויה ובקושי נסבלנו.
(זו, כמובן, הגזמה מחור הפשטה). עט חוס המגע ועט התגבש היאוש
ממנו, הפכנו נושא שוח-זכויות למדיניות. התהוות הברית הבלקנית
היוקה מעמדנו, על יסוד "שלילי" כביכול.

/ ר. על אף היותה "חילונית", הרי תורכיה בכל זאת מדינה
מוסלמית. וילג' ילג' -

הנ"ל מובא בצורת בוסר, בחינת מחשבות ראשונות. עם זאת
אני מקווה, שבטאחי את הקו הכללי. אשמח לקבל הערותיכם
ושיקוליכם.

ב ב ר כ ה,

י. פרנז

הערה:

מאט

לשכה

המבנה

ה' ג. רפאל

ה' ט. גלי

משרד החוץ

כ מ ו ס

ירושלים, ד' בשבט תשי"ד
7 בינואר 1954

4211/א

א ל : שר החוץ

מ א ח : לשכת המנהל הכללי

הנדון: ישראל / חודכיה - מקיסתן

רצ"ב חמצא מכתב מס' אנ/365-2898/65

מ-28 בדצמבר 1953 מאת י. טריוז, אנקרה.

ל י ד י ע ת נ.

ב כ ר כ ה

תמר שהם

לשכת המנהל הכללי

חפוצה!

שר החוץ

מ. א. לבבי
מ. י. שמעוני, שגרירות ישראל, דושינגטון
מ. א. אילת, שגרירות ישראל, לונדון
מ. י. צור, שגרירות ישראל, פאריס
מ. א. פשוט, שגרירות ישראל, רומא
מ. ד. הכהן, שגרירות ישראל, דאנגון
מ. י. לינסון, שגרירות ישראל, טוקיו
מ. ע. יורק, שגרירות ישראל, בלגד

משרד החוץ

מוזכר

מאמר :	האגף :
מאמר :	האגף :

האגף

האגף

אבקל אלא בעתים
אם מתקן

לש האל

אז אבד

לשני ילדא האל-נעל

א"נ

בארס

3-י ילדא האל

נעל

בארס

אל

א.א.

7/1/54

(9)

המנהל
המנהל

המנהל הכללי של המוסד

לשכת המנהל הכללי של המוסד

המנהל הכללי של המוסד

המנהל הכללי של המוסד

המנהל הכללי של המוסד

אנקרה, כב' טבת תשי"ד
28.12.1953
2898/65-36/א

36

חלו סעיף

מאת: י. פרוז, אנקרה.

הנדון: ישראל - תורכיה - פסיפס.

אינני הושב, שיש טעם חידוש כסודות הרשומות להלן - אין
ספק, שהאחריות לשאלה ערים לה ככל עת. אם ככל זאת אקריש לה טילים מספר,
הרי זה טעם שאנו צוקלים כה הלכה למעשה לעתים קרובות דוקא בתורכיה.

דומני שניתן לקבוע כדאמור, שמעמדנו הכלכלי והסדני בתורכיה
השתפר מאד בשנה האחרונה. כמידת מה כה השנוי בתוקף יזמחנו ופועלחנו, אך
כמידה לא מוחלטת (ואולי אף מרובה) הריהו חרי התסורה שחלה בגורמים אשר אין
לנו השפעה בלתי אמצעית עליהם. סוכן הבוכר הסדני של תורכיה עבר באורה כמעט
טחלט מן המזרח התיכון אל הבלקנים, וה- שימולים הערביים המפורסמים אשר היו
בעברינו מאז חומסה הידועה בתורכיה, חללו מהות גורם ראשוני של מדיניות
החוז בתורכיה, יתרה מזו - עם שמים סאדוא ערב החסונות מתוחים יחסי תורכיה
מאד. תוצאות הקונסטלציה החדשה פוטנעו על כל שסאי קשרינו עם תורכיה, וציון
אחדות טהן דיו לראיה: תצורה בלתי טעופרת והתסתחות דכתי בקשרי המסחר,
התבססות "סולל-בדגה", גבולותה של תורכיה לכרות עמנו אטמה תובנותיה, גיצנים
ראשוניה של התקדמות בקשרי הגבא וכו', וכו'. ככל אלה נכנינו כמידה רבה על
הרעת היחסים בין תורכיה לבין ארצות ערב; ואף על פי שסברנו תמיד שעקרוניה,
הוא אומר, "הלל דיק", יש אהיה פוזר תורכיה לישראל, מן הסתם שאהיה זאת לא
היתה באה על פיהשה ללא הניפים חיצוניים נבבדים.

כל עוד, איננו, בתהלו שיחות בין תורכיה לבין ארצות ערב
בשאלת חבזת המזרח התיכון, נדחקנו לקרן זוית ובקושי נסבלנו. (זו, כמובן,
הבזמה מתוך העסקה). עם חום הגבז ועם התבכש הימוש סמנו, הפכנו זוטא שזה-
זכריות למדיניות. המהות הגרית הכלכלית הינפה פעחוננו, על יסוד, סלילי
כניכול.

הוששני, שעליה קרנה של פסיפס, בתורכיה ובסקופות אחריה,
עשויה להחזירנו טוב, לפחות חלקית, למצב בו היינו בתרגים בשעת הפגז התורכי
(סערבי-ערבי). פקיסתן הפכה גורם חשוב בכוח באשכונות הכסחוניים של המערב,
והמנסה היא להפכה לגורם במועל. אין מצבנו מבהינתנו אנו פוכא בסקרה זה
כמסקרה הקורס, הן טעום שעל אף היותם נעים, אין יחסינו עם פקיסתן דומים
ליחסינו עם ארצות ערב, וכן טעום שמעמדנו המחלט בתורכיה השתפר מאד (אתכם
הסליחה אם אני דן בשאלה באמפלקרדיה תורכיה דוקא, אך יש טיכות לכך; ראה להלן).
במסירת המסקנה, לתכלית עצמית ולהפנת סטיות רחוקות יותר, שיש מקום לבדיקה
האפשרויות לאופסטיבה מדינית לקראת צורטליזציה כלשהי ביחסינו עם פקיסתן.
אין לי, כמובן, ספק שהשאלה נמצאת בלאו הכי בפשונת לבס המתסדת של הנוכעים
נבבד; עם זאת יש אולי בשעה זו פיקולים נוספים.

דוקא בזמן האחרון הצביחה פקיסטן תקיפותיה כלפי ישראל.
בארץ, בתורגומים בינלאומיים שונים וכיו"ב, יצאה נבדנו לא אחת, מחוץ
לשורת הדיון. גם הכרזתה על עצמה כקהיליה מוסלמית בוראית לא קרבתה אלינו
(ואוב, צעד זה עורר רושם שלילי גם בתורכיה). עם זאת, לא מן הנמנע הוא,
שעם זאת, בסוף השנה סומצת הבטחון וההבטחה סוכרמות בפרהסיא תהיה ביטחון
למתייחסים ונותן נקלה יותר.

לפני זמן מה העליתי הצעה לבצל את גרמניה להתקדמותנו לעמי
מסיה ככלל, ולעמים מוסלמים בה בפרט, הצעה זו לא נתקבלה, ואני חניח,
שהשקולים ה, מוסריים היו בין המכריעים. אני רוצה לחזור על הצעת היום
בשנוי ניכר ובנסיכת סורה יותר סבוכה: ביצול יחסינו הסובבים עם תורכיה
להתקדמות לפקיסטן. לפי הערכתי, ועל סמך שיחות זהירות ביותר, לא מן הנמנע
הוא שהדבר ינותן לכיזוע. סרביה הפקיסטנית שפגשתי (וססטרס קטן כהחלטה)
מתייחסים בחיוב לשנוי היחסים בין פקיסטן לישראל. אם הדבר לא יצא אל הפועל
עדי בה, הרי אין לתלות את הקולר רק אז כציקר באינרציה (כמו במקרה של יון),
אלא יש בריסוקים עצמיים אסימטריים או סדומים, עם זאת יתכן וביסוקים בגריים
יעשו להחלשתם או לניסולם.

אחרי שזכו טארה'כ יבקר נשיא תורכיה בפקיסטן, להחזרת בקורו
של גולם טומסר בתורכיה. (לפי התכנית יצא הדבר לפועל עוד לפני הבחירות
הכלליות). יש לשער, שאורמן אראלם, אשר בזכות ידידותו התקדמו לא טעם
בתורכיה, ילוח את הנשיא. יתכן ונוכל לכוונן ולחזריכו לקראת גישוש והסברה.
לדעתי גדולים סיכויי תורכיה להצליח בהסכיד כזה ססיכרי כל מדינה אחת,
וזאת טכסא סיבות:

- א. תורכיה לא עמדה ליד עריסתה של מדינת ישראל בקומה, ואין
לה מסורת חשודה של חסיכה בדרישות ישראל;
- ב. יחסי תורכיה-ישראל מתפתחו כאורה טבעי וריאליסטי טהור
חלל ריק;
- ג. יחסי תורכיה-ישראל היום סנשתתים במלואם על יסוד של
הועלת הדויות; שלא כסעצמות הברולות מקבלת תורכיה מאתנו לא טחות ססא שהיא
גדומת לבו, וע"כ סוטמכת היא יותר סכל אחרת להצביע על היתרון בקיום יחסיים
אתנו;
- ד. על אף היותה "חילונית", הרי תורכיה בכל זאת מדינה
מוסלמית.

הנ"ל מובא בצורת בוסר, בחיבת מחשבות ראשונות. עם זאת אני
סקנה, שבטאתי את עקז הכללי. אספה לקבל הערותיכם ושיקוליכם.

בברכה,

י. מרדכי

העתק: מא"ס
לשכה
הטברה
ה"ב. רפאל
ה"פ. בלי

אנשיה, בי"ב סבת אטי"ד

28.12.1953

4241/1

2898/63-365/12

ב ט ו ט

א ל מ ע י ר

ט ט ט 10 י סרנז, אנשיה

תנאים: יעדאל - תורכיה - סקיסטון

איג' חושב, שיה שיה חידוש במורח חרשומה לחלן -
אין קעק, שהחוראית לשאלה ערית לה בכל עת. אם בכל זאת אקריש
לה בליט סמור, ארי זה טבוח דאנו נחשלים מה חלבה לעצמה
לעמים קרובות דוקא בתורכיה.

דומני שגדלן לקבוצ בודאזות, שמעברנו סללי זממיו
במודיעה הסמור מאר בשנה האחרונה. במידע מה בא הסניו במקר
יזמנו למעלה, אך במידה לה חוזה (דאלי אף סרנסה) חרש
סרי החסורה חלש בגורמים אחר אין לנו השערה בלתי אמאית עליהם.
מכיון שחשבו אמריני על תורכיה עבר במורה כמעט כחלש לן הסורה
המיון על הביקוש, דה ישועולום בקרדיית המפורסית אטח אלו
בסורדינו מאז חזקה בירושון כמורכיה, סרנו סרנו גרש ראשוני
שן סריוות המור בתורכיה. יתרה מזו - עם שהיט המרשם ער
החשובות סרשית יתמי תורכיה באר. חוצות קרנסטליה החשמה
טובעקט על כל סמאי קשרינו עם תורכיה, וזיון אמרם סחן ירי
לראיהו מרסה בלתי מפורש והחשמהו רבמי בקטרי המסחר.
החשמהו "סולל-בוגא", ובזמנה של תורכיה לכרזה עמנו אסנה
סרבותיה, גרשית ראשוני של המרשם בקטרי המסחר וכו' וכו'.
בכל אלה נבנינו במירה רבה על חרש היחסים בין תורכיה לבין
ארצות ערב, ואף על פי שחברנו אמרי שקרדניה, אזה אומר ב"סל
ריק", יש אחז מהז מורכיה לישראל, סן הסמ שאסרמחמה לה איתח
במה על גימחה ללא מרשם חיצוני גכרדיס.

כל קוד, אימור, האחלן סימור בין תורכיה לבין ארצות
ערב נחלש מנה הסורס המיון, נחשנו לקרן דרש ובקרי נחלשנו.
(לן, כסרנו, המרסה סרן, הסמרה). עם אזה סמור דמה המרסה חיאוס
המור, האחלן נחש שוח-זמניו לסרניו, המרסה ארית סלסרית
סירק המרסה, על יסוד יעלי-ליי כביכול.

ד. על שם מילת "חילוצה" הרי מוציאה בכל זאת מילה
מזלזלת.

הפ"ל מונה במורה בוסר, במילה מתחבטת ואפילו, שם זאת
אני מקוה, שבתורה את הערובלי, אעשה לקבל הערובליהם
והיקדליהם.

ב ב ד מ

י. מ. ד.

הענין

כאמ

לשמה

הענין

ה' י. דמאל

ה' מ. בלי

ב.מ.ס.

אנקרה, כב' טבת תשי"ד
28.12.1953

אב 2898/65-364

4279/1

אל: מע"ר

סאת: י. סדוז, אנקרה.

הנדון: ישראל - תורכיה - פקיסטן.

איני חושב, שיש טעם חידוש כסדרות הרשומות להלן - אין ספק, שהאחרים לשאלה ערים לה בכל עת. אם בכל זאת אקריש לה סיליים מספר, הרי זה טעם שאנו נחקלים בה הלכה לסעשה לעתים קרובות דוקא בתורכיה.

דומני שניתן לקבוע בודאות, שמעמדה הכלכלי והמדיני בתורכיה השתפר מאד בשנה האחרונה. במידת מה בא השנוי בתוקף יזמיתנו ופעולתנו, אך במידה לא מזהה (ואולי אף מרובה) הרינו פרי המסורה שחלה בגורמים אשר אין לנו השפעה בלתי אמצעית עליהם. מרכז הכובד המדיני של תורכיה עבר באורח כמעט מחלט מן המזרח התיכון אל הנלקטים, זה שיקולים הערביים המסורתיים אשר היו בעברינו מאז הופעה צירפתו בתורכיה, חדלו מהיות גורם ראשוני של מדיניות תחוצ התורכית. יתרה מזו - עם שמים סאדיות ערכ החשבוניות סתומים יחסי תורכיה מאד. תוצאות הקונסטלציה החושה מוסבעות על כל שטחי קשרינו עם תורכיה, וציון אחרות מהן דיו לראיה: חנופה בלתי משוערת והתפתחות רבתי בקשרי המסחר, התבססות "סולל-כוגה", גכונותה של תורכיה לכרית עמנו אמנה תובנותיה, ביצנים ראשוניים של התקדמות בקשרי הגבא וכו', וכו'. לכל אלה כבנינו כמידה רבה על הרעת היחסים בין תורכיה לבין ארצות ערב; ואף על פי שמכרנו תמיד שעקרונות, הנה אוסר כחלל דיק", יש אהנה סצור תורכיה לישראל, מן הסתם שאהנה זאת לא היתה באה על סימושה ללא מניעים היצוגיים נכבדים.

כל עוד, איפוא, התנהלו שיחות בין תורכיה לבין ארצות ערב בשאלת הגנת המזרח התיכון, נדחקנו לקרן זווית ובקושי גסכלבנו. (זו, כמובן, הגזמה סתוך הששטה). עם תום המגע ועם התבסס איאוש ממנו, הפכנו בושא שות-זכויות למדיניות. תהוות הגרית הכלסגית תיזמה סעמדנו, על יסוד, שלילי בביכול.

חוששני, שעלית קרבה של פקיסטן, בתורכיה ובסכסוכות אחרים, עשויה להחזירנו שוב, לפחות חלקית, למצב בו היינו נתונים בשעת המגע התורכי (סערבי)-ערבי. פקיסטן הפכה גורם חשוב בכוח בחשבוניות הנסתוביים של המערב, והמנסה היא להפכה לגורם בפועל. אין סבבנו סכסוכותנו אנו סוכא בסקרה זה כמסקרה הקורט, הן טעום שעל אף היותם רעים, אין יחסינו עם פקיסטן דומים ליחסינו עם ארצות ערב, וכן טעום שמעמדנו הסאלס בתורכיה השתפר מאד (אתכם הסליחה אם אני דן בשאלה באספקלריה תורכית דוקא, אך יש טיבות לכך; ראה להלן). סאסיירת הסטקנה, לתכלית עצמית ולאשבת סטרות רחוקות יותר, שיש מקום לבריקת האפשרויות לאופסטיבה מדינית לקראת צודסליזציה כלשהי ביחסינו עם פקיסטן. אין לי, כמובן, ספק שהשאלה נסצאת בלאו הכי בתשומת לבם הסתמות של הצוגעים כדבר; עם זאת יש אולי בשעה זו שיקולים נוספים.

דוקא בזמן האחרון הובילה פקיסתן תקיפות כלפי ישראל.
בארנו כינלאומיים שונים וכיו"ב, יצאה בזרנו לא אחת מחוץ
לשורת הדין. גם הכרזתה על עצמה כקהיליה מוסלמית בודאי לא קרבתה אלינו
(ואגב, צעד זה עורר רושם שלילי גם בתורכיה). עם זאת, לא מן הנמנע הוא,
שעם זאת, בסוף השנה סמועצת הבשחון ומהופעות סוכרנות בפרהסיה תהיה גישתנו
לפקיסתנים נוחה וקלה יותר.

לפני זמן מה העליתי הצעה לגבול את גרמניה להתקרבותנו לעמי
אסיה בכלל, ולעמים המוסלמים בה בפרט. הצעה זו לא נתקבלה, ואני מניח,
שהשקולים המוסריים היו בין המכריעים. אני רוצה לחזור על הצעתי היום
בשני ניכר ובנקיבת סטרה יותר מנומסות: גיצול יחסינו הסובים עם תורכיה
להתקרבות לפקיסתן. לפי הערכתי, ועל סמך שיחות זהירות ביותר, לא מן הנמנע
הוא שהדבר ינתן לביצוע. סרביה הפקיסתנים שפושתי (ומספרם קטן כהחלט!)
מתיחסים בחיוב לשוני היחסים בין פקיסתן לישראל. אם הדבר לא יצא אל הפועל
עוד כה, הרי אין לתלות את הקולר רק או בעיקר באינדיצה (כמו במקרה של יון),
אלא יש גיטוקים עצמיים אמיתיים או פדומים. עם זאת יתכן וגיטוקים נוריים
יעשו להתלשם או לייסולס.

אחרי שובו סאדג'ב יבקר בשיא תורכיה בפקיסתן, להאזרת בקורו
של גולם מוחמד בתורכיה. (לפי התכנית יצא הדבר לפועל עוד לפני הבחירות
הכלליות). יש לשער, שאורטן אראלפ, אשר בזכות ידידותו התקדמנו לא מעט
בתורכיה, ילווה את הנשיא. יתכן ונוכל לכונו ולהדריכו לקראת גישוש והסברה.
לדעתי בדולים סיכויי תורכיה להצליח במפקיד כזה סיכויי כל מדינה אחרת,
וזאת מכמה סיבות:

- א. תורכיה לא עמדה ליד עריסתה של מדינת ישראל בקומה, ואין
לה טמנות חשודה של תסיכה בדרישות ישראל;
- ב. יחסי תורכיה-ישראל התפתחו באורח טבעי וריאליסטי סמוך
חלל ריק;
- ג. יחסי תורכיה-ישראל היום מושגמים במלואם על יסוד של
תועלת הדדית; שלא כמעצמות הגדולות סקבלת תורכיה סאהנו לא פחות ממה שהיא
נותנת לנו, וע"כ מוסמכת היא יותר מכל אחרת להצביע על היתרון בקיום יחסים
אחר;
- ד. על אף היותה "חילונית", הרי תורכיה בכל זאת מדינה
מוסלמית.

הנ"ל מובא בצורת בוסר, במינת מחשבות ראשונות. עם זאת אני
סקרה, שבסמתי את הקו הכללי. אשמח לקבל הערותיכם ושיקוליכם.

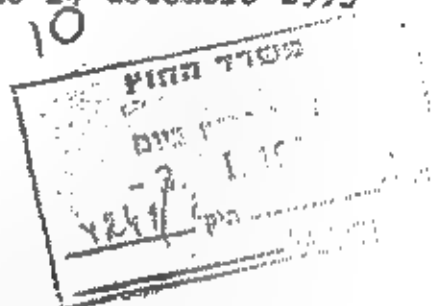
בברכה,

י. מרון

העתק: מא"מ
לשכה
הסברה
א"י ג' דפאל
ה"מ. בלי

5-222, Hana Lynd : 1/c

Rome, le 24 décembre 1953
ZK/ 10

Mon cher Ministre,

Les liens d'amitié qui m'unissent à vous m'encouragent, au seuil de l'année qui vient, à vous écrire un peu plus que les mots d'usage pour vous adresser mes vœux.

C'est en évoquant les excellents souvenirs qui n'ont cessé de m'accompagner depuis que j'ai quitté la Turquie, c'est en m'inspirant de l'étroite collaboration qui a prévalu entre nous et de l'incomparable compréhension que vous avez personnellement manifestée envers nos problèmes que je me permets, mon cher Ministre, de formuler ici pour vous et pour votre pays, des souhaits qui expriment mon profond désir de vous voir continuer, pendant de longues années encore, à tenir les rênes de la politique extérieure pour mener votre pays dans la voie de la sécurité, de la stabilité et de la paix.

Je suis avec beaucoup de joie le développement des excellents rapports qui se poursuivent entre la Turquie et Israël. Je sais que vous êtes parmi les grands initiateurs. Aux vivants souvenirs que je conserve de mon agréable mission auprès de vous, vient aujourd'hui s'ajouter la joie plus vive que l'amitié réciproque de nos deux pays, en laquelle nous avons eu tous les deux une confiance absolue, s'affirme et se développe avec une force de plus en plus inaltérable.

C'est avec ses sentiments, mon cher Ministre, que j'ai laissé ma plume errer pour vous dire Bonne et Heureuse Année.

Bien à vous,

Son Excellence
M. le Professeur Fuat Koprulu
Ministre des Affaires Étrangères
A n k a r a

E - S

פאן: גאנץ

ירושלים, כ"ו בכסלו תשי"ד
22 בנובמבר 1953

4241/1

כ.ס.ו.ס

אל : ציר ישראל בהורכיה
מאת: א. לבבי, סגן סג"ל

מישר היקר,

בענין רב קראנו את דו"ח שיחתך עם סר *accident* המזכיר
הכללי של משרד החוץ התורכי (דו"ח מס' 320/2753/אנ מיום 6.11.53).

פרשה הטכנס החשובה נמצאת באן במפרל נמרץ ואני מקווה כי
בסוף השבוע אוכל לכתב לך במפורט על כך.

אשר לבעיה היחסים הצבאיים בינינו לבין תורכיה ובנות
בריתה ההלם לקיים בענין זה ההיעצות מדיניות יהודית בראשות השד כי
הענין ברומן של עולמנו.

יעקב הראויג או אנכי נכתב לך מיד לאחר ההיעצות.

בהזדמנות זו ברצוני לבקש את פליחתך במקרה וברור שאלוח או
בצוק פעולות מחסומה במקצת במשרד בשבועות אלה. מטעם התברר חומצאים
עמך מחוץ למשרד בפליחיות שונות הוא כה רב עד כי אי-אפשר במעט לחניע
את הולולים בקצב הרצוי.

בברכה

א. לבבי

מס' 387 / צד
תאריך: 2.9.1953
מקום: תל אביב
מס' 4. IX. 1953
מס' 16
מס' 16
מס' 16

אל : מר א. גב' אר, מנהל מע"ד, הקריה
מאה : מר א. ששון, גירות ישראל, רוסא

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

2

אנקרה, כ"ט בתמוז, תשי"ב
12 ביולי, 1953
מ/37/2416

מסמך מס' 4241/א
תאריך: 12/7/53
מקום: אנקרה

ב.ס.ל.

אל: מנהל מע"ר

מאת: י. סרנז, אנקרה

הנדון: תורכיה - ערב - ישראל

מטבע הדברים מהווים יחסי תורכיה-ישראל כסירה רבה, לחיוב ולשלילה, מונקציה של יחסי תורכיה-ערב. לפני זמן קצר כתבתי לכם, בדברי אראלם, שאף צער פורמאלי גרידא ונטול חשיבות מעשית כהחלפת אגרות העיול של ההסכם האזרחי שדשע מקיומם או סאעדום של "סיקולים ערביים".

ואם כך הוא, הרי שהיום - לפחות להלכה, אין כוודאי בט למעשה - נוחה האזירה התורכית-ישראלית סאר. מזה ששה חדשים נתונים יחסי תורכיה-ערב מתהליך ירידה, ועל הבורמים הסטורתיים נתווסף עתה מניע פנימי - אך על כך להלן.

הבורמים האנטי-ערביים ניתנים לסיכום זה:

- (א) בשלון מדיניות ההתקבנות היזומה ע"י תורכיה כהדרכת מעצמות המערב לקראת צירופן של ארצות ערב למערכת ההגנה האזורית;
- (ב) החרפת יחסי תורכיה-סוריה בעקבות הסגנות והסתבסיוניסטיזם של סטטל דמסק. (אין אמנם ספק שמסגנות אלה מקבלות פרוש מוסרז בתורכיה, או העחונות התורכית באחות כפרוש מוסרז זה כרצון - סוף סוף אין לשכח שאין רוחשים אהבה לערבים בתורכיה בכלל - ומנפחת את הסגנות בצורה רצויה לנו ביותר);
- (ג) על אף טאמצייה של פזרים לשיפור היחסים סטטיזנת והולכת תורכיה סטטטורז של גניב; בשאלת התעלה זהה עמדת התורכים עם העמדה הבריטית, ונשאלות פנים רואה תורכיה כאי-רצון מוחלט את השפעתם ההולכת ונוברת של האחים המוסלמים (דברים פאלמים בנושא זה שמעתי מפי איש השגרירות התורכית בקהיר);
- (ד) אף עם הלבצון אין היחסים טובים ביותר; הסכם הרכוש אינו פועל כמקווה; ביקור המדינאים התורכים כבידות - אשר נדחה כבר מספר פעמים - לא בקבע לפי שעה סופית, ולא מן הנסנע שלא יצא לפועל בכלל;
- (ה) קשרי תורכיה עם ארצות ערב אינם מוגדרים בחינת יחסים עם מדינת זאה או אחרת אלא כתוארים כמסגרת כללית של "יחסים עם הערבים". נפקא מיניה שאם יחסי תורכיה-סוריה בשפל המדרגה, סזוהים כזאת גם יחסי תורכיה-עיראק שהם למעשה תקינים;

- (1) במות שהסיהוד במסלבה הימנורטית לפני 8-9 חודשים עורר בשעתו רגשות אבטי-אטיסלאטיים (ובעקסיפין אנטי-ערביים), הרי שפרשת מסלבה האומה טנכירה רגשות כאלה שבעתיים. האשמה העקריית - שמסלבה האומה זממה, לפחות בחלקה, להחזיר על כנו את החליפת - הצביעה על קשר בין המסלבה לבין גורמים דתיים-קיצוניים כאו"ל (קרי: בארצות ערב). מאידך נזכרו נורמים אלה בהשמעות סוביטיות - ר"ל לא רק ריאקציוניזם מוסלמי אלא גם זיהוי עם ברה"ם;
- (2) השמעתו הגדלה וחולכת של דה"ם על שר החוץ כיהסי-חוץ בכלל, וכעניני המזרח התיכון במרס.

תרבות האוירה הנוחה לשפת המעשה מעורר מחשבות שונות, ואני מקווה שעם שוב הציר נחזר לענין.

בברכה,

י. מרדכי

העתק: / לשכת
הקר

י"מ/בי

321 108
אנקרה, כ"ט בניסן, תשי"ב
14 באפריל, 1953
2182/610/38

4241/10

אל: מע"ר

מאת: י. מרדכי, אנקרה

בהמשך לפברקי מס. 197 הריני
סורף כזה תוכן מאמרו של יאלצ'ין
שנתפרסם ב"אולופ" מיום 11.4.53.

בנכרה,

י. מרדכי

הערת: הלשכה
ציר ישראל, רומא

בי/

Ankara, le 11 avril 1953.

Article de M. Hüseyin Cahit Yalçın (Ulus) sur la visite probable à Ankara du Ministre des Affaires Etrangères Israélien M. Sharett et sur les relations turco-israéliennes.

Traduction du texte :

Un télégramme reçu de Tel-Aviv nous annonçait la visite en notre pays du Ministre des Affaires Etrangères Israélien Bay Sharett. Commentant le mot Bay (Monsieur) M. Yalçın écrit que ce mot est placé à sa juste place étant donné que le Ministre des Affaires Etrangères Israélien était hier un citoyen ture. Il continue en disant que M. Sharett connaît bien le ture et le parle encore, "n'a pas oublié notre ancienne écriture. Il a été même jusqu'à servir dans l'armée turque (dans la première guerre mondiale) et est entré comme officier en Syrie avec la suite de Cemal Paşa. C'est pourquoi que le Ministre des Affaires Etrangères Israélien, dans sa visite faite à Ankara, ne se trouvera pas étranger mais au contraire sera dans un milieu ami.

Nous ne savons pas au juste la cause de la visite à Ankara de M. Sharett. Ceci peut aussi bien faire penser à un développement de relations et d'échanges commerciaux entre la Turquie et Israël comme il est bien possible que cette visite se rapporte à la Défense du Moyen Orient et aussi à l'arrangement des relations avec les arabes.

Aucun point de discorde n'existe entre la République de Turquie et Israël par conséquent les intérêts de ces deux pays ne se heurtent nulle part et il est bien normal de voir ces deux pays vivre dans les relations les plus amicales.

La Turquie composée de divers éléments, ne s'est jamais plainte de la ligne de conduite suivie par les Juifs. Rien que de temps en temps certains nourrissaient le désir de se joindre à leurs frères de race parvenus à fonder un nouvel Etat au delà de l'Empire Ottoman, les Juifs sont toujours restés fidèles à leur terre et ont trouvé la voie d'être de bons citoyens tures. A l'époque où de mauvais traitements leur étaient infligés dans certains pays de l'Europe, les Juifs n'ont pas vu que des traitements discriminatoires leurs ont été appliqués. C'est pourquoi l'Etat d'Israël peut toujours s'attendre à une sympathie de notre part. M. Yalçın s'arrêtant ensuite sur le conflit arabo-israélien souligne que la difficulté de la situation a été provoquée par les violentes mécontentes dans le monde arabe à la suite de la fondation de l'Etat d'Israël. Nous, ne voulons pas blesser Israël à cause des arabes et les arabes à cause d'Israël, car nous nourrissons les mêmes bons sentiments envers les deux parties. Mais la politique de mentalité monopolisée n'est pas acceptée aujourd'hui car, même en comprenant l'état d'âme de ce pays qui, se trouvant dans une période d'incompatibilité ou d'antipathie réciproque, accueillent avec mécontentement la neutralité d'autres pays en voulant que ces pays prennent directement parti pour leur cause, la forme d'une pareille pensée ne peut être justifiée par la politique mondiale. Venant particulièrement à la mécontente arabo-israélienne, ce problème est un problème politique et non pas un problème légal ou théorique et ceci est une grave faute politique que de faire semblant de ne pas comprendre ou d'avoir l'air de ne pas comprendre ce problème comme tel. Il n'y a pas de jugements qui puisse résoudre le problème des moyens et des droits de l'arrivée d'Israël à Jérusalem. Ces sortes de procès ne se sont résolus dans l'histoire que par les armes et continuent à se résoudre de la même façon encore aujourd'hui. Espérons que cette façon d'agir s'arrangera à l'avenir, mais nous sommes en train de vivre dans cette date, c'est-à-dire dans l'année 1953.

Le point qui rend difficile le problème de mécontente arabo-israélien et qui met une défectuosité à la défense du Moyen Orient est la persistance des arabes à accuser Israël de nourrir des sentiments de convoitises. D'autre part Israël sait combien un monde arabe renforcé représente une menace pour elle et la rupture ~~des~~ réciproque des relations

Ankara, le 11 avril 1953.

Article de M. Hüseyin Cahit Yalçın (Ulus) sur la visite probable à Ankara du Ministre des Affaires Etrangères Israélien M. Sharett et sur les relations turco-israéliennes.

Traduction du texte :

Un télégramme reçu de Tel-Aviv nous annonçait la visite en notre pays du Ministre des Affaires Etrangères Israélien Bay Sharett.

Commentant le mot Bay (Monsieur) M. Yalçın écrit que ce mot est placé à sa juste place étant donné que le Ministre des Affaires Etrangères Israélien était hier un citoyen turc. Il continue en disant que M. Sharett connaît bien le turc et le parle encore, "n'a pas oublié notre ancienne écriture. Il a été même jusqu'à servir dans l'armée turque (dans la première guerre mondiale) et est entré comme officier en Syrie avec la suite de Cemal Paşa. C'est pourquoi que le Ministre des Affaires Etrangères Israélien, dans sa visite faite à Ankara, ne se trouvera pas étranger mais au contraire sera dans un milieu ami.

Nous ne savons pas au juste la cause de la visite à Ankara de M. Sharett. Ceci peut aussi bien faire penser à un développement de relations et d'échanges commerciaux entre la Turquie et Israël comme il est bien possible que cette visite se rapporte à la Défense du Moyen Orient et aussi à l'arrangement des relations avec les arabes.

Aucun point de discorde n'existe entre la République de Turquie et Israël. Par conséquent les intérêts de ces deux pays ne se heurtent nulle part et il est bien normal de voir ces deux pays vivre dans les relations les plus amicales.

La Turquie composée de divers éléments, ne s'est jamais plainte de la ligne de conduite suivie par les Juifs. Bien que de temps en temps certains nourrissent le désir de se joindre à leurs frères de race parvenus à fonder un nouvel Etat au delà de l'Empire Ottoman, les Juifs sont toujours restés fidèles à leur terre et ont trouvé la voie d'être de bons citoyens turcs. A l'époque où de mauvais traitements leur étaient infligés dans certains pays de l'Europe, les Juifs n'ont pas vu que des traitements discriminatoires leurs ont été appliqués. C'est pourquoi l'Etat d'Israël peut toujours s'attendre à une sympathie de notre part. M. Yalçın s'arrêtant ensuite sur le conflit arabo-israélien souligne que la difficulté de la situation a été provoquée par les violentes mécontentes dans le monde arabe à la suite de la fondation de l'Etat d'Israël. Nous, ne voulons pas blesser Israël à cause des arabes et les arabes à cause d'Israël, car nous nourrissons les mêmes bons sentiments envers les deux parties. Mais la politique de mentalité monopolisée n'est pas acceptée aujourd'hui car, même en comprenant l'état d'âme de ces pays qui, se trouvant dans une période d'incompatibilité ou d'antipathie réciproque, accueillent avec mécontentement la neutralité d'autres pays en voulant que ces pays prennent directement parti pour leur cause, la forme d'une pareille pensée ne peut être justifiée par la politique mondiale. Venant particulièrement à la mécontente arabo-israélienne, ce problème est un problème politique et non pas un problème légal ou théorique et ceci est une grave faute politique que de faire semblant de ne pas comprendre ou d'avoir l'air de ne pas comprendre ce problème comme tel. Il n'y a pas de jugements qui puisse résoudre le problème des moyens et des droits de l'arrivée d'Israël à Jérusalem. Ces sortes de procès ne se sont résolus dans l'histoire que par les armes et continuent à se résoudre de la même façon encore aujourd'hui. Espérons que cette façon d'agir s'arrangera à l'avenir, mais nous sommes en train de vivre dans cette date, c'est-à-dire dans l'année 1953.

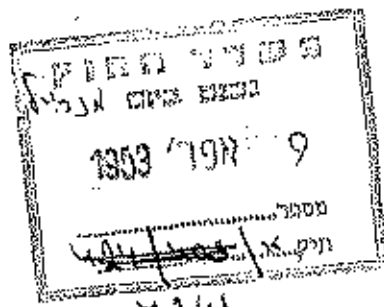
Le point qui rend difficile le problème de mécontente arabo-israélien et qui met une défectuosité à la défense du Moyen Orient est la persistance des arabes à accuser Israël de nourrir des sentiments de convoitises. D'autre part Israël sait combien un monde arabe renforcé représente une menace pour elle et la rupture ~~des~~ réciproque des relations

économiques représente une situation d'intranquillité dans ces deux pays. La Turquie peut avec de bons sentiments travailler et doit travailler à la résolution de ce problème. Mais malheureusement notre expérience personnelle a été témoin d'une résistance extrémiste des deux partis et l'insécurité réciproque joue aussi un grand rôle. Mais le jour où les arabes reconnaîtront Israël dans ses frontières actuelles et que l'Etat d'Israël acceptera de dédommager les réfugiés arabes par une indemnité qu'un arbitre neutre proposera, la méfiance qui règne entre les deux parties pourra être allégée, surtout si les Nations Unies, et en particulier la Turquie, garantissent le statu quo. De cette façon toutes les deux parties pourront vivre dans l'assurance et oublier le passé en regardant l'avenir. Il a été maintes fois vu dans la vie politique que jamais un bon résultat n'a été obtenu au retardement dans le passé. Aussi après l'Empire Ottoman, la Turquie Nationale peut servir d'exemple pour les Arabes et pour Israël.

סודי

רומא, י"ז בניסן תשי"ג
2 באפריל 1953

צד / 387

אל : מר י. מרון, אנקרה.

מאח : א. ששון, רומא.

הנדון: ליחסי תורכיה - ישראל.

יוחנן היקר,

בראגה רבה קראתי את שיחתו של שר החוץ התורכי עם כתב "אל-אהראם" בקושטא על יחסי תורכיה - ערב ותורכיה - ישראל. השיחה נחקיימה ב-26 במרץ שעבר והופיעה ביום המחרת ב"אל-אהראם". היא באה להסביר ולפרש את הדברים שמסר שר החוץ ב-23 בפברואר 1953 בבית הנבחרים התורכי כעה הויכוח הכללי על תקציב המדינה.

בדבריו אלה בבית-הנבחרים גימק שר החוץ התורכי, כזכור, את הימנעות המשלחת התורכית באו"ם מהצבעה בעד הצעת ההחלטה שקראה למו"מ ישיר בין ישראל וערב "ברצונה של תורכיה לא לגעול את הדלת בפני הצעות מחרון אחרות הכלולות בהחלטות שונות של עזרת האומות-המאוחדות". אולם הוא לא פירש לאיזה החלטות הוא מסביר. וכן אמר, בהעדרת משלחת למע"ד לדבריו של שר החוץ, לא מצאנו לנכון לנסות לעמוד על כוונותיו או לרמוז להן במשחו כאילו אינך מעניינת בכלל, אינך דאוג לכל הערה ואינך צופנת בקרבן כל מניעה. התעלמות כזו לגמרי. ועוד: נסיה לתורכיה, כי מבחינת ישראל "רב בגאון שר החוץ החיוב מן השלילה". ואילו הקריה - לא רק שלא מצאנו לגחוף להפנות את חשומת לבך ללקוי הזה בניחות שלך, אלא גם לקחה את הניחות, כוונתו וכלשונו, ופרסמה אותו ללא כל הערה בידיעות לנציגות, מספר 646, כאילו הוא מסביר את הדברים כדאוי.

אולם "למזל האמת" באה שיחתו של שר החוץ התורכי עם כתב "אל-אהראם" וגילתה לאיזה החלטות של עצרת או"ם הוא התכוון בדבריו בבית-הנבחרים ולמה הוא חותר במדיניות השלום שלו במזרח התיכון. הוא התכוון, כפי שמספר לנו כתב "אל-אהראם", לשלוש החלטות: א) לגבולות של ישראל כפי שנקבעו בתכנית החלוקה ב-1947. ב) לכינוס ירושלים. ג) להקצרת תפליטים לישראל. והוא חותר, כפי שמספר לנו גם כן כתב "אל-אהראם", להפוך בכל כוחו בחביעת הערבים להצוען של שלוש החלטות האלו, הנראות כהכרחיות לשמש כסיס למו"מ של שלום בד-קיימה בין ישראל למדינות ערב. להלן מביע שר החוץ את רצונו חכן והעז לבקר במצרים, להסביר את הגדרל בגיב ולחזק את עשרי ארצו, המוליטיים הכלכליים והחברתיים, עם ארצות ערב. הוא מאמין שמגע ישיר בין ראשי המדינות מועיל יותר ועדיף יותר על כל החתבות דיפלומטיות.

לאור כל זה נראה לי מן הדיואי, אם לא אומר מן
החכמה, לבוא מיר ברכים עם שר החוץ עצמו או עם סגניו
ולתסביר להם בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים "שאתם בזאת היא
מדיניות השלום של תורכיה במזרח התיכון - הרי היא אינה אלא
משלח אח עצמה ומוטב לה לחזור בה בעוד מועד". ישראל לא
תסכים לעולם לבצע את שלוש ההחלטות הנ"ל וכל דיבור עליהן
מצד תורכיה מוכיח דק עד כמה אין היא מכירה את אשר התרחש
ונעשה בישראל במשך חמש השנים האחרונות ועד כמה היא נאחזת
במחדלות דמיוניים ובלתי מציאותיים - דבר שאינו יאה כלל
למדינאים ריאליסטיים כקומרולו, מנדרס ואחרים.

רצוי, לדעתי, להקדים ולומר דברים ברורים כאלה
לתורכיה, ראשית - למען ידעו ויבינו, שנית - לקראת בקוריהם
הקרובים של קומרולו ומנדרס בדמשק ובבירות, ושלישית - לקראת
פל דיון שיתנהל ביניהם לבין מעצמות המערב בקשר למצב במזרח
התיכון. אני חושש מאד, שתורכיה משתדלים להסוך את עמדתם
זו - בדבר הבטים לשלום בין ישראל למדינות ערב - לנחלח כל
בני-בדיחם: האמריקאים, האנגלים, היוונים, הצרפתים, היוגוסלבים
ואחרים. צריך לעצור אותם בעוד מועד - בסרט שירחיקו לפח
והחייבו בסני הערבים - כדי שלא תקשה עליהם דרך הנסיגה.

אשמח לשמוע את חווה דעתך ודעה הקדיה על כך.

בברכה חג שמח,

שלך

פ. ז.

אליהו ששון

הערות:

המנהל הכללי, הקדיה
מנהל מע"ד, הקדיה
מנהל הקד, הקדיה
מנהל הסברה, הקדיה

א/ש

כ מ ו ט

רומא, כ"ב באדר חשי"ג
9 במרס 1953

ד/ר

33

אל : מר א. נג'אר, מנהל מע"ר, הקריה.

מאת : ציר ישראל, רומא.

הנהגה: לגאומו של שר החוץ החורכי.

אמיל חיקר,

כתשומת לב רבה קראתי בעסוקנות את הנאום שנשא שר
החוץ החורכי, פואד קופרולו, בסוף החודש שעבר, בבית הנבחרים
החורכי, על יחסי תורכיה-ישראל וחורכיה-ערב. בכל הנאום לא
ראיתי כל חידוש, פרט למשפט האחרון בחלק המדבר על יחסי תורכיה-
ישראל וחאומר, "שחזקו סמועות כאילו אומרת ישראל לחקן את
גבולותיה או לפתור את בעיותיה עם הערבים בכוח". כאט קופרולו
אמר כאמת הדברים האלה, הרי הם אומרים דרשני. הם מוכיחים עד כמה
חנציגים הערבים באנקרה ובמקומות אחרים במערב מצליחים להחזיר
ידיעות מוטעות ולסלק את האמת. וכן הם מוכיחים עד כמה חייבים אנו
להתאמץ ולהשתדל, כדי למצוא את הדרך והאפשרות להיות למערב המקור
העיקרי והנאמן לכל המרחש במזרח. עוד בהיותי באנקרה הרגשתי בצורך
הזה למרות העובדה, שרוב שפרי הממשלה היו פתוחים בפני וחיתה נכונות
להקשיב לדברי, וזו היתה אחת הסבות העיקריות להצביי התכוף והחזק
בימים ההם על הקריה לשלוח לצירות אנקרה מזכירה שולטת בעברית
ובצרפתית, כדי שתוכל לתרגם לצרפתית כמה דברים מהחומר העברי שמתקבל
בצירות על המרחש בעולם הערבי ע"מ להמציאו אחר כך למשרד החוץ החורכי -
ליריעה ולהשכלתו.

בבואי לאיסלמה התחזקה ההרגשה הזו אצלי פי כמה: (א)
החשפעה הערבית כאן הרבה יותר חזקה ורחבה מאשר באנקרה. (ב) הנסיונות המרוב-
ערביות כאן הרבה יותר חזקות, מגובשות וגלגיות מאשר בחורכיה. (ג) חמגע
שלנו עם משרד החוץ כאן, עם ראשיו ועם חבריו, אינו די הדוק ודי אנטימי
כזה שיש לנו באנקרה. עובדים לפעמים שבועות וחודשים בלי שיעלה לנו
לבקר במשרד החוץ או להחראות עם אנשיו - דבר שהופך ממילא את יחסינו עם
האיסלקים לנוטאליים ביותר.

לדעתי, יש שתי דרכים שאפשר להסתייע בהן כדי להתגבר על
כל המעצורים האלה לחשמי' את דברינו הפוליטיים במישרין לאיסלקים.
(א) על ידי סידור שיחות קבועות ותכופות עם הנציגים האיסלקיים בארץ,
מתוך תקווה שהם יעבירו את הדברים כלשונם וזכרונם אל משרד החוץ.
אני בטוח שאחם עושים זאת ברצון ובהצלחה. (ב) על ידי המצאת חומר
אינפורמטיבי מוסמך בכחב אל משרד החוץ כאן ואל משרדים ממשלתיים אחרים -
ליריעתם ולמשומת לבם. דברים הנציגים העושים זאת בדרך כלל, חומר כזה,
אוסנטי וערוך יפה, מן ההכרח שיעשה את שלו אצל הקוראים ויביאם, לפחות,
לא להביע אמון מלא ביריעות הצר שכנגד.

אולם הכנת ועבוד חומר כזה מוכרחים להעשות בקריה, ובקריה בלבד, ולא בגציביות. מחלקת החקר צריכה לקבל את העבודה הזו על עצמה. ראשית - משום שהיא שולטת בחומר. שנית - היא יכולה להתייעץ על סיד החומר עם המחלקה הזוגית בדבר בקריה. שלישית - היא יכולה להמציא את עבודתה זו לשימושן של כל הנציגות. לפני כמה שבועות, למשל, נחקשתי על ידי שר הבטחון כאן להמציא לו, לידיעתו, חומר על ישראל וערב. עד היום לא הצלחתי לעשות זאת. אין לי החומר הדרוש. וכן אין לי מזכירת שטולסת בעברית וכצדפות שחובל לעזור לי להדגם את החומר, לעבד אותו ולערוך אותו כראוי.

אני מביא את הדבר לשיקולכם.

במיסכת הברכות,

שלך

א.א.

אליהו ששון

הערה

המנהל הכללי, הקריה
מנהל החקר, הקריה
מנהל הסברה, הקריה
צירות ישראל, אנקרה

אש/א

מזקרה, י"ב באדר, תשי"ב
27 בפברואר, 1953
מ/65/2092

4241/K

אל: מנהל מע"ד

ב.מ.ס.

פאת: הטכונה על הצירות, מזקרה

הציון: לנאום של שר החוץ בבית-המקדשים

אני מביא שתדכדכו הצרפתי הטלא של נאום ה' קטרוולו במצא
בידיך. הייתי מספר ימים בקושטא וע"כ לא שלחתי הערותי בדואר הקודם.

נאום של שר החוץ היה נאום צדול לתכנון ולתיקון כאחד. הוא
ביטא במסגרת אשר בעצם אין בה מקום לסקירה כה כרחבת: הויכוח הכללי
על תקציב המדינה. שר החוץ ראה את השעה כשה לטשא זה, וכנצלו את
החוט הטוביל מהקצנת תקציב לשרות החוץ אל מדיניות עולמית ידע להצביע
על הישגיה הרבים של מדיניות החוץ התורכית.

בנחן-נא את הנאום ששתי בחינות, מן הבחינה הכללית-גלובלית ומן
הבחינה המזרח-תיכונית, ערבית-ישראלית. הנחנה זאת הניזנית לא רק משום
הענין הסוביקטיבי שיש לנו כצד המזרח-תיכוני של הנאום, אלא גם - ואולי
בעקר - משום שהישיבה המדינית של תורכיה נשנה-שנתית האחרונות חלו
דוקא מחוץ ומעבר למזרח-התיכון. ע"כ היתה לשון שר-החוץ סלאת תקנות
רבות בדבריו על המזרח התיכון (ואין לשכת במיכלול זה את זיקתו האישית
המסורתית של קטרוולו לנושא זה), בעוד שלגבי מדיניות עולמית רחבה לא
היתה לשונו כל עקר לשון-תקנה אלא תכונה שקולה ומבודקת על הצלחות רבות.

ההישג החשוב ביותר ביחסי החוץ של תורכיה, הישג אשר בא לה
ברובו הגדול ביוזמה היא ובמאמציה היא (ובמדת מה, ביחוד בהתחלה, בניגוד
לרעת חלק מבנות בריתה), הוא הקמת הברית הבלקנית. ברית זו הנה כיום
עובדה קיימת, אף אם להפעלתה המעשית עודן רבות השאלות וההתלבטויות
(מי חלם על ההקדמות רבות זאת כאשר נעשו לפני שנה צערי הגישוש הראשונים).
הישג זה הנו פרי תכנון מדיני-דיפלומטי מופתי אשר הקנה לתורכיה שתי
זכויות מעמד נכבדות: הרמת קרבה האימפריאליסטית בעיני חברותיה הוותיקות
של ברית האסנה האסלאמית והסיכוי לבצל את תורכיה ביצול דיפלומטי לקירוב
מדינות אחרות הנמצאות היום מחוץ לפסגרת ברית זאת והרושות להשלמתה
(ובראש וראשונה מדינות המזרח התיכון). על יד הישג זה שהנא בחינת
מעשה-בראשית נראות הצלחותיה האחרות של תורכיה פחותות ערך, אולם גם
בשם זה, שם פיתוחם של יחסים קיימים (וביחוד עם אה"ב ובריטניה) חלה
התקדמות רבה בעקבות ובתוקף הצטרפות תורכיה לברית האסנה האסלאמית.
דומני שניתן לסכם כי טעמו תורכיה בנאום, במעצת אירופה, בברית
הבלקנית ובחבלי לידתה של ברית מזרח-תיכונית הקנו לה בעליל מעמד
המעצמה המערבית הרביעית.

ומה אמר שר החוץ על ישראל? הוא דיבר על "ידידות הדדית"; הוא העלה על גס את בטיעת יער-אתאדורק וחשתתמות גשיא המדינה בשכס; הוא הביע אסונתו בחוש המציאות של ישראל והמדין את השמזעות שהתהלכו בזמן האחרון" כאילו זוממת היא לפתור את סכסוך א"י בכוח הזרוע. כן גיטק שר החוץ את הימבעות המשלחת התורכית באו"ם מהצבעה בעד הצעת החלטת הקודמת לסו"ם ישיד, "מסום שלא רצתה לנעל את הדלת בפני דרכי פתרון אחרות הכלולות בהחלטות שונות של עצרת או"ם".

בבטיעת עין ראשונה נראה שחיוב ושלילה שקולים זה נגד זה. שר החוץ דבר על "ידידות הדדית", אך לגבי רוב ארצות ערב דיבר על "ידידות עמוקה" או "כנה וכו'". לגבי ארצות ערב דיבר על הרחבת הקשר החי (סטורנטים, עתונאים וכיו"ב), ולגבינו לא אמר כדבר הזה, ו"המרכת השמזעות" מתפרשת בהכרח כאזהרה כלשהי, ביחוד לאור פיתוח דברים אלה ע"י יו"ר ועדת החוץ. (אף כי יש לזכור שה' בילגר קרא גם לערבים לגלות חוש מציאות ולהכיר בקיום ישראל). עם כל אלה יש מבחינתנו לראות את החיוב בנאום שר החוץ עדיף השלילה מכמה סיבות:

(א) זו הפעם הראשונה שישראל הזכירה באדיבות בזאת בהצגתה רשמית של מדינאי תורכי;

(ב) שר החוץ דבר בספורש על ידידות הדדית וראה בבטיעת היער סמל לידידות זאת;

(ג) יש בנאום רמז ברור לארצות ערב שגם עליהם לבלות חוש מציאות;

(ד) הדברים על ישראל נאמרו במכלול הדברים המוסבים אל המדינות המהוות את הגרעין בכוח לארגון חגנת המזרח התיכון.

אני רוצה בהודמנות זאת להצביע שוב על שני פרטים אשר חשיבותם הוטעמה כבר בעבר. ראשונה, נעלה מכל ספק הוא שבטיעת יער אתאדורק עשתה רושם גדול כתורכיה, זאכן מעיד הד הדבר מה גדולים ההישגים הנובעים מהשקעה תעמולתית לא גדולה, שנית, בבנאומים קודמים הדגיש שר החוץ ערכם של חילוסים חיים ביחסי תורכיה-ערב, עוד בעקבות נאום של קסרול במחצית נובמבר באתי בהצעות סמוליסות החייבות, לדעת, להתממש, לפחות בחלקן. התורכים טיחסיס לדבר חשיבות מרובה, וההוצאות אשר בתורה תהיינה כרוכות בסבצעים וזמים מצדנו יש לראות כהשקעה מדינית מדרגה ראשונה, אנו מעבדים כיום שתי תכניות (תחלפת תערוכות ציידים וביקורי סטורנטים), אולם אין אלה אלא התחלות צנועות. במכתב קודם בקשתי לשקל הזמנת משלחת פרלמנטרית תורכית לישראל, וכן יש, לדעתי, לשגר לתורכיה עד הקיץ משלחת קטנה של עתונאים ישראלים. אין לשכח כי לאור קרבתה הגיאוגרפית של תורכיה וישראל תהיינה ההוצאות הכרוכות בפעולות כאלה קטנות מאשר לגבי כל מדינה אחרת. אין עיני צרה בעשרות האישים מאה"ב ומגריטביה הבאים לישראל כאורחי הפמשלה, הכנסת, משה"ח, הועה"פ של ההסתדרות וכו' - אך אל יזלזלו מוסדות אלה בשכנתנו הקרובה ביותר, בעקר כשקרן אותה שכנה עולה מיום ליום.

ועוד אשוב לבאזמו של שר החוץ אחרי שיחה קרובה במשה"ח.

בברכה,

י. מרון

העתק: הלשכה

הקד

ציר ישראל, רומא
ה' ס. גלי, קושטא

ימ/בי

משרד החוץ

סוכר

424/10

5/11

אל:	מנהל פאר
מאת:	נ. יעיש
אל:	מלחין
מאת:	

החוק החוקי סר קיווילו נשא אתגדל בטלגט
התורכי באוט על מדיניות החוץ התורכית. הנאום
שודר ברדיו אנקרה, והרי עקר דבריו הנובעים ליחסי תורכיה-
ישראל, כפי שהם נראים בעת השידור.

המלך נא, אר.ו. חיים
2/3/53.

"אנו מקיימים יחסים ידידותיים עם מדינת ישראל
בזמן האחרון שקעגל בסמחה על נטיעת יער בישראל
על שם אטאטורק. התרשנו במיוחד מהעובדה שנשיא
מדינת ישראל הואיל להשתתף בטקס הנטיעה. בקשר
לפתרון בעית ארץ-ישראל נכון שלא הצבענו לטובת
ההצעה האחרונה שהועלתה בעצרת או"ם הקודמת לטו"מ
יסיר בין ישראל לבין מדינות ערב. במגענו מהצבעה
לא טפני שאין אנו מצידים בסו"ם ישיר ליישוב
הסיכסוך, אלא מפני שלא יכולנו להסכים לכך שהתקבל
החלטה אשר תתעלמת למעשה מהחלטות או"ם קודמות בבעיה
זו. דבר כזה היה מהווה לדעתנו מכה טוטנית לאו"ם
והיה מסכן את עקרון החובה שבחלטות או"ם.
אנו מצידים במפורן צודק ויסר של בעית ארץ-ישראל
בררכים החלטות את עקרונות האו"ם. בזמן
האחרון נסוצו סמךעות סמטסלת ישראל התכרובה להשיב
פתרון הבעיה בעזרת שימוש בשיטות-הסבוסטות-על-הכוח.
אנו יכולים להאמין שהשמועות האלה הן בכובות."

הערה: זו העם הראשונה שמדינאי תורכי מקהיש
כל כך הרבה מקום לישראל בגאום רשמי. כסוגין
בעם הראשונה (מכנת מדינאי תורכי) בגאום רשמי את
יחסי ישראל-תורכיה כ"יחסים ידידותיים". עד עתה
שמענו רק על יחסים "תקינים", "נורמליים" וכדומה.
בדור-הבניטות. בתורכית של הקמץ האחרון, אם כי
לכאורה גמל-הפיה איסון סמטסלת ישראל, סבילא אזחרה
מוטורית ביחט לשימוש בכוח.

בגורכה,

א.ר.י

העתק: החקר

24.2.53

חתימה	תאריך	חתימה	תאריך
-------	-------	-------	-------

א/א 4444

מסדר החוד
מוכר

לג נמסר

זיכרון

אל:	מנהל מעד	אל:	מנהל מעד
מאת:	ישיש	מאת:	ישיש

א) יבנה מסגרת תעודות
לוקי ישיש ישיש
ישיש לו ישיש ישיש
אם קודם ישיש
אל ישיש ישיש

ב) ישיש ישיש ישיש
ישיש ישיש ישיש
ישיש ישיש ישיש
ישיש ישיש ישיש
ישיש ישיש ישיש

בקשר לבעיית העלאת היצוג הדיפלומטי
הישראלית-תורכית לזרבות שביריות יענין אותך כנראה
לקרוא את הידיעה הבאה אשר פורסמה בעתונות התורכית
מיום 13.1.53 על ידי פוכנות הידיעות הרשמית התורכית

"מסדר החוד הגיש לפרלמנט הצעת חוק מס.
3312 על סכנה המסדר. במקרה שהסעיף המוצע
יאשר, דיפלומטים בעלי זרבות ציר יוכלו לבהל
שביריות או יוכלו להתכונן להפקידים הסקנילים
לתפקיד שביר. במקרה זה הם יישאו תאם של
שביר וזאת אך ורק בספן אותה תקופה בה הם
מטלאים את התפקיד הנ"ל, מבלי שדבר זה יגדור
העלאת זרבות או יקנה להם זכות סיפוחות לכך.

בהמשך הצעת החוקות הצויין שאחריותם העולם
השנית נכרת מבטיה בין מרינות להעלות את
ציריותהן לזרבות שביריות. בין היתר נוצר
הצורך בזמן האחרון להעלות באופן הודי את זרבות
הציריות התורכיות בארצות המזרח הקרוב
כפי שהזכר נעשה לגבי אחת מהן, עיראק, נוכח
הידוע יתר של היחסים עם הפריקות הנ"ל.

א.א.א.
א.א.א.
א.א.א.

2277

א.א.א.

ד' בשבט תשי"ג
20 בינואר 1953

מחיר: 4444
מחיר: 4444
מחיר: 4444
מחיר: 4444

4241 /8

מנהל סער

המנהל הכללי

ביקשתי את הציר התורכי לכונן אלי
ביום 7 בינואר 1963 כדי לבקש את העביר
למסלול את הצעתנו הרשמית להעלות את
הייבוא הויטלוטטי התורכי-ישראלי לדרגת
סגירות. סמלתי לו *side-memo* אשר העתק
ססנו כבר בשלה אליך, והוא הבטיח להעביר
מיד לאגודה.

הוא השתמש בהזדמנות כדי לומר
את הדברים הבאים:

(1) הוא העביר את תודתה של סטלה
תורכית על הצעתנו לטובתה כבחירות לסועצה
הכלכלית והסוציאלית של המוס.

(2) הוא התאונן על כך שהצגורה
מעכבה את סכתביו ועתוניו, למשל, הבילת
עתונים שנשלחה מאגודה בזואר אויר כיום
9 בדצמבר לא הגיעה אליו ולא ב-6 בינואר.
הוא אמר כי ישלח לי מעטפות כדי להראות
לי כי הצגורה מעורבת בהשתיית הדואר שלו.
אמרתי כי הייתי תחת הדושם כי לאחדות
לא היו חלונות בעניין זה סוציאליות אחרות.

(3) הוא התלונן על ביומם לשרות
צבאי בישראל של אזרחים תורכיים שדחו קבלת
האזרחות הישראלית לפי האסור באוק האזרחות.

(4) הוא התאונן על כך כי מוסלמים-
תורכיים שברחו בזמן מלחמת השחרור אין
משיגים להם לחזור ואין רכושם מוחזר להם.
הוא אמר כי אין אלה ערבים, כי אם תורכיים
מטע, שהיו סעולם אזרחים תורכיים ולא
קיבלו את האזרחות התורכית דק לאחרונה.
הוא אמר כי תורכית הגנה בעקשנות ובתוקף על
ענייני יהודים תורכיים בטורים שאינם עליהם
בכל סיני אסעים אנטי-יהודיים, וכי עליהם
להגן על ענייני אזרחיה בישראל באותו תוקף
ובאותה עקשנות.

2/.

כ' בטבת תשי"ג
7 בינואר 1963

טנהל סער

הטנבל

- 2 -

אני סניע כי תקרא לסר איסטניילי
באחד הימים הבאים ותשוחח אמו על הנקודות
3 ו-4 ולעיל. ביהוד עליך להסביר לו,
לדעת, בטרנסיות את החוקים העוסקים
בשרות צבא, הסתייגים בשרות כזה לא רק
אזרחים ישראלים כי אם תושבי ישראל
(כולל אזרחים זרים), וכן את החוקים
הנוגעים לרכוש בטוח, ובז' דרך אגב,
סר איסטניילי אשר כי בתורכיה קיים
חוק המונע על אזרחים תורכיים לעזרת
בצבאות זרים, ברוסח לחתיקה האמריקנית
החדשה בנושא זה. אינני יודע אם זה בכיון,
אך יש להקור בדבר.

סר קדמי
סר שבתאי רזון
סר אבנן
ראש הטקס
מח' הסכרת
צירות ישראל, אנקרת.

אנקרה, י"ח בטבת, תשי"ב
5 בינואר, 1953
אנ/37/1141

אל: מנהל חקד

טאת: י. סרנז

ב. מ. ו. ס.

הנדון: סקירה דמע מס. 113

קראתי בענין רב את סקירתו של ברוך גלעד על יחסי תורכיה - ארצות ערב. יש בסקירה זאת בלי ספק חוסר יסוד חשוב, ויש בה גם קצת חידושים מענינים המתקבלים על דעת מסיקן מן הצד.

ברם, דומני שבנתוחו של גלעד יש שני יסודות העשויים להטעות את הקורא בהיותם מוגשים בצורה מוטעה מדי (*oversimplified*). מן הסקירה מתקבל הרושם שיחסי תורכיה - ישראל, אם אינם במורד הרי שהם לפחות ברובם לרדיקה בסקום לאור ובכלל טאטויה של תורכיה לקרב את הערבים אל סחנה ההונה המערבי. כמו-כן דומני כי נקודת המוצא של כל המסקירה כולה (המנעות תורכיה מהצנעה על מו"ס ישיר בין ערב וישראל) איננה צריכה לחוות לבנה לכל בנין השבועותיו של גלעד.

גלעד רואה בהטנעות תורכיה ב'סטה כלפי טריזנות ערב, אינני כומר בגבולות הנחה זאת, אולם סטופקני אם יש לזהות ב'סטה כלפי הערבים במסיה מן הידידות התורכית-ישראלית המסודרת. הנה כי כן ידועים לנו שני דברים: א) תורכיה במצעה מהצנעה כיריעתן (ואולי ביוזמתן) של ארצות הברית ואנגליה. "מו"ז" זה גילה השגריר הבריטי לסר שטון בתיוותו נוכח בשיחת הציר עם המנכ"ל של משרד החוץ התורכי בענין זה. כן יש לקבל את ההסבר הנוסף אשר השמיע שר החוץ התורכי באוני שגריר ישראל במאריס, הוא אומר הגורם "הקוסמוניסטי" (ב) בנושא המזרח-תיכוני השני אשר עלה על במת העצרת הרחיקה תורכיה לכה והצביעה עם טריזנות ערב בגד צרפת ויתר מעצמות המערב בשאלת צפון-אמריקה.

בא והשוה, בענין הנוגע במיסרין לישראל ולארצות ערב במצעה תורכיה מהצנעה, אף כי אל ישראל לא קושרת אותה כל אסנה טריזנית רשמית; ואילו בשאלה הנוגעת במיסרין לארצות ערב ולצדפת הצביעה תורכיה בגד מעצמה סערבית חשובה אשר אליה קשורה תורכיה בעשרות הסבמים וחוזים ואשר אתה היא במצאת במסגרת אסטרטגית דבתי של האסנה האטלגסית, השואה זאת עשויה, דומני, לבסל את ההשש של מנמה אבטי-ישראלית בהצבעתה של תורכיה.

ביסודם בראה לי - ודומני שגלעד מסכים לדעת - כי יחסה של תורכיה אל ארצות ערב הוא שלילי. יש מציאות גלובלית מסוימת המכריחה את תורכיה, לפחות מבחינה טכניסית, לסעות סמאוייה הטבעיים. על תורכיה הוטל ע"י מעצמות המערב תפקיד הקרוב הערבי למחנה המערבי. תפקיד זה עשוי לבאורה לסבך את יחסיה של תורכיה לישראל, אולם התגשחות הסרובות והרצופות אשר ניתנו בזמן האחרון לציר ע"י שר החוץ וע"י אישים רמי מעלה אחרים בתורכיה חייבות להניח את הדעת. יש כשטחים רבים משום דמיון בין יחסי תורכיה - יוון לבין יחסי תורכיה - ערב. גם אל יוון אין לתורכיה ביסוד זיקה חיובית, אולם גם כאן אלצה את תורכיה המציאות המדינית העולמית לנשור נשר פעל לתהום מסודתית עמוקה - וסמחת לפני השטח מוסיפים היחסים להיות מתוחים ובלתי ידידותיים.

כברכה,

י. טרוז

העתק: טע"ר
הלשכה
ס. גלי, קושטא.

יט/בי

$$\frac{1}{\sqrt{1 - \frac{v^2}{c^2}}}$$

24. VII 1952
 4241/1c 19563

מזכיר, כ"ד בתמוז, תשי"ב
17 באוגוסט, 1952
מנ/680

מאת: * , סגן , מ"מ-נח * , מפקד , מפקד

0 1 2 3

סח"ל פ"ק.

פזת זמן פה בתכונותי לכתב לך ולסתח למניך לבי, אך בראת היה לי שכל עוד לא יבתי באגרה תקומת-בימוסין כלשהי אין לי לא זכות ענינית ולא זכות אישית לכזא אליך בדרישות וחצעות ובקשות עזרה, והנה, עם תום עידן ההתאקלרות אשר הועלת לעצמי בזמן לכאן יורדנו אוריאל תי, והוך שיחית ארוכות בתגליגד בדברים רבים שותמים לדעה ולחשש, גפרתי איפוא אומר לבשל את העט ולכתב.

כל הסוקר את תולדות יהמינו עם תרמדנוליקה התורכית, וכל הסנתח את מעמדם והווייתם של יחסים אלה כיום, לא יוכל לדעת: שלא להסיק מסקנה מסימית כי הגענו לבקורת קטאון. אין בכך, חלילה, משום הבעת דעה כי היחסים המדיניים המידיים אינם תקינים בתחלט - בהמוך הוא: אשר תושב בשלוש השנים האחרונות עבר את כל אשר ניתן לקוות ומתוה הצלחה דבת: למדינות תחוך הישראלית וזכות אישית גדולה לצירה הראשון של ישראל בתורכיה.

ברם, נשאלת השאלה "מה הלאה?" כיצד רואים אנו את עתידם של יחסי תורכיה-ישראל, מהוץ למסגרת הצרה למדי, ואולי אף המקרית של יחסים טרליטיים? מה משאלותינו ושאיפותינו לעתיד לבוא, ובמה - אם בכלל - נבדלות הן משאיפותינו לגבי עתיד יחסינו עם כל סרינות העולם? היש להסיק מסקנה מעשית מהדגשתנו המתמדת את הדמיון שבין תורכיה וישראל בשטחים רבים, גדולים כקטנים?

והוא התשובה לשאלה אחרונה זו הינה חיובית, ובראיה לי שלא יזבל להיות
ספק בכך, כי אז יש למצוא את הכלים המתאימים למטרה הכלכה למעשה, יש לפרץ
את מסגרת השגרה של יחסים מדיניים מאוריים (עם כל החשיבות שבהם) ולצאת למרחבם
של יחסים חברתיים-תרבותיים-כלכליים-אנושיים. זאת ועוד: אין לספק שהקונסטלציה
הפוליטית הנוכחית מעניקה כעוצמת תורכיה עדיפות ובכורה - אך אם בארה וסני
כלבר - להידוק קשריה הפוליטיים עם מדינות ערב דוקא, יתרה מזו: גם במדינות
הסנים של הממשלה הנוכחית יש סכנות דתניות העשויות כעקסיסין ליצור אוירה פחות
גומה להתקרבותם של היחסים הפוליטיים בין תורכיה לבין ישראל, כגון הדיאחה
החלטית המכוננת של הדת ובין כ"ב.

דומני, אימור, שמונתבנו לחפש ולסגור אמצעי הנדסה חדשים, כנים-טכניים-עסקיים, ולהפוך את אמרת הכובץ השברית והמופשטת של "חסי-ידידות" לכלי טוחשי בעל-תכין וכר-תרגום לשפת המעשה היום-יומי, ליד המאסף המסחרי, אשר עליז איני סוסטן לרבר, יש לראות במשימה זאת מבצע מדיני עקדי לשמו - ולא תוספת מקרית וספלה ליחסים הפוליטיים הדבילים.

אינן מתעלם אף לרגע מן הקשיים האמיתיים הצפויים בחובה של כל תכנית פעולה. אינן רוצה להעלות כאן אלא את העקריות:

א) רגישותו הרבה של הקהל הרחב במדינה זאת ותמיכתו הנחלת המוכחשים המורשיים העסק כחובי האינטליגנציה התורנית אינם מכשירים את תורכיה ככלי קיבול נוח לקליטת קבוצה הרוחני והתרבותי של ארץ אחרת. דוגמה מאלפת, אם כי פרימיטיבית, ששטח תבונה הקהל המקומי כשידה של קבוצת ספורט זרה על העליזות. מפלה בסדרס הספורט הינה כאמון לאומי רב-ממדים. גם ההערכה הרבה לכוחה (במלוא סובן המלה) של מדינת ישראל, הערכה שהיא כללית וכנה כאחת, גם היא מתולה במידה לא מבוטלת רגשי קנאה חזקים. תחושת הנחיות השוררת מסנע מן התורכים ליחנות בכל צורה שהיא מסירות הרוח הישראלית, אם לא יינתן להם בעת ובעונה אחת להאציל עלינו מקצתם התרבותי הם.

ב) כוונותו וסגוביותו של הציבור הישראלי הרחב עשויות להבשיל בחיתוליה תנועת חליטין רצינית קבועה. זיקתו האינטלקטואלית של הישוב בארץ, במידה שהיא טבעית ולא פרי כפייה עצמית שטחית ושגרתית, טובה ברוכה לעבר התרבות החפשיית האנגלו-סכסיות וכמיעוטה לתרבות התכניתית הסובייטית, וקשה לראותו טקבל, מחוץ למסגרת הכלת רצויה של הערכה אבסורטית חד-פעמית. מאוצה הרוחני והתרבותי של מדינה אשר יריעתו עליה דלה כאילו היתה במאחי תכל נדחים. יש גם להזרות שלמות באחד מעמודי הראשיים של חליטת-תרבות כזאת קשי חסור: בעיה הלשוני.

ג) הישוב היהודי בתורכיה, להבדילו מכל קיבוץ יהודי אחר בחלקי העולם המפותח, לא זו בלבד שלא ירצה (ובאופן אובייקטיבי ■ לא יוכל) לסייע במבצע כעין זה, אלא יש אמילו השש שמא יחנה בורס סמריע - שלא במתכוון, כמובן, אך ■ באופן בלתי נמנע לאור המסיבות האובייקטיות בהן הוא חי במדינה זאת.

ד) לבסוף אינן רוצה להעמיד מני הם ולהתעלם מן הצד התקציבי שבדבר. אף אם, בחינת מסרת לעתיד הרחוק, יש לקוות כי המבצע עשוי להיות נוצח את עצמו, הרי כרוך שבראשיתו יחייב השקעות יסוד כלשהן, אם פנימיות לקראת הכשרת הקרקע בארץ אם חיצוניות במיסון הצעירים הראשונים להגשמת המבצע עצמו.

על אף כל הקשיים האלה - אשר, כאמור, ניתן להוסיף עליהם כהנה וכהנה - נראה לי שהמאמץ חייב להיעשות אם אין בדברנו אי פעם "להחסיץ את הרכבת" בארץ זאת. הענין חשוב מאד כשהוא לעצמו, אך הוא חשוב אולי עוד יותר כמסמק חומר יסוד גבוה להדירה לעתונות התורכית, כחלק ממדיניות הסגרה מתוכננת מעבר לשגרת התעסולנית המקובלת. דוקא פשוט שהחלירה הפוליטית הסהורה קשתה בזמן האחרון - אם לאור גישתה של הממשלה הנוכחית, אם לאור התגברות המעילות הערביות, אם לאור קשייה הכלכליים של ישראל המוצאים לא תמיד הד אוהד - בעתונות, וכו' - הרי מצוים אנו לא רק להעביר את הירע עצמה, אלא גם להציע תחליף רציני ומתקבל על הדעת אשר ישמש יסוד איתן ליחסי תורכיה-ישראל לעתיד לבוא. בכון הוא שחקוני-הקסודה הפוליטית אשר אינה לטובתנו כרגע עלולה להשתנות, אך אף אם כן, הרי אין באורה עקרוני לראות בהחזקה בקיים את הגשמת ייעודנו ממדינה זאת.

והנה משוכנעני שעל יד הקשרים הנזכרים למעלה, בצד הזכות כאילו, מצויים תנאים ונתונים אובייקטיביים אחרים אשר יש בהם כדי להבטיח הצלחה למבצע. אף כאן אסתפק בעקריים בלבד.

(א) יש, כאמור, בדרך כלל הערכה כנה בתורכיה למדינת ישראל, לכוחה ולערכיה הבסיסיים. ואף אם יש סייגים מסוימים להערכה זאת, הרי אין הם מעיבים על היסוד החיובי שבה. השיבות רבה נודעת לעובדה (ודבר זה מתמיה כודאי אדם בעל קונצפציה מערכית), שסמך לא קטן מסנהיגיה וראשיה של מדינת ישראל קבלו חלק מהשכלתם והכשרתם בתורכיה, - אף אם היתה זאת המסלכה העותומאנית, - שיש ביניהם יודעי תורכית וכו'.

(ב) תורכיה ארץ הצמחה לרעה. גכון שאין לכפות עליה יבוא זה ולחזקיר לה מוצאו ומקורו השכם והערב - מגמתה בודאי אינה היקרי סתור התבוללות כי אם יצירת מתוך הסתכלות. אך בהכשרת מתאימה של הציבורות ותוך תדבשה (כאמור למעלה) של תרדיות הענין, ניתן לרכש עמדת השפעה אשר תביא ברכה רבה.

(ג) יש ויש בישראל הרוואים את ייעודנו החברתי-תרבותי במזרח התיכון ובים התיכון ואשר בהכרתם (אם אולי עדיין לא ידיעתם) אין תורכיה זאת בוף זו ואכסוסי. ניצולם המלא של גורמים אלה, תפיכתם מורים, מדריכים ומשתתפים בפועל בהתיאם יחסי שתי המדינות עלולה להגית יסוד מספיק להגדרת נכונות הקליטת התורכית בצד הישראלי.

(ד) אין גם להתעלם בצד הזכות מן העליה התורכית במדינת ישראל. לא הייתי אוטר שעליה זאת יכולה לבטל לידיה את הנהגת הפעולה, שכן אין היא מושדשת רי הצורך בארץ ואף לא היתה מושדשת בארץ גלותה - אולם בצד הסכני גרידא, בקשיי הלשון וכיו"ב, תוכל לתרם תרומה נכונה.

(ה) ואשר לאמצעים הדרושים למפעל כזה, הריני נאלץ להודות שבערותי רבה בשאלה זאת. אולם בתסיפות הרבה גרסה לי שהקדמה הגיאוגרפית הרבה, ההתבוננה "הישראלית" הקבועה בים ובאוויר וכו' תורגנה את ההוצאות לסכומים קטנים ביותר, ובעקר לא תכבדנה על רכוש המטבע הזר של המדינה. כאן ניתן, לדעתי, גם לנגל את כוחו של הישוב היהודי בתורכיה: בה בשעה שכלפי הוף ובפרהסיה לא יוכל לתרם הרבה, הרי שאפשר ואפשר לספק על תפיכתו החסרית. הישוב היהודי בתורכיה נוהג לראות ביחסי תורכיה-ישראל את הכרוסטר ליהם השלטון אליו עצמו; העדגה זאת כפרוש אינה נכונה, אולם מוכן טאליו תוא שהידוק היחסים הבין-מדינתיים לא יוכל להיות בעוצרי מצבו של הישוב היהודי כאן.

עד כאן תהלכת. אשר למעשה הרי יש לעשות את מאון האפשרויות, ומגדנו אנו - ר"ל מן הצד התורכי - בראות לנו תרומות אלה:

תורכיה אינה ארץ השתלמות מופתית למספר רב של מקצועות, לארכיאולוג ולתלמידות רבות האיסלם, לבלטן המזרחי ולהיסטוריון הקלאסי, לאתבולוג ולטוציולוג מסתור כאן שטח רחב-ידי, שטח חרוש וידוע לתלמיד כשטה בוסר לאיש המחקר העצמאי. אך לא רק בחורה אקדמית לטטה המדובר אלא גם בתכלית כלכלית-מעשית מידית: גיאולוגיה קלאית, דייג, תחבורה יבשתית בתנאים תרדיים ועשרות נוסאים אחרים בעלי מסקנות מעשיות לישראל עשויים לשמש שטחי הסתכלות ולימוד מוחשי ביותר. האמצעי - החלפת מורים ומרצים, מתלמידים וכלכלנים מעשיים ואפילו מועלים מקצועיים. בכל אלה מדובר כמובן ביחסים בין-מדינתיים מדיניים בלי אסגעות טניף המשרד האזורי של אונסק"ו בקושטא או גופים בינלאומיים אחרים.

בעוד שהורכיה אינה עדיין בעלת יצירה אמנותית אינדיבידואלית ראויה לשבח (להוציא הוצאה מפורשת את הציור), הדי שהיא עשירה ביותר באוצר מולק-לוריסטי בעירה ובמחול. אין כמעט כשר ומושב למן תרניה ועד הכל הטאי ובבול קוקז אשר אין בו קבוצות מחוללים וכלי-זמר טובים; אין אזור ומלך אשר אינו ארץ הזיון לחוקר פולקלור.

בהעשיית בית קלה, במלאכות מחשבת לפיכיתן בעבודות קישוט וכל הקשור בהן חושפת התוצרת התורכית מקום חשוב התשתונה הידנית לכל הנעשה בשטח זה בארצות אירופה.

הציור התורכי עומד על דמה בנחה סאד. לא רק נער הפלאים בן ה-11 חסן קפטן (Hasan Kaptan) אשר שמו הולך לפניו וזה לא כבר חוקשו לתמונותיו שמונה עשרות כ"ליף" האסריקני, אלא אסכולה גדולה ורבת חברים בעלת קולוריס טקוטי-ספציפי עושה הייל כהיכלי האמנות בעולם.

על יד אלה אין לשכח את קשרי הספורט, ביקורי עתונאים (לא למסרה "פוליטית" מידית) וכו'.

בארץ הישראלית חייבת להעשות לא רק בדיקה קטנתית של שטחי הפעולה בתורכיה כי אם, ובשקד, בדיקה יסודית של החומר האנושי. הכרחי הוא שכל הבא לימנע מכל חות דעת פוליטית לא רק (וזה מוכן מאליו) כלפי תורכיה, כי אם גם לצבי ישראל והעולם כולו. ידועה לך אל נכון הסלידה התורכית מכל גזן "רוד" - סימני הדמיון בין שתי המדינות אשר עליו ניתן לסרט הוא עצם סאורע סהפכת השחרור שעברה על שחיה, גם אם אין בכך משום דיוק היסטורי.

איני יודע מה מוכנה ישראל לתת לתורכיה. דוגמאות מספר מעשיות נראות סבאיות נכונות הקליטה התורכית: רופאים-מוסחים בלחיסה נגד מלריה (בעיה המעסיקה את שלטונות הנריאות בארץ זו מזה עידני-עירנים), מוסחים כהשקפה אינטנסיבית, מוסיקאים יוצרים ומבצעים, אנשי סינהל קואופרטיבי, אנשי מדע ולימוד ברב רובם של המקצועות האקדמיים. אשמה לשטע הצעות נוספות מצדך.

עקרו של דברו אין טעם להתחיל בפעולה פרסיונית (פרט לשטח הספורט אשר בו יש כבר מסורת חזקה למדי), אלא יש צורך בתכנית לאורך ימים. אני חוזר וסרגיש שנתקרה של תורכיה תהיה פעולה כזאת השלמה הכרחית ליהסיום המדיניים והמטחריים ואפשרות מעשית להתגבר על הסטגנציה הנוכחית. אני מניח שהציר יסכים לרוב האמור לפיל - אם הקרא את דו"ח פעולתו הגדול לשנת 1951 הדי תסא בו ביסוי בטוס לחששות המובעים בראשית מכתבי.

אכיר לך מונה רבה אם בשעת פנאי התן את דעתך לענין, התקנני ותשכילני, ותורני האם וכיצד ניתן הדבר לביצוע בצר הישראלית.

בברכה באמנה

שלך,

י. סרוז

העתק: מנהל מע"ר
הלשכה
ה' ס. בלי, קושטא

י"ט/ב'

4241 /4

מנהל מעד

המנהל הכללי

ביקשת את הציר התורכי לכונן אלי
ביום 7 בינואר 1953 כדי לבקש להעביר
למסלתו את הצעתנו הרשמית להעלות את
הייצוג הדיפלומטי התורכי-ישראלי לדרגת
סגירות. מטרתו לו *side-memoire* אשר העתק
סמנו כבר נשלח אליך, והוא מבטיח להבדוק
סיר לאגורה.

הוא השתמש בהוראות כדי לומר
את הדברים הבאים:

(1) הוא העביר את תודתו של מסלת
תורכיה על הצעתנו לסובתה בבטירות לפועה
הכלכלית והסוציאלית של הארץ.

(2) הוא התאונן על כך שהצבורה
סעכת את מכתביו ועתוניו, לסל, הבילת
עתונים שנשלחה מאגורה בדואר אויר ביום
9 בדצמבר לא הגיעה אליו אלא ב-6 בינואר.
הוא אמר כי ישלח לי מעטפות כדי להראות
לי כי הצבורה מעורבת בהשתיית הדואר שלו.
אמרתי כי הייתי תחת הרושם כי לאחרונה
לא היו תלונות בענין זה מבטיגיות אחרות.

(3) הוא התלונן על גיוסם לשרות
צבאי בישראל של אזרחים תורכיים שרתו קבלת
האזרחות הישראלית לפי האמור בחוק האזרחות.

(4) הוא התאונן על כך כי מוטלים-
תורכיים שכרתו בזמן מלחמת השחרור אין
סרשים להם לחזור ואין רכושם מוחזר להם.
הוא אמר כי אין אלה ערבים, כי אם תורכים
ממש, שהיו מעולם אזרחים תורכיים ולא
קיבלו את האזרחות התורכית רק לאחרונה.
הוא אמר כי תורכיה הונה בעקשנות ונתוקף על
עניני יהודים תורכיים במסגרים שאינם עליהם
בכל מיני אמצעים מבטיג-יהודיים, וכי עליה
להגן על עניני אזרחיה בישראל באותו תוקף
ובאותה עקשנות.

מנהל מער

המנכ"ל

- 2 -

אני מציע כי תקרא למר איסטנבילי
באחד הימים הנאים ותשוחח אתו על הנקודות
3 ו-4 דלעיל. ביחוד עליך להסביר לו,
לדעתי, בפרוטרוט את החוקים העוסקים
בשרות צנא, המחייבים בשרות כזה לא רק
אזרחים ישראלים כי אם תושבי ישראל
(כולל אזרחים זרים), וכן את החוקים
הנוגעים לרכוש נטוש, וכו'. דרך אגב,
מר איסטנבילי אמר כי בתורכיה קיים
חוק האוסר על אזרחים תורכיים לשרת
בצבאות זרים, בדומה לחתימה האמריקנית
החדשה בנושא זה. אינני יודע אם זה נכון,
אך יש לחקור בדבר.

מר קוממי
מר שבתאי רוזן
מר אבגון
ד"ר חקס
מח' הסברה
צירוף ישראל, מנכ"ל.

חלטה - חלטה

אבקט את סיועך הן לצורך ההצבעה להחלטתנו ולצורך
ההצבעה עצמה. אנחנו מצפים להצבעה הזאת, ולכן צבחנו
קושטא, 27.4.52

אל: - השר
המניכל
ציר ישראל, אנקרה.

מאחז - יועץ צירוח ישראל, קושטא.

2/41

25.4

להלן הסבר מברקי הכנסים למנ"כל מס. 2/41
מז - 25.4, בתשובה למכתבי המנ"כל לציר
ואלי מן - 18.4, מכתביו אלי מן - 9
וח - 11, ומכתבי מנ"ח מן - 11 ו-13
לאשריל.
ס.א.

424/א

מכתביו השונים של המנ"כל, מכתביו המנ"ח וביחוד מכתביו של מר
יעיש מן - 7.4 למנ"כל (בענין הטקס ליד מצבה הסייסים החורכיים) מגיע
אני למסקנה שאין אחת יודעים את מצב העניינים שלנו כיום עם תורכיה, ולא
אח מעשינו כיום כאן. נראה לי, שרואים את המצב כפי שהיה לפני שלשה
או ארבעה חודשים, בשעה שבקרתי בישראל ומסרתי לכם בשמי ובשם מר ששון את
מצב העניינים אז. כשיחא לפני, נסיעתי אליכם, סיכם מר ששון את המצב
בפני ובפני יחר עובדי הצירוח באנקרה כמלים אלה: - "חפידנו כאן
להשתדל לשמור על הישגינו בשנים הקודמות. אין לנו מה לעשות כיום כאן;
באם חראו שכוס שהעמדות על השלחן עומדת לפול, השתדלו לעצור בעד נפילה".
כי היה זה בימים שלא יכולנו לעשות דבר כאן, בימים בהם נחנו לנו החורכיים
להרגיש שאנו "נסבלים" על ידם, וזה לא. בימים בהם נעצר סחרנו עם תורכיה
לגטרי, וכתוצאה מכך הודיע לנו מנהל הכללי של האגף הכלכלי התורכי רשמית,
שתורכיה לא תחדש את הסכמת המסחר עם ישראל לשנה נוספת, ושחשבתם, יבוסל
ברביעי למרס שעבר. בימים ההם נעלשה חדשים לפני כן, והחלטנו שאין מקום
לשום פרוסום בעתונות התורכית על ישראל, ושחפידנו מצטמצם בהכשרות השונות
על דברי הבלע שפורסמו אז בעתונות התורכית נגדנו ביומנים של הערבים -
כגון בטקרה של סביעה האניה התורכית גוצומארמן בחיפה, וההתקפות נגדנו בקשר
לשובם מישראל של קבוצות גדולות מעולי תורכיה, וההאשמות נגדנו שאנו
והקומוניסטים מסכסכים בין מדינות ערב ותורכיה (קריעה הדגל התורכי כהלכ,
ההתקפות נגד התורכים במצרים תוארו ע"י כמה עתונים כפרובוקציה יהודית
ובתעמולת זועה ישראלית).

בכדי להעמידכם אז על המצב לאמיתו, ובכדי להשתדל להגביר את סחרנו
עם תורכיה לפני חום הסכמתו המסחרי ועל ידי כך לנסות לחשפיע על התורכים
לחדש את הסכמת אתנו, מסכה זו בעיקר נסעתי אז לישראל. משיחותי עם מר
ברטור, המנ"כל וחשר, בהן הסברתי, שאם לא ייעשה מאמץ עליון להגברת סחרנו
עם תורכיה אזי לא יהיה לנו מקום יותר בתורכיה, בענייני, שבמצבנו הכלכלי
אין עצה ואין תושיה להסבת המצב. כשיחתי עם המנ"כל דגו, באיזה אמצעים
מלאכותיים (פתוח קשרי חרבות, בקורי גומלין שונים, תערוכות ציירים, הוזמנת
פרנק פלג לתורכיה וכ"ו) עלינו לאחז בכדי שלא נישכח בתורכיה.
בסעדיה זאת של שיחותינו בארץ, מסר לי המנ"כל דמר רדי, שקיימת חכניה
להעברתי לארגנטינה. כרו, ששמחתי על הצעה זו מכמה סיבות: - ראשית, אינני
איש האוחב לשבת בטל, ומאז פעולתי בעניין השגת קולה של תורכיה בדיון על
בעית הסואץ במוע"בים, פעולתי בימי יריד איזמיר ולבקורי הועדות של חברי
הכנסה והמזרחנים, פעולות שנגמרו בספטמבר 1951, ועד נסיעתי לישראל בינואר
1952, לא היתה לי כל עבודה בקושטא, פרט לטיפול בהארכת הסכמתו המסחרי.
שנית, ידעתי שלא כדאי להיהרג ממש, להוציא את כל המרץ שהוצאתי כאן, בשעה
שאין עצה ואין תושיה להגברת סחרנו עם תורכיה. שלישי, שמחתי לאפשרות
להיות ככל היועצים, ושחחיה גם לי האפשרות לעבוד עבודה נורמלית, ללמוד,
לצאת מן "המרכז התרבותי הנכבד" של קושטא, כדברי השר. ושמחתי לאפשרות
ללמוד עולם חדש זה שאין לי מושג עליו; ואהבתי את יעקב צור משנים רבות.

נדרשתי בבקורי זה בארץ לבצע את איחוד המשרדים בקושטא, לשכור ולרהט דירה עבור הקונסוליה, משרדי ומגורי, דבר שבצעתי עם טובי. ערב נסיעתי הודיע לי השר, שאין דבר העברתי בטוח, היות וישנם מועמדים אחרים לחפקיד בארגנטינה; מר ידי הודיע לי לבצע את ההעברה כאילו נעשה הדבר עבור עצמי. מר איחן הודיע לי, שהוא יעמוד על העברתי, ואודה, ששמחתי על כך מהסבות שצינתי לעיל.

אך לפני שובי לקושטא, ובכדי לדייק, יומיים לפני שובי, קיימנו ישיבה כאוצר, בהשתתפות מר בזר ז"ל, ויכדלו לחיים ארוכים, מר ארזשטיין, מר ברטור, מר פלגי, מר פיקר, ד"ר פרוינדליך ואחרים. בישיבה זו הצגתי את חבציה העומדת לפנינו בקושטא בקשר להידוש ההסכם המסחרי ולסחרנו בעתיד עם תורכיה, פתחתי כמה אפשרויות שהפתחנה לפנינו באם יוקצנו סכומים לקניות בתורכיה מכספי העזרה האמריקאית. הסברתי, שבאפשרותנו לבצע עסקות משולשות שתבאנה רווחים רבים במטבע קשה למדינה, עסקות שהצגתי לבצען לפני למעלה משנתיים ושרק בתנאים האחרונים התחלנו בהן בהצלחה ידועה. לאחר שהוכר ערך ההצעות שהבצתי בפני הישיבה, ולאחר שנמצאו כל הנוכחים תומכים בהן, הוחלט:-

א. שעלי לעשות את הכל בשווי לתורכיה להארכת ההסכם המסחרי, ושבמקרה חיובי אקבל את חמיכת האוצר והקצבות לקניות בתורכיה.
ב. שעלי לבדוק אם נוכל לבצע קניות בתורכיה מכספי העזרה האמריקאית מבלי שנשלם לתורכים דולארים ממשי, אלא, שבכספי העזרה נוכל לבצע עסקות משולשות כהצגתי, דבר שיביא לנו רווחים שכין 25% ל-35% ואולי יותר.
ג. שעלי להשפיע על התורכים להשאיר לנו את היחידה שהשגתינו רשמית לעטוק כעסקות משולשות (ואנו המדינה היחידה בתורכיה המבצעת אותן ברשותם של התורכים), וזה למרות שאת-השר-למסחר ומנהל האגף הכלכלי התורכים הודיעו לי על הפסקתן.

בשובי לתורכיה כצעתי את שלש המשימות האלה תוך עבודה מאומצת, תכנון, ניצול קשרים אישיים, הכנסת גורמים חדשים בעלי השפעה רבתי בתורכיה ותפישתם למעוניינים בסחרנו. נוסף לכך הצלחתי להעלות את הפרמיה שאנו מקבלים בעד חולרים ההפשיס מ-25% ל-33% (וזה בשעה שהאוצר גמר כבר קמח מכירה דולרים בחצי מליון דולאר, כשער הנמוך -- נאלצתי להעמיד נוסו מצרי למכירה זו). כתוצאה מכך בצענו בחדשיים האחרונים עסקות משולשות וקניות של חוצרת תורכית בשלשה מליון דולאר, אשר הרוח הנקי לאוצר מתן מגיע למליון דולאר. עסקות אלה, הסבה סחרנו עם תורכיה בכלל, הביאו לכך שנחאפשר לנו להגביר גם את יצואנו הממשי לתורכיה, ופעלתי רבות בשדה זה.
נוסף לכך, שברתי את המונופול שהיה לכמה סוחרים לסחר ישראל-תורכיה, מונופול שגרם לתקלות רבות בימי טפולו של מר ביחי ביכוא מתורכיה, אשר כתוצאה מהן הפסיד האוצר כספים רבים, היינו מקבלים סתורה מקולקלת או באחור (לאחר התגים ולא לפניהם), תקלות שהביאו להתקפות על הממשלה בעתונות הישראלית ולועדות חקירה הפועלות עד היום... גמרתי אומר, שהתקלות אלה חיפסקנה ע"י הכנסת התחרות בין היצואנים התורכים ועל-ידי בקורת מתמדת מצדי, וחביעה ששום קניה בתורכיה, שום עסקה, לא תבוצע מבלי ידיעתי וידיעת האגף הכלכלי, כפי שקרה פעמים רבות בשנים שעברו.

על ידי הטבת סחרנו עם תורכיה הוטב לאין ערוך מצבנו הפוליטי בתורכיה. התחלנו בפעולה רבתי בשדה הפרסום, העתונות ומשיכה דעת הקהל לצדנו. מטרתנו בסדרה זו, לבסס את עצמנו ולרכוש לצדנו את דעת הקהל ואת אנשי הכלכלה, בצורה ששום דוח נרגנית מצד הערבים, שום נסיון מצד כמה אישים במשרד החוץ לא חוכל לנו. הרגע הנו מתאים לדבר. חלק מהדרך הנו כבא מאתנו והלאה, אך עוה נשאר לנו הרבה לעשות. באם תשימו לב לפרסומים שאני מחדיר לעתונות התורכית, שוב אינני עוסק בספורים על הקמת מפעל תעשייתי חדש בארץ, כפי שעשינו זאת בעבר; מבאתי את הזמן למתאים ונצלתי את ההזדמנות לכך לצאת לדרך המלך של הסברה פוליטית, של רכישת חוגים תורכים רבים לצדנו. הופיעו מאמרים ראשיים הדורשים מתורכיה להחנין יותר בנו; ואחר מהם, של סדאק (שר החוץ הקודם) חבצ, שאם הערבים דורשים מתורכיה לבחור בין ישראל וביניהם, על תורכיה לא להסס ולבחור בנו.

היות והשעה כשרה, הנני עובד כשמונה עשרה שעות בממוצע ליום לבסוס

עמדותינו הפוליטית -- באוגוסט תרצ"ח, והכלכלית -- בחוגי המסחר, שהם המשרדים הממשלתיים השונים וכו'. נמצא אני במגע עם מאות אישים מזרמים שונים, ועם רבים מהם הקימותי קשרי ידידות אישיים, מהם סוחרים, עובדים, פרופיסורים, אמנים, פקידים ממסלה גבוהים וקטנים, מהנדסים, ארכיטקטים, ספורטאים -- באפשרותי למלא עמוד זה בפירוט קשרי עם הצבור החורגי, במלי להזכיר את יחסי עם היהודים ושאר חזרים שכאן.

מימי לא עבדתי בצורה סדירה ובמרחץ כפי שעובד אני כיום. חנני בזניקה קדימה. יודע אני שהדבר עלול לעלות לי ביוקר מבחינה אישית, כי שמתי את כריאותי בכף המאזניים. אך עושה אני זאת מתוך אמונה שלמה, שרגע זה הוא הרגע המכריע בחיטוני עם חורכיה, ואם לא ננצל אותו הפעם, אינני יודע באם תינתן לנו הזדמנות אחרת. עושה אני את עבודתי מתוך התעוררות מחמדת עם הציר, אין לנו אפשרות לפנות בשאלות משניות אליכם. אנו בטוחים בעצמנו ובכוונות שיקולנו, שהשעה שעת כושר ושיש לנצל. מבצעים אנו דברים שדרך כלל נדרש להם הקצב מהארץ, אך בידעי את המצב משיב אני את הכספים מאיש אחד או שנים המאמינים בי, והממננים אה יוזמתינו ופעולתנו. (כזאת לשל חיטה הפעולה ששליחת העובדים החורכים לישראל). יודע אני היטב, שעלי להשיג את המסדה בשני השדות שהוטלו עלי -- המסחר, דעת הקהל והפוליטיקאים --

ושאחר השבת, תתחיל פעולה רבתי בשדה הפוליטיקה ממש מצד מר שרון, ואם נצליח -- גם בשדה הצבאי. משוכנע אני, שאם תכיר חורכיה בערכנו, נגיע להחקשרות ממשית אתה אשר תוציא אותנו מכידורתנו, תעלה את ערכנו בעולם, ואולי תקרב בהרבה את השלום עם העולם הערבי. אני מאמין בזה באמונה שלמה. ולכן עליכם להבין, שבשעה של זניקה מצדנו קדימה, מאחר שעובדתי את קרש הקפיצה, שום אין שום כוח שיוכל לעצור בעדי מבפנים. אין לחלום היום על החלפת משמרות והוצאתי מכאן בדגה זה, כי הדבר הנו כבחינת פשע לעושו, פשע שלא יסולח לו. ברור לי שאתם ^{אין} הנכם הקובעים ולא אני. אך ברור לי גם, שאנו הנמצאים במקום, יכולים לדעת אם שעת הכושר, הרגע המכריע, הגיע או לא, ותאמינו לי שהדבר יתברר צפצף גם לכם בקרוב. הציר אחי בדעה זו, ואין זו דעת יחיד. רבים בקרב הצבור החורגי שבקושטא יודעים זאת, וחבל, שלא אתם ואפילו לא מז'ת הצריכה לעקב מקרוב את הנעשה כאן, לא תפסתם ממכתבינו השונים, מקטעי העתונות, ומתגובות רבות אחרות את הדבר.

ברור לי, שלטובתי אני רוצה מר איתן בהעברתי כיום: כרצונו, כדבריו, כהעלאתי בדרגה, למנוח אותי כמיופה-כה לאחר צאתו של יעקב צור מתפקידו בארגונינו, דבר שיאפשר לי עליה בדרגה בעתיד. מלתי כבוד, ולטר יקירי, שלו תחלטה להעלותני כיום לדרגת ציר הייתי ממשיך לעמוד על דעתי זו, שמקומי כיום בקושטא, ושתפשה פשע אם תוציא אותי מכאן כיום. ^{indispensable} אולם אני היטב, שאין איש מאתנו ^{indispensable} אך יודע אני גם, שאין מחליפים משמרות ברגע שכזה, כי אף לו בחרת את האיש המתאים ביותר, אין ספק שיעבור זמן רב עד תכנסו למסלול, עד שיכיר את האנשים והבעיות, וידע לנהוג בספינתנו זו שבקושטא. ענייני האיש איננו מעניין אותי בכלל. לא הייתי מאלה שזנקו על משרדי הקריה לאחר התמשה עשר למאי 1948, והשר ^{indispensable} יודע זאת היטב.

ולסכום: — שהרי במרומים שאני שמהתי להעברה ולאפשרות של לימוד עולם חדש.
ותשאלו נא את אליאס כמה זמן לקח לו לשכנע אותי בצורך להשאר כאן.
באם תקבלו את דעתי — מה טוב. ולא, אבקשכם לשחררני מתפקידי למשך שנתיים,
כדי שאוכל להמשיך בשליחותי — ולו כאזרח חפשי, משלם מסים למדינה. ברור,
שאמשיך אז ביהוד כצד הכלכלי שביחסנו עם תורכיה, ואעסוק במסחר: וכמה הצעות
רציניות לי, מהם עם תכונות פרטיות, ומהן בצורת *אגנט ממשל*, קונה מחורכיה
עבור משרדינו השונים, מבצע עסקות פיננסיות שונות, מטפל ביצוא מישראל. להוה
ברור לכם שלא תרוחים האישיות הם המעניינים אותי, אך אני תרוחתי כטליון דולאר
עבור האוצר החדשים האחרונים, ולו הייתי עובד באחוזים מהרות בלבד, הייתה
הכנסתי גדולה "במקצתי" טמטמורתי.

באם אינכם סמינים בדברי אלה ובדברי הציר, מן הראוי היה שתשלחו
איש הנח, בעל קליבר, שיברוק את הדבר במקום. לדעתי, כדאי היה שמר איחן
יעבור כביכול דרך קושטא בדרך לאירופא או ליוון, ויראה את המצב במו עיניו.
זהו מכתבי האחרון על נושא זה. תסלתו ששולח אני לכם את דברי
בטיזטא, חשעה מאחורי טאר והדאר יוצא בבקר, ועוד רבה העבודה לפני (שליחת
העונגאים התורכים לארץ באותו איריון, וכו'). ותסלתו שאין זה מכתב אלא
שיחת ככתב, ביני ובין מר איחן כנוכחות השר והציר: כשגמרתי את כתיבת מכתבי
זה נוכחתי בכך, שאין זה מכתב ערוך, ואתכם הסליחת. ומאד היתי רוצה לקיים
שיחת שכוז אתכם ממש, אך נבצר מסני הדבר לבצעה.

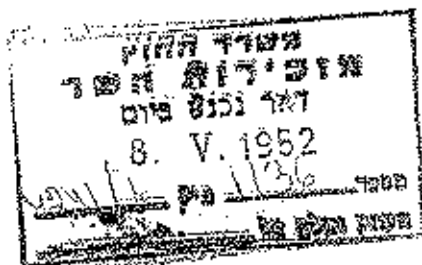
והיו שלום,

שלכם

ל. ג. ג. ג.

12/10

5

צורה ישראלי

LEGATION D'ISRAEL

אנקרה, ב' באייר, חשי"ב
27 באפריל, 1952
אנ/412

לכבוד
מר מ. שרת,
שר החוץ,
הקריה.

הנדון: בקור בתורכיה.

שרי היקר,

מר תורכיה ארזי מסר לי טלפוןית שאחד העתונאים התורכיים
שעומד לנסוע בימים אלה לארץ טפר לו על שיתח שהיתה לו עם שר החוץ
התורכי, פואד קופרולו. בהמשך השיחה בקש שר החוץ התורכי את העתונאי
שיומוז לך, באם יפגש אתך, שהמשלה התורכית חשמה לראותך באחד הימים
הבאים כאורח שלה.

באם נכון ספורו של העתונאי, הרי יש לקדם את הג'סט
התורכית הזאת בברכה ולראות בה הוכחה נוספת למדיניותם המציאותית
של התורכים וסימן לרצונם להראות, ביחוד בזמן הזה, ש"כל הדרכים
מובילות לאנקרה".

אולם אני מתפלא שאף איש ממשרד החוץ כאן, לרבות השר עצמו,
לא דמו לי על כך. לשר החוץ עצמו היו בימים האחרונים הרבה הזדמנויות
ושמיות ובלתי ושמיות, למסור לי על זה באם רצה בכך. נפגשתי אתו כחמש
פעמים לפחות במסבות שונות ושוחחנו על דא ועל הא ואף התלוצצנו. אך
יחזק שהענין אצלו עדין בשלביו הראשונים והוא נמנע, לפי שעה, מלתת
לו אופי רשמי.

מכל מקום, אני מקוו שתקדם בברכה את דברי העתונאי ותביע
את שמחתך על כך. מצדי לא אנקוט בשום צעו כדי לברר את נכונו הספור
עד שלא אשמע את חות דעתך על כל הענין. באם תחייב - אוכל לקדם את
הדבר.

בברכה נאמנה,

א. שרון

העחק אל: המנהל הכללי,
מז"ח,
ס. ארזי, קושטא.

אש/בי

מדינת ישראל

פרס / א / 4241

אל

מאת

מאריך

מס

י.נ.נ. מ.צ.צ. כ. סמולנסקי
י.נ.נ. מ.צ.צ. א.ע.ה.ק. צ"ה
א.נ.נ. מ.צ.צ. א.ע.ה.ק. צ"ה
ב.ק.ה.ק.

א.נ.נ. / א.נ.נ. / א.נ.נ.

מסדר החוד

מוכר

מספר:	המסל
מספר:	המסל

קראתי יפה ונתתי
 אולם ונתתי מיל
 4 עמל
 אלו מניע לקני
 בלבד ונהל-א
 זמל ו"ל, ואז
 אני אלזיא מלכ ואני
 מהלזיום ב"ה כב"אמא
 המסלזכר.

חיים
 13
 4/2/52

מספר

מספר

מספר

מספר

קמפס 1952
א.א.א.

12 חדר
המנהל הכללי

LEGATION DISPATCH

מדינת ישראל

אנקרה, 10 בינאיר, 1952

אל : ד"ר ו.איתן, המנהל הכללי, הקריה .
מאת : א.ששון, ציר ישראל, אנקרה .

הגידון : דו"ח על יחסי ישראל-תורכיה בשנת 1951 .

וולטס יקירי,

ד"ב אני שולח לך דו"ח באנגלית, בין אחד עשר עמודים, על יחסי ישראל-תורכיה בשנת 1951. אני מצטער מאד, שלא עלה בידי, זו השנה השניה, לכתוב את הדו"ח השנתי שלי בשפה ארצי. אהבכם הסליחה. כידוע, זה שנה והצי שצירות ישראל באנקרה נמצאת בלי מזכירה לעברית, ומי יודע - מתי יתוקן הדבר, באם יתוקן בכלל. כפי שהראה, הדו"ח אינו טביע בשום מקום על השגים. וכן אינו מדבר בשום מקום גבוהות. הדו"ח משקף את המצב, כפי שהוא נראה לנו, בצורה האובייקטיבית ביותר. כפי שהטנו אותו בכל צעד מצדינו, כפי שנתקלנו בו ברוב שיחותינו ופגישותינו וכפי שהפשונו אותו במיטב הבנתנו. ייתכן, שהוצאת הדברים בדו"ח הזה עלולה ליצור אצליכם את הרושם שאנו "מצדיקים" כאילו את החנהגות התורכים ומנסים להגן על ההסתהיגות שלהם במקרה זה או אחר. וכן ייתכן, שהוצאת הדברים תיצור אצליכם את ההרגשה שאנו "מצטדקים" כאילו על שלא עשינו יותר ממה שעשינו. דרוש כזה, באם ייווצר, יהיה מוטעה מעיקרו בשני המקרים. לא היה כל נסיון כזה מצדנו. פשוט רצינו שתדעו את המצב לאמתו בצורה הברורה ביותר והקולעת ביותר. העובדה, שהצלחנו לשמור על מעמדנו כראוי בתוך מצב מדיני מסובך כזה שעבר על תורכיה במשך שנת 1951 וטרם חלף עד היום הזה - כן העובדה הזאת כשלעצמה מראה על מאמץ גדול מצדנו ומצד התורכים כאחד לשמור על הסטטו-קו. מאמץ כזה ושמירה כזאת מבשרים טובות ונחשבים להשג גדול. וכן הם מאשרים את כל ההנחות שלנו, כי המצב המדיני בתורכיה עצמה ובעולם כלו ברם בעיקר להסתהיגות התורכית הרשמית כלפינו - מה גם שקשרינו הפרטיים עם הצבור התורכי הלכו ורבו, הלכו והתחדדו, הלכו והתפשטו והקיפו שטחים חדשים הן באנקרה והן בקושטא.

כן כפי שהראה, הדו"ח אינו מדבר כלל על העתיד. אין זה מקרה. אודה : העתיד מעורפל ואינו ברור לנו כיום. הוא אינו ברור אף לתורכים עצמם. העניינים טחפתאים והולכים לא למי תכניות קבועות מראש. התפתחותם לכאן או לכאן תלויה במירה ובת בזמן הזה במצב הבין-לאומי. ייתכן, כי ההסתהיגות התורכית הרשמית כלפינו תלך ותגדל, וייתכן - ההפך : תלך ותחלש. אנו צריכים לחיות שמוכנים לשתי האפשרויות, לטפל כראוי בכל מצב שייווצר ולהימנע מאשליות ולא להרבות בתקוות. מכל מקום, "ציר אנקרה חל-אביב" איננו נראה, לפי שעה, באופק. לבסוף, לא במקרה הארכתי בדו"ח שלי. וכן לא במקרה עמדתי באריכות בהמשך הדברים על בעיותיה המדיניות, המיוחדות והכלליות, של תורכיה. רציתי בכך להעמידכם על המצב כפי שנראה לי בדיוק למען תדעו. וכן רציתי, בבואי לבקש את העברתי לארץ אחרת, להקין לאיש שיבוא במקומי סקירה יסודית ומקיפה על המצב בתורכיה כפי שהוא נראה לי כיום. הדו"ח הזה, בצירוף כל הדו"חות ששלחתי לכם

- 2 -

במשך שנת 1951 על נושאים שונים, יכולים לשמש גם לכם וגם לאיש שיבוא במקומי, לפי
עניות דעתי, בסיס טוב להבנת המצב ולהמשכת העבודה.

ועוד מילה אחת : בהמשך הדו"ח רמזתי, כי קיימות לא מעט אפשרויות
בשטחי החברה והתרבות, למשל, שלא נוצלו די ארבע ואמרחי, כי זה בא מחוסר כוחות
מספיקים בצירות ומעומס העבודה הטכנית והאדמיניסטרטיבית שרובה עלי במשך
שנת 1951. זוהי עובדה. כבעל נסיון אני מיעץ לכם, ולא רק לגבי צירות אנקרה,
להשתדל עד כמה שאפשר לשחרר את הצירים שלכם מכל עבודה אדמיניסטרטיבית, כדי
שיוכלו להתמסר לעבודה המדינית ולכל עבודה שדה אחרת. בכך שני רווחים : א)
תשמרו יותר על כושר עבודת הצירים ב) תאפשרו לצירים להקיף יותר שטחים, לרכוש
יותר ידידים, להיות ערים יותר לאינטריסי המדינה ולהצליח יותר בכל מעשי ידיהם.

בברכה נאמנה,

שלך,

1122.15

LEGATION D'ISRAEL

מסמך מס' 1113

Ankara, January 10, 1952.

ISRAELI-TURKISH RELATIONS

DURING 1 9 5 1

If during 1950, the year which inaugurated our Legation's activity in Turkey, we were able to produce some creative work regarding the establishment and strengthening of relations between Israel and Turkey, 1951, as a whole, was, on the contrary, a year of relative stagnancy in this respect. Our activity in the course of this year was often merely limited to an intense struggle aiming at the safeguard of the assets and position acquired in the previous year.

Turkey's attitude towards Israel in 1951 was marked by a sensible reserve and an obvious reluctance to let the relationship between the two countries progress beyond the point reached in 1950. This was a general atmosphere which we could feel rather than grasp, although the Turkish authorities' attitude towards us as well as our personal relations with Turkish leaders remained as cordial as before and although they would never admit our point if we ever ventured to bring it forward. However, we felt it in our official approaches with the local authorities - whether political, governmental or military -. We sensed it in the frequent statements of Turkish leaders who did their best to ignore, as far as courtesy permits, the subject of Turkish-Israeli relations, no matter how general the scope of their speech may have been. Thus did President Bayar deliberately omit to mention Israel in his parliamentary speech this year which covered Turkey's relations with a great number of countries and dealt with the Middle-East as if it only consisted of the Arab states and Iran. In "emergency cases", that is each time an official spokesman could not avoid direct reference to Israel, a suitable formula labelling Turkey's connections with Israel as "normal" was being automatically used.

- 2 -

Despite this state of affairs, Turkey was compelled this year, more than ever before, to take sides in our conflicts with the Arabs, owing to her membership in the Security Council. But whether, in the final course, Turkey voted against or for us is, as we shall see later, a matter to be considered in terms of international calculations and not within the relatively narrower framework of Turkey's relations with Israel or the Arab states.

It would be incorrect to define the situation by merely qualifying the Turkish foreign policy as one which, during 1951, trended towards a rapprochement with Arabs and a slackening of Turkish-Israeli relations, although it is true that Turkey has lately made constant efforts in view of strengthening her friendship with the Arab states. But for a better understanding of Turkey's attitude towards Israel and the Arab states it is necessary, we think, to envisage these two aspects of her foreign policy within the context of Turkey's general political interests and aspirations and their evolution against the background of events in the world, in the Middle-East and in the country itself.

1) THE ATLANTIC PACT :

The growing intensity of the "cold war" and the increasing conviction that Soviet Russia constitutes a direct menace for Turkey, have lead the Turkish Government to seek a western guarantee in case of attack and to consider her adhesion to NATO as the best possible form for such a guarantee. Every move and swerve of Turkish foreign policy during the last year was consequently in direct function with Turkey's determination to enter the Atlantic Organisation. At a time when a number of NATO members - including Great Britain - hesitated to accept Turkey's candidatureship, for various reasons, and when Turkey's prospects of being admitted to NATO seemed quite uncertain, the Turkish Government took a number of initiatives destined to dispel the doubts and hesitations of the few distrustful NATO members. Turkey's policy of rapprochement with the Arabs is among these initiatives. It aimed at drawing the Arab world into the western political sphere, at guaranteeing the security of this part of the world and at enhancing the importance of Turkey's role in the Middle-East, in the eyes of the West. Thus did Turkey try to show that she is bound to enter the Atlantic Community with a good capital and not as an additional burden to NATO's heavy obligations.

- 3 -

Foreign Minister Prof. Fuat Köprülü undoubtedly worked with special zeal and enthusiasm for the restoration of the Turkish-Arabic friendship. In addition to the purely political considerations mentioned in the preceding paragraph, Köprülü seems to have been guided by a genuine and personal desire to make up for the gap occurred in Turkey's relations with the Arabs after the creation of modern and secular Turkey. The descendant of an illustrious Ottoman family Köprülü is, according to some authoritative sources, animated by a desire to implement a modern version of Ottoman policy by re-establishing a free and close Turkish-Arabic cooperation in all fields, by conferring upon Turkey the role of a benevolent and disinterested political leader of the Arab world, by helping the Arab states reach independence in due time as well as progressiveness and well-being and by preventing them from shifting towards the Eastern communist block. The invitations addressed by Turkey to the late King Abdullah of Jordan and to the Secretary of the Arab League, Azzam Pasha, were official demonstrations of Turkey's desire to approach the Arab world on the above terms. It is well known that the visits of these two Arab leaders, respectively in May and July 1951, did not yield any positive results and did not produce any effects other than a few - very ephemeral - manifestations of Turkish-Arabic friendship and "brotherhood".

It must be pointed out that in his attempts at winning over the confidence and friendship of the Arabs, Köprülü whose political conceptions and procedures are realistic and straightforward, did not manifest any inclination to tread on Turkish-Israeli relations in order to reach his aim. But naturally enough, the Turkish authorities took care to lay the slightest possible emphasis on Turkey's existing relations with Israel. Hence the policy of reserve referred to at the beginning of this report, and which we deliberately reciprocated by an attitude which was casual and undemonstrative. This we did because we did not want to create the impression that we are exceedingly anxious to accapitate Turkey's friendship and because we knew that in reality, if we acted otherwise our cause would be a lost one, owing to the interests staked in Turkey's policy of rapprochement with the Arabs. We, therefore, did not jump on opportunities for the extension of Turkish-Israeli relationship, except in the commercial field. Another exception was our Military Attache's initiative to organise football encounters between

- 4 -

the Turkish and Israeli Army Teams which, by the way, was initially taken up during my absence from Turkey. In our official representations with the Turkish Foreign Office we expressed - for want of alternative - our appreciation of Turkey's efforts to establish peace in the Middle East and to "tame" the Arab world, but we never failed to remind them of the imperative necessity to take Israel's interests into account whenever a decisive step affecting the security of this part of the world is being taken or envisaged, such as in the case of Huleh, Suez blockade, Middle-Eastern defence schemes etc.

When in October 1951, the Ottawa Conference decided to address an invitation to Turkey and Greece for admission to NATO, we presumed that Turkey's "flirtation" with the Arabs would slow down somehow, the more so as the latter displayed a blatant lack of responsiveness. We would perhaps have been right in our presumption had there not emerged at approximately the same time the question of the Middle-East Command.

2) M. E. C.

Although the primary aim of Turkey's foreign policy during 1951 was to insure this country's admission to NATO, the Turkish leaders have at all times remained conscious of the strategical and political importance of the Middle-East and of the need of action in order to restore order and political coherence in this area. This is why Turkey had agreed to study and discuss with the Western Powers the planning of a Middle-Eastern defence project even before she was formally admitted to NATO and despite her determination not to accept the slightest responsibility or commitment in this respect as long as she does not possess the definitive western guarantee to be extended to her, as to the other 12 members of NATO, by virtue of her partnership in this organisation.

The conviction that, if left to its own fate, the Middle-East and more precisely the Arab states would constitute a canker in the defence of the West and of Turkey and the apprehension of an expansion of Communism in the Arab countries and of a pro-Sovietic orientation on the part of their

governments well explain the Turkish government's readiness to participate in the western initiative aiming at the establishment of the Middle-East Command.

It is well known that Turkey's emergence side by side with the Western Powers blacklisted by the Arabs have achieved to ill dispose the latter and to bring to a climax their latent distrust and hostility against Turkey. The violent anti-Turkish manifestations which took place in Egypt and, later on, in Syria and especially the tolerance shown by the governments of these two countries in this respect have not failed to arouse the anger of the Turkish public opinion and to create here an atmosphere of contempt towards "these Arab countries whose foreign policy is led by wild mobs". However, the official reaction was carefully checked and relatively moderate. It left an open door for reconciliation and treated the Arabs with such patience and tolerance as would become an elder brother talking sense into his temporarily exalted junior.

And the truth of the matter is that the Turks are still firmly convinced of the necessity of including the Arab states, which form Turkey's southern wing, into the Middle-Eastern defence system and that they are ready and willing to make renewed efforts in view of approaching the Arabs, regardless of their unconcealed reticence. This attitude is exclusively dictated by political considerations, and not by "brotherly feelings", since the Turks, who watch the expansion of Communism and the development of a pro-Sovietic trend in the Arab states with utmost anxiety, claim that effective measures should be taken, at all costs, in order to prevent the Middle-East from falling into the "paws" of Communism. Presently, Turkey seems eager, once more, to get in touch with the Arabs - at least with the moderate ones - and to try to influence them in favour of the West. It is probably in this spirit that Turkey has readily accepted to address an invitation to Nuri Said Pasha, Premier of Iraq, who, by the way, is constantly postponing his impending visit to Turkey.

At this stage, Turkish foreign policy is again oriented towards the resumption of good relationship with the Arabs and this, obviously, involves the continuation of Turkey's policy of reserve towards us. Turkey who, under the circumstances, is eager to dissipate the clouds besetting the Turkish-Arabic friendship would certainly not respond to any initiative that might be interpreted

- 6 -

as the manifestation of any desire on the part of Turkey to reinforce her relations with Israel, unless such an initiative is, for one reason or another, indispensable. Thus do the Turkish authorities constantly refuse to meet with the request of a group of Turkish parliamentarians who wish to make an official visit to Israel.

The Turkish authorities' policy of reserve towards Israel is, as far as we can foresee and unless unexpected developments occur, bound to persist. However, it is not as irrevocable as the "Thorah of Sinai". For one thing, Turkey's alignment with the West in all respects and in Middle-Eastern affairs is in itself a guarantee that she cannot, even if she so wishes, follow a thoroughly independent policy in regard to this part of the world. All Turkey can do is to adopt, if need be, a conciliatory policy and to exert an influence on her Western Allies and reciprocally, as seen in the recent past in the Rulch and Suez questions. In its general lines Turkey's Middle-Eastern policy can be considered as an exact replica of the Western Powers' policy regarding this area with certain variations ensuing from Turkey's geographical neighborhood with the Arab countries and from the nature of her approach which, owing to historic precedents and to religious and spiritual affinities, differs from that of the West and implies, on the part of Turkey, a greater care not to vex the susceptibilities of the Arab states.

On the other hand Turkey's attitude is checked, to a certain extent, by the Turkish public opinion and the progressive organs who do not favour any superfluous entanglement in Middle-Eastern Affairs and often venture to point out the contrast between "self-confident Israel" and the military unreliability of the Arabs who "were shamefully vanquished by a bunch of Israelis".

3) REACTION

Although the slow uprising of reactionary elements which occurred in the course of 1951 has no direct bearing upon Turkish foreign policy - since there does not even exist a religious party in Turkey - and could easily be considered as an internal affair, it is worthy of our attention because it has entailed

- 7 -

a revival of antisemitism, nowadays often extended to hostility against Israel.

Reaction and religion had been drastically fenced in under Atatürk's rule. However, since a number of years the Republican Government and, later on, the Democrats have been lifting gradually and, at first almost imperceptibly, the state's control over religious affairs. This was done partly for demagogical reasons and partly because it was considered that the application of certain restrictive measures on the free exercise of religion and the free expression of religious aspirations is inconsistent with the spirit of democracy. The Democrat party carried out a campaign of religious liberation in a more conspicuous manner than its predecessor and bluntly abrogated some laws and measures which had been established in this field by Atatürk's very reforms. Exploiting the Democrat Government's tolerance, the orthodox and fanatic elements began to raise their voices this year and to appear on the public scene with an audacity that alarmed many a progressive minded Turk. At the beginning, the Democrat Party which had not solidified its position as ruling party acted with great leniency in connection with the reactionary outbursts. Later on, when it felt more self-confident and when a gang of reckless fanatics began to attack Atatürk's reforms and to smash down Atatürk's statues in a number of important cities, the Government urgently passed a law at the National Assembly for "the protection of the memory and reforms of Atatürk" and thus managed to check, to a certain extent, the fulminations of the religious fanatics.

Within the limits of the government's democratic tolerance, the reactionary elements continue their campaign spreading their ideology through a number of weeklies and dailies issued in Istanbul and Anatolian towns and provinces. These publications usually deal with religious subjects referring to the Moslem faith, advocate a policy of friendship with the Arabs, and conduct a campaign of invectives and calumnies against Free Masons, the Jews and Israel. They present generally all Israel's activities as being detrimental to Turkey, the Arab states and the entire Muslim world. In form and in substance these papers are quite primitive and would not appeal to a reader of average intellectual standard. But such a "distinction" can unfortunately not be extended to the bulk of the Turkish reading public which - apart from cities such as Istanbul, Ankara and Izmir - may be expected to assimilate the pernicious accusations and cunning lies contained in these organs, especially when they appear under the cover of religion. And here precisely lies the danger of these publications

for the layer of the public which they permeate constitutes if not the head then surely the body of the Turkish population.

The fact that the reactionary uprising in Turkey coincides with a period when the Government follows a policy of friendship with the Arab states and a line of reserve towards Israel has obviously rendered our task more difficult and has not failed to exert, in its own way, a negative influence on the general atmosphere of Turkish-Israeli relations here. Our line of action, against the anti-semitic and anti-Israeli writings, was to draw the attention of the Ministry for Foreign Affairs to these publications whenever we deemed it necessary, and to content ourselves with the authorities' assurances that the reactionary papers are being watched and that measures will be taken in due time. We did not want to force the Government's hand in this respect, being aware of the leading part played by religious elements in the country's home policy and in the relations between political parties. Owing to considerations of self-respect and prestige we did not wish to reply to the writings of the reactionary organs and to engage ourselves in campaign of polemics with them, by publishing denials etc. This would have only served to amplify their activities and to create the impression that we feel the need of justifying ourselves against such cheaply degrading writings.

4. OUR SIDE OF THE QUESTION

We have tried to show above, how the present situation of Turkish-Israeli relations is the result of a number of national and international incentives bearing upon Turkey's position and interests. We should like to insert, in this connection, an additional remark on a particular aspect of Israel's attitude regarding Turkey. In fact, we are rather under the impression that our public - and sometimes our leaders - have, on certain occasions manifested with too much emphasis the importance we attribute to Turkey's relations with us. Thus have we noticed among our public a certain trend to give quite unnecessarily too far reaching an interpretation to some steps Turkey may have taken in regard to her connections with Israel. The over-enthusiastic and elaborate write ups of our press in connection with the football matches of the Turkish-Israeli army teams is characteristic of this state of mind and I do not mention this because

it is believed that the putting off of the encounter was motivated by this very reason (on the contrary, I am still convinced that it was due to technical reasons only) but simply as a pertinent example in this respect. Such an occasional excess of zeal on our part has naturally led Turkey to weigh with redoubled cautiousness every trifling action to be taken in the domain of Turkish-Israeli connections.

5. THE ARAB REPRESENTATIVES

To the list of elements and circumstances which have exerted a negative influence on Turkish-Israeli relations, we must add the activities of the 6 Arab representatives (Egypt, Syria, Lebanon, Saudi Arabia, Jordan and Iraq). Unable to do by themselves any positive work with regard to the relations of their own country with Turkey, these diplomats devoted the major part of their time and energy to working against the strengthening of Israeli-Turkish connections. They tried to undermine our prestige here by making provoking press statements invariably containing accusations against Israel, they overwhelmed the Foreign Ministry with claims and complaints against any alleged pro-Israeli bias on the part of Turkey and they endeavoured to create a hostile atmosphere against the members of this Legation in diplomatic circles. In the former U.S. Ambassador George Wadsworth they naturally found an effective and fervent apostle in this respect. They were also strongly and faithfully supported by the Pakistani Ambassador who without being directly hostile, as far as we are concerned, was an important obstacle on our way on account of the successful activity he displayed in order to stir up the reactionary uprising, often financing their organs.

There will soon be new additions to the clique of our "opponents" with the impending arrival of the Libyan and Indonesian Ministers.

On the other hand, to the list of diplomats with whom we are not on speaking terms (Spain, Nationalist China, Afghanistan etc.) we shall have to include the future German Ambassador. The Turks who have a genuine liking for the Germans will probably take a very unfavourable view of our insistence not to establish relations with the representatives of Germany.

ACTIVITIES OF THIS LEGATION

To conclude, we should like to submit herewith a brief outlook on the general activities of this Legation.

On account of the delicate situation of the Turkish-Israeli relations this year, our field of action was narrow and undefined and it is difficult to speak of any specific activities in connection with our work in Ankara. Not only did we not pursue any concrete goals such as the signing of even relatively mild agreements (friendship, cultural, consular etc.) to which any small diplomatic representation here can look forward, but in view of Turkey's discreet and cautious line of policy regarding Israel, we needed a lot of diplomatic flair in order to touch the right chord each time we had to take action with the Turkish authorities. Furthermore, the fact that our main functions had lately a more or less negative character, as far as the Turks are concerned, and the abundance of our disputes with our neighbours which compelled us to regularly approach the Ministry for Foreign Affairs with explanations, justifications, delicate requests etc., cannot have failed to make us appear in the eyes of the Turks, more than once, as troublesome beings.

Under these circumstances we attributed a special importance to the more positive aspects of our work. We made it a point to watch the interdependence of political developments with utmost attention and availed ourselves of all opportunities permitting us to collect first-hand and relevant information. On the other hand, we carried on our social activities by participating, as much as possible, in official receptions - luncheon, dinner, cocktail parties etc., - reciprocating same by organising similar receptions in our Legation. Such gatherings offer in Ankara, more perhaps than anywhere else - since this is a dry and all-governmental capital - most favourable occasions for the extension of our acquaintances, the strengthening of the old ones and the implementation of diplomatic work. Our new premises which comprise a large reception hall and salon made it possible for us to give more successful and less costly parties than in the previous year when, owing to lack of space, our receptions used to take place in restaurants and nightclubs. A particular characteristic of our parties - rarely encountered among the other Embassies or Legations - is that our guests did not only include diplomats and foreign ministry officials, but also a growing number of Turkish personalities who do not circulate in diplomatic circles but who, nevertheless, play a leading part in Turkey's public life : members at parliament, professors, architects and engineers, bank directors etc.; with whom we have been able to get in touch and to establish

- 11 -

continuous and friendly relations. We believe that, in the interest of our cause, much more should have been done with regard to our contacts with the un-diplomatic classes, especially among the circles of intellectuals, but in view of the acute shortage of staff and of the regrettable fact that Izhak Benyacov and myself had to shoulder a great part of the technical and administrative work of this Legation, we were unable to give the matter the time and attention it deserves.

In the economic field our most outstanding achievement was the signature of an Air Agreement in March 1951, which was lately ratified by the Grand National Assembly. Concerning our activities in the domains of trade and press, we would repeat in connection with the work of our Counsellor for these affairs, Tuvia Arazi what we said regarding the general activities of this Legation, namely that constant and laborious efforts were made for the safeguard of what had been acquired in the previous year. We may add that Tuvia Arazi reached this aim quite successfully and that he even managed to move forward to a certain extent, often facilitating our own task. We do not wish to enlarge on these two important branches of our activity as Mr. Arazi will be able to report to you on the subject with greater competence.

Eliahu Sasson

ES/IG

4241 / א.א.

הקריה, כ"ד באלול תש"י
6 בספטמבר 1950
תר/3/114

לכבוד
ד"ר נ. איתן
הסנהל הכללי
הקריה.

נולטר יקירי.

ר"ב תשובתו של שר החוץ התורכי, פואד קופרילו, במקורה, למכתבי
אליז ס-26 באוגוסט בדבר הצעתנו - לעזור לתורכים לקלוט וליישב את
ה-250 אלף מהגרים תורכים שבולגריה. כפי שתראה השד מעריך טאד
את צעידנו זה ויראה בו ב'סמך ידידותית כלפי הסטלה התורכית. בן
סכסיה השד להעביר את הצעתנו "להערכת סמסלתו" ולהעמידנו על התוצאות.

שוב חוזר אני וסדגיש שבהצעתנו זאת איננו מתחייבים במאותה, פרס
לביקורים הדדיים של אנספרטים יהודים ותורכים בישראל ותורכיה לסען
החלפת דעות ולימוד סקרוכ את אפשרויות הקליטה וההתיישבות בשתי הארצות.
לעומת זאת יש בביקורם של אנפרטים תורכים בישראל כדי להדיס את קרננו
ולתעמיד את תורכיה על התפתחותנו, התקדמותנו וכוחנו ברוב השסחים.

כן חוזר אני ומציע להעמיד בסדירות את האטריקאים על צעידנו זה,
שמראה על נכונותנו לעזור לסכנינו בשעת צרתם שלא על סנת לקבל פרס
כמס שעושה אמריקה, באופן יחסי, לבני הארצות הנחשלות.

אני סנצל את ההזדמנות כדי לשלוח לך ולכל אנשי משרד החוץ את
סיסב בדכותי ואיחולי לשנה החדשה.

בברכה נאמנה

שלך

-א.א.

העתק: ה"א. הד - מחלקת הסודר התיכונ

4241/101

אבקה, כ"ב באלול תש"י
4 בספטמבר 1950
ת/3/109

לכבוד
ה"ח. שרת
שר החוץ
הקריה

שרי היקר,

היום הוזמנתי אל שר החוץ התורכי לשיחה דחופה שנמשכה כשעה. בוכה
סבן מנהל משרד החוץ ה" ריסקי מאטין. בראשית דבריו ביקשני חשד להודות
לממשלת ישראל על הצעתה האדיבה - לעזור לתורכיה לקלוט וליישב את
ה-250 אלף טהגרים מבולגריה. בזה - אמר - גילתה ישראל לא רק ידידות
באמנה לתורכיה, אלא גם רגש אנושי הוואדי להערכה ולתהילה. ההצעה הובאה
לידיעת כל חברי המטעלה והועברה לעיונה ולסימולה של הועדה הבין-
מיניסטריאלית, שנוצרה זה עתה במיוחד לסטל בבעית הטהגרים מבולגריה.
קרוב לודאי שהועדה תחליט על שיגור משלחת לישראל, בת שלושת אנשים
אנשים, שתלמד מקרוב את דרכי הקליטה ותקבל את כל ההסכדות הדרושות.

לכשעתיים לו, כי מטעמי תשטח מאד לקבל את מני המשלחת ולהעמיד לרשותה
את זסינונו רב הגוונים ורב השנים בעניני קליטה והתיישבות - אמר, שאין
לו ספק בדבר. אולם בראה לו שאין הדבר רחוק כל כך. אין תורכיה אוסרת
לקבל אף מליט אחד עד שלא תבנה בדבריהם עת בולגריה ותכניס את דכוש המליטים,
זהות המליטים והעברת המליטים בדרך הנאותה ביותר ובסוף תקומה מספקת.

מכאן עבר חשד לדבר על מאמצי תורכיה להתקבל כחברה במועצת הבסחון
ולהצטרף אל חבריה האסלאמית. גם כאן ביקשני חשד להודות לממשלת ישראל על
האולטמה לתמוך במועמדותה של תורכיה למועצת הבסחון ועל הוראותיה לנציגיה
בלייכ-סכסס להתאמץ לציים קולות אחרים לסוכת תורכיה. בהמשך דבריו
גילה חשד, שעל אף התבטאות שקיבל מעשרות מדינות ביחס לתמיכתן במועמדותה
של תורכיה הוא מסומק בהצלחה. למי הידיעות שבירו, הלכנון עושה חייל
ברכישת קולות. מאחוריו קומדים הוואטיקן, צרפת, מדינות ערב, מדינות
דרום-אמריקה והמדינות הקומוניסטיות. האחרונות לא טאחבת אמן, אלא
משנאת מורכ. גם עמדתה של אנגליה לא ברורה. היא קושרת את הסכמתה
בכמה תנאים. ברצונה להרר קודם מה עדיף לבנות-אבדית: הצטרפות תורכיה
לבית האסלאמית או אי-הצטרפותה. והכל מתוך האנטריסטים של אנגליה בלבד.
אנגליה חוששת שמא כניסתה של תורכיה למועצת הבסחון והבדית האסלאמית -
תגדיל את השיבות בעיני האמריקאים והמערב, ממילא, את חשיבות מדינות
ערב - דבר שיגיא בעקבותיו לידי החלשת ההשפעה הצריטית במזרח הערבי
והקטנת הטיכויים להסדרים קרובים אנגלו-סצרי ואנגלו-עיראק. בהמשך
דבריו בנקודה זו ניסה חשד להסביר, שבאנטריסטים של ישראל בשעה זו ועד
כדיעת שלוש ביגה לבין מדינות ערב סחיבים שהיא תתמוך בכל כוחה בטאמאיה
של תורכיה להצטרף לבדית האסלאמית ולהתקבל כחברה במועצת הבסחון ובהגדלת
ערכה הצבאי וחשיבותה האסטרטגית בעיני האמריקאים. וזה סשתי סיבות:

א. במידה שתגדל התענינות האסריקאים ותמיכתם בתורכיה - באותה מידה תופחת והיחלש התענינותם בארצות ערב. ב. כמידה שיגדל כוחה הצבאי והמטרי של תורכיה - באותה מידה יגדלו סיכוייה לעצור את פלישת האויב ולהציל את העורף שלה מביבוסים, מהרס ומהתקומטויות פנימיות. אשר יודע שאין ישראל חברה בברית-האסלבטית ואין לה כל קשר או מגע עם הברית הזאת. גדלם יחד עם זה הוא יודע שבכוחה של אמריקה, אם תרצה בכך, לשכנע את כל מדינות הברית האסלבטיות להחליט בחיוב על הצטרפותה של תורכיה, כפי שעשתה ביחס לאיסליה. כן הוא יודע שהשפעתו על העתונות האסריקאית היא גדולה ושעתונות זאת געלה השפעה על מחלקת המדינה, הגיית הלבן והמדינות הקטנות והגנות מסיועה של אמריקה.

בקשתו אליזר, איטוא, היא: להפעיל את השפעתו על העתונות הזאת בימים אלה לסובת תורכיה. ביחוד לקראת פנישותיהם הקרובות של שלושת המיניסטרים הגדולים ושל חברי הכרית האסלבטיות.

בטרם סיימו את דבריו ציין אשר שהיחסים בין המסלבה השלטת בתורכיה לבין מסלגות האופוזיציה מתוחים מאד בימים אלה וקיים חשש רציני מאד, שבשלון הטמילה בטופצת הבטחון והברית האסלבטית יעקור אכזבה בקרב העם התורכי ויביא לידי זעזועים כמוינה - דבר שאינו רצוי הלל לכל מדינה דימוקרטית שוחרת שלום במזרח התיכון וכעולם כלו.

בסוף השיחה הבטחתי לשר להגדיר אליין את תמצית דבריו. נדמה לי כי יש הרבה הגיון ואמת באנחותיו ובביתוחיו. אם כי לא הבטחתי דבר לשר - מפליץ אני בכל כוחי על בקשתו.

בכבוד ובהערכה גמולה,
שלך

E. C.

424/11c
אנקרה, 10 בינואר, 1952

אל: ד"ר ז. אמתן, הסנהל הכללי, הקריה.

מאת: א. שרון, ציר ישראל, אנקרה.

הנידון: דו"ח על יחסי ישראל-תורכיה בשנת 1951.

ווילטר יקירי,

ד"ר אבי שולח לך דו"ח באנבולית, כן-אחד עשר עמודים, על יחסי ישראל-תורכיה בשנת 1951. אני מצטער מאד, שלא עלה בידי, זו השנה השניה לכתוב את הדו"ח השנתי שלי בשפת ארצי. אתכם הסליחה. כידוע, זה שנה וחצי שצירות ישראל באנקרה נמצאת בלי מזכירה לעברית, ומי יודע - מתי יתוקן הדבר, באם יתוקן בכלל.

כפי שתראה, הדו"ח אינו מצביע בשום מקום על השגים. וכן אינו מדבר בשום מקום גבוהות. הדו"ח משקף את המצב, כפי שהוא נראה לנו, כצורה האובייקטיבית ביותר. כפי שחשנו אותו בכל צעד מצערינו, כפי שנתקלנו בו ברוב שיחותינו ופגישותינו וכפי שתפסנו אותו במיטת הבנתנו. ייתכן, שהוצאת הדברים בדו"ח הזה עלולה ליצור אצלכם את הדפוס שאנו "מצדיקים" כאילו את התנהגות התורכים ומבטיח להגן על ההסתעגות שלהם במקרה זה או אחר, וכן ייתכן, שהוצאת הדברים תיצור אצלכם את ההרגשה שאנו "מצודקים" כאילו על שלא עשינו יותר ממה שעשינו. רוסם כזה, באם ייווצר, יהיה מוטעה מעיקרו בשני המקרים. לא היה כל נסיון כזה מצדנו. פשוט רצינו שתוען את המצב לאמתו כצורה הכרורה ביותר והקולעת ביותר. העובדה, שהצלחנו לשמור על מעמדנו כראוי בתוך מצב מדיני מסוכן כזה שעבר על תורכיה כסוף שנת 1951 וטרם חלף עד היום הוא-כן העובדה הזאת בשלעצמה מראה על מאמץ גדול מצדנו ומצד התורכים כאחד לשמור על המססו-קו. מאמץ כזה ושמירה כזאת מבשרים טובות ונחשבים להשג גדולה. וכן הם מאשרים את כל ההנחות שלנו, כי המצב המדיני בתורכיה עצמה ובעולם כלו גרם בעיקר להסתעגות התורכית הרשמית כלפינו - מה גם שקשרינו הפרטיים עם הצבור התורכי הלכו ודרבו, הלכו והתהקרו, הלכו והתפשטו וחקיפו שטחים חדשים הן באנקרה והן בקושטא.

כן כפי שתראה, הדו"ח אינו מדבר כלל על העתיד. אין זה מקרה. אורה: העתיד מעורפל ואינו ברור לנו כיום. הוא אינו ברור אף לתורכים עצמם. העניינים מתפתחים והולכים לא לפי תכניות קבועות מראש. התפתחותם לכאן או לכאן תלויה בסידה רבה בזמן הזה במצב הבין-לאומי. ייתכן, כי ההסתעגות התורכית הרשמית כלפינו הלך ותגדל, וייתכן - ההפך: תלך ותחלש. אנו צריכים להיות מוכנים לשתי האפשרויות, למפל כראוי בכל מצב שייווצר ולהימנע מאשליות ולא להרבות בתקוות. מכל מקום, "ציר אנקרה-תל-אביב" איננו נראה, לפי שעה, באופק.

לבסוף, לא במקרה הארכתי בדו"ח שלי. וכן לא במקרה עמיתי באיכות בהמשך הדברים על בעיותיה המדיניות, המיוחדות והכלליות, של תורכיה, רצייתי בכך להעמידכם על המצב כפי שנראה לי בדיוק למען תדעו. וכן רצייתי, בבואי לבקש את העברתי לארץ אחרת, להביין לאיש שיבוא במקומי סקירה יסודית וסקיפה על המצב בתורכיה כפי שהוא נראה לי כיום. הדו"ח הזה, בצירוף כל הדו"ח"ות ששלחתי לכם במשך שנת 1951 על נושאים שונים, יכולים לשמש גם לכם לאיש שיבוא במקומי, לפי עניות דעתי, במיטת טוב להבנת המצב ולהמסכת העבודה.

ועוד מילה אחת: בהמשך הדו"ח רמזתי, כי קיימות לא מעט אפשרויות בשטחי האחרונה והתרחבות, למשל, שלא נוצלו די צרכם ואמרותי, כי זה בא מחוסר כוחות מספיקים בצירות ומעומם העבודה הסכנית והארמיניסטראטיבלת שרבה עלי במשך שנת 1951. זוהי עובדה. כבעל נסיון אני מיעץ לכם, לא רק לגבי צירות אנקרה, להשתדל אלא עד כמה שאפשר לשחרר את הצירים שלכם מכל עבודה אדמיניסטראטיבית, כדי שיוכלו להתמסר לעבודה המדינית ולכל עבודה שדה אחרת. בכך שני דיווחים: א) תמסרו יותר על כושר עבודת הצירים ב) תאפשרו לצירים להקיף יותר שטחים, לרכוש יותר ידידים, להיות עדים יותר לאינטרסי המדינה ולהצליח יותר מכל מעשי ידיהם.

בברכה נאמנה

שלך א. ש.

C O P Y

Ankara, January 10, 1952

ISRAELI TURKISH RELATIONS

DURING 1951

If during 1950, the year which inaugurated our Legation's activity in Turkey, we were able to produce some creative work regarding the establishment and strengthening of relations between Israel and Turkey, 1951, as a whole, was, on the contrary, a year of relative stagnancy in this respect. Our activity in the course of this year was often merely limited to an intense struggle aiming at the safeguard of the assets and position acquired in the previous years.

Turkey's attitude towards Israel in 1951 was marked by a sensible reserve and an obvious reluctance to let the relationship between the two countries progress beyond the point reached in 1950. This was a general atmosphere which we could feel rather than grasp, although the Turkish authorities' attitude towards us as well as our personal relations with Turkish leaders remained as cordial as before and although they would never admit our point if we ever ventured to bring it forward. However, we felt it in our official approaches with the local authorities - whether political, governmental or military -. We sensed it in the frequent statements of Turkish leaders who did their best to ignore, as far as courtesy permits, the subject of Turkish-Israel relations, no matter how general the scope of their speech may have been. Thus did President Bayar deliberately omit to mention Israel in his parliamentary speech this year which covered Turkey's relations with a great number of countries and dealt with the Middle East as if it only consisted of the Arab states and Iran. In "emergency cases" that is each time an official spokesman could not avoid direct references to Israel, a suitable formula labelling Turkey's connections with Israel as "normal" was being automatically used.

Despite this state of affairs, Turkey was compelled this year, more than ever before, to take sides in our conflicts with the Arabs, owing to her membership in the Security Council. But whether, in the final course, Turkey voted against or for us is, as we shall see later, a matter to be considered in terms of international calculations and not within the relatively narrower framework of Turkey's relations with Israel or the Arab states.

It would be incorrect to define the situation by merely qualifying the Turkish foreign policy as one which, during 1951, trended towards a rapprochement with Arabs and a slackening of Turkish Israeli relations, although it is true that Turkey has lately made constant efforts in view of strengthening her friendship with the Arab states. But for a better understanding of Turkey's attitude towards Israel and the Arab states it is necessary we think, to envisage these two aspects of her foreign policy within the context of Turkey's general political interests and aspirations and their evolution against the background of events in the world, in the Middle-East and in the country itself.

1) THE ATLANTIC PACT :

The growing intensity of the "cold war" and the increasing conviction that Soviet Russia constitutes a direct menace for Turkey, have lead the Turkish Government to seek a western guarantee in case of attack and to consider her adhesion to NATO as the best possible for ~~her~~ such a guarantee. Every move and ~~move~~ of Turkish foreign ~~past~~ policy during the last year was consequently in direct function with Turkey's determination to enter the Atlantic Organisation. At a time when a number of NATO members - including Great Britain - hesitated to accept Turkey's candidature, for various reasons, and when Turkey's prospects of being admitted to NATO seemed quite uncertain, the Turkish Government took a number of initiatives destined to dispel the doubts and hesitations of the few distrustful NATO members. Turkey's policy of rapprochement with the Arabs is among these initiatives. It aimed at drawing the Arab world into the western political sphere, at guaranteeing the security of this part of the world and at enhancing the importance of Turkey's role in the Middle-East, in the eyes of the West. Thus did Turkey try to show that she is bound to enter the Atlantic Community with a good capital and not as an additional burden to NATO's heavy obligations.

Foreign Minister Prof. Fuat Koprulu undoubtedly worked with special zeal and enthusiasm for the restoration of the Turkish-Arabic friendship. In addition to the purely political considerations mentioned in the preceding paragraph, Koprulu seems to have been guided by a genuine and personal desire to make up for the gap occurred in Turkey's relations with the Arabs after the creation of modern and secular Turkey. The descendant of an illustrious Ottoman family Koprulu is, according to some authoritative sources, animated by a desire to implement a modern version of Ottoman policy by re-establishing a free and close Turkish-Arabic cooperation in all fields, by conferring upon Turkey the role of a benevolent and disinterested political leader of the Arab ~~main~~ world, by helping the Arab states reach independence in due time as well as progressiveness and well-being and by preventing them from shifting towards the Eastern Communist Block. The invitations addressed by Turkey to the late King Abdullah of Jordan and to the Secretary of the Arab League, Assem Pasha, were official demonstrations of Turkey's desire to approach the Arab world on the above terms. It is well known that the visits of these two Arab leaders, respectively in May and July 1951, did not yield any positive results other than a few very ephemeral manifestations of the Turkish-Arabic friendship and "brotherhood".

It must be pointed out that in this attempts at winning over the confidence and friendship of the Arabs, Koprulu whose political conceptions and procedures are realistic and straightforward, did not manifest any inclination to tread on Turkish-Israeli relations in order to reach his aim. But naturally enough, the Turkish authorities took care to lay the slightest possible emphasis on Turkey's existing relations with Israel. Hence the policy of reserve referred to at the beginning of this report, and which we deliberately reciprocated by an attitude which was casual and undemonstrative. This we did because we did not want to create the impression that we are exceedingly anxious to accapare Turkey's friendship and because we knew that, in reality, if we acted otherwise our cause would be a lost one, owing to the interests staked in Turkey's policy of rapprochement with the Arabs. We, therefore, did not jump on opportunities for the extension of Turkish-Israeli relationship, except in the commercial field. Another exception was our Military Attaché's initiative to organise football encounters between the Turkish and Israeli Army teams which, by the way, was initially taken up during my absence from Turkey. In our official representations with the Turkish Foreign Office we expressed - for want of alternative - our appreciation of Turkey's efforts to establish peace in the Middle East and to "tame"

the Arab world, but we never failed to remind them of the imperative necessity to take Israel's interests into account whenever a decisive step affecting the security of this part of the world is being taken or envisaged, such as in the case of Huleh, Suez blockade, Middle Eastern defence schemes etc.

When in October 1951, the Ottawa Conference decided to address an invitation to Turkey and Greece for admission to NATO, we presumed that Turkey's "flirtation" with the Arabs would slow down somewhat the more so as the latter displayed a blatant lack of responsiveness. We could perhaps have been right in our presumption has there not emerged at approximately the same time the question of the Middle East Command.

2) M. E. C.

Although the primary aim of Turkey's foreign policy during 1951 was to insure this country's admission to NATO, the Turkish leaders have at all times remained conscious of the strategical and political importance of the Middle East and of the need of action in order to restore order and political coherence in this area. This is why Turkey had agreed to study and discuss with the Western Powers the planning of a Middle-Eastern defence project even before she was formally admitted to NATO and despite her determination not to accept the slightest responsibility or commitment in this respect as long as she does not possess the definitive western guarantee to be extended to her, as to the other 12 members of NATO, by virtue of her partnership in this organisation.

The conviction that, if left to its own fate, the Middle-East and more precisely the Arab states would constitute a danger in the defence of the West and of Turkey and the apprehension of an expansion of Communism in the Arab countries and a pro-Sovietic orientation on the part of their governments well explain The Turkish government's readiness to participate in the western initiative aiming at the establishment of the Middle-East Command.

It is well known that Turkey's emergency side by side with the Western Powers blacklisted by the Arabs have succeeded to ill dispose the latter and to bring to a climax their latent distrust and hostility against Turkey. The violent anti-Turkish manifestations which took place in Egypt and, later on, in Syria and especially the tolerance shown by the Governments of these two countries in this respect have not failed to arouse the anger of the Turkish public opinion and to create here an atmosphere of contempt towards these Arab countries whose foreign policy is led by wild mobs. However, the official reaction was carefully checked and relatively moderate. It left an open door for reconciliation and treated the Arabs with such patience and tolerance as would become an elder brother talking sense into his temperarily exalted junior.

All the truth of the matter is that the Turks are still firmly convinced of the necessity of including the Arab states which form Turkey's southern wing, into the Middle Eastern defence system and that they are ready and willing to make renewed efforts in view of approaching the Arabs, regardless of their uncessant reticence. This attitude is exclusively dictated by political considerations, and not by "brotherly feelings" since the Turks, who watch the expansion of Communism and the development of a pro-Sovietic trend in the Arab states with utmost anxiety, claim that effective measures should be taken, at all costs, in order to prevent the Middle East from falling into

the 'paws' of Communism. Presently, Turkey seems eager, once more, to get in touch with the Arabs - at least with the moderate ones - and to try to influence them in favour of the West. It is probably in this spirit that Turkey has readily accepted to address an invitation to Nuri Said Pasha, Premier of Iraq, who, by the way, is constantly postponing his impending visit to Turkey.

At this stage, Turkish foreign policy is again oriented towards the resumption of good relationship with the Arabs and this, obviously, involves the continuation of Turkey's policy of reserve towards us. Turkey who, under the circumstances, is eager to ~~shall~~ dissipate the clouds besetting the Turkish-Arabic friendship would certainly not respond to any initiative that might be interpreted as the manifestation of any desire on the part of Turkey to reinforce her relations with Israel, unless such an initiative is, for one reason or another, indispensable. Thus do the Turkish authorities constantly refuse to meet with the request of a group of Turkish parliamentarians who wish to make an official visit to Israel.

The Turkish authorities' policy of reserve towards Israel is, as far as we can foresee and unless unexpected developments occur, bound to persist. However, it is not as irrevocable as the "Thorah of Sinai". For one thing Turkey's alignment with the West in all respects and in Middle-Eastern affairs is in itself a guarantee that she cannot, even if she so wishes, follow a thoroughly independent policy in regard to this part of the world. All Turkey can do is to adopt, if need be, a conciliatory policy and to exert an influence on her Western Allies and reciprocally, as seen in the present part in the Huleh and Suez questions. In its general lines Turkey's Middle-Eastern policy can be considered as an exact replica of the Western Powers' policy regarding this area with certain variations ensuing from Turkey's geographical neighbourhood with the Arab countries and from the nature of her approach which, owing to historic precedents and to religious and spiritual affinities, differs from that of the West and implies, on the part of Turkey, a greater care not to vex the susceptibilities of the Arab states.

On the other hand Turkey's attitude is checked, to a certain extent by the Turkish public opinion and the progressive organs who do not favour any superfluous entanglement in Middle-Eastern Affairs and often venture to point out the contrast between "self-confident Israel" and the military unreliability of the Arabs who "were shamefully vanquished by a bunch of Israeli".

3) R E A C T I O N

Although the slow uprising of reactionary elements which occurred in the course of 1953 has no direct bearing upon Turkish foreign policy - since there does not even exist a religious party in Turkey - and could easily be considered as an internal affair, it is worthy of our attention because it has entailed a revival of antisemitism, nowadays often extended to hostility against Israel.

Reaction and religion had been drastically fenced in under Ataturk's rule. However, since a number of years the Republican Government and, later on, the Democrats have been lifting gradually and, at first almost imperceptibly, the state's control over religious affairs. This was done partly for demagogical reasons and partly because it was considered that the application for certain restrictive measures on the free exercise of religion and the free expression of religious aspirations is inconsistent with the spirit of democracy. The Democrat party carried out a campaign of religious liberation

in a more conspicuous manner than its predecessor and blatantly abrogated some laws and measures which had been established in this field by Ataturk's reforms. Exploiting the Democrat Government's tolerance, the orthodox and fanatic elements began to raise their voices this year and to appear on the public scene with an audacity that alarmed many a progressive minded Turk. At the beginning, the Democrat Party which had not solidified its position as ruling party acted with great leniency in connection with the reactionary outbursts. Later on, when it felt more self-confident and when a gang of reckless fanatics began to attack Ataturk's reforms and to smash down Ataturk's statues in a number of important cities, the Government urgently passed a law at the National Assembly for "the protection of the memory and reforms of Ataturk" and thus managed to check, to a certain extent, the fulminations of the religious fanatics.

Within the limits of the government's democratic tolerance, the reactionary elements continue their campaign spreading their ideology through a number of weeklies and dailies issued in Istanbul and Anatolia towns and provinces. These publications usually deal with religious subjects referring to the Moslem faith, advocate a policy of friendship with the Arabs, and conduct a campaign of invectives and calumnies against Free Masons, the Jews and Israel. They present generally all Israel's activities as being detrimental to Turkey the Arab states and the entire Moslem world. In form and in substance these papers are quite primitive and would not appeal to a reader of average intellectual standard. But such a "distinction" can unfortunately not be extended to the bulk of the Turkish reading public which apart from cities such as Istanbul, Ankara and Izmir - may be expected to assimilate the pernicious accusations and cunning lies contained in these organs, especially when they appear under the cover of religion. And here precisely lies the danger of these publications for the layer of the public which they permeate constitutes if not the head then surely the body of the Turkish population.

The fact that the reactionary uprising in Turkey coincides with a period when the Government follows a policy of friendship with the Arab states and a line of reserve towards Israel has obviously rendered our task more difficult and has not failed to exert, in its own way, a negative influence on the general atmosphere of Turkish-Israeli relations here. Our line of action, against the Anti-semitic and anti-Israeli writings, was to draw the attention of the Ministry for Foreign Affairs to these publications whenever we deemed it necessary, and to content ourselves with the authorities' assurances that the reactionary papers are being watched and that measures will be taken in due time. We did not want to force the Government's hand in this respect, being aware of the leading part played by religious elements in the country's home policy and in the relations between political parties. Owing to consideration of self-respect and prestige we did not wish to reply to the writings of the reactionary organs and to engage ourselves in campaigns of polemics with them, by publishing denials etc. This would have only served to amplify their activities and to create the impression that we feel the need of justifying ourselves against such cheaply degrading writings.

4. OUR SIDE OF THE QUESTION

We have tried to show above, how the present situation of Turkish-Israeli relations is the result of a number of national and international incentives bearing upon Turkey's position and interests. We should like to insert, in this connection, an additional remark on a particular aspect of Israel's attitude

regarding Turkey. In fact, we are rather under the impression that our public - and sometimes our leaders - have on certain occasions manifested with too much emphasis the importance we attribute to Turkey's relations with us. Thus have we noticed among our public a certain trend to give quite unnecessarily too far reaching an interpretation to some steps Turkey may have taken in regard to her connections with Israel. The over-enthusiastic and elaborate write ups of our press in connection with the football matches of the Turkish-Israeli army teams is characteristic of this state of mind and I do not mention this because it is believed that the putting off of the encounter was motivated by this very reason (on the contrary, I am still convinced that it was due to technical reasons only) but simply as a pertinent example in this respect. Such an occasional excess of zeal on our part has naturally led Turkey to weigh with redoubled caution every trifling action to be taken in the domain of Turkish-Israeli connections.

5. THE ARAB REPRESENTATIVES

To the list of elements and circumstances which have exerted a negative influence on Turkish-Israeli relations, we must add the activities of the 6 Arab representatives (Egypt, Syria, Lebanon, Saudi Arabia, Jordan and Iraq). Unable to do by themselves any positive work with regard to the relations of their own country with Turkey, these diplomats devoted the major part of their time and energy to working against the strengthening of Israeli-Turkish connections. They tried to undermine our prestige here by making provoking press statements invariably containing accusations against Israel, they overwhelmed the Foreign Ministry with claims and complaints against any alleged pro-Israeli bias on the part of Turkey and they endeavoured to create a hostile atmosphere against the members of this Legation in diplomatic circles. In the former U. S. Ambassador George Adsworth they naturally found an effective and fervent apostle in this respect. They were also strongly and faithfully supported by the Pakistani Ambassador who without being directly hostile, as far as we are concerned, was an important obstacle on our way on account of the successful activity he displayed in order to stir up the reactionary uprising, often financing their organs.

There will soon be new additions to the clique of our "opponents" with the impending arrival of the Libyan and Indonesian Ministers.

On the other hand, to the list of diplomats with whom we are not on speaking terms (Spain, National China, Afghanistan etc.) we shall have to include the future German Ambassador. The Turks who have a genuine liking for the Germans will probably take a very unfavourable view of our insistence not to establish relations with the representatives of Germany.

ACTIVITIES OF THIS LEGATION

To conclude, we should like to submit herewith a brief outlook on the general activities of this Legation.

On account of the delicate situation of the Turkish-Israeli relations this year, our field of action was narrow and undefined and it is difficult to speak of any specific activities in connection with our work in Ankara. Not only did we not pursue any concrete goals such as the signing of even relatively mild agreements (friendship, cultural, consular etc.) to which any small diplomatic representation here can look forward, but in view of Turkey's

discreet and cautious line of policy regarding Israel, we needed a lot of diplomatic flair in order to touch the right chord each time we had to take action with the Turkish authorities. Furthermore, the fact that our main functions had lately a more or less negative character, as far as the Turks are concerned, and the abundance of our disputes with our neighbours which compelled us to regularly approach the Ministry for Foreign Affairs with explanations, justifications, delicate requests etc., cannot have failed to make us appear in the eyes of the Turks, more than once, as troublesome beings.

Under these circumstances we attributed a special importance to the more positive aspects of our work. We made it a point to watch the interdependences of political developments with utmost attention and availed ourselves of all opportunities permitting us to collect first-hand and relevant information. On the other hand, we carried on our social activities by participating, as much as possible, in official receptions - luncheon, dinner, cocktail parties etc. - reciprocating same by organising similar receptions in our Legation. Such gatherings offer in Ankara, more perhaps than anywhere else - since this is a dry and all-governmental capital - most favourable occasions for the extension of our acquaintances, the strengthening of the old ones and the implementation of diplomatic work. Our new premises which comprise a large reception hall and salon made it possible for us to give more successful and less costly parties than in the previous year when, owing to lack of space, our receptions used to take place in restaurants and nightclubs. A particular characteristic of our parties - rarely encountered among the other Embassies or Legations - is that our guests did not only include diplomats and foreign ministry officials, but also a growing number of Turkish personalities who do not circulate in diplomatic circles but who, nevertheless, play a leading part in Turkey's public life: members of parliament, professors, architects and engineers, bank directors etc. with whom we have been able to get in touch and to establish continuous and friendly relations. We believe that, in the interest of our cause, much more should have been done with regard to our contacts with the undiplomatic classes, especially among the circles of intellectuals, but in view of the acute shortage of staff and of the regrettable fact that Isahak Benyasev and myself had to shoulder a great part of the technical and administrative work of this Legation, we were unable to give the matter the time and attention it deserves.

In the economic field our most outstanding achievement was the signature of an Air agreement in March 1951, which was lately ratified by the Grand National Assembly. Concerning our activities in the domains of trade and press, we would repeat in connection with the work of our Counsellor for these affairs, Tuvia Araxi that we said regarding the general activities of this Legation, namely that constant and laborious efforts were made for the safeguard of what had been acquired in the previous year. We may add that Tuvia Araxi reached this aim quite successfully and that he even managed to move forward to a certain extent, often facilitating our own task. We do not wish to enlarge on these two important branches of our activity as Mr. Araxi will be able to report to you on the subject with greater competence.

Elizabet Sassoon

ה' יצחק נכון
מז"ח
4241/1K
14.2.1914

ה' יצחק נכון

מז"ח

בירוע קיימת ע"י צמח מצבה לזכרם של שני
סייסים תורכיים שנכלו במעוט זה ב-14.2.1914.

מטרת הסייסים הנ"ל הייתה לסוט מקושטא לקהיר
דרך אנטוליה, טורקיה, תלכונן וארץ ישראל.
באותם הזמנים נחשבה טיסה כזאת כמעשה נועז ביותר
ועל כן לזכרון הסייסים שנכלו חרום עמוק בצבור
התורכי.

לזכרם הוקמה גם בקושטא מצבה גדולה והסמס
העקרי ביום התעופה התורכי ב- 15/5 מתקנים מיד
שנה בשנה על יד המצבה הזאת.

קיימת מחשבה לסדר סמס מתאים על יד המצבה בצמח
כיום בפילת האוירון או כיום התעופה התורכי.
יחכן אהילו שימצא לזכרון לארגון בקור של נבחרת
הצבא התורכי אשר עומדת להגיע לארץ ב- 10.1.52
ליד המצבה בצמח.

אולם בסדרם נחלים על כל פעולה עלינו לרעה
את הפרטים הבאים: באיזה איזור נמצאת המצבה
(מפוזר, מובן, חפשי וכו') - מה מצב המצבה
אם נזוקה בעת הפרעות או מסוכנת אחרות.

באם קיימת אפשרות לכך הייתה רוצה לכך
במסות בעצמי. אולי אנשי ועידת שכיתת הנשק יוכלו
לעזור לי בזה. אגב, אין ספק שנרכוש אהדה
רבה בקרב דעת הקהל והשלטונות בתורכיה אם נוכל
לבצע את הפעולה שהזכרתי לעיל.

בברכה,

י.ח.י.

י"ו בכסלו תשי"ב
16 בדצמבר 1951

1918

1918

1918

1918

1918

1918

1918

1918

1918

1918

30

22495

100

100

$$\frac{1}{\sqrt{1-\beta^2}} \left(1 - \beta \frac{v}{c} \right) \frac{d}{dt} \left(\frac{1}{\sqrt{1-\beta^2}} \right) = \frac{1}{\sqrt{1-\beta^2}} \frac{d}{dt} \left(\frac{1}{\sqrt{1-\beta^2}} \right)$$

2000

100

100 101

4241

משרד החוץ

מוזכר

(5)

אל:	הממשלה הכללית
מאת:	המלך הממונה עליו

הערות:

יהי פתק המצטרף למכתב
 של מר שגן מ-9.1.51
 בדבר בקשתו של מר' עבולאח
 פרוכני לבקש ביטול
 בא' להחזיר אותו לדיון

I

[Signature]
 חתום

16.1.51

המזכיר

I

5 4241/1/11

12.10.11 37 (2) 7112-20 (1)

Ankara, January 11th, 1951.

Mr. S. Divon,
Middle-East Division,
Ministry for Foreign Affairs,
H a k i r y a

Re: One year in Ankara

Dear Divon,

With reference to your recent request I am submitting herebelow a report on the development of Israeli-Turkish relations since the establishment of the Legation of Israel in Turkey.

Exactly a year ago we arrived in Ankara for the purpose of creating a Legation of Israel in the first and only Moslem country that recognized us. We were received with chilly courteousness. Around us we could clearly feel an atmosphere of reserve and circumspection on the part of the Turkish authorities. Turkey, at that time, did not know much about Israel as a state, except perhaps what she heard from the Turkish delegate at the P.C.C. Generally speaking, the Turks were at a loss to visualize what the emergence of a new neighbour in the very heart of the Near East would bring to them. Of Israel, Turkey knew that it has vanquished the Arabs in a spectacular manner. From vague and often tendancious newspaper reports and from biased despatches of Turkish diplomatic representatives in the Arab states, Turkey had developed the idea that Israel's social structure and general tendencies inclined towards communism, and the fact that Israel had not adopted a foreign policy hostile to Russia served to strengthen the above opinion.

Because Israel had become an admitted reality and because the main world powers agreed to consider it as such, Turkey extended to us a de facto recognition. The Turkish Government prepared itself to face the consequences thereof, i.e. the arrival of Israeli diplomatic representatives, with utmost cautiousness in careful expectation of the development of events. On the other hand, the Turkish authorities apprehended seriously that the Israeli Legation become a tempting element for Turkish Jewry. On the day of our arrival, the Turkish daily "HURRIYET" published a warning to Turkish Jews, advising them not to get excited about the foundation of an Israeli Legation which should have nothing to do with them. We also found out that instructions had been issued to the Jews of Ankara not to come to the station to receive us. It appears that a young Turkish Jew

./.

who had ventured to come to the station the day we were expected in Ankara was turned out by a detective despite his bringing forward the pertinent excuse that he was waiting for some relatives.

Another factor which worried the Turks was the question of the Arabs. The Turks feared that the very fact of our establishment here and the yet "unknown" activities in which we were to indulge would bring some trouble to their connections with the Arabs. This apprehension was greatly enhanced by the knowledge that some members of the Israeli Legation had a record of important activities in the field of Arab affairs. When presenting his credentials the Minister of Israel was significantly told by the then Chief of State, Ismet Inönü, that Turkey wished to see the settlement of Israel's conflict with the Arabs. It was clear that Turkey clung to the hope that its recognition of Israel would contribute to the reaching of a solution.

A benefit that Turkey was sure to draw from the establishment of Israeli-Turkish relations was the development of trade connections. Israeli merchants had acquired the renown of good clients of the Turkish export market, the vicinity of the two countries being an encouraging element in this respect. In the commercial field, at least, Turkey hoped to be the winner. At the same time, Turkey who was and always is looking forward to an increase of American financial assistance, hoped that by recognizing Israel she would win the support of American Jews.

Under these circumstances, we set out to work making it our aim to dispel Turkey's apprehensions as regards the intentions and activities of Israel and of its Legation in the field of local Jewish and Arab questions. Only then could we hope for a development of friendliness and understanding between the two countries.

Our first objective was to win the confidence and esteem of political elements in Turkey. These comprise two categories: the Turkish personalities and the foreign diplomats. The latter are important because their opinion was known to have repercussions on Turkish Government and Ministerial dignitaries. Our being versed in the affairs of the Middle-East, a topic deemed to be of utmost importance by all diplomats here, helped to give us some poise in the "milieu" and drew us nearer to many top personalities with whom we subsequently became very friendly. The method we followed in order to get acquainted with all leading diplomats and politicians in Ankara was an intensive campaign of invitations, carried out despite the weakness of our financial means. It is around dinner tables that we laid the foundations of very solid and helpful friendships.

Thanks to this procedure, we were able to know almost all outstanding personalities of Ankara's political life. The reception we gave in April last to celebrate Israel's day of Independence, with the attendance of some 600 guests was the top-hit of Ankara's season of diplomatic festivities, both by the quality and the quantity of the guests. In our efforts to penetrate into the diplomatic realm of Ankara we were greatly handicapped by the unfriendliness of the American Ambassador, George Wadsworth, who is the persona grata in all political circles. Mr. Wadsworth who is known for his hatred of the Jews and his sympathy for the Arabs never showed the slightest sign of good will to us, although we patiently approached him several times. It was unfortunate that we fell on Mr. Wadsworth, of all American Ambassadors.

Our connections with the Republican Government were excellent. It is under that Government that we were able to obtain Turkey's de jure recognition of Israel, early in March 1950. The attitude of the Republicans towards Israel and the Arab states was one of friendly reserve, carefully balanced. With the accession to power of the Democrats we had to start all over again. Disturbing rumours had been spread that the Democrats were pro-Arabic and pro-Islamic. This called for immediate action. We made many approaches to the new Government. In a conversation with the Foreign Minister, Fuat Köprülü, on the situation of the Middle-East, the Turkish Minister for Foreign Affairs exclaimed with emphasis that he was delighted to notice the absolute identity of viewpoints on this question between himself and the Minister of Israel...

The difference in the policy of the Democrats and that of their predecessors is that, while the former kept a neutral attitude with regard to the conflict separating Israel and the Arab countries, the latter in their enthusiasm of newcomers attempted to play a certain conciliation role in the Middle-East. Nothing was actually done, as far as we know. Many official statements, however, lead one to believe that Turkey seriously intends to display some sort of an activity in the Middle-East. After some time the matter seemed to have been dropped. Very probably, more urgent problems diverted Turkey's attention from this arduous question. The several steps taken by the members of the Legation with the Ministry of Foreign Affairs, explaining that it is in Turkey's interest to confine her activity in the Middle-East to her participation in the P.C.C., may also have influenced on the change of attitude referred to.

Parallely with our efforts in the diplomatic circles and political authorities, our press bureau in Istanbul worked actively on moulding the public opinion in our favour. We are gratified to say that it has been very successful. The Turkish press is strongly won over.

Thanks to this procedure, we were able to know almost all outstanding personalities of Ankara's political life. The reception we gave in April last to celebrate Israel's day of Independence, with the attendance of some 600 guests was the top-hit of Ankara's season of diplomatic festivities, both by the quality and the quantity of the guests. In our efforts to penetrate into the diplomatic realm of Ankara we were greatly handicapped by the unfriendliness of the American Ambassador, George Wadsworth, who is the persona grata in all political circles. Mr. Wadsworth who is known for his hatred of the Jews and his sympathy for the Arabs never showed the slightest sign of good will to us, although we patiently approached him several times. It was unfortunate that we fell on Mr. Wadsworth, of all American Ambassadors.

Our connections with the Republican Government were excellent. It is under that Government that we were able to obtain Turkey's de jure recognition of Israel, early in March 1950. The attitude of the Republicans towards Israel and the Arab states was one of friendly reserve, carefully balanced. With the accession to power of the Democrats we had to start all over again. Disturbing rumours had been spread that the Democrats were pro-Arabic and pro-Islamic. This called for immediate action. We made many approaches to the new Government. In a conversation with the Foreign Minister, Fuat Köprülü, on the situation of the Middle-East, the Turkish Minister for Foreign Affairs exclaimed with emphasis that he was delighted to notice the absolute identity of viewpoints on this question between himself and the Minister of Israel...

The difference in the policy of the Democrats and that of their predecessors is that, while the former kept a neutral attitude with regard to the conflict separating Israel and the Arab countries, the latter in their enthusiasm of newcomers attempted to play a certain conciliation role in the Middle-East. Nothing was actually done, as far as we know. Many official statements, however, lead one to believe that Turkey seriously intends to display some sort of an activity in the Middle-East. After some time the matter seemed to have been dropped. Very probably, more urgent problems diverted Turkey's attention from this arduous question. The several steps taken by the members of the Legation with the Ministry of Foreign Affairs, explaining that it is in Turkey's interest to confine her activities in the Middle-East to her participation in the P.C.C. may also have influenced on the change of attitude referred to.

Parallely with our efforts in the diplomatic circles and political authorities, our press bureau in Istanbul worked actively on moulding the public opinion in our favour. We are gratified to say that it has been very successful. The Turkish press is strongly won over.

It usually publishes all the information provided by our press bureau and no leading Turkish paper, except certain very reactionary organs, ever published in the interval of this year any anti-semitic or anti-Israelian writing. This is an improvement worth mentioning since not further back than 2/3 years ago the Turkish press was generally quite hostile to our cause. A monthly bulletin in Turkish prepared by our press bureau under the title "ISRAIL" aroused tremendous interest and admiration throughout the country thanks to its perfect setting and its appropriate content.

Our efforts in the economic field culminated with the signature of a trade agreement between Turkey and Israel. Obviously, this agreement increased the trade movements between the two countries. Satisfactory results have already been obtained. As mentioned before, Turkey views Israel as an important outlet market for her good. All the same there remains much to be done by both sides. Our counsellor on economic affairs in Istanbul keeps in close contact with the Turkish market and offers the Turkish merchants all possible assistance in the export and import business.

Lately we have developed particularly good relations with Turkish high ranked Generals and the Turkish General Staff. It is General Ryan's visit that gave us an opportunity to strengthen these relations. In fact, Aluf Dayan's visit was too successful since it gave rise to certain rumours, launched, of course by the Arabs. Ever since our arrival in Turkey we got the impression that the Turkish Army was very sympathising towards Israel. This is what induced us to ask for a Military Attaché. With the latter's arrival we have begun to solidify our connections with the Army and have realised that we were not mistaken in our above impression. Our achievements in the military field against the Arabs seem to have established a deep rooted admiration in the minds of the Turkish soldiers and a certain extent of despise towards the Arabs.

The appearance of a refugee problem in Turkey has drawn this country's attention to the social and internal side of our life. Our publications on the organisation of villages have had great appeal and produced intense interest. Our proposal to the Turkish authorities to offer our technical assistance for the settlement of the Turkish refugees from Bulgaria aroused deep satisfaction in Governmental circles. It is planned to send a delegation to Israel in order to study the way our country handles the refugee problem. Furthermore, the news that reach the Turkish public opinion concerning the speedy development of our economic and social institutions are being carefully dwelt upon and wistfully quoted as an example.

Apart from official contacts, there has also been a rapprochement between the people of Turkey and Israel. Turkish journalists have toured in Israel and, after their return, published very favourable reports. A delegation of 14 Israeli journalists has visited Turkey last July and managed to get an interview with the Foreign Minister. Twice, there was an exchange of Turkish and Israeli football teams. The subject of sports being one of great importance among Turkish crowds, the Israeli team had a very enthusiastic welcome here. The Turkish team, in turn, returned from Israel with an excellent memory of the sincere hospitality and manifestations of friendship extended to them by the people of Israel. All this, echoed throughout the press, was more effective than the best propaganda. Last but not least, our young talented pianist Pnina Salzman gave two very successful performances in Istanbul and, upon our request, agreed to give a concert in Ankara to the benefit of the Turkish refugees from Bulgaria, under the patronage of Mrs. Köprülü. The gesture made a great noise and many Turkish papers while praising the pianist's generosity hinted that "it needs an Israeli artist to set an example for us".

It is an undeniable fact that the development of Israel's national and international position has compelled Turkey, in the course of this past year, to attribute to the state of Israel a greater importance than originally intended. Furthermore, the turning up of a refugee problem in Turkey and of the vital difficulties it involves, has made Turkey appreciate at its real value the merits of the Israeli people in their daily struggle for the sake of the new immigrants. The improvement of our relations with Turkey's great ally, Great-Britain, has also encouraged Turkey to view us from a more favourable angle. Other events such as our support of Turkey's candidature at the Security Council, the assured and successful attitude of our delegates at the United Nations Assembly in respect to the questions regarding Israel as well as in connection with our intervention for world peace and the problem of Korea, the credits that Israel was able to get from abroad etc., have impressed deeply the Turkish authorities who have thus come to realise the fact - which we have been trying to inculcate to them ever since the beginning of our activities - namely : that Israel's neighbourhood is an asset for Turkey, after all. We must mention in this connection that the Turkish Minister in Israel, Mr. S. Esin, whose promotion to the rank of Minister is entirely due to our efforts here, has apparently been sending favourable reports on our country. This has undoubtedly produced a propitious influence on the Turkish authorities.

Our success, however, must be received with reserve.

Despite 30 years of secular Kemalist regime, Turkey is still strongly Islamic. Anyone living in Turkey can sense that the nation deep down feels akin to the Arabs. Whatever its polish of laicism and realism, the Turkish nation still has a spontaneous liking for the Arabs. It has not digested yet the constitution of a state of Israel and inwardly thinks that the Jews have kicked out the Arabs to take their place. We said that Turkey appreciates our achievements and improvements, but psychologically it attributes all this to our "diabolic" cleverness synonymous with absence of scruples. The revival of Reaction in the country is not a phenomenon that can be overlooked in this respect. True enough, it is nationally and politically disapproved of in Turkey but it nevertheless sprays its poison at random and occasionally encounters individual responsiveness.

The Legation of Israel in Ankara is now well introduced in Turkey. It has a steady place in Turkish and foreign diplomatic circles and enjoys a certain prestige. In fact, it has now a solid starting point for its work, because work it must now more than ever.

When we first arrived here, despite everything, we aroused curiosity and appealed to the imagination. The fact that the Minister of Israel when presenting his credentials was detained by the Chief of State for one hour of conversation, against all regulations of protocol, flabbergasted all the foreign diplomats and Turkish authorities. It goes without saying that after such a reception on the part of the President of the Republic they felt obliged to do their very best. But now the effect of newness has gradually died out. Our situation has become normal. We have no more the privileges that overshadowed the innate dislike of the Jews fermenting in the Moslem and Gentiles we are surrounded with. We must therefore work very hard to keep our position. It is a tremendous pity that our financial position in Israel does not allow us to give the necessary scope to our activities. We lack the means of carrying out effective propaganda. Films on Israel are a powerful publicity weapon. The only film we showed here (Bet Haarava) after a dinner party given in honour of the Foreign Minister Fuat Köprülü and other members of the Government aroused tremendous interest. We should have liked very much to repeat the experience. We have absolutely no contact with Universities and men of science, the lack of means preventing us from indulging in that field. The exchange of students for short visits, between the two countries, the arrival of lecturers from Israel, and other similar initiatives would have been powerful factors of rapprochement. A parliamentary group has expressed the desire to make a visit in Israel. The question

was not welcome by us because of the expenses it involved. All these restrictions constitute regrettable stumbling blocks for our work and weaken our success.

A parenthesis must be opened here for our activities with the foreign diplomats. We can claim to have won the confidence and esteem of many Ambassadors and Ministers. Our policy of non-identification, while weighing on us heavily in our work with the Turkish authorities, was a perfect asset for our contacts with the foreign diplomats. In fact, we were able to hear both sides and, at the same time, found an opportunity to express our viewpoints to all parties. We have developed excellent relations with the Ambassador of France, M. Jean Lescuyer, of USSR, Mr. A. Lavrichtchev, of U.K., Sir Noel Charles and many others. We very much believe in this kind of contacts because it allows one to obtain first hand information and to radiate the viewpoint of one's country through many channels.

None the less do we often sense a feeling of isolation around us here in Ankara. It makes us conscious of the fact that we are the only Jewish Legation in a Moslem country and that moreover we are surrounded with Christians. We, therefore, cannot afford to relax. Our success so far has ensured our position, we have to maintain and solidify it. We must always bear in mind that this is an Islamic country and that our success here will be echoed and will serve as an eloquent example throughout the other Moslem countries.

(We have sent you a separate report on the development and prospects of Turkish-Israeli and Turkish-Arabic political relations).

Yours very sincerely

E. S.

אנקרה, יום א' כס שבט, תשי"א
7/1/1951

אל: ה' ש. דיבון, סמ"ח המזרח התיכון, משרד החוץ
סמ"ח א. ששון, צירות ישראל באנקרה

הנדון: מדיניותנו התורכית

למכתבך מה - 27 בדצמבר שעבר:

א) ב - 3 לא.ז., לפני קבלת מכתבך הנ"ל, הכנתי עבורכם כאגולית סקירה די
מפורטת ובהירה על הדינמיקה בתורכיה. אין לי ספק, כי תמצאו בה עניין רב, וכן - את
התשובות לשאלותיך בנידון זה. אך צר לי מאד שלא יכולתי לכתוב אותה בעברית כנדרש
לאפשר למנהל הכללי, ר"ר ו. איתן, לפרטמה בסידרה "ידיעות לנציגויות".
ב) בסקירה מיוחדת באנגלית בשם - "תורכיה, ישראל ומדינות ערב לאחר המצב הבין-
לאומי" - סיכמתי היטב, לפי מיטב ידיעותי, בקיצור נמרץ ובהירות יתרה, את: 1) יחסה
של תורכיה אל "המזרח" ואל "המערב" 2) סכויי התקרבות תורכית-ערבית, תורכית-
סובלמית, תורכית-ישראלית לאחר המצב הבין-לאומי הנוכחי 3) עמדת תורכיה כלפי הפעילות
המדינית-בטחונית של האנגלו-סקסים במזרח התיכון ועוד. בסקירה זו נסייתי להוכיח
בעיקר שלושה דברים:

- 1) סכוי נגמור עם תורכיה, את תותקף, להתנגד בכל כוחה גם אם בנות-
הברית לא תבואנה לעזרתה.
 - 2) בשאלת ההגנה על המזרח התיכון, אין עדיין תורכיה יודעת דברים
ברורים וסופיים. וכל עוד לא תדע זאת, אין להניח שהיא תסדור את עצמה
עם איזור מדינה מזרח תיכונית שהיא כין ערבית, בין סובלמית, בין ישראלית.
3) במצב הבין-לאומי הנוכחי תפעל תורכיה, ביחסיה עם ישראל ומדינות
ערב, לפי האינטרס המדיני והצבאי שלה ושל האנגלו-סקסים ולא תיגדר
אחרי דגשות דתיות, איסלאמיות וכו'.
- בסוף הסקירה הנחתי לכם להסיק את המסקנות הדרושות לגבי מדיניותנו התורכית לאחר

הפסב הבין-לאומי ונטבעתי סכל המלצה וציוני דרך, הוציל ואיני יודע אם חל שינוי כלשהו במדיניות "אי-ההזדהות" שלנו. אולם הדגשתי, כי יחסינו עם התורכים הם כאלה, שאפשר לצירות שלנו, אם התבקש לכך, לפתוח בכל עת וזמן בשיחות מדיניות וצבאיות עם "החלונות הגבוהים" באנקרה.

בכזונה לא נבעתי במסירותי זאת ביחסי תורכיה - ישראל מזמן הקמת צירותנו באנקרה ועד היום הזה, וכן בנושאים אחרים שהודגשו במכתבך הנ"ל, כדי לא להתפסס ולצמצם את הדברים בנושא עיקרי אחד, שיש בו כדי לעזור למכונני מדיניותנו, אם ירצו בכך, לקבוע קו ברור לגבי מדיניותנו התורכית. זאת ועוד: יחסי תורכיה-ישראל מזמן הקמת צירותנו באנקרה ועד היום הזה ראויים, לדעתי, לסקירה מיוחדת. מעשה זאת בקרוב. בהזדמנות זאת ברצוני להפנות תשומת לבכם לשיחתי האחרונה עם השגריר האיטלקי. יש לראותה כחלק בלתי נפרד מהסקירה, שמדובר עליה לעיל.

בברכה ושלום

.p. K

3/0
Ankara

M.K. 1 33

TURKEY, ISRAEL AND THE ARAB STATES
(Viewed in the light of the international world situation)

The question of Turkey's relations with its Southern and South Eastern neighbours, i.e. Israel and the Arab states is, at present, directly dependent on the final attitude Turkey will have to adopt as regards the impending conflict between the East and the West. Although many well-grounded suppositions can be brought forward in this field, the alternatives that Turkey may have to face are such that its final attitude cannot be foreseen with certainty and precision.

It must be made clear, before going any further, that the outbreak of religious feelings in the shape of a reactionary current, observed in some classes of the Turkish population, and the sporadic emergence of the theme of "Turkish-Islam brotherhood" or "Turkish-Arab solidarity" is an internal phenomenon - far from general - which should have no influence whatsoever on the orientation of Turkey's policy towards the Arab states or Israel.

Consequently, the immediate prospects concerning the relations of Turkey with Israel and the Arab states must be examined within the frame of Turkey's general stand today and particularly in the light of the following given facts :

I

The Turkish Government and the Turkish people are irrevocably decided to fight to the last drop of Turkish blood against any eventual Russian attack. There is in that fierce will to combat against the "prospective" Russian aggressor ■ natural dosage of patriotism, but this is enhanced by a bitter hatred of the Turkish people towards Russia - a hatred that is traditional because it is based on the history of the two nations' relations since centuries. In 1945, once more, the Russians had officially asked for privileges on the Turkish straits. It is then - in the absence of any American or other directive or support - that the decision of "unconditional resistance" against the slightest Russian claims took shape amongst the Turkish people. The three political parties existing in Turkey at present : the Democrats (leading), the Republicans and the Party of the Nation all follow a thoroughly anti-Russian policy. Therefore, there is no possible doubt as to whether Turkey will reply by a war to any Russian

. / .

attack; the answer is Yes - with or without American or Allied assistance.

II

Turkey has been given to understand of late, very eloquently, that the Middle-East is considered by the Occidental Powers as a region of strategically secondary importance, outside the main front consisting of Occidental Europe and the Far East. To use Gen. Bradley's words a conflict arousing in the Middle-East will be considered as having a "regional" importance only and no immediate and substantial American aid must necessarily be sent there. In fact, the United States have hitherto always refrained from taking any engagements whatsoever towards Turkey who was also refused admission into the Atlantic Pact. The endless efforts put forward by Turkish authorities in view of obtaining an increased American Aid have not succeeded. The American Aid to Greece, Turkey and Iran is trivial as compared with what the Occidental countries receive. The Turkish nation knows, therefore, that if it is attacked - be it in the frame of a general war or in the shape of a separate aggression - it will mostly have to rely on its own strength and resources.

III

Turkey is more and more conscious of the fact that its Eastern neighbour, Iran, is a most vulnerable spot. This country does not have Turkey's determination to resist aggression and militarily it is weak. Turkey knows therefore that, for the time being and until the situation attains its climax, it cannot rely on Iran. Under these circumstances, the Pact of Saadabad can be considered as being tucked away in a corner.

IV

The Turks cherish no illusions as regards the situation of the Arab world. Not only does Turkey know that a serious military help cannot be expected from the Arabs, but it is also aware of the risk that, in case of war, the Arab countries split up and fall into each other, thus becoming a heavy burden on their Allies whoever they may be. The Turks remember well the attitude of these countries during the last world war when, at the cost of material and political sacrifices, England was able to keep them at the side of the Allies, almost by force. It is also well known in Turkey that the Arabs exploit the present critical situation for individual bargains with the Anglo-Saxons. Lastly, Turkey is acquainted with the negotiations presently conducted between the Occidental leaders and the Arab politicians and carefully watches the endeavours put forward by the Allies in order to fix the position of the Arab states.

. / .

V

Israel is considered in Turkey as one of the strongest countries of the Middle East. Israel's assets recognized and appreciated in Turkey are: its reliable military strength, its stability and good organisation, its progressive and realistic tendencies and the dynamic, hard working character of its people. Further, Turkey appreciates that Israel does not stake its foreign policy and its independence on political bargaining. It also appreciates Israel's firm stand in front of the Arabs' threats. Whether the Turkish people bear Israel in their heart or not, whether or not they approve of Israel's existence, the above mentioned assets appeal to the psychological and political trend of the nation, and the conviction that Israel is a "strong" country seems to have taken root in their minds.

On the other hand, Turkey knows that, for particular reasons, Israel has adopted a policy of "non-identification" in the latent conflict between the Orient and the Occident. Turkey realises, at the same time, that Israel is presently in an exceptional position i.e. in state of war with its neighbours. Turkey is fully aware that no offer has been made by the Anglo-Saxons to Israel up to this day.

VI

Great-Britain having taken up the defence of the Eastern Mediterranean and of the Middle-East, it is presumed here that this country will become a leading factor in the defence organisation of this region. It is supposed that American aid to this part of the world will limit itself to financial and economic assistance and to the supply of arms. It is taken for granted that Great Britain is presently setting up a plan for the defence of the Middle East, determining on the one hand the part each one of the Middle-Eastern countries is to play in that plan and fixing, on the other hand, the contribution of the Commonwealth and of the United States to it. It is therefore deemed that the taking of an individual position under these conditions is, at least, premature. At any rate, Turkey is linked with Great Britain by a Pact of Friendship according to which the latter country is to assist Turkey in the eventuality of aggression.

VII

Although Israel follows a neutral policy and despite the fact that no offer has yet been made to this country by the Occident, Turkey believes that Israel will have to play

play a part in the plan elaborated by Great Britain. It is considered that if no proposal has been submitted to Israel hitherto, it is because Great Britain, who has interests in the Middle-East and Friendship Pacts with certain Arab countries, is trying to reach a solution that will enable Israel and the Arab countries as well to participate in that defence plan. On the ground of this prevailing viewpoint, Turkey will probably withhold for the time being from taking any initiative - direct or indirect - with its neighbours.

VIII

Turkey hopes to be informed about what can be obtained from the Occident, in the matter of assistance, in the course of the next meeting of the Atlantic Pact's Military Defence Committee for the Mediterranean in Paris, with the participation of Turkish delegates. Another decisive factor in this respect will presumably be the meeting of Turkish military personalities with General Eisenhower, after his arrival in the French capital. Turkey hopes to know by then what it can expect from the Occident and what the Occident expects in return.

IX

The alternative of escaping a war is, of course, not being reckoned with but it is tacitly envisaged. As a result of the Occident's refusal to give any guarantees to Turkey, this country happens to have no engagements towards the Occident either. If then, through a particular concurrence of circumstances, Russia chooses - in case of war - to reach the Middle-East through the easier road of Iran and the Mediterranean through Greece, Turkey may well remain out of the conflagration, pending the end of the war when its fate will be decided according to the victor. However, as mentioned above, this is considered as a remote alternative which neither affects its foreign policy nor its preparations and permanent state of alert.

This is the situation.

It leads us to conclude that :

- a) Turkey is determined and prepared to fight against an eventual Russian aggression, at all costs.
- b) Turkey to this very hour has no idea of what kind of an assistance it is to expect from England or America.

c) Turkey does not know what shape the final defence plan elaborated by Great-Britain will take and whether Great-Britain stand chances to ensure the joined participation of Israel and the Arab states therein.

On basis of the above given facts and conclusions, one can deduce quite categorically that up to this day Turkey did not conduct any serious and advanced negotiations with the Arab states or with any of the other Moslem countries (Pakistan, Iran etc.). Should Israel ever attempt to present a proposal for some sort of a military agreement with Turkey, the initiative will be welcome here but no definitive reply will be issued. The connections of the Legation of Israel in Ankara with all Turkish authorities are solid and intimate enough to make possible, if need be, any contacts between this legation and Turkish personalities in this respect. Although no results can be expected, such conversations will permit us to feel the ground

If Great Britain does not succeed in ensuring the co-operation of Israel and Arab states into the prospective defence organisation for the Middle-East, owing to the refusal of the Arabs, it may well be that Turkey - provided its claims for the country's security are satisfactorily met with - will accept to play the role of "liaison" between Israel and the Arab countries by a bilateral Pact, within the frame of the security organisation for the Middle-East.

It is now up to Israel to decide :

-Are we for a participation in a defence plan for the Middle-East and the Mediterranean ? If the advantages drawn therefrom ever lead us to adopt a positive stand our activity, according to my humble opinion, should be divided between Washington, London and Ankara. In this connection, I beg to mention, in full approval, the passage of my recent conversation with the Ambassador of Italy who stated :

"The relations of the Anglo-Saxons with regard the Arab states and Israel will not be based on "priority" but on "co-operation".

Ankara, January 7th 1951.

E. S.

~~משרד החוץ~~
אנקרה, יום כ' טו שבט, תשי"ח
28/12/1950

מ.מ. 1. 37
4241/15/ח

אל : ה' ש. דיבון, מחלקת הפזרה התיכון, משרד החוץ
מאת : א. שרון, ידירת ישראל באנקרה

הגדרות : תערה מצד משרד החוץ התורכי

למען הראשונה מצו בואי לאנקרה קיבלתי היום תערה בלתי נעימה מצד משרד החוץ כאן. מעשה שהיה כך היה : בנחוב כאן, אנגלי היום את בספחנו הצבאי, ה' א. סי, לפני ראש הסקס התורכי, ה' כטאחלי, כחמשך אשיחה, שהיתה ידידותית, ביקש ראש הסקס רשות למסור לי הודעה קצרה. הוא היה רוצה למסור לי את ההודעה מזמן, אלא שלא היתה לו תזמנות לכך. להזמין אותי בטיוחך לשם כך - לא רצה. הדברים אינם בוערים, ואלה רבדי ההודעה :

לפני כמה זמן ביקרו, ה' ט. ארזי וס, דיין, ^{זה} ~~הוא~~ ^{זה} ~~הוא~~ אחר ~~הוא~~, כאיזמיר. למשך שנותם שם הם כינסו באילור את יהודי המקום כאחד מבתי הכנסת, באמו בסניהם על ישראל ואספו בספים לטובת ישראל. ה' דיין חזר על כך באיסטמבול ובסקופות אחרים בתורכיה. אמנם אין לתורכיה כל הששות לגבי ישראל. כמדינה ידידה לא תעשה ישראל כל דבר שיש בו כדי להזיק לאינטרסים התורכיים. אולם תורכיה חוששת מפני יצירת הקדימים באלה, של תנהלת תעמולה זרה בארצה, שפא ישתמשו בהם אויביה, כנציגי ארצות סטן הברזל, לדעתה. תורכיה לא תוכל לאסור על הנציגים הרוסים, למשל, דברים שתיא מתירה לנציגים הישראלים, גם אם הראשונים ידועים כאויבים והאחרונים - כידידים. רצונו לקוות, שמה שקרה באיסטמבול ובאיזמיר לא יחזור שנית. כן רצונו לקוות, שציר ישראל באנקרה ינקוט באמצעים הדרושים לכך.

בראשית תשובתי הודיתי לו על גילוי לבו והערותיו והודותי, שאני לא אסכים בשום

אופן שמישהו מישראל, מאנשי הצירות או סתם להם, יעשה איזה בער שהוא על אדמת תורכיה שיש בו כדי להזיק לאינטרסים שלה, להלן ביקשתי דעות להבהיר את הענין ולהעמיד את מוסרי הידיעה למשרד החוץ על טעותם. אמרתי:

(א) ה' ס' ארזי ביקר פעם אחת באיזמיר, זה היה בזמן שהותי שם בימי התערוכה. באותו זמן שם ביקרנו שנינו, ה' ארזי ואני, באחד סכתי הכנסת היהודיים, עלינו לתורה זמרנו, כנהוג, כמה גרושים לטובת החוץ, השמשים וכו'. לא ניהלנו תעמולה ולא אספנו כספים. נכון שה' ארזי היה פעיל מאד באיזמיר - אך בעניני מסחר בלבד.

(ב) ה' מ. דיין ביקר אף באיזמיר כיוזמים. את רוב זמנו הוא בילת בביקורם במקומות היסטוריים, ביוזם - בתי כנסת יהודיים, לא היכנס אסירות, לא נשא נאומים ולא אסף כספים.

(ג) בזמן שהותו של דיין בקושטא עוד לכבודו ה' ארזי מסיבת "קוטיל" בביתו. בין המוזמנים היו כמה יהודים נכבדים. גם אני כאן ערכתי שתי מסיבות, "קוטיל" לכבוד מר דיין. כהאגרה כן באיסטמבול לא היו מסיבות אלו לא נאומים, לא אסף כספים ולא תעמולה ישראלית יוצאת מצר הרגיל.

(ד) הישראלי היחיד שפירסם כמה מאמרים בעיתוני איסטמבול על ישראל, שנתן כמה תרגומים על הנשטע בישראל והציג כמה סרטים קצרים על החיים בישראל היה ה' מילבאדור שעשה בזמן האחרון כמה שגזרות בתורכיה. ה' מילבאדור סופר גרמני - ישראלי ידוע, שעובד באחד הפוסטות הלאומיים בישראל ועיקר תפקידו - לתת ליהודי העולם להכיר את ישראל. אף הוא לא אסף כספים.

(ה) אין זה סוד שישראל אוספת תרומות מיהדות העולם לטובת העולים החדשים. היא עושה זאת בכל מקום - באירופה, באסיה וביתר חלקי העולם. אך באופן גלוי, ליבלי ובידיעת שלטונות המקום והסכסוך. באסדירקה, למשל, משתתפים בסגירות כאלה ראשי השלטון עצמם. בשעה שישראל תחליט לעשות סגירות בין יהודי תורכיה - תעשה זאת, כלי ספק, בידיעת המשלה התורכית ובהסכמתה.

בסוף דברי הידיעה למר כמאהלי שנית על גילוי לבו וביקשתיו לנהוג כך לתבא

- 8 -

לנבי כל ידיעה שתגיע עדיו עלינו ועל פעילותנו , אני עובר בתורכיה כשקלמי על
השולחן סתוך אמונה שלימה שהאינטריסים של ארצי אינם עוסדים בסתירה או כניגוד
עם אלה של ארץ כהונתי , גם סר כמאחלי חודה לי על האינטורסציה שלי והרבים שהיא
מסתפק בה בחלטה ורואה את העניין כמחוסל , אשרי המאמין ,
לחשודת לככם ,

בברכה וכשלום

ע.ל.

Ankara, le 6 Septembre 1950

78333

3

Monsieur le Ministre,

J'ai l'honneur d'accuser réception à Votre Excellence de Sa lettre datée du 26 Août 1950 par laquelle Elle a bien voulu offrir au Gouvernement de la République l'assistance technique de l'Etat d'Israel en matière d'absorption et d'assimilation des immigrants, au cas où mon Gouvernement déciderait d'accueillir les 250.000 Turcs de Bulgarie .

En Vous remerciant chaleureusement de cette aimable proposition que je considère comme un geste amical de la part du Gouvernement d'Israel vis-à-vis du Gouvernement de la République Turque, j'ai l'honneur de Vous faire savoir que je me suis empressé de soumettre la proposition en question à l'appréciation de mon Gouvernement et je m'empresserai de Vous communiquer le résultat dès qu'il me sera possible .

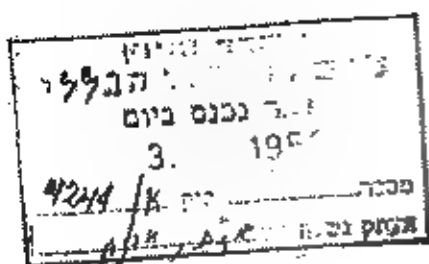
Veuillez agréer , Monsieur le Ministre , les assurances de ma haute considération .

Prof. T. Köprülü

Son Excellence
Monsieur Eliahu SASSON,
Ministre d'Israel

E n V i l l e

V

1950 NOV 3 05 28

0080

cc
3.11.50
A

GI1010/TAG1134 F ANKARA 76/75 1 1803 ISRAIL ETAT CTF PGE2
HAMISRAD EYTAN

TELAVIV

DANS DISCOURS INAUGURATION VINGTNEUVIEME SESSION PARLEMETET PRESIDENT
CELAL BAYAR DECLARA NOTAMMENT QUOTE NOS RELATIONS NORMALES AVEC
LETAT DISRAEL SONT EN VOIE DE DEVELOPPEMENT DES MINISTRES PLENIPOT-
ENTIAIRES ONT ETE CHANGES ET UN ACCORD DE COMMERCE A ETE
CONCLU AVEC CE PAYS VIRGULE DANS LA COMMISSION DE
CONCILLIATION NOUS

GI101 PAGE TWO

EMPLOYONS EGALEMENT UN EFFORT CONTINU DE NATURE SATISFAIRE LES
DEUX PARTIES POU PPROTER UN H DE GEGLENETET AUX QUESTIONS EPINEUSES
QUI LES DIVISENT UNQUOTE

SASSON

CKD

T'f
4241/K/A

[Signature]

Ankara, le 26 Août 1950.

Monsieur le Ministre,

J'ai suivi de près les publications et nouvelles parues dans la presse turque concernant la note bulgare relative aux 250.000 ressortissants turcs de Bulgarie, ainsi que les déclarations faites à ce sujet par Son Excellence Monsieur le Président du Conseil et par Votre Excellence.

Sans entrer dans le fond du problème et sans m'arrêter sur les motifs et circonstances qui l'amenèrent, je suis heureux de porter à la connaissance de Votre Excellence que mon gouvernement m'a envoyé des instructions de proposer au Gouvernement de la République Turque - dans le cas où il déciderait d'accueillir les 250.000 immigrants en question - son assistance technique pour assurer l'absorption et l'assimilation de ces immigrants.

En tant que pays qui, rien qu'au cours de ces deux dernières années, a absorbé 440.000 immigrants et qui continue à en absorber tous les jours un nombre important, Israël a acquis une vaste expérience dans le problème de l'immigration de grande envergure. Le Gouvernement de l'Etat d'Israël sera donc heureux de mettre à la disposition du Gouvernement de la République Turque le fruit de ses expériences dans ce domaine.

. / .

Dans le cas où le Gouvernement de la République Turque voudrait bien donner suite à la proposition du Gouvernement de l'Etat d'Israel, ce dernier se permettrait de Lui présenter les deux alternatives suivantes dont le Gouvernement de la République Turque pourrait choisir une ou toutes les deux également, à sa convenance.

1) Une délégation turque se rendrait en Israel pour étudier sur place les différentes modalités appliquées pour l'établissement et le placement - provisoire ou permanent - des immigrabts et les moyens employés pour en faire des éléments productifs.

2) Une délégation israelienne viendrait en Turquie pour établir et soumettre aux autorités compétentes des plans et propositions, basés sur l'expérience et en conformité avec les conditions locales, afin d'assurer l'absorption et l'assimilation des immigrants en question.

Mon gouvernement n'est nullement intéressé dans la publicité et c'est dans un esprit de collaboration sincère qu'il voudrait offrir ses services à son amie la Turquie pour l'aider à faire face avec succès à ce problème d'immigrants.

Veuillez agréer, Monsieur le Ministre, les assurances de ma très haute considération.

E. S.

Son Excellence
Monsieur le Professeur Fuat Köprülü,
Ministre des Affaires Etrangères,
A n k a r a

5

4241
90/14/1

5/

משרד החוץ

פזכר

		אלו: שר החוץ
		אלו: הממשלה הכללית

תעודת -

40 במה שיבוא לי איך יבנה
 אמריקה לא שוין. שמו
 חיבה לכלל אדמת האלון
 מצבנו לא מי ולא ריחם
 הנאורים לא ולא יינח
 מאנשים הצעת צרה בלעגא

B

1/1
תעודת

20/8
תעודת

משרד החוץ

מזכר

אל:	המנהל הכללי
מאת:	מחלקת מזרח אירופה

חצרות -

הנדון: מברקו של מר שטרן על מכסות
החורבני-בולגרי.

הנחה של מר שטרן על דקת תוכנה לל
מפק נכונות. מדינה בגוש הסובייטי איננה מקבילה
אובלורסין ספיר לגבול מטעמים אמניים ברידא.

דוקא בגלל הנחה של הנכונות נדמה לי
שטר שטרן רואה את הבעיה באופן חד-צדדי כשהיא
מעלה מחשבה של תחן עזרה מצדנו לחורבנים וראי
שעלינו לחזור לשותפות עם החורבנים טעה שמדובר
בקרבה אינטרסים במזרח התיכון. אולם איננו
מבין למה עלינו לקפוץ בראש העוזרים לחורבנים
בחרוהיה: בבלקאניה. סול היחידון המדיני המפורק
שנחשלה הצעה כזו. עומד הנזק המדיני הבטוח
שאנו נגררם לעצמנו. אם הבולגרים רוצים להרגיש
את החורבנים, אנו צריכים להפריע להם?

אני סבור שכדאי היה להכריע למר שטרן על
צד זה של המטבע.

ה' באלרל חש"י
18 באוגוסט 1950
מליץ

חתימה

ת"ק

4241/א

המ/כס הכלל

הקריה, י"ח בטבת תשי"א
27 בדצמבר 1950

אל : ציר ישראל באנקרה

מאת : משרד החוץ - מחלקת המזרח התיכון

אליאס יקיריה

לאחר שקראתי וחזרתי וקראתי את מכתבך האחרונים, עיינתי
במקצת בעמדות התורכית והעכבתי על "אזהרותי" של מ. ארזי בענין
סמנים של ההפחדות וגשוח פרו-ערביים, פרו-מוסלמים וריאקציוניים
בצבאות התורכית; הוצעתי לידי מחשבה שכדאי וכדאי שהנסה לסכם את
יחסי תורכיה-ישראל מזה זמן הקמה צירוחנו באנקרה ועד היום הזה.

המ/כס הכלל
המ/כס הכלל

הסיכום והנחתה צריך לדעת לכלל ציודי דרך, השיגים, סכויים,
סכנות ונזירות מסכנות והמלצות לגבי מדיניותנו התורכית לאור המצב
הבין-לאומי והפעילות המדינית-בסחונות המוגברת בתורכיה ובמזרח התיכון.

במקרה שהצעה זו נראית לך ותמצא גם את הזמן הדרוש להכניה, נראה לי
שכדאי שהגע בין היחיד בפנינו כגון: סכויי התקרבות תורכיה-ערביה,
תורכיה-מוסלמית, החסימה הדתית, חזירת הגמגמים והתפקיד אשר תורכיה
חובל למלא במקרה של הסתבכות צבאית בין ישראל וארצות ערב וכו'.

אני מניח שהגיע בקרוב ארצה ותהיה אז ההזדמנות לשוחח על
עניינים אלה במסגרת התייעצויות שונות שתתקיימנה בקריה, אולם נראה
לי שגם במקרה זה תשמע סקירה מעין זו עוד רב לדיונים.

הנני מחכה לחשובתך המהירה.

בירידות,

ש. דיכין
ש. דיכין

אל/רמ

4241
92/14/1A

5/

משרד החוד

מזכר

אל:	שר החוד
מאת:	המשל כנול

הערות:

42 כמיה ליכול לי איך יכית
 אמרקה לא שון. שמו
 תיכיה לבלול אדמת סחלבון
 מנכנו לא מי ולאי הילם
 הנמאדק לא ולאי אינם
 מנמיים הברית מרה פננא

13

1.1

20/8

תאריך

משרד החוץ

מוזכר

אל:	המנהל הכללי	אל:	
טא:	מחלקת מזרח אירופה		

הערות: -

הנדרש: מברקו של מר שטרן על סכסוך התורכי-בולגרי.

הנחותיו של מר שטרן על רקע הרכות ללא ספק ובכוחות מדינה כגוש תרבותי איננה מעבירה אוכלוסין מעבר לגבול מסעמים אסניים ברידא.

דוקא בגלל הנחותיו הנכונות נדמה לי שמר שטרן דואה את הבעיה באופן חד-צדדי כשהיא מעלה מחשבות של מתן עזרה מצדנו לתורכים ודאי שקלינו להתיר לשרתפות עם התורכים שעתה שמדובר בקרבת אינטרסים במזרח התיכון. אולם איננו מבין למה עלינו לקפוץ בראש העוזרים לתורכים בתכונותיהם בכלקאנים. מול היתרון המדיני המפוקפק שבהעלאת הצעה כזו, קומד הנזק המדיני הבטוח שאנו נגרמם לעצמנו. אם הבולגרים רוצים להרגיש את התורכים, אנו צריכים להפריע להם?

אני סבור שכדאי היה להבריק למר שטרן על צד זה של הסטבע.

ה' כאלול תש"י
18 בדצמבר 1950
המזכיר

החלפה

ת"ק

4241/א

המ/מס הכלל

הקריה, י"ח בטבת תשי"א
27 בדצמבר 1950

אל : ציר ישראל באנקרה

מאת : משרד החוץ - מחלקת המזרח התיכון

אליאס יקיריה,

לאחר שקראתי וחזרתי וקראתי את מכתבך האחרונים, עיינתי
במקצת בעתונות התורכיות והתעככתי על "אזהרותי" של ס. ארזי בענין
סמנים של התפתחות רגשית פרו-ערביים, פרו-מוסלמיים וריאקציוניים
בצבוריות התורכיות והגעתי לידי מחשבת שכדאי וכדאי שתנסה לסכם את
יחסי תורכיה-ישראל מזמן הקמה צירותנו באנקרה ועד היום הזה.

(4241/א)
(מס-152)

הסיכום והניתוח צריך לדעתי לכלול ציוני דרך, השיגים, סכומים,
סכנות ונזילות מסכנות והמלצות לגבי מדיניותנו התורכית לאור המצב
הבין-לאומי והפעילות המדינית-בטחונית המוגברת בתורכיה ובמזרח התיכון.

במקרה שהצעה זו נראית לך ותמצא גם את הזמן הדרוש להכינה, נראה לי
שכדאי שתגיע בין היתר בענינים כגון: סכומי התקרבות תורכית-ערבית,
תורכית-מוסלמית, התסיסה הדתית, חדירת הגמגמים והתפקיד אשר תורכיה
תוכל למלא במקרה של הסתבכות צבאית בין ישראל וארצות ערב וכו'.

אני מבית שתגיע בקרוב ארצה ותהיה אז ההזדמנות לשוחח על
ענינים אלה במסגרת החיצונית של שונות שתקלימנה בקריה, אולם נראה
לי שום במקרה זה תשמש סקירה מעין זו עזר רב לדיונים.

הנני מחכה לחשובתך המחירה.

בידידות,

ע. דיכין
12/12

אל/רמ

100

סודי

דיון על הדוק הקשרים בין ישראל וחורכיה

4241

משתתפים: המנהל הכללי
היועץ המשפטי
מר א. ששון
מר ש. דיבון

מהוך רצון לקדם את יחסינו עם חורכיה ולהדק את קשרינו עם מדינת זאת לטובתם של שני הצדדים, יזם מר א. ששון, בשיתוף עם היועץ המשפטי, הצעה לכרות עם חורכיה שורה הסכמים בעלי תכן מעשי כולקמן:

א. הסכם קונסולרי והסכם משפטי

מר ש. רוזן מסביר כיבו של הסכם זה הבא לתקל על הנוהל הקונסולרי כגון הסינוחם וסמכויותיהם של קונסולים ועניינים אחרים הכרוכים בהסדר של אזרחי המדינה האחת במדינה השנייה, בתורה העודות אזרחיות של המדינה האחת בפני רשויות המדינה האחרת (העודה לידה, יפויי-כח וכדומה), בגביית עדויות לצורך שטוש במדינה השנייה וכד.

ב. הסכם להסגרת הדדית של פושעים

מר ש. רוזן מסביר כי ישנה החלטה עקרונית על הסמולה המאפשרת כריתת הסכמים כאלה אך יש עוד לחכות קסעא עד שיוחק תוקף האירחות כי הא' בהא הליא.

ג. הסכם של חלופי פרס מים רשמיים

אין כל מניעה לכריתת הסכם כזה ללא דיחוי ואף נעשו צעדים מסויימים בכיוון זה.

ד. הסכם בענייני וטות ומדע

מר ש. רוזן מסביר כי מדובר על סדורים והקלות לקבלת מחלמדים וחוקרים בני המדינה השנייה בבתי ספר גבוהים ובמכוני מדע ומחקר. מר א. ששון מעיר כי חכונה בעקר למשוך חלמידים מתורכיה לישראל, לבתי ספר כגון הטכניון העברי וכן למכוני מחקר שונים. מסהבר כי בעת שבקר במכון וייצמן גילה הציר התורכי ענין רב באפשרות לשגר מחלמדים וחוקרים מתורכיה למכוני מדע ומחקר בישראל. המנהל הכללי מעיר כי ענין הסכם זה טעון בדיקה, שכן ספק אם אפשר יהיה להכניס זרם לכל מוסדות הלמוד והמחקר שלנו (מכון וייצמן).

ה. הסכם ספנות ונומנות

מר ש. רוזן מעיר כי הסכם זה אינו מבני גרידא כי אם נושא כשמעות רחבה יותר. מר א. ששון מסביר כי נוכח האפשרות של תרוש פעולות איבה בין ישראל לבין מדינות ערב, חשוב שתהיה לנו סדינה מקשרת עם העולם החיצוני במקרה שהאויב יצליח לשבש את החבורתנו הימית. סבחינה זאת חורכיה, בוכות מקומה על הספה, הנה המדינה המחאימה ביותר. המנהל הכללי מעיר שיש לדון עם המחלקת הכלכלית על מעשיותו וכדאיותו של הסכם כזה. מר ששון מעיר כי אכן שוחת על כך עם מר ברטור וכי האחרון הביע ספקות מסויימים ואף הצביע על הצורך להוועץ באנשי משרד החבורה.

1. הסכם ידידות

מר ש. רוזן הגה עוד מימן את הרעיון לברות הסכם כזה עם תורכיה והוא מסביר כי חכנו יכול להיות קצר ומסתכם בסעיפים אחדים המצחירים כי שני הצדדים יירידים וכי הם מתחייבים לא לקרוא מלחמה זה על זה ולהגיש לבוררות כל ענין שיתעורר ביניהם. מר רוזן מוסיף כי בשקלנו אפשרות כדי הח הסכם כזה יש לחביא בחשבון את משמעותו לגבי יחסיה של ארצות הברית עם שתי המדינות. המנהל הכללי מעיר כי אין להתפזר וכי לא בדור אם מסלול תורכיה יהיה נכונה לברות הסכם כזה, ומכל מקום תדחו ענין לשעה כושר גם אם הגישה העקרונית חיובית.

2. ב. ב. מ.

המנהל הכללי קובע שאפשר לגשת ללא היסוסים לבריתה שלושת החסכמים הראשונים ובאשר ליתר יש עוד לבדוק ולהוועץ במוסבר לעיל.

מר ששון מסביר שאין כוננו לקום על התורכים בהסכמים אלה דרך החקמה מהן כי אם בניחותא, אחד אחד, בתורמנויות נאותות. כמו כן אפשר להתיר רעיונות מסויימים למוחו של הציר התורכי על מנת שהוא יפעיל את חבריה. מר ששון כבר שותח עם מר ס. אסין. האחרון עומד לצאת לתורכיה להופשה וסובב בין השנים לחמישיך בשיתוח באנקרה.

מר רוזן קבל על עצמו לחבין את החומר שיהיה דרוש למר א. ששון כשיגיע לשלב של ריונים מעשיים.

42341/K

28. 5. 70

SON EXCELLENCE

MONSIEUR FUAT KOPRULU

MINISTRE DES AFFAIRES ETRANGERES

ANKARA

LS/1/21

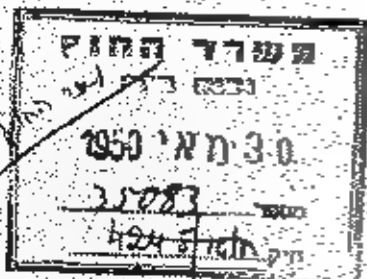
A L'OCCASION DE LA NOMINATION DE VOTRE
EXCELLENCE AU POSTE DE MINISTRE DES AFFAIRES
ETRANGERES DE LA REPUBLIQUE TURQUE JE ME PERMETS
DE LUI EXPRIMER MES FELICITATIONS ET MES
VOEUX LES PLUS SINCERES DE SUCCES

MOSHE SHARETT
MINISTRE DES AFFAIRES
ETRANGERES D'ISRAEL

4244/K

משרד החוץ
77-17

0199

cc
30.5.50
#

GI 277 TAG406 F ANKARA 50 29 2130 TURK ETAT CTF 52W

SON EXCELLENCE MONSIEUR MOSHE SHARTET MINISTRE DES AFFAIRES
ETRANGERES TELAVIV

TRES SENSIBLE AUX FELICITATIONS ET VOEUX QUE VOTRE EXCELLENCE
A BIEN VOULU M ADDRESSER A L'OCCASION DE MA NOMINATION
NOMME MINISTRE DES AFFAIRES ETRANGERES JE LA PRIE D'AGREER
L'EXPRESSION DE MES PLUS VIFS REMERCIEMENTS

FUAD KOPRULU
MAY 30 1950

9-17/1

RD L'OCCASION D'AGREER L'EXPRESSION EACH WORD AS THREE WORDS TKS

4241/K

28. 5. 60

SON EXCELLENCE

MONSIEUR FUAT KOPRULU

MINISTRE DES AFFAIRES ETRANGERES

ANKARA

LS/1/21

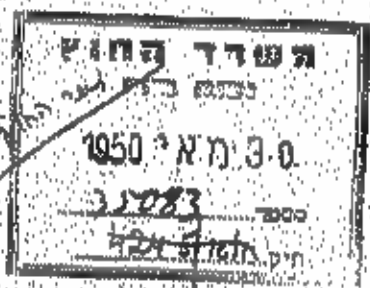
A L'OCCASION DE LA NOMINATION DE VOTRE
EXCELLENCE AU POSTE DE MINISTRE DES AFFAIRES
ETRANGERES DE LA REPUBLIQUE TURQUE JE ME PERMETS
DE LUI EXPRIMER MES FELICITATIONS ET MES
VOEUX LES PLUS SINCERES DE SUCCES

MOSHE SHARETT
MINISTRE DES AFFAIRES
ETRANGERES D'ISRAEL

4241/K

משרד החוץ
7777

0199

30.5.50

GI 277 TAG406 T ANKARA 30 29 2130 TURK ETAT CTF 32W

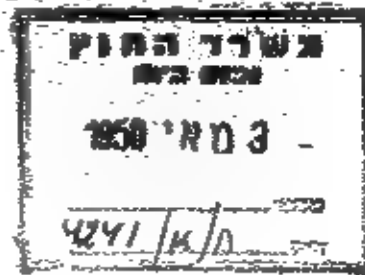
SON EXCELLENCE MONSIEUR MOSHE SHARTET MINISTRE DES AFFAIRES
ETRANGERES TELAVIV

TRES SENSIBLE AUX FELICITATIONS ET VOEUX QUE VOTRE EXCELLENCE
A BIEN VOULU M ADDRESSER A L'OCCASION DE MA NOMINATION
NOMME MINISTRE DES AFFAIRES ETRANGERES JE LA PRIE D'AGREER
L'EXPRESSION DE MES PLUS VIFS REMERCIEMENTS

FUAD KOPRULI
MAY 30 1950

18/1
9-17/1

RD L OCCASION D'AGREER L'EXPRESSION EACH WORD AS THREE WORDS TKS

אנקרה, כ"ו בתמוז תש"ו
13.4.50

לכבוד
ד"ר ו. איתן
המנהל הכללי
הק"ה

וזלטר יקירי.

היום ביקרתי במשרד החוץ ושוחחתי עם סגן המנהל הכללי, ריפקי טאמין, בשעה. כבקשתך רציתי לברר מהדש את יחס משרד החוץ לאפשרות של החלטות בציר ישראל גם בתורם. מולם מצאתי לנכון לא לשתות בנושא זה. בדבר ראשון הבעתי את תנחומי ספסלתי ותנחומי האישיים לטותו של המרשאל צ'קס. הוטמתי, כי שלחתי גם מכתב תנחומים אל שר החוץ, אגב לידיעתך: המרשאל צ'קס לא היה בשנותיו האחרונות נסנה על ידידיו ונאמניו של נשיא המדינה. מן הרבע הראשון שפרש מן הצבא התן להיות מעיל כחיים המדיניים ועבר לשורות האופוזיציה.

בדבר שני שאלתי למטרת ביקורו של בסלן עכדאללה במאי הבא בתורכיה. טאמין ענה שאין לביקור כל מטרה פוליטית, פשוט: עכדאללה רואה להינסס בשבועיים ימים על הבוספור באיסטנבול. קרוב לוודאי שהוא יערוך ביקור נימוסין לנשיא המדינה באנקרה. טאמין הוסיף, שמשרד החוץ מסר על כך אינפורמציה למדינות ערב, כדי לא לעורר חשדות אצלן. הערתי, שבמקרים כאלה מן הרצוי למסור גם לי אינפורמציה מפורק ראשון.

בדבר שלישי נבעתי בריוני מועצת "הליגה הערבית" ובחלטותיה. להסברתי שהליגה עושה כל אשר באפשרותה כדי להפריע ולחבל במאמצי ישראל לסלום המזרח התיכון - הניע איש-שיחתי את אכזבתו מתשובותיו של שר החוץ שלזו. ה' מ. שרת, אל מר קלוד דה-בנואסנג'ה ביהם להצעותיה של ועדת הפיוס מ-29 למארגן שערך. משרד החוץ התורכי קיבל אינפורמציה על כך מאת נציגו בתל-אביב סייפוללה אסין. איש-שיחתי ביקש, שאוריע למסללתי, כי תורכיה מעונינת מאד: א. בהצלחת עבודתה של ועדת הפיוס ב. בשקט וכסלום בחלק זה של העולם. טאמין הוסיף, שתורכיה רואה בהצעותיה של ועדת הפיוס האמצעי האחרון להחשט השלום בין ישראל לשכנותיה. בהמשך דבריו ניסה איש-שיחתי להסביר: א. שהסכם הבטחון הקולקטיבי של מדינות ערב אינו מכונן כלל וכלל בגד ישראל ב. שההודעות הערביות אינה מכוננת בגד ישראל ב. שהגייסה הסלחנותית של הסבה יגים והעתונות העדיבית היא של תרבות פנימית. בסוף דבריו חזר איש-שיחתי לתבע סאתנו גמישות, רוחב לב, ג'סטות וקרני כמאמץ נוסף להשבת שלום של קבע עם הערבים. כסוכן שלא סמנתי את ידי בצלחת, השתדלתי לערער את הנחותיו אמת אמת. ביהם להצעות ועדת הפיוס מ-29 למארגן עניתי כרוה סיחתו של שר החוץ עם דה-בנואסנג'ה ושיחתך עם סייפוללה אסין. ביהם

למחבר, שטמין הק

להסכם הבטחון הקולקטיבי וההזדווגות הערבית עזית ברוח שיחתו של שבירבנו בוראשינגטון. ה' א. אילת, עם שר החוץ האמריקאי מ-5 לח. אשר לניסוח המלחמות של המנהיגים הערבים הסברתי, שיש לראותה כרצונית מאל. המנהיגים האלה, אמרתי, שהוכיחו חוסר כל כשרון להסדיר איזו בעיה פנימית שהיא בין המדינות החברות ב"ליגה" ולא הביאו כל הצעות קונסטרוקטיביות משלהם לשגשוג הסדר והפריחתו עלולים בעתיד, כפי שעשו בעבר הקרוב, למתוח בתוקפנות חדשה צבד ישראל, כדי לבסות על כשלונם ולשמוז על כמאותיהם. פאסין המכיש אתי, אמנם, נכמה דברים, אך הוסיף לדבר כמי שאינו מאמין בכוחם של הערבים וכמי שסומך על אמריקה, שתדע בשעת הצורך לבלות כל תוקפנות חדשה מצד מדינות ערב. אני באלץ לומר, שהסכמותיו של איס-סיח' הוכיחו לי א. שהתורכים סבורים שאגד מעכבים את השלום ולא הערבים ב. שהתורכים אינם מנסים ללמוד את הבעיה כראוי וטובים על הגדרות האגבילים והאמריקאים ג. שהתורכים משום-מה מעונינים בימים אלה לחזק את קשריהם עם מדינות ערב. ייתכן שזה בא כתוצאה מסיחותיו האחרונות של שר החוץ התורכי בטאריס ובסטראסבורג עם בורין ואחרים. וייתכן שזה בא מהתגברותה של הפעילות הקומוניסטית בזמן האחרון בארצות המזרח הערבי והמוסלמי. אך כיון אם כך אני אחרת הדבר מדאיב ומחייבנו למאמצים צוטפיים בעבודתנו בתורכים.

בקומי ללכת דיברתי על אפשרות התלות כציר ישראל גם נפרם. בפעם זו דיברתי בלי הסתייגות וכמי שטומד אינפורמציה. פאסין חזר ואמר את יהסס החיובי לדבר כפי שהביעו בזמנו גב'ס-אל-ריין סדאק ואיחל לי כל טוב. אולם לכשיקשה לא לסהר בהנעת איחולים וברכות להואיל והטיבו לא בקבע עדיין באותן מופי - אמר "שטמיד מחוץ התורכי קיבל לפני כמה ימים ידיעה סנציונו בתל-אביב שהקדיה החליטה כבר על סיניי. אלא שהיא מחכה להטכמת פורס ביחס לזרזות הנציגות". הוסיף, שיחס תורכיה החיובי למינדי הזה נוקט משני דברים: א. מההנחה שמקום מצורי הקבוע יישאר באזקרה ב. מהאמונה שיעלה בידי להרכיש לישראל את אהדתה של מדינת מזרחית-מוסלמית צוטפת.

הודיתי לו על סמאותיו והסתלקתי.

בברכה ובשלום

שלך

ע.א.

COPY

Erio Bigio,
care Public Information
Office,
Tel-Aviv.
Dec. 22, 1948.

Walter Eytan Esq.,
Director General,
Foreign Office,
Hakirya.

4241 110/1

My dear Walter,

I have ventured to put down on paper a few notes about Turkey and Bay Selim Sarper, the Turkish member of the Conciliation Commission, whom I have known on and off for about six years. It would be presumptuous of me to think that I can supplement the excellent information services of your department, but since I know the gent and his country fairly well, here goes:

1. The dominant factor in Turkey's foreign policy is fear of Russia. This outweighs all other considerations. It is basic to any diplomatic move planned in Ankara. It has resulted in the very considerable influence now exercised by America in Turkey.
2. Turkey's ties with Trans-Jordan and Iraq (both Abdullah and Abdul Illah have paid state visits to Ankara within the year) must be viewed in this light. The mainspring of the (as yet unrevealed) agreements reached on these occasions is common policy and action against the Kurds, as a possible pro-Russian element. Nuri Said Pasha, Britain's homme de confiance in Baghdad, is also a frequent visitor to Turkey. He was in Istanbul a couple of months ago.
3. During my recent visit to Turkey I found very little interest being taken in the Palestine conflict, either in official quarters or among the public, except on this one point: the fear that Russia stands to gain by the establishment of the Jewish state, and that Russia may predominate in Israel.
4. As you know, the Turks despise the Arabs. They were not surprised at the Arab defeats. Their interest in the Arab States qua Moslems is nil, despite the nascent religious revival in Turkey itself, and the President's own deep religious feelings.
5. Above all they respect force, and the more brutally it is expressed, the better they like, appreciate and understand it.

.../2

COPY

Eric Bigio,
care Public Information
Office,
Tel-Aviv.
Dec. 22, 1948.

Walter Eytan Esq.,
Director General,
Foreign Office,
Hakirya.

4241 / 10 / A

My dear Walter,

I have ventured to put down on paper a few notes about Turkey and Bay Selim Sarper, the Turkish member of the Conciliation Commission, whom I have known on and off for about six years. It would be presumptuous of me to think that I can supplement the excellent information services of your department, but since I know the gent and his country fairly well, here goes:

1. The dominant factor in Turkey's foreign policy is fear of Russia. This outweighs all other considerations. It is basic to any diplomatic move planned in Ankara. It has resulted in the very considerably influence now exercised by America in Turkey.
2. Turkey's ties with Trans-Jordan and Iraq (both Abdullah and Abdul'illah have paid state visits to Ankara within the year) must be viewed in this light. The mainspring of the (as yet unrevealed) agreements reached on these occasions is common policy and action against the Kurds, as a possible pro-Russian element. Nuri Said Pasha, Britain's homme de confiance in Baghdad, is also a frequent visitor to Turkey. He was in Istanbul a couple of months ago.
3. During my recent visit to Turkey I found very little interest being taken in the Palestine conflict, either in official quarters or among the public, except on this one point: the fear that Russia stands to gain by the establishment of the Jewish state, and that Russia may predominate in Israel.
4. As you know, the Turks despise the Arabs. They were not surprised at the Arab defeats. Their interest in the Arab States qua Moslems is nil, despite the nascent religious revival in Turkey itself, and the President's own deep religious feelings.
5. Above all they respect force, and the more brutally it is expressed, the better they like, appreciate and understand it.

.../2

6. Selim Sarper himself embodies pretty well all these characteristics. When I first met him in 1942, the Germans were as yet unbeaten. Selim Bey (ex-Heidelberg, complete with scar) would speak only in German to the British and American correspondents. After Alamein and Stalingrad we discovered he had excellent English.

7. He is regarded as one of the coming big men in Turkey, chiefly because he enjoys the trust and confidence of Ismet Pasha. I should say his appointment is a pretty good indication of the importance that Turkey attaches to a settlement here, bearing para (3) above in mind. Whilst running the Government Press Department in Ankara, the President supported him in a tussle for control of the official Turkish news agency and broadcasting service, which at that time were headed by Muvaffak Menemenjioglu, a brother of Numan Menemenjioglu, who was then Foreign Minister and certainly outranked Selim Sarper. Thereafter Sarper's promotion was rapid: Ambassador to Moscow, Washington, Lake Success.

8. He dresses carefully, and is in every way a worthy representative of the formal stiffness and protocol which characterises official life in Ankara: but will also appreciate a really good informal party. I've known him unbend under the influence (whiskey and raki preferred) and even sing with the rest.

9. Like most modern Turks he is easily impressed by mechanical progress and technocracy. The Germans showed him over the Leica factories (and of course gave him a camera). I think he would appreciate a visit to the Institute at Rehovoth or some such place.

As ever,

(-) E. Bigio